Crăciun Sabău
Marina Uher
Cristina Mihaela Nagy

Contabilitatea reorganizării şi lichidării întreprinderii

Ediția a II-a

Eurostampa

Scanned with OKEN Scanner

CRĂCIUN SABĂU MARINA UHER

CRISTINA MIHAELA NAGY

Contabilitatea

REORGANIZĂRII ŞI LICHIDĂRII ÎNTREPRINDERII

Ed. a II-a

Scanned with OKEN Scanner

Colecţia: *Economicon*
Coordonator colecţie: *Prof. univ. dr. Crăciun Sabău*
Referenţi ştiinţifici:
Prof. univ. dr. Bostan Ionel
Prof. univ. dr. Pereş Ion
Prof. univ. dr. Popovici Dumitru
Coperta: *Mihaela Gruber*

© 2015
Crăciun Sabău, Marina Uher, Cristina Mihaela Nagy

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CRĂCIUN, SABĂU
Contabilitatea reorganizării şi lichidării întreprinderii /
Sabău Crăciun, Marina Uher, Mihaela Cristina Nagy. - Ed. a 2-a, rev. - Timişoara : Eurostampa, 2015
ISBN 978-606-569-973-1

I. Uher, Marina
II. Nagy, Mihaela Cristina

657

Editura Eurostampa
Timişoara, Bd. Revoluţiei din 1989 nr. 26
Tel/Fax: 0256 204 816
edituraeurostampa@gmail.com
www.eurostampa.ro
Tipărit la Eurostampa

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Capitolul 1.
ISTORICUL ŞI EVOLUŢIA REGLEMENTĂRILOR PRIVIND RESTRUCTURAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR 9
Nagy Cristina Mihaela

1.1. Istoricul şi evoluţia procedurilor de faliment şi a insolvenţei la nivel internaţional 10
1.2. Cadrul juridic privind achiziţiile, fuziunile şi divizările de societăţi în Uniunea Europeană 24
1.3. Evoluţia reglementărilor privind activitatea de armonizare în materia insolvenţei 27
1.4. Istoricul şi evoluţia cadrului legislativ românesc procedura insolvenţei 36
1.5. Istoricul şi evoluţia procedurii privind prevenţia insolvenţei 47

Capitolul 2.
CONSIDERAŢII GENERALE PRIVIND RESTRUCTURAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR 54
Sabău Crăciun

2.1. Delimitări conceptuale privind restructurarea entităţilor 54
2.2. Modalităţile de restructurare care vizează continuarea activităţii 58
2.2.1. Restructurarea societăţii prin modificarea actului constitutiv 58
2.2.2. Parteneriate şi alianţe strategice 61
2.2.3. Utilizarea instituţiei Fiduciei în protejarea bunurilor patrimoniale 65
2.2.4. Achiziţii şi fuziuni 68
2.2.5. Divizarea entităţilor 79
2.3. Modalităţile de restructurare care vizează reducerea sau încetarea activităţii 82
2.3.1. Dizolvarea entităţilor 82
2.3.2. Lichidarea voluntară a entităţilor 84
2.3.3. Reorganizarea judiciară a entităţilor 85
2.3.4. Falimentul entităţilor 97

Capitolul 3.
DETERMINAREA RISCULUI DE INSOLVENŢĂ ŞI DE FALIMENT CU AJUTORUL INDICATORILOR 112
Uher Marina

3.1. Consideraţii generale privind riscul de insolvenţă şi de faliment 112
3.2. Necesitatea şi importanţa analizei diagnostic privind determinarea riscului de faliment 119
3.3. Analiza riscului de faliment pe baza structurii pasivului 123
3.4. Analiza riscului de faliment pe baza echilibrului financiar 130
3.4.1. Analiza activului net 132

Scanned with OKEN Scanner

3.4.2. Analiza fondului de rulment 134
3.4.3. Analiza necesarului de fond de rulment 142
3.4.4. Analiza trezoreriei 147
3.5. Analiza bonității financiare prin metoda ratelor 150
3.5.1. Analiza lichidității 153
3.5.2. Analiza solvabilității 160
3.6. Analiza ratelor de gestiune 162
3.7. Analiza rentabilității 166
3.8. Analiza pe baza Contului de profit și pierdere 172
3.8.1. Analiza veniturilor 172
3.8.2. Analiza cheltuielilor 175
3.8.3. Analiza soldurilor intermediare de gestiune 176
3.9. Analiza riscului de faliment prin metoda scorurilor 181
3.10. Analiza strategică a riscului de faliment 192

Capitolul 4.
PROCEDURI CONTABILE SPECIFICE OPERAȚIUNILOR DE FUZIUNE, DIVIZARE ȘI REORGANIZARE A ENTITĂȚILOR 196
Nagy Cristina Mihaela

4.1. Regimul juridic și componența patrimoniului entităților 197
4.2. Aplicarea principiilor contabilității în procedura falimentului 200
4.3. Proceduri contabile efectuate cu ocazia fuziunilor și divizărilor 205
4.3.1. Inventarierea și evaluarea elementelor de activ și pasiv, valorificarea inventarierii 210
4.3.2. Întocmirea situațiilor financiare înainte de fuziune sau divizare, determinarea activului net contabil 214
4.3.3. Evaluarea globală a entităților 218
4.3.4. Stabilirea realității elementelor de activ și pasiv la entitatea care se divizează 220
4.3.5. Determinarea raportului de schimb al acțiunilor/ părților sociale pentru remunerarea aportului net 222
4.3.6. Determinarea numărului de acțiuni sau părți sociale și calculul primei de fuziune 224
4.3.7. Calcularea primei de divizare 226
4.3.8. Evidențierea în contabilitatea entităților a operațiunilor efectuate cu ocazia fuziunii 226
4.3.9. Efecte ale înregistrării protocolului de predare-primire la altă dată decât cea din proiectul de fuziune 227
4.3.10. Reflectarea în contabilitate a patrimoniului entității constituite în urma divizării 233
4.4. Nulitatea operațiunii de fuziune și divizare 236
4.5. Combinările de întreprinderi tratate prin prisma IFRS 3 237
4.6. Proceduri contabile efectuate cu ocazia REORGANIZĂRII 244
4.6.1. Succesiunea etapelor în reorganizare 244
4.6.2. Aplicarea măsurilor de reorganizare între legalitate și evaziune fiscală 244

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 5.
PROCEDURI CONTABILE SPECIFICE ÎN DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA ENTITĂȚILOR 252
Sabău Crăciun

5.1. Aspecte procedurale specifice operațiunilor de dizolvare a entităților 252
5.2. Proceduri contabile specifice operațiilor de lichidare a entităților 263
5.2.1. Aspecte procedurale specifice operațiunilor de lichidare 265
5.2.2. Sigilarea și conservarea bunurilor din averea societății debitoare 268
5.2.3. Inventarierea și evaluarea elementelor de activ și de pasiv ale entităților aflate în lichidare 269
5.2.4. Întocmirea situațiilor financiare de începere a lichidării 273
5.2.5. Vânzarea bunurilor supuse deprecierii iminente 276
5.2.6. Vânzarea bunurilor din averea debitoarei 276
5.2.7. Încasarea sumelor realizate din lichidare 279
5.2.8. Stabilirea masei pasive 280
5.2.9. Distribuirea sumelor rezultate din lichidare 282
5.2.10. Întocmirea și aprobarea raportului final de lichidare 286
5.2.11. Întocmirea bilanțului final de lichidare 287
5.3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de dizolvare și lichidare a entităților 288

Capitolul 6.
PROCEDURI FISCALE ÎN REORGANIZAREA ȘI LICHIDAREA ENTITĂȚILOR 292
Uher Marina

6.1. Regimul fiscal al operațiunilor de fuziune și divizare în reorganizarea entităților 292
6.1.1. Tratamentul fiscal privind fuziunea prin absorbție 294
6.1.2. Tratamentul fiscal privind fuziunea prin contopire 296
6.2. Regimul fiscal aplicabil entităților în lichidare 297
6.2.1. Fiscalitatea lichidării voluntare 299
6.2.2. Regimul fiscal aplicabil entităților aflate în perioada de observație ... 299
6.2.3. Regimul fiscal aplicabil entităților aflate în reorganizare judiciară 300
6.2.4. Regimul fiscal aplicabil entităților aflate în procedură simplificată ... 301
6.3. Limitări ale deductibilității la calculul profitului impozabil pentru societățile aflate în lichidare 303
6.3.1. Recalcularea impozitului pe profit în situația impozitării rezervei legale și a faciltăților fiscale 304
6.3.2 Regimul fiscal al rezervelor provenite din reevaluarea imobilizărilor corporale 305
6.4. Consecințe fiscale ale operațiunilor de reorganizare și lichidare a entităților 306
6.4.1. Aplicarea măsurilor de reorganizare între legalitate și evaziune fiscală 307
6.4.2. Recalcularea obligațiilor de plată urmare a operațiunilor de lichidare a entităților 309

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 7.
STUDII DE CAZ ÎN RESTRUCTURAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR 310
Nagy Cristina Mihaela

7.1. Studiu de caz privind combinarea de întreprinderii prin metoda achiziţiei 310
7.2. Studiu de caz privind înregistrarea operaţiunilor de fuziune prin absorbţie 313
7.3. Studiu de caz detaliat privind fuziunea prin absorţie 319
7.3.1. Prezentarea entităţilor care fuzionează 319
7.3.2. Fundamentarea şi condiţiile fuziunii 321
7.3.3. Stabilirea şi evaluarea activului şi pasivului entităţilor care fuzionează ... 324
7.3.4. Componenţa activului net al entităţilor care fuzionează 327
7.3.5. Raportul de schimb al acţiunilor 329
7.3.6. Numărul de acţiuni ce urmează a fi emise de entitatea absorbantă în urma fuziunii 330
7.3.7. Prima de fuziune 331
7.3.8. Bilanţul după fuziune în baza situaţiilor financiare la data de referinţă ... 332
7.3.9. Înregistrări contabile aferente fuziunii entităţilor Q`SOFT IMPEX S.A. şi INFO CONSULTING SRL 336
7.4. Studiu de caz privind înregistrarea operaţiunilor de fuziune prin contopire 338
7.4.1 Contabilizarea operaţiilor la entitatea A 340
7.4.2. Contabilizarea operaţiilor la entitatea B 342
7.5. Studiu de caz privind lichidarea entităţilor olojan 345
7.5.1. Analiza situaţiei patrimoniului 348
7.5.2. Analiza echilibrului financiar al entităţii 353
7.5.3. Analiza rezultatelor financiare în evoluţie pe parcursul perioadei analizate 354
7.5.4. Analiza riscului de faliment pe baza metodei scorurilor 356
7.5.5. Concluzii privind cauzele şi împrejurările care au condus la apariţia stării de faliment 358
7.5.6. Procedura de lichidare la entitatea INSTALAŢII SRL 361
7.5.7. Reflectarea în contabilitate a operaţiilor aferente lichidării entităţii INSTALAŢII SRL 366
7.6. Analiza comparativă a indicatorilor utilizaţi în procedurile de insolvenţă la nivelul Uniunii Europene 371
7.7. Studiu privind incidenţa indicatorilor şi tipul de drept în dinamica afacerii la nivelul Uniunii Europene 377
7.8. Analiza suspendărilor de activitate efectuate de societăţile comerciale din România 380

Bibliografie 387

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 1.
ISTORICUL ŞI EVOLUŢIA REGLEMENTĂRILOR PRIVIND RESTRUCTURAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR

Societăţile, în calitate de persoane juridice, se constituie, se consolidează şi se dezvoltă, îşi restrâng activitatea sau chiar se dizolvă sau se lichidează, în funcţie de conjunctura economică favorabilă sau nefavorabilă.

Dacă dezvoltarea şi consolidarea, respectiv restrângerea activităţii menţin persoana juridică a societăţilor, dizolvarea şi lichidarea acestora conduc la dispariţia ca entitate economică, socială şi juridică.

Societăţile care-şi unesc forţele, pot contribui la extinderea pieţelor şi pot aduce avantaje consumatorilor, deşi anumite colaborări pot diminua concurenţa şi afecta consumatorii.

Combinarea activităţilor unor companii diferite le poate permite, de exemplu, să creeze mai eficient produse noi sau să reducă costurile de producţie sau de distribuţie. Datorită eficienţei lor sporite, piaţa devine mai competitivă, iar consumatorii beneficiază de mărfuri de o calitate mai bună, la preţuri mai echitabile.

Unele fuziuni însă pot reduce concurenţa de pe o piaţă, de regulă prin crearea sau consolidarea unui jucător dominant. Aceasta poate afecta consumatorii prin preţuri mai mari, o gamă redusă de opţiuni sau mai puţine inovaţii.

Concurenţa tot mai acerbă de pe piaţa unică europeană şi globalizarea sunt factori care fac ca unirea forţelor să devină o perspectivă atractivă pentru companii.

Asemenea reorganizări sunt binevenite în măsura în care nu afectează concurenţa şi pot, ca urmare, să sporească gradul de competitivitate al industriei europene, îmbunătăţind condiţiile de dezvoltare şi crescând nivelul de trai în Uniunea Europeana.

Examinarea fuziunilor ce urmează a se realiza are ca obiectiv prevenirea efectelor negative asupra concurenţei.

Fuziunile ce depăşesc frontierele naţionale ale unui stat membru sunt examinate la nivel european. Acest lucru permite companiilor care fac comerţ în diferitele state membre ale Uniunii Europene să obţină autorizarea fuzionării lor printr-un singur demers.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă cifra de afaceri anuală cumulată a companiilor implicate depăşeşte anumite praguri stabilite în ceea ce priveşte vânzările mondiale şi europene, fuziunea propusă trebuie notificată Comisiei Europene, care trebuie să o examineze. Sub nivelul acestor praguri, fuziunea poate fi analizată de către autorităţile naţionale din domeniul concurenţei din statele membre Uniunii Europene.

Aceste reguli se aplică tuturor fuziunilor, indiferent unde în lume sunt localizate sediul social, cel operaţional, activităţile sau capacităţile de producţie ale companiilor ce fuzionează. Aceasta deoarece chiar şi fuziunile dintre companiile situate în afara Uniunii Europene pot afecta pieţele din Uniunea Europeana, dacă respectivele companii fac afaceri în Uniune.

Comisia Europeană poate examina şi fuziunile supuse atenţiei sale de către autorităţile naţionale competente în materie de concurenţă din statele membre Uniunii Europene.

Aceasta se poate realiza pe baza unei cereri venite din partea companiilor implicate sau de la autoritatea naţională de concurenţă dintr-un stat membru al Uniunii Europene.

În anumite situaţii, Comisia Europeană poate, la rândul său, să supună cazul în atenţia autorităţii naţionale din domeniul concurenţei dintr-un stat membru Uniunii Europene.

1.1. Istoricul şi evoluţia procedurilor de faliment şi a insolvenţei la nivel internaţional

Falimentul este un termen generic pe care dreptul comerţului internaţional continuă să-l utilizeze, deşi, uneori accepţiunea sa nu mai este concordantă cu dispoziţiile legislaţiilor naţionale ale statelor, cu alte cuvinte, în ciuda evoluţiei vocabularului juridic se recurge în continuare la termenul de faliment întrucât el este consacrat. Deşi în opinia literaturii juridice din dreptul internaţional privat se consideră că este perimat, din punct de vedere tehnic este normal să se recurgă la el întrucât desemnează proceduri falimentare sub denumiri diverse şi asigură stabilitatea conceptului dincolo de variaţiile legislaţiilor interne.

De la primele manifestări ale schimbului, ca expresie a relaţiilor dintre oameni s-a simţit nevoia unor reglementări care să protejeze participanţii, astfel că de-a lungul timpului, s-au succedat asemenea reglementări, pentru a răspunde necesităţilor momentului.

Odată cu dezvoltarea comerţului şi diversificarea raporturilor dintre comercianţi s-a impus perfecţionarea reglementărilor, astfel încât acestea să

Scanned with OKEN Scanner

contribuie la dezvoltarea relaţiilor şi la protejarea cât mai eficientă a creditului. În activitatea comercială creditul joacă un rol esenţial, comercianţii îşi desfăşoară activitatea în principal cu banii altora, astfel că neîndeplinirea obligaţiilor de către un comerciant produce efecte intens simţite faţă de un număr mare de creditori. În plus, neputinţa unui comerciant de a face faţă datoriilor sale comerciale atrage, în lanţ, neputinţa altor comercianţi de a-şi onora propriile obligaţii.

Pentru a răspunde necesităţilor momentului, legiuitorii lumii au creat norme care să asigure protecţia creditorilor împotriva debitorilor care nu mai puteau face faţă datoriilor exigibile.

Din perspectiva istorică a falimentului internaţional putem constata că pe parcursul timpului s-au căutat soluţii judiciare care să realizeze o mediere între debitor şi creditor, astfel încât creditorii să-şi poată recupera creanţele într-un procent cât mai mare.

Rădăcinile falimentului sunt profunde în istoria economică a civilizaţiei, dacă la începuturile sale comerţul s-a realizat după reguli cutumiare, de sorginte locale, sau de provenienţă străină urmare a legăturii negustorilor din ţări diferite.

Izvoarele procedurii insolvenţei se regăsesc încă din **Perioada Antică** în dreptul roman, sub forma unui instrument de drept public, imaginat şi perfecţionat de jurisconsulţii vremii unde aceasta se materializa în procedura denumită „venditio bonorum", devenită ulterior „distractio bonorum", ca un remediu la sancţiunile extrem de severe adoptate prin „legea celor 12 table".

Procedura „*venditio bonorum*", era utilizată de autorităţile statale ale Romei antice pentru recuperarea creanţelor statului de la debitorii acestuia. Astfel, funcţionari abilitaţi statului sechestrau bunurile debitorului, publicând ulterior condiţiile vânzării, numite „*leges venditionis*" urmând ca bunurile sechestrate să fie vândute prin licitaţie publică. Cumpărătorul acestor bunuri, numit „*sector*", dobândea proprietatea asupra acestora, nu însă şi posesia lor, pe care o putea obţine numai printr-un interdict denumit „*interdictum sectorium*". Acest sistem de executare asupra bunurilor debitorului a dispărut la sfârşitul secolului al III-lea, începutul secolului al IV-lea.

Într-o etapă ulterioară de evoluţie a dreptului roman, „*venditio bonorum*", a fost aplicată şi raporturilor juridice aparţinând sferei dreptului privat, marcând astfel realizarea unui progres important faţă de vechile reglementări, concretizat în ameliorarea tratamentului debitorului rău platnic.

În dreptul privat roman, **procedura insolvenţei** era restrânsă doar la **procedura falimentului**, fiind concepută ca o cale specială de

Scanned with OKEN Scanner

executare silită prin care se urmărea lichidarea averii debitorului şi stingerea pasivului prin plata datoriilor acumulate.

Conform vechilor reglementări în domeniul executării silite debitorul care era condamnat la plata datoriei faţă de creditor printr-o sentinţă rămasă definitivă şi care refuza sau nu putea să execute obligaţia era supus unei executări personale, constrângerea fiind îndreptată împotriva persoanei debitorului, nu împotriva patrimoniului acestuia. Acest procedeu de executare se numea *„manus iniectio"* şi a primit o consacrare oficială prin ***„Legea celor 12 table"***.

Procedura *„venditio bonorum"* constă în sechestrarea bunurilor datornicului şi care se realiza ca efect al trecerii în posesie *„missio în possessionem"* a unui *curator bonorum,* apoi se trecea la vânzarea în masă a bunurilor sechestrate. Interesele creditorilor în această etapă erau apărate prin „curator bonorum, care fie făcea parte dintre ei, fie era străin.

Procedura avea două faze, care se regăsesc mai târziu în procedura falimentului.

Astfel *prima fază* începea prin *„missio în bona"* care însemna instalarea creditorului în patrimoniul debitorului pentru a-l putea supraveghea şi nu neapărat pentru a-l deposeda.[1]

În 30 de zile de la *missio în bona* sau în 15 zile, după cum era de lichidat averea unui falit, care mai era numit şi *decoctor* sau *fraudator,* ori o succesiune, creditorul instalat în posesie sau *curator bonorum* avea obligaţia să facă publică vânzarea bunurilor, numită *proscriptio bonorum* pentru a aduce la cunoştinţa publicului vânzarea bunurilor debitorului prin licitaţie publică.

Pretorul, în calitate de magistrat învestit cu *imperium*[2] indica toate fazele procedurii de lichidare printr-un edict.

A doua fază „Missio în possessionem", avea drept scop împiedicarea debitorului de a-şi mări insolvabilitatea în detrimentul creditorilor. Această fază debuta cu numirea unui *magister bonorum*, dintre creditori, acesta având sarcina de a trece la lichidarea averii debitorului în cazul în care falitul, în termen de 30 de zile de la efectuarea publicităţii, nu plătea pe creditor sau nu aducea un garant. Omologul lui *magister bonorum* în perioada modernă este *judecătorul-sindic.*

Cumpărătorul, numit şi *emptor bonorum*, dobândea prin mijloace procedurale situaţia juridică de succesor cu titlu universal al falitului şi

---

[1] Cătuneanu I. - Curs elementar de drept roman, Ediţia a III-A, Editura Cartea Românească SA., Cluj-Bucureşti, 1927, p. 641.

[2] Imperium, adică puterea de a comanda şi deci de a interveni în toate cazurile care-i păreau demne de protecţie.

Scanned with OKEN Scanner

devenea astfel proprietar al întregii averi şi pe cale de consecinţă, creditor al creanţelor şi debitor în măsura cotei oferite şi acceptată ca preţ al cumpărării.[1]

Satisfacerea creanţelor creditorilor se făcea în funcţie de rangul creanţelor deţinute de aceştia. Astfel, creditorii gajişti şi cei ipotecari erau îndestulaţi înaintea creditorilor chirografari. Această regulă s-a păstrat şi în dreptul falimentului, reglementat de Codul comercial român.

Pe lângă consecinţele privitoare la patrimoniul falitului, declanşarea acestei proceduri atrăgea asupra acestuia şi unele represiuni de natură socială, adică o degradare socială cunoscută sub numele de *infamia*[2].

Pentru a evita supunerea sa la degradare socială, debitorul recurgea la o cedare a întregii sale averi, pentru satisfacerea creanţelor creditorilor, cunoscută sub denumirea de *cessio bonorum*.

Întrucât s-a constatat că *emptor bonorum* folosea această posibilitate în mod speculativ, pentru a evita specula cu vânzarea în bloc la licitaţie a averii falitului, s-a admis în cele din urmă ca vânzarea bunurilor din patrimoniul debitorului să se facă în detaliu, în cadrul procedurii numită *distractio bonorum*.

„*Distractio bonorum*" constituie cea de a doua formă a executării silite asupra bunurilor şi semnifică vânzarea bunurilor cu amănuntul, până la satisfacerea pretenţiilor tuturor creditorilor. Această formă de executare nu mai atrăgea infamia asupra debitorului. Procedura se folosea în cazul în care debitorul insolvabil era o persoană de rang senatorial, „clara persona"[3], un „impuber"[4] (bărbat cu vârsta mai mică de 14 ani) sau o persoană lipsită de discernământ[5].

Prin ***Legea Poetelia Papiria*** a fost temperată asprimea acestei proceduri, statuându-se că executarea silită trebuie îndreptată împotriva patrimoniului debitorului iar nu împotriva persoanei acestuia. În acest

---

[1] Cătuneanu I. - Curs elementar de drept roman, Ediţia a III-A, Editura Cartea Românească SA., Cluj-Bucureşti, 1927, p. 642.

[2] În dreptul roman, capacitatea juridică a cetăţeanului putea suferi o scădere asemănătoare morţii din punct de vedere al efectelor, din cauza unei purtări care îl cobora în stima publică. Era considerată infamis, o persoană care suferise o nota censoria, sau care a fost exclusă ca nedemnă de la alegeri, ori persoanele arătate în edictul pretorului din categoria cărora făceau parte persoanele care exercitau o meserie ruşinoasă caracterizate prin cuvântul turpido ori cele condamnate pentru delicte publice şi unele delicte private. A se vedea Cătuneanu I. - Curs elementar de drept roman, Ediţia a III-A, Editura Cartea Românească SA., Cluj-Bucureşti, 1927, p. 168-169.

[3] Gaius, lib. 9 d Edictum Provinciale, Dig. 27, 10, 5.

[4] Paulus, lib. 58 ad Edictum, Dig., 42, 5, 6.

[5] Ulpian, lib. 59 ad Edictum, Dig, 42, 4, 7, 11.

Scanned with OKEN Scanner

sens, bunurile datornicului şi nu numai ele, erau afectate satisfacerii creanţelor creditorilor.

Perioada medievală aduce o evoluţie interesantă în tratamentul comercianţilor aflaţi în dificultate, tradiţia dreptului roman a fost păstrată şi îmbunătăţită în special în statutele oraşelor italiene, dar procedura avea un caracter sancţionator, situaţia falitului debitor fiind agravată, culminând cu distrugerea simbolică a băncii pe care comerciantul falit îşi expunea mărfurile *(*banca rotta*)*. În această perioadă procedura falimentului avea un caracter penal şi cooperatist aplicându-se numai comercianţilor.

În epoca medievală, în oraşele din centrul şi nordul Italiei, principiile dreptului privat roman au fost mult extinse şi îmbunătăţite pentru a putea face faţă realităţilor sociale ale epocii. A fost creat astfel un adevărat *Drept medieval al târgurilor şi bâlciurilor*. În această perioadă istorică procedura insolvenţei se aplica tuturor debitorilor, independent de existenţa sau inexistenţa calităţii de comerciant.

Multe dintre caracteristicile procedurii falimentului au fost conturate încă din **perioada legislaţiei statuare**. Reglementarea falimentului o regăsim în statutele oraşelor italiene, în special în statutul Genovei, din 1498, în cel al Florenţei, Milanului şi Veneţiei. Era cunoscut principiul legării falimentului de stare de încetare a plăţilor, verificarea creanţelor, desesizarea, concordatul majoritar, şi nulităţile actelor încheiate de debitor în perioada suspectă, făcându-se ulterior chiar distincţie între faliţii scuzabili şi cei frauduloşi.

Caracterul represiv al falimentului se manifesta prin aplicarea de către puterea statală a unor pedepse severe faţă de debitorii insolvabili, măsuri care au fost agravate faţă de bancrutieri. În Franţa, Ordonanţele regelui Francisc I, din 1536, şi cele a lui Carol al IX-lea, din 1560, prevedeau că bancrutierii vor fi judecaţi *extrem şi capital* [1]. Denumirea de bancrutieri provenea din aceea că banca sau tejgheaua comercianţilor care nu-şi mai puteau onora datoriile era sfărmată, modalitate desemnată prin termenii *banca rotta*, traduşi prin bancă sau tejghea ruptă. Iniţial nu exista diferenţă de tratament juridic între faliţi şi bancrutieri, şi unii şi alţii beneficiind de un tratament asemănător.

Bancrutierii puteau scăpa de un asemenea tratament doar prin cesionarea întregului lor activ patrimonial.

Prima reglementare legală a procedurii falimentului ca tratament al insolvenţei s-a adoptat în anul 1673 în Franţa, cap. XI din Ordonanţa comerţului promulgată de către Ludovic al XIV-lea.

---

[1] Georges Ripert, René Roblot - Traité de droit commercial, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1990, p. 747, citat după Costin M., Miff A., Revista de Drept Comercial, Ediţie Nouă, Editura All Beck, Bucureşti, 1996.

Scanned with OKEN Scanner

Modalitatea de reglementare a procedurii a fost inspirată de ideile din dreptul italian din acea perioadă, în consecință, nici acest prim text legislativ nu face distincție între debitorii comercianți și necomercianți.

La sfârșitul secolului 18 și începutul secolului 19 în Franța (anii 1795-1805), cazurile diverse și abuzurile care se comiteau odată cu acordarea păsuirilor de plată au dus la adoptarea unei legislații mult mai severe în domeniul dreptului falimentului. Prima codificare completă și sistematică a avut loc în Franța în anul 1807, prin elaborarea „Codului Comercial Francez", care reprezintă și în prezent o lucrare de referință, caracterizată printr-o normare riguroasă și severă mai ales a cărții consacrate falimentului și bancrutei. Doctrina franceză, susține că legiferarea în acest mod s-a făcut datorită scandalului produs de câteva bancrute frauduloase, dar cu toate acestea excesul de severitate al normelor nu ar fi avut efectul scontat.

Chiar și așa reglementarea oferită de Codul comercial francez a reprezentat sursa de inspirație pentru multe legislații comerciale, inclusiv cea română. Această reglementare urmărea îndeplinirea a două funcții: prima consta în realizarea asigurării plății creanțelor debitorilor și pedepsirea falitului, iar a doua în asanarea activității comerciale.

Falimentul nu mai este decât o modalitate a procedurii insolvenței, iar cel supus procedurii nu mai este denumit „falit", ci „debitor", iar în multe cazuri, starea de insolvență a devenit tratabilă, în acest fel insolvența s-a demarcat de faliment. Mai târziu, a rezultat ideea procedurii de redresare sau reorganizare judiciară, care urmărește să asigure supraviețuirea comerciantului care merită să fie salvat (US Bankruptcy Reform Act, 1978).

Prima lege a falimentului a fost Legea britanică din 1732 urmată de SUA în anul 1800, Franța, Spania și Germania. Falimentul se pedepsea cu închisoarea, și era văzut doar ca o procedură de lichidare financiară a entităților cu dificultăți și de distribuire a activelor rămase între creditori.

Prima formă de reorganizare a fost prevăzută în legislația austriacă din 1914, iar prima procedură modernă de reorganizare apare în 1978, odată cu adoptarea capitolul 11 din legislația americană privind falimentul.

În următorul sfert de secol legislația privind falimentul se dezvoltă în țări ca Franța 1985, Italia 1979, Marea Britanie 1986, Australia 1992, Noua Zeelandă 1989, Germania 1994,1999, Canada 1992, Suedia 1996, Mexic și Japonia 2000, majoritatea țărilor fost comuniste au introdus și au aplicat legislația privind falimentul după 1990.

Încă din **anul 1961** s-a constituit la nivelul Comunității Europene un comitet de experți cu scopul pregătirii unui **proiect de convenție internațională în domeniul falimentului.** Obiectivul nu a fost atins, motiv

Scanned with OKEN Scanner

pentru care statele au încheiat convenţii bilaterale privind recunoaşterea hotărârilor judecătoreşti pronunţate în aceste proceduri. Proiectul experţilor a fost prezentat în forma finală în 1980 şi după discuţii ce vizau aspecte politice, economice, dar şi tehnice, a fost abandonat definitiv în 1985.

Încercările de realizare a unei convenţii multilaterale în domeniu a continuat. Astfel în 1990 Consiliul Europei a adoptat Convenţia de la Istanbul denumită „Convenţia europeană privind unele aspecte internaţionale ale dreptului falimentului". Convenţia nu a fost ratificată de toate statele semnatare.

În anul 1995 a fost elaborat, după îndelungate negocieri, la nivelul Comunităţii Europene un acord privind procedurile de insolvenţă, care nu a intrat însă în vigoare datorită faptului că Marea Britanie nu l-a ratificat, condiţionând ratificarea lui de rezolvarea problemelor privind boala „vacii nebune" şi aceea referitoare la Gibraltar. Convenţia de la Bruxelles din 23 noiembrie 1995 conţinea un peambul şi 55 de articole, grupate în şase capitole.

Conform unui studiu al Băncii Mondiale din 2004 ţările cu cea mai bună practică în domeniul falimentului sunt exemplificate după cum urmează: Belgia, Canada, Finlanda, Irlanda, Japonia, Republica Coreea, Letonia, Olanda, Norvegia, Singapore legislaţia privind falimentul fiind relativ nouă având o vechime de aproximativ şase ani.

Literatura internaţională recunoaşte câteva *tipologii de legislaţii privind falimentul*:

- **britanică** (reprezentată de SUA, Canada, Africa de Sud, Australia);
- **franceză** (din care fac parte mai mult de jumătate din ţările Uniunii Europene);
- **germanică**;
- **scandinavă** (sau nordică)[1].

Deşi există multe elemente ce trebuie avute în vedere atunci când se analizează un sistem de insolvenţă, o abordare largă şi foarte generalizată trebuie să urmărească dacă sistemul respectiv este orientat pro-creditor (jurisdicţii care urmează o abordare mai conservatoare faţă de descărcarea debitorului de datorii şi acordarea unui „fresh start") sau orientat pro-debitor (jurisdicţii care îmbrăţişează ideea de descărcare a debitorului de datorii şi „reabilitarea" acestuia)[2].

---

[1] Dăianu Daniel, Pîslaru Dragoş, Voinea Liviu - Aspecte ala falimentului în economia românească - perspectivă comparativă şi analiză, Institutul European din România, Bucureşti, 2004, p. 24.

[2] Iancu Lavinia – The Framework of insolvency law, Anale.Seria Ştiinţe Economice. Timişoara, Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 226

Scanned with OKEN Scanner

Legislația de sorginte britanică este cea care oferă cea mai mare protecție pentru creditorii garantați, deoarece nu conservă activele debitorului la momentul declanșării procedurii insolvenței, nu același lucru se poate spune despre majoritatea țărilor Uniunii Europene care l-a declanșarea procedurii îngheață activele debitorului, mai mult garantează că creditorii garantați sunt primii plătiți în aceste proceduri.

SUA are o legislație orientată pro-debitori, aceasta permițând înghețarea activelor, declanșarea unilaterală de către debitor a procedurii de faliment către debitor și păstrarea managementului existent la momentul declanșării procedurii. Spre deosebire de Marea Britanie, debitorii pot cere declanșarea procedurii de insolvență doar cu acordul creditorilor.

Legislația de inspirație franceză se situează la polul opus față de cea britanică, oferind cea mai slabă protecție pentru creditori. La nivelul Uniunii Europene doar 2 dintre cele 27 state membre ale UE care se regăsesc în altă familie legislativă (Spania și Belgia), nu îngheață automat activele.

Dintre membrii UE, Franța și Grecia nu garantează plata prioritară a creditorilor garantați; pe ansamblu, doar 35% dintre țările cu legislație apropiată de cea franceză au prevederi similare. Astfel 42% dintre țări restricționează accesul unilateral al debitorului la protecția legală; dintre membrii UE din această categorie, doar Italia și Olanda operează astfel de restricții. Doar 26% dintre țările cu legislație de tip francez stipulează înlocuirea managerilor în procesul de reorganizare; dintre membrii UE din această categorie, Grecia este singura cu o astfel de prevedere.

Legislația de origine scandinavă este și ea în favoarea creditorilor, toate țările din această familie legislativă asigurând accesul prioritar al creditorilor garantați și, cu excepția Finlandei, restricționând dreptul managerilor de a obține protecție legală față de creditori. Totuși, un oarecare echilibru este păstrat: numai Danemarca nu permite păstrarea automată a activelor și toate țările scandinave permit menținerea managerilor existenți pe perioada reorganizării[1].

Legislația de origine germană este pro-creditori. Atât Germania cât și Austria nu permit păstrarea automată a activelor și asigură satisfacerea prioritară a creanțelor creditorilor garantați, permițându-le acestora să își însușească activele puse drept garanție de către debitori. Ușurând astfel procedura de lichidare, și punând mai puțin accent pe reorganizare, legislația de origine germană este mai îngăduitoare cu rolul

---

[1] Dăianu Daniel, Pîslaru Dragoș, Voinea Liviu - Aspecte ala falimentului în economia românească - perspectivă comparativă și analiză, Institutul European din România, București, 2004, p. 28.

Scanned with OKEN Scanner

jucat de manageri, tocmai pentru că rolul acestora este redus[1].

În America conform Constituției S.U.A., art. 1, secțiunea 8, al. 4, Congresul este împuternicit să stabilească o lege uniformă asupra naturalizării și **legi uniforme asupra falimentului** (Bankruptcy) pe întreg teritoriul S.U.A. Pe această bază, Congresul a adoptat trei legi asupra falimentului (Bankruptcy Act) în 1800, 1841 și 1867. În 1898, acesta a adoptat National Bancruptcy Act, care a rămas în vigoare până în 1938, fiind modificată de opt ori în acest interval. Acest act a avut ca obiect de reglementare „falimentul direct" (straight bankruptcy) respectiv trecerea entității direct în lichidare fără a prevedea nimic despre reorganizare. În 1938 apare o modificare substanțială odată cu adoptarea actului normativ cunoscut sub numele de „Chandler Act", acesta permițând nu doar lichidarea imediată ci și **reorganizarea debitorului,** în special a comercianților persoane juridice(corporations). Acest act normativ permitea reorganizarea parțială a afacerii, însă nu conținea dispoziții referitoare la reducerea cuantumului creanțelor garantate și nici la posibilitatea micșorării drepturilor asociaților.

Pe calea negocierilor directe între entitatea debitoare și fiecare creditor garantat se putea, totuși, ajunge le reducerea cuantumului acestor creanțe. Debitorul păstra controlul afacerii și purta responsabilitatea de a formula un plan de reorganizare sau restructurare a datoriilor, numit „arrangement". Aceste aranjamente trebuiau confirmate de către judecător, cu condiția să fie „fezabile", respectiv să fie bazate pe ipoteze și scenarii verosimile și probabile. O altă condiție necesară acordului judecătorului consta în aceea că planul trebuia să fie orientat către satisfacerea intereselor creditorilor. În practică, această cerință a fost tradusă prin necesitatea de a asigura creditorilor cel puțin cât ar fi primit dacă entitatea debitoare ar fi fost imediat lichidată[2].

Neajunsurile legii din 1938 priveau în special reglementarea sumară a reorganizării, care era doar parțială, și faptul că nu era încă dezvoltată încă ideea unui plan care se putea impune tuturor părților și care să poată prevedea o reorganizare totală a afacerii. Aceste inconveniente au determinat apariția în 1978 a Bankruptcy Reform Act, care a înlocuit Chandler Act, care face posibilă reorganizarea completă a entității pe baza unui plan negociat între părți, sub conducerea instanței. și

---

[1] Dăianu Daniel, Pîslaru Dragoș, Voinea Liviu - Aspecte ala falimentului în economia românească - perspectivă comparativă și analiză, Institutul European din România, București, 2004, p. 49.

[2] Bufan Radu - Reorganizarea judiciară și falimentul, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 21.

Scanned with OKEN Scanner

în acest caz se reia condiția, modificată, din Chandler Act, în sensul că fiecare clasă de creditori trebuie să primească, conform planului, cel puțin atât cât ar fi primit în cazul lichidării imediate a entității debitoare.

În prezent, în S.U.A, legislația care reglementează domeniul insolvenței își are sursa în The Bankruptcy Act datând din 1898. Textul acestei legii a suferit mai multe modificări succesive începând cu 1933 și 1934, în timpul crizei economice, și până în 1994. În anul 2001, a fost redactat un proiect de modificare care simplifica deschiderea procedurii de reorganizare, încurajând astfel recurgerea la această procedură care urmărește eșalonarea plății datoriilor pe baza unui plan viabil. Potrivit modelului american, legislația insolvenței trebuie să satisfacă interesele ambelor părți – atât ale debitorului cât și ale creditorilor. Eliminând caracterul concurențial, prin stabilirea unei ordini legale de prioritate a stingerii creanțelor, procedura insolvenței oferă cadrul și pârghiile cu care atât debitorul cât și creditorii pot colabora în vederea obținerii unor rezultate financiare satisfăcătoare pentru ambele părți. Existența unui cadru legal corespunzător în domeniul insolvenței și eficiența aplicării acestuia, încurajează investițiile în agenții economici de pe piață și totodată asigură recuperarea mijloacelor financiare necesare pentru reinvestire.

În legislația americană în vigoare există trei tipuri de proceduri judiciare, și anume:

- *lichidarea (straight bankruptcy),* aplicabilă tuturor debitorilor, comercianți sau necomercianți, persoane fizice sau juridice;
- *reorganizarea*, aplicabilă doar comercianților;
- *procedura intitulată „planul veniturilor continue"*, care este de fapt o reeșalonare a datoriilor acordată persoanelor fizice cu venituri regulate, continue.

Cele mai importante trăsături ale procedurii reorganizării și lichidării sunt printre altele:

- inițiativa introducerii cererii, care aparține debitorului, chiar dacă acesta nu este încă în încetare de plăți;
- posibilitatea creditorilor de a introduce cererea dacă debitorul lor este în încetare de plăți sau în stare de insolvabilitate;
- existenta unui administrator (trustee) pe toată durata procedurii, care are un rol esențial, instanța intervenind doar în momente cheie;
- rolul esențial al comitetului fiecărei clase de creditori;
- examinarea sub jurământ a debitorilor și creditorilor cu privire la debitele, respectiv creanțele lor.

În afara procedurii formale, există o *procedură extrajudiciară, denumită „workout"*, prin care societățile încearcă sa-și renegocieze

Scanned with OKEN Scanner

termenii obligațiilor lor, în principal prin reeşalonarea creditelor şi reducerea ratei dobânzii.

Tendințele moderne de reglementare a falimentului, în viziunea americană, au ca scop asigurarea unui tratament echitabil şi previzibil pentru creditori, maximizarea valorii activelor debitorului, posibilități practice de reorganizare în cazul în care intereselor creditorilor şi ale entității sunt mai bine realizate prin continuarea activității debitorului[1].

Cu toate că majoritatea sistemelor de drept urmăresc un cadru general comun în reglementarea procedurii insolvenței, acesta se dezbină în fața specificităților naționale şi a politicilor socio-economice.

[1] Bufan Radu - Reorganizarea judiciară şi falimentul, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001, p. 22.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 1.1. – Tipologia țărilor din Uniunea Europeană pe baza percepției respondenților privind sistemul de faliment

Țară	Tipul de lege	Sistem de avertizare timpurie	Eficiența soluționărilor în afara instanței judecătorești	Pro debitor / Pro creditor	Pro reorganizare/ pro lichidare
Anglia	Legea comună engleză	Foarte mare	Foarte mare	Pro Creditor	Pro reorganizare
Austria	Drept civil german	Scăzut	Scăzut	Pro Debitor	Pro reorganizare
Belgia	Drept civil francez	Scăzut	na		na
Bulgaria	Drept civil combinat (dreptul civil francez și german)	Scăzut	Scăzut	Pro Debitor	na
Cehia	Drept civil german	Scăzut	na	Pro Creditor	na
Cipru	Legea pluralistă (elemente de la dreptul comun și civil)	Medium	Scăzut	Pro Creditor	na
Danemarca	Legea scandinavă	Mare	Mare	Neutru	na
Estonia	Drept civil german	Mare	Scăzut	Neutru	na
Finlanda	Legea scandinavă	Mare	Mare	Pro Debitor	Nivelul scăzut de reorganizare
Franța	Drept civil francez	Medium	Mare	Pro Debitor	Pro reorganizare
Germania	Drept civil german	Foarte mare	Medium	Neutru	na
Grecia	Drept civil francez	Scăzut	Scăzut	Pro Creditor	na
Irlanda	Legea comună engleză	Scăzut	Foarte scăzut	Neutru	Nivelul scăzut de reorganizare

Scanned with OKEN Scanner

Țară	Tipul de lege	Sistem de avertizare timpurie	Eficiența soluționărilor în afara instanței judecătorești	Pro debitor / Pro creditor	Pro reorganizare/ pro lichidare
Italia	Drept civil francez	Scăzut	Scăzut	Pro Creditor	na
Letonia	Drept civil german	Scăzut	Foarte scăzut	Pro Creditor	na
Lituania	Drept civil combinat (dreptul civil francez și german)	Mare	Foarte scăzut	Pro Creditor	na
Luxemburg	Drept civil francez		na		
Malta	Legea pluralistă (elemente de la dreptul comun și civil)	Scăzut	na		na
Polonia	Drept civil francez	Medium	Foarte scăzut	Pro Creditor	Pro reorganizare
Portugalia	Drept civil francez	Scăzut	Scăzut	Neutru	na
România	Drept civil francez	Medium	Scăzut		na
Slovacia	Drept civil german	Mare	Foarte mare	Neutru	na
Slovenia	Drept civil german	na	Medium	Neutru	na
Spania	Drept civil francez	Scăzut	Mare	Pro Creditor	Pro reorganizare
Suedia	Legea scandinavă	Scăzut	Mare	Neutru	Nivelul scăzut de reorganizare
Ungaria	Drept civil combinat (dreptul civil francez și german)	Scăzut	na		Nivelul scăzut de reorganizare

Sursa:*** "Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy". The economic impact of legal and administrative procedures for licensing, business transfers and bankruptcy on entrepreneurship în Europe. Bruxelles, 2011, p. 185-186 (prelucrare proprie)

Scanned with OKEN Scanner

Realitatea cu care ne confruntăm-criza economică mondială, care a condus la dezechilibre financiare şi dificultăţi în administrarea afacerilor, a accentuat fără precedent necesitatea unor dispoziţii legale unitare la nivel mondial în materia insolvenţei[1].

Tabelul 1.1. prezintă o tipologie a sistemelor de faliment ale ţărilor Uniunii Europene vis a vis de parametri cheie conform punctelor de vedere / percepţiilor respondenţilor sondajului.

Indiferent dacă sunt favorabile creditorilor sau debitorilor, procedurile de insolvenţă ar trebui să îndeplinească următoarele condiţii cumulative pentru a fi asigurat echilibrul în negocierea dintre debitor şi creditori:

- să permită continuarea activităţii debitorului în perioada în care se decide modalitatea de acoperire a pasivului şi să asigure controlul tranziţiei spre soluţia aleasă;
- să permită orientarea factorilor de decizie pentru ca aceştia să aleagă ce mai eficientă soluţie;
- să elimine arbitrariul din procesul de decizie;
- să impună transparenţă şi controale eficiente asupra procedurii;
- să prevadă o largă varietate de metode de reabilitare.

Diferitele reglementări ale procedurilor colective pot deveni în mâinile acţionarilor sau ale creditorilor adevărate instrumente prin care primii încearcă menţinerea controlului asupra entităţii în dificultate, iar ultimii încearcă preluarea acestui control. Sub acest aspect devine important momentul în care se înregistrează *cererea de deschidere a procedurii.* Se face astfel diferenţa între insolvenţa strategică şi cea non-strategică. Avem *insolvenţă strategică* atunci când cererea de deschidere a procedurii de reorganizare a activităţii entităţii este folosită ca strategie de management pentru a obţine „infuzia de fonduri" necesară pentru a ieşi din situaţia dificilă sau atunci când planul de reorganizare a debitorului în dificultate este elaborat de către organele de conducere ale entităţii anterior introducerii cererii de deschidere a procedurii, astfel încât acesta să satisfacă de o manieră acceptabilă pentru debitor pretenţiile creditorilor ale căror cereri sunt anticipate. Pentru ca strategia să funcţioneze administraţia entităţii trebuie să stabilească în prealabil o anumită categorie de creditori căreia să i se adreseze planul de reorganizare. Avantajul acestui mod de operare este că, sub protecţia şi controlul justiţiei, debitorul în dificultate poate impune creditorilor un plan pe care poate, în afara procedurii, aceştia nu l-ar fi acceptat.

---

[1] Iancu Lavinia – The Framework of insolvency law, Anale.Seria Ştiinţe Economice. Timişoara, Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 224

Scanned with OKEN Scanner

Insolvența non-strategică se aplică atunci când posibilitățile entității se limitează la aplicarea strictă a măsurilor de plată a creditorilor, conducerea entității nemaiavând nici o posibilitate de a redresa activitatea economică, urmărind doar scoaterea entității din incapacitatea de plată.

Prezentarea evoluției istorice a instituției falimentului ne arată schimbările survenite în ceea ce privește rolul debitorului în insolvență, metodele care pot fi utilizate în vederea recuperării de către creditori a masei pasivului.

1.2. Cadrul juridic privind achizițiile, fuziunile și divizările de societăți în Uniunea Europeană

Cumpărarea altei companii este una dintre modalitățile prin care companiile existente își pot ameliora competitivitatea și extinde activitățile, în țară sau peste hotare.

O astfel de achiziție se poate realiza în mai multe moduri prezentate în figura 1.1.

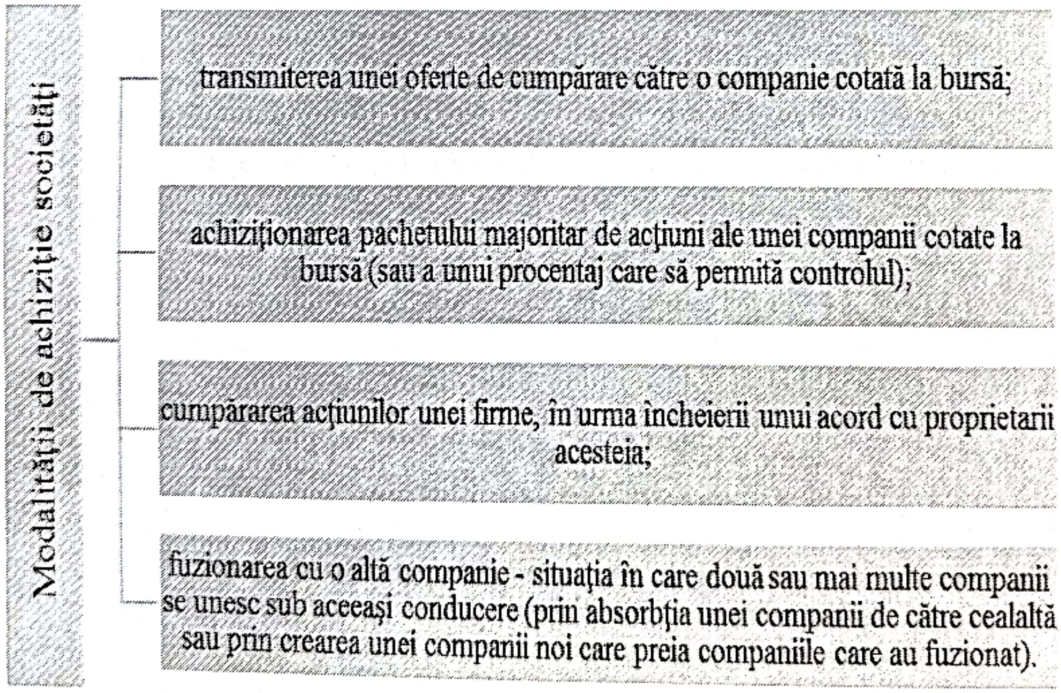

Figura 1.1. Modalități de achiziție a unei entități (prelucrare proprie)

Toate fuziunile ce urmează a se realiza, notificate Comisiei, sunt examinate pentru a se vedea dacă ele afectează semnificativ concurența efectivă din Uniunea Europeană.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă nu afectează concurența, ele sunt autorizate necondiționat. Dacă da și dacă firmele implicate nu propun nici un aranjament menit să înlăture acest impediment, fuziunile trebuie interzise pentru a proteja firmele și consumatorii împotriva unor prețuri mai ridicate sau a unei limitări a gamei de opțiuni în materie de bunuri și servicii.

Fuziunile propuse uneori pot fi interzise deoarece se consideră că societățile implicate în fuziune ar putea slăbi concurența de pe piață ți ar conduce la crearea unui jucător dominant pe piață. Cu toate acestea, nu toate fuziunile care distorsionează semnificativ concurența sunt interzise.

Chiar și atunci când Comisia Europeană constată că o fuziune propusă ar putea distorsiona concurența, părțile se pot angaja să corecteze acest efect probabil.

De exemplu, acestea pot vinde o parte din companie în urma fuziunii sau să se înțeleagă cu un alt partener pentru a-i vinde licența. Dacă Comisia Europeană consideră că angajamentele respective vor menține sau reface libera concurență pe piață, protejând astfel interesele consumatorilor, ea poate autoriza condiționat realizarea fuziunii.

Ulterior, Comisia Europeană urmărește dacă firmele implicate își îndeplinesc angajamentele și poate interveni dacă ele nu fac acest lucru.

Prin urmare, fuzionarea reprezintă modalitatea mai puțin costisitoare de extindere a unei societăți, întrucât procedurile nu necesită plata în numerar a activelor transferate de la compania absorbită la compania absorbantă.

Uniunea Europeana a stabilit norme cu privire la fuziunile naționale și transfrontaliere între societățile cu răspundere limitată.

De asemenea, există reglementări privind scindările companiilor care se finalizează cu transferul activelor companiei scindate către cele două companii care apar în urma acestui proces.

- ***Directiva privind fuziunile interne ale societăților pe acțiuni*** (Directiva 2011/35/UE a parlamentului european și a consiliului din 5 aprilie 2011 privind fuziunile societăților pe acțiuni);
- ***Directiva privind fuziunile transfrontaliere;***
- ***Directiva privind divizarea societăților pe acțiuni.***

Achizițiile și fuziunile se pot efectua și prin intermediul unor structuri europene antreprenoriale, precum societatea comercială europeană (pe acțiuni), grupul european de interes economic (GEIE) și societatea cooperativă europeană (SCE).

Cumpărarea unei întreprinderi care are deja o structură bine stabilită se poate dovedi avantajoasă pentru extinderea unei afaceri.

Fuziunile pot împiedica sau denatura concurența prin crearea sau

Scanned with OKEN Scanner

consolidarea puterii de piață. Rezultatul final ar putea fi creşterea prețurilor şi limitarea opțiunilor cumpărătorilor, precum şi frânarea inovării.

Dacă cifra anuală de afaceri a entităților care au fuzionat depăşeşte anumite plafoane (ca procentaj din vânzările totale realizate la nivel mondial şi european), acest lucru trebuie notificat Comisiei Europene, care va evalua impactul pe care fuziunea îl are asupra concurenței. Fuziunile în urma cărora se obțin cifre de afaceri anuale mai mici intră în competența autorităților naționale.

Normele privind fuziunea li se aplică tuturor companiilor care desfăşoară activități în Uniunea Europeană, indiferent dacă sediul lor se află pe teritoriul Uniunii sau în afara acesteia.

Regulamentul (CE) nr. 139/2004 privind fuziunile presupune:

- Comisia Europeană are competența exclusivă de a investiga fuziunile de nivel comunitar. În acest fel, companiile beneficiază de un singur nivel de control al fuziunilor, ceea ce simplifică şi reduce procedurile administrative. Principalele repere pentru a determina fuziunile de nivel comunitar sunt: o cifră de afaceri la nivel mondial a companiilor implicate de peste 5 000 milioane euro şi una la nivel comunitar de peste 250 milioane euro.
- Fuziunile de nivel comunitar trebuie notificate Comisiei pentru a obține acordul acesteia înainte de punerea lor în practică. În prezent, Comisia primeşte între 200 şi 300 de notificări în fiecare an. Date statistice detaliate sunt disponibile pe pagina de internet Europa, în secțiunea referitoare la concurență. Detaliile privind cerințele legate de notificări, precum şi formularul relevant sunt stabilite prin Regulamentul Comisiei (CE) nr. 802/2004.
- După o perioadă inițială de analiză de 25 de zile lucrătoare, Comisia poate decide fie să autorizeze tranzacția, fie să demareze o procedură de investigație aprofundată, dacă aceasta consideră că respectiva fuziune ar putea avea ca rezultat o îngrădire semnificativă a concurenței efective de pe piață. Investigația durează de regulă 90 de zile lucrătoare (în anumite situații, această perioadă putându-se extinde la 105 sau 125 de zile lucrătoare).
- La finalul acestei proceduri, Comisia poate autoriza condiționat sau necondiționat fuziunea sau o poate interzice, mai ales în cazul în care companiile nu au putut propune soluții adecvate pentru temerile exprimate de Comisie. „Condițiile" ce însoțesc autorizarea presupun adesea vânzarea de active, acțiuni, brevete etc. către firmele concurente.
- Peste 90% din fuziunile notificate sunt autorizate după perioada inițială de analiză de 25 de zile lucrătoare. Majoritatea cazurilor supuse

Scanned with OKEN Scanner

procedurii de investigaţie, timp de 90 de zile lucrătoare, sunt rezolvate printr-o autorizare condiţionată. Din anul 1990 până în prezent, au existat doar 19 interdicţii categorice. Date statistice detaliate sunt disponibile pe pagina de internet Europa, secţiunea referitoare la concurenţă.

- Comisia a adoptat o serie de note de interpretare a diverselor aspecte ale controlului fuziunilor, care oferă o explicaţie detaliată a cadrului analitic utilizat de Comisie în evaluarea impactului probabil al acestora asupra concurenţei, precum şi a câtorva din termenii de bază folosiţi în legislaţia privind controlul fuziunilor (cum ar fi, de exemplu, o notă privind conceptul de concentrare). Acestea se găsesc pe pagina de internet Europa, în secţiunea referitoare la concurenţă.

1.3. Evoluţia reglementărilor privind activitatea de armonizare în materia insolvenţei

În prezent multiplicarea fără precedent a raporturilor comerciale internaţionale şi a investiţiilor străine, înfiinţarea de noi entităţi în străinătate, mondializarea crizelor economice au impus constituirea unor proceduri colective în scopul soluţionării tuturor aspectelor legate de falimentarea entităţilor.

Fenomen generalizat la nivel mondial insolvenţa comercială presupune aplicarea de reglementări adecvate, deoarece aria geografică a activităţii comercianţilor depăşeşte graniţele naţionale.

Armonizarea în materia insolvenţei presupune:

- încheierea de convenţii internaţionale prin crearea unor legi interne care trebuie să transpună actele internaţionale;
- adoptarea de regulamente care să coreleze legislaţia naţională cu cea internaţională;

Obiectivul armonizării legislaţiilor poate sa fie atins fără ca normele privind societăţile comerciale sa devina identice. Formulările pot fi diferite, soluţiile trebuie sa fie echivalente[1].

Metoda de reglementare este de doua categorii: *armonizate* şi *uniforme*.

„Prima categorie se refera la armonizarea anumitor aspecte din legislaţiile naţionale, în care societăţile comerciale trebuie sa

[1] Lepădat Elena Doina - Reorganization of commercial companies în the context of European Integration, Annals. Economic Science Series, 2010, p. 835

Scanned with OKEN Scanner

îndeplinească anumite condiții comune tuturor statelor membre; armonizarea dreptului societarilor comerciale s-a realizat prin directive – lăsând la latitudinea statelor anumite aspecte, obligația acestora fiind teleologica. în multe din cele 12 directive statele nu au avut o marja de interpretare prea larga, dat fiind caracterul strict al acestui domeniu.

A doua categorie de reglementari se refera la o legislație europeana uniforma, care, în cazul grupului de interes economic are o sorginte națională – franceza, dar care, în forma ultima – societatea europeana – se constituie intr-o soluție novatoare din punct de vedere juridic. Reglementarea acestor entități s-a realizat prin regulamente – acestea aplicându-se direct – fără a fi transpuse de către state. Deși sub aspect tehnic regulile comunitare sunt uniforme, totuși regulamentele lasă posibilitatea statelor de a interpretare sau de a institui condiții suplimentare pentru entitățile la care facem referire (GEIE, SE, SEC) sau de a aplica legislația națională.

James Hanlon a subliniat ca toate directivele țintesc spre o "armonizare", "apropiere" sau "coordonare" fără sa se solicite statelor membre sa introducă o lege uniforma în materia societarilor, sau numai cu privire la anumite forme juridice de societate comerciala (de exemplu, în cazul societarilor pe acțiuni). O propunere de uniformizare a dreptului societar european ar fi respinsa întrucât exista tradiții diferite, chiar și în cadrul aceluiași sistem de drept (romano-germanic), dar și intre cele doua bazine juridice (romano-germanic și anglo-saxon)".

Deși reglementată pe plan internațional insolvența comercială presupune recunoașterea reciprocă a procedurilor inițiate de fiecare țară.

1. Tratatele de la Montevideo din 1889 și 1940

Tratatul de la Montevideo privind dreptul internațional privat a fost încheiat între patru state latino-americane în anul 1889 și se află printre primele reglementări care au tratat insolvența transfrontalieră fiind astfel reglementat modul în care urmează să se lichideze averea debitorului aflat în încetare de plăți.

Dintre principalele convenții internaționale încheiate în decursul timpului amintim:

Conform tratatului, instanța competentă în administrarea procedurii este instanța de la sediul debitorului[1]. Dacă debitorul își desfășoară

[1] Tănăsică Elena Reorganizarea judiciară – o șansă acordată debitorului aflat în procedura generală de insolvență, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 343; Macovei Ioan - Dreptul comerțului internațional, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 185-186; Drăgan Jenică - Dreptul comerțului internațional, Editura Fundației România de Mâine, București, 2005, p. 81; Schiau Ioan - Reglementarea internațională a insolvenței

Scanned with OKEN Scanner

activitatea comercială şi pe teritoriul altor state procedura poate fi declanşată în oricare dintre aceste state.

Tot la Montevideo dar în anul 1940 a fost încheiat un alt tratat de drept internaţional privat. Acest tratat a fost încheiat între trei state latino-americane, acesta reglementa redresarea, suspendarea plăţilor, declanşarea falimentului în oricare din statele unde debitorul deţinea bunuri. Creditorii locului puteau deschide împotriva debitorului străin în propriul stat proceduri separate de faliment.

2. Convenţia de la Havana din 1928 (Codul Bustamante)

La 13 februarie 1928, la Havana a fost semnată o convenţie (Codul Bustamante) între 15 state latino-americane, aceasta a stabilit competenţa teritorială ,respectiv domiciliul civil sau comercial fiind criteriul de competenţă al deschiderii procedurilor de recunoaşterea hotărârilor privind reorganizarea şi lichidarea averii debitorului, drepturile şi obligaţiile administratorului numit de instanţa competentă precum şi hotărârile referitoare la anularea transferurilor patrimoniale efectuate în perioada suspectă, cu prejudicierea creditorilor.

3. Convenţia statelor nordice din 1933

Statele nordice din Europa Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia şi Suedia, au încheiat, cu ajutorul Consiliului Nordului şi în cadrul Uniunii scandinave de drept internaţional privat, Convenţia statelor nordice la data de 7 noiembrie 1933. Această convenţie consacră teoria unităţii şi universalităţii falimentului[1]. Competenţa de deschidere procedurii insolvenţei aparţine instanţei de la sediul/domiciliul debitorului, această convenţie precizează recunoaşterea deschiderii procedurii în toate statele contractante.

Astfel că potrivit acesteia activele din patrimoniul entităţii debitoare indiferent de locul în care se regăsesc constituie masa pasivă a falimentului care va fi administrat potrivit legii statului unde a fost declanşată procedura.

Drepturile şi obligaţiile care afectează aceste bunuri vor fi totuşi guvernate de legea statului în care sunt situate bunurile.

---

transfrontaliere, în„Revista de Drept Comercial" nr. 3/2000, p. 76; Schiau Ioan - Regimul juridic al insolvenţei comerciale, Editura All Beck, Bucureşti, 2001, p. 521; Sitaru Dragoş-Alexandru Dreptul comerţului internaţional. Partea generală. Tratat, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 448; Păun Roxana-Daniela - Dreptul afacerilor, ediţia a II-a, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2008, p. 176; Ungureanu Diana - Falimentul internaţional, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 42.

[1] Macovei Ioan - Dreptul comerţului internaţional, vol. I, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 186-188; Ungureanu Diana - Falimentul internaţional, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 41-44; Schiau Ioan - Reglementarea internaţională a insolvenţei transfrontaliere, în„Revista de Drept Comercial" nr. 3/2000, p. 522.

Scanned with OKEN Scanner

Convenţia statelor nordice mai cuprinde prevederi privind publicitatea procedurilor de faliment în statele contractante în care debitorul deţine bunuri, dispunerea măsurilor asiguratorii, asistenţa judiciară şi recunoaşterea hotărârilor între statele contractante[1].

4. În 1989, Asociaţia Internaţională a Baroului a propus comunităţii mondiale un nou **model de cooperare** în materia insolvenţei internaţionale (Model International Insolvency Cooperation Act – MIICA).

Documentele încheiate evidenţiază din nou teoria unităţii şi universalităţii falimentului, face propuneri cu privire la administrarea procedurii sub o singură jurisdicţie indiferent de statul unde se găsesc bunurile.

Conform precizărilor convenţiei asistenţa judiciară trebuie acordată administratorului falimentului cu obligativitatea punerii la dispoziţia administratorului străin a activelor aparţinând debitorului insolvabil şi de altfel se prevede suspendarea oricărei acţiuni intentată de creditori contra debitorului.

În cazul în care asistenţa judiciară nu este acordată, Legea model prevede posibilitatea introducerii de către administrator a unei proceduri de faliment în statul în care i-a refuzat această asistenţă[2].

5. Convenţia de la Istanbul din 1990

În 1990 la Istanbul Consiliul Europei a încheiat Convenţia Europeană privind anumite aspecte internaţionale ale falimentului. Convenţia nu a intrat în vigoare, deoarece deşi a semnată de şapte state (Franţa, Germania, Italia, Luxemburg, Grecia, Turcia şi Cipru) a fost ratificată de un singur stat (Cipru),pentru intrarea ei în vigoare, erau necesare trei ratificări.

Prin această convenţie s-a stabilit că judecătorii sindici au dreptul să exercite atribuţiile ce le revin şi în alte state decât statul în care a lăsat deschisă procedura. De asemenea, se permite deschiderea de proceduri secundare în alte state decât acela în care s-a deschis procedura principală.

Prin intermediul acestei convenţii au fost stabilite reguli referitoare la competenţa internaţională indirectă în rapoartele comerciale internaţionale pentru jurisdicţiile şi autorităţile competente în două cazuri:

- principală dar îl are pe teritoriul altui stat contractant se poate deschide procedura şi acolo.
- un alt caz este acela în care potrivit sistemului legislativ falimentul nu poate fi pronunţat în considerarea calităţii

---

[1] Ungureanu Diana - Falimentul internaţional, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 44.
[2] Ungureanu Diana - Falimentul internaţional, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 44-45.

Scanned with OKEN Scanner

acestuia (necomerciant, meşteşugar, agricultor) şi devine competentă jurisdicţia sau autoritatea unde debitorul îşi are un stabiliment (domiciliu, reşedinţa, fondul de comerţ).

6. Legea model UNCITRAL din 1997

Legea model nu a pus în centrul preocupărilor sale unificarea regulilor de drept substanţial şi procedural ci a căutat o cale de mijloc între legislaţiile naţionale în materie astfel încât să confere posibilitatea procedurii de faliment atunci când aceasta este deschisă într-un stat în timp ce o parte din bunurile comerciantului se găsesc pe teritoriul altor state ori creditorii străini aparţin jurisdicţiei statului în care acesta a fost deschis.[1]

Legea tip (model) nu are caracter obligatoriu, ea nu-şi propune să unifice legile naţionale în materie de faliment ci urmăreşte să soluţioneze problemele de cooperare şi coordonare a procedurilor concurente, de asistenţă juridică internaţională în materie de faliment precum şi cele de recunoaştere a unei hotărâri străine[2].

Legea model a căutat o soluţie atunci când bunurile comerciantului se găsesc pe teritoriul altor state ori creditorii străini aparţin jurisdicţiei statului în care acesta a fost deschis[3].

Legea model fusese adoptată la începutul anului 2009 de următoarele state: S.U.A., Insulele Virgine Britanice, Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud, Columbia, Eritreea, Marea Britanie, Japonia, Mauritius, Mexic, Muntenegru, Polonia, Republica Coreeană, România, Serbia, Slovenia.

Legea model a UNCITRAL privind insolvabilitatea internaţională, adoptată prin Rezoluţia 52/158 din 15 decembrie 1997 a Adunării Generale a ONU a fost sursa de inspiraţie a legii române în materie. Actul normativ menţionat reprezintă legea specială raportat la dispoziţiile Legii nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internaţional privat[4]. Aceasta prevede că instanţele române sunt competente să judece:

---

[1] Ungureanu Diana Elena - Regimul juridic al falimentului în Dreptul comerţului internaţional (teză de doctorat), Academia de Studii Economice, Bucureşti, 2004, sursa: www.biblioteca.ase.ro.

2 Comşa Marcela – Noţiunea de insolvenţă. Aspecte generale (Partea II), Revista Phoenix – Revista de insolvenţă, nr 36, Editată de Uniunea Naţională a Practicienilor în Insolvenţă din România, 2011, p. 11.

[3] Mănescu Dragoş-Mihail - Regimul juridic al societăţilor bancare, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2009, p. 369; Ungureanu Diana - Falimentul internaţional, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2004, p. 117-118; Turcu Ion - Tratat de insolvenţă, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 615.

[4] Sitaru D. Al. – Drept internaţional privat, Tratat, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2000, p. 378 – 383;

Scanned with OKEN Scanner

„Falimentul sau orice procedură judiciară privind încetarea plăților în cazul unei societăți comerciale străine cu sediul în România" (art. 150 pct. 7).[1]

Legea model este astfel concepută astfel încât să pună la îndemâna statelor care o adoptă un instrument modern de abordare a situațiilor de insolvență transfrontalieră[2].

7. Actul uniform OHADA[3] din 10 aprilie 1998 asupra organizării procedurilor colective de stingere a pasivului

Se repeta același principiu al unității și universalității falimentului dar și se consacră autoritatea de lucru judecat pe teritoriul altor state a deciziilor de deschidere și închidere a procedurilor colective de falimentare, a contestațiilor născute din aceste proceduri și cele asupra cărora procedura colectivă exercită o influență juridică, rămase irevocabile, pronunțate pe teritoriul unui stat parte[4].

8. Regulamentul Consiliului Uniunii Europene din 2000

La nivel european a fost adoptat Regulamentului nr. 1346 la data de 29 mai 2000, cu privire la procedurile de insolvență, care a intrat în vigoare la 31 mai 2002.

Regulamentul a fost utilizat ca model legislativ și în țara noastră care a devenit membră a Uniunii Europene la data de 1 ianuarie 2007, fiind transpus, în cea mai mare parte, în titlul II al Legii nr. 637/2002 privind reglementarea raporturilor de drept internațional privat în domeniul insolvenței.

Titlul II al Legii nr. 637/2002 se referă la raporturile cu statele membre ale Uniunii Europene. Totodată, potrivit art. 149 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, modificat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 173/2008, dispozițiile Legii nr. 85/2006 se completează, în măsura compatibilității lor, și cu cele cuprinse în Regulamentul nr. 1346/2000[5] privind procedurile de insolvență, alături de prevederile Codului de procedură civilă român, Codului civil român și ale Codului comercial român.

---

[1] Pentru amănunte cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat în Legea nr. 105/1992 a se vedea, Gh. Piperea – Instituția falimentului în dreptul internațional privat român, în Revista de drept comercial nr. 5/1996, p. 68-75;

[2] Schiau Ioan - Regimul juridic al insolvenței comerciale, Editura All Beck, București, 2001, p. 525-527.

[3] Organizația pentru armonizarea în Africa a dreptului afacerilor.

[4] Ungureanu, Diana - Falimentul internațional, Editura Lumina Lex, București, 2004, p. 45-46.

[5] *** Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 a Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență.

Scanned with OKEN Scanner

Regulamentul 1346/2000 se aplică procedurilor colective din domeniul insolvenţei în cadrul cărora centrul principalelor interese ale debitorului[1] este situat într-un stat membru al U.E.

Domeniul de aplicare al Regulamentului[2] cuprinde procedurile de insolvenţă care implică desesizarea totală sau parţială a debitorului de atribuţiile administrării averii sale şi este aplicabil procedurilor de faliment, indiferent dacă debitorul este persoană fizică sau juridică, necomerciant sau comerciant.

Potrivit legii 85/2006[3] d*ebitorul* este acea persoană fizică sau juridică de drept privat, care face parte din una dintre categoriile prevăzute la art.1, şi al cărei patrimoniu este în **stare de insolvenţă**.

Procedura generală conform art. 1 alin. (1) se aplică următoarelor categorii de debitori aflaţi în stare de insolvenţă sau de insolvenţă iminentă:

- societăţile comerciale;
- societăţile cooperative;
- organizaţiile cooperatiste;
- societăţile agricole;
- grupurile de interes economic;
- orice altă persoană juridică de drept privat care desfăşoară şi activităţi economice.

Procedura simplificată se aplică debitorilor aflaţi în stare de insolvenţă, care se încadrează în una dintre următoarele categorii:

- comercianţi, persoane fizice, acţionând individual;
- asociaţii familiale;
- debitorii care fac parte din categoriile prevăzute la alin. (1) şi
- îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:
  - nu deţin nici un bun în patrimoniul lor;
  - actele constitutive sau documentele contabile nu pot fi găsite;
  - administratorul nu poate fi găsit;
  - sediul nu mai există sau nu corespunde adresei din registrul comerţului;

---

[1] Ungureanu, Diana - Centrul intereselor principale ale debitorului, o noţiune autonomă în Jurisprudenţa Curţii de la Luxemburg, în Revista română de Drept Comunitar nr. 1/2009, p.80 – 96;

[2] *** Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 a Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvenţă, actualizat 09.08.2008, disponibil pe site-ul http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2000R1346:20080809:RO:PD ., art. 1.

[3] Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenţe, art. 3 pct.5

Scanned with OKEN Scanner

- debitori care fac parte din categoriile prevăzute la alin. (1), care nu au prezentat documentele prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. a) - f) şi h) în termenul prevăzut de lege;
- societăţi comerciale dizolvate anterior formulării cererii introductive;
- debitori care şi-au declarat prin cererea introductivă intenţia de intrare în faliment sau care nu sunt îndreptăţiţi să beneficieze de procedura de reorganizare judiciară prevăzută de prezenta lege.

Potrivit legii 85/2014[1] **debitor** este persoana fizică sau juridică care poate fi subiect al unei proceduri prevăzute de prezenta lege, iar **debitor în dificultate financiară** este debitorul care, deşi execută sau este capabil să execute obligaţiile exigibile, are un grad de lichiditate pe termen scurt redus şi/sau un grad de îndatorare pe termen lung ridicat, ce pot afecta îndeplinirea obligaţiilor contractuale în raport cu resursele generate din activitatea operaţională sau cu resursele atrase prin activitatea financiară.

Regulamentul European al Insolvenţei are dificila sarcină de „a se potrivi" cu drepturile pozitive extrem de diferite a statelor membre UE. Diferenţele constau în principal în legile naţionale extrem de diferite privind dobânzile asiguratorii care se găsesc în cadrul Comunităţii şi de asemenea în drepturile preferenţiale de care se bucură creditorii garantaţi în cadrul procedurilor de insolvenţă. Obiectivele Regulamentului, prin cele 47 de articole, sunt acelea de a permite ca procedurile transfrontaliere de insolvenţă să fie puse în aplicare eficient şi efectiv şi de a coordona măsurile care se iau cu privire la averea debitorului[2].

Regulamentul Consiliului nr. 1346/2000 a fost modificat prin Regulamentul CE nr. 681/2007[3] şi Regulamentul Consiliului nr. 788/2008[4]. Modificările s-au impus ca urmare a aderării de noi state la Uniunea Europeană, respectiv de modificarea legii interne a unor state membre în domeniul insolvenţei. Regulamentul nr. 681/2007 a modificat listele procedurilor de insolvenţă, a procedurilor de lichidare şi a lichidatorilor din anexele A, B şi C. iar Regulamentul Consiliului nr. 788/2008 a modificat listele privind procedurile de insolvenţă şi a procedurilor de lichidare din anexele A şi B la Regulamentul nr.

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 5 pct. 26-27

[2] Iancu Lavinia – Insolvenţa transfrontalieră în statele Uniunii Europene, Pandectele române, Editura Wolters Kluwer, 2007, p. 677

[3] Regulamentul CE nr. 681/2007 a fost publicat în „Journal officiel des Communautees europeennes" L 159/20 iunie 2007;

[4] Regulamentul CE nr. 788/ 24 iulie 2008 a fost publicat în „Journal officiel des Communautees europeennes" L 213/1/8 august 2008;

Scanned with OKEN Scanner

1346/2000 şi de codificare a anexelor A, B şi C la respectivul regulament.

Dispoziţiile Regulamentului Consiliului nr. 1346/2000 reprezintă o îmbinare a principiului universalităţii cu cel al teritorialităţii,[1] în sensul că unei proceduri principale de insolvenţă i se atribuie valabilitate universală în timp ce pot exista şi proceduri colaterale, respectiv proceduri secundare sau particulare de insolvenţă, cu valabilitate teritorială. În consecinţă, se poate afirma că Regulamentul consacră teoria universalităţii admiţând în anumite cazuri şi necesitatea deschiderii unor proceduri cu aplicaţie teritorială, restrânsă.

Potrivit regulamentului 1346/2000 procedura principală de insolvenţă se deschide în statul membru în care se află centrul intereselor principale ale debitorului, dar determinarea acestuia poate întâmpina dificultăţi faţă de criteriile diverse ale legislaţiilor fiecărui stat membru. Se prezumă pentru persoane juridice şi societăţi că acest centru este la locul în care acestea au declarat sediul statutar[2].

9. Proiectul de armonizare privind insolvenţa la nivelul Uniunii Europene din anul 2010

În aprilie 2010 la cererea Comisiei pentru Afaceri Juridice a Parlamentului European a fost depus Proiectul de armonizare a legislaţiei privind insolvenţa la nivelul Uniunii Europene[3].

Documentul identifică şi subliniază diferenţele dintre legislaţiile naţionale privind insolvenţa, ce pot crea obstacole, avantaje şi/sau dezavantaje concurenţiale, precum şi dificultăţile entităţilor care desfăşoară activităţi transfrontaliere sau care deţin operaţiuni în cadrul UE.

În acest context raportul identifică cele mai importante cincisprezece aspecte ce trebuiesc a fi armonizate pentru a nu deveni obstacole în derularea cu succes a procedurilor de insolvenţă transfrontaliere. Domeniile prioritare din legea insolvenţei vizate de acest raport, ce necesită o armonizare urgentă sunt: eligibilitatea şi criteriile de deschidere a unei proceduri de insolvenţă; suspendarea generală a puterilor creditorilor de a-şi valorifica şi exercita drepturile ce le revin după iniţierea procedurilor de insolvenţă şi reorganizare; normele legate de gestionarea procedurilor de insolvenţă; clasificarea creditorilor; normele privind procesul de depunere şi

---

[1] W. Rechberger – „Cooperarea judiciară în materiile civilă şi comercială – De la Convenţia de la Bruxelles la Spaţiul libertăţii, securităţii şi justiţiei", Institutul pentru Drept Procedural Civil al Universităţii Viena, 2007, tradus de Centrul de competenţă juridică, p. 27;

[2] Sitaru D. A. - „Dreptul comerţului internaţional" Partea generală, Editura Universul Juridic, Bucureşti 2008, p.198;

[3] http://www.europarl.europa.eu/studies.

Scanned with OKEN Scanner

verificare a cererilor înaintate de creditori; responsabilitatea pentru propunerea, verificarea, adoptarea, modificarea şi conţinutul planurilor de reorganizare; obiectul averii supuse procedurii de insolvenţă, normele cu privire la anularea tranzacţiilor încheiate înainte de deschiderea procedurii de insolvenţă, încetarea contractelor şi normele privind continuarea obligatorie a executării contractelor, răspunderea administratorilor legal desemnaţi, a administratorilor de fapt, a acţionarilor, a finanţatorilor şi a altor părţi asociate debitorului; prevederi privind finanţarea post-iniţiere; calificările şi eligibilitatea practicienilor în vederea numirii ca reprezentanţi în cadrul procedurii de insolvenţă şi norme diferite de autorizare, reglementare, supraveghere şi etică şi conduită profesionale; coordonarea procedurilor de insolvenţă în legătură cu societăţi care aparţin unui grup de societăţi; necesitatea unei baze de date europene a hotărârilor şi ordinelor judecătoreşti şi sfera de aplicare a Regulamentului CE nr. 1346/2000[1].

Este necesară o abordare echilibrată şi bine gândită în legătură cu armonizarea, ce poate modifica sau condiţiona încercările de armonizare per ansamblu a tuturor aspectelor legate de legislaţia privind insolvenţa. Prin însăşi natura sa, legislaţia privind insolvenţa interacţionează cu multe alte domenii precum dreptul civil, dreptul fiscal, dreptul muncii. Până la unificarea acestora din urmă, nu va fi posibilă armonizarea tuturor aspectelor legate de legislaţia insolvenţei.

Cu toate acestea armonizarea dispoziţiilor în materie de insolvenţă la nivel European este posibilă şi va conduce inevitabil la o transparenţă a desfăşurării procedurii, încredere sporită a celor implicaţi dar şi la o mai bună înţelegere de către părţile implicate a mijloacelor şi metodelor disponibile în vederea satisfacerii nevoilor entităţilor comerciale care se află într-o situaţie financiară dificilă şi a remediilor disponibile pentru creditorii acelor entităţi şi alte părţi implicate în entităţile respective.

1.4. Istoricul şi evoluţia cadrului legislativ românesc procedura insolvenţei

Normele de drept au reglementat relaţiile interumane încă din cele mai vechi timpuri. Indiferent că relaţiile reglementate se refereau la drepturi nepatrimoniale sau patrimoniale, dispoziţia sancţionatorie pentru regula încălcată viza strict persoana celui care a nesocotit regula şi nu

[1] Iancu Lavinia – Projects of harmonization of laws on insolvency, Anale.Seria Ştiinţe economice.Timişoara, Volumul XVIII - supliment. Editura Mirton 2012, p. 560

Scanned with OKEN Scanner

bunurile acestuia, urmărindu-se pedepsirea acestuia şi nu repararea prejudiciului suferit de cel păgubit. Aceasta abordare o regăsim în contextul formării entităţilor şi a statelor, în care primordial a fost aspectul stabilizării relaţiilor interpersonale, doar ulterior punându-se problema acumulării patrimoniale intrinseci şi a protejării acesteia.

Regulile de drept cu rol de protecţie a celor faţă de care alţii s-au îndatorat, a creditorilor faţă de debitori au reprezentat o permanenţă istorică şi au urmat în timp cursul evoluţiei societăţii umane[1].

În România au existat mai multe reglementări legale privind tratamentul aplicat comercianţilor în dificultate. Fiecare din aceste reglementări a exprimat concepţia epocii în care a fost adoptată.

La începuturile sale, **dreptul românesc** presupunea un ansamblu de reguli cutumiare provenite din reguli arhaice de conduită, conturate doar parţial şi evocând nivelul lent al dezvoltării sociale. Primele legi scrise – pravilele – aveau un cuprins variat, acopereau toate domeniile dreptului şi evidenţiau sursa de inspiraţie romano-bizantină. Dintre pedepsele prevăzute de pravile distingem pedeapsa privativă de libertate pentru datornici şi executarea civilă asupra bunurilor, executarea silită se iniţia cu o somaţie adresată debitorului. A fost abolită pentru că se comiteau abuzuri, pravilele caracterizându-se printr-o cruzime aparte.

Primele reguli referitoare **la faliment** au fost cuprinse, în dreptul românesc la începutul secolului al XIX-lea fiind cuprinse în două coduri: în **Codul Caragea** (1817) în Muntenia şi în **Codul Calimach** (1828) în Moldova, preluate în 1880 în **Condica de comerţ a principatelor române**, legiferarea cea mai detaliată şi completă a fost realizată în 1887, odată cu edictarea, la 1 septembrie, a **Codului comercial român**, lucrare legislativă de mare amploare care şi-a dovedit perenitatea în timp prin faptul că prevederile sale, cu câteva excepţii, au rămas şi sunt şi în prezent în vigoare. Persistenţa sa a fost asigurată şi de faptul că reglementarea a valorificat creator sursele de inspiraţie reprezentate de Codul comercial francez din 1807 şi cele din Codul comercial italian din 1882, care rezumau progresele înregistrate până la acea dată în normarea raporturilor comerciale.

„Codul Caragea"[2] în secţiunea 14, partea a 3-a, capitolul 8 „pentru

---

[1] Iancu Lavinia – Răspunderea civilă pentru apariţia stării de insolvenţă. Condiţiile, Editura Eurostampa, 2013, p. 10

[2] Prinţul Ioan Gheorghe Caradja, (n. 1754 la Constantinopol; d. 1844 la Atena) cunoscut în bibliografia în limba română şi drept Ioan Vodă Caragea sau Ioan Gheorghe Caragea, a fost un domnitor fanariot al Ţării Româneşti (1812-1818). A devenit faimos pentru primul cod de legi din Valahia care îi poartă numele („legiuirea Caradja"), politicile fiscale excesive - Academia Republicii Populare Române, Dicţionar Enciclopedic Român, Editura Politică,

Scanned with OKEN Scanner

împrumutare şi datorie", ne vorbeşte despre cazul în care datornicul, denumit şi „mofluz", trebuia să obţină milostivirea creditorilor, iar „Codul Calimach"[1] se aplică tuturor debitorilor fără deosebire de profesiune şi vorbeşte: „despre rânduiala cursurilor debitorilor".

După Unirea Principatelor (1859) în timpul lui Cuza reglementarea de origine franceză a fost pusă în aplicare sub denumirea de „Condica de comerciu a Principatelor Unite Române", iar în anul 1887 a fost adoptat **„Codul Comercial Român[2]"** care este în vigoare şi astăzi. Elaborarea acestui cod a fost făcută după modelul Codul comercial italian din anul 1882, care la rândul lui a fost preluat după cel francez. Ca şi mod de abordare, Codul Comercial Român adoptă legiferarea cea mai complexă după modelul Codului Comercial Italian din 1882, dar păstrează linia Codului Comercial Francez. **În Codul Comercial Dreptul falimentului** este reglementat în Cartea a III „Despre faliment" în articolele 695-888. Cu toate acestea, din nefericire, în România, a lipsit vreme îndelungată cadrul legal cu privire la falimentul entităţilor.

Codul comercial, în vigoare de la 1 septembrie 1887, în art. 695 a limitat domeniul de aplicare a procedurii falimentului la comercianţi şi la obligaţiile comerciale ale acestora: procedura falimentului se aplică:

a) numai persoanelor fizice şi persoanelor juridice având calitatea de comerciant;
b) numai comercianţilor care au încetat plăţile;
c) numai plăţilor care privesc obligaţiile comerciale (art. 3, 4 Cod Comercial).

Dispoziţiile Codului comercial român au subzistat posterior anului 1948 cu aplicabilitate restrânsă, circumscrisă raporturilor de comerţ exterior

---

Bucureşti, 1962-1964.

[1] Codul Calimach a fost a fost un cod civil al Moldovei, alcătuit de Christian Flechtenmacher şi Anania Cuzanos, cu ajutorul lui Andronache Donici, Damaschin Bojincă şi al altor jurişti, la iniţiativa domnitorului Scarlat Callimachi (Calimach), care l-a promulgat în 1817. Acest cod mai este denumit şi „Codica Ţivilă a Moldovei". La promulgare, codul era scris în limba greacă. Aplicarea lui a devenit mai consecventă abia după 1833, când s-a definitivat, prin traducere, redactarea în limba română a codului, de către Christian Flechtenmacher şi Damaschin Bojincă, începută odată cu cea greacă. La alcătuirea acestui cod s-a urmărit să se îmbine dreptul local, bazat pe obiceiul pământului, cu dreptul bizantin (bazilicalele sau legiuirile împărăteşti), folosindu-se totodată în fapt, ca model principal, codul civil francez de la 1804 şi codul civil austriac de la 1811. Păstrând trăsături feudale, el conţinea şi norme de drept burghez, ceea ce reflecta începuturile descompunerii orânduirii feudale şi ale formării în Moldova a relaţiilor bazate pe proprietatea privată şi pe capital. Codul Calimach a fost aplicat până în 1865, când a intrat în vigoare codul civil.

[2] *** Codul comercial adnotat, Ministerul Justiţiei Institutul de Arte Grafice „Tiparul Românesc", Bucureşti, 1944, nota introductivă de I.C. Marinescu, p. VII.

Scanned with OKEN Scanner

promovate de fosta orânduire statală, iar după 1990 a dobândit rolul de principal instrument de reglementare a raporturilor comerciale dintre agenţii economici, rămânând unica reglementare în materia falimentului.

După 1989 odată cu căderea sistemului comunist trecerea la economia de piaţă a dictat necesitatea adoptării unor reglementări care să asigure protecţia drepturilor participanţilor la tranzacţii. Printre acestea s-a numărat şi reglementarea unor proceduri moderne de executare silită. S-a considerat că legea de bancrută este una dintre acelea de care economia de piaţă are nevoie, fiind strâns legată de legile privatizării şi că în aceste ţări, este mai mare nevoie de reorganizarea entităţilor decât de lichidarea lor, că obiectivele în reorganizare sunt mai largi decât în lichidare[1].

În România, trecerea la economia de piaţă şi integrarea în Comunitatea Europeană a impus adoptarea a numeroase acte normative care să asigure cadrul juridic propice realizării acestor deziderate.

După 1990, revenind la economia de piaţă, România a făcut încercări notabile de actualizare a legislaţiei comerciale şi au apărut legi pentru a asigura bazele funcţionării entităţilor:

- Legea nr. 15/1990, privind reorganizarea unităţilor (comerciale) economice de stat ca regii autonome şi societăţi comerciale (publicat în M. Of. nr. 98/1990);
- Legea nr. 31/1990 privind societăţile (M. Of. nr. 126/17 noiembrie 1990);
- Legea nr. 26/1990 privind registrul comerţului (publicată în M. Of. nr.12/17 noiembrie 1990);
- Legea nr. 76/1992[2] cu privire la măsuri pentru rambursarea creditelor rezultate din acţiunea de compensare, regimul plăţilor entităţilor, prevenirea incapacităţii de plată, şi a blocajului financiar.

Prima lege privind reorganizarea judiciară şi falimentul, a apărut relativ târziu, sub numele de **Legea nr. 64/1995**[3] – „Legea reorganizării judiciare şi a falimentului". Dispoziţiile acestei legi s-au aplicat la 60 de zile de la publicarea ei în Monitorul Oficial, abrogând astfel, prevederile Codului Comercial în materie.

Legea nr. 64/1995 a fost modificată substanţial prin Ordonanţa de

---

[2] Bufford Samuel - Bankruptcy Low în European Countries Emerging from Communism: The special Legal and Economic Challengers în the American Bankruptcy Low Journal, Volume 70, FALL, 1996, p. 459-483.

[2] *** Legea nr. 76/1992 a fost republicată în temeiul art. II din Legea nr. 43 din 29 iunie 1993, în M.O. nr. 172 din 22 iulie 1993.

[3] *** Legea nr. 64/1995 a fost publicată în M.O. nr. 130 din 29 iunie 1995.

Scanned with OKEN Scanner

urgenţă nr. 58/1997[1] şi prin titlul IV (art. IX)[2] al Legii nr. 99/1999 privind accelerarea reformei economice. Nici una dintre aceste reglementări nu a atins însă problema insolvenţei sectorului public.

Conform Legii nr. 64/1995 pentru a reflecta starea de insolvenţă a debitorului legiuitorul a utilizat la început formulări de genul: „nu mai poate face faţă datoriilor", „încetarea plăţilor", „incapacitatea de plată", care au deveni, în cadrul evoluţiei sub aspect instituţional juridic, noţiunea de „insolvenţă".

Încetarea plăţilor sau insolvenţa comercială reprezintă[3] *„acea stare a patrimoniului debitorului care exprimă neputinţa debitorului de a plăti datoriile comerciale din cauza lipsei de lichidităţi", iar potrivit altor autorii*[4] încetarea plăţilor este „acea stare a patrimoniului unui comerciant care nu-i mai permite să efectueze plăţi pentru datorii comerciale scadente din cauza lipsei de lichidităţi".

În temeiul art. IX din Legea nr. 99/1999, Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare şi a falimentului a fost republicată, cu o nouă numerotare a textelor[5].

Între principalele modificări aduse prin Legea nr. 99/1999 se afla şi schimbarea atribuţiilor organelor care administrau procedura, fiind conferite puteri de execuţie mai largi administratorului şi lichidatorului, judecătorului sindic revenindu-i atribuţii de control şi conducere generală a procedurii, conforme statutului său de magistrat[6].

Legea nr. 64/1995, republicată, a fost modificată şi completată prin O.G. nr. 38/2002[7], care modifică substanţial prevederile legii, clarificând unele aspecte dar introducând în acelaşi timp alte inovaţii controversate[8]. Un loc important în aceste modificări şi completări îl ocupă măsurile prin care se asigură, în cadrul procedurii reorganizării judiciare şi a falimentului, satisfacerea creanţelor creditorilor. O atenţie deosebită se acordă satisfacerii

---

[1] publicată în M. Of. P. I, nr. 265/3.10.1997, prin această ordonanţă a fost abrogată O.G. nr. 38/1996.

[2] publicată în M.Of. P. I, nr 236/27.05.1999, abrogă O.U.G nr. 58/1997.

[3] Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial român, ediţia a 2-a, Editura All Beck, Bucureşti, 1999, p. 545.

[4] Ţăndăreanu Nicoleta - Procedura reorganizării judiciare, Editura All Beck, Bucureşti, 2000, p. 32.

[5] publicată în M. Of. P. I, nr. 608/13.12.1999.

[6] Bufan Radu - Reorganizarea judiciară şi falimentul, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001, p. 43.

[7] publicată în M.Of. P. I, nr 95/2.02.2002.

[8] Bufan Radu, Munteanu Speranţa - Distribuirea sumelor către creditori în procedura falimentului, Revista Phoenix, revista de insolvenţă, nr. 2/2002, p. 11.

Scanned with OKEN Scanner

creditorilor cu creanţe bugetare. Legea nr. 64/1995, modificată prin O.G. nr.38/2002, consacra noi organe care erau implicate în realizarea procedurii reorganizării judiciare şi a falimentului. Este vorba de adunarea generală a asociaţiilor/acţionarilor şi comitetul asociaţilor/ acţionarilor.

Prin această reglementare erau înlăturate unele necorelări şi se eliminau anumite lacune constatate în practica aplicării procedurii reorganizării judiciare şi a falimentului.

Dacă prin această reglementare s-a urmărit şi o simplificare a procedurii judiciare şi a falimentului, acest lucru s-a realizat într-o mică măsură. Mai curând se poate spune că, în această formă, reglementarea a fost amplificată, revenindu-se pe alocuri, la forma iniţială a legii[1].

Legea nr. 64/1995 a mai fost modificată şi completată prin Legea nr. 149/2004[2].

Practic, după aproape 10 ani de experimentare, putem concluziona că, aşa cum a fost aplicată, legea îl apără mai degrabă pe debitor, depăşind limitele pe care o astfel de legislaţie le impune în protecţia debitorului.

În ce priveşte eficienţa procedurii majoritatea creditorilor chirografari de pe tabelul de creanţe nu numai că nu recuperează nimic dar mai pierd timp şi banii investiţi pentru a urmări derularea procedurii. Nici creditorii garantaţi nu îşi recuperează, în cele mai multe cazuri integralitatea creanţelor, respectiv întreg capitalul plus dobânzile născute ulterior deschiderii procedurii.

Legea noastră nu scoate în evidenţă cu valoare de principiu imperativul impus în dreptul american, conform căruia în reorganizare creditorii trebuie să primească cel puţin cât ar primi în caz de faliment imediat[3].

Evoluţia reglementărilor legale succesive consacrate domeniului procedurii insolvenţei se caracterizează prin deplasarea de la obligaţiile comerciale ale comerciantului la obligaţiile de orice natura ale unor categorii de comercianţi şi de necomercianţi.

Legea nr. 85/2006[4] denumită chiar legea „Privind procedura insolvenţei", este cadrul legal reprezentativ care marchează clar intenţia legiuitorului român de integrare a legislaţiei naţionale, cel puţin sub aspectul

---

[1] Cărpenaru Stanciu D. - Noile modificări ale Legii nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare şi a falimentului, revista Curierul Judiciar, nr. 3/2002.

[2] publicată în M.Of. P. I, nr 424/12.05.2004, prin această lege a fost abrogată O.G. nr. 38/2002.

[3] Bufan Radu, Folea F. - Protecţia intereselor creditorilor în alcătuirea legii nr. 64/1995, modificată prin Legea nr. 149/2004, Revista de Drept Comercial, Ediţie Nouă, nr. 7-8/2004.

[4] *** Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenţei, publicată în M.O. nr. 359/ 21.04.2006, actualizată 12 noiembrie 2012.

Scanned with OKEN Scanner

titulaturii, în sistemul european al dreptului insolvenței. La data intrării în vigoare a Legii 85/2006, legea nr.64/1995 a fost abrogată. Legea a suferit ulterior o serie de modificări și completări printre care: Legea nr. 277/2009[1] și Legea 5/2010[2], privind procedura insolvenței, prin acestea abrogându-se integral prevederile Legii nr. 64/1995 „Privind procedura reorganizării și lichidării judiciare".

Scopul legii insolvenței este acoperirea pasivului debitorului[3], oricare din modalitățile procedurii colective (reorganizarea judiciară sau falimentul) fiind un mijloc adecvat atingerii acestui scop. Nu se poate accepta ideea că reorganizarea judiciară ar fi prioritară. În practică reorganizarea judiciară este o procedură excepțională a insolvenței, putând fi instituită însă în mai puține cazuri, procedura simplificată de faliment rămânând, statistic vorbind, cea mai des întâlnită.

Nu împărtășim ideea anterioară potrivit căreia falimentul ar fi cea mai bună soluție de îndestulare a creditorilor în contextul economiei mondiale actuale când datorită multitudinii de entități în faliment creditori mai pot să își recupereze pasivul din vânzarea activelor entității debitoare, soluția viabilă în acest moment fiind aceea de a păstra activitatea debitorului în vederea plății pasivului chiar și pe un termen mai lung decât cel propus prin planul de reorganizare.

Potrivit Legii nr. 85/2006 așa cum a fost modificată prin Legea nr. 169/2010, insolvența poate apărea sub două forme:

- **insolvența prezumată ca fiind vădită** (atunci când debitorul, după 90 de zile de la scadență, nu a plătit datoria față de creditor) și
- **insolvența iminentă** (atunci când se dovedește că debitorul nu va putea plăti la scadență datoriile exigibile angajate, cu fondurile bănești disponibile).

Considerăm că Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a marcat o nouă reformă legislativă, promovând concepte noi și schimbări importante în abordarea insolvenței și în vederea creșterii celerității și a eficienței acesteia.

---

[1] *** Legea nr. 277/2009 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 173/2008 pentru Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței și pentru modificarea lit. c) a art. 6 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru.

[2] Legea nr. 25 din 2 martie 2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței emitent: Parlamentul României, publicată în M.O. nr. 145 din 5 martie 2010. Data intrării în vigoare: 8 martie 2010.

[8] Cărpenaru, Stanciu D. Nemes, Vasile. Hotca, Mihai Adrian. - Legea privind procedura insolvenței și 8 legi uzuale, Ediția A v-a, Editura Hamangiu, 2009, p. 4.

Scanned with OKEN Scanner

„Un rol important în **reglementarea activității instituțiilor de credit** îl deține şi procedura derulării falimentului bancar, care elimină băncile neviabile din cadrul sistemului bancar românesc"[1].

„Insolvența a prezentat interes pentru mai multe instrumente juridice internaționale. În mod tradițional, **insolvența instituțiilor de credit** a fost exclusă din cadrul mai larg al reglementării internaționale a insolvenței. Contextul în care se soluționează problemele de drept internațional privind insolvența instituțiilor de credit impun o analiză prealabilă a insolvenței de drept comun în dreptul comerțului internațional"[2]

Falimentul instituțiilor de credit era reglementat până la intrarea în vigoare a legii 85/2014 prin următoarele acte legislative[3]:

- *Ordonanța de Guvern nr. 10/2004* privind procedura reorganizării judiciare şi a falimentului instituțiilor de credit;
- *Legea nr. 278/2004* pentru aprobarea Ordonanței 10/2004;
- *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 37/2010* pentru modificarea şi completarea Ordonanței 10/2004.

Aceste prevederi au abrogat Legea nr. 83/1998 privind procedura falimentului instituțiilor de credit, cu modificările şi completările ulterioare.

În Statele Unite, funcționează, programe de asigurare garantate public, cum este *Federal Deposit Insurance Corporation* (FDIC) care asigură deținătorii de depozite bancare contra pierderilor provocate de falimentul băncilor comerciale[4].

Falimentul unei bănci înseamnă prăbuşirea relațiilor de credit şi pierderea unei părți importante a deponenților care nu-şi mai pot recupera sumele depuse. Pentru evitarea acestor efecte, există posibilitatea asigurării depozitelor prin angajarea responsabilității restituirii lor de către instituții specializate. Soluția asigură credibilitate pentru deponenți, care au astfel certitudinea că depozitele lor vor fi recuperate în cazul falimentului bancar.

Romania se afla într-un proces de reformare profundă a legislației: Codul civil a intrat în vigoare în 01.10.2011, Codul de procedura civila a

---

[1] Haranguş, Daniela - Contabilitate bancara. Repere teoretice şi aplicatii practice, Editia a II-a actualizata, Editura Eurostampa, Timisoara, 2014, p. 12

[2] Lepădat Elena Doina - General aspects regarding the bank insolvency în international trade law, Annals. Economic Science Series, 2011, p. 704

[3] Haranguş, Daniela. - Contabilitate bancara. Repere teoretice şi aplicatii practice, Editia a II-a actualizata, Editura Eurostampa, Timisoara, 2014, pp. 12-13

[4] Nagy, Cristina Mihaela. - Utilizarea informației contabile în managementul asigurărilor. Editura Eurostmpa. Timişoara, 2013, p 71

Scanned with OKEN Scanner

intrat în vigoare în 15.02.2013, iar Codul penal şi Codul de procedura penala în 01.02.2014. Precizam ca intrarea în vigoare a Codului civil a condus la abrogarea unei mari părti din Codul comercial roman. Materia insolventei a fost şi ea cuprinsa în acest proces complex de modernizare a legislaţiei[1].

Ordonanţa de urgenţă nr. 91 privind procedurile de prevenire a insolventei şi de insolvenţa[2] a intrat în vigoare la data de 25 octombrie 2013, ocazie cu care *au fost abrogate următoarele documente*[3]*:*

a) ***Legea nr. 85/2006*** privind procedura insolventei, publicata în M.O., Partea I, nr. 359 din 21 aprilie 2006, cu modificările şi completările ulterioare;

b) ***Legea nr. 381/2009*** privind introducerea concordatului preventiv şi mandatului ad-hoc, publicată în M.O., Partea I, nr. 870 din 14 decembrie 2009, cu modificările ulterioare;

c) ***Ordonanţa Guvernului nr. 10/2004*** privind falimentul instituţiilor de credit, publicata în M.O., Partea I, nr. 84 din 30 ianuarie 2004, aprobata cu modificări şi completări prin Legea nr. 278/2004, cu modificările şi completările ulterioare;

d) secţiunile 1-3 ale capitolului III, capitolul IV şi art. 83 ***din Legea nr. 503/2004*** privind redresarea financiară, falimentul, dizolvarea şi lichidarea voluntară în activitatea de asigurări, republicată în M.O., Partea I, nr. 453 din 23 iulie 2013;

e) ***Legea nr. 637/2002*** cu privire la reglementarea raporturilor de drept International privat în domeniul insolventei, publicata în M.O., Partea I, nr. 931 din 19 decembrie 2002, cu modificările şi completările ulterioare;

f) art. 175 ***din Legea nr. 187/2012*** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicata în M.O., Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, cu modificările ulterioare, precum şi art. 81 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedura penala şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziţii procesual penale, publicata în M.O., Partea I, nr. 515 din 14 august 2013;

g) orice alte dispoziţii contrare, chiar daca acestea sunt cuprinse în legi speciale.

---

[1] Iancu Lavinia – The rescue procedure în Romania, Insol International Academic Group 16 Colloquium, Hong-Kong, 22-23 martie 2014, p.65

[2] Ordonanta de urgenta nr. 91 privind procedurile de prevenire a insolventei şi de insolventa, publicată în M.O. nr. 620 din 4 octombrie 2013.

[3] Ordonanta de urgenta nr. 91 privind procedurile de prevenire a insolventei şi de insolventa, art. 349.

Scanned with OKEN Scanner

Alte legi:

- Legea nr. 31/1990 privind societățile, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 571/2003[1] privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.376/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a entităților, precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul entităților și tratamentul fiscal al acestora.

Conform Ordonanței de urgență nr. 91[2] dispozițiile legii se completează, în măsura compatibilității lor, cu cele ale:

- Codului civil al României;
- Codului de procedură civilă;
- Regulamentului (CE) nr. 1.346/2000 referitor la procedurile de insolventă, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 160 din 30 iunie 2000.

În data de 04.10.2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României **Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 91/2013 – Codul insolvenței.**

Ulterior publicării Codul insolvenței, Consorțiul desemnat a pregăti proiectul constată că o serie de dispoziții nu le sunt cunoscute. Două dintre aceste dispoziții apărute în mod surprinzător în Codul insolventei – cea cu privire la aplicarea directa a dispozițiilor Codului de insolventa asupra procedurilor de insolventa în curs de derulare și cea cu privire la suspendarea licenței de emisie a societarilor din auzio-vizual de la data deschiderii procedurii au intrat în atenția Avocatului poporului. Avocatul poporului a cerut Curții Constituționale a României declararea neconstituționalității Codului insolventei. Astfel, actul normativ denumit Codul insolventei a intrat în vigoare în data de 25.10.2013, iar 7 zile mai târziu, în 01.11.2013 aplicarea i-a fost suspendata, Codul fiind declarat neconstituțional[3].

---

[1] *** Legea 571/2003 coroborată cu HG 44/2004 privind Codul fiscal cu normele metodologice de aplicare, actualizare: conform cu Hotărârea Guvernului nr. 84 din 6 martie 2013, disponibil http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Legislatie_R/Cod_fiscal_norme_2013.html

[2] *** Ordonanta de urgenta nr. 91 privind procedurile de prevenire a insolventei și de insolventa, M.Of.Nr.620 din 4 octombrie 2013, art. 346, 347.

[3] Iancu Lavinia – Reform of theinsolvencylaw în Romnia, Journal of Business and

Scanned with OKEN Scanner

În anul 2014 a intrat în vigoare **legea 85/2014**, iar toate procedurile deschise după apariţia legii o aplică, procedurile începute înaintea intrării în vigoare a acesteia sunt reglementate tot de legea 85/2006.

Potrivit legii 85/2014[1] **procedura simplificată** se aplică debitorilor aflaţi în stare de insolvenţă care se încadrează în una dintre următoarele categorii:

a) profesionişti persoane fizice supuse obligaţiei de înregistrare în registrul comerţului, cu excepţia celor care exercită profesii liberale;

b) întreprinderi familiale, membrii întreprinderii familiale;

c) debitori care fac parte din categoriile prevăzute la alin. (1) şi îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:

1. nu deţin niciun bun în patrimoniul lor;
2. actele constitutive sau documentele contabile nu pot fi găsite;
3. administratorul nu poate fi găsit;
4. sediul social/profesional nu mai există sau nu corespunde adresei din registrul comerţului;

d) persoane juridice dizolvate voluntar, judiciar sau de drept, anterior formulării cererii introductive, chiar dacă lichidatorul judiciar nu a fost numit sau, deşi numit, menţiunea privitoare la numirea sa nu a fost înscrisă în registrul comerţului;

e) debitori care şi-au declarat prin cererea introductivă intenţia de intrare în faliment;

f) orice persoană care desfăşoară activităţi specifice profesioniştilor, care nu a obţinut autorizarea cerută de lege pentru exploatarea unei întreprinderi şi nu este înregistrată în registrele speciale de publicitate; aplicarea prezentei legi faţă de aceste persoane nu exclude sancţiunile aplicabile pentru lipsa autorizării sau înregistrării respectivei persoane.

Cauzele care determină apariţia falimentului sunt de natură internă şi de natură externă. Cele **de natură internă** se datorează:

- lipsei de pregătire profesională a managerilor,
- deciziile greşite, erorile de management,
- stocurilor de produse prea mari,
- produselor de calitate inferioară,
- cheltuieli ridicate,
- pierderea pieţelor de desfacere, urmare a nerespecării condiţiilor calitative şi de preş etc.

Eonomics New York, Volumul 5, nr. 12, Editura Academic Star, 2014, p. 2418

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 38

Scanned with OKEN Scanner

Cauzele de natură externă sunt legate de pieţele de desfacere: cerere în scădere, falimentul clienţilor sau legate de condiţiile economice: inflaţie, recesiune, etc.

Criteriile principale care stau la baza identificării entităţilor în dificultate sunt:

- insolvabilitatea, adică activul nu este suficient pentru achitarea datoriilor;
- supraîndatorarea, caz în care gradul de îndatorare este atât de mare încât compromite capacitatea entităţii de a face faţă datoriilor scadente;
- existenţa unor fapte de natură să compromită continuitatea activităţii.

Entităţile în dificultate se caracterizează prin:

- scăderea volumului de activitate şi a rentabilităţii;
- folosirea unor tehnici şi instrumente de conducere neperformante;
- situaţia financiară dificilă;
- grad scăzut de utilizare a capacităţii de producţie.

Cu atâtea modificări legislative putem spune că **procedura insolvenţei** a fost influenţată de schimbarea mentalităţii sociale şi abordarea diferită a fenomenului economic. Cu toate acestea o trăsătură s-a perpetuat în timp, indiferent de politica legislativă a vremii, legislaţia insolvenţei a fost nevoită întotdeauna *să concilieze interesele debitorului cu cele ale creditorilor.* Atunci când s-a obţinut un echilibru acesta a fost unul precar, evoluţia generală fiind de la protejarea excesivă a creditorilor la încercarea înverşunată de a salva prin toate mijloacele activitatea debitorului.

Falimentul nu trebuie confundat cu deficienţele temporare în asigurarea capacităţii de plată care pot fi remediate fie prin îngăduinţa partenerilor de afaceri fie prin credite bancare. **Falimentul** reprezintă starea care denotă lipsa iremediabilă de capacitate de plată, entităţile nedovedind vitalitate.[1]

1.5. Istoricul şi evoluţia procedurii privind prevenţia insolvenţei

Criza economică globală care a afectat şi România în perioada 2008-2010, a determinat comercianţii aflaţi în dificultate financiară să caute soluţii de evitare a deschiderii procedurii insolvenţei prevăzută de

[1] Iosof, Susana: Gestiunea riscului, Editura "Dimitrie Cantemir", Tg-Mureş, 2006, p.148

Scanned with OKEN Scanner

Legea nr. 85/2006 prin negocierea datoriilor şi elaborarea unor planuri de restructurare. În aceste condiţii, a devenit un imperativ reglementarea legală a unor proceduri care să vină în ajutorul debitorilor aflaţi în dificultate financiară temporară[1].

Apariţia Legii nr.381/2009 privind introducerea concordatului preventiv şi a mandatului ad-hoc are ca scop crearea unor proceduri de prevenţie a insolvenţei. Această lege exista în majoritatea statelor europene, iar România a avut o legislaţie în acest sens încă din perioada interbelică, şi a fost reintrodusă după aproape 70 de ani.

Legea asupra concordatului preventiv a apărut la începutul crizei economice mondiale în perioada 1929-1933, în România aceasta a fost promulgată în decembrie 2009 şi a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2010.

Mandatul ad-hoc şi concordatul preventiv sunt proceduri legale menite a ajuta debitorul să depăşească starea de dificultate financiară în care se află şi a evita intrarea în procedura insolvenţei prevăzută de Legea nr. 85/2006. Legea nr. 381/2009 instituie un mecanism legal menit a da posibilitatea unui debitor onest care merită protecţie, victimă a unor conjuncturi nefavorabile, aflat în dificultate financiară, de a evita insolvenţa[2]

O dată cu apariţia Legii nr. 381/2009[3] a apărut un nou concept de **„stare de dificultate"** care trebuie diferenţiat de **„starea de insolvenţă"**.

De lege lata[4], **starea de dificultate** se deosebeşte de starea de insolvenţă prin aceea că titularul entităţii în dificultate face faţă sau este capabil să facă faţă datoriilor exigibile. Din coroborarea definiţiei legale a entităţii în dificultate cu explicaţia aceluiaşi concept oferită de legislaţia comunitară europeană în materie de ajutor de stat, preluată în dreptul intern, reiese că starea de dificultate este caracterizată, în principal, de pierderi, de scăderea cifrei de afaceri, de stocuri prea mari sau de supraproducţie, de datorii mari şi de activ net în scădere. În plus, în accepţiunea legislaţiei privind ajutorul de stat, entitatea în dificultate trebuie să fie în imposibilitate de a se redresa cu resursele proprii sau cu

---

[1] Iancu Lavinia – Composition with creditors, support for the romanian companies during the economic crisis period, Anale. Seria Ştiinţe Economice, Volumul XVI/2010, Editura Mirton, 2010, p.641

[2] Iancu Lavinia – Răspunderea civilă pentru apariţia stării de insolvenţă. Condiţiile, Editura Eurostampa, 2013, p. 19

[3] a fost aprogată prin Ordonanţa de urgenţă nr. 91 privind procedurile de prevenire a insolventei şi de insolvenţa, care a intrat în vigoare la data de 25 octombrie 2013

[4] de lege lata (expr. lat. „despre legea în vigoare") - expresie folosită pentru a denumi ceea ce există deja reglementat prin lege.

Scanned with OKEN Scanner

fonduri furnizate de proprietari/acţionari şi pe termen scurt sau mediu să fie în pericol de a ieşi din circuitul economic.

Mandatul ad-hoc este o procedură confidenţială declanşată la cererea debitorului prin care un mandatar ad-hoc desemnat de instanţă negociază cu creditorii pentru depăşirea stării de dificultate în care se află debitorul.[1]

Primul proiect privind concordatul preventiv a fost realizat de către profesorii Paşcanu şi Fintescu de la Facultatea de drept din Bucureşti la solicitarea Uniunii Camerelor de Comerţ şi Industrie.

Această lege nu este prima, deoarece în Bucovina exista încă din 1914 Legea pentru concordatele preventive, iar în Transilvania fusese introdusă de Consiliul de Miniştri în 1915 prin ordonanţă, ea cuprinde cinci capitole: dispoziţii generale, mandatul ad-hoc, concordatul preventiv, închiderea procedurii concordatului preventiv şi dispoziţii finale.

Partea generală a legii, reglementează sfera de aplicare şi scopul legii şi defineşte instituţiile şi organele care aplică procedura şi participanţii la procedură şi se aplică entităţilor în dificultate, esenţa definiţiei constă în aceea că entitatea respectivă îşi execută obligaţiile exigibile.

Legea se aplică oricărei activităţi economice indiferent de forma de organizare, dacă se află în dificultate financiară. Pentru a le fi aplicabile prevederile legii concordatului preventiv entităţile nu trebuie să aibă datorii neachitate. Este vorba de acele entităţi ai căror administratori evaluând situaţiile financiare ajung la concluzia ca într-un viitor nu prea îndepărtat nu vor mai putea să-şi respecte obligaţiile financiare folosind veniturile obţinute sau alte surse de finanţare.

Putem spune ca previziunea situaţiei financiare viitoare a entităţii este esenţială pentru aplicarea acestui act normativ.

Scopul aplicării acestui act normativ este instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului, continuarea activităţii, păstrarea locurilor de muncă şi nu în ultimul rând acoperirea creanţelor. „Concordatul preventiv este definit ca fiind un contract între debitor şi creditorii săi sau o parte a acestora, iar punctul central al acestui contract este planul de redresare a entităţii şi de acoperire a creanţelor"[2].

În cadrul contractului va trebui să se realizeze un echilibru între interesele entităţii aflate în dificultate şi interesele creditorilor care, doar aparent sunt divergente.

---

[1] Iancu Lavinia – The rescue procedure în Romania, Insol International Academic Group 16 Colloquium, Hong-Kong, 22-23 martie 2014, p.66

[2] Stănescu Arin Octav, Miloş Simona Maria, Dumitru Ştefan, Milu Otilia Doina - Procedurile de prevenţie a insolvenţei: concordatul preventiv şi mandatul ad-hoc. Reorganizarea judiciară, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2010, p. 13.

Scanned with OKEN Scanner

Entitatea doreşte să fie salvată, iar creditorii doresc să primească sumele ce li se datorează în totalitate sau în cea mai mare parte.

Organele care aplică procedura sunt instanţele judecătoreşti prin intermediul judecătorului sindic, preşedintele tribunalului în cazul mandatului ad-hoc, mandatarul ad-hoc şi conciliatorul[1].

Judecătorul sindic are competenţa în cadrul procedurii de concordat preventiv iar preşedintele tribunalului are competenţa în cadrul procedurii mandatului ad-hoc.

De la omologarea concordatului preventiv de către judecătorul sindic, se vor suspenda toate procedurile de executare silită. De asemenea, conciliatorul, sub condiţia acordării de garanţii creditorilor de către debitor, poate cere judecătorului sindic a impune creditorilor nesemnatari ai concordatului preventiv un termen de maxim 18 luni de amânare a scadenţei creanţelor, perioadă în care nu vor curge dobânzi, penalităţi sau alte cheltuieli aferente creanţelor. Odată omologat concordatul preventiv, pe toată perioada acestuia nu se va putea cerere de deschidere a procedurii insolvenţei în baza Legii nr. 85/2006.[2]

Această procedură a apărut pentru prima dată în Franţa ca o creaţie a dreptului pretorian, fiind inclusă în legislaţia franceză foarte recent.

S-a considerat ca este necesară şi o procedură extrajudiciară care să fie extrem de rapidă şi confidenţială, procedura este necontencioasă iar rolul instanţei se reduce la a constata dacă entitatea are „dificultăţi serioase" şi dacă mandatarul propus îndeplineşte condiţiile legale. Astfel că în conformitate cu prevederile legale mandatarul ad-hoc trebuie să fie un practician în insolvenţă autorizat conform legii.

Dacă cele două condiţii sunt îndeplinite, preşedintele tribunalului va admite cererea şi va desemna prin încheiere irevocabilă mandatarul ad-hoc, care trebuie să îndeplinească mai multe calităţi, să poată analiza situaţia economico-financiară a entităţii, să aibă aptitudini şi cunoştinţe manageriale dar, mai ales să fie un bun negociator. Tehnica negocierii cu debitorul şi mai ales cu creditorii va fi determinată de succesul sau insuccesul mandatarului.

Perioada de timp care stă la dispoziţia mandatarului nu este prea lungă, astfel că înţelegerea trebuie să se realizeze într-un termen de 90 de zile de la desemnare. Legiuitorul a stabilit un termen destul de scurt

---

[1] Legea 381/2009 privind introducerea concordatului preventiv şi mandatului ad-hoc. Publicat în M.O., Partea I nr. 870 din 14 decembrie 2009, art. 4 (1).

[2] Iancu Lavinia – Composition with creditors, support for the romanian companies during the economic crisis period, Anale. Seria Ştiinţe Economice, Volumul XVI/2010, Editura Mirton, 2010, p. 644

Scanned with OKEN Scanner

considerând că pentru realizarea unei astfel de înțelegeri nu este necesară o perioadă lungă de timp.

Această procedură nici nu poate fi folosită cu prea mare succes pentru a stopa o eventuală declanșare a procedurii de insolvență.

Procedura mandatului ad-hoc este destinată unor entități viabile dar care din cauza unor condiții economice neprielnice sunt într-o dificultate financiară care într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat le-ar putea duce la o adevărată stare de insolvență.

De asemenea este important de precizat că în rândul acestor creditori nu trebuie să se afle organele fiscale, decât în situația în care debitorul este eligibil pentru o reeșalonare a datoriilor, conform actelor normative din domeniul fiscal.

Chiar și în aceste condiții însă ar fi de preferat ca înțelegerea cu creditorul bugetar să se realizeze în afara procedurii prevăzută de Legea nr.381/2009, mergându-se pe calea prevăzută de normele fiscale.

Importanța prevederilor privind mandatul ad-hoc este dată însă de numirea mandatarului ad-hoc de către președintele tribunalului, după verificarea stării de dificultate financiară a entității va ajunge la cunoștința altor persoane.

Încetarea mandatului ad-hoc are loc prin denunțarea unilaterală a mandatului de către debitor sau mandatarul ad-hoc prin nereușita mandatului în termenul stabilit conform legii sau, în cazul fericit prin încheierea înțelegerii între părți.

Printr-o încheiere irevocabilă, la cererea mandatarului ad-hoc sau a debitorului, președintele tribunalului va constata încetarea mandatul.

Deși reglementările cuprinse în Legea nr. 391/2009 se înscriu în procesul de modernizare a materiei insolvenței din România, necesitatea implementării unor măsuri de prevenție a insolvenței simțindu-se acut pe o piață demoralizată de efectele crizei economice[1], practica relevă o accesare deosebit de redusă a acestor proceduri.

Potrivit legii 85/2014[2] **concordatul preventiv** este un contract încheiat între debitorul în dificultate financiară, pe de o parte, și creditorii care dețin cel puțin 75% din valoarea creanțelor acceptate și necontestate, pe de altă parte, omologat de judecătorul-sindic, contract prin care debitorul propune un plan de redresare și de realizare a creanțelor acestor

---

[1] Lavinia Iancu – Present day efforts made for implementing the composition with creditors în Romania, Eurofenix Magazine.The Journal of Insol Europe, nr. 39, PND Design MRP Print, 2010, p.35

[2] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, art 5, pct. 17

Scanned with OKEN Scanner

creditori, iar creditorii acceptă să sprijine eforturile debitorului de depăşire a dificultăţii în care se află.

În secţiunea 1 Beneficiarii procedurii. Organele care aplică procedura, aferentă capitolului III Concordatul preventiv[1] sunt prezentate excepţiile debitorilor aflaţi în dificultate financiară care pot recurge la procedura de concordat preventiv respectiv debitori care:

a) dacă în cei 3 ani anteriori ofertei de concordat preventiv debitorul a mai beneficiat de un concordat preventiv care a eşuat;

b) dacă debitorul şi/sau acţionarii/asociaţii/asociaţii comanditari care deţin controlul debitorului sau administratorii/directorii acestuia au fost condamnaţi definitiv pentru săvârşirea unei infracţiuni intenţionate contra patrimoniului, de corupţie şi de serviciu, de fals, precum şi pentru infracţiunile prevăzute de Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanţii şi răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor agenţilor economici, autorităţilor sau instituţiilor publice, cu modificările ulterioare, Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, Legea contabilităţii nr. 82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, Legea concurenţei nr. 21/1996, republicată, Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea şi sancţionarea faptelor de corupţie, cu modificările şi completările ulterioare, Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea şi sancţionarea spălării banilor, precum şi pentru instituirea unor măsuri de prevenire şi combatere a finanţării actelor de terorism, republicată, cu modificările ulterioare, Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările şi completările ulterioare, Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, şi infracţiunile prevăzute de prezenta lege, în ultimii 5 ani anterior deschiderii procedurii prevăzute de prezenta lege. Această prevedere nu se aplică titularilor acţiunilor la purtător;

c) dacă s-a dispus suportarea unei părţi a pasivului debitorului de către membrii organelor de conducere şi/sau supraveghere ale debitorului, potrivit prevederilor art. 169 şi următoarele sau prevederilor unor legi speciale, pentru ajungerea acestuia în stare de insolvenţă; prevederile lit. b) rămân aplicabile.

Orice debitor aflat în dificultate financiară, mai puţin cei excluşi conform prevederilor art. 16, prezentat anterior, poate introduce la tribunalul competent o cerere de deschidere a procedurii de concordat

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 16

Scanned with OKEN Scanner

preventiv. Prin cererea sa, debitorul propune un administrator concordatar provizoriu dintre practicienii în insolvenţă autorizaţi potrivit legii.

Judecătorul-sindic numeşte administratorul concordatar provizoriu prin încheiere executorie.

În termen de 30 de zile de la numirea sa, administratorul concordatar elaborează, împreună cu debitorul, lista creditorilor şi oferta de concordat preventiv[1].

Oferta de concordat preventiv se notifică de către administratorul concordatar provizoriu creditorilor prin mijloace de comunicare rapidă şi care asigură posibilitatea confirmării primirii acesteia.

Oferta de concordat preventiv va fi depusă în dosarul deschis pentru opozabilitate faţă de terţi, se depune la grefa tribunalului, unde va fi înregistrată într-un registru special. Despre depunerea şi notificarea acesteia se face menţiune în registrul în care este înregistrat debitorul.

Oferta de concordat preventiv va cuprinde şi proiectul de concordat preventiv, la care se vor anexa declaraţia debitorului privind starea de dificultate financiară în care se află, precum şi lista creditorilor cunoscuţi, inclusiv cei ale căror creanţe sunt contestate integral sau parţial, cu precizarea cuantumului şi a cauzelor de preferinţă acceptate de debitor.

Proiectul de concordat preventiv trebuie să includă un plan de redresare, care prevede cel puţin următoarele măsuri:

a) ***reorganizarea activităţii debitorului***, prin măsuri precum: restructurarea conducerii debitorului, modificarea structurii funcţionale, reducerea personalului sau orice alte măsuri considerate a fi necesare;

b) ***modalităţile prin care debitorul înţelege să depăşească starea de dificultate financiară***, precum: majorarea capitalului social, conversia unor creanţe în acţiuni/părţi sociale, împrumut bancar, obligaţional sau de altă natură, inclusiv împrumuturi ale asociaţilor/acţionarilor, înfiinţarea ori desfiinţarea unor sucursale sau puncte de lucru, vânzarea de active, constituirea de cauze de preferinţă; în cazul acordării de noi finanţări în perioada de concordat, se va prevedea prioritatea la distribuire a acestor sume, după plata cheltuielilor de procedură[2].

În perioada concordatului preventiv omologat **nu se poate deschide procedura insolvenţei faţă de debitor**.

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 23

[2] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 24

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 2.
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND RESTRUCTURAREA ȘI LICHIDAREA ENTITĂȚILOR

2.1. Delimitări conceptuale privind restructurarea entităților

Mediul economic în care își desfășoară activitatea societățile determină o succesiune de transformări atât de ordin cantitativ cât și calitativ care pot fi denumite dezvoltare și restructurare. Intre cele două noțiuni diferența este realizata de către părți și instrumentul juridic utilizat, intre factorii care determina dezvoltarea și restructurarea unei societăți se numără concentrarea economica, dezvoltarea economica în țările industrializate, evoluția tehnologica, globalizarea piețelor financiare, condițiile de acces pe piețele internaționale[1].

Din analiza dificultăților cu care se confruntă societățile, prin aplicarea mijloacelor de prevenire ori de detectare a acestora, depășirea situației este foarte importantă datorită consecințelor economice și sociale pe care le angrenează, deteriorarea performanțelor și în cele din urma dispariția entității.

Astfel strategiile de reorganizare au o importanță deosebită și nu numai în contextul economic-social ci și datorită intensificării concurenței (cauzată de globalizare), progresului tehnic și tehnologic, costurilor ridicate ale capitalului și alți factori, deoarece acestea determină din ce în ce mai multe întreprinderi să treacă prin perioade dificile[2].

În condiții de concurență, entitățile încearcă prin diferite tipuri de concentrări să se protejeze, să-și asigure un control al aprovizionărilor și al desfacerii, să-si anihileze concurenții, să reducă posibilele riscuri legate de afaceri și să se dezvolte.

---

[1] Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen – Impactul reorganizării societăților comerciale asupra calității informației contabile, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2009, p. 17.

[2] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăților comerciale în contextul integrării europene. Strategii și cadru juridic, Editura Wolters Kluwer, București, 2008, p. 44.

Scanned with OKEN Scanner

Conceptul de dezvoltare a unei entităţi se refera la modificarea volumului şi structurii acesteia în sens crescător (exemplu, evoluţia unei entităţi de la o simplă societate individuală la societate gigant sau la grup de societăţii)[1].

Modificarea structurala a societăţii comerciale presupune ca societatea comerciala îşi continuă activitatea, iar prin intermediul modalităţilor de restructurare reuşeşte să existe pe piaţa afacerilor, sa-si îmbunătăţească performantele financiare şi implicit să existe.

Pentru a putea crea un avantaj competitiv necesar obţinerii unei rentabilităţi în care se încadrează activitatea entităţii strategia acesteia se poate concretiza în trei tipuri de dezvoltare prezentate în figura 2.1.

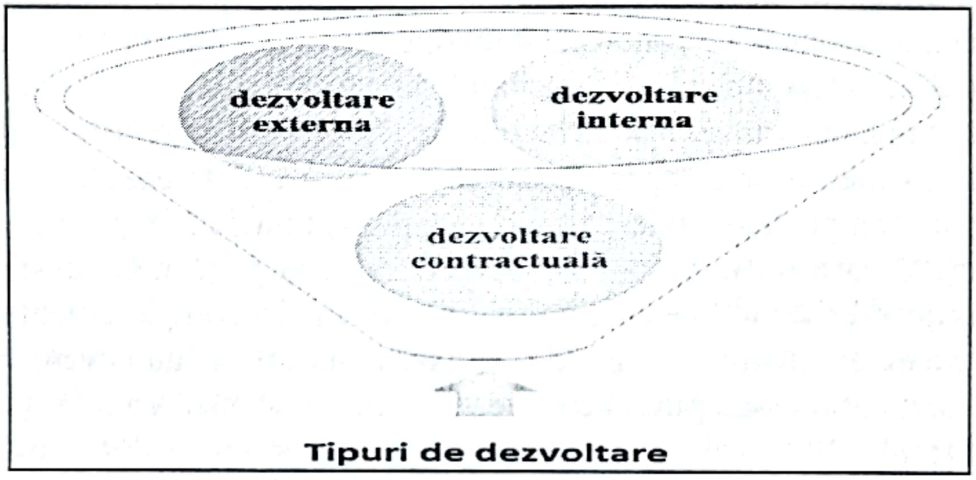

Figura 2.1. Tipuri de dezvoltare a unei societăţii comerciale

Dezvoltare internă numita şi creştere internă constă în achiziţionarea de noi active, finanţate din profituri nedistribuite acţionarilor sau asociaţilor şi din resurse externe, de regula ea nu conduce la modificarea capitalului social[2], din punct de vedere juridic rezultatul dezvoltării interne a societăţii iniţiale este denumit societate de grup, care se caracterizează într-o structura societară care este alcătuita dintr-o societate dominanta şi sucursalele sale sau alte unităţi fără personalitate juridica, asupra cărora societatea dominantă exercită un control absolut.

Această strategie prezintă avantaje şi dezavantaje principalul avantaj ar fi acela de a se realiza o mai mare coerenţă din punct de vedere

[1] Nagy Cristina Mihaela - Financial recovery and bankruptcy of insurance and agricultural companies in the conditions of the financial crisis, Simpozionul ştiinţific internaţional „Dezvoltarea Rurală Durabilă", Lucrări Ştiinţifice al Simpozionului, Seria I, vol. XIV, Section 3: Agricultural finance, accounting and legislation section, 2012, p. 187-196.

[2] Matiş Dumitru – Contabilitatea operaţiunilor speciale, Editura Intelcredo, Deva, 2003, p. 105.

Scanned with OKEN Scanner

organizațional și economii la cheltuielile generale de administrație prin concentrarea serviciilor generale, dezavantajul fiind lipsa de suplețe în gestiune încurajând birocrația.

Dezvoltarea externa sau creșterea externa presupune achiziționa-rea unei alte societăți, și se poate realiza prin înființarea de noi societăți filială, prin aporturi de active făcute de o societate unei alte societăți, prin achiziția de părți sociale sau acțiuni în măsură să asigure societății exercitarea unei puteri de control, fuziunea prin absorbție sau contopire[1].

Dezvoltarea contractuală se referă la practicile de alianțe și cooperare prin intermediul cărora societățile se dezvoltă și pun în practica diferite proiecte strategice.

Conceptul de restructurare a unei entități vizează modificarea structurala a acesteia în condițiile menținerii volumului, dar și reducerea volumului de activitatea al unei entități[2].

Analizând cauzele interne ale dificultăților întreprinderilor s-a constatat în literatura de specialitate că acestea se datorează existenței a două tipuri comportamentale costând în faptul ca unele întreprinderi devin prea încrezătoare în abilitatea lor de a domina o piață nefiind atente la schimbările oferite de aceasta, cel de al doilea tip comportamental sunt entitățile care au menținut o rată de creștere constantă, și au devenit atât de inflexibile încât nu s-au putut acomoda schimbărilor intervenite pe piață.

De altfel cauzele interne ale dificultăților entităților provin din disfuncționalități interne ale acestora din care menționăm[3]:

1. managementul deficitar, managerilor le vine greu să admită că strategiile aplicate de către aceștia sunt învechite, foarte rigide și conservatoare uneori depășite și care nu se susțin pe o analiză rațională.
2. specializarea excesivă, concentrarea asupra unui produs ori activitate considerate de succes, în detrimentul tuturor celorlalte.
3. forma de proprietate astfel funcționarea, strategia și performanțele unei entități cu capital integral sau parțial de stat vor fi în mai mare măsură determinate de factori politici și mai puțin de piață.
4. structura financiară inadecvată contribuie la creșterea vulnerabilității

---

[1] Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen – Impactul reorganizării societăților comerciale asupra calității informației contabile, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2009, p. 18-19.

[2] Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen – Impactul reorganizării societăților comerciale asupra calității informației contabile, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2009, p. 17.

[3] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăților comerciale în contextul integrării europene, Editura Wolters Kluwer, București, 2008, p. 112-117.

Scanned with OKEN Scanner

societății și a dependenței sale față de cei care împrumută fonduri, în general bănci, dacă aceasta nu dispune de suficiente resurse proprii pentru a-și finanța activitatea.
5. costuri ridicate.
6. strategii de achiziții și fuziuni insuficient pregătite ori greșit transpuse în practică.
7. ineficienta activităților de marketing și vânzări.
8. eșecul unor proiecte strategice importante.

Dacă ar fi să definim cadrul normativ care reglementează operațiunile de restructurare ale entităților, am spune că indiferent de teritorialitatea acestor entități ele sunt supuse legilor entităților în a căror jurisdicții sunt înmatriculate.

Pentru România cadrul normativ îl reprezintă Legea 31/1990 privind societățile cu modificările și completările ulterioare, entitatea fiind transpusă în interpretările date de noul cod civil aplicabil de la 1 octombrie 2011 cuprinse în Titlul IV al acestui document privind persoanele juridice în prevederile articolelor 187-257.

Dacă ar fi să precizăm cadrul normativ în care funcționează societățile înmatriculate în Uniunea europeană și pe plan mondial am spune că acestea sunt înmatriculate în baza legilor entităților din jurisdicția în care urmează să funcționeze, dar sunt reglementate și de către International Business Companies Act, 1994 pentru cele care funcționează în alte jurisdicții decât cele în care au fost înmatriculate societățile offshore.

Atunci când o entitate aplică o strategie de redresare un factor important a succesului îl reprezintă identificarea clară a cauzelor interne și externe care au condus entitatea la dificultăți. Totuși unele studii[1] efectuate la nivelul organizațiilor au relevat faptul că entitatea nu reușește să identifice simptomele dificultăților, ale degradării performanței în stadiile incipiente. De exemplu un studiu efectuat la nivelul anului 1982 asupra a 57 de companii de dimensiuni mari din Statele Unite, care au falimentat a demonstrat că acestea au prezentat simptome ale dificultăților, concretizate în scăderea performanțelor la diferite niveluri, chiar cu 10 ani înainte de a ajunge la faliment. Prin urmare, lipsa unor acțiuni adecvate de prevenire și tratare a dificultăților, încă din primele stadii, a condus la o amplificare a acestora și, în cele din urmă, la dispariția entităților respective. Din studiul literaturii de specialitate care tratează cauzele declinului entităților economice dar și din datele furnizate de institutele

[1] Donald C. Hambrick, Richard A. D'Aveni - Large Corporate Failures as Downward Spirals, Administrative Science Quarterly Vol. 33, nr. 1, 1988, pp. 1-23.

Scanned with OKEN Scanner

naționale de statistică ale diferitelor state europene, au fost identificate atât cauze externe cât și cauze interne ale dificultăților societății.

2.2. Modalitățile de restructurare care vizează continuarea activității

Atunci când societățile se confruntă cu dificultăți care se materializează prin scăderea performanțelor financiare ele pot opta pentru aplicarea de strategii de restructurare care pot viza în mod special modificarea structurii capitalului, dar nu în ultimul rând măsuri de revitalizare a activității.

Pentru ca acțiunea să fie benefică ea trebuie să se realizeze cu rapiditatea și promptitudinea organelor de conducere, iar pentru a se redresa societatea trebuie să fie capabilă să identifice cauzele și să obțină o îmbunătățire rapidă a performanțelor.

Aceste măsuri nu trebuie gândite doar ca niște măsuri de supraviețuire care să vizeze în principal reducerea costurilor, trebuie să se aibă în vedere adecvarea cauzelor care au generat dificultatea și soluțiile preconizate care de preferat să ia măsuri mai agresive prin redefinirea activității societății și produselor sale, reorientarea acestora către piață și apropierea acestora de clienți, nevoilor și preferințelor acestora.

Potrivit unor autorii[1] principalele operații care se întâlnesc în practică, atunci când societatea intenționează să-și mărească volumul de activitate să realizeze o concentrare de capitalului economic, tehnic, uman sunt:

- achiziții de titluri sau societăți;
- grupări propriu-zise, alianțe, punere în comun de interese;
- modificări ale organizării interne;
- restructurări interne prin modificarea actului constitutiv;
- fuziuni sau divizări.

2.2.1. Restructurarea societății prin modificarea actului constitutiv

Scăderea performanțelor și necesitatea punerii în aplicare a măsurilor de redresare a activității, presupune selectarea unei opțiuni de restructurare depinzând de poziția pe care o are societatea față de pragul de rentabilitate.

---

[1] Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen – Impactul reorganizării societăților comerciale asupra calității informației contabile, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2009, p. 17.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel dacă o societate se regăseşte foarte aproape de pragul de rentabilitate este recomandată o strategie de reducere a costurilor, deoarece acţiunile de reducere a costurilor produc efecte imediate, mai repede decât acţiunile generatoare de venituri.

Consider că această măsură nu este întotdeauna suficientă pentru reorganizarea cu succes a întreprinderii ea trebuie combinată şi cu alte măsuri de supravieţuire care constau în măsuri organizatorice imediate.

Printre măsurile pe care o societate trebuie să le ia în vederea reducerii costurilor sunt:

- supravegherea şi reducerea cheltuielilor administrative, de cercetare;
- dezvoltare, marketing, cu personalul;
- gestionarea corespunzătoare a stocurilor de materii prime şi produse finite;
- luarea măsurilor în vederea creşterii productivităţi;
- îmbunătăţirea activităţii de aprovizionare;
- luarea tuturor măsurilor în vederea recuperării integrale a creanţelor;
- utilizarea de sisteme de control mai performante;
- modificarea organizării proceselor de producţie;
- simplificarea şi standardizarea produselor;
- externalizarea unor activităţi.

Una dintre măsurile imediate pe care societăţile le iau în considerare la reducerea costurilor vizează reducerea personalului, măsură luată atunci când există la nivelul întreprinderii o supraîncărcare cu personal, de obicei vizează personalul administrativ măsură realizată prin concedierea personalului care se consideră a nu mai fi necesar, ori este mai puţin productiv.

Reducerea personalului uneori se realizează şi prin metode mai puţin severe respectiv reducerea timpului de muncă al salariaţilor pentru care este nevoie de acordul acestora, efectele economice a reducerii costurilor fiind vizibile imediat.

Una din strategiile utilizate în restructurarea societăţii este şi aceea de reducere a activelor determinată fiind de luarea deciziei de a renunţa la unele active şi mijloace de producţie, percepută în literatura de specialitate ca fiind o opţiune de „dezinvestire", dar care se dovedeşte a fi opţiunea de dezinvestire pentru a reinvesti.

Reducerea activelor este o modalitate de a obţine fonduri pe termen scurt, dar punerea acestei măsuri în practică uneori este imposibilă deoarece piaţa nu permite la ora actuală obţinerea unor preţuri corecte pentru aceste active, iar modul în care este concepută şi pusă în aplicarea această măsură depinde nu numai succesul măsurii, dar şi performanţa societăţii pe termen lung.

Scanned with OKEN Scanner

Aplicarea acestei opțiuni se justifică dacă veniturile obținute prin aplicarea acestei măsuri este mai mare decât veniturile obținute din continuarea activității asociate acestor active, de asemenea se pune problema că trebuie avute în vedere și costurile care le antrenează demontarea și dezmembrarea unor echipamente și linii de fabricație, respectiv costurile legate de disponibilizarea personalului care a deservit activele precum și cel legat de evaluarea și încheierea tranzacțiilor.

O altă opțiune posibilă în vederea restructurării societății este generarea de venituri, care este determinată în fapt de poziția societății față de pragul de rentabilitate, respectiv situându-se la o distanță moderată față de aceasta, societatea trebui să facă o mișcare concentrată pentru a putea să-și crească volumul producției.

Pentru punerea în aplicarea a strategiei de mărire a volumului de activitate societatea trebuie să țină cont de cota de piață relativ importantă pe care o deține, de punctele forte pe care le are, de rețeaua de distribuție, recunoașterea produselor de către clienți, fidelitatea acestora pentru produsele oferite și nu în ultimul rând de costuri mai reduse decât competitorii.

Considerăm că este puțin probabil ca o societate care se confruntă cu dificultăți financiare să poată pune în aplicare această strategie, respectiv să poată fi capabilă să depășească aceste dificultăți, dar și să susțină o exploatare curentă astfel încât să înregistreze o creștere a performanțelor și o întărire a poziției competitive a societății.

Una dintre strategiile care se realizează în practică este de asemenea și modificarea actului constitutiv al societății, care presupune schimbarea asociațiilor sau acționarilor măsură ce presupune de cele mai multe ori schimbarea proprietarului societății măsură realizată după 1989 prin privatizarea întreprinderilor de stat și trecerea acestora în proprietate privată.

De altfel dobândirea unei întreprinderi prin privatizare este diferită față de o altă formă de achiziție, deoarece statul poate să influențeze activitatea întreprinderii atât înainte cât și după privatizare, acesta modifică opțiunile strategice ale întreprinderii și post-privatizare de regulă prin modificarea legislației prin care statul își menține un procent din capitalul social al societății, fie pune prin contract condiții post-privatizare.

Astfel că statul folosește instrumente prin care controlează într-o oarecare măsură acțiunile cumpărătorului în vederea protejării propriilor obiective economice.

În situația în care entitatea este deja privatizată soluția schimbării administratorului sau a managerului poate fi o altă opțiune de restructurare deoarece în general atunci când se schimbă conducerea, managerii noi au

Scanned with OKEN Scanner

o altă orientare față de cei vechi în a se reorienta în vederea modificării performanțelor societății.

Un alt aspect important în vederea găsirii tuturor strategiilor prin care societatea își poate îmbunătăți performanțele financiare este și aceea a găsirii de noi nișe, respectiv focalizarea asupra unei noi nișe ceea ce presupune reorientarea întreprinderii către piață, către nevoile și preferințele clienților prin identificarea cât mai corectă, prin clarificarea segmentului de piață căruia aceasta i se adresează [1].

Opțiunea strategică de refocalizare asupra unei nișe se poate aplica asupra unor societăți de dimensiuni mai mici care dețin o poziție marginală pe piață și care nu dispune de resurse financiare, umane sau tehnice ca și o societate de dimensiuni mari.

Utilizată în practica comercială a entităților economice este și recentrarea asupra produselor ori activităților de bază, strategie utilizată de întreprinderile de dimensiuni mari ale căror activități sau produse sau învechit sau care realizează produse diversificate și care se confruntă cu o scădere a performanțelor datorită complexității crescute.

Un studiu realizat în literatura de specialitate a demonstrat că societățile care au ales aplicarea unei strategii de recentrare au înregistrat o creștere a performanțelor, strategia de recentrare presupune o creștere a prețurilor și a calității produselor dar și a costurilor directe, presupunând o scădere a gradului de utilizare a capacităților de producție, existând o tendință de concentrare pe acele activități sau produse, întreprinderea dispunând de un avantaj calitativ și nu neapărat de costuri.

2.2.2. Parteneriate și alianțe strategice

Contextul actual se caracterizează printr-o complexitate crescută și un ritm rapid al schimbării, societățile au înțeles că cel mai adesea colaborarea este mai avantajoasă decât competiția, astfel vor face față mai ușor presiunilor din mediul concurențial având doar resursele și competențele de care dispun, iar beneficiile realizate din colaborare sunt mai mari decât cele pe care le-ar obține în mod distinct fiecare dintre ele.

Fuziunile și achizițiile entităților transnaționale vizează lupta pentru putere, tendința de a surclasa concurența, de a acapara piețe internaționale și de a dobândi o poziție dominantă în lumea afacerilor globale. Acest fenomen duce la crearea *mega-grupurilor de firme*, a căror

[1] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăților comerciale în contextul integrării europene. Strategii și cadru juridic, Editura Wolters Kluwer, București, 2008, p. 168.

Scanned with OKEN Scanner

consistență internă este asigurată prin sisteme de participații financiare eficiente. Complexitatea acestor operațiuni necesită, așadar, o strategie bine conturată, delimitarea clară a etapelor ce trebuie urmate:

- alcătuirea echipei de achiziție și stabilirea responsabilităților,
- colectarea și sortarea informațiilor de pe piață cu scopul selectării companiilor potențiale ținte,
- evaluarea acestora și a costurilor și beneficiilor induse de o probabilă tranzacție cu acestea,
- finanțarea tranzacției, semnarea contractului și integrarea post-achiziție.

Toate acestea comportă costuri financiare uriașe ce trebuie avute în vedere dincolo de operaționalitatea și rapiditatea cu care trebuie să se acționeze.

În aceste condiții societățile sunt tot mai dispuse să colaboreze cu concurenții, prin intermediul unor alianțe strategice.

O alianță strategică este de preferat din perspectiva competitorilor întreprinderii aflate în dificultate deoarece este o altă opțiune strategică de reorganizare care ar produce o influență și asupra lor.

Un exemplu semnificativ în acest sens îl reprezintă alianța între o societate care se reorganizează prin reducerea activelor, astfel că un anumit competitor ar prefera o alianță strategică cu aceasta, pentru a evita ca activele să fie vândute unui concurent mai puternic căruia i se va îmbunătăți corespunzător poziția de pe piață.

Din studiile efectuate l-a nivel mondial s-a constatat că **alianțele strategice** sunt o opțiune din ce în ce mai practicată astfel că din topul primelor 500 de companii la nivel mondial au în medie 60 de alianțe strategice fiecare.

Important de precizat este faptul că unii autori [1] consideră că alianțele strategice sunt relații de colaborare între două sau mai multe întreprinderi, fie concurente ori potențial concurente, fie situate în alte părți ale lanțului valorii prin care aceste întreprinderi decid să realizeze în comun anumite proiecte strategice, prin utilizarea activităților, resurselor și competențelor de care dispun fiecare.

Astfel că potrivit acestei opinii aceste alianțe strategice se pot realiza atât pe orizontală, cât și pe verticală, între societăți între care există relații cumpărător-vânzător.

Motivele pentru încheierea unor alianțe strategice sunt multe, având în vedere faptul că prin intermediul acestor relații de colaborare

---

[1] Johnson G., Scholes K., Whittington R. - Exploring corporate strategy, Pearson Education Limited, Harlow, 2005, p. 353.

Scanned with OKEN Scanner

societăţile pot avea acces la resursele şi competenţele partenerului, mai uşor şi cu mai multă eficienţă decât dacă le-ar dezvolta ele ca şi entităţi.

Putem reţine o tipologie de a acestor alianţe strategice astfel:

- alianţe complementare atunci când parteneri îşi împart activităţile şi competenţele între parteneri;
- alianţe de cointegrare în cadrul cărora întreprinderile partenere pun în comun resurse şi competenţe pentru a beneficia de experienţa partenerului şi pentru a-şi reduce costurile;
- alianţe de pseudo-concentrare, atunci când întreprinderile partenere îşi aduc contribuţia în comun în vederea realizării unor produse şi activităţi noi.

Important de precizat că alianţele strategice presupun că fiecare din aceste întreprinderi partenere îşi păstrează autonomia din punct de vedere juridic.

Printre modalităţile juridice de realizare a alianţelor strategice se numără şi asocierea în participaţiune reglementată în Codul comercial[1], asociere care se caracterizează prin faptul că această formă de asociere nu conduce la naşterea unei persoane juridice noi, distinctă de membrii săi. Conform Codului comercial[2] „asociaţiunea în participaţiune are loc atunci când un comerciant sau o societate comercială acordă uneia sau mai multor persoane ori societăţi, o participaţiune în beneficiile ţi pierderile uneia sau mai multor operaţiuni sau chiar asupra întregului său comerţ".

Asocierea în participaţiune este o formă de asociere ce presupune flexibilitate, deoarece în cadrul acestui contract părţile pot să stabilească obiectul, administrarea şi conducerea asociaţiei, durata acesteia, participarea asociaţilor la activitatea comună, modalităţile de împărţire a beneficiilor şi de suportare a pierderilor.

Autoarea Lupulescu Ana-Maria[3] spune în legătură cu aporturile asociaţiilor că asociaţii nu îşi pot păstra dreptul de proprietate asupra bunurilor aduse ca aport în asociere, însă ei pot să convină în contract ca aceste bunuri să li se restituie în natură, la încetarea asociaţiunii. Cum asociaţiunea nu are personalitate juridică şi pe cale de consecinţă, nici patrimoniu, iar dreptul de proprietate nu poate rămâne fără titular, considerăm că bunurile aduse ca aport în asociaţiune vor deveni proprietatea comună pe cote-părţi a asociaţilor.

---

[1] *** Codul comercial al României din 16 aprilie 1887, actualizat 7 iulie 2011, art. 251-256.
[2] *** Codul comercial al României din 16 aprilie 1887, actualizat 7 iulie 2011, art. 251.
[3] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăţilor comerciale în contextul integrării europene. Strategii şi cadru juridic, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2008, p. 188.

Scanned with OKEN Scanner

Nu sunt de acord cu concluzia formulată de autoare deoarece pe tot parcursul contractului de asociere bunurile aduse ca aport sunt proprietatea persoanelor fizice sau juridice care le-au aportat, din această asociere, persoanele asociate vor împărți doar beneficiile rezultate din efectuarea în comun de activități sau servicii.

În egală măsură o alianță strategică se poate constitui și prin intermediul grupului de interes economic care a fost creat pentru prima data în dreptul francez în anul 1967 cu scopul de a permite entităților franceze un nou instrument de cooperare care să le permită să facă față concurenților lor europeni în perspectiva creării pieței comunitare.

De altfel modelul francez a reprezentat și sursa de inspirație pentru realizarea grupului european de interes economic, care s-a dovedit a fi un instrument de dezvoltare a cooperării între societăți în cadrul pieței unice europene[1].

Acest grup de interes economic constituie un instrument de colaborare între întreprinderi, în condițiile în care membrii acestuia își păstrează individualitatea și autonomia judiciară, permițând membrilor acestuia realizarea în comun a unor activități în condițiile unei mai mari libertăți contractuale.

Tot din legislația franceză s-a inspirat și legiuitorul român care a creat astfel Legea 161/2003[2] și care definește Grupul de interes economic – GIE ca fiind „o asociere între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii și dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective".

Din prevederile textului de lege se desprinde concluzia că GIE se caracterizează prin următoarele particularități:

a) se constituie în baza unui contract încheiat pe perioadă determinată în formă autentică ad validitatem, care reprezintă actul constitutiv ale grupului;
b) grupul de interes economic poate fi comerciant sau necomerciant, în funcție de natura civilă sau comercială a obiectului său de activitate;
c) grupul de interes economic are personalitate juridică de la data înmatriculării la Registrul Comerțului;

---

[1] Grupul European de interes economic a fost creat prin Regulamentul Consiliului CEE nr.2137/85 din 25 iunie 1985 prin instituirea unui grup european de interes economic (GEIE), publicat în JO L nr. 199 din 31 iulie 1985.

[2] *** Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, Titlul V. art.118 (1).

Scanned with OKEN Scanner

d) se poate constitui cu sau fără capital social, motiv pentru care pentru securitatea terţilor, membrii grupului sunt ţinuţi nelimitat şi solidar pentru obligaţiile acestuia;
e) scopul grupului nu poate consta în realizarea de profit pentru sine;
f) activitatea grupului de interes economic nu poate fi decât auxiliară în raport de cea a membrilor săi, să reprezinte de fapt o prelungire a activităţii economice a acestora;
g) numărul membrilor este limitat la maximum 20;
h) grupul de interes economic nu poate emite acţiuni, obligaţiuni sau alte titluri negociabile;
i) grupul nu poate avea mai mult de 500 de salariaţi.

Membrii grupului de interes economic formează adunarea generală care este organismul suprem de decizie.

În ceea ce priveşte administrarea grupului de interes economic, legea impune desemnarea unuia sau mai multor administratori persoane fizice sau juridice. Controlul asupra gestiunii grupului se exercită de către membrii acestuia, care au dreptul de a se informa asupra gestiunii, şi de a consulta documentele l-a care au acces potrivit prevederilor legale.

Mai mult Legea 161/2003[1] reglementează în mod distinct încetarea calităţii de membru al grupului de interes economic care se poate realiza fie prin excludere, retragere, cesiune a părţilor sociale ori încetarea personalităţii juridice.

De asemenea important de precizat este faptul că grupului de interes economic îi sunt aplicabile prevederile Legii 31/1990 privind societăţile şi prevederile Legii 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă.

2.2.3. Utilizarea instituţiei Fiduciei în protejarea bunurilor patrimoniale

Prezentă în peisajul economic românesc instituţia Fiduciei este reglementată prin apariţia noului Cod civil fiind inspirată din Codul civil francez, ea este cunoscută în dreptul anglo-saxon sub numele de trust, aplicabilitatea practică a Fiduciei fiind semnificativ limitată faţă de legislaţia britanică.

[1] *** Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.

Scanned with OKEN Scanner

Potrivit Codului Civil[1] Fiducia este „operațiunea juridică prin care unul sau mai mulți constituitori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciari care le exercită cu un scop determinat, în folosul unuia sau mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor".

Fiducia este stabilită prin lege sau prin contract încheiat în formă autentică, ea trebuie să fi expresă, contractul fiind lovit de nulitate în situația în care s-a încheiat în folosul indirect al beneficiarului. Orice persoană fizică sau juridică poate fi constitutor în contractul de Fiducie, având calitatea de fiduciari în acest contract numai instituțiile de credit, societățile de investiții și de administrare a investițiilor, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare și de reasigurare legal înființate. Mai pot avea calitatea de fiduciari și notarii publici și avocații indiferent de forma profesiei.

Beneficiarul Fiduciei poate fi constitutorul, fiduciarul sau o terță persoană, el poate desemna în orice moment un terț care să îi reprezinte interesele născute în cadrul acestui contract.

Contractul de Fiducie[2] trebuie să menționeze, sub sancțiunea nulității absolute:

a) drepturile reale, drepturile de creanță, garanțiile și orice alte drepturi patrimoniale transferate;
b) durata transferului, care nu poate depăși 33 de ani începând de la data încheierii sale;
c) identitatea constituitorului sau a constituitorilor;
d) identitatea fiduciarului sau a fiduciarilor;
e) identitatea beneficiarului sau a beneficiarilor ori cel puțin regulile care permit determinarea acestora;
f) scopul Fiduciei și întinderea puterilor de administrare și de dispoziție ale fiduciarului ori ale fiduciarilor.

Contractul de Fiducie se înregistrează la organul fiscal competent să administreze sumele datorate bugetului general consolidat și bugetului local, de fiduciar, sub sancțiunea nulității absolute, termenul de înregistrare al acestuia este de o lună de la data încheierii sale.

---

[1] *** Legea nr 287 privind Codul civil, publicat în M. Of. Nr. 511 din 24 iulie 2009, actualizat la data de 10 iunie 2011, Cartea a III-a, TITLUL IV – Fiducia, art. 773.

[2] *** Legea nr 287 privind Codul civil, publicat în M. Of. Nr. 511 din 24 iulie 2009, actualizat la data de 10 iunie 2011, Cartea a III-a, TITLUL IV – Fiducia, art. 779.

Scanned with OKEN Scanner

Atunci când masa fiduciară se compune din drepturi reale imobiliare, acestea trebuie înregistrate la compartimentul specializat al administrației publice locale competente în raza căreia se află înregistrat imobilul, rămânând aplicabile dispozițiile privind înregistrarea acesteia în cartea funciară.

Am apreciat ca fiind importantă precizarea din textul Codului Civil[1] conform căruia deschiderea procedurii insolvenței împotriva fiduciarului nu afectează masa patrimonială fiduciară, iar bunurile din masa patrimoniala fiduciara pot fi urmărite de titularii de creanțe născute în legătură cu aceste bunuri sau de acei creditori ai constituitorului care au o garanție reala asupra bunurilor acestuia și a cărei opozabilitate este dobândita, potrivit legii, anterior stabilirii Fiduciei. Dreptul de urmărire poate fi exercitat și de ceilalți creditori ai constituitorului, însă numai în temeiul hotărârii judecătorești definitive de admitere a acțiunii prin care a fost desființat sau a devenit inopozabil, în orice mod, cu efect retroactiv, contractul de Fiducie. Instituția Fiduciei prezintă și unele dezavantaje, deoarece Fiducia ar putea fi folosită de către debitor pentru a separa masa patrimonială astfel încât creditorii să nu poată urmări bunurile acestuia.

De exemplu, dacă o persoană deține în proprietate două bunuri imobile, pentru unul este constituit un drept garanție imobiliară și un alt bun imobil, este liber de sarcini, dacă debitorul instituie o Fiducie asupra bunului neipotecat banca nu v-a putea să execute și cealaltă garanție ci v-a trebui să se limiteze asupra sumelor obținute din vânzarea bunului executat. Prin instituirea Fiduciei, bunul fiduciar nu va putea fi urmărit de bancă decât pentru diferența de creanță rămasă neacoperită.

Masa patrimonială poate consta în drepturi reale, de creanță, garanții, orice alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de astfel de drepturi.

Având în vedere cele menționate mai sus, reglementarea Fiduciei în dreptul românesc este în primul rând o dovadă a evoluției dreptului, precum și un prim efort de a găsi o alternativă la situațiile apărute în practică.

Adoptarea Noului Cod Civil după aproape 150 de ani de utilizare a actualului Cod Civil, reprezintă un prim pas necesar pentru adaptarea sistemului de drept privat român la cerințele Comunității Europene și evoluțiilor social-economice internaționale.

Am considerat importantă tratarea instituției Fiduciei, ea fiind un prim pas pe care să-l poată realiza persoanele juridice în speță societățile în vederea punerii sub protecția legii a bunurilor care pot fi valorificate în

[1] *** Legea nr 287 privind Codul civil, publicat în M. Of. Nr. 511 din 24 iulie 2009, actualizat la data de 10 iunie 2011, Cartea a III-a, TITLUL IV –Fiducia, art. 785-786.

Scanned with OKEN Scanner

vederea achitării datoriilor pe care le au întreprinderile aflate în dificultate.

Un inconvenient al acestei instituții îl reprezintă faptul că protejarea bunurilor existente în masa patrimonială se realizează prin alocarea de resurse bănești care de multe ori sunt inexistente în disponibilitățile bănești ale entităților.

2.2.4. Achiziții și fuziuni

Analiza opțiunii strategice de achiziții și fuziuni în contextul restructurării societății comerciale care se confruntă cu dificultăți financiare trebuie privită dintr-o singură perspectivă și anume aceea de a dobândi pe calea unei achiziții sau a unei fuziuni o altă întreprindere în dificultate pentru a beneficia de avantajele unei astfel de operațiuni în condițiile unui preț scăzut.

Multe întreprinderi încearcă ca și o situație salvatoare și premergătoare falimentului să-si creeze o structură globală care să le permită să transmită rapid ideile dintr-o parte în alta a lumii, de a prospecta pieţele externe[1].

Gruparea multicriterială a modalităților strategice de intrare pe piața externă[2] cuprinde vânzările prin metode directe, exportul, înțelegerile contractuale, alianțele strategice internaționale și investițiile străine directe.

Există în literatura de specialitate părerea conform căreia recurgerea la vânzarea societății și căutarea unui cumpărător ar trebui luată în considerare chiar înainte de orice încercare de reorganizare pentru a se evita consumarea unor resurse și degradarea situației întreprinderii[3].

Considerăm că punctul de vedere expus anterior nu este aplicabil în actuala conjunctura economică neexistând cumpărători pentru a putea pune în aplicare această opțiune, iar aplicarea altor strategii de reorganizare sunt mai viabile.

Utilizarea opțiunii de achiziție trebuie privită și din perspectiva de a avea acces l-a mai multe resurse, de a obține o eficiență sporită cu ajutorul economiile de anvergură, de a-și îmbunătăți poziția competitivă

---

[1]Dumitru Franca - teză de doctorat – „Politici și tratamente contabile privind tranzacțiile internaționale", Domeniul Contabilitate, Universitatea de Vest din Timișoara, Școala Doctorală, 2011, pp. 87-97

[2]Danciu V., (2005). Marketing Internațional de la tradițional la global, Editura Economica, pp. 213-218

[3] Bruton, G., Oviatt, B. and White, M. - Performance of acquisitions of distressed firms, Academy of Management Journal, Vol. 37, nr. 4, 1994, p. 972.

Scanned with OKEN Scanner

ori chiar de a beneficia de noi oportunităţi, ori de realocare a resurselor şi activelor pe alte pieţe sau alte industrii[1].

În ceea ce priveşte achiziţiile şi fuziunile acestea au apărut ca o opţiune strategică semnificativă de diversificare şi dezvoltare externă în anii 1960 în SUA, urmată la scurt timp de Marea Britanie, ele intensificându-se până l-a începutul anilor 1970, când au stagnat datorită crizei petrolului. Achiziţiile şi fuziunile l-a nivel mondial au continuat să se intensifice şi cu mai multă rapiditate numărul lor triplându-se în perioada 1991-2000.

În ceea ce priveşte tipologia achiziţiilor şi fuziunilor vom prezenta o clasificare a acestora realizată de Federal Trade Commission[2] autoritatea de supraveghere din SUA, care clasifică fuziunile şi achiziţiile în funcţie de relaţia strategică după cum urmează:

- fuziuni şi achiziţii orizontale, între întreprinderi care oferă produse similar în aceeaşi regiune geografică;
- fuziuni şi achiziţii verticale, vizând întreprinderile între care există o relaţie vânzător-cumpărător;
- fuziuni şi achiziţii concentrice de produs, între întreprinderi care oferă produse ce nu sunt în competiţie unul cu celălalt dar care folosesc aceleaşi tehnologii de producţie sau de marketing;
- fuziuni şi achiziţii concentrice de piaţă, între întreprinderi care oferă produse similare în regiuni geografice diferite;
- fuziuni conglomerate, între întreprinderi ce oferă produse diferite, pe pieţe diferite.

Din punct de vedere organizaţional sau strategic, fuziunea ca operaţie de creştere externă, poate fi de tip:

- orizontal: când, în vederea întăririi gamei sale de produse, o societate fuzionează cu o altă societate din acelaşi sector de activitate;
- vertical: când o întreprindere fuzionează cu un furnizor, în scopul controlului unei surse de aprovizionare, sau cu un client, în scopul dezvoltării reţelei de distribuţie (în amonte sau în aval);
- conglomerat: când ea are ca efect reunirea în aceeaşi entitate juridică a două sau mai multe societăţi din domenii diferite de activitate; interesul structurii conglomerat este reducerea riscului economic prin diversificarea portofoliului de activităţi.

---

[1] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăţilor comerciale în contextul integrării europene. Strategii şi cadru juridic, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2008, p. 173.

[2] Lubatkin M., Neill H.M.O. - Merger Strategies and Capital Market Risk, The Academy af Management Journal, vol. 30, nr.4/1987, p. 673-674.

Scanned with OKEN Scanner

Această clasificare permite evidenţierea motivelor economice şi financiare ale operaţiilor de fuziune şi ale altor operaţii de creştere externă: economiile de scară, creşterea puterii pe piaţă a întreprinderii şi sinergiile de natură financiară[1].

Achiziţiile şi fuziunile sunt prezentate împreună deoarece ele sunt similare din punct de vedere economic, sub aspectul condiţiilor de realizare, avantajelor, dezavantajelor precum şi a efectelor.

Din punct de vedere juridic achiziţia se realizează prin cumpărarea de titluri ale altei societăţi avute în vedere, în proporţia în care să-îi asigure societăţii cumpărătoare posibilitatea de a influenţa luarea deciziilor în societatea cumpărată.

Sigur că posibilitatea reală de a achiziţiona aceste titluri depinde de posibilităţile financiare ale societăţii cumpărătoare de a-şi mobiliza fondurile băneşti necesare achiziţiei.

Astfel că controlul societăţii cumpărătoare depinde de dobândirea unei participaţii de cel puţin 50% din capitalul social, situaţie care nu este valabilă pentru societăţile cotate la bursă, aici participaţia la capitalul social al societăţii care urmează a fi cumpărată poate fi mai mică.

În dreptul român noţiunile de acţionar semnificativ, control, participaţii la capitalul social al societăţii, societate-mamă şi filială sunt reglementate de Legea 297/2004[2].

Astfel că din aplicarea dispoziţiilor legale în materie reţinem că o societate controlează o altă societate în următoarele situaţii[3]:

a) deţine direct sau indirect majoritatea drepturilor de vot la aceasta;

b) poate să numească sau să revoce majoritatea membrilor organelor de administrare sau de control ori alte persoane cu putere de decizie în societatea respectivă;

c) poate exercita o influenta semnificativa asupra entităţii la care este acţionar sau asociat, în virtutea unor clauze cuprinse în contracte încheiate cu entitatea respectiva sau a unor prevederi cuprinse în actul constitutiv al acestei entităţi;

d) este acţionar sau asociat al unei entităţi şi:

---

[1] Epstein, B., J., Mirza, A., A., IFRS 2005 – Interpretarea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate şi Raportare Financiară, BMT Publishing House, 2005, p. 184.

[2] *** Legea nr. 297/2004 privind piaţa de capital publicată în M.O. nr. 571/29.06.2004.

[3] *** Legea nr. 297/2004 privind piaţa de capital publicată în M.O. nr. 571/29.06.2004, art. 2, pct. 27.

Scanned with OKEN Scanner

1. numit singur, ca rezultat al exercitării drepturilor sale de vot, majoritatea membrilor organelor de administrare sau de control ori majoritatea conducătorilor filialei în ultimele două exerciții financiare, sau
2. controlează singur, în baza unui acord încheiat cu ceilalți acționari sau asociați, majoritatea drepturilor de vot.

Dobândirea controlului asupra unei societăți comerciale se poate face și prin alte mijloace decât cele ale preluării respectiv prin mijloace specific pieței de capital respectiv oferta publică de preluare în condițiile legi sus menționate.

De asemenea preluarea controlului asupra unei societăți se poate realiza și prin majorarea capitalului social astfel încât noul proprietar sau asociat să primească în schimbul unor noi aporturi în numerar sau în natură titluri emise de societate.

Majorarea de capital social se efectuează în condițiile Legii 31/1990 privind societățile cu modificările și completările ulterioare respectând prevederile înscrise în actul constitutive al societății, și sub controlul judecătorului delegate la Registrul comerțului.

Utilizarea metodei de majorare de capital nu este prea utilizată în practică deoarece vechii acționari sau asociați nu sunt dispuși să cedeze controlul acestora.

Acesta este motivul pentru care în practică dobândirea unei cote părți din titlurile emise de o altă societate se realizează prin fuziune deoarece ambele societăți și cea controlată și cea care controlează își mențin autonomia juridică și patrimonială.

Din punct de vedere juridic[1], operațiunile de fuziune sunt reglementate prin Legea nr. 31/1990 privind societățile, republicata, cu modificările și completările ulterioare.

Conform legii 31/1990[2] fuziunea este operațiunea prin care una sau mai multe societăți sunt dizolvate fără a intra în lichidare și transfera totalitatea patrimoniului lor unei alte societăți în schimbul repartizării către acționarii societății sau entităților absorbite de acțiuni la societatea absorbanta si, eventual, al unei plăți în numerar de maximum 10% din valoarea nominala a acțiunilor astfel repartizate.

Fuziunea este considerată ca fiind forma clasică a restructurării, în viziunea unor autori ea reprezintă o concentrare de capitaluri în vederea supraviețuirii. Spre deosebire de celelalte forme de concentrare fuziunea are

---

[1] Angheni S., Volonciu M., Stoica C. - Drept comercial, Editura C.H. Beck, București, 2008.

[2] Legea 31/1990 – legea societăților comerciale, actualizată în 14.08.2013, art. 238, pct. 1.

Scanned with OKEN Scanner

drept consecințe crearea unei noi societăți cu personalitate juridică ori active imobilizate la societățile aflate în diferite forme de asociere[1].

Fuziunea are ca efect dizolvarea fără lichidare a societății/entităților care își încetează existența și transmiterea universală a activelor și datoriilor către societatea sau societățile beneficiare, în starea în care se găsesc la data fuziunii, în schimbul atribuirii de acțiuni sau părți sociale ale acestora către asociații societății/entităților care își încetează existența și eventual a unei sume în bani ce nu poate depăși 10% din valoarea nominală a acțiunilor și a părților sociale atribuite[2].

În viziunea unor autori[3] fuziunea mai este definită ca fiind „operațiunea prin care se realizează o concentrare a entităților iar acestea pot avea aceeași formă juridică sau forme diferite".

Sub ***aspect economic***, fuziunea este operațiunea de transmitere a patrimoniului uneia sau mai multor societăți către o societate existentă, fie unei societăți noi care urmează să se o constituie.

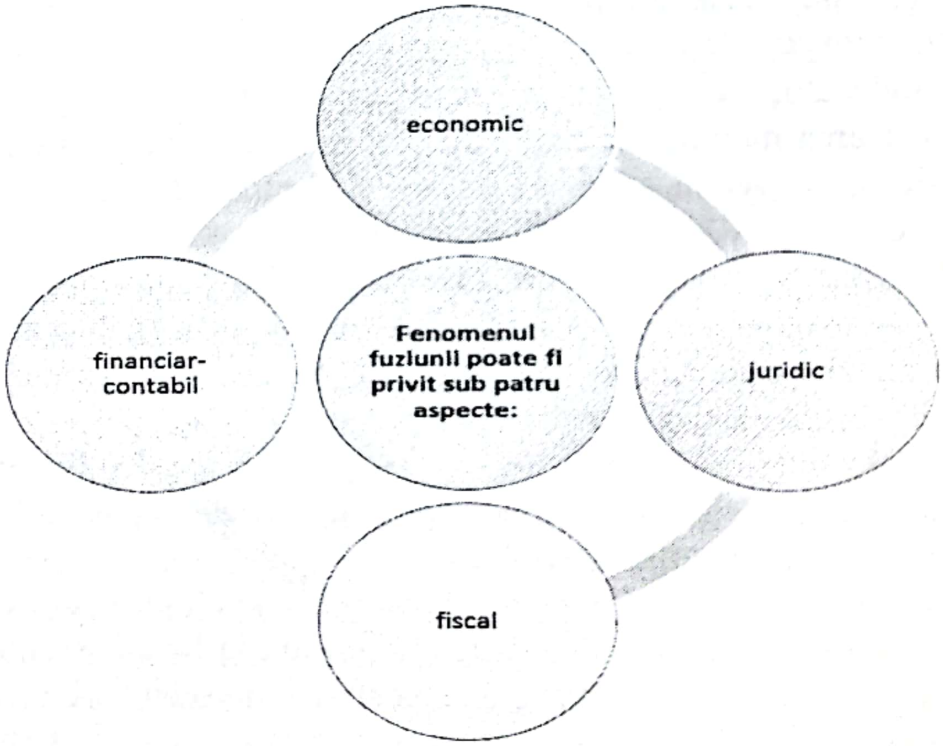

Figura 2.2. Aspecte sub care poate fi privită fuziunea

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotleț Bogdan, Cotleț Dumitru, - Merger of Commercial Companies in the Conditions of the Financial Crisis, Conferință internațională „Societatea cunoașterii în spațiul Europei unite", ediția a V-a, „Anale. Seria Științe Economice, Timișoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 417.

[2] Feleagă N., Malciu L. - Provocările contabilității internaționale la cumpăna dintre milenii. Modele de evaluare și investiții materiale, Editura Economică, București, 2004.

[3] Precupețu E. - Despre fuziunea societăților comerciale, Revista de drept comercial nr.6/1993.

Scanned with OKEN Scanner

Sub ***aspect juridic*** dar şi în conformitate cu reglementările în vigoare, operaţiunile de fuziune se pot concretiza prin:

- ***fuziunea - mijloc de restructurare internă*** este o modalitate „caracteristică grupurilor care se restructurează pentru a reduce numărul entităţilor componente, sau pentru lichidarea entităţilor rămase fără obiect de activitate, ori pentru a compensa la nivelul grupului rezultatele";
- ***fuziune - absorbţie***, denumită şi ***fuziune statutară*** este considerată ca fiind operaţiunea prin care o societate achiziţionează integral o altă societate. Societatea cumpărată dispare, iar acţionarii acesteia primesc în schimbul aportului lor, titluri ale societăţii cumpărătoare în funcţie de un anumit raport de schimb. Societatea achizitoare dobândeşte toate drepturile patrimoniale ale societăţii absorbite, dar şi toate obligaţiile acesteia;
- ***fuziune contopire*** (fuziune - creare) numită de unii specialişti şi ***fuziune pură*** sau ***consolidare***, este rezultatul operaţiunii prin care două sau mai multe societăţi îşi încetează existenţa juridică fără lichidare, prin transmiterea integrală a patrimoniului către o nouă societate.

Efectele fuziunii întreprinderilor sunt următoarele:

- dizolvarea fără lichidare a întreprinderilor care îşi încetează existenţa;
- transferarea patrimoniului (activelor şi datoriilor) întreprinderilor care îşi încetează existenţa către societatea beneficiară de aport;
- dobândirea calităţii de asociaţi ai societăţii beneficiare de aport de către asociaţii întreprinderilor care se dizolvă[1].

DISPARIŢIA SOCIETĂŢII ABSORBITE

Dacă fuziunea se produce prin absorbţie, data acesteia este data când se menţionează la Registrul Comerţului actul adiţional de majorare a capitalului social al societăţii absorbante. În privinţa desfiinţării societăţii absorbite evident, aceasta se produce din momentul radierii ei din Registrul Comerţului.

Practic cele două momente, de efectuare a menţiunii de majorare a capitalului social a societăţii absorbante şi de radiere a societăţii absorbite se produc la aceeaşi dată.

---

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotlet Bogdan -Tax And Accounting Procedures In The merger Of Insurance Companies, prezentat la Conferinţa Internaţională Societatea Cunoaşterii În Spaţiul Europei Unite, ediţia a IV-a, volumul XVII al revistei" Anale, Seria Ştiinţe Economice, Timişoara", 2011.

Scanned with OKEN Scanner

TRANSFERAREA PATRIMONIULUI

a) Activul transmis - prin fuziune se transmit, în principiu, toate drepturile care au aparținut societății absorbite sau entităților care se unesc.

- dreptul de a acționa în justiție aparține societății absorbante sau societății noi create;
- societatea absorbantă poate formula acțiune în justiție pentru repararea prejudiciului cauzat de administratorii societății absorbite;
- societatea absorbantă poate să continue executarea silită de societatea absorbită, fără să obțină un nou titlu executoriu.

b) Drepturile de proprietate industrială - drepturile asupra mărcilor de fabrică și a celor de comerț se transmit societății absorbante, cu excepția cazului când o terță persoană intentează acțiune în constatarea nulității absolute a fuziunii.

c) Pasivul transmis

Se transmit societății absorbante:

- datoriile nescadente ale societății absorbite;
- obligația de garanție pentru viciile lucrului care aparținea societății absorbite, în cazul unui contract de vânzare-cumpărare;
- datoriile care izvorăsc dintr-un fapt al societății absorbite, chiar dacă au caracter personal;
- obligația de nonconcurență asumată de societatea absorbită. Instanța de judecată poate să limiteze la o anumită sumă răspunderea societății absorbante pentru datoriile societății absorbite.

d) Transmiterea contractelor - societatea absorbantă preia și contractele societății absorbite cu luarea în considerare a următoarelor aspecte:

- în cazul contractului de închiriere, proprietarul spațiului comercial închiriat este obligat să respecte efectele subrogației;
- contractele de concesiune nu se pot transmite societății absorbante decât cu acordul concendentului;
- contractele de asociere în participațiune se transmit cu acordul coparticipanților;
- contractele de muncă încheiate de societatea absorbită sunt transmise de drept societății absorbante. Concedierile consecutive ca efect al fuziunii nu au caracter abuziv.

e) Drepturile terților asupra fuziunii

Societatea absorbantă devine debitoarea creanțelor non-obligatare ale societății absorbite, în locul acesteia. Dacă în contractul încheiat între societatea absorbită, care avea calitatea de debitor, și terța persoană creditoare s-a prevăzut că aceasta din urmă să ceară restituirea debitului

Scanned with OKEN Scanner

imediat, în caz de fuziune, se va aplica clauza contractuală, fără ca societatea creditoare să facă opoziţie în instanţă, cu privire la fuziune.

Dreptul la opoziţie este acordat creditorilor tuturor entităţilor participante la fuziune, ale căror creanţe sunt anterioare publicării proiectului de fuziune.

CONSTITUIREA UNEI NOI SOCIETĂŢI

Fuziunea prin contopire înseamnă constituirea unei noi societăţi prin reunirea celor care fuzionează.

Data fuziunii este data înmatriculării în Registrul Comerţului a societăţii nou-create, moment în care se efectuează şi menţiunea de radiere din Registrul Comerţului a entităţilor care au fuzionat.

Efectele fuziunii se produc numai după trei luni de la data publicării hotărârii de fuziune în Monitorul Oficial. Efectele fuziunii se produc, în mod excepţional, înainte de împlinirea termenului de trei luni, dacă societatea absorbantă sau cea care s-a constituit prin contopire face dovada că au fost achitate toate datoriile sociale ori dovada că sumele datorate creditorilor sociali au fost depuse la CEC sau la administraţia financiară. Efectele fuziunii se produc înainte de împlinirea termenului de trei luni şi dacă există acordul tuturor creditorilor.

Operaţiunea de fuziune se stabileşte de către fiecare societate în parte, în condiţiile stabilite pentru modificarea actului constitutiv al societăţii, şi:

- pentru fuziunea prin absorbţie la societatea absorbantă are loc o creştere de capital prin aport de active şi în datorii, la societatea absorbită se consemnează dizolvarea şi atribuirea de acţiuni ale absorbantei către acţionarii firmei absorbite;
- pentru fuziunea prin contopire la noua societate se consemnează constituirea prin aporturi în active şi în datorii în timp ce la societăţile care dispar se înregistrează dizolvarea şi atribuirea de acţiuni sau părţi sociale ale noii societăţi către acţionarii sau asociaţii celor dispărute.

Administratorii entităţilor implicate în fuziune au obligaţia întocmirii unui proiect de fuziune care va cuprinde:

- forma, denumirea şi sediul social ale tuturor entităţilor implicate în fuziune;
- fundamentarea şi condiţiile fuziunii;
- condiţiile alocării de acţiuni la societatea absorbantă;
- data de la care acţiunile sau părţile sociale emise ca urmare a fuziunii dau deţinătorilor dreptul de a participa la beneficii şi orice condiţii speciale care afectează acest drept.

Scanned with OKEN Scanner

- rata de schimb a acţiunilor sau părţilor sociale şi cuantumul eventualelor plăţi în numerar;
- cuantumul primei de fuziune;
- drepturile conferite de către societatea absorbantă deţinătorilor de acţiuni care comportă drepturi speciale şi celor care deţin alte valori mobiliare în afara de acţiuni.
- orice avantaj special acordat experţilor numiţi de către judecătorul-delegat pentru a examina proiectul de fuziune.
- data la care au fost aprobate situaţiile financiare ale entităţilor participante;
- data de la care tranzacţiile societăţii absorbite sunt considerate din punct de vedere contabil ca aparţinând societăţii absorbante.

Proiectul de fuziune semnat de reprezentanţii entităţilor se depune la Oficiul Registrului Comerţului însoţit de o declaraţie a societăţii care încetează să mai existe în urma fuziunii, despre modul în care au hotărât să stingă pasivul.

Creditorii entităţilor care iau parte la fuziune pot face opoziţie la proiectul de fuziune, opoziţie care suspendă executarea fuziunii, fie până la data la care hotărârea judecătorească devine irevocabilă, fie în situaţia în care aceasta face dovada plăţii datoriilor sau oferă garanţii acceptate de creditori, sau încheie cu aceştia un acord pentru plata datoriilor.

În situaţia fuziunii deţinătorilor de valori mobiliare, altele decât acţiuni, care conferă drepturi speciale, trebuie să li se acorde în cadrul societăţii absorbante cel puţin drepturi echivalente cu cele deţinute la societatea absorbită, cu excepţia cazului în care modificarea drepturilor în cauza este aprobată de o adunare a deţinătorilor de astfel de titluri ori individual de către deţinătorii de astfel de titluri sau a cazului în care deţinătorii au dreptul de a obţine o răscumpărare a titlurilor lor.

Procedura de fuziune se desfăşoară în timp în următoarele şase etape succesive după cum urmează:

- pregătirea întocmirii proiectului de fuziune;
- vizarea şi publicarea proiectului de fuziune;
- după publicarea proiectului se asigură urmărirea opozabilităţii faţă de terţi;
- adoptarea hotărârii privind fuziunea de către adunarea generală extraordinară a fiecăreia din societăţile implicate în fuziune;
- pregătirea documentelor pentru înscrierea la Registrul Comerţului a menţiunii privind fuziunea.
- radierea de la Oficiul Registrului Comerţului a entităţilor care îşi încetează existenţa ca persoane juridice, însă fără lichidare[1].

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotleţ Bogdan, Cotleţ Dumitru, - Merger of

Scanned with OKEN Scanner

Operațiunile care se efectuează în cadrul unui proiect de fuziune sunt reprezentate în figura 2.3.

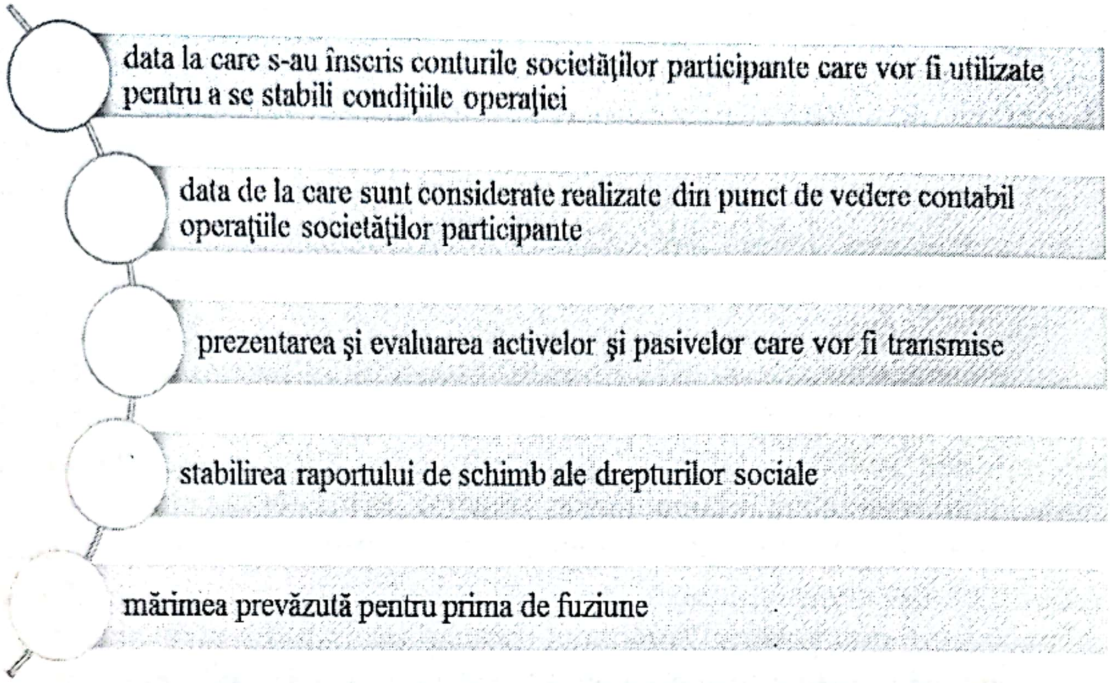

Figura 2.3. Etapele proiectului de fuziune

Fuziunea reprezintă o combinare de întreprinderi, iar dispozițiile juridice în legătură cu fuziunile diferă de la stat la stat, deci prin această operațiune se înțelege combinarea unor întreprinderi în care:

a) activele și pasivele uneia dintre societăți sunt transferate celeilalte, iar prima societate este dizolvată.
b) activele și pasivele ambelor societăți sunt transferate unei terțe societăți și amândouă societățile inițiale sunt dizolvate.

Dacă în prima variantă este vorba despre fuziunea prin absorbție ce se caracterizează prin faptul ca una dintre societăți care fuzionează își continuă activitatea, cea de a doua variantă corespunde fuziunii prin contopire care presupune dispariția juridică a firmelor care fuzionează și apariția alteia noi care preia patrimoniile celor dispărute.

Fuziunea se poate realiza și între societăți de forme diferite, dar și dacă societățile dizolvate sunt în lichidare, cu condiția ca acestea să nu fi început distribuirea între asociați[1].

Commercial Companies in the Conditions of the Financial Crisis, Conferință internațională „Societatea cunoașterii în spațiul Europei unite", ediția a V-a, „Anale. Seria Științe Economice, Timișoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 417.

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotleț Bogdan, Cotleț Dumitru, - Merger of Commercial Companies in the Conditions of the Financial Crisis, Conferință internațională „Societatea cunoașterii în spațiul Europei unite", ediția a V-a, „Anale.

Scanned with OKEN Scanner

Operațiile de fuziune au pus în practică mai multe tipuri de fuziuni, încercând să realizăm o clasificare a acestora putem spune:

a) *în funcție de modalitatea juridică de realizare*, deosebim:

- fuziunea prin reunire sau contopire sau fuziunea creare este rezultatul operațiunii prin care două sau mai multe societăți comerciale se asociază în vederea constituirii unui ansamblu economic prin transmiterea integrală a patrimoniului entităților care fuzionează către societatea care se constituie;
- fuziunea prin absorbție denumită și fuziunea statutară este operațiunea prin care o societate achiziționează integral de la o altă societate care dispare iar acționarii acesteia primesc în schimbul aportului lor titluri ale societății cumpărătoare, denumirea statutară este dată de faptul ca operațiunea se realizează în conformitate cu prevederile statutului firmei care realizează încorporarea;
- fuziunea ca mijloc de restructurare internă este o modalitate prin care grupurile se restructurează pentru a reduce numărul entităților componente sau pentru lichidarea entităților rămase fără obiect de activitate ori pentru eliminarea entităților care înregistrează pierderi.

b) *dacă se are în vedere raportul dintre societățile implicate* în operațiunea de fuziune:

- *fuziunea orizontală* se realizează atunci când o firmă se combină cu alta firmă, din același domeniu de activitate; acestea sunt, așadar, companii concurente în același sector economic;
- *fuziunea verticală* se realizează când o companie își unește patrimoniul cu al unui terț al său putând fi furnizor sau client: fuziuni în amonte și fuziuni în aval;
- *fuziunea congenerică* implică întreprinderi înrudite, dar nu producători ai aceluiași produs, ca în cazul fuziunilor orizontale, și nici nu au o altă relație.
- *fuziunea conglomerat* are loc în momentul combinării unor societăți neînrudite din punctul de vedere al obiectului de activitate.

c) *din punct vedere economic* se poate realiza o clasificare tradițională:

- fuziunile anexări caracterizate prin supremația unei societăți asupra alteia și constau din transferuri de putere și control prin mutații patrimoniale, din punct de vedere juridic discutăm despre fuziunea prin absorbție;
- fuziunile combinări caracterizate prin alianța dintre două sau mai multe societăți în scopul cereri unei noi societăți din punct de vedere

---

Seria Științe Economice, Timișoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 417.

Scanned with OKEN Scanner

juridic discutăm despre fuziunea prin contopire;

- restructurările interne care au ca obiect remodelarea juridică a puterii în cadrul unui grup fără a schimba controlul dominant şi modificarea organizării interne.

d) *dacă se are în vedere motivaţiile care stau la baza fuziunii* distingem următoarele categorii:

- fuziunea de dezvoltare realizată din motive economice care poate avea loc între societăţi din aceeaşi ramură sau din ramuri diferite;
- fuziunea salvare se bazează pe motive juridice sau financiare şi se realizează pentru a evita falimentul sau lichidarea unor societăţi care dispun de tehnologie avansată şi de dotare superioară;
- fuziunea realizată din motive cu caracter social vizează după caz evitarea şomajului sau sprijinirea dezvoltării unor sectoare care se confruntă cu situaţii de criză.

Numărul ***fuziunilor orizontale*** a crescut pe fondul restructurării globale a multor sectoare industriale, ca răspuns la progresul tehnologic şi liberalizarea pieţelor. Prin consolidarea resurselor celor doi parteneri se obţine un efect sinergic, atât în termenii evaluării activelor astfel combinate, cât şi ca cota de piaţă.

Industriile vizate în acest mod sunt: industria farmaceutică, construcţii de maşini, prelucrarea petrolului şi, recent, sectorul serviciilor industriale. Riscul de anihilare a concurenţei determină, adeseori, ca fuziunile orizontale să facă obiectul interdicţiilor prin lege, deoarece intră în conflict cu legislaţia antitrust.

Un exemplu de fuziune verticală este cel al unui producător de oţel care achiziţionează o mină de fier sau de cărbune dar şi al unui producător de petrol care achiziţionează o companie petrochimică. Opţiunea pentru această formă de fuziune vizează creşterea valorii în lanţul de producţie. Companiile care optează, în general, pentru această formă de fuziune sunt cele din industriile de maşini electrice şi automobile.

2.2.5. Divizarea entităţilor

Operaţiunile de fuziune şi divizare sunt reglementate de Legea 31/1990[1] iar din punct de vedere contabil acestea se realizează conform Ordinului nr.1376/2004[2].

---

[1] *** Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, actualizată la data de 15.01.2015, art. 233-245 şi 238-251.

[2] *** Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 1.376/2004 pentru aprobarea Normelor

Scanned with OKEN Scanner

Divizarea este o operaţiune prin care se realizează împărţirea unei societăţi comerciale, şi constă în împărţirea întregului patrimoniu al societăţi comerciale, care îşi încetează existenţa, între două sau mai multe societăţi existente sau care se înfiinţează cu ocazia acestei operaţiuni[1].

Potrivit Ordinului nr.1376/2004[2] divizarea "se face prin împărţirea integrală a elementelor de activ şi de pasiv ale unei societăţi comerciale care îşi încetează existenţa, între două sau mai multe societăţi comerciale existente ori care iau fiinţă".

Atât fuziunea cât şi divizarea are ca efect dizolvarea, fără lichidare a entităţilor care îşi încetează existenţa şi transmiterea tuturor elementelor de activ şi de pasiv către societatea sau societăţile beneficiare, în starea în care se aflau la data fuziunii sau divizării.

Divizarea poate fi în favoarea unor societăţi existente sau în favoarea unor societăţi noi, care iau fiinţă cu aceasta ocazie. Când divizarea are loc în favoarea unor societăţi noi, societatea divizată se dizolva, fără lichidare, iar patrimoniul său se împarte în două sau mai multe fracţiuni, pentru a constitui noi societăţi comerciale.

Desprinderea constă în separarea unei părţi din patrimoniul unei societăţi comerciale care nu îşi încetează existenţa, şi transmiterea ei către una sau mai multe societăţi care există sau care se constituie. Transmiterea se face în schimbul atribuirii de acţiuni sau părţi sociale ale entităţilor beneficiare.

Diferenţa principală dintre desprindere şi divizare parţială constă în aceea că în prima situaţie societatea transmiţătoare nu se dizolvă, păstrându-şi personalitatea juridică, întrucât îi este afectat doar patrimoniul, aportul transmis fiind înlocuit prin acţiuni sau părţi sociale ale societăţii beneficiare.

Divizarea poate fi de două feluri:

a) Divizare totală – se împarte întreg patrimoniul societăţii scindate;

b) Divizare parţială – desprinderea numai a unei părţi din patrimoniu, urmată de o transmitere către una sau mai multe societăţi

---

metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operaţiuni de fuziune, divizare, dizolvare şi lichidare a societăţilor comerciale, precum şi retragerea sau excluderea unor asociaţi din cadrul societăţilor comerciale şi tratamentul fiscal al acestora.

[1] Sabău Crăciun – Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 46.

[2] *** Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 1.376/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operaţiuni de fuziune, divizare, dizolvare şi lichidare a societăţilor comerciale, precum şi retragerea sau excluderea unor asociaţi din cadrul societăţilor comerciale şi tratamentul fiscal al acestora.

Scanned with OKEN Scanner

existente sau care se înființează în acest fel. Este tratată ca un aport parțial de activ și nu ca o divizare propriu-zisă.

Elementele caracteristice fuziunii și divizării sunt transmiterea universală tuturor elementelor de activ și de pasiv este o caracteristică ce aparține atât operațiunilor de fuziune, cât și celor de divizare. Foarte important este faptul că, în special pasivul societății absorbite sau divizate este luat în sarcina entităților absorbante sau noi[1].

Hotărârea privind divizarea se ia în cadrul adunării generale extraordinară a acționarilor, în condițiile de cvorum și majoritate prevăzute pentru modificarea actului constitutiv, iar în cazul entităților cu răspundere limitată, al entităților în nume colectiv și în comandită simplă, hotărârea se ia în unanimitate. În cazul entităților pe acțiuni și a entităților în comandită pe acțiuni este necesară o primă convocare, unde trebuie să fie prezenți acționarii reprezentând trei pătrimi din capitalul social, iar hotărârea să fie luată cu votul unui număr de acționari care să reprezinte cel puțin jumătate din capitalul social. Dacă nu sunt întrunite aceste proporții, la convocările următoare este necesară prezența acționariatului reprezentând jumătate din capitalul social, iar hotărârile să fie luate cu votul unui număr de acționari care să reprezinte cel puțin o treime din capitalul social. Conform hotărârii adunării generale, administratorii întocmesc proiectul de divizare, care stabilește ansamblul condițiilor de realizare a operațiunii, cu indicarea elementelor de activ și pasiv ce urmează a fi transmise.

Datorită importanței pe care o are proiectul de divizare sau desprindere în realizarea respectivei operații, legea reglementează principalele elemente pe care trebuie să le cuprindă un asemenea proiect:

- forma, denumirea și sediul social al tuturor entităților participante la operațiune;
- fundamentarea (motivele care impun operațiunea, starea societății, perspectivele ei etc.) și condițiile divizării sau desprinderii;
- stabilirea și evaluarea activului și pasivului care se transmit entităților beneficiare;
- modalitățile de predare a acțiunilor sau a părților sociale și data de la care acestea dau dreptul la dividende;
- raportul de schimb al acțiunilor sau al părților sociale, dacă este cazul;
- cuantumul primei de divizare, dacă aceasta se impune;
- drepturile care se acordă obligatorilor (dacă la divizare participă și o societate pe acțiuni care a emis obligațiuni) și orice alte avantaje speciale;

[1] Brezeanu P. – Gestiunea financiară a întreprinderii. Elemente inspirate din teoria și practica financiară a Uniunii Europene, Editura Cavallioti, București, 2002.

Scanned with OKEN Scanner

- data bilanțului contabil de divizare sau desprindere, data care va fi aceeași pentru toate societățile participante;
- orice alte date care prezintă interes pentru operațiune.

Proiectul de divizare trebuie semnat de către reprezentanții entităților implicate și se depune la Oficiul Registrului Comerțului unde este înregistrată fiecare societate, în vederea verificării legalității sale de către judecătorul delegat.

În cazul divizării, când societatea transmițătoare își încetează activitatea, proiectul trebuie însoțit de o declarație a societății respective, cu privire la modul cum a hotărât să își execute obligațiile asumate.

Data la care se consideră că s-a realizat divizarea este data la care se înmatriculează noua sau noile societăți, în conformitate cu prevederile legii entităților, societățile divizate nu își încheie existența o dată cu divizarea.

Aportul unei părți din activul societății comerciale către societățile beneficiare dau dreptul asociaților sau acționarilor la acțiuni și părți sociale conform depozițiilor legale și în societățile beneficiare. Astfel în conformitate cu prevederile Legii 82/1991 republicată fiecare entitate are obligația întocmirii situațiilor financiare cu ocazia fuziunii sau divizării.

2.3. Modalitățile de restructurare care vizează reducerea sau încetarea activității

Modalitățile de restructurare care vizează reducerea sau încetarea activității, care se realizează prin intermediul operațiilor de restructurare se realizează în principal la nivelul entităților, sau la nivelul instanțelor de judecată și constau din:

- dizolvare;
- lichidarea voluntară;
- reorganizare judiciară;
- faliment.

2.3.1. Dizolvarea entităților

Asemenea unei ființe umane, entitatea se naște, se dezvoltă și, mai devreme sau mai târziu, dispare. Ca entitate economică, socială și juridică, o entitate dispare în momentul dizolvării și lichidării.

Încetarea existenței societății se realizează prin dizolvare, indiferent de cauzele care au generat sfârșitul, respectiv încetarea existenței acesteia.

Scanned with OKEN Scanner

Dizolvarea societății poate avea loc pe baza hotărârii de dizolvare a forumului suprem de conducere al societății, respectiv Adunarea Generală a Acționarilor sau Asociaților, pe baza hotărârii unei instanțe de judecată sau, în cazuri speciale, pe baza hotărârilor unor legi speciale.

Premisa dizolvării entităților prin voința asociaților este reprezentată de respectarea condițiilor stabilite de lege pentru modificarea actului constitutiv, a cerințelor de cvorum și majoritate prevăzute de lege.[1]

Din punct de vedere juridic[2], cauzele ce pot determina dizolvarea entităților, pot fi:

a) ***cauze comune tuturor entităților*** precum:

- expirarea timpului stabilit pentru durata societății;
- hotărârea adunării generale;
- imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia;
- declararea nulității societății;
- falimentul societății;
- hotărârea tribunalului, la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății;
- alte cauze prevăzute de actul constitutiv al societății.

b) ***cauze specifice entităților pe acțiuni și entităților în comandită pe acțiuni***:

- reducerea capitalului social sub minimul legal;
- diminuarea activului net, determinat ca diferență între totalul activelor și datoriile societății, la mai puțin de jumătate din valoarea capitalului social;
- reducerea numărului acționarilor sub minimul legal.

Societatea nu se dizolvă dacă, în termen de nouă luni de la constatarea pierderii sau reducerii capitalului social, acesta este reîntregit sau este redus la suma rămasă ori la minimul legal sau când societatea se transformă într-o altă formă, la care capitalul social existent corespunde.

c) ***cauze specifice entităților în nume colectiv, entităților cu răspundere limitată și entităților în comandită simplă***:

- falimentul, incapacitatea, excluderea, retragerea sau decesul unuia dintre asociați, când, ca urmare a acestor cauze, numărul

---

[1] Iancu Lavinia – Inapplicability of the Provisions on Entailing Personal Liability in Insolvency Proceedings and Intervention of the Companies Act in Romania, Ed. Insol Europe, 2008, p. 98

[2] *** Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, actualizată la data de 15.01.2015, art. 227-237.

Scanned with OKEN Scanner

asociaților s-a redus la unul singur. Face excepție cazul când în actul constitutiv există clauză de continuare cu moștenitori sau când asociatul rămas hotărăște continuarea existenței societății sub forma societății cu răspundere limitată cu asociat unic;

- decesul unuia dintre asociații comanditați, atunci când moștenitorii acestuia nu preferă să rămână în societate în calitate de asociați.

Dizolvarea societății mai poate fi declanșată la solicitarea oricărei persoane interesate, precum și a Oficiului Național al Registrului Comerțului în următoarele cazuri[1]:

- societatea nu mai are organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni;
- societatea și-a încetat activitatea, nu are sediul social cunoscut ori nu îndeplinește condițiile referitoare la sediul social sau asociații au dispărut ori nu au domiciliul cunoscut sau reședința cunoscută;
- societatea s-a aflat mai mult de 3 ani în inactivitate temporara, anunțată organelor fiscale și înscrisă în registrul comerțului; termenul de 3 ani curge de la data înscrierii în registrul comerțului a mențiunii privind starea de inactivitate temporara a societății;
- societatea nu și-a completat capitalul social, în condițiile legii.

Dizolvarea unei societăți este urmată, de obicei, de procedura de lichidare a acesteia. Totuși, trebuie menționat că dizolvarea are loc și fără lichidare, în cazul fuziunilor sau divizărilor. De asemenea, din punct de vedere juridic, trebuie menționat faptul că, după dizolvare, societatea își conservă personalitatea juridică în vederea efectuării operațiilor de lichidare.

2.3.2. Lichidarea voluntară a entităților

Lichidarea reprezintă ansamblul de operații economice și financiare determinate de dizolvarea sau falimentul judiciar al unei societăți comerciale și care au ca obiect vânzarea și încasarea elementelor de activ și plata creditorilor, în vederea partajului activului net între asociați[2]. Lichidarea constă dintr-un „ansamblu de operații care, după dizolvarea unei societăți comerciale, au drept obiect realizarea elementelor de activ

---

[1] *** Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, actualizată la data 15.01.2015, art. 237.

[2] Feleagă N., Ionașcu I. - Tratat de contabilitate financiară, vol. II, Editura Economică, București, 1998, p. 565.

Scanned with OKEN Scanner

(transformarea activului în bani) şi plata creditorilor, în vederea procedării la partajul activului net rămas între asociaţi"[1].

Din punct de vedere al modului sau competenţei de luare a hotărârii, dizolvarea şi lichidarea poate fi neconvenţională (benevolă) şi judiciară (forţată).

Lichidare convenţională[2] este de fapt dizolvarea urmată de lichidare, iar cauzele încetării activităţii benevole sunt prevăzute de Legea nr. 31/1990[3], respectiv:

- expirarea duratei stabilite de funcţionare a societăţii;
- imposibilitatea realizării obiectului de activitate a societăţii sau realizarea acestuia;
- declararea nulităţii societăţii;
- hotărârea adunării generale;
- hotărârea tribunalului, la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînţelegerile grave dintre asociaţi, care împiedică funcţionarea societăţii;
- falimentul societăţii;
- alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv al societăţii.

2.3.3. Reorganizarea judiciară a entităţilor

Dacă în prima parte a lucrării am prezentat măsurile voluntare pe care le pot lua societăţile în vederea redresării financiare măsura reorganizării judiciare a entităţilor este caracterizată de starea de insolvenţă, reorganizarea acesteia nu se mai poate realiza decât într-un cadru reglementat de lege, cu ajutorul intervenţiei judiciare.

Sintetic, restructurarea este apreciată fie un „proces de schimbare, modificare a unor structuri economico-sociale, în concordanţă cu anumite priorităţi stabilite de factori de decizie"[4], fie „procesul de modificare a sistemului economic, respectiv a tuturor structurilor ce determină existenta

---

[1] Raffegeau Jean, Dufils Pierre, Corre Jean et al - entreprises industrielles et commerciales en France, Èdition Francis Lefebvre, Paris, 1993, p. 923.

[2] Ristea M., Dumitre C. G. - Contabilitate aprofundată, Editura Universitară, Bucureşti, 2004, p. 191.

[3] *** Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, actualizată la data de 15.01.2015, art. 227.

[4] Zaman Gheorghe – Politicile de restructurare şi echilibru macroeconomic, Economistul nr. 375, din 26.10.1993, p. 3.

Scanned with OKEN Scanner

şi funcţionarea sa, a structurilor activităţilor economice, a structurilor din punct de vedere al agenţilor economici, al operaţiunilor economice şi al domeniilor de activitate, al cadrului instituţional, al structurilor de reglare"[1]. De asemenea, menţionăm şi opinia potrivit căreia restructurarea economică presupune o reorientare a sectorului productiv, eliminarea verigilor artificiale, modernizarea fluxurilor tehnologice, reamplasarea teritorială, schimbarea ordinii de prioritate a diferitelor domenii.

În fine, restructurarea semnifică schimbarea radicală a sistemului şi a modalităţilor lui de funcţionare. Schimbarea vechiului sistem economic presupune adoptarea unor măsuri radicale corespunzătoare principiilor şi criteriilor de performanta ale noului sistem.

Restructurarea (reorganizarea) operaţională este un proces prin care se urmăreşte modificarea modului de funcţionare a unei afaceri cu scopul îmbunătăţirii profitabilităţii şi/sau solvabilităţii acesteia. În acest context, trebuie precizat că diferenţa majoră între reorganizarea judiciară (din procedura de insolvenţă) şi reorganizarea operaţională (voluntară) derivă din constatarea stării de insolvenţă sau a unei stări iminente de insolvenţă[2].

Reorganizarea persoanei juridice este operaţiunea juridică în care pot fi implicate una sau mai multe persoane juridice şi care are ca efect înfiinţarea, modificarea sau încetarea acestora[3].

Reorganizarea judiciară este procedura ce se aplică debitorului persoană juridică în vederea achitării datoriilor acestuia conform programului de plată a creanţelor.

Procedura reorganizării judiciare este reglementată de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă. Pentru creditori susţinerea unui plan de reorganizare cu perspective reale de redresare şi acoperire a creanţelor se dovedeşte a fi avantajoasă mai ales în condiţiile pieţei imobiliare actuale[4].

---

[1] Sava Sorica – Noi paradigme ale restructurării economiei (V), Revista Tribuna Economică nr. 32, Bucureşti, 1991.

[2] Duca Alina, Duca Emilian – Soluţii fiscale pentru perioade de criza. Reorganizarea afacerilor. Aspecte fiscale, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2009, p. 80.

[3] Ungureanu Ovidiu, Munteanu Cornelia – Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil, ediţia a 2-a revăzută şi adăugită, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2013, p. 328.

[4] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela - Judicial Reorganization – Solution for Crisis Periods, Conferinţă internaţională „Societatea cunoaşterii în spaţiul Europei unite", ediţia a V-a, „Anale. Seria Ştiinţe Economice, Timişoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 421-425.

Scanned with OKEN Scanner

Procedura de reorganizare presupune întocmirea, aprobarea, implementarea şi respectarea unui plan, numit plan de reorganizare, care poate să prevadă împreună sau separat[1]:

a) restructurarea operaţională şi/sau financiară a debitorului;
b) restructurarea corporativă prin modificarea structurii de capital social;
c) restrângerea activităţii prin lichidarea unor bunuri din averea debitorului.

În condiţiile economice date, posibilitatea de valorificare a activelor debitorului aflat în procedura falimentului nu este nici una facilă şi nici una de scurtă durată. Preţul activelor a scăzut şi pe cale de consecinţă şi valoarea garanţiilor constituite de către debitor în favoarea creditorilor s-a redus corespunzător.

Dacă după o lungă perioadă de timp în care falimentul a reprezentat cea mai bună metodă de privatizare, dat fiind preţul ridicat al activelor asistăm la o repoziţionare a priorităţilor, accentul fiind pus pe reorganizare şi pe metodele de prevenţie a insolvenţei, mandatul ad-hoc şi concordatul preventiv.

Odată cu criza financiară care a cuprins şi ţara noastră a adus cu sine anumite particularităţi ale cauzelor de insolvenţă, care ridica o serie de probleme legate de calificarea creanţelor, de modul de stingere a acestora, de rangul de prioritate sau de modul de stingere al creanţelor[2].

Deşi potrivit legii practicianul în insolvenţă este ţinut în a face toate demersurile de expunere pe piaţă a activelor ce se doresc a fi valorificate, iar metodele de vânzare a bunurilor ori nu reuşesc a fi vândute, sau din vânzarea acestora să se obţină valori sub valoarea creanţelor creditorilor aceştia fiind puşi în situaţia ca în cazul falimentului să-şi recupereze doar o parte sau chiar deloc creanţa deţinută împotriva debitorului, mai ales când aceştia au fost creditori negarantaţi.

Pentru ca o entitate să poată propune un plan de reorganizare în vederea continuării afacerii şi plăţii creditorilor, trebuie să îndeplinească un minim de condiţii, respectiv să deţină în patrimoniu bunuri cu care să-şi poată continua activitatea, să conducă evidenţe contabile, iar

---

[1] ***Manualul de bune Practici în insolvenţă, Programul Phare 2002 - „Suport pentru îmbunătăţirea şi implementarea legislaţiei şi jurisprudenţei în materie de faliment", realizat de PricewaterhouseCoopers, 2006, p.120.

[2] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela - Judicial Reorganization – Solution for Crisis Periods, Conferinţă internaţională „Societatea cunoaşterii în spaţiul Europei unite", ediţia a V-a, „Anale. Seria Ştiinţe Economice, Timişoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 421-425.

Scanned with OKEN Scanner

administratorul debitoarei, precum şi sediul societăţii să existe şi să fie găsit precum şi să prezinte instanţei documentele prevăzute de art. 28 alin. 1 în termenul prevăzut de lege.

Propunerea unui plan de reorganizare precum şi acceptarea sa de către creditori sunt etape importante în procedura insolvenţei, deoarece de cele mai multe ori propunerea unui plan de reorganizare depinde de creditori ca acesta să fie aprobat, situaţie rar întâlnită în practică de cele mai multe ori creditorii nu aprobă propunerea efectuată, iar intrarea în procedură simplificată este doar o chestiune legată de timp.

De asemenea pe măsură ce procedura durează în timp, cheltuielile cu administrarea acesteia cresc, în detrimentul tuturor creditorilor, din sumele rezultate în cursul procedurii vor fi acoperite cu precădere cheltuielile aferente procedurii, deci inclusiv acele cheltuieli necesare pentru conservarea şi administrarea bunurilor din averea debitorului, precum şi cele pe care le implică evaluarea şi valorificarea bunurilor debitorului.

Astfel că la ora actuală deschiderea procedurii generale a insolvenţei respectiv reorganizarea judiciară este o metoda mai viabilă decât procedura simplificată a falimentului.

După confirmarea planului de reorganizare de către judecătorul-sindic, debitorul trece la cea de-a doua etapă a procedurii de insolvenţă, respectiv reorganizarea judiciară. În principal, în cadrul acestei etape se urmăreşte punerea în aplicare a programului de plată a creanţelor, parte componentă a planului de reorganizare.

Pe parcursul reorganizării, activitatea debitorului va fi condusă de către administratorul judiciar şi în conformitate cu planul confirmat până când judecătorul sindic va dispune în mod motivat închiderea procedurii sau trecerea debitorului în faliment.

Debitorul va fi obligat să îndeplinească toate măsurile de restructurare operaţională corporativă, prin modificarea structurii capitalului social sau de restrângere a activităţii.

Debitorul, prin administratorul judiciar va trebui să prezinte comitetului creditorilor, trimestrial, rapoarte asupra situaţiei sale financiare.

Administratorul judiciar va prezenta pentru avizare comitetului creditorilor şi situaţia cheltuielilor efectuate în procedură. Fac obiectul unor asemenea cheltuieli, remuneraţiile persoanelor de specialitate desemnate de către judecătorul-sindic în scopul îndeplinirii îndatoririlor sale, ale administratorul judiciar, precum şi alte cheltuieli administrative.

În termen de 5 zile de la şedinţa comitetului creditorilor în care au fost aprobate rapoartele prevăzute mai sus, comitetul creditorilor va putea convoca adunarea generală a creditorilor pentru a prezenta măsurile luate

Scanned with OKEN Scanner

de debitor şi/sau de administratorul judiciar, precum şi efectele acestora şi să propună motivat şi alte măsuri[1].

Avantajele deschiderii procedurii generale a insolvenţei se pot constitui în tot atâtea avantaje pentru debitorul care formulează o astfel de cerere[2]:

- deschiderea procedurii insolvenţei suspendă orice acţiune de recuperare a creanţelor împotriva debitorului, acest debitor va avea parte de o perioadă de răgaz prin deschiderea procedurii pentru plata creditorilor;
- suspendarea curgerii oricăror accesorii (dobânzi, majorări sau penalităţi) pentru creanţele negarantate anterior deschiderii procedurii precum şi pentru părţile negarantate din creanţele garantate;
- acţiunile judiciare introduse de administratorul judiciar în vederea recuperării creanţelor împotriva debitorilor societăţii aflate în insolvenţă sunt scutite de plata taxelor de timbru;
- orice furnizor de servicii nu are dreptul în perioada de observaţie şi în perioada de reorganizare să schimbe, să refuze ori să întrerupă temporar un orice serviciu către debitor, în cazul în care acesta are calitatea de consumator captiv;
- posibilitatea menţinerii unor contracte de către administratorul judiciar, indiferent de opţiunea cocontractantului, bineînţeles în circumstanţe strict determinate de lege.

Sub rezerva votării planului de reorganizare de către creditori şi a confirmării de către judecătorul sindic, în condiţiile respectării tratamentului echitabil şi corect prevăzut de lege, planul de reorganizare aduce următoarele avantaje pentru debitor:

- posibilitatea achitării datoriilor restante într-un interval de timp de 18 luni de la confirmarea planului, această perioadă poate fi extinsă cu cel mult încă o perioadă de un an, cu votul a 2/3 din creditorii rămaşi în sold;
- posibilitatea reducerii cuantumului unor creanţe, cu condiţia ca aceste categorii de creanţe să fi primit cât ar fi primit în cazul falimentului debitorului;
- posibilitatea eliminării unor categorii de creanţe cu condiţia ca aceste categorii de creanţe să nu fi primit nimic în cazul falimentului debitorului;

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă., publicată în M.O. nr. 466/25.06.2014, art. 100, alin. (1) pct. e).

[2] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela - Judicial Reorganization – Solution for Crisis Periods, Conferinţă internaţională „Societatea cunoaşterii în spaţiul Europei unite", ediţia a V-a, „Anale. Seria Ştiinţe Economice, Timişoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 421-425.

Scanned with OKEN Scanner

- posibilitatea salvării afacerii şi continuarea activităţii eliberat de povara datoriilor restante la data confirmării unui plan de reorganizare.

Conform normelor actuale elaborarea planului de reorganizare trebuie tratată ca o continuare a analizei efectuate de către administratorul judiciar în cele două rapoarte întocmite anterior respectiv raportul asupra cauzelor şi împrejurărilor prin care societatea debitoare a ajuns în insolvenţă dar şi a următorului raport la finalul perioadei de observaţie depus de acesta. Planul de reorganizare va specifica măsurile organizatorice ce se vor lua pentru aplicarea sa precum şi dacă se va păstra în totalitate sau în parte conducerea activităţii sale, inclusiv dreptul de dispoziţie asupra bunurilor din averea sa, supravegherea activităţii sale căzând în sarcina administratorului judiciar desemnat în condiţiile legii, care va prezenta şi resursele financiare pentru susţinerea sa, precum şi sursele de proveniență ale acestora[1].

Soluţiile din planurile de reorganizare propuse, pot cuprinde atât o propunere de lichidare a unor bunuri din averea debitoarei, pentru găsirea de surse financiare de susţinere a planului şi continuarea activităţii debitoarei fără necesitatea existenţei bunurilor respective.

Trebuie menţionat ca începând din anul 2010, ca urmare a unei modificari legislative (Legea nr.169/2010) planul de reorganizare poate fi oricand modificat pe parcursul procedurii de reorganizare in aceleasi conditii de vot stabilite pentru aprobarea initiala a planului. De asemenea legiuitorul stabileste un grad mare de prioritate in ordinea platii creanţelor pentru cele reprezentând creditele acordate după deschiderea procedurii şi cele rezultate din continuarea activităţii debitorului după deschidere procedurii de insolventa. Practic după acoperirea cheltuielilor aferente procedurii de insolventa şi a creanţelor izvorate din raporturile de munca vor fi distribuite sume de bani pentru creantele nascute după deschiderea procedurii de insolvenţa - aferente creditelor angajate şi activităţii debitorului[2].

Întocmirea şi viabilitatea planului de reorganizare depinde de existenţa unor factori prezentaţi în figura 2.4.

Întocmirea planului de reorganizare judiciară presupune analiza detaliată a situaţiilor financiare pe care debitorul le prezintă la data intrării

---

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela - Judicial Reorganization – Solution for Crisis Periods, Conferinţă internaţională „Societatea cunoaşterii în spaţiul Europei unite", ediţia a V-a, „Anale. Seria Ştiinţe Economice, Timişoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012, p. 421-425.

[2] Iancu Lavinia – The rescue procedure in Romania, Insol International Academic Group 16 Colloquium, Hong-Kong, 22-23 martie 2014, p.66.

Scanned with OKEN Scanner

în procedura insolvenţei situaţie prezentată detaliat la întocmirea raportului asupra cauzelor şi împrejurărilor care au dus la apariţia stării de insolvenţă.

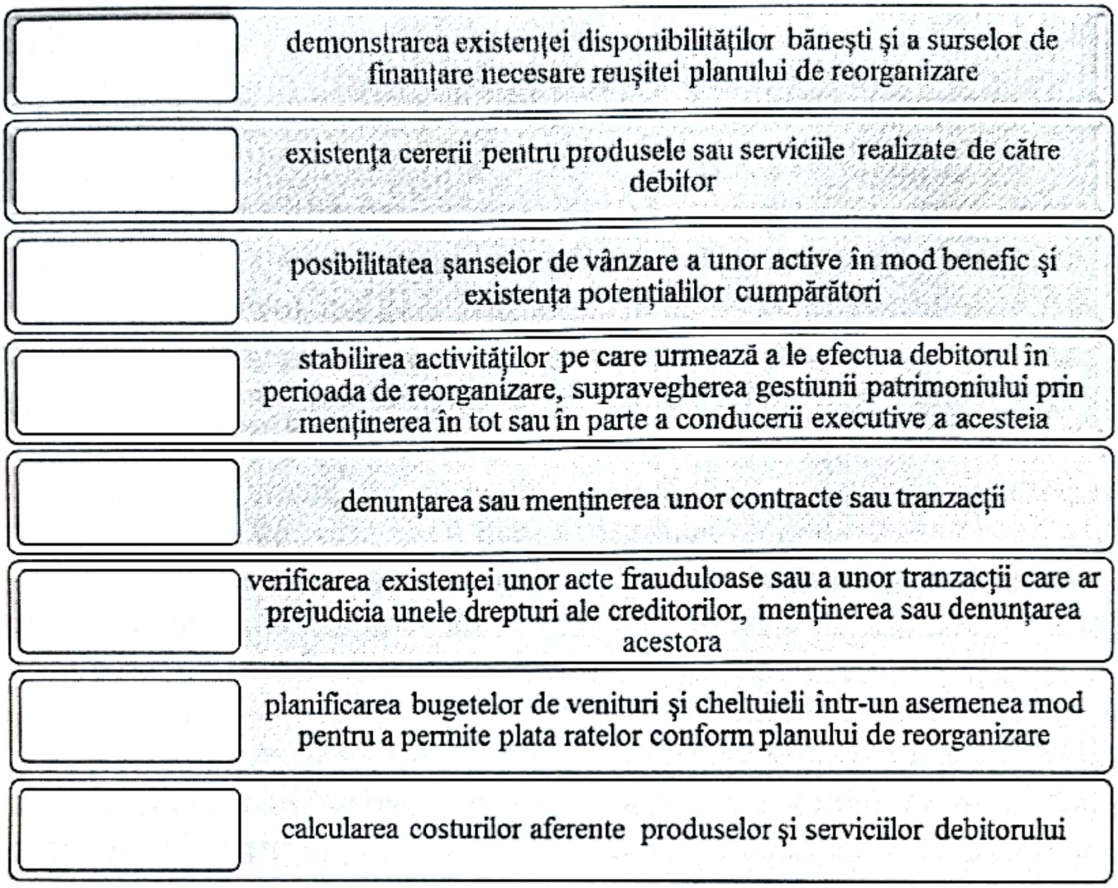

Figura 2.4. Factorii de care depinde întocmirea şi viabilitatea planului de reorganizare

În viziunea autorilor manualului de economie[1] privind procedurile de insolvenţă raportul asupra cauzelor şi împrejurărilor care au dus la apariţia stării de insolvenţă cu menţionarea persoanelor care le-ar fi imputabilă şi asupra existenţei premiselor angajării acestora trebuie să conţină:

1) preambul (legislaţia aplicabilă, numirea administratorului, remize avute în elaborarea raportului);
2) obiectul de activitate, evoluţia şi structura capitalului social a debitorului (dacă există date se va prezenta şi un scurt istoric al debitorului);

[1] Buglea Alexandru, Bufan Radu, Bunget Ovidiu Constantin, Imbrescu Carmen Mihaela, Stark Lorant Eros, Medelean Alexandru, Pascu Dan - Noţiuni de economie aplicate procedurii de insolvenţă, Programul Phare 2002 - „Suport pentru îmbunătăţirea şi implementarea legislaţiei şi jurisprudenţei în materie de faliment", realizat de PricewaterhouseCoopers, 2006, p. 228.

Scanned with OKEN Scanner

3) analiza situației patrimoniale (se va face analiză pe bilanț contabil, iar dacă acesta este mai vechi de 12 luni, se vor lua în considerare informațiile financiare avute la dispoziție pentru perioada ulterioară ultimului bilanț contabil);
4) analiza indicatorilor bilanțieri în istoric (pe 3 ani în urmă de la data deschiderii procedurii);
5) analiza contului de profit și pierdere în istoric (pe 3 ani în urmă de la data deschiderii procedurii);
6) indicatori financiari și evoluția acestora (pe 3 ani în urmă de la data deschiderii procedurii);
7) analiza activității comerciale desfășurate (după caz se va face referire la marketingul societății, analiza vânzărilor, a contractelor etc.);
8) analiza litigiilor: analiza litigiilor în care debitorul are calitatea de pârât; analiza litigiilor în care debitorul are calitatea de reclamant;
9) organizarea (organigrama) funcțională și de conducere a debitorului;
10) analiză resurse umane – evoluție;
11) analiza obligațiilor/nivelului de îndatorare/surselor;
12) prezentarea cauzelor intrării în stare de insolvență;
13) analiza posibilității de reorganizare;
14) concluzii.

Analiza efectuată în cadrul acestui raport trebuie să fie una detaliată și amănunțită cuprinzând un diagnostic financiar la nivelul tuturor produselor sau serviciilor care se realizează la nivel de produs și serviciu realizat de către debitor.

Studierea contului de profit și pierderi, identificarea punctelor forte și slabe ale nivelului de performanță, analiza bilanțului contabil și a stării financiare a societății sunt elemente care permit întocmirea unui plan de reorganizare care supus adunării creditorilor și aprobat de către aceştia poate permite societății să evolueze în continuare fără ca aceasta să între în faliment.

Planul de reorganizare poate fi propus de către debitor în termen de 30 de zile de la afișarea tabelului definitiv de creanțe, după ce a fost aprobat de către unul sau mai mulți creditori care dețin împreună cel puțin 20% din valoarea totală a creanțelor.

La elaborarea planului și în conținutul acestuia se tine cont de faptul că executarea planului nu poate depăși o perioadă de 3 ani[1], care începe să curgă de la data confirmării planului și de principiul egalității de

[1] *** Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, publicată în M.O. nr. 359/ 21.04.2006, actualizată 12 noiembrie 2012, art. 95.

Scanned with OKEN Scanner

tratament a creditorilor care fac parte din aceeaşi categorie. Se admit însă diferenţieri între categorii diferite de creanţe.

Categoriile de persoane care pot propune un plan de reorganizare sunt[1]:

a) debitorul, cu aprobarea adunării generale a acţionarilor/ asociaţilor, în termen de 30 de zile de la afişarea tabelului definitiv de creanţe, cu condiţia formulării intenţiei de reorganizare, dacă procedura a fost declanşată de acesta, şi în cazul în care procedura a fost deschisă ca urmare a cererii unuia sau a mai multor creditori;

b) administratorul judiciar, de la data desemnării sale şi până la împlinirea unui termen de 30 de zile de la data afişării tabelului definitiv de creanţe, cu condiţia să îşi fi manifestat această intenţie până la votarea raportului asupra cauzelor şi împrejurărilor care au dus la apariţia insolvenţei debitorului, cu menţionarea persoanelor cărora le-ar fi imputabilă;

c) unul sau mai mulţi creditori care şi-au anunţat această intenţie până la votarea raportului deţinând împreună cel puţin 20% din valoarea totală a creanţelor cuprinse în tabelul definitiv de creanţe, în termen de 30 de zile de la data afişării tabelului definitiv de creanţe.

Planul va putea să prevadă fie restructurarea şi continuarea activităţii debitorului, fie lichidarea unor bunuri din averea acestuia, fie o combinaţie a celor două variante de reorganizare.

Nu vor putea propune un plan de reorganizare debitorul care, într-un interval de 5 ani anteriori formulării cererilor introductive, a mai fost subiect al procedurii instituite în baza prezentei legi şi nici debitorul care a fost condamnat definitiv pentru falsificare sau pentru infracţiuni prevăzute în Legea nr. 21/1996 sau ai cărui administratori, directori şi/sau asociaţi au fost condamnaţi definitiv pentru: bancrută frauduloasă, gestiune frauduloasă, abuz de încredere, înşelăciune, delapidare, mărturie mincinoasă, infracţiuni de fals ori infracţiuni prevăzute în Legea nr. 21/1996, în ultimii 5 ani anteriori deschiderii procedurii[2].

În condiţiile mai sus descrise are loc o procedură de reorganizare reglementată de Legea nr. 85/2006.

În data de 04.10.2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 91/2013 – Codul insolvenţei. Acesta urma să intre în vigoare în data de 25.10.2013.

---

[1] Bufan Radu - Reorganizarea judiciară şi falimentul, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001, p. 82.

[2] Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial. Procedura falimentului, Editura Global Print, Bucureşti, 1998, p. 196.

Scanned with OKEN Scanner

Ulterior publicării Codul insolvenței, Consorțiul desemnat a pregăti proiectul constată că o serie de dispoziții nu le sunt cunoscute. În mod paradoxal, cea mai ineficientă instituție - reorganizarea (pe care ani la rândul legiuitorul a incercat sa o revigoreze) este practic desființată cu urmatoarele prevederi[1]:

- reducerea termenului de reorganizare de la 3 la 1 an. Nu este de înțeles raționamentul acestei dispoziții în condițiile în care tări cu tradiție în materia reorganizării precum SUA nu stabilesc un termen în acest sens, sau Franța unde termenul este de 10 ani. Mai mult de atât apreciem că reorganizarea entităților mijlocii și mari devine aproape imposibil de realizat în termen de 1 an.
- în plus față de condițiile existente la votarea planului, acesta trebuie aprobat și de cel puțin 50% din valoarea totală a creanțelor
- executarea silită din partea creditorilor cu creante curente. Acesta dispoziție vine în contradicție cu principiul*automatic stay*(consacrat în toate legislațiile moderne privind insolvența din Uniunea Europeană), practic nu va mai exista o protecție a debitorului împotriva executărilor silite paralele procedurii de insolvență. Deși Codul insolvenței intra în vigoare în 25.10.2013, înca din 23.10.2013 Ministerul Finantelor Publice informează practicienii în insolvență să nu mai vizeze ordine de platăpentru alte datorii curente dacă debitorul are obligații restante bugetare întrucât vor proceda la executarea silită a debitorilor
- suspendarea licenței de emisie a celor aflați sub incidența legii audio-vizulalului la data deschiderii procedurii de insolvență, aspect ce conduce inevitabil la falimentul acestor societăți chiar dacă exista posibilitatea de reorganizare
- ridicarea procentului de omologare a concordatului preventiv de la 80 la 90%. Facem precizarea că într-un număr semnificativ de cazuri concordatul preventiv nu a putut fi implementat datorită procentului mare stabilit în Legea 391/2009 pentru omologarea acestuia, contex în care era de asteptat ca Codul insolvenței să reglementeze un procent mai mic, şi nu mai mare pentru a facilita accesul debitorilor la această procedură.
- aplicarea directă a dispozițiilor Codului asupra procedurilor de insolvență în curs de desfăşurare. În acest caz se pune problema procedurilor de reorganizare în curs de desfăşurare care desi au un plan de plata a creanțelor și o strategie de redresare a afacerii pe trei

[1] Iancu Lavinia – A new insolvency code in Romania, Kiel Journal of East European Law 1/2014, Institute of East European Law of Kiel University, Kieler Ostrechts Notizen, p. 18

Scanned with OKEN Scanner

ani, se vad nevoite a intra in faliment intrucat Codul insolventei prevede un termen de implementare a planului de reorganizare de 1 an.

Două dintre aceste dispozitii aparute in mod surprinzator in Codul insolventei – cea cu privire la aplicarea directa a dispozitiilor Codului de insolventa asupra procedurilor de insolventa in curs de derulare şi cea cu privire la suspendarea licentei de emisie a societatilor din auzio-vizual de la data deschiderii procedurii au intrat in atentia Avocatului poporului. Avocatul poporului a cerut Curtii Constitutionale a Romaniei declararea neconstitutionalitatii Codului insolventei.

Astfel, actul normativ denumit Codul insolventei a intrat in vigoare in data de 25.10.2013, iar 7 zile mai târziu, în 01.11.2013 aplicarea i-a fost suspendata, Codul fiind declarat neconstitutional.

Codul insolvenței, un proiect legislativ amplu care se contura sub forma unui proiect de lege, a fost adoptat într-un stadiu nefinalizat şi a intrat în vigoare cu dispoziții ambigue. Graba nejustificată a condus la adoptarea acestui document deosebit de important pentru economia românească sub forma unei ordonanțe de urgență. Faptul că a fost preluat spre adoptare un document în lucru şi nu o formă finalizată şi rafinată a acestuia este dovedit şi de lipsa corelațiilor între trimiterile dintre articole[1].

Cu toate că decizia Curții Constituționale a României pare să sancționeze ce două articole mai sus menționate, în realitate prin declararea neconstituționalității întregului Cod al insolvenței, nu a făcut altceva decât să dea posibilitatea specialiştilor să finalizeze munca începută în anul 2011.

În prezent, Legea nr. 85/2014 reglementează reorganizarea în Secțiunea a 6-a intitulată „Reorganizarea şi planul".

Categoriile de persoane care pot depune un plan de reorganizare sunt următoarele:

a) debitorul, cu aprobarea adunării generale a acționarilor/asociaților, în termen de 30 de zile de la publicarea tabelului definitiv de creanțe;

b) administratorul judiciar, de la data desemnării sale şi până la îndeplinirea unui termen de 30 de zile de la data publicării tabelului definitiv de creanțe;

c) unul sau mai mulți creditori, deținând împreună cel puțin 20% din valoarea totală a creanțelor cuprinse în tabelul definitiv de creanțe, în termen de 30 de zile de la publicarea acestuia[2].

---

[1] Iancu Lavinia – Reform of the insolvency law in Romnia, Journal of Business and Eonomics New York, Volumul 5, nr. 12, Ed. Academic Star, 2014, p.2418.

[2] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței şi de insolvență, art. 132, alin. (1).

Scanned with OKEN Scanner

Planul de reorganizare va cuprinde în mod obligatoriu programul de plată a creanţelor, iar executarea acestuia nu va putea depăşi 3 ani, calculaţi de la data confirmării planului[1].

Planul de reorganizare va menţiona:

a) categoriile de creanţe care nu sunt defavorizate;

b) tratamentul categoriilor de creanţe defavorizate;

c) dacă şi în ce măsură debitorul, membrii grupului de interes economic, asociaţii din societăţile în nume colectiv şi asociaţii comanditaţi din societăţile în comandită vor fi descărcaţi de răspundere;

d) ce despăgubiri urmează a fi oferite titularilor tuturor categoriilor de creanţe, în comparaţie cu valoarea estimativă ce ar putea fi primită prin distribuire în caz de faliment;

e) modalitatea de achitare a creanţelor curente[2].

Planul este confirmat în următoarele condiţii:

1. în cazul în care sunt 5 categorii, planul se consideră acceptat dacă cel puţin 3 dintre categoriile de creanţe menţionate în programul de plăţi, dintre cele prevăzute la art. 138 alin. (3), acceptă planul cu condiţia ca minimum una dintre categoriile defavorizate să accepte planul şi ca cel puţin 30% din totalul valoric al masei credale să accepte planul;
2. în cazul în care sunt trei categorii, planul se consideră acceptat în cazul în care cel puţin două categorii votează planul, cu condiţia ca una dintre categoriile defavorizate să accepte planul şi ca cel puţin 30% din totalul valoric al masei credale să accepte planul;
3. în cazul în care sunt două sau patru categorii, planul se consideră acceptat în cazul în care dacă este votat de cel puţin jumătate din numărul de categorii, cu condiţia ca una dintre categoriile defavorizate să accepte planul şi ca cel puţin 30% din totalul valoric al masei credale să accepte planul[3].

Modificarea planului de reorganizare, inclusiv prelungirea acestuia se poate face oricând pe parcursul procedurii de reorganizare, fără a se putea depăşi o durată totală maximă a derulării planului de 4 ani de la confirmarea iniţială.

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 133, alin. (2) şi (3).

[2] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 133, alin. (4).

[3] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 139, alin. (1).

Scanned with OKEN Scanner

În urma confirmării unui plan de reorganizare, debitorul îşi va conduce activitatea sub supravegherea administratorului judiciar şi în conformitate cu planul confirmat, până când judecătorul-sindic va măsurilor pentru reinserţia debitorului în activitatea de afaceri, fie încetarea reorganizării şi trecerea la faliment[1].

2.3.4. Falimentul entităţilor

Falimentul este ultima etapă a procedurii insolvenţei care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia în scopul plăţii obligaţiilor, fiind urmată de radierea din Oficiul Naţional al Registrului Comerţului în care debitorul este înmatriculat.

Din punct de vedere etimologic, termenul de faliment îşi are sorgintea în verbul latin *fallo-fallere*, tradus prin „a lipsi, a scăpa" în sensul că debitorul falit nu-şi îndeplineşte obligaţia de plată (lipseşte de la datoria de a plăti creditorii săi[2]), dar în acelaşi timp având şi sensul de a înşela, a amăgi (*fallo spem* – a înşela speranţa[3]). Ulterior acesta a fost tradus în limba italiană devenind verbul *faillire*, care se traduce prin a eşua, a da greş, a dezamăgi, a nu fi la înălţimea unor aşteptări, iar din punct de vedere juridic, a fi supus unei declaraţii de faliment, şi substantivul *fallimento*, care înseamnă faliment, eşec[4], iar în limba franceză *faillite*[5]. Persoana falitului este cunoscută sub denumirea de *decoctor*[6] sau *defraudator,* iar după conturarea instituţiei falimentului în forma cunoscută în epoca modernă a

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 133, alin. (1).

[2] Paşcanu Mihail - Dreptul falimentar român, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1926, p. 12.

[3] Costin M.N., Miff A. - Instituţia juridică a falimentului – evoluţie şi actualitate. Studiu de drept comparat, Revista de Drept Comercial, nr. 3/1996, p. 47; Lungu M. - Dicţionar român – latin. Latin – român, Editura Steaua Nordului, Constanţa, 2003, p. 526.

[4] Costin M.N., Miff A. - Falimentul. Evoluţie şi actualitate, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2000, p. 31-32; Adameştanu M., Popescu G., Suhan M. - Dicţionar italian – român, Editura Corint, Bucureşti, 2007, p. 342.

[5] Baleyte J., Kurgansky A., Laroche Ch., Spindler J. - Dictionnaire économique et juridique Français/Anglais, English/French, 5e édition, Editure Libraire Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 2000, p. 111- Substantivul faillite este sinonim cu insolvency, autorii susţin că deşi legea franceză nr. 65-563 din 13 iulie 1967 a modificat în mod profund conceptul, în lipsă de alţi termeni juridici cuvântul este folosit în continuare în vorbirea curentă.

[6] Falitul, numit iniţial decoctor, este considerat prin definiţie un înşelător al bunei-credinţe a creditorilor; potrivit dicţionarului "decoctor, - oris" înseamnă un om cheltuitor, risipitor mofluz, falit – a se vedea în acest sens Lungu M. - Dicţionar român – latin. Latin – român, Editura Steaua Nordului, Constanţa, 2003, p. 495.

Scanned with OKEN Scanner

fost desemnată ca *fallito* în limba italiană, *failli* în franceză, *fallido* în spaniolă şi *failure* în engleză.

Vocabularul limbii engleze mai conţine şi termenul de *bankruptcy*[1], care reprezintă procedura în sine, precum şi substantivul *bancrupt* care personifică pe cel care nu este capabil să-şi plătească integral datoriile şi al cărui patrimoniu este administrat şi lichidat în beneficiul creditorilor săi[2].

Din punct de vedere juridic *falimentul* este complexitatea regulilor de drept care guvernează faptul economic al falimentului[3]. Paşcanu Mihail relevă faptul că din punct de vedere juridic termenul de *faliment desemnează,* pe de o parte, *starea juridică în care se află un comerciant împotriva căruia s-a pronunţat o sentinţă declarativă de faliment,* aşa cum rezultă din art. 701 Cod comercial, iar pe de altă parte, indică *starea de fapt constând în imposibilitatea efectuării plăţilor comerciale de către un comerciant*[4]. Această semnificaţie nu trebuie confundată cu noţiunea de *încetare de plăţi*, care desemnează invariabil starea economică a debitorului care întotdeauna precede declararea falimentului acestuia.

Din punct de vedere economic falimentul este efectul unei anormale funcţionării creditului, creditul fiind schimbul între bunurile prezente şi cel viitoare, adică falimentul este o stare de dezechilibru între valorile realizate şi prestaţiunile de executat[5].

Potrivit unor autori[6] falimentul este o *„formă de executare colectivă întemeiată pe principiul egalităţii creditorilor, în cadrul căreia se îmbină armonios interesele acestora cu acelea ale creditului în general"*.

Judecătorul-sindic va decide, prin sentinţă sau, după caz, prin încheiere, intrarea în faliment în următoarele cazuri[7]:

---

[1] Termenul de "bankruptcy" provine tot din limba latină – "banca rotta", în traducere banca ruptă, după obiceiul din târgurile medievale de a sfărâma taraba (tejgheaua, banca) negustorului care nu-şi mai putea onora datoriile asumate; a se vedea Paşcanu Mihail - Dreptul falimentar român, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1926, p. 12.

[2] Little Oxford English Dictionary, 9-th edition, Oxford University Press, 2006, p. 47-48; în acelaşi sens, Encarta World English Dictionary, Editure Bloomsbury, London, 1999, p. 142.

[3] Pallade T. George – Codul falimentelor, adnotat cu doctrina şi jurisprudenţa română, franceză şi belgiană, Tipografia H. Goldner Str. Gh. Mîrzescu nr. 17, Iaşi, 1912, p. 2.

[4] Paşcanu Mihail - Dreptul falimentar român, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1926, p. 13.

[5] Pallade T. George – Codul falimentelor, adnotat cu doctrina şi jurisprudenţa română, franceză şi belgiană, Tipografia H. Goldner Str. Gh. Mîrzescu nr. 17, Iaşi, 1912, p. 2.

[6] Georgescu I.L. - Autonomia dreptului comercial, Revista de drept comercial, Anul III, nr. 4/1993, p. 7.

[7] [7]*** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, publicată în M.O. nr. 466/ 25.06.2014, art. 145 şi Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen - Impactul reorganizării societăţilor comerciale asupra calităţii informaţiei contabile, Editura Universităţii "Alexandru Ioan Cuza", Iaşi 2009, p. 132.

Scanned with OKEN Scanner

a) debitorul şi-a declarat intenţia de a intra în procedura simplificată;

b) debitorul nu şi-a declarat intenţia de reorganizare sau, la cererea creditorului de deschidere a procedurii, a contestat că ar fi în stare de insolvenţă, iar contestaţia a fost respinsă de judecătorul-sindic;

c) nici unul dintre celelalte subiecte de drept îndreptăţite nu a propus, în termenul legal, un plan de reorganizare, sau nici unul dintre planurile propuse nu a fost acceptat şi confirmat;

d) debitorul şi-a declarat intenţia de reorganizare, dar nu a propus un plan de reorganizare ori planul propus de acesta nu a fost acceptat şi confirmat;

e) obligaţiile de plată şi celelalte sarcini asumate nu sunt îndeplinite în condiţiile stipulate prin planul confirmat sau desfăşurarea activităţii debitorului în decursul reorganizării sale aduce pierderi averii sale;

f) a fost aprobat raportul administratorului judiciar prin care se propune urmare a verificării îndeplinirii condiţiilor legale, intrarea debitorului în faliment.

Trecerea la etapa următoare presupune emiterea de către judecătorul-sindic a unei hotărâri prin care va pronunţa dizolvarea debitorului şi trecerea acestuia în faliment conform art.145, alin. (2) din Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă.

Întocmirea de către administratorul judiciar şi predarea către lichidator, în termen de maximum 5 zile[1] de la intrarea în faliment, în cadrul procedurii generale, a unei liste cuprinzând numele şi adresele creditorilor şi toate creanţele acestora la data intrării în faliment, cu indicarea celor născute după deschiderea procedurii.

În cazul intrării în faliment lichidatorul va trimite o notificare tuturor creditorilor menţionaţi în lista întocmită de către administratorul judiciar.

În notificarea menţionată se va preciza termenul limită pentru înregistrarea şi verificarea creanţelor asupra averii debitorului, creanţe născute după data începerii procedurii de insolvenţă, termenul de verificare şi depunere al contestaţiilor precum şi cel de întocmire a tabelului definitiv consolidat.

Notificarea se va publica, pe cheltuiala averii debitorului, într-un ziar de largă circulaţie. În cazul creditorilor cu sediul/domiciliul în străinătate, dacă aceştia au reprezentanţi în ţară, notificarea va fi transmisă acestora din urmă.

---

[1] *** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 145, alin. (2) lit. e.

Scanned with OKEN Scanner

Notificările vor cuprinde toate datele referitoare la încheierea/ sentința civilă prin care a fost deschisă procedura reglementată de Legea privind procedura insolvenței, precum și date privind dosarul aflat pe rolul tribunalului și numele/denumirea practicianului în insolvență desemnat în vederea administrării procedurii.

Obligația notificării debitorului, precum și creditorilor, se va face de către administratorul judiciar imediat ce acestuia i-a fost comunicată hotărârea de deschidere a procedurii insolvenței, promptitudinea îndeplinirii acestei atribuții fiind justificată de respectarea principiului desfășurării cu celeritate a procedurii astfel instituite.

Creanțele admise în tabelul definitiv de creanțe, înregistrat la tribunal, după ce toate contestațiile au fost soluționate, nu vor mai fi supuse verificării; vor putea face obiectul contestării numai creanțele și drepturile de preferință trecute de lichidator în tabelul suplimentar.

Titularilor de creanțe născute după deschiderea procedurii, care nu depun cererea de admitere a creanțelor în termenul de 45 zile de la data întării în faliment, termen prevăzut în notificarea transmisă părților interesate, li se anulează dreptul de a participa la distribuirea averii debitorului în reorganizare sau faliment.

În cazul intrării în faliment după confirmarea unui plan de reorganizare, titularii creanțelor participă la distribuiri cu valoarea acestora, astfel cum au fost înregistrate în tabelul definitiv consolidat[1].

Lichidarea judiciară (forțată) are loc în situația în care entitatea ajunge în incapacitate de plată[2] aplicându-i-se procedura insolvenței finalizată prin faliment și pronunțată de către judecătorul-sindic la cererea asociaților, creditorilor sau a reprezentantului masei obligatarilor.

Toate legislațiile naționale atribuie procedurii lichidării judiciare funcțiuni complexe, între care trei sunt fundamentale:

a) eliminarea, pedepsirea și obligarea la despăgubiri a comercianților și a managerilor necinstiți;
b) plata creditelor pe o bază colectivă și echitabilă;
c) redresarea comerciantului în dificultate.[3]

Cauzele care duc la încetarea de plăti pot fi identificate analizând plățile mari, semnificative, în raport cu încasările aferente activității care a ocazionat aceste plăti; este deci necesară o delimitare a încasărilor și

---

[1]*** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, art. 148

[2] Paraschivescu Dumitru Marius - Contabilitate financiară, Editura Moldavia, Bacău, 2003, p. 516.

[3] Turcu Ion – Falimentul – noua procedură. Tratat, Editura Lumina Lex, București, 2003, p. 205.

Scanned with OKEN Scanner

plăților debitorului pe principalele sale activități și în cadrul acestora pe contractele mari.

Această analiză este însă subsecventă analizei contului de profit și pierdere pe activități, contracte, etc. care compară veniturile cu cheltuielile (costurile) aferente lor.

Este de preferat ca aceste analize să se facă împreună pentru a furniza deja în acest stadiu informații și asupra contractelor la care se lucrează în pierdere, în vederea menținerii sau denunțării lor în cunoștință de cauză. După identificarea veniturilor și costurilor pe fiecare contract semnificativ se poate analiza gradul de încasare al veniturilor, care, conform Legii contabilității, se contabilizează (constată) la data facturării, nu a încasării.

Acest parcurs permite identificarea clienților care nu au plătit la termen iar în caz că în sectorul industrial respectiv există o criză, deci o criză a potențialilor clienți, procedura de reorganizare judiciară va avea puține șanse de reușită. Este dificil, pe plan practic, a se stabili răspunderea pentru încetarea de plăti în sarcina unora dintre persoanele implicate în conducerea activității debitorului.

În condiții de fraudă, de erori semnificative de management, aceste dificultăți pot fi depășite prin analiza unor elemente ieșite din comun, cu mare influență asupra situației economice a societății.

Ca punct comun majorității comercianților din România, răspunderea managementului poate fi atrasă pentru următoarele deficiențe:

- lipsa unui buget de venituri și cheltuieli actualizat lunar;
- lipsa unui plan de trezorerie (încasări și plăti) actualizat;
- absența unor manuale de procedură pentru toate operațiunile din societate;
- lipsa documentelor contabile impuse de lege;
- lipsa unui control intern corect și eficace;
- neluarea măsurilor legale împotriva clienților care plătesc cu întârziere sau care nu respectă clauzele contractuale;
- implicarea în afaceri cu societăți controlate de către persoane apropiate managerilor.

Scopul controlului este acela de creștere a eficienței și eficacității activității desfășurate în cadrul unei entități, de aceea este foarte important ca în cadrul fiecărei entități să existe compartiment de control intern[1].

Persoanele responsabile de realizarea obiectivelor unei entități sunt responsabile și de eficiența controlului intern care contribuie la realizarea

[1]Mladin Franca - Assessment of the Internal Control System, Annals. Economic Science Series, Vol XX/2014, p.225-226

Scanned with OKEN Scanner

acelor obiective. Pentru realizarea acestor obiective se evaluează eficiența controlului intern şi se comunică rezultatele evaluării persoanelor care trebuie să le raporteze.

Controlul intern nu va furniza o asigurare absolută, ci numai o asigurare rezonabilă.

Un sistem eficient de control intern reduce probabilitatea de a nu atinge obiectivele, totuşi există întotdeauna riscul de nefuncționare a sistemului de control intern deoarece acesta depinde de factorul uman. Proiectarea sa se confruntă cu constrângeri privind resursele, schimbări organizatorice şi atitudinea managementului, care pot avea un impact profund asupra eficacității controlului intern. Evaluarea eficacității controlului intern cere o documentare adecvată, întrebări directe relevante, observarea procesului şi tehnicilor care stau la baza controlului şi evaluarea rezultatelor de autoevaluare.

Un control intern eficient contribuie la succesul unei entități în diverse moduri şi anume[1]:

- orientează persoanele care gestionează riscul unor acțiuni inadecvate;
- asigură persoanele să îşi utilizeze propria lor creativitate, exprimându-şi opiniile;
- persoanele cunoscând riscurile dispun de supleţea necesară pentru a se adapta la schimbări;
- permit persoanelor să dispună de informații fiabile şi oportune;
- prin eficiență şi eficacitate mai sporită, entitatea, organizația creşte încrederea terților în ea etc.

Potrivit unor autori[2] cauzele falimentelor afacerilor sunt cele prezentate în tabelul 2.1.

Tabelul 2.1. Ponderea factorilor care determină falimentul

Cauzele falimentului	Procent din total
Total din care:	**100%**
Factori economici	**37,1%**
Factori financiari	**47,3%**
Neglijenței, dezastrelor și fraudei	**14,0%**
Alți factori	**1,6%**

[1] Mladin Franca - Assessment of the Internal Control System, Annals. Economic Science Series, Vol XX/2014, p.225-226

[2] Eugen F. Brigham, Michael C. Ehrardt - Financial Management, Theory & Practice, Hardcover, 2010, p. 814.

Scanned with OKEN Scanner

Factorii economici care cauzează 37,1% din falimente, se referă, în special, la slăbiciunile şi poziţiile nefavorabile industriale

Factorii financiari care au cea mai mare pondere (47,3%) includ datoriile mari şi insuficienţa capitalului. Cea mai mare parte a factorilor financiari se referă la erori grave, judecaţi eronate, lipsa capacităţii de predicţie financiară a managementului.

Falimentul este cel mai prezent printre firmele mici, dar nici firmele mari nu sunt imune la acest atac.

Totuşi, unele firme suficient de puternice şi de mare importanţă economico-socială pot beneficia în anumite situaţii, de intervenţii guvernamentale alternative falimentului, în special prin absorbţia problemelor financiare.

În general guvernele se implică în rezolvarea problemelor financiare şi evitarea falimentului pentru următoarele ***raţiuni importante:***

- păstrarea încrederii populaţiei în unele companii care au o importanţă socială deosebită (cum este cazul marilor bănci);
- menţinerea capacităţilor de furnizare a unor bunuri şi servicii de interes public;
- evitarea dezbinării şi ruperii echilibrului social în cazul unor comunităţi importante;
- evitarea eventualelor costuri sociale ridicate şi insuportabile în situaţia falimentului.

Cu alte cuvinte, guvernele intervin în evitarea falimentelor atunci când efectele şi interesul naţional, regional ori local (economice, sociale, politice etc.) sunt mai mari decât costurile asociate absorbţiei problemelor financiare de către stat.

Într-un studiu publicat în Franţa s-a observat că în 80% din cazurile analizate, a fost identificată cauza principală („primară") a încetării plăţilor, constând în:

- reducerea volumului de activitate (36%);
- reducerea marjelor de profit (19%);
- probleme de trezorerie (20%):

Dacă aceste studii sunt corecte, devin aplicabile sistemele consacrate de analiză factorială.

De remarcat că analiza trebuie să conducă la identificarea factorilor – cauză, ultimi, care nu mai pot fi descompuşi în alţi factori. Astfel:

- *reducerea volumului de activitate conduce la reducerea veniturilor şi a fluxului de încasări*. De regulă, reducerea volumului de activitate nu poate fi însoţită de o reducere în cel puţin aceeaşi măsură a costurilor deoarece există costuri relativ fixe care nu pot fi restructurate (eliminate) imediat ci

Scanned with OKEN Scanner

doar după restructurarea „fizică" a activității; spre ex. posturile de pază, de supraveghere a unor instalații care funcționează sub capacitate, etc. Invers, într-o epocă de creștere a volumului activității, la o anumită dezvoltare, cu același număr de oameni, cu același volum de costuri fixe se pot obține venituri mai mari în sumă absolută;

- *reducerea volumului de activitate poate avea drept cauză fundamentală situația pieței*: dacă piața (clienții) societății se degradează, aceștia nu mai comandă sau nu mai plătesc; sectorul comercial/marketing trebuie, pe baza unor studii profesioniste de plată, să identifice tendințele pieței pentru a afla dacă se mai poate continua în direcția acelor produse sau piața nu mai oferă perspective în structura de produse consacrată. Reducerea marjelor de profit la rândul ei poate fi determinată de concurența crescută pe acea piață, care obligă fie la reducerea prețurilor fie la imposibilitatea creșterii acestora pe măsura creșterii costurilor;
- *Creșterea costurilor interne datorită lipsei de eficiență*, de investiții în tehnologie care, în condițiile deschiderii pieței, conduce la reducerea marjelor de profit.

Problemele de trezorerie pot surveni la rândul lor din cauze interne – dar și din modificări în regulile finanțatorilor (băncilor) etc. De regula conducerile nu sunt conștiente de problemele de trezorerie deoarece nu utilizează un buget previzional bazat pe fluxurile de încasări și plăți estimate realist.

Modalități de lichidare

Printre primele decizii comerciale ce trebuie luate ca urmare a intrării în faliment se află decizia referitoare la modalitatea de vânzare a bunurilor (în bloc sau individual) decizie care trebuie să se bazeze pe:

- evaluarea individuală (în vederea vânzării separate) a bunurilor debitorului;
- evaluarea pentru unul sau mai multe blocuri de active (ca ansamblu funcțional), evaluare care se bazează la rândul ei pe planurile de afaceri și previziunile financiare care pot fi întocmite în mod rezonabil pentru acel bloc.

De asemenea, luarea deciziilor privind încetarea sau continuarea activității, până la încheierea tranzacțiilor referitoare la vânzarea activelor, trebuie luată pe criterii economice, fundamentate de asemenea pe baza analizei economic financiare.

O altă activitate în care analiza economico-financiară (previziunea) este implicată, este cea de estimare a rezervelor destinate să acopere

Scanned with OKEN Scanner

cheltuielile viitoare ale averii debitorului, estimare ce se face cu ocazia distribuirii de sume realizate în urma lichidării. Cu cât procesul de lichidare se află într-un stadiu mai incipient (altfel spus cu cât timpul necesar finalizării procedurii este mai mare), cu atât este mai complicată o astfel de estimare, care trebuie să prevadă evenimente viitoare îndepărtate (împreună cu reflectarea bănească a acestora).

Principalele aspecte urmărite în acest caz nu se efectuează o analiză pe bază de indicatori, ci se urmăreşte desfăşurarea activităţilor specifice în aşa fel încât să se maximizeze averea distribuibilă a debitorului.

Oricare dintre activităţile desfăşurate presupun încasări (din vânzări de active imobilizate sau circulante şi din creanţe, etc), precum şi plăti. Dacă acestea sunt prevăzute a se desfăşura pe o perioadă suficient de mare (de exemplu pe o perioadă mai mare de un an), în orice estimări se realizează în vederea luării unor decizii comerciale se impune actualizarea lor.

Unul dintre cazurile în care analiza economico-financiară şi previziunea sunt implicate este decizia de vânzare în bloc a unor bunuri, prin bloc înţelegându-se ca ansamblu funcţional cu un preţ nedefalcat pe bunurile componente. Preţul nedefalcat ce s-ar oferi pentru un astfel de ansamblu (bloc) se estimează ca valoare de randament a ansamblului funcţional, care se determină prin parcurgerea mai multor etape, dintre care amintim:

- stabilirea ansamblului/ansamblurilor de bunuri care ar trebui să funcţioneze împreună;
- întocmirea unui plan de afaceri/previziuni financiare pe termen mediu şi lung, în varianta de funcţionare care poate fi în mod rezonabil identificată ca reprezentând cea mai bună utilizare a ansamblului;
- identificarea unei rate de actualizare (costul capitalului) care să reflecte cel mai bine riscurile asociate activităţii respective;
- estimarea valorii ansamblului pe baza previziunilor financiare şi a ratei de actualizare;
- ajustarea valorii obţinute astfel încât să se obţină un interval de negociere (sau bază de plecare a preţului de vânzare), prin care să se ţină cont de faptul că bunurile se vând în faliment;
- compararea valorii estimate de vânzare în bloc cu suma valorii de vânzare individuală a activelor componente, astfel încât să se poată valida varianta de vânzare în bloc.

Estimarea rezervelor destinate să acopere cheltuielile viitoare ale averii debitorului, estimare ce se face cu ocazia distribuirii de sume

Scanned with OKEN Scanner

realizate în urma lichidării (distribuiri ce pot să se întindă de-a lungul unei perioade semnificative de timp) trebuie, în principiu, să apeleze la:

- previziunea cheltuielilor viitoare, pe o perioadă de timp care în anumite cazuri poate să depăşească semnificativ durata unui an (în cazul procedurilor complexe), care la rândul lor pot să cuprindă:
  - cheltuieli de funcţionare (cheltuieli datorate continuării activităţii sau cheltuieli aferente strict operaţiunilor de lichidare);
  - cheltuieli excepţionale (cum ar fi costuri viitoare necesare acoperirii unor riscuri: de exemplu costurile estimate a fi necesare pentru plata despăgubirii aferente pierderii unor procese) pentru care de regulă se estimează un cost şi o probabilitate (de producere a evenimentului);
- previzionarea veniturilor viitoare din continuarea activităţii şi din lichidarea averii debitorului, inclusiv a dobânzilor viitoare.

Scopul Legii nr. 85/2006 este definit în art. 2 şi constă în instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului aflat în insolvenţă[1].

Din definiţia de mai sus se desprind două concluzii:

a) caracterul colectiv al procedurii;

b) scopul acestei proceduri – acoperirea pasivului - poate fi atins prin două mijloace:

- redresarea economică a debitorului şi stingerea datoriilor sale către creditori sau
- lichidarea averii debitorului prin faliment, dizolvarea şi radierea acestuia[2].

Realizarea obiectivului de imagine fidelă este condiţionată de respectarea cu bună credinţă a principiilor sau convenţiilor contabile. Aceste principii, în dreptul contabil, sunt enunţuri de esenţă conceptuală foarte generale şi delimitate ca sistem de referinţă pentru construirea informaţiei contabile privind situaţia patrimoniului, situaţia financiară şi rezultatul obţinut[3].

Scopul Legii nr. 85/2014 este definit în art. 2 şi constă în instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului, cu acordarea şansei de redresare a activităţii acestuia atunci când este posibil.

---

[1] Adam Ioan, Savu Codruţ Nicolae - Legea procedurii insolvenţei - Comentarii şi aplicaţii, Editura C.H. Beck-Bucureşti, 2006, p. 62-63.

[2] Turcu Ion - Tratat de insolvenţă, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006; Cărpenaru Stanciu D., Nemeş Vasile, Hotca Mihai Adrian – Noua lege a insolvenţei, Legea nr. 85/2006. Comentarii pe articole, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2006, p. 23-25.

[3] Oprea Călin, Mihai Ristea - Contabilitate generală, Editura Independenţa Economică, Brăila, 1999, p. 32.

Scanned with OKEN Scanner

Principiile fundamentale ce se pot desprinde din analiza textului Legii nr. 85/2014 sunt următoarele:

1. maximizarea gradului de valorificare a activelor şi de recuperare a creanţelor;
2. acordarea unei şanse debitorilor de redresare eficientă şi efectivă a afacerii, fie prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenţei, fie prin procedura de reorganizare judiciară;
3. asigurarea unei proceduri eficiente, inclusiv prin mecanisme adecvate de comunicare şi derulare a procedurii într-un timp util şi rezonabil, într-o manieră obiectivă şi imparţială, cu un minim de costuri;
4. asigurarea unui tratament egal al creditorilor de acelaşi rang;
5. asigurarea unui grad ridicat de transparenţă şi previzibilitate în procedură;
6. recunoaşterea drepturilor existente ale creditorilor şi respectarea ordinii de prioritate a creanţelor, având la bază un set de reguli clar determinate şi uniform aplicabile;
7. limitarea riscului de credit şi a riscului sistemic asociat tranzacţiilor cu instrumente financiare derivate prin recunoaşterea compensării cu exigibilitate imediată în cazul insolvenţei sau al unei proceduri de prevenire a insolvenţei unui cocontractant, având ca efect reducerea riscului de credit la o sumă netă datorată între părţi sau chiar la zero atunci când, pentru acoperirea expunerii nete, au fost transferate garanţii financiare;
8. asigurarea accesului la surse de finanţare în procedurile de prevenire a insolvenţei, în perioada de observaţie şi de reorganizare, cu crearea unui regim adecvat pentru protejarea acestor creanţe;
9. fundamentarea votului pentru aprobarea planului de reorganizare pe criterii clare, cu asigurarea unui tratament egal între creditorii de acelaşi rang, a recunoaşterii priorităţilor comparative şi a acceptării unei decizii a majorităţii, urmând să se ofere celorlalţi creditori plăţi egale sau mai mari decât ar primi în faliment;
10. favorizarea, în procedurile de prevenire a insolvenţei, a negocierii/ renegocierii amiabile a creanţelor şi a încheierii unui concordat preventiv;
11. valorificarea în timp util şi într-o manieră cât mai eficientă a activelor;
12. în cazul grupului de societăţi, coordonarea procedurilor de insolvenţă, în scopul abordării integrate a acestora;
13. administrarea procedurilor de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă de către practicieni în insolvenţă şi desfăşurarea acestora sub controlul instanţei de judecată.

Scanned with OKEN Scanner

Legea actuală a reglementat, la art. 4 alin. (1), că organele care aplică procedura sunt: instanţele judecătoreşti, prin preşedintele tribunalului sau, după caz, prin judecătorul-sindic, mandatarul ad-hoc, respectiv administratorul concordatar. Aceste organele trebuie să asigure efectuarea cu celeritate a actelor şi operaţiunilor prevăzute realizarea în condiţiile legii a drepturilor şi obligaţiilor celorlalţi participanţi la aceste acte şi operaţiuni.

Practicienii în insolvenţă interesaţi vor depune la dosar o ofertă de preluare a poziţiei de administrator judiciar în dosarul respectiv la care vor anexa dovada calităţii de practician în insolvenţă şi o copie de pe poliţa de asigurare profesională. În ofertă, practicianul în insolvenţă interesat va putea arăta şi disponibilitatea de timp şi de resurse umane, precum şi experienţa generală sau specifică necesare preluării dosarului şi bunei administrări a cazului. În cazul în care nu există nici o astfel de ofertă, judecătorul-sindic va desemna provizoriu, până la prima adunare a creditorilor, un practician în insolvenţă ales în mod aleatoriu din Tabloul U.N.P.I.R.[1].

Sunt incompatibile cu calitatea de lichidator (expert în insolvenţă) următoarele categorii de persoane:[2]

a) persoana fizică ce are calitatea de fondator, administrator, cenzor sau reprezentant al unui comerciant, persoană juridică, potrivit art. 6 şi art.138 din Legea nr. 31/1990 privind societăţile, republicată, cu modificările şi completările ulterioare;
b) executorii judecătoreşti;
c) persoanele fizice sau juridice având calitatea de lichidator (expert în insolvenţă), cărora le sunt aplicabile prevederile art. 27 pct. 1-9 din Codul de procedură civilă.

În situaţiile prevăzute la art. 149^3 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, administratorul judiciar are obligaţia de abţinere. În cazul neconformării, persoana interesată poate iniţia procedura recuzării, conform dispoziţiilor Codului de procedură civilă, care se aplică în mod corespunzător.

---

[1] Tabloul Uniunii se publică anual în M. Of. al României, Partea I bis.

[2] Ungureanu Gabriel, Stoica Veronica – Unele consideraţii în legătură cu statutul practicienilor în insolvenţă, Revista Dreptul comercial nr. 4 din 2007, p. 17.

[3] *** Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, actualizată la data de 30.05.2012, - Administratorul care are într-o anumită operaţiune, direct sau indirect, interese contrare intereselor societăţii trebuie să îi înştiinţeze despre aceasta pe ceilalţi administratori şi pe cenzori sau pe auditorii financiari şi să nu ia parte la nici o deliberare privitoare la această operaţiune. Aceeaşi obligaţie o are administratorul în cazul în care, într-o anumită operaţiune, ştie că sunt interesate soţia, rudele sau afinii săi până la gradul al patrulea inclusiv.

Scanned with OKEN Scanner

Administratorul judiciar trebuie să facă dovada că este asigurat pentru răspundere profesională, prin subscrierea unei polițe de asigurare valabile, care să acopere eventualele prejudicii cauzate în îndeplinirea atribuțiilor sale.

Eficienta procedurii insolvenței în actuala reglementare poate fi apreciată și prin prisma avantajelor și dezavantajelor pe care le generează pentru debitori și pentru creditori.

Principale avantaje ale creditorilor pot fi sintetizate astfel:

- celeritatea procedurii;
- cheltuielile procedurii se suportă din averea debitorului sau din fondul de lichidare;
- adunarea creditorilor desemnează administratorul și comitetul creditorilor, exercită controlul asupra actelor administratorului/ lichidatorului, stabilește retribuția acestora, atacă măsurile luate de administrator și aprobă raportul administratorului prin care se propune intrarea în faliment, solicită înlocuirea administratorului/ lichidatorului;
- creditorii pot cere deschiderea procedurii;
- suspendarea executărilor silite individuale și a acțiunilor judiciare contra debitorului și bunurilor sale;
- asigură tratamentul egalitar al diferiților creditori și triumful ordinii legale de prioritate;
- suspendă termenele de prescripție;
- interzicerea înstrăinării acțiunilor sau părților sociale aparținând administratorilor debitorului;
- interdicția constituirii de noi garanții reale sau personale, sub sancțiunea nulității, impusă debitorului;
- cercetarea cauzelor și împrejurărilor care au dus la insolvență pentru a se responsabiliza conducătorii vinovați;
- exonerarea de taxe pentru acțiunile care tind la desființarea actelor frauduloase sau a transferurilor patrimoniale incorecte din trecutul activității debitorului și posibilitatea promovării acestor acțiuni;
- prerogativa acordată administratorului/lichidatorului de a opta între asumarea și denunțarea unor contracte în curs de executare, pentru maximizarea recuperărilor în favoarea creditorilor;
- posibilitatea unei proceduri de redresare care să ofere un grad mai înalt de satisfacere a creanțelor;
- interdicția impusă debitorului de a abuza de procedura planului;
- desesizarea debitorului în privința conducerii activității și administrării averii;

Scanned with OKEN Scanner

- instituirea unor reguli precise şi corecte cu privire la declararea şi verificarea creanţelor;
- posibilitatea constatării creanţelor;
- criterii echitabile de stabilire a rangului priorităţii creanţelor;
- stabilirea răspunderii conducătorilor.

Principalele neajunsuri pentru creditori ar putea fi următoarele:

- posibilitatea obligării la consemnarea cauţiunii;
- stoparea calculului dobânzilor, majorărilor, penalităţilor de orice fel ori cheltuielilor;
- posibilitatea menţinerii unor contacte în curs de executare, contrar intereselor creditorilor;
- creditorii furnizori de servicii nu pot refuza, nici întrerupe astfel de servicii către debitor în perioada de reorganizare;
- interdicţia modificării ulterioare a creanţelor diminuate prin prevederile planului confirmat;
- descărcarea de datorii a debitorului.

Debitorul este persoana fizică sau persoana juridică al cărei patrimoniu este în stare de insolvenţă. *Principalele avantaje* pe care le prezintă procedura insolvenţei *pentru debitor*:

- dreptul de a contesta măsurile luate de administrator/lichidator;
- dreptul de a cere deschiderea procedurii;
- dreptul de a contesta cererea creditorului pentru deschiderea procedurii;
- posibilitatea de a depune şi ulterior unele documente;
- dreptul de a cere obligarea creditorului la cauţiune;
- scăderea automată a presiunii creditorilor ca urmare a suspendării acţiunilor judiciare şi extrajudiciare;
- stoparea calculului dobânzilor, penalităţilor, etc.
- posibilitatea desfiinţării unor transferuri patrimoniale dezechilibrate şi posibilitatea asumării unor contracte în curs de executare, contrar intereselor creditorilor;
- dreptul debitorului de a propune un plan de redresare;
- prioritatea planului propus de debitor şi confirmat faţă de planurile propuse de alte persoane;
- dreptul debitorului de a-şi conduce activitatea, sub supravegherea administratorului, în perioada de executare a planului;
- dreptul debitorului de a pretinde furnizorilor de servicii să continue prestarea acestor utilităţii;
- descărcarea de datorii.

Dezavantajele pentru debitor sunt următoarele:

- interdicţia de a repeta cererea de reorganizare;

Scanned with OKEN Scanner

- vulnerabilitatea față de dreptul creditorului de a cere deschiderea procedurii pentru creanțe de orice fel;
- posibilitatea de a fi obligat să depună o cauțiune în favoarea prestatorilor de servicii;
- desesizarea debitorului din dreptul de a-şi administra averea.

Societatea îşi păstrează personalitatea juridică pentru operațiunile lichidării, până la terminarea acesteia, deoarece operațiunile care se efectuează pe parcursul lichidării sunt necesare încheierii afacerilor societății, aflate în curs în momentul în care survine dizolvarea societății, operațiuni care au ca scop stabilirea, identificarea, cuantificarea activelor şi transformarea lor în numerar, stabilirea pasivului, plata creditorilor sociali şi împărțirea activului net între asociați[1].

[1] Letea Crina-Mihaela - Dizolvarea şi lichidarea societăților comerciale, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 259-260.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 3.
DETERMINAREA RISCULUI DE INSOLVENȚĂ ȘI DE FALIMENT CU AJUTORUL INDICATORILOR

Fiecare întreprinzător trebuie ca odată cu evaluarea resurselor să cuantifice riscul pe care îl implică angajarea sa într-o anumită afacere. Pe de altă parte, odată cu finalizarea investiției el trebuie să monitorizeze permanent modul de recuperare a investiției din veniturile încasate, în vederea preîntâmpinării eventualelor riscuri.

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, **termenul de risc** provine din limba franceză de la cuvântul „risque" și semnifică o „posibilitate de a ajunge într-o primejdie, de a avea de înfruntat un necaz sau de a suporta o pagubă: pericol posibil".

Standardele Internaționale de Contabilitate apreciază că **riscul descrie varietatea rezultatelor obținute.** Ajustarea în funcție de risc poate implica creșterea valorii la care este estimată o datorie. În evaluarea rezultatelor și cheltuielilor afectate de condiții de incertitudine, trebuie aplicat principiul prudenței pentru a nu supraevalua activele și a subevalua datoriile. Totuși, elementele de incertitudine nu justifică constituirea unor provizioane excesive sau subevaluarea obligațiilor.

3.1. Considerații generale privind riscul de insolvență și de faliment

Analiza aptitudinii entității de a fi solvabilă și de a învinge riscul de faliment ocupă un loc central. Orice dereglare privind achitarea obligațiilor generează prejudicii și necesită o corectură urgentă. Totodată, echilibrul financiar este un imperativ absolut, adică nu poate fi omis sub nici o motivație[1].

Practica economică arată că o entitate care cunoaște o perioadă mai dificilă va renunța provizoriu la unele obiective de creștere, obiective economice sau sociale. În schimb, ea nu poate renunța la asigurarea

[1] *** Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, publicată în M.O. nr. 359/ 21.04.2006, actualizată 12 noiembrie 2012.

obiectivului de solvabilitate, care constituie condiția financiară de supraviețuire.

Riscul de faliment reprezintă probabilitatea ca o entitate să înregistreze pierderi atât de mari încât să fie în imposibilitatea de a-şi onora contractele cu beneficiarii, de a plăti furnizorii şi de a restitui împrumuturile către bănci. Riscul de faliment este opus probabilității de profit şi se pune problema creşterii profitabilității, în condițiile unui risc asumat. Acest tip de risc trebuie privit ca o prioritate deoarece o firmă poate rămâne în circuitul activității economice doar în condițiile în care aceasta anticipează, gestionează şi controlează acest risc.

În dreptul comerțului internațional, termenii de **insolvență** şi **faliment** sunt considerați şi utilizați ca fiind echivalenți şi definesc, după caz, atât incapacitatea de plată a debitorului, cât şi procedura colectivă desfăşurată, sub control judiciar, care prin reorganizarea sau lichidarea averii debitorului urmăreşte acoperirea creanțelor creditorilor[1].

În literatura de specialitate străină şi nu de mult timp şi în cea românească se face distincție între conceptul de insolvență şi insolvabilitate.

Până în aprilie 2006 când legea falimentului a fost abrogată şi înlocuită cu legea Insolvenței, **starea de dificultate financiară** a unei societăți era tratată ca o stare de criză financiară care poate genera restrângerea activității, reducerea efectivului de salariați, restructurarea sistemului de gestiune şi era considerată ca o stare premergătoare falimentului.

Noțiunea de **„insolvență"** se regăseşte între noțiunile juridice specifice şi esențiale ale procedurii insolvenței, pe care în dreptul intern legiuitorul a înțeles să o definească pentru prima dată în mod efectiv şi adecvat prin prevederile Legii nr. 85/2006.

Legea 85/2006 introduce noțiunea de insolvență iminentă[2], iar în accepțiunea legii, insolvența este iminentă atunci când se dovedeşte că debitorul nu va mai putea plăti la scadență datoriile exigibile angajate, cu fondurile băneşti disponibile la data scadenței.

Insolvența este definită de legea actuală ca fiind acea stare a patrimoniului debitorului care se caracterizează prin insuficiența fondurilor băneşti disponibile pentru plata datoriilor exigibile[3], iar insolvența poate fi:

---

[1] Comşa Marcela – Noțiunea de insolvență. Aspecte generale (Partea I), Revista Phoenix – Revista de insolvență, nr . 35, Editată de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, 2011, p. 11.

[2] Turcu, Ion - Legea procedurii insolvenței. Comentariu pe articole. Ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2009, p. 218.

[3] Turcu Ion - Legea procedurii insolvenței, Comentariu pe articole, Editura C.H. BECK, Bucureşti, 2007; Turcu Ion – Pledoarie pentru o necesară înnoire a conceptului de insolvență,

Scanned with OKEN Scanner

a) vădită (certă)[1], atunci când debitorul, după 90 zile de la scadență, nu a plătit datoria sa față de unul sau mai mulți creditori;
b) iminentă, atunci când se dovedește că debitorul nu va putea plăti la scadență datoriile exigibile angajate, cu fondurile bănești disponibile la data scadenței.

Prezent în peisajul economic românesc fenomenul insolvenței a început să fie din ce în ce mai cunoscut comunității oamenilor de afaceri mai întâi prin prisma impactului asupra partenerilor de afaceri din diferite ramuri de activitate, apoi prin prisma experiențelor personale.

Riscul de faliment (de insolvabilitate) reprezintă posibilitatea de apariție a incapacității de onorare a obligațiilor scadente (ajunse la termen) ale entității, născute din angajamente anterioare contractate, din operații curente, determinabile pentru continuarea activității, prelevări obligatorii.

Potrivit unor autori[2] *riscul de faliment* poate fi definit ca fiind incapacitatea permanentă a întreprinderii în încercarea de acoperire a obligațiilor angajate prin activitățile desfășurate de întreprindere. Privite din perspectiva analizei financiare, perturbările care anunță posibilitatea apariției falimentului sunt multiple și se pot grupa în două categorii: perturbări grave în desfășurarea activității de exploatare și perturbări grave în modalitatea de finanțare.

Uniunea Europeană a Experților Contabili a reținut următoarele semne ale unei situații dificile, reale sau potențiale[3]:

- existența unui fond de rulment negativ sau chiar a unui rezultat net negativ;
- utilizarea unor credite curente pentru finanțarea investițiilor;
- imposibilitatea reînnoirii creditelor;
- imposibilitatea rambursării creditelor la scadență normală;
- falimentul unor furnizori sau clienți;
- dispariția sau indisponibilitatea unui conducător;
- persistența unor greve.

Principalele criterii care stau la baza determinării insolvenței și, implicit, a falimentului sunt: *lipsa de solvabilitate și gradul de îndatorare*.

Revista Phoenix – Revista de insolvență, nr. 23, Editată de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, 2008, p. 9-11.

[1] Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, modificată prin Legea nr. 169/01.09.2010, publicată în M.O. nr. 505/21.07.2010, art. 3 pct.1 lit. a.

[2] Păvăloaia, Vasile-Daniel - Studiu privind posibilitățile de informatizare a modelelor de predicție a riscului de faliment, Revista Audit financiar nr. 11/2013, Revista editată de Camera auditorilor financiari din România, București, 2013, p. 47-48

[3] Hada Teodor - Finanțele agenților economici din România, Editura Intelcredo, Deva, 1999, p. 197.

Scanned with OKEN Scanner

Aprecierea solvabilității unei societăți și, implicit, a riscului de faliment depinde de o serie de factori prezentați în figura 3.1.

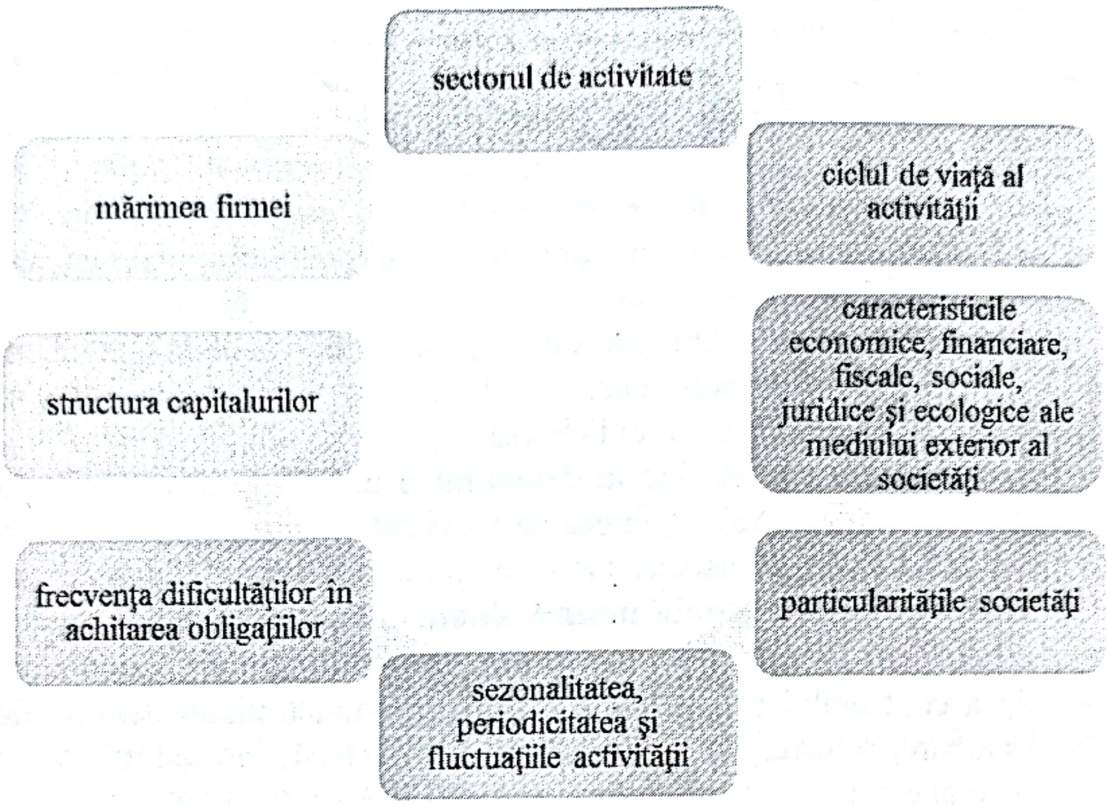

Figura 3.1. Factorii aferenți riscului de faliment

Conceptul de entitate în dificultate nu este privit numai de pe poziție financiară, ci și de pe poziții juridice, economice și social – politice.

Societățile în dificultate[1] se caracterizează prin:

a) inadaptare la mediu. Această inadaptare poate deveni din ce în ce mai importantă și poate periclita supraviețuirea entității;

b) scăderea volumului de activitate și a rentabilității;

c) folosirea unor tehnici și instrumente de management neperformante;

d) situație financiară dificilă;

e) grad scăzut de utilizare a capacităților de producție;

f) neasigurarea concordanței: om – metodă – mașină.

Din punct de vedere juridic, o entitate care se află în imposibilitate de plăți și nu poate să facă față datoriilor sale exigibile, este obligat conform legii ca în termen de 30 zile de la apariția stării de insolvență să solicite deschiderea procedurii de insolvență.

[1] Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, modificată prin Legea nr. 169/01.09.2010, publicată în M.O. nr. 505/21.07.2010, Maria N., Naicu C., Toma, M. - Diagnostic global strategic. Caiet de lucrări aplicative, Editura Economică, București, 2007, p. 28.

Scanned with OKEN Scanner

Dificultăţile pe care le întâmpină o entitate au cauze diferite. Majoritatea acestor dificultăţi provin din mediul concurenţial şi economico-social în care acţionează entitatea:

- accentuarea concurenţei interne şi internaţionale;
- apariţia unor produse de substituţie;
- falimentul unui furnizor important care asigură anumite materiale, piese, subansamble esenţiale pentru continuarea activităţii entităţii;
- pierderea unui client important sau falimentul acestuia;
- falimentul unei bănci cu care entitatea avea relaţii financiare preponderente;
- apariţia unor legi pe linia securităţii şi protecţiei mediului, conform noilor reglementări europene;
- scăderea continuă a cotaţiei la bursă.

Cauzele interne care duc la deteriorarea activităţii şi mai ales la starea de insolvenţă şi, implicit, la cea de faliment sunt de ordin financiar, strategic şi de ordin organizatoric.

Principalele **semnale de natură financiară** care anunţă iminenţa falimentul pot fi:

- lipsa controlului asupra modului în care sunt utilizate sursele de finanţare, datorită dezechilibrelor apărute între resurse şi utilizările permanente;
- finanţarea unor investiţii din pasivele curente şi lipsa profiturilor imediate care să suplinească golul de fond de rulment;
- neurmărirea creditului pe parcursul derulării lui;
- imposibilitatea returnării creditelor aflate la scadenţa normală, la care se adaugă imposibilitatea reînnoirii acestora;
- deteriorarea continuă a indicatorului de stabilitate financiară

$$\frac{\text{datorii totale}}{\text{capitaluri proprii}} * 100 ;$$

- diminuarea continuă a fluxurilor de disponibilităţi, din cauza incapacităţii de a recupera lichidităţi de la debitori sau datorită retragerii unor împrumuturi sau chiar a unor pierderi datorate speculaţiilor financiare;
- menţinerea unui fond de rulment negativ pe o perioadă îndelungată de timp;
- perpetuarea în timp a existenţei unui fond de rulment nesatisfăcător, situaţie în care, pentru acoperirea investiţiilor, întreprinderea este nevoită să apeleze la creditare;
- scăderea continuă a eficienţei activităţii şi obţinerea de pierderi din ce în ce mai însemnate;

Scanned with OKEN Scanner

- acoperirea pierderilor din anii precedenți din rezervele legale de capital.

Principalele **semnale de natură strategică** care anunță iminența falimentul pot fi:

- lipsa unor obiective clare în dezvoltarea viitoare a activității sau neînțelegerea acestora de către administrator sau proprietari;
- alegerea neadecvată a pieţelor de desfacere sau lipsa acestora;
- politica de marketing defectuoasă sau inexistentă;
- probleme în ceea ce priveşte managementul clienților şi furnizorilor;
- gestiunea deficitară a stocurilor;
- slabă viteză de reacție a conducerii la schimbările conjuncturale;
- amplasarea neadecvată a afacerii sau a unor părți din aceasta;
- proiecte de viitor incompatibile ca mărime cu posibilitățile de dezvoltare a afacerii;
- apariția unor datorii importante către bugetul statului;
- acumularea unor datorii în ceea ce priveşte remunerarea angajaților;
- pierderi cauzate de distrugerea unor bunuri neasigurate.

Principalele **semnale de natură organizatorică** care anunță iminența falimentul pot fi:

- lipsa de experiență, de cultură în afaceri;
- necorelarea dintre aptitudinile personalului şi modul lor de aplicare la fiecare loc de muncă;
- structura organizatorică deficitară;
- lipsa de sinceritate şi moralitate a conducătorilor de la toate nivelurile;
- relații defectuoase cu personalul care deține puterea publică, cu proprii clienți şi furnizori;
- permanentizarea tendinței de reducere a activității de exploatare şi a pierderilor aferente acesteia.
- influențe politice în conducerea afacerii.

Cauzele prezentate mai sus au rezonanță în informațiile oferite de rapoartele financiare.

Unele modificări apărute în structura raportului pot fi uşor explicate şi corectate, iar altele sunt greu de identificat şi diagnosticat.

Printre problemele uşor identificabile menționăm:

- scăderea disponibilităților din conturile societăți ca rezultat al neîncasării debitorilor, creşterii semnificative a unor elemente de costuri, scăderii volumului fizic al producției, reducerea prețului de vânzare;
- creşterea stocurilor evidențiază apariția unor probleme de piață sau de evaluare necorespunzătoare a acestora;
- o creştere semnificativă a datoriilor înseamnă incapacitatea de a menține gradul de îndatorare la nivelul anterior şi apelarea la noi împrumuturi;

Scanned with OKEN Scanner

- creşterea volumului împrumutului pe termen scurt poate fi justificată prin acoperirea temporară a unui gol de resurse, dar poate ascunde şi o finanţare a investiţiilor din resurse pe termen scurt ce poate crea mari probleme de lichidităţi în viitor;
- scăderea volumului investiţiilor poate fi cauzată de o lipsa de disponibilităţi şi nu de o politica de stagnare a dezvoltării activităţii;
- reducerea dividendelor plătite avertizează asupra lipsei de încredere în viitorul firmei;
- creşterea activelor fixe, a activelor circulante şi, implicit, a datoriilor poate arăta o slăbiciune a societăţi, o limitare a surselor de lichiditate.
- O entitate devine mai puternic atât prin achiziţionarea de noi active, cât şi prin modul de exploatare a lor, astfel încât veniturile obţinute să fie mult peste costurile achiziţionării şi, astfel, să obţină profitul - raţiunea de a fi a oricărei societăţi.

Problemele care pot conduce la evaluări greşite ale situaţiei pe baza studierii rapoartelor financiare şi a documentelor de sinteză sunt cele rezultate ca urmare a utilizării unor norme contabile.

Reevaluarea activelor care este, de regulă, un fapt pozitiv, mai ales în condiţiile unei inflaţii ridicate, poate în anume situaţii să fie apreciată ca o creştere a capitalurilor proprii, deci ca o îmbunătăţire a stabilităţii financiare, fără să se ştie că, de fapt, valoarea reevaluată a activelor nu poate fi realizată niciodată pe piaţă[74].

Reevaluările repetate ale mijloacelor fixe în perioada de tranziţie au condus la evidenţierea unor bunuri economice, la nişte valori departe de valoarea lor de piaţă.

Acesta este unul din factorii cu influenţă negativă asupra procesului de restructurare şi privatizare din economie.

Eliminarea unor elemente de costuri din costul de producţie şi evidenţierea ca active în bilanţ are repercusiuni apreciabile asupra capacităţii de plată a societăţi. Se poate menţiona aici înregistrarea dobânzii împrumuturilor pentru investiţii ca o creştere a valorii mijlocului fix. Recuperarea acestei cheltuieli se va face în timp, pe durata existenţei mijlocului fix respectiv, prin amortizare, însă, la momentul plăţii, suma dobânzii afectează capacitatea de plată, iar neevidenţierea ei în contul de profit şi pierderi înseamnă şi un impozit mărit pe profit.

Problema relevanţei informaţiilor din rapoartele financiare trebuie privită şi prin prisma modului de evidenţiere în conturile contabile a operaţiunilor economico - financiare. Contul sau o grupare de conturi prezentate în structura raportului financiar, mult îmbunătăţită în ultimul timp, nu dezvăluie totul. Multe aspecte legate de lichiditatea unei societăţi

Scanned with OKEN Scanner

rămân probleme potențiale învăluite în rulajele unor conturi. Poate fi amintit aici modul de evidențiere a diferențelor de preț la diferite stocuri, modul de evaluare a valorilor mobiliare de plasament, valoarea sconturilor pentru efecte de comerț etc.

În previzionarea stării de deteriorare a activității și de apariție a falimentului trebuie să se țină seama și de alte informații în afara celor oferite de situațiile și rapoartele financiare, cum ar fi:

- cunoașterea caracteristicilor sectorului de activitate în care acționează entitatea respectiv și a realizărilor medii obținute de sectorul respectiv pentru realizarea de comparații;
- informații privind demisiile frecvente ale personalului de conducere și fluctuația personalului, în general;
- cumularea unor funcții importante, mai ales când acestor funcții li se asociază un rol însemnat de acțiuni;
- tranzacții inexplicabile între diferite subunități aparținând aceleiași societăți;
- calitatea analizelor financiare și a expertizelor contabile efectuate;
- înlocuirea investițiilor cu activități de leasing;
- vânzarea precipitată de acțiuni.

Analiza riscului de faliment se efectuează prin mai multe metode, fiecare dintre acestea relevând aspecte distincte:

a) analiza statică a riscului de faliment pe baza bilanțului patrimonial;

b) analiza funcțională a riscului de faliment pe baza bilanțului funcțional care operează cu stocuri și fluxuri de utilizări și resurse;

c) analiza strategică; instrumentele folosite sunt matricele de analiză strategică (BCG, ADL, etc.) care permit abordarea problematicii echilibrului financiar, a riscului în comparație cu portofoliul de activitate al firmei, cu poziția sa concurențială;

d) analiza riscului de faliment prin metoda scorurilor.

Analiză statică a riscului de faliment pe baza bilanțului patrimonial a reprezentat în teoria economică mult timp singura modalitate de evaluare a riscului, la baza acestei analize utilizându-se fondul de rulment și metoda ratelor de lichiditate și solvabilitate.

3.2. Necesitatea și importanța analizei diagnostic privind determinarea riscului de faliment

Pe plan extern, literatura de specialitate a fost și este interesată de modelele clasice destinate predicției riscului de faliment și dispune în același timp de cercetări recente, extrem de valoroase pentru mediul

Scanned with OKEN Scanner

ştiinţific, dar şi pentru practicieni. în acest context, există numeroase studii care prezintă rezultate comparative obţinute prin aplicarea mai multor modele clasice pe exemplul unei companii, care ilustrează rezultatele comparării mai multor modele consacrate de literatura de specialitate sau care propun modele noi pe specificul naţional sau variaţii la modelele deja validate în practică. Există, de asemenea, o bogată sursă de informare materializată în articole care prezintă sintetic stadiul actual al cercetării în domeniul problematicii modelelor de predicţie a riscului de faliment, la nivel internaţional. Acestea informează atât publicul general, cat şi specialiştii despre stadiul cercetărilor din acest domeniu[1].

Pe plan intern, literatura de specialitate din ţara noastră oferă numeroase studii legate de utilizarea unor modele autohtone, adaptate specificului economiei naţionale, destinate predicţiei riscului de faliment.

Necesitatea[2] analizei rezultă din faptul că nici o ştiinţă nu se poate dispensa de instrumentul analizei ca metodă de cercetare şi cunoaştere a fenomenelor; mai mult decât atât, în procesele manageriale, analiza economico-financiară apare ca instrument indispensabil în fundamentarea deciziilor. Motivaţia efectuării analizei o constituie satisfacerea, cel puţin, a următoarelor două cerinţe: cercetarea realităţii obiective, cunoaşterea şi interpretarea ei; din această perspectivă se spune că analiza economică prezintă o „hartă a realităţii". informarea partenerilor sociali cu privire la starea entităţii, performanţele, eficienţa utilizării resurselor.

Efectuarea unei analize este de o importanţă vitală deoarece se efectuează pentru a evidenţia punctele forte şi puncte slabe ale entităţii, precum şi oportunităţile sau pericole din mediul extern, punându-se accent şi pe cauzele care dezechilibrează sau favorizează activitatea şi dezvoltarea societăţii.

Importanţa analizei diagnostic cuprinde: reperarea simptomelor, a disfuncţionalităţii unei entităţii, cercetarea, analiza faptelor şi responsabilităţilor, identificarea cauzelor, întocmirea unor programe de acţiune prin a căror aplicare practică se asigură redresarea sau ameliorarea performanţelor.

Ca metodă managerială diagnosticarea este extrem de importantă deoarece poate fi utilizată de orice manager, indiferent de poziţia ierarhică în structura organizatorică, în ipostaze din ce în ce mai variate.

---

[1] Păvăloaia, Vasile-Daniel. Studiu privind posibilităţile de informatizare a modelelor de predicţie a riscului de faliment, Revista Audit financiar nr. 11/2013, Revista editată de Camera auditorilor financiari din România, Bucureşti, 2013, p. 47

[2] Işfănescu A., Şerban C., Stănoiu A.C. – Evaluarea întreprinderii, Editura Universitară, Bucureşti, 2003, p. 41.

Scanned with OKEN Scanner

Când se doreşte restructurarea entităţii diagnosticarea este necesară, cele mai importante obiective ale analizei diagnostic sunt următoarele:

- depistarea aspectelor favorabile care merită să fie generalizate;
- depistarea dezechilibrelor structurale sau tulburări funcţionale;
- găsirea căilor de remediere a dezechilibrelor, deficienţe şi dificultăţi puse în evidenţă cu ocazia analizei, ţinând seama de concurenţă şi de obiectivele restructurării şi privatizării;
- pregătirea etapelor următoare de perfecţionare a organizării şi conducerii unităţii social-economice considerate;
- stabilirea nivelului de organizare a unităţii sociale respective (starea de sănătate);
- precizarea direcţiilor de dezvoltare în domeniul organizării şi conducerii.

Diagnosticul, mai ales cel intern, este un instrument permanent de supraveghere şi control al activităţii entităţii[1]. Componentă a activităţii de evaluare, diagnosticul propune evidenţierea într-o maniera cât mai corectă şi completă a punctelor forte şi a punctelor slabe ale entităţii. Elaborarea strategiei entităţii se fundamentează în aproape toate cazurile pe o profundă analiză a tuturor componentelor ce concură la desfăşurarea activităţii entităţii.[2]

Diagnosticul financiar permite tratarea informaţiilor interne şi externe, interpretarea emiterea unor judecăţi de valoare şi consideraţii asupra activităţii entităţii, pentru formularea unor recomandări pertinente privind evoluţia acesteia, nivelul şi calitatea performanţelor, gradul de risc într-un mediu concurenţial extrem de dinamic[3].

Sinteza diagnosticelor evaluării. În urma studierii atente a diagnosticelor sunt evidenţiate punctele „forte" şi punctele „slabe" ale entităţii.

Diagnosticul financiar, componentă a diagnosticului global, are ca obiect stabilirea capacităţii de profit a entităţii, starea echilibrului financiar, a lichidităţii financiare, capacităţii de autofinanţare, totalul veniturilor şi al cheltuielilor.

Obiectivele diagnosticului financiar sunt diferite, în funcţie de subiectul care îl evaluează, acordându-se atenţie unui aspect sau altuia, care să surprindă situaţia financiară a entităţii după scopurile urmărite.

---

[1] Bucur I. - Diagnostic economico-financiar, Editura Cartea Universitară, Bucureşti, 2006, p. 8.
[2] Allaire Yvan, Firsirotu Mihaela - Management strategic, Editura Economică, 1998, p. 52.
[3] Niculescu Maria - Analyse financiere, Manuel de gestion, vol. II, Editure Ellipses, Paris, 2000, p. 60.

Scanned with OKEN Scanner

Obiectivele diagnosticului financiar au fost sintetizate[1] şi sunt prezentate în tabelul 3.1.

Tabelul 3.1. Obiectivele diagnosticului financiar

Obiectivele diagnosticului financiar	Pentru acţionari şi conducători de întreprindere	rentabilitatea financiară
		rentabilitatea economică
		rentabilitatea comercială
		riscul financiar
		riscul de faliment
		gradul de autonomie
		flexibilitatea constituirii şi utilizării resurselor
		posibilităţi de control
	Pentru creanţieri - bănci, furnizori.	riscul de faliment
		starea de solvabilitate
		lichiditatea financiară
		datorii exigibile, capacitatea de rambursare
		echilibrul între nevoi şi resurse

Diagnosticul financiar al acţionarilor. În calitate de coproprietari, acţionarii urmăresc ca evaluarea diagnosticului să le permită luarea unor decizii pertinente privind vânzarea sau păstrarea acţiunilor.

Diagnosticul financiar al conducătorilor societăţi urmăreşte descoperirea unor dezechilibre financiare, în scopul depistării cauzelor şi luării măsurilor necesare.

Diagnosticul financiar al creanţierilor se bazează permite evaluarea capacităţii de plată a debitorilor, capacitatea lor de a rambursa datoriile şi de a plăti dobânzile. În mod deosebit, ei urmăresc stabilirea diagnosticului financiar pe baza indicatorilor care marchează riscul de faliment şi insolvabilitate.

Dacă în mod tradiţional analiza financiară se concentrează pe calculul şi analiza indicatorilor de solvabilitate, echilibru şi performanţa, percepţia modernă este aceea de a integra, pe lângă conceptele amintite şi

[1] Onofrei Mihaela - Finanţele întreprinderii, Editura Economică, Bucureşti, 2004, p. 284.

Scanned with OKEN Scanner

articularea diagnosticului financiar cu diagnosticul strategic, comercial, tehnologic, social sau organizațional.

3.3. Analiza riscului de faliment pe baza structurii pasivului

Pasivul bilanțului[1], din punct de vedere financiar, reflectă sursele de proveniență a capitalurilor: proprii și împrumutate (datorii mai mari de un an și datoriile pe termen scurt care sunt compuse din datoriile nefinanciare și datoriile financiare).

Aceste resurse (capitaluri) finanțează activul imobilizat sau utilizările durabile (imobilizările necorporale, corporale și financiare) și activul circulant sau utilizările temporare (stocuri, creanțe, investiții financiare pe termen scurt, disponibilități).

Pasivul bilanțului reflectă din punct de vedere financiar sursele de proveniență a capitalurilor proprii și împrumutate. Pasivele sunt structurate după gradul de exigibilitate, întâlnim astfel sursele permanente care **nu au scadență decât în situații de faliment**, nefiind deci exigibile; datoriile pe termen scurt (credite, furnizori, decontări) sunt cele mai exigibile de aceea ele mai sunt numite și surse temporare.

Pasivul reprezintă sursele de finanțare a bunurilor economice, deci analiza structurii pasivului ne arată că societățile utilizează diferite surse de finanțare:

- surse proprii, reprezentate de capitalul social și rezultatele obținute;
- surse împrumutate, de natura împrumuturilor obligatare sau bancare (pe termen lung, mediu și scurt);
- surse atrase (credite comerciale).

Ratele de structură ale pasivului permit aprecierea politicii adoptate de entitate în domeniul financiar, prin evidențierea unor aspecte privind stabilitatea financiară, autonomia financiară, precum și gradul de îndatorare.

Considerăm având o importanță deosebită în analiza poziției financiare a entității după cum urmează:

a) **Rata stabilității financiare (r_{sf})** reflectă legătura dintre capitalul permanent aflat la dispoziția entității și patrimoniul total, calculându-se cu relațiile:

---

[1] Cristea I., Talpoș I., Corduneanu C., Lăbuneț A., Pirtea M. - Gestiunea financiară a societăților comerciale, vol. 3, Editura Mirton, Timișoara, 2001, p. 117.

Scanned with OKEN Scanner

$$r_{sf} = \frac{\text{Capital permanent}}{\text{Total pasiv}} \cdot 100$$

Dacă, de exemplu, se analizează evoluţia în timp a primei rate, putem identifica următoarele două cazuri[1]:

- când $rsf_1 > rsf_0$, atunci are loc o creştere a ponderii capitalului permanent (vezi figura 3.2.) în totalul surselor de finanţare, în mărimi relative, a surselor stabile în raport cu sursele ciclice.
- când $rsf_1 < rsf_0$, atunci are loc o diminuare a ponderii capitalului permanent (vezi figura 3.3.) în totalul surselor de finanţare, în mărimi relative surselor stabile în raport cu sursele ciclice.

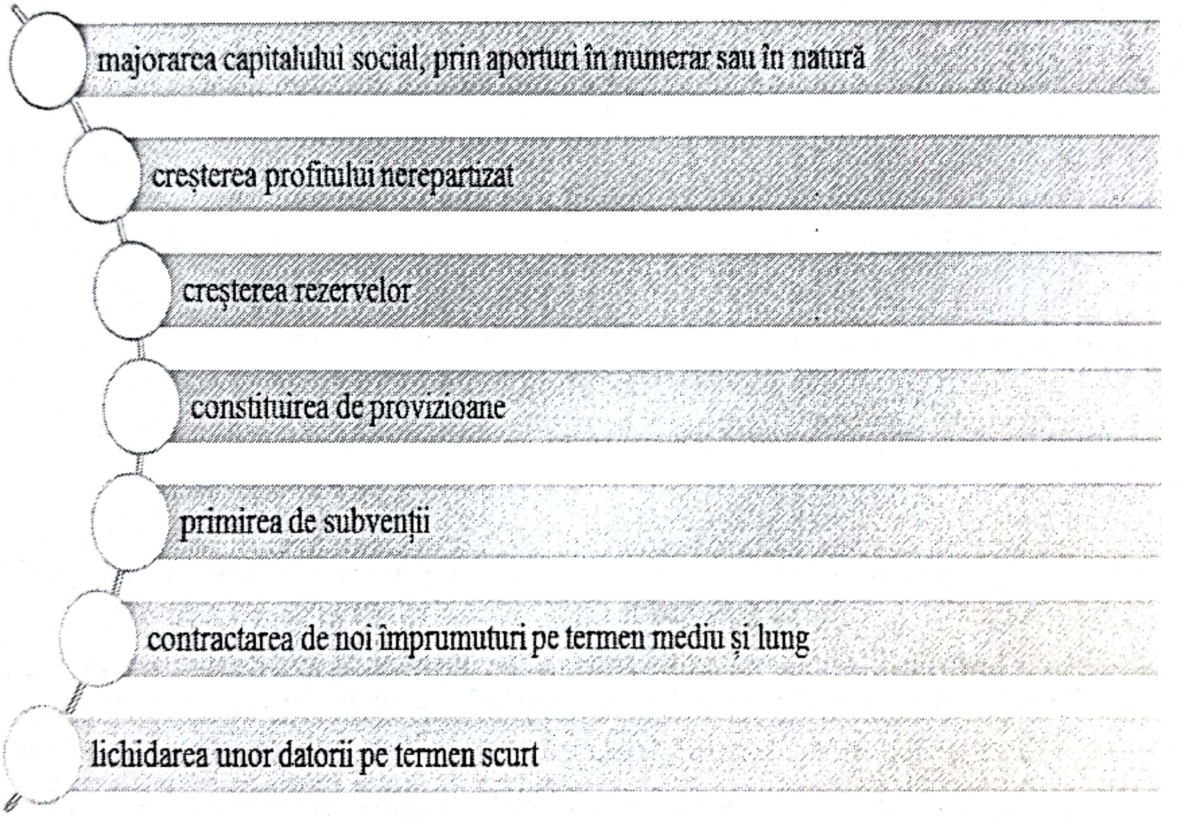

Figura 3.2. Metode de creştere a ponderii capitalului permanent

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 38.

Scanned with OKEN Scanner

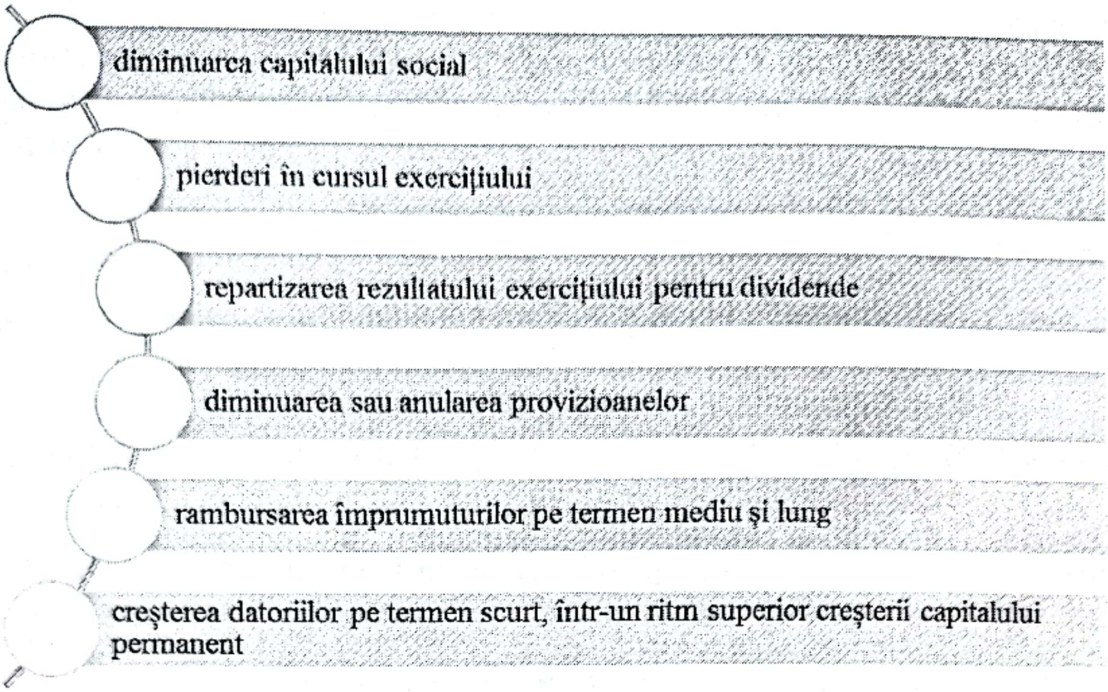

Figura 3.3. Metode de diminuare a ponderii capitalului permanent

b) Rata autonomiei financiare globale (rafg) exprimă gradul de finanțare a elementelor de activ pe seama resurselor proprii și poate fi determinată cu ajutorul relației[1]:

$$r_{afg} = \frac{Capital\ propriu}{Total\ pasiv} \cdot 100$$

Ponderea capitalului propriu, respectiv a datoriilor în totalul pasivelor diferă de la un caz la altul, în primul rând, în funcție de politica financiară a entității respective, de condițiile concrete ale fiecărei societăți (mediul extern), de eficiența deciziilor financiare.

Diversitatea de condiții în care-și desfășoară activitatea entitățile, face dificilă stabilirea unor rate de referință. Totuși, anumiți autori[2] consideră satisfăcătoare o rată a autonomiei financiare globale care să fie mai mare decât 1/3.

Deci, existența unui capital propriu egal sau mai mare decât o treime din pasivul entității este o premisă a autonomiei financiare a acesteia.

Privite în dinamică ratele autonomiei financiare totale poate fi în una din următoarele situații:

---

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 39.
[2] Charreaux Gérard - Gestion financiere, Editura Litec, Paris, 1991, p. 384.

Scanned with OKEN Scanner

- $r_{art_1} > r_{aft_0}$, are loc o creştere a ratei în perioada curentă comparativ cu perioada precedentă, deci o creştere a autonomiei financiare globale, ca urmare a modificării capitalului propriu într-un ritm superior modificării totalului resurselor (ICpr > IPt);
- $r_{aft_1} < r_{aft_0}$, are loc o reducere a gradului de autonomie financiară globală şi aceasta ca urmare a modificării capitalului propriu într-un ritm mai redus comparativ cu totalul pasivului (ICpr < IPt).

Autonomia financiară se poate consolida în condiţiile creşterii resurselor proprii reflectate în ratele parţiale ale autonomiei şi anume:

I. ***Rata capitalului social*** se determină ca raport procentual între capitalul social şi capitalurile proprii

$$r_{CS} = \frac{Capital.social}{Capital.propriu} \cdot 100$$

II. ***Rata rezervelor legale*** reflectă ponderea pe care resursele de finanţare constituite în conformitate cu prevederile legale, o au în totalul capitalurilor proprii.

$$r_{rl} = \frac{\text{Re}\,zerve\,legale}{Capital\,propriu} \cdot 100$$

III. ***Rata rezultatului net al exerciţiului*** exprimă ponderea pe care fie pierderea, fie profitul net o au în totalul capitalurilor proprii.

$$r_{rne} = \frac{\text{Rezultatul net al exercitiului}}{\text{Capital propriu}} \cdot 100$$

IV. ***Rata profitului repartizat*** se calculează ca raport procentual între repartizarea profitului şi capitalurile proprii:

$$R_{prep} = \frac{\text{Pr}\,ofit.repartizat}{Capital.propriu} \cdot 100$$

V. ***Rata fondurilor*** evidenţiază ponderea altor fonduri în capitalurile proprii.

$$r_{FD} = \frac{Alte.fonduri}{Capitaluri.proprii} \cdot 100$$

VI. ***Rata diferenţelor din reevaluare*** se calculează ca raport procentual între diferenţele din reevaluare şi capitalurile proprii:

$$r_{REV} = \frac{\text{Rezerve din reevaluare}}{\text{Capitaluri proprii}} \cdot 100$$

Scanned with OKEN Scanner

b1) **Rata autonomiei financiare la termen (r_{aft})** este o mărime relativă de coordonare şi rezultă din compararea capitalului propriu cu capitalul permanent, conform relaţiei:

$$r_{aft} = \frac{Capital.propriu}{Capital.permanent} \cdot 100$$

Rata autonomiei la termen este mai semnificativă decât rata autonomiei financiare globale, având o putere informaţională mai mare.

În literatura de specialitate[1] se apreciază că, pentru asigurarea autonomiei financiare, capitalul propriu trebuie să reprezinte cel puţin jumătate din capitalul permanent, iar o sporire a nivelului acestui indicator va avea efecte benefice asupra autonomiei financiare totale a entităţii.

b2) **Rata autonomiei financiare la termen** rezultă din compararea capitalului propriu cu datoriile pe termen mediu şi lung, conform relaţiei:

$$R_{Aft} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Datorii pe termen mediu şi lung}}$$

Raportul de mai sus exprimă gradul de independenţă financiară a entităţii, independenţă asigurată atunci când capitalul propriu este egal sau mai mare decât totalul datoriilor pe termen mediu şi lung.

Autonomia financiară este primordială pentru o entitate, deoarece îi dă posibilitatea de a decide în totală libertate şi totodată, de a găsi şi contracta noi împrumuturi.

c) Rata îndatorării măsoară ponderea datoriilor entităţii în total resurse, calculându-se în următoarele variante:

- **rata îndatorării globale (r_{ig}),** ia în considerare totalul datoriilor faţă de terţi, indiferent de natura lor[2]:

$$r_{ig} = \frac{Datorii\,\text{totale}}{pasiv\,total} \cdot 100$$

Datoriile totale fiind însumare celor doi indicatori respectiv:
ÎTML = împrumuturi pe termen mediu şi lung şi DTS = datorii pe termen scurt

Este de dorit ca nivelul ratei să fie subunitar, cu cât ea se apropie mai mult de zero, cu atât creşte autonomia financiară a entităţii.

---

[1] Dominique Pestre-Roire - La Gestion financière en 12 questions de cours, Editura d' Organisation, Paris, 1989, p. 61.
[2] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 40.

Scanned with OKEN Scanner

Rata datoriilor pe termen scurt (r_{Dts}): semnifică ponderea datoriilor cu termen de exigibilitate mai mic de un an în totalul surselor entității.

$$r_{Dts} = \frac{\text{Datorii pe termenscurt}}{\text{Pasiv total}} \cdot 100$$

- *Rata de îndatorare la termen ($R_{ît}$)* reflectă ponderea datoriilor pe termen mediu și lung în capitalul permanent și se calculează conform relației:

$$R_{ît} = \frac{\text{Datorii pe termen mediu şi lung}}{\text{Capital permanent}}$$

sau

$$R_{ît} = \frac{\text{Datorii pe termen mediu şi lung}}{\text{Capital propriu}}$$

Rata de îndatorare la termen prezintă interes în fundamentarea politicii financiare a entității.

Expresia dată pentru $R_{ît}$ are o semnificație mai largă, o putere informațională mai mare, comparativ cu expresia lui $R_{ît}$, deoarece permite evidențierea măsurii în care entitatea recurge la așa-zisul „efect de levier". De asemenea, această rată permite aprecierea capacității de îndatorare a unei entități. Capacitatea de îndatorare este saturată când $R_{ît}$ se apropie de 1, venind dinspre zero. Posibilitățile de îndatorare vor fi cu atât mai mari cu cât această rată este mai mică.

Rata de îndatorare, indiferent de forma sa de calcul, caracterizează dependența financiară a entității și gradul de risc al politicii sale financiare.

Nivelul ratei de îndatorare globală poate fi explicitat prin următoarele rate:

- rata datoriilor bancare;
- rata datoriilor comerciale;
- rata datoriilor fiscale;

C1) ***Rata datoriilor bancare*** **(r_{dbc})** evidențiază ponderea pe care o au împrumuturile bancare (pe termen lung, mediu și scurt) în totalul datoriilor entității[1]:

$$r_{dbc} = \frac{\text{Datorii bancare}}{\text{Datorii totale}} \cdot 100$$

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 39.

Scanned with OKEN Scanner

C2) ***Rata datoriilor comerciale*** (r_{dc}) evidenţiază ponderea obligaţiilor entităţii faţă de furnizori:

$$r_{dc} = \frac{\text{Datorii comerciale}}{\text{Datorii totale}} \cdot 100$$

C3) ***Rata datoriilor fiscale*** (r_{df}) evidenţiază ponderea obligaţiilor entităţii faţă de bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale şi faţă de bugetele locale:

$$r_{df} = \frac{\text{Datorii fiscale}}{\text{Datorii totale}} \cdot 100$$

C4) ***Rata altor datorii*** (r_{ad}) evidenţiază ponderea obligaţiilor entităţii faţă de personalul propriu sau alţi creditori:

$$r_{ad} = \frac{\text{Alte datorii}}{\text{Datorii totale}} \cdot 100$$

Indicatori de lichiditate

a) Indicatorul lichidităţii curente (Indicatorul capitalului circulant), ne arată măsura în care activele curente ale unei societăţi comerciale sunt disponibile pentru plata obligaţiilor curente şi se calculează conform formulei următoare:

$$\text{Indicatorul lichiditati curente} = \frac{\text{Active curente}}{\text{Datorii curente}}$$

- oferă garanţia acoperirii datoriilor curente din activele curente;
- $1 \geq$ valoarea recomandată ≥ 2.

Acest raport poate duce la erori, de exemplu dacă:

- calitatea activelor curente nu este corespunzătoare, durata de încasare fiind mare şi în creştere;
- durata medie de rotaţie a stocului mare;
- stocuri nevandabile

b) Indicatorul lichidităţii imediate (Indicatorul test acid)

$$\text{Indicatorul lichidit ăiii imediate} = \frac{\text{Active curente - Stocuri}}{\text{Datorii curente}}$$

- $0{,}65 \geq$ valoarea recomandată ≥ 1.

Indicatorul verifică calitatea conturilor de active, doar activele care se pot transforma rapid în numerar vor contribui la creşterea capacităţii entităţii de a face faţă obligaţiilor, iar valoarea recomandată este $0{,}65 \geq$ valoarea recomandată ≥ 1.

Scanned with OKEN Scanner

3.4. Analiza riscului de faliment pe baza echilibrului financiar

Pentru ca o entitate să reziste condițiilor pe piață, aceasta va trebui să fie solvabilă, adică să aibă capacitatea de a face față obligațiilor scadente la un moment dat. Entitate este obligată **să lucreze în echilibru**, orice dereglare a acestuia va conduce inevitabil la greutăți în desfășurarea activității și în ultimă instanță la falimentul acesteia.

Un alt aspect important al cauzelor dificultăților financiare ale entității îl constituie analiza ***echilibrului financiar***.

Într-o manieră generală, **echilibrul** evocă ideea de armonie între diferitele elemente ale unui sistem, ceea ce în domeniul financiar se traduce prin armonizarea resurselor cu nevoile. Dar, resursele și utilizările reflectate în bilanț fiind variate se pretează la diferite concepții privind echilibrul[1].

Echilibrul financiar este condiție de bază pentru derularea unei activități profitabile, iar realizarea unui echilibru financiar se obține prin reglarea unui lung șir de dezechilibre care se manifesta în activitatea curentă a entității[2].

Echilibrul financiar, într-o formă simplificată, este definit de egalitatea dintre venituri și cheltuieli. Într-o determinare financiara însă, echilibrul financiar exprimă egalitatea dintre sursele financiare și mijloacele economice necesare desfășurării activității de exploatare și comercializare pe termen lung și scurt[3].

Echilibrul financiar poate fi definit prin capacitatea entității de a-și asigura din încasările sale plata fără întrerupere a datoriilor curente generată de realizarea obiectului său de activitate, astfel încât, aceasta **să poată evita riscul de faliment**. Menținerea echilibrului financiar constituie condiția esențială a supraviețuirii entității, iar aprecierea echilibrului financiar trebuie să țină seama de condițiile concrete ale apariției incapacității de plată.

Potrivit unor autori[4] **echilibrul financiar** se poate aprecia pe baza a două documente de sinteză contabile și anume: bilanțul și contul de profit și pierdere. Contul de rezultate servește la interpretarea stării de

---

[1] Medinschi, S., - Performanțele întreprinderii și gestiunea financiară. Editura Orizonturi Universitare, Timișoara. 2003, p. 74

[2] Mihai, I. Cazan, E. Buglea, A. Lala, Popa Ion. Ștefea, P. Broșteanu, Georgeta. Ivoniciu, P. Pantea, M. - Analiza situației financiare a agenților economici. Editura Mirton, Timișoara. 2009, p. 89

[3] Rotărescu, Vasile - Analiza echilibrului financiar – metode clasice și moderne. Editura Orizonturi Universitare. Timișoara.2007, p. 9

[4] Cristea, I. Talpoș, I. Corduneanu, C. Lăbuneț, A. Pirtea, M. - Gestiunea financiară a societăților comerciale vol.3. Editura Mirton. Timișoara. 2001, p.117

Scanned with OKEN Scanner

echilibru financiar, acesta sintetizând fluxurile economice respectiv cheltuielile şi veniturile perioadei de gestiune, rezultate din activitatea de exploatare, financiară şi excepţională.

Ratele de echilibru financiar[1] sunt expresia realizării echilibrului financiar pe termen lung şi scurt al entităţii, evidenţiind existenţa sau insuficienţa fondului de rulment, necesarului de fond de rulment şi a trezoreriei nete.

La nivel microeconomic echilibrul financiar constă într-un ansamblu de corelaţii care se formează în procesul de rotaţie a capitalului. Echilibrul economico-financiar presupune crearea condiţiilor necesare recuperării mijloacelor consumate şi realizarea unui profit care să constituie sursele de finanţare pentru dezvoltarea în continuare a entităţii.

La nivelul unei entităţi, analiza echilibrului financiar se poate realiza la trei nivele:

- **echilibru pe termen lung** - compară resursele permanente (capitalul permanent) cu utilizările permanente (activele imobilizate), iar pentru măsurarea echilibrului se foloseşte indicatorul „fond de rulment" (FR);
- **echilibru pe termen scurt** - compară resursele temporare cu utilizările temporare, iar indicatorul folosit este „necesarul de fond de rulment" (NFR);
- **echilibrul curent** – compare disponibilităţile cu creditele bancare temporare, se foloseşte indicatorul „trezorerie" (T).

Într-o manieră generală, echilibrul evocă ideea de echilibru dintre anumite elemente a ale unui sistem, ceea ce înseamnă în domeniul financiar armonizarea resurselor cu nevoile. Analiza echilibrului financiar se poate realiza în principal pe seama următoarelor elemente[2]:

- patrimoniul net (activul net);
- fondul de rulment;
- nevoia de fond de rulment;
- trezoreria.

Partenerii externi (băncile, deţinătorii de titluri, furnizorii, etc.) susceptibili de a fi afectaţi de **riscul de faliment**, sau de **insolvabilitate**, recurg adesea la studiul echilibrului financiar încercând să detecteze principalele simptome ale disfuncţionalităţilor, dat fiind că dezechilibrele fragilizează stabilitatea entităţii. Metodele şi tehnicile utilizate de analistul financiar sunt diferite, în funcţie de obiectivele analizei[3].

---

[1] Balteş Nicolae – Analiză şi diagnostic financiar – suport de curs, Sibiu, 2007.
[2] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 44.
[3] Medinschi, S., - Performanţele întreprinderii şi gestiunea financiară. Editura Orizonturi Universitare, Timişoara. 2003, p.73

Scanned with OKEN Scanner

Potrivit altor autori[1] principalii indicatori utilizați în analiza echilibrului financiar sunt *fondul de rulment, necesarul de fond de rulment și trezoreria netă.*

3.4.1. Analiza activului net

Potrivit Decretului 31/1954[2] orice persoană juridică trebuie să aibă un patrimoniu propriu (un ansamblu de bunuri de valori economice: clădiri, instalații sau sume de bani, ce exista în momentul constituirii entității). Patrimoniul este o cerință legală pentru orice categorie de persoane juridice, iar sursele patrimoniului propriu diferă după categoria persoanelor juridice.

Noțiunea juridică de patrimoniu cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor cu valoare economică, care aparțin unei persoane, spre deosebire de patrimoniu înțeles sub aspect economic, care încorporează capitalurile și veniturile unei persoane. Mai mult, de esența patrimoniului unei persoane în sens juridic este faptul că, spre deosebire de patrimoniul sub aspect economic, acesta înglobează și bunurile viitoare.

Configurația patrimoniului este dată nu numai de existenta unei mase de bunuri materiale, ci de existenta drepturilor și obligațiilor/ datoriilor cu valoare economică asupra bunurilor respective[3].

Patrimoniul net reflectă activele entității negrevate de datorii. Acesta exprimă averea acționarilor stabilită pe baza bilanțului patrimonial. Acest indicator este echivalentul activului net contabil (formă de evaluare patrimonială a firmei) [4].

Patrimoniul net se poate determina în două moduri și anume:

a) ca diferență între activul total și datoriile totale (exprimare materială a patrimoniului net);
b) ca sumă a surselor de finanțare a acestuia.

---

[1] Georgescu, N.; Robu, V.; Vâlceanu, Gh. - Analiză economico – financiară. Ediția a II-a, Editura Economică, București, 2005, p. 358

[2] *** Decretul nr. 31 din 30 ianuarie 1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, emitent: Consiliul de Stat, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954.

[3] Stan M., Turcu Ion - O fiică rebelă a dreptului privat – insolvența, Revista Phonix - Revista de insolvență, nr. 24, Editată de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, 2008, p. 17-18.

[4] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 44.

Scanned with OKEN Scanner

Activul net corectat[1] este cea mai uzuală valoare patrimonială a entităţii la care se recurge în situaţia în care se urmăreşte continuitatea activităţii acesteia. Pentru a efectua evaluarea economică a entităţii, trebuie aduse unele corecţii elementelor patrimoniale cuprinse în bilanţul contabil. Aceste corecţii sunt făcute în funcţie de valoarea la momentul evaluării firmei a fiecărui element patrimonial şi de gradul de valorificare a acestora. Am putea afirma că această metodă are la bază principiul prudenţei. Schematic, valoarea firmei, conform acestei metode, este prezentată în figura 3.4.

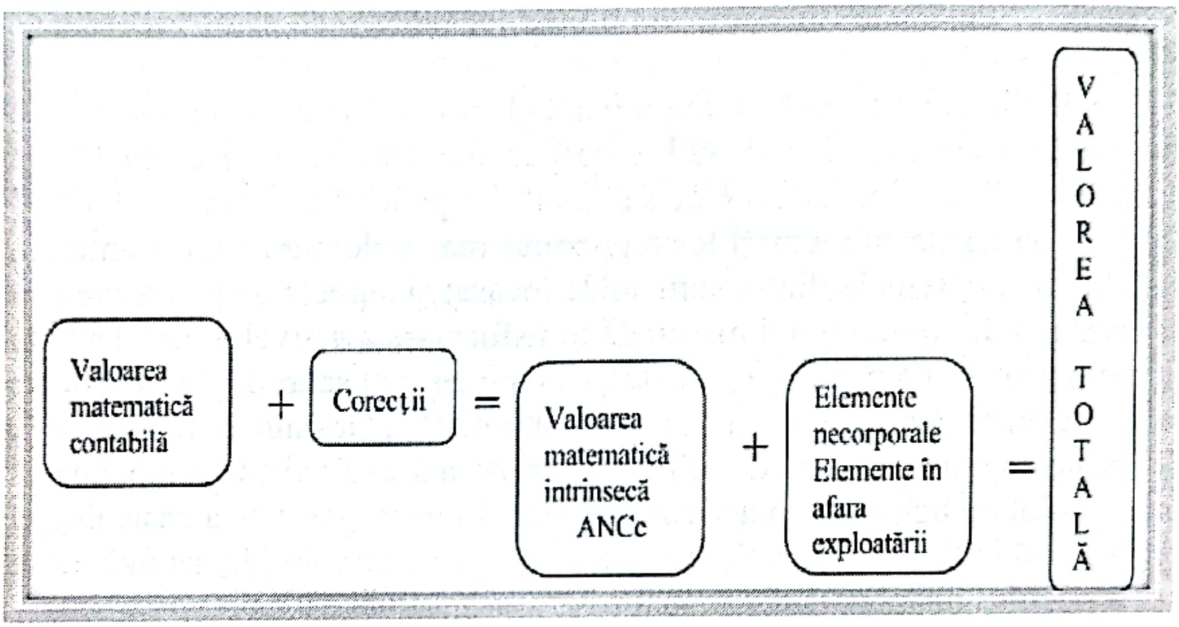

Figura 3.4. Evaluarea entităţii conform ANCc

Formulă de calcul:

$$ANC = (At+\Delta A) - (Dt+\Delta D)$$

unde:

At = total activ din bilanţul contabil;

ΔA = suma corecţiilor elementelor patrimoniale de activ;

Dt = datorii totale din bilanţul contabil;

ΔD = suma corecţiilor elementelor de pasiv de natura datoriilor.

Elementele de activ şi pasiv sunt evaluate utilizând diferite metode.

[1] Vasilescu Ghe., Wagner F., Hurduzeu M., Niculescu-Aron I. G. - Analiza statistico-economică şi metode de evaluare, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti, 2002, p. 132.

Scanned with OKEN Scanner

3.4.2. Analiza fondului de rulment

Fondul de rulment este un criteriu important de apreciere a echilibrului financiar, permiţând aprecierea pe termen scurt de incapacitate de plată.

Fondul de rulment[1] este expresia realizării echilibrului financiar pe termen lung şi a contribuţiei acestuia la înfăptuirea echilibrului finanţării pe termen scurt.

După alţi autori[2] *„fondul de rulment"* este un excedent al surselor totale stabile, adică al capitalurilor permanente, faţă de alocările permanente destinate finanţării sau alocărilor pe termen scurt generate de ciclul de exploatare.

Indiferent de modalitatea de calcul, fondul de rulment apare ca o „marjă de securitate financiară", care permite entităţii să facă faţă, fără dificultate, diverselor riscuri care se manifestă pe termen scurt.

Fondul de rulment (FR) reprezintă marja de siguranţă a entităţii, stabilită de diferenţele dintre sumele de încasat şi sumele de plătit, precum şi decalajul dintre termenul mediu de transformare a activelor circulante în lichidităţi şi durata medie în care datoriile pe termen scurt devin exigibile[3].

Gérard Charreaux în lucrarea intitulată „Gestiunea financiară"[4], defineşte noţiunea de fond de rulment patrimonial ca fiind „o corespondenţă între gradul de lichiditate a activului şi gradul de exigibilitate a pasivului; el procedează iniţial la o apreciere pe termen scurt a riscului de nerambursare sau a **riscului de faliment**".

Un alt autor, Patrice Vizzanova[5], defineşte noţiunea de fond de rulment net „ca partea de capitaluri permanente afectate pentru finanţarea ciclului de exploatare". El defineşte în consecinţă atitudinea entităţii de a finanţa ciclul său de exploatare prin capitaluri stabile.

Din punct de vedere al gestiunii financiare fondul de rulment reprezintă marja de securitate sau de siguranţă privind finanţarea activelor circulante şi cota de autonomie financiară.

Existenta unui fond de rulment suficient de mare, mai ales în cazul entităţilor cu activitate de producţie, este determinată de faptul că, în cazul

---

[1] Stancu Ion - Gestiunea financiară a agenţilor economici, Editura Economică, Bucureşti, 2004, p. 30.
[2] Cristea Horia, Ştefănescu Nicolae - Gestiunea financiară a întreprinderii, Editura Mirton, Timişoara, 2006, p. 76.
[3] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 44.
[4] Charreaux Gérard - Gestion financiere, Editura Litec, Paris, 1991, p. 53.
[5] Vizzanova Patrice - Gestion financiere, 8 edition, Editura ATOL, Paris, 1993, p. 291.

Scanned with OKEN Scanner

datoriilor pe termen scurt probabilitatea de plată este de 100%, ca urmare a existenței unor stocuri fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și a unor stocuri fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și a unor creanțe incerte.

Fondul de rulment se determină prin două modalități:

a) ***pornind de la elementele cuprinse în partea superioară a bilanțului*** (vezi figura 3.5.), ca diferență între capitalul permanent și imobilizările nete:

$$\mathbf{FR = CP - Ain}$$

În această accepțiune, fondul de rulment reprezintă surplusul de resurse permanente care asigură finanțarea activelor circulante. Acest surplus de resurse permanente degajat de partea de sus a bilanțului este folosit pentru acoperirea nevoilor de finanțare din partea de jos a bilanțului, fiind destinat reînnoirii activelor circulante.

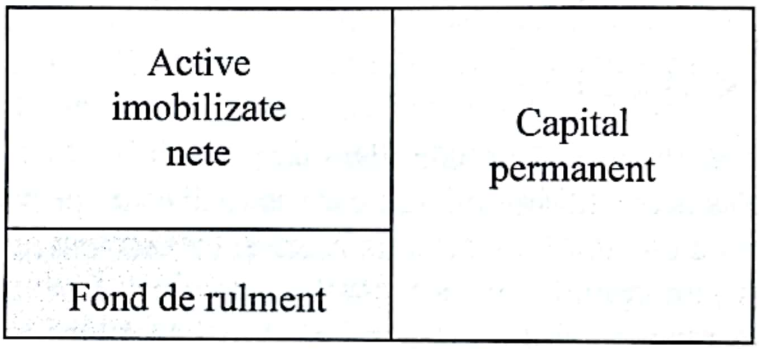

Figura 3.5. Fondul de rulment calculat pe partea de sus a bilanțului

b) ***pornind de la elementele cuprinse în partea de jos a bilanțului*** (vezi figura 3.6.), ca diferență între activele circulante și datoriile pe termen scurt:

$$\mathbf{FR = Ac - DTS}$$

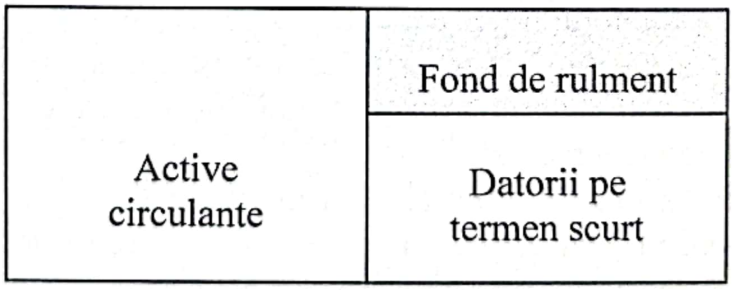

Figura 3.6. Fondul de rulment calculat pe partea de jos a bilanțului

Scanned with OKEN Scanner

În acest[1] caz fondul de rulment marchează activele circulante finanțate din surse stabile sau surplusul de active circulante față de datorii pe termen scurt sau partea activelor circulante nefinanțată de resursele pe termen scurt și care este finanțată de resurse permanente.

Formele sub care se regăsește fondul de rulment sunt în funcție de apartenența capitalului și anume:

- ***fond de rulment propriu***: este cel care apreciază cuantumul participării capitalului propriu la finanțarea activelor imobilizate, și se calculează cu ajutorul următoarelor formule:

FRP = Capital propriu – Active imobilizate

sau

FRP = Fond de rulment total – Datorii pe termen mediu și lung

- ***fond de rulment străin***: care pune în evidență participarea împrumuturilor pe termen mediu și lung la finanțarea activelor circulante, și se determină astfel:

FRS = FR – FRP

Fondul de rulment se poate *diminua* prin:

1) Creșterea activului imobilizat, care se realizează prin:
   - creșterea cheltuielilor de constituire și cercetare-dezvoltare;
   - investiții corporale, necorporale, financiare;
2) Diminuarea capitalului permanent, se realizează prin:
   - reducerea capitalului propriu prin reducerea capitalului social, distribuirea de dividend, înregistrarea unor pierderi sau distribuirea rezervelor;
   - rambursarea împrumuturilor pe termen mediu și lung;
   - răscumpărarea obligațiunilor;

Fondul de rulment poate *crește* prin:

1) Creșterea capitalului permanent, se realizează prin:
   - sporirea capitalului propriu prin creșterea aportului asociaților, creșterea rezultatului exercițiului, obținerea de subvenții sau creșterea rezervelor;
   - creșterea datoriilor pe termen mediu și lung prin emisiunea de obligațiuni sau contractarea de noi credite pe termen mediu și lung;

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 45.

Scanned with OKEN Scanner

2) Diminuarea activului imobilizat, se realizează prin:
   - dezinfestații prin scoaterea din funcțiune de mijloace fixe sau vânzarea activelor necorporale, corporale și financiare;
   - amortizare;
   - încasarea unor împrumuturi pe termen lung acordate de entitate;

Influența factorilor va determina modificări ale fondului de rulment, care se pot sintetiza în următoarele situații:

a) fondul de rulment crește ***($FR_1 > FR_0$)*** - situație considerată pozitivă deoarece o parte tot mai mare a activelor circulante este finanțată din capitalul permanent. Dacă această creștere s-a datorat însă creșterii gradului de îndatorare pe termen lung, prin apelarea la credite pe termen mediu și lung, atunci vor crește și dobânzile, care vor avea ca efect diminuarea rezultatului exploatării. Înseamnă că apelarea la credite pe termen lung are un efect favorabil asupra echilibrului financiar doar în situația în care eficiența activității de exploatare este superioară ratei dobânzii bancare (re > rd). Pornind de la structura fondului de rulment spunem că situația financiară a entității se îmbunătățește dacă creșterea fondului de rulment s-a realizat pe seama creșterii capitalurilor proprii.

Creșterea fondului de rulment trebuie analizată cu atenție, deoarece un fond de rulment care acoperă în totalitate stocurile nu este dovada unei bune gestiuni a resurselor, deoarece în locul resurselor permanente (mai costisitoare) se pot folosi resurse temporare (mai puțin costisitoare).

b) fondul de rulment scade ***($FR_1 < FR_0$)*** - în multe cazuri această situație este considerată a fi negativă deoarece activele circulante sunt acoperite într-o mai mică măsură din resurse permanente. O situație negativă este cea în care reducerea fondului de rulment se datorează reducerii capitalurilor proprii, însă dacă aceasta se datorează creșterii activelor imobilizate, situația financiară a entității ar trebui să se îmbunătățească în perioada următoare datorită rezultatelor exploatării generate de investiții.

c) fondul de rulment rămâne neschimbat ***($FR_1 = FR_0$)*** - această situație poate fi rezultatul stagnării entității când nu se realizează investiții sau volumul de activitate rămâne la același nivel. Această situație este de scurtă durată deoarece operațiunile financiar contabile determină modificarea permanentă a fondului de rulment în sensul creșterii sau diminuării lui.

În funcție de valorile pe care le ia indicatorul ***Fondul de Rulment Financiar***, pot apare trei situații diferite ale echilibrului financiar[1]:

---

[1] Stoica, Victor. Niculescu, Daniela. - Gestiunea financiară a întreprinderii. Universitatea Hyperion. disponibilă www.id-hyperion.ro/cursuri/GFI%20-%20ID.pd , accesat 01.05.2014, 2011, p. 17 -18

Scanned with OKEN Scanner

1. ***Capitaluri permanente > Activ imobilizat net,*** **FRF > 0** (figura 3.7). Capitalurile permanente acoperă o parte din nevoia de finanțare a activelor circulante, egală cu mărimea fondului de rulment. Această situație pune în evidență fondul de rulment financiar ca expresie a realizării **echilibrului financiar pe termen lung**.
2. ***Capitaluri permanente < Activ imobilizat net,*** **FRF < 0** (figura 3.8). O astfel de situație denotă absorbirea unei părți din resursele temporare pentru finanțarea unor nevoi permanente, ceea ce echivalează cu un **dezechilibru financiar**. Dacă în cazul entităților care au ca obiect de activitate comerțul, acest dezechilibru este permis, datoriile financiare către furnizori fiind asimilate în acest caz resurselor permanente datorită continuității acestora, în cazul entităților cu activitate industrială, situația este deosebit de periculoasă atât sub aspectul nevoii de rambursare a datoriilor pe termen scurt (care au finanțat imobilizările înainte ca acestea să intre în funcțiune, sau înaintea degajării surplusului de monedă din vânzări, corespunzător amortizării), cât și sub aspectul costului ridicat de procurare a creditelor pe termen scurt, uneori în condiții de dobândă, penalități, rambursare și garantare mai puțin avantajoase decât în cazul creditelor pe termen mediu sau lung.
3. ***Capitaluri permanente = Activ imobilizat net,*** **FRF = 0** (figura 3.9). Acest caz, foarte puțin probabil să apară în practică, denotă o armonie totală a structurii resurselor cu necesitățile de alocare a acestora.

1. *Capitaluri permanente > Activ imobilizat net,* FRF > 0

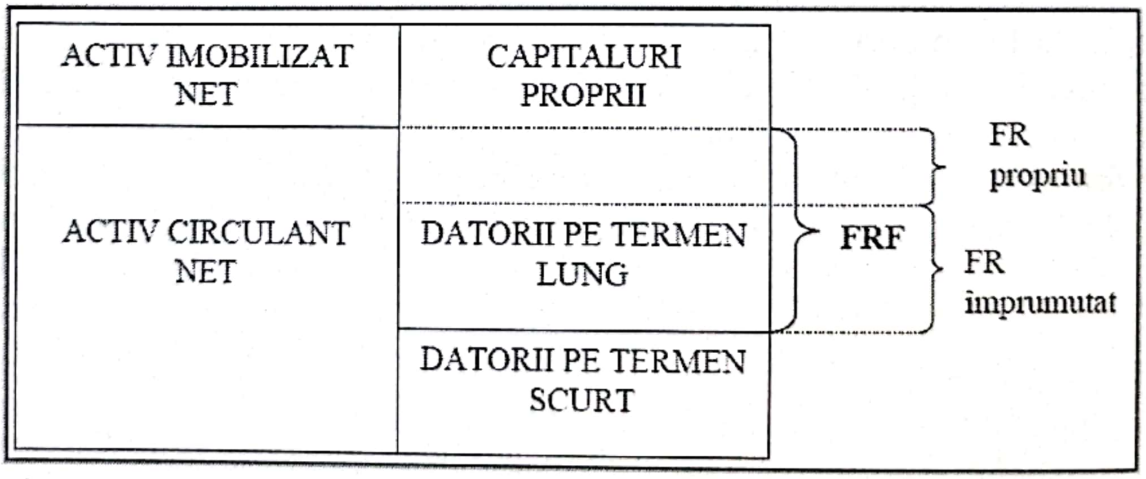

Figura 3.7. Cazul FRF > 0 Sursa:Stoica, Victor. Niculescu, Daniela. (2011). Gestiunea financiară a întreprinderii. Universitatea Hyperion. disponibilă www.id-hyperion.ro/cursuri/GFI%20-%20ID.pdf, accesat 01.05.2014, p. 19

Scanned with OKEN Scanner

2. *Capitaluri permanente < Activ imobilizat net* , FRF < 0

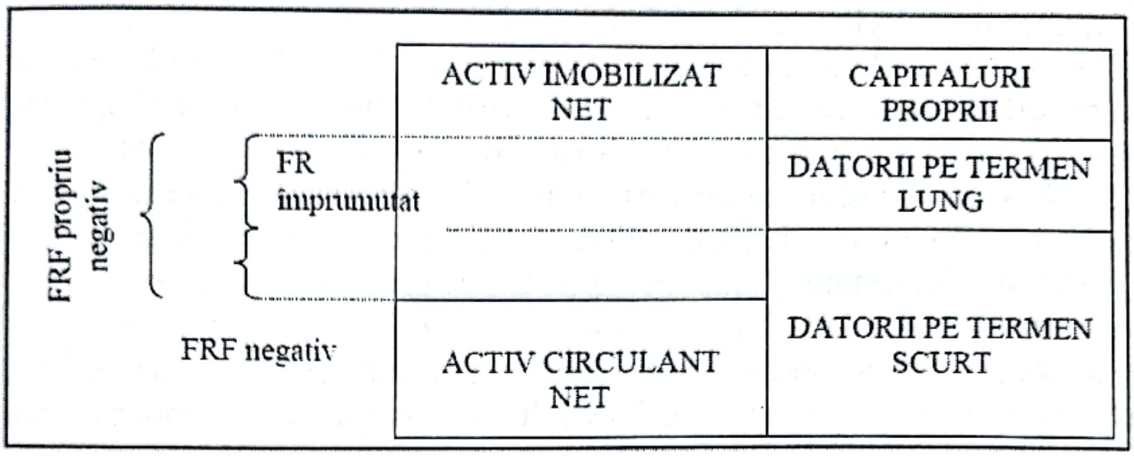

Figura 3.8. Cazul FRF < 0, Sursa:Stoica, Victor. Niculescu, Daniela. (2011). Gestiunea financiară a întreprinderii. Universitatea Hyperion. disponibilă www.id-hyperion.ro/cursuri/GFI%20-%20ID.pdf, accesat 01.05.2014, p. 19

3. *Capitaluri permanente = Activ imobilizat net* , FRF = 0

ACTIV IMOBILIZAT NET	CAPITALURI PROPRII
ACTIV CIRCULANT NET	DATORII PE TERMEN SCURT

Figura 3.9 Cazul FRF = 0, Sursa:Stoica, Victor. Niculescu, Daniela. (2011). Gestiunea financiară a întreprinderii. Universitatea Hyperion. disponibilă www.id-hyperion.ro/cursuri/GFI%20-%20ID.pdf, accesat 01.05.2014, p. 20

Factorii de variație ai fondului de rulment

Fondul de rulment poate avea următoarele valori:

- FR = 0; Ac = DTS, adică activele pe termen scurt sunt finanțate integral pe seama datoriilor pe termen scurt și, implicit, activele stabile sunt finanțate din capitaluri permanente.

Neexistând fond de rulment, entitatea se află într-o situație riscantă generată de faptul că, pe de o parte, obligațiile de plată au termene de plată bine precizate, iar pe de altă parte, transformarea activelor circulante în lichidități poate fi întârziată datorită disfuncționalităților apărute în activitatea entității.

- FR > 0; Ac > DTS, există un surplus de surse permanente care poate fi alocat finanțării ciclului de exploatare.

Scanned with OKEN Scanner

Existența unui fond de rulment pozitiv diminuează riscul de lichiditate în cazul unor dereglări ale ciclului de încasări și plăti.

- FR < 0; Ac < DTS, adică transformarea activelor circulante în lichidități nu acoperă datoriile pe termen scurt, ceea ce determină entitatea să apeleze la împrumuturi pe termen scurt pentru a-şi onora obligațiile de plată.

Mai mult decât atât, o parte a activelor imobilizate sunt acoperite tot din datorii pe termen scurt, entitatea nedispunând, în acest caz, de nici o marjă de securitate pe termen scurt, reprezentată de active lichide excedentare.

Această stare reflectă un dezechilibru financiar ce însă trebuie analizat în funcție de specificul activității desfășurate de entitate. Nu întotdeauna un fond de rulment negativ este expresia unei activități ineficiente. Astfel, în cazul unei societăți cu activitate de comerț, echilibrul se poate menține și cu un fond de rulment negativ. În acest caz, ponderea redusă în totalul resurselor a capitalurilor proprii și a datoriilor pe termen lung este compensată de rotația rapidă a elementelor ciclului de exploatare, care permit acoperirea unei părți a utilizărilor stabile.

Ratele care se pot construi pe baza fondului de rulment:

- rata de finanțare a cifrei de afaceri:

$$rf_{CA} = \frac{FR}{CA} \cdot 360$$

- rata de finanțare a activelor circulante:

$$rf_{Ac} = \frac{FR}{Ac} \cdot 360 \quad \text{sau} \quad rf_{Ac} = \frac{FR}{Ac} \cdot 100$$

- rata de acoperire a necesarului de fond de rulment:

$$rf_{NFR} = \frac{FR}{NFR} \cdot 100$$

- rata de acoperire a datoriilor pe termen scurt:

$$rf_{DTS} = \frac{FR}{DTS} \cdot 100$$

Ultimele rate oferă o imagine a modului de finanțare a ciclului de exploatare. Dacă nivelul lor este > 100% ele semnifică faptul că FR a asigurat finanțarea integrală a activelor circulante, a necesarului de fond de rulment respectiv a datoriilor pe termen scurt.

Rata fondului de rulment este un indicator echivalent fondului de rulment și reflectă măsura în care capitalurile permanente contribuie la finanțarea imobilizărilor, calculându-se astfel:

Scanned with OKEN Scanner

$$R_{fs} = \frac{CP}{Ai}$$

unde:

R_{fs}- rata de finanţare a activelor imobilizate din capitaluri permanente;

CP - capital permanent;

Ai - active imobilizate;

Rata fondului de rulment este numită şi rata de finanţare a activelor imobilizate din capitaluri permanente. Acest indicator evidenţiază condiţiile de finanţare din resurse proprii şi resurse atrase pe termen mediu şi lung, ale imobilizărilor. Creşterea valorii raportului corespunde unei ameliorări a structurii de finanţare a entităţii[1].

O valoare supraunitară a acestei rate semnifică faptul că ansamblul imobilizărilor este finanţat din resursele durabile, respectiv din capitalurile permanente, deci există un surplus de surse permanente care se constituie sub formă de fond de rulment (FR>0).

O valoare subunitară a acestei rate semnifică faptul că ansamblul imobilizărilor sunt finanţate parţial din surse stabile şi parţial din surse ciclice, iar fondul de rulment este negativ (FR<0).

O valoare egală cu unu a acestei rate semnifică faptul că se respectă ***condiţia de bază a echilibrului financiar*** adică activele stabile (ansamblul imobilizărilor) sunt finanţate din surse stabile iar activele ciclice din surse ciclice şi nu există fond de rulment (FR = 0) [2].

Creşterea valorii raportului corespunde teoretic unei ameliorări a structurii de finanţare, iar diminuarea lui exprimă o deteriorare a situaţiei cu excepţia cazului în care aceasta este voluntară şi datorată stabilizării structurilor financiare (reducerea capitalurilor proprii iniţial foarte ridicate, rambursarea împrumuturilor neutilizate).

Determinarea nivelului fondului de rulment, în practica financiară se realizează pe baza a trei strategii[3], cu implicaţii diferite din partea entităţilor.

O primă strategie este aceea de a constitui un fond de rulment în perioada de vârf a activităţii când se apelează la credite pe termen scurt, iar în perioade când nu există activitate apare un excedent de lichidităţi în

---

[1] Căruntu, Constantin. Lăpăduşi Mihaela Loredana. - Rentabilitatea şi echilibrul financiar. Analele Universităţii „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr.3./2011, p. 202

[2] Untaru, Mircea. - Analiză Economico-financiară. Editura fundaţiei pentru cultură şi învăţământ „Ioan Slavici". Timişoara. 2013, p. 85

[3] Buglea Alexandru - Analiză financiară. Concepte şi studiu de caz, Editura Mirton, Timişoara, 2005, p. 184.

Scanned with OKEN Scanner

fondul de rulment care să poată fi utilizat pentru diverse plasamente pe termen scurt. Această politică este considerată una de echilibru, care asigură cel mai bine realizarea obiectivelor financiare de rentabilitate şi lichiditate: diminuarea disponibilităţilor „leneşe"[1] va determina creşterea rentabilităţii, iar reducerea solicitărilor de credite pe termen scurt va determina creşterea capacităţii de plată, respectiv a autonomiei financiare a entităţii. Disponibilităţile „leneşe" sunt determinate de creşterea progresivă a trezoreriei nete, determinată de creşterea, tot progresivă, a fondului de rulment, disponibilităţi care, în lipsa unui plasament rentabil, au un cost de oportunitate ridicat.

O altă linie strategică ce poate fi adoptată de entitate este de a-şi constitui un fond de rulment care să acopere orice oscilaţii trimestriale a necesarului de active circulante. Strategia prudenţială a FR este o politică prudenţială, ce se caracterizează prin renunţarea totală la creditul pe termen scurt şi înregistrarea permanentă de excedent de lichidităţi, care ar putea fi utilizate pentru acoperirea oricărei creşteri neaşteptate a activelor circulante. Pentru rentabilitatea generală a entităţii, devine imperios necesar să se găsească plasamente pe termen scurt pentru fructificarea excedentului.

A treia strategie constă în asigurarea unui fond de rulment inferior oscilaţiilor activelor circulante din cursul anului. În acest caz entitatea apelează mereu la credite de trezorerie, ceea ce ridică nivelul costurilor. Se poate aprecia ca o politică riscantă a fondului de rulment, întrucât entitatea depinde de deciziile băncii cu privire la nivelul creditelor şi al dobânzilor. Totuşi, dacă nivelul rentabilităţii este mai mare decât nivelul dobânzii, această politică a fondului de rulment este acceptabilă întrucât apare efectul pozitiv de îndatorare.

Din cele trei reprezentări ale strategiilor privind fondul de rulment, se poate observa că fondul de rulment are caracter relativ stabil. Dacă nu au loc investiţii importante şi nici operaţiuni financiare pe termen lung, putem asista la o evoluţie progresivă a fondului de rulment, ca urmare a autofinanţării, respectiv a acumulărilor succesive de amortizări, provizioane şi profituri nete nerepartizate.

3.4.3. Analiza necesarului de fond de rulment

Principala componentă a echilibrului financiar pe termen scurt, este nevoia de fond de rulment care pune în evidenţă calitatea activităţii de

[1] Stancu Ion - Finanţe, Editura Economică, Bucureşti, 2006, p. 326.

Scanned with OKEN Scanner

exploatare[1]. Dacă nevoia de fond de rulment este inferioară fondului de rulment atunci excedentul de finanțare se regăsește sub forma unei trezorerii nete, concretizată în disponibilități bănești existente în conturi bancare și în casă. Pornind de la principiul că trebuie să existe un anumit echilibru între nevoile temporare și resursele temporare, bilanțul patrimonial evidențiază un alt indicator de echilibru financiar numit nevoia de fond de rulment (NFR). Necesarul de fond de rulment reprezintă diferența dintre nevoile temporare și sursele temporare, respectiv suma necesară finanțării decalajelor, care se produc în timp, între fluxurile reale și fluxurile de trezorerie determinate, în principal, de activitatea de exploatare.

Necesitățile de finanțare ale ciclului de exploatare (în stocuri și creanțe) sunt acoperite în cea mai mare parte din surse temporare corespunzătoare (datorii curente). Diferența dintre necesitățile de finanțare ale ciclului de finanțare și datoriile de exploatare evidențiază noțiune de nevoie de fond de rulment. Necesarul de fond de rulment reprezintă valoarea activelor ciclice ce trebuie finanțate din fondul de rulment, respectiv activele circulante (cu termen de lichiditate sub un an) care urmează să fie finanțate din surse stabile (cu exigibilitate mai mare de una an).

Pe baza datelor din bilanțul patrimonial necesarul de fond de rulment se poate determina astfel:

NFR = Active circulante exclusiv disponibilități bănești – Datorii pe termen scurt, exclusiv credite pe termen scurt

sau:

NFR = (Stocuri + Creanțe) – Obligații pe termen scurt

sau:

NFR = (Stocuri + Creanțe)+ Cheltuieli în avans – (Datorii curente – Credite bancare curente)+ Venituri în avans[2]

Necesarul de fond de rulment indică mărimea capitalurilor pe care entitatea trebuie să le dețină pentru finanțarea stocurilor și a decalajelor temporare între plata cumpărărilor și a altor datorii de exploatare și încasarea vânzărilor.

În practica economică, necesarul de fond de rulment este analizat pe două componente:

---

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 47.
[2] Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009, p. 327.

Scanned with OKEN Scanner

- necesarul de fond de rulment din exploatare (NFRE);
- necesarul de fond de rulment din afara exploatării (NFRAE).

Necesarul de fond de rulment din exploatare are un caracter dual, incluzând o dimensiune structurală, ce rezultă din natura activității desfăşurate şi din condițiile de exploatare, respectiv o dimensiune temporară, determinată de volumul activității, fluctuația cifrei de afaceri, a stocurilor, cât şi a variației creditelor client, respectiv furnizor.

Necesarul[1] de fond de rulment din exploatare (NFRE) se determină ca diferență între necesitățile ciclice de exploatare (stocuri de produse în curs şi produse finite, clienți şi conturi asimilate, avansuri acordate furnizorilor, etc.) şi resursele ciclice de exploatare (furnizori şi conturi asimilate, avansuri clienți, datorii fiscale şi sociale, etc.).

NFRE = Active ciclice aferente exploatării – Surse ciclice aferente exploatării

În activ aceste mărimi înglobează în principal, stocurile, creanțele asupra clienților şi avansurile achitate de entitate cu ocazia unor comenzi făcute furnizorilor.

În pasiv, aceste elemente înglobează, în principal, datorii contractate de entitate față de furnizorii săi şi anumiți clienți care au acordat avansuri asupra comenzilor lor în curs.

Necesarul de fond de rulment din afara exploatării (NFRAE) se determină ca diferență între necesitățile ciclice din afara exploatării (decontări cu asociații privind capitalul, alte creanțe, etc.) şi resursele ciclice din afara exploatării (datorii fiscale, datorii asupra imobilizărilor).

NFR = NFRE + NFRAE

NFRAE = Active ciclice în afara exploatării – Surse ciclice din afara exploatării

Astfel, necesarul de fond de rulment din exploatare evidențiază nevoia de finanțare determinată de ciclul de exploatare, suma pe care activitatea entității o solicită ca o nevoie durabilă, permanentă, de finanțare, pe când noțiunea de necesar de ***fond de rulment din afara exploatării*** este legată de operațiuni diverse ale entității (operațiuni de transfer, operațiuni fiscale etc).

Pe parcursul desfăşurării activității unei societăți comerciale, evoluția necesarului de fond de rulment este influențată de următorii factori:

a) *obiectul de activitate al agenților economici*, care face ca în cazul celor cu activitate de producție necesarul de fond de rulment să fie mai

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 48.

Scanned with OKEN Scanner

degrabă pozitiv, degajând o nevoie de exploatare, pe când în cazul celor cu activitate de comerț sau prestări de servicii să poată să fie chiar și negativ, degajând o resursă de exploatare. Cele două situații se datorează diferențelor care există între duratele de imobilizare a stocurilor și duratele creditului clienți.

b) *durata ciclului de exploatare* a cărei modificare determină modificarea în același sens a necesarului de fond de rulment prin:
   - schimbarea tehnologiilor de fabricație;
   - modificarea structurii producției în favoarea unor produse cu durată a ciclului de fabricație mai mare sau mai mică decât durata medie;
   - măsuri de natură organizatorică, care conduc la diminuarea timpului de lucru.

c) *mărimea cifrei de afaceri*, care determină modificarea în același sens a necesarului de fond de rulment. Limita inferioară a eficienței creșterii necesarului de fond de rulment este ca ritmul modificării necesarului de fond de rulment să fie inferior, cel mult egal, cu ritmul de modificare a cifrei de afaceri (INFR ≤ ICA).

d) *mărimea valorii adăugate*, determină, la fel ca și cifra de afaceri, modificarea în același sens a necesarului de fond de rulment. Astfel, pentru agenții economici cu un nivel redus al valorii adăugate și o durată a ciclului de exploatare mică, necesarul de fond de rulment din exploatare este foarte mic sau chiar poate degaja resurse nete de exploatare. În cazul agenților economici cu un volum mare al valorii adăugate și o durată a ciclului de exploatare mare, necesarul de fond de rulment înregistrează valori substanțiale. Prima situație se regăsește în cazul agenților economici cu profil comercial, pe când cea de-a doua în cazul agenților economici care produc echipamente tehnice și tehnologice.

e) *modul de gestionare a stocurilor*, exprimat prin viteza de rotație a stocurilor, are o influenta invers proporțională asupra necesarului de fond de rulment.

f) *indicele inflației* determină modificarea în același sens a necesarului de fond de rulment;

g) *costurile de producție*.

h) *nivelul datoriilor ciclice* generat de obligațiile entității față de furnizori, bugetul statului, salariați, care are o influenta invers proporțională asupra necesarului de fond de rulment;

i) *contextul economic*, care are o influenta asupra necesarului de fond de rulment prin factorii externi care pot influența mărimea acestuia, cum

Scanned with OKEN Scanner

sunt creditul acordat clienților sau cel primit din partea furnizorilor. O mărime a acestora care influențează negativ nevoia de fond de rulment impune revizuirea termenilor de negociere cu partenerii comerciali.

Sensul și intensitatea acțiunii acestor factori provoacă modificarea necesarului de fond de rulment în perioada curentă față de perioada de bază în așa fel încât necesarul de fond de rulment al perioadei curente poate fi mai mare, egal sau mai mic decât necesarul de fond de rulment al perioadei anterioare.

- $NFR_1 > NFR_0$, semnifică o creștere a necesităților ciclice de finanțare a entității generată fie de creșterea activelor din exploatare și din afara exploatării, fie de diminuarea datoriilor de exploatare și din afara exploatării, fie de acțiunea simultană a acestor două cauze;
- $NFR_1 < NFR_0$, semnifică o reducere a necesităților ciclice de finanțare a entității generată de diminuarea activelor din exploatare și din afara exploatării, de creșterea datoriilor de exploatare și din afara exploatării sau de acțiunea simultană a acestor două cauze.

Analiza necesarului de fond de rulment poate evidenția următoarele stări:

a) NFR > 0, Ac > Pc. Necesarul de fond de rulment pozitiv semnifică faptul că există un surplus de active ciclice în raport cu datoriile curente, pentru care entitatea trebuie să aloce resurse.

Un necesar de fond de rulment pozitiv reflectă:

- situație normală dacă este determinată, de exemplu, de:

- politica de investiții, care atrage creșterea nevoii de finanțare a ciclului de exploatare;
- creșterea vânzărilor;
- mărirea duratei ciclului de fabricație, datorită creșterii complexității produselor.

- situație anormală, dacă este determinată, de exemplu, de:

- existența unui decalaj nefavorabil între lichiditatea activelor circulante și exigibilitatea datoriilor din exploatare (a crescut durata în zile a încasărilor și s-a redus durata în zile a plăților);
- existența unor stocuri fără mișcare sau cu mișcare lentă.

b) NFR < 0, Ac < Pc. Necesarul de fond de rulment este negativ, ceea ce reflect existența unui surplus de resurse temporare (ciclice) în raport cu activele ciclice (nevoi temporare).

Situația este pozitivă dacă este determinată, de exemplu, de:

- accelerarea vitezei de rotație a stocurilor și creanțelor;
- angajarea unor datorii de exploatare cu termene de plată mai relaxate.

Scanned with OKEN Scanner

Rata de acoperire a necesarului de fond de rulment indică procentual cu cât participă fondul de rulment la acoperirea unor nevoi temporare. Cu cât rata este mai mare, cu atât entitatea comercială nu va avea dificultăți în plata datoriilor curente.

3.4.4. Analiza trezoreriei

Trezoreria reflectă soldul final al ansamblului de fluxuri de încasări și plăti. În practică, trezoreriei i-au fost atașate mai multe noțiuni, ca totalul valorilor de casă, ansamblul activelor lichide, cel mai frecvent utilizată fiind cea de trezorerie netă.

În această accepțiune, trezoreria reprezintă diferența dintre activul realizat și disponibilul, pe de o parte, și datoriile financiare pe termen scurt, pe de altă parte, respectiv diferența dintre valorile de trezorerie de activ și valorile de trezorerie de pasiv.

În categoria *activelor de trezorerie* se includ disponibilitățile (în casă și în cont curent) depozitele la termen, activele financiare de trezorerie.

În categoria *pasivelor de trezorerie* intră:

- împrumuturi din emisiuni de obligațiuni cu scadență sub un an corectate cu valoarea primelor privind rambursarea obligațiunilor;
- partea din creditele bancare pe termen lung scadentă sub un an;
- datoriile ce privesc imobilizările financiare;
- alte împrumuturi și datorii asimilate, la care se adaugă dobânzile aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate;
- creditele bancare pe termen scurt.

Analiza trezoreriei este analiza echilibrului financiar curent, când se compară o mărime relativ constantă (fondul de rulment) cu o mărime fluctuantă (necesarul de fond de rulment).

Trezoreria netă[1] (TN) este indicatorul care exprimă corelația dintre fondul de rulment și nevoia de fond de rulment, reflectând situația financiară a entității, atât pe termen mediu și lung, cât și pe termen scurt și se calculează în general ca diferență între fondul de rulment sau fondul de rulment net global și necesarul de fond de rulment:

$$\mathbf{T = FR - NFR}$$

În acest fel, trezoreria este influențată atât de modificarea fondului de rulment (financiar sau global), cât și de modificarea necesarului de fond de rulment:

---

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 49.

Scanned with OKEN Scanner

- dacă fondul de rulment financiar (sau fond de rulment net global) este mai mic decât necesarul de fond de rulment, trezoreria netă este negativă;
- dacă fondul de rulment financiar (sau fond de rulment net global) este mai mare decât necesarul de fond de rulment, trezoreria netă este pozitivă.

Trezoreria pozitivă este rezultatul echilibrului financiar curent al entității, când fondul de rulment este superior necesarului de fond de rulment.

Expresia trezoreriei pozitive se regăsește sub forma disponibilităților bănești în conturi bancare și în casă și investițiilor pe termen scurt.

Această situație favorabilă se concretizează într-o îmbogățire a trezoreriei, întrucât entitatea dispune de lichidități care îi permit atât plata datoriilor pe termen scurt, cât și efectuarea diverselor plasamente eficiente pe piața monetară sau financiară. În acest caz se poate vorbi de o autonomie financiară pe termen scurt. Chiar dacă înregistrarea unei trezorerii pozitive pe mai multe exerciții financiare demonstrează o rentabilitate economic ridicată, nu întotdeauna o trezorerie pozitivă este semnul unei situații favorabile, deoarece scopul entității nu este obținerea unei trezorerii, ci antrenarea resurselor în activități eficiente.

Un fond de rulment pozitiv corelat cu un necesar de fond de rulment negativ va determina de asemenea o trezorerie pozitivă. Dacă existența necesarului de fond de rulment negativ se datorează îmbunătățirii gestiunii activelor curente și a datoriilor curente, atunci la nivelul entității efectul se va regăsi în existența unor resurse suplimentare care au un efect favorabil asupra echilibrului financiar.

O trezorerie pozitivă se poate obține și dacă entitatea înregistrează un fond de rulment negativ și un necesar de fond de rulment, de asemenea negativ, dar în mărime absolută mai mare. În acest caz, deși teoretic trezoreria pozitivă reflectă un echilibru financiar al entității, practic entitatea, pe termen lung, se va confrunta cu un dezechilibru, deoarece o parte din imobilizări și ciclul din exploatare sunt finanțate din datoriile pe termen scurt (furnizori, salariați, stat și bănci).

Trezoreria negativă evidențiază un dezechilibru financiar, când nevoia de fond de rulment nu poate fi finanțată în întregime din resurse permanente. Acest deficit monetar este acoperit prin angajarea de credite pe termen scurt, entitatea fiind dependentă față de resursele financiare pe termen scurt. În acest caz situația de dependență a entității are ca efect limitarea autonomiei financiare pe termen scurt.

NFR > 0 FR > 0.

Scanned with OKEN Scanner

Echilibrul financiar curent este grav afectat dacă la nivelul entității se înregistrează un fond de rulment negativ și un necesar de fond de rulment pozitiv. În acest caz, pentru acoperirea nevoilor financiare atât pe termen lung cât și pe termen scurt, se va apela la credite de trezorerie care dacă nu sunt corelate cu măsuri de redresare a activității pot conduce la blocaj financiar.

În decursul desfășurării activității sale, o entitate poate să înregistreze o trezorerie pozitivă sau negativă (mai rar una nulă în situația, cu totul întâmplătoare, când fondul de rulment și necesarul de fond de rulment au aceeași mărime).

Cele mai frecvente cauze care conduc la o trezorerie negativă se pot grupa în:

- *criză de creștere*, când are loc o creștere puternică a cifrei de afaceri. În acest caz, creșterea resurselor permanente este insuficientă pentru atingerea unui nivel al FR care să acopere NFR, a cărei creștere este proporțională cu cifra de afaceri. Ca și modalități de remediere a situației se recomandă creșterea rentabilității, creșterea de capital sau reducerea necesarului de fond de rulment corelată cu încetinirea creșterii.
- *criză de gestionare*, caracterizată prin creșterea NFR într-un ritm mai mare decât nivelul de creștere al cifrei de afaceri. Această stare poate apare după mai multe exerciții financiare pe parcursul cărora entitatea beneficiază de o trezorerie satisfăcătoare, dar care nu este urmată de o creștere a cifrei de afaceri. În acest caz, entitatea acceptă noi facilități acordate clienților concretizate în creșterea creanțelor și implicit a nevoii de fond de rulment.

Îmbunătățirea situației entității se poate realiza prin corelarea activelor ciclice cu pasivele ciclice realizată prin reducerea activelor și creșterea pasivelor. În primul rând, în acest caz se va urmări creșterea eficienței gestionării stocurilor și a creditelor acordate clienților.

Cauza unei politici financiare greșite este generată de realizarea unor investiții masive fără a se recurge la o finanțare pe termen lung. Ca și efect, resursele permanente au fost alocate imobilizărilor.

Remedierea situației presupune efectuarea unei analize a investițiilor care să conducă la restructurarea fondului de rulment printr-un aport de fonduri proprii, prin apelarea la împrumuturi pe termen mediu și lung, prin creșterea aportului acționarilor sau chiar prin cesionarea de imobilizări.

- *criză de rentabilitate*. Înregistrarea unei rentabilități reduse sau chiar de pierderi provoacă diminuarea capitalului propriu și, implicit, reducerea fondului de rulment.

Scanned with OKEN Scanner

Restabilirea echilibrului pe termen lung presupune, în primul rând, creşterea rentabilităţii, compensarea pierderilor prin aport de capital propriu şi numai dacă aceste variante au fost epuizate, apelarea la împrumuturi pe termen lung.

- diminuarea activităţii. Reducerea continuă a cifrei de afaceri determină reducerea necesarului de fond de rulment.
- diminuării creanţelor de exploatare şi a stocurilor, în timp ce creditele furnizor rămân aceleaşi.

Ca şi remedii pentru îmbunătăţirea situaţiei, în primul rând, se impune reducerea nevoii de fond de rulment în acelaşi timp cu reducerea activităţii, apoi redresarea rentabilităţii şi activităţii şi abia în ultimul rând aportul de capital.

În mod practic, entităţile se confruntă, de cele mai multe ori, cu o trezorerie negativă, generată de corelaţiile dintre fondul de rulment şi necesarul de fond de rulment

În activitatea curentă, cauzele cele mai frecvente ale dezechilibrului financiar, care fac ca entitatea să intre în incapacitatea de a-şi onora obligaţiile pe care le are faţă de furnizori, stat, salariaţi, acţionari şi bănci, se regăsesc în:

- imobilizarea resurselor financiare în stocuri de materii prime şi materiale peste necesar, ca urmare a aprovizionării acestora în cantităţi exagerate sau într-o altă structură decât cea corespunzătoare nevoilor producţiei:
- în producţia neterminată, ca urmare a nerespectării disciplinei tehnologice şi a depăşirii ciclului de fabricaţie;
- în stocuri de produse finite, ca urmare a lansării în fabricaţie a unor produse fără desfacere asigurată, a calităţii necorespunzătoare sau a nelivrării la termen a produselor finite către beneficiari;
- nerealizarea profitului prevăzut sau înregistrarea de pierderi;
- neîncasarea la timp, de la clienţi, a contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate.

3.5. Analiza bonităţii financiare prin metoda ratelor

Factorii care determină falimentul sunt de natură foarte diferită, acţionează în mod înlănţuit şi conduc de fiecare dată la scăderea rentabilităţii şi lichidităţii entităţii. Astfel, entitatea întâmpină dificultăţi în a-şi onora în mod continuu relaţiile contractuale cu partenerii (clienţi, furnizori, creditori, personal, puterea publică, acţionari) pentru că nu

Scanned with OKEN Scanner

dispune de o rentabilitate minimă şi de o lichiditate satisfăcătoare. Simptomele care conduc la falimentul („failure path") entităţii sunt sintetizate în figura 3.10.

Bonitatea evidenţiază o stare financiară legată de capacitatea entităţii de a-şi achita datoriile la diferite termene, putând fi considerată şi un indicator al echilibrului financiar.

Bonitatea se realizează din cel puţin următoarele puncte de vedere:

- ***lichiditatea***, care reflectă capacitatea de plată a datoriilor pe termen scurt;
- ***solvabilitatea***, care reflectă capacitatea de plată a datoriilor totale pe termen mediu şi lung.

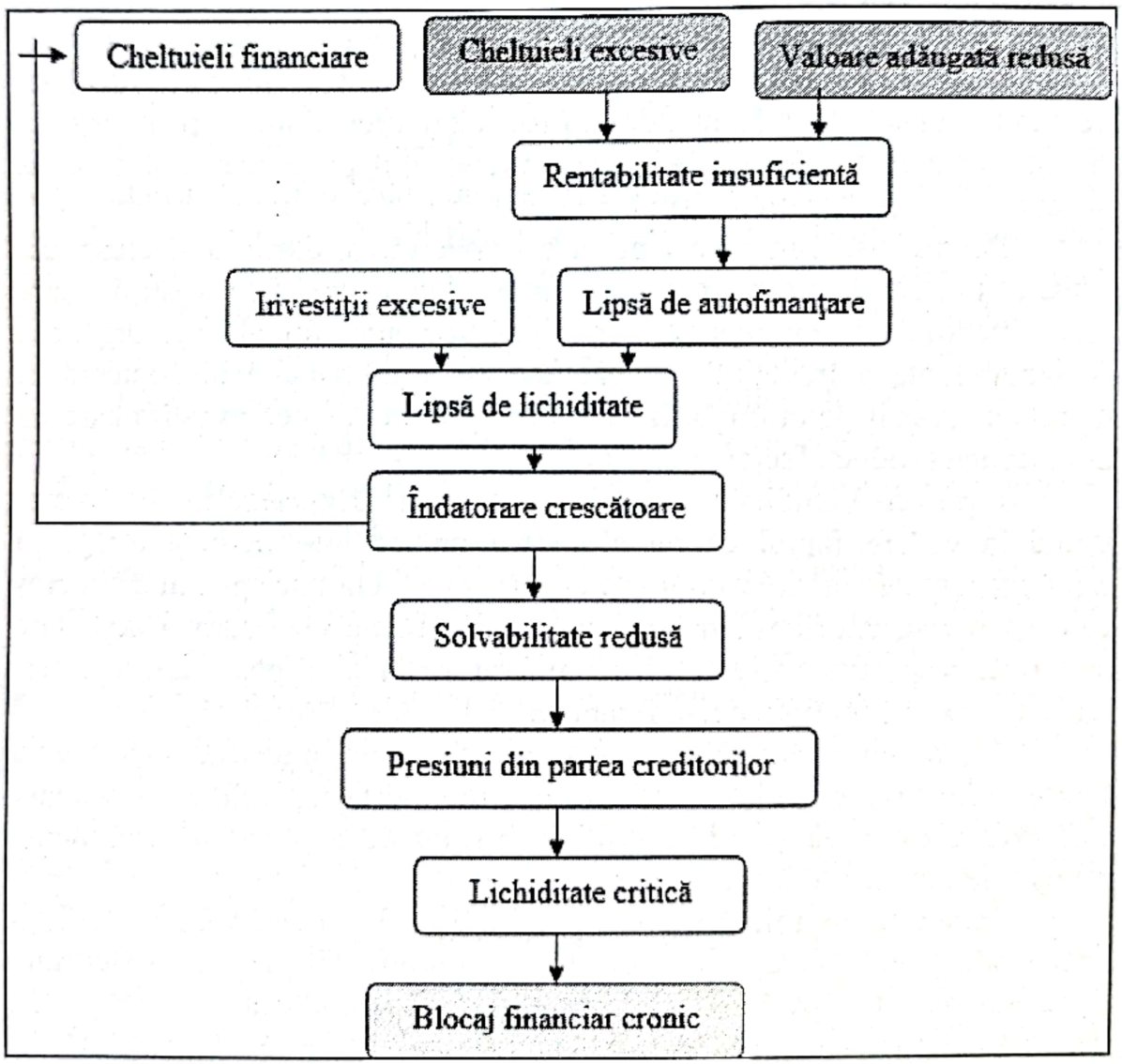

Figura 3.10. Simptomele falimentului entităţii *(Sursa*: Mironiuc Marilena - *Analiză economico-financiară,* Editura Sedcom Libris, Iaşi, 2010)

Scanned with OKEN Scanner

Analiza bonității financiare urmărește reflectarea capacității de plată a datoriilor entității.

Toate aceste simptome reflectă degradarea activității entității datorită unor cauze multiple. Cheltuielile excesive pot fi consecința tehnologiilor depășite sau dimpotrivă a spiritului inovativ excesiv și neadecvat firmei; gestiunii ineficiente a stocurilor; incompetenței și lipsei de motivare a personalului; tensiunilor sociale; controlului de gestiune insuficient; etc. Cheltuielile excesive împreună cu prețul ridicat al unor factori de producție și existenta stocurilor de produse finite diminuează valoarea adăugată, care poate deveni inferioară cheltuielilor cu personalul, situație în care entitatea este în imposibilitatea remunerării participanților direcți și indirecți la activitatea sa.

Remunerarea și reînnoirea resurselor pe care entitatea le angajează este posibilă dacă prin activitatea sa degajă un flux de rezultate (rentabilitate) suficient de abundent. Insuficiența rentabilității poate rezulta din neadaptarea producției la cererea pieței, din pierderea unor cote de piață, dintr-o lipsă de dinamism comercial.

Pentru a-și asigura cel puțin supraviețuirea, dacă nu și creșterea, entitatea trebuie să-și conserve autonomia financiară, altfel investițiile care suscită nevoi de finanțare suplimentare nu vor putea fi realizate. Ori, lipsa de rentabilitate antrenează o capacitate de autofinanțare insuficientă în raport cu investițiile în imobilizări și în active circulante, investiții care nu întotdeauna produc efectele scontate[1].

Lipsa de lichiditate determină entitatea să apeleze la îndatorare, având în vedere faptul că rentabilitatea redusă nu-i permite atragerea capitalurilor de la investitori. Pentru orice entitate prezintă interes cunoașterea structurii financiare cu care își poate desfășura o activitate rentabilă, respectiv a nivelului de îndatorare la care poate apela, astfel încât, acesta să nu implice risc financiar.

Cheltuielile financiare, care grevează și mai mult cheltuielile deja foarte ridicate ale entității, afectează solvabilitatea, având în vedere, îndatorarea excesivă și imposibilitatea firmei de a-și onora la scadență obligațiile față de creditori.

În aceste împrejurări, cresc presiunile din partea creditorilor, fiind imposibilă recurgerea la noi împrumuturi, ceea ce determină „strangularea" trezoreriei (incapacitatea de plată). Presiunile din partea creditorilor și incapacitatea de plată sunt semnale clare de faliment.

---

[1] Mironiuc Marilena, Analiză economico-financiară, Editura Sedcom Libris, Iași, 2010, p. 440.

Scanned with OKEN Scanner

Este foarte important pentru funcționalitatea și perenitatea societăți ca echilibrul economic, exprimat printr-un înalt grad de rentabilitate, să coexiste cu echilibrul monetar, tradus prin constanța lichidității și solvabilității. Neconcordanța dintre aceste două echilibre nu prezintă un grad mare de periculozitate pentru firmă dacă se manifestă pe termen scurt sau la începutul vieții entității. În ultimul caz, entitatea dispune de lichiditatea necesară constituirii unei structuri patrimoniale adecvate, deși lipsește rentabilitatea care urmează să apară în timp, prin efectul investițiilor.

3.5.1. Analiza lichidității

Analiza lichidității firmei urmărește capacitatea acesteia de a-și achita obligațiile curente din resurse curente. Pe baza acestui indicator se poate evalua riscul incapacității de plată pe termen scurt.

Opoziția dintre lichiditatea activelor deținute de o entitate și exigibilitatea datoriilor sale pune în evidență existența unui echilibru sau dezechilibru financiar. Astfel fiecare element de activ la un ciclu financiar într-un orizont de timp dependent direct de natura sa se caracterizează prin gradul său de lichiditate. Elementele de pasiv, care reprezintă îndatorarea entității, se caracterizează prin gradul lor de exigibilitate.[1]

Lichiditatea entității este o formă a echilibrului financiar, fiind percepută în literatura de specialitate în mai multe sensuri:

- în sens foarte larg, ca fiind capacitatea unor active de a fi transformate, la un moment dat, în bani;
- în sens larg, ca fiind capacitatea pe care o are o entitate de a acoperi, prin elemente patrimoniale de mijloace circulante active, obligațiile pe termen scurt, ca elemente de pasiv (lichiditatea patrimonială);
- în sens restrâns, ca fiind capacitatea entității de a satisface prompt din disponibilități și alte plasamente lichide, în maximum 10 – 20 zile, obligațiile exigibile.

Ratele de lichiditate, cunoscute în literatura de specialitate și sub denumirea de rate de trezorerie, măsoară capacitatea entității de a face față obligațiilor pe care le are pe termen scurt.

Analiza ratelor de lichiditate se realizează prin compararea ansamblului lichidităților potențiale (active care pot fi transformate în monedă pe termen scurt) cu exigibilitățile potențiale (datorii care trebuie rambursate pe termen scurt). Formele pe care le îmbracă ratele de lichiditate sunt prezentate în figura 3.11.

---

[1] Creană Cornel - Analiza economico-financiară, Editura Economică, București, 2006, p. 55.

Scanned with OKEN Scanner

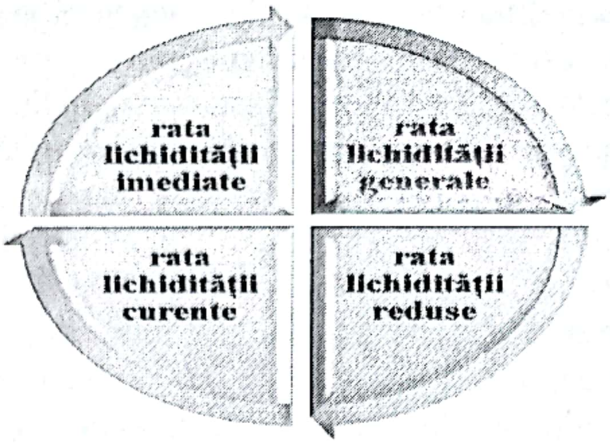

Figura 3.11. Tipuri de rate de lichiditate

Rata lichidității generale (rlg) exprimă capacitatea entității de a-și onora obligațiile pe termen scurt (de exploatare) din resursele bănești disponibile, prin aptitudinea de transformare rapidă a activelor circulante în disponibilități bănești[1] și se calculează:

$$rlg = \frac{Ac}{Pc} = \frac{\text{Stocuri} + \text{Creanțe} + \text{Ifts} + \text{Disponibilități bănești}}{\text{Pc (Datorii pe termen scurt)}}$$

unde:
Ac = active circulante;
Pc = pasive curente;
Ifts = investiții financiare pe termen scurt.

$$\text{Lichiditate generală} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Datorii pe termen scurt}}$$

Altfel spus, **rata lichidității generale** reflectă măsura în care drepturile creditorilor pe termen scurt sunt perfect acoperite de valoarea activelor, care pot fi transformate în bani lichizi, în decursul unui interval de timp care corespunde perioadei de maturitate a datoriilor. Acest indicator pleacă de la premisa că stocurile sunt lichide în orice moment. În realitate, lichiditatea stocurilor este variabilă și deci indicatorul poate să inducă în erori de interpretare.

În teorie se consideră[2] că există garanția onorării plăților, dacă

[1] Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009, p. 326.
[2] Cristea, I., Talpoș, I., Corduneanu, C., Lăbuneț, A., Pirtea, M. - Gestiunea financiară a societăților comerciale vol.3. Mirton, Timișoara, 2001, p.118 și Herbei Marius, Mazuru Luminița - Gestiunea financiară a întreprinderii ediția a II-a, Editura Mirton, Timișoara, 2002, p. 130.

Scanned with OKEN Scanner

lichiditatea curentă a entității este egală cu 2. Orice scădere sub acest nivel reflectă faptul că datoriile curente cresc mai rapid decât activele curente și, deci, solvabilitatea curentă a entității se deteriorează. În consecință, entitatea comercială va întârzia plățile către furnizori, salariați, bănci și stat. Dacă creditorii solicită expres entității plata datoriilor, atunci aceasta ar trebui să-și lichideze activele curente la 75% din valoarea lor contabilă (1: 1,33) x100, pentru a-și achita obligațiile față de creditori.

Folosirea acestor indicatori este o modalitate rapidă pentru aprecierea gradului în care entitatea face față obligațiilor pe termen scurt, prin compararea ansamblului lichidităților potențiale (active transformabile în monedă pe termen scurt) cu exigibilitățile potențiale (datorii rambursabile pe termen scurt).[1]

În practică, indicatorul lichidității generale a unei societăți comerciale trebuie să fie analizat comparativ cu nivelul mediu al acestuia, calculat la nivelul sectorului de activitate. Ulterior, se impune o analiză a cauzelor care generează abateri față de media sectorului. Acestea pot fi generate de utilizarea la maxim a creditului oferit de furnizori, reducerea creditului acordat clienților.

Totuși, nici nivelul teoretic și nici media pe sector nu sunt parametri de referință care trebuie atinși. Întrucât sunt societăți comerciale a căror lichiditate generală se situează sub sau deasupra parametrilor de referință, dar a căror lichiditate nu este afectată.

De cele mai multe ori se consideră că lichiditatea generală reflectă o situație favorabilă, bună, dacă are valori cuprinse între [1,2 ÷ 2] limita minimă a sa fiind 1.

Dacă rata lichidității generale are valori mai mari de 1,2 situația entității este bună, deoarece cel puțin pe termen scurt, datorită activelor circulante mai mari decât obligațiile curente, aceasta are capacitatea de a-și achita datoriile exigibile.

În acest caz, apariția unor evenimente neprevăzute în mișcarea activelor circulante sau în deteriorarea valorii acestora este acoperită tocmai prin diferența dintre valoarea activelor circulante și datoriile pa termen scurt.

Trebuie avut în vedere totuși că o rată a lichidității generale mare nu înseamnă o activitate eficientă deoarece mărimea ratei este influențată de nivelul stocurilor care de multe ori se concretizează printr-un nivel redus al lichidității (stocuri cu mișcare lentă, stocuri fără mișcare, stocuri degradate și nevandabile, etc.).

---

[1] Georgescu Nicolae - Analiza bilanțului contabil, Editura Economică, București, 1999, p. 209.

Scanned with OKEN Scanner

Valoarea maxim acceptabilă a ratei lichidității generale este de 2, peste acest nivel considerându-se că activele circulante sunt gestionate necorespunzător.

Dacă rata lichidității generale este egală cu 1, situația entității este delicată deoarece există o corespondență deplină între activele circulante și resursele corespunzătoare, și orice întârziere în încasarea creanțelor conduce la imposibilitatea acoperirii obligațiilor curente.

Dacă rata lichidității generale este mai mică decât 1, situația entității este riscantă, ea fiind în situația de a înregistra plăti restante cu influenta asupra fluxurilor bănești și financiare ale entității.

În acest caz remedierea situației se poate realiza prin reducerea nivelului stocurilor fără a influența însă continuitatea producției sau prin reducerea duratei creditului client.

Pentru analiza lichidității generale trebuie să ținem seama de următoarele aspecte:

- asupra nivelului lichidității acționează mai mulți factori ca natura sectorului de activitate, structura activelor circulante, viteza de rotație a activelor circulante, sezonalitatea, faza de maturitate a entității;
- nu este suficient ca rata lichidității generale să fie supraunitară, ci trebuie ca tendința acesteia să fie de creștere.

Rata lichidității reduse (rlr) sau lichiditatea imediată exprimă capacitatea entității de a-și onora obligațiile pe termen scurt din acele active circulante care pot fi transformate relativ rapid în disponibilități. În acest fel, pentru calculul ratei, se elimină influența lichidității stocurilor. Ca modalități de calcul, rata lichidității reduse se poate determina:

- prin scăderea valorii stocurilor din valoarea activelor circulante și raportarea la valoarea pasivelor circulante:

$$\text{Lichiditatea imediată} = \frac{\text{Active circulante} - \text{Stocuri}}{\text{Datorii pe termen scurt}}$$

- prin raportarea sumei creanțelor, investițiilor financiare pe termen scurt și disponibilităților bănești, la valoarea pasivelor circulante:

$$\text{rlr} = \frac{\text{Creanțe} + \text{Investiții financiare pe termen scurt} + \text{Disponibilități bănești}}{\text{Pc (Datorii pe termen scurt)}}$$

Teoria consideră[1] că un nivel al lichidității imediate mai mare ca 1 exprimă o lichiditate bună, însă în practică se impune o analiză comparativă

[1] Cristea, I., Talpoș, I., Corduneanu, C., Lăbuneț, A., Pirtea, M. - Gestiunea financiară a societăților comerciale vol. 3. Mirton, Timișoara, 2001, p. 122.

Scanned with OKEN Scanner

cu nivelul mediu aferent sectorului de activitate, la care se adaugă o analiză structurală. Unele societăți comerciale pot înregistra valori ale indicatorului de lichiditate inferioare nivelului considerat optim, dar nu au dificultăți legate de plățile scadente și de plățile viitoare prognozate.

Întrucât lichiditatea efectivă este influențată de periodicitatea și fluctuația fluxurilor de numerar, indicatorii lichidității trebuie analizați în corelație cu perioada de conversie a numeralului. Atunci când valoarea activelor lichide acoperă sau depășește valoarea datoriilor exigibile curente și viitoare, entitatea dispune de o stare de lichiditate durabilă.

Managerii entităților sunt interesați să asigure un nivel al lichidității care să evite pericolul apariției stării de insolvabilitate. Analiza lichidității și stărilor de echilibru financiar dinamic poate fi completat prin studiul fondului de rulment sau marjei de securitate financiară generată de structura lichidității activului și exigibilității pasivului. Modificările structurale ale activelor reale curente, efectelor de plătit și respectiv a celor de primit impune existenta fondului de rulment care să permită înregistrarea echilibrului financiar.

Mărimea optimă a acestui indicator este 1, dar această rată este de regulă subunitară, considerându-se că un nivel între [0,6 ÷ 1] reflectă o bună capacitate de plată a obligațiilor pe termen scurt.

Depășirea nivelului optim poate reflecta o utilizare ineficientă fie a creanțelor (dificultăți în încasarea lor), fie a disponibilităților (lipsa unei strategii în utilizarea acestora).

Rata lichidității curente (rlc), pune în corespondență elementele cele mai lichide ale activului cu obligațiile pe termen scurt, reflectând capacitatea entității de a-și onora obligațiile pe termen scurt din plasamente și disponibilități.

$$rlc = \frac{\text{Investiții financiare pe termen scurt} + \text{Disponibilități bănești}}{\text{Pc (Datorii pe termen scurt)}}$$

Valoarea optimă a acestei rate este cuprinsă între [0,4 ÷0,6].
Valorile de referință ale indicatorului sunt:

- valoarea minim acceptabilă a acestui indicator este de 1,00, sub acest nivel entitatea aflându-se în pericol de incapacitate de plată;
- valoarea maxim acceptabilă este de 2,00, peste acest nivel considerându-se că nu se utilizează corespunzător activele curente.

Rata lichidității imediate (rli) caracterizează capacitatea entității de a rambursa prompt datoriile, ținând cont de disponibilitățile existente.

Scanned with OKEN Scanner

$$rli = \frac{\text{Disponibilități}}{\text{Pc (Datorii pe termen scurt)}}$$

Valoarea optimă a acestei rate de lichiditate este cuprinsă între [0,2 ÷ 0,3]. O valoare mai ridicată a acestei rate nu constituie o garanție că entitatea poate să-şi plătească datoriile pe termen scurt dacă celelalte elemente ale activului circulant au un grad redus de lichiditate.

Un nivel redus al acestei rate poate asigura menținerea echilibrului financiar dacă entitatea deține stocuri, creanțe sau titluri de plasament uşor mobilizabile, în concordanță cu exigibilitatea datoriilor pe termen scurt.

Analiza ratei lichidității imediate trebuie efectuată cu rezerve deoarece:

- disponibilitățile se modifică semnificativ, în perioade scurte de timp, ca urmare a raportului dintre încasări și plăti;
- încasările substanțiale dintr-o anumită perioadă nu reprezintă neapărat un indiciu de echilibru financiar, ci pot fi cauzate de încasări lente în perioada imediat precedentă;
- nivelul relativ scăzut poate fi interpretat nu numai ca un semnal al dificultăților întâmpinate în recuperarea creanțelor, dar şi ca o politică de gestiune strictă a disponibilităților.

O altă formă a lichidității este **lichiditatea patrimonială (lp)** calculată cu relația:

$$lp = \frac{D + S + T + A}{C} \cdot 100$$

unde:

D = disponibilități în casă, cont, plafoane de credit aprobate;
S = sume de încasat din vânzări de mărfuri, prestări servicii, clienți, debitori etc.;
T = titluri de credit negociabile – acțiuni, obligațiuni, efecte comerciale;
A = elemente de activ – stocuri (mai puțin cele degradate),clienți (mai puțin cei neîncasați la termen);
C = credite pe termen scurt şi alte datorii.

Lichiditatea patrimonială indică o situație bună atunci când valoarea indicatorului este mai mare sau cel puțin egală cu 100%.

În activitatea practică nivelele optime ale indicatorilor de lichiditate pot fi considerate orientative şi în consecință modificate corespunzător dacă se iau în considerare şi alți factori, precum:

- condițiile concrete de desfăşurare a activității de exploatare a fiecărei societăți când deținerea de active de natura stocurilor, creanțelor şi

Scanned with OKEN Scanner

plasamentelor uşor mobilizabile permite transformarea lor rapidă în disponibilităţi;

- abilitatea de negociere cu clienţii şi furnizorii pentru obţinerea unor durate de încasare a creanţelor mai mici decât durata de plată a datoriilor pe termen scurt;
- folosirea eficientă a resurselor materiale prin obţinerea unor viteze de rotaţie a acestora, exprimată în număr de rotaţii, mai mari decât nivelul mediu al ramurii.

Indicatorii de lichiditate caracterizează calitatea activităţii economico – financiare, care scade atunci când mijloacele băneşti sunt avansate în elemente de active circulante cu o rotaţie încetinită sau întreruptă (mărfuri greu vandabile, clienţi neîncasaţi la timp, materiale şi materii prime degradate).

Gradul de lichiditate al elementelor de active circulante are o influenta directă asupra echilibrului financiar.

Cu cât nivelul lichidităţii este mai mic sau înregistrează o tendinţă de scădere, influenţa se transmite direct asupra necesarului de fond de rulment care va înregistra valori crescătoare.

În ultimă instanţă deprecierea gradului de lichiditate va influenţa structura utilizărilor temporare şi implicit echilibrul entităţii pe termen scurt.

Înregistrarea unui nivel al lichidităţii insuficient are consecinţe nefavorabile asupra mediului de afaceri, dintre care amintim:

- pentru entitatea în cauză:
  - limitarea şi chiar reducerea producţiei;
  - imposibilitatea achiziţionării de materii prime şi materiale în momentul apariţiei unor situaţii favorabile pe piaţă;
  - posibilităţi reduse de a achiziţiona cantităţi mari;
  - precipitarea actului decizional.
- pentru creditorii entităţii:
  - întârzieri în încasarea veniturilor financiare aferente sumelor împrumutate;
  - neîncasarea sau încasarea cu întârziere a ratelor scadente;
  - greutăţi în asigurarea echilibrului financiar avut în vedere la acordarea împrumuturilor;
- pentru clienţii entităţii:
  - neprimirea la termen sau primirea cu întârziere a produselor contractate;
  - perturbarea activităţii de exploatare;
  - modificarea condiţiilor creditului comercial.

Scanned with OKEN Scanner

3.5.2. Analiza solvabilității

Solvabilitatea reflectă capacitatea entității de a-și onora obligațiile pe termen lung[1]. Solvabilitatea constituie punctul de pornire în cazul declarării stării de faliment[2].

Într-o accepție generală, **solvabilitatea financiară** reprezintă capacitatea elementelor de active de a onora datoriile entității indiferent de exigibilitate. *Riscul de insolvabilitate trebuie apreciat în strânsă legătură cu **riscul de faliment sau de insolvență** al entității*[3].

Stabilirea solvabilității presupune cunoașterea riguroasă atât a riscurilor la care este expusă entitatea, cât și a necesarului de active pentru limitarea riscurilor[4].

Analiza solvabilității entității urmărește capacitatea acesteia de a-și achita obligațiile totale din resursele totale, iar pe baza acestui indicator se poate evalua riscul incapacității totale de plată pe termen lung. Solvabilitatea poate fi definită în două modalități:

- ca aptitudinea entității de a face față angajamentelor sale în caz de lichidare;
- ca și capacitatea unei firme de a-și achita obligațiile pe termen lung;

Pornind de la aceste definiții ale solvabilității se pot construi mai multe rate de solvabilitate:

- **Solvabilitatea patrimonială (gsp)** exprimă gradul în care capitalul social asigură acoperirea obligațiilor pe termen mediu și lung, determinându-se cu relația:

$$gsp = \frac{\text{Capital social}}{\text{ITML} + \text{Capital social}} \cdot 100$$

unde:

ITML = împrumuturi pe termen mediu și lung.

Putem să considerăm o entitate ca fiind insolvabilă, atunci când capitalurile proprii sunt negative datorită faptului că datoriile entității sunt mai mari decât valoarea activelor.

---

[1] Buglea, Alexandru. - Diagnosticul și evaluarea întreprinderii. Editura Mirton, Timișoara, 2010, p. 77

[2] Ruxandescu Aurora, Guță Valentin – Cum să interpretezi rezultatele financiare ale firmei. Îndrumar de analiză financiar contabilă, București, 2005, p. 36

[3] Achim, Monica Violeta. Diagnostic economico- financiar, suport de curs digital, FSEGA-UBB, Cluj-Napoca, 2011, p. 176

[4] Nagy, Cristina Mihaela. Utilizarea informației contabile în managementul asigurărilor. Editura Eurostmpa. Timișoara. 2013, p. 264

Scanned with OKEN Scanner

- **Solvabilitatea patrimonială la termen (gspt)** care se construieşte în două variante:

$$gspt = \frac{\text{Total active}}{\text{Datorii totale}} = \frac{\text{Active imobilizate} + \text{Active circulante}}{\text{IMTL} + \text{DTS}}$$

unde:

DTS = datorii pe termen scurt.

O entitate aflată în stare de funcţionare spunem că este solvabilă atunci când suma activelor fixe şi circulante este mai mare sau cel puţin egală cu totalul pasivelor exigibile, acest lucru însemnând că o entitate poate să fie solvabilă chiar dacă la un moment dat ea nu are capacitate de plată şi nu dispune de lichiditatea financiară.

Lipsa capacităţii de plată şi a lichidităţii pot fi temporare dacă entitatea este solvabilă. Din acest motiv se spune că solvabilitatea unei entităţii este generată de o activitate eficientă, iar lipsa lichidităţii (capacităţii de plată) se datorează unor situaţii conjuncturale.

Solvabilitatea patrimonială la termen, construită cu această relaţie, exprimă în termeni relativi un indicator echivalent în valoare absolută, şi anume „situaţia netă".

Valoarea optimă este influenţată de sectorul de activitate al entităţii, gradul de lichiditate şi exigibilitate şi de viteza de rotaţie a elementelor patrimoniale.

Creşterea ponderii activelor imobilizate pentru numărător şi a datoriilor pe termen scurt pentru numitor în condiţiile în care datoriile pe termen scurt au un termen de exigibilitate mai mic decât durata de transformare a activelor circulante în lichidităţi, conduc la creşterea nivelului indicatorului, şi deci la creşterea nivelului optim.

Gradul de solvabilitate financiară ne arată măsura în care datoriile financiare ale entităţii (aferente împrumuturilor pe termen lung, mediu şi scurt) sunt acoperite pe seama activelor.

$$gsf = \frac{\text{Total activ}}{\text{Datorii financiare totale}}$$

Nivelul minim acceptabil este de 2,00, sub acest nivel entitatea aflându-se în pericolul incapacităţii de plată.

Solvabilitatea entităţii poate fi urmărită şi prin **capacitatea de rambursare a datoriilor** pe care le înregistrează, când putem folosi următori indicatorii:

- **gradul de acoperire a serviciului datoriei** (gsd), arată măsura în care entitatea îşi acoperă rata de rambursare a creditului pe termen mediu

Scanned with OKEN Scanner

și lung (Rc) și dobânda aferentă creditului pe termen mediu și lung (Db) din profitul net (PN) și amortizare (A).

Relația de calcul este:

$$gsd = \frac{PN + A - \text{Dividende plătite}}{Rc + Db}$$

Cu cât indicatorul are un nivel mai scăzut cu atât el arată o marjă de siguranță mai mică. În acest caz relația evidențiază oportunitatea creditului din punct de vedere al efectelor generate, considerându-se că acesta trebuie rambursat din veniturile viitoare obținute și nu din lichidarea activelor.

- **capacitatea de rambursare a datoriilor (grd)** exprimă măsura în care datoriile totale ale entității pot fi acoperite din rezultatele obținute, calculându-se cu relația:

$$grd = \frac{\text{Excedentul brut de exploatare}}{\text{Datorii totale}}$$

Nivelul minim acceptabil este de 0,25 (corespunde achitării datoriilor într-un termen de 2 ani), sub acest nivel entitatea aflându-se în pericolul incapacității de plată, iar nivelul optim este considerat de 1,00.

- **gradul de acoperire al dobânzii (gad)** arată gradul în care rezultatul exploatării poate acoperi cheltuielile cu dobânzile:

$$gad = \frac{\text{Rezultatul exploatării}}{\text{Cheltuielile cu dobânzile}}$$

3.6. Analiza ratelor de gestiune

Analiza gestiunii resurselor urmărește completarea informațiilor financiare statice, cu valoare descriptivă rezultate din analiza echilibrului financiar și a lichidității entității cu informații care reflectă manifestarea dinamică a echilibrului financiar, a cărui scop este acoperirea datoriilor din vânzările proprii.

Urmărirea modului de gestionare a resurselor se face cu ajutorul ratelor de gestiune (viteze de rotație) care arată rapiditatea cu care resursele trec prin toate stadiile până se reîntorc în formă bănească inițială.

Mai precis, cu ajutorul acestor rate se măsoară viteza de transformare a activelor în lichidități, precum și viteza de reînnoire a datoriilor.

Scanned with OKEN Scanner

Rata de gestiune a stocurilor arată rapiditatea cu care stocurile trec prin toate stadiile până se reîntorc în formă bănească inițială.

Folosind indicatorii de gestiune determinăm de câte ori, într-o perioadă de gestiune, stocurile materiale trec succesiv prin fazele aprovizionare – fabricație – vânzare, respectiv durata în zile a unei rotații complete.

Cu cât viteza de rotație a stocurilor este mai mare, cu atât eficiența folosirii lor este mai ridicată, deoarece efectele obținute în urma folosirii acestora sunt mai mari.

Principalii factori care determină mărimea stocurilor se regăsesc în:

- nivelul previzionat al vânzărilor;
- durata procesului de fabricație;
- perisabilitatea produselor finite;
- ușurința aprovizionării sau ușurința înlocuirii stocurilor;
- consecințele neasigurării unui anumit tip de materie primă.

Gestiunea stocurilor se urmăreşte cu ajutorul ratei de gestiune exprimate prin:

- numărul de rotații într-o anumită perioadă;
- durata în zile a unei rotații.

$$nr = \frac{CA}{\text{Stoc mediu}} \quad sau \quad dz = \frac{\text{Stoc mediu}}{CA}$$

Stoc mediu = Stoc inițial + Stoc final

unde:

CA = cifra de afaceri

În cadrul stocului mediu se includ:

- stocul de materii prime și materiale;
- stocul de producție în curs;
- stocul de produse finite.

Factorii de influență asupra duratei unei rotații pot fi grupați după mai multe criterii, dintre care pot fi reținute două:

(a) după locul unde se manifestă vom avea:

- factori interni;
- factori externi.

Factorii interni sunt legați de activitatea societăți și se regăsesc în:

- durata ciclului de producție;
- complexitatea procesului tehnologic;
- particularitățile produselor stocate;
- caracterul sezonier al producției.

Scanned with OKEN Scanner

Factorii externi sunt legaţi de mediul în care îşi desfăşoară activitatea societăţi, fiind regăsiţi în:

- conjunctura economică;
- relaţiile dintre entitate şi partenerii de afaceri (furnizori, clienţi).

(b) după stadiile circuitului activelor circulante, vorbim de factori ai:

- aprovizionării;
- producţiei;
- comercializării.

În stadiul aprovizionării căile de creştere a vitezei de rotaţie s-ar reduce la:

- reducerea cheltuielilor cu materiile prime şi materialele;
- reducerea la minimum necesar a stocurilor de materii prime, materiale, obiecte de inventar.

Măsurile de accelerare a vitezei de rotaţie în acest stadiu vizează:

- dimensionarea optimă a stocurilor;
- aprovizionarea ritmică cu resurse materiale;
- organizarea corespunzătoare a relaţiilor cu furnizorii şi cu transportatorii, pentru asigurarea ritmicităţii şi continuităţii procesului de producţie;
- aprovizionarea cu materii prime şi materiale din sursele cele mai apropiate;
- urmărirea schimbărilor care au loc în tehnologia de fabricaţie şi adaptarea aprovizionării la necesităţile procesului de producţie;
- eliminarea degradărilor şi a pierderilor din timpul transportului;
- reducerea şi eliminarea stocurilor supranormative şi a cheltuielilor neeconomicoase;
- îmbunătăţirea condiţiilor de depozitare şi manipulare prin folosirea mijloacelor mecanizate şi automatizate în vederea eliminării pierderilor, degradărilor şi sustragerilor de materiale.

În stadiul producţiei căile creşterii vitezei de rotaţie privesc:

- reducerea duratei ciclului de producţie;
- reducerea costurilor de fabricaţie.

În acest stadiu, măsurile de creştere a vitezei de rotaţie sunt mult mai complexe şi privesc:

- perfecţionarea şi modernizarea tehnologiilor de fabricaţie;
- creşterea calităţii produselor şi eliminarea rebuturilor;
- reducerea la minim a deşeurilor şi valorificarea superioară a acestora;
- mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie;
- aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă;
- îmbunătăţirea organizării muncii prin folosirea completă a zilei de muncă;
- ridicarea calificării personalului muncitor;

Scanned with OKEN Scanner

- asigurarea ritmicității producției;
- reducerea consumurilor specifice;
- eliminarea circuitelor inutile;
- creşterea productivității muncii;
- raționalizarea cheltuielilor de conducere, administrație şi servicii.

În stadiul comercializării căile de creştere a vitezei de rotație urmăresc reducerea duratei de imobilizare în produse finite şi creşterea ritmului de încasare a produselor livrate.

Măsurile în acest stadiu privesc:

- încheierea, în termen, a contractelor de livrare a produselor;
- desfăşurarea ritmică a livrărilor, conform termenelor stabilite;
- organizarea depozitării de produse finite şi a transportului de la secțiile de producție la depozite;
- îmbunătățirea relațiilor cu beneficiarii şi cu unitățile de transport;
- urmărirea modului de respectare a clauzelor contractuale, atât de către unitate, cât şi de către clienți:
- promovarea unor programe de marketing care să conducă la creşterea vânzărilor;
- evitarea lansării în fabricație a unor produse fără desfacere asigurată;
- alegerea celei mai avantajoase forme de decontare;
- urmărirea şi evidențierea exactă a documentelor de decontare;
- reducerea şi eliminarea cauzelor care generează refuzuri de plată;
- aplicarea sancțiunilor economice şi financiare în cazul neîmplinirii condițiilor contractuale.

Rata de gestiune a clienților (viteza de rotație a creanțelor) ne arată cât de repede îşi încasează entitatea contravaloarea livrărilor de la clienți, putându-se aprecia fie prin numărul de rotații al creditului clienți, fie prin durata de încasare, în zile a creditului:

$$nrCl = \frac{CA}{\text{Sold mediu Clienți}} \quad sau \quad dzCl = \frac{\text{Sold mediu Clienți}}{CA} \cdot 360$$

Mărimea acestui indicator este influențată de:

- strategia entității furnizoare care, dacă este în expansiune, va acorda un interval de timp de plată mai mare decât concurenții ei;
- relațiile stabilite cu clienții, când se acordă un termen mai mare de plată pentru clienții tradiționali, pentru entități care prezintă garanții serioase;
- specificul producției când pentru produsele perisabile intervalul este mult mai mic;

Scanned with OKEN Scanner

- conjunctura economică care este favorabilă, determinând entitatea să acorde un interval de timp mai mare;
- politica de credit practicată pe piață care determină ca atunci când dobânzile cresc să scadă durata creditului client, iar atunci când scad să crească aceste credite.

În analiza creditului client trebuie să ținem seama de următoarele aspecte:

- dacă durata în zile a creditului este mare înseamnă că se folosesc resursele financiare ale entității.
- tendința de creștere a duratei în zile a creditului client este un semnal fie al înrăutățirii situației entității, fie a situației clienților.

Rata de gestiune a furnizorilor (viteza de rotație) ne arată cât de repede entitatea își achită obligațiile sale față de furnizori exprimându-se prin număr și durata în zile a unor rotații.

$$nrFz = \frac{CA}{\text{Sold mediu Furnizori}} \quad sau \quad dzFz = \frac{\text{Sold mediu Furnizori}}{CA} \cdot 360$$

În analiza creditului furnizor reținem:

- o durată în zile mare a creditului furnizor înseamnă că entitatea folosește resursele acestuia.
- dacă tendința este de creștere atunci entitatea se poate confrunta cu dificultăți de plată.

Aprecierea ratelor de gestiune (a stocurilor, clienților sau furnizorilor) se face prin compararea cu indicatori ai perioadelor anterioare, prin compararea cu indicatori obținuți de unități similar sau cu mărimi medii ale ramurii.

Pentru fundamentarea concluziilor analizei este necesară și urmărirea tendinței ratelor de gestiune. Gestiunea resurselor reflectă o activitate eficientă dacă ritmul de creștere al resurselor este mai redus decât ritmul de creștere al producției, respectiv al cifrei de afaceri.

Pe termen scurt, stabilitatea sau fragilitatea unei entități, generată de gestionarea resurselor de care dispune, depinde de trei factori: stocurile și intervalul lor de stocare, clienții și intervalul lor de încasare și furnizorii și intervalul lor de plată.

3.7. Analiza rentabilității

Prin rentabilitate se înțelege capacitatea entității de a degaja un excedent financiar din activitățile desfășurate. Rentabilitatea este o noțiune

Scanned with OKEN Scanner

eminamente relativa: profiturile nu pot fi apreciate în mod pertinent decât în raport cu mijloacele investite pentru obținerea lor[1].

Rentabilitatea exprima eficienta resurselor financiare și materiale investite în activitatea de ansamblu a entității, măsurând profitabilitatea mijloacelor alocate, mai precis capacitatea lor relativa de a aduce profit.

Rentabilitatea reflectă capacitatea societăți de a produce profit, profitul reprezentând scopul final al existenței oricărei societăți, deoarece în economia de piață societățile care se dovedesc nerentabile sunt supuse falimentului[2].

A analiza rentabilitatea înseamnă a compara rezultatele cu mijloacele utilizate pentru a le obține (figura 3.12).

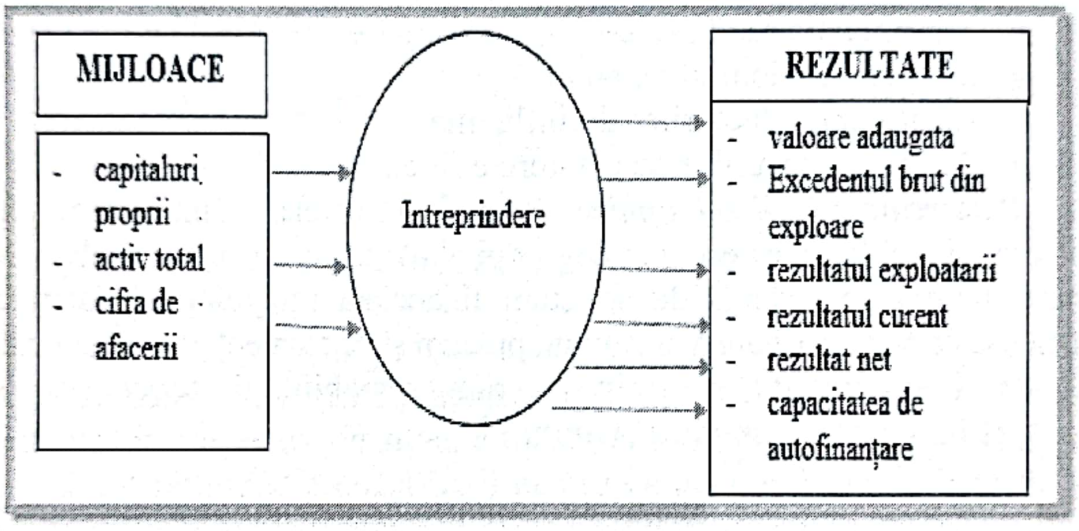

Figura 3.12. Mecanismul rentabilității (sursa: Medinschi Silvia - Performanțele entității și gestiunea financiară, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2003, p. 36)

Ratele de rentabilitate[3] se construiesc de manieră generală prin raportarea unui indicator de rezultat fie la un flux de activitate, fie la un stoc. Obținem astfel o varietate de rate ale rentabilității, în funcție de efortul evidențiat la numitorul fracției.

Considerăm că este esențial pentru analist să-și construiască un sistem de rate operațional, care prin structură și conținutul factorilor implicați să constituie un instrument util, adaptabil condițiilor concrete întâlnite și, în același timp, performant.

---

[1] Medinschi Silvia - Performanțele societății și gestiunea financiară, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2003, p. 34-35.

[2] Nagy, Cristina Mihaela - Utilizarea informației contabile în managementul asigurărilor. Editura Eurostmpa. Timișoara. 2013, p. 283

[3] Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. - Analiză economico-financiară, ediția a doua revizuită și adăugită, Editura Economică, București, 2005, p. 260.

Scanned with OKEN Scanner

Ratele de rentabilitate fac parte din categoria indicatorilor de eficientă de tipul efect/efort. Efectul reprezintă profitul sub diversele sale forme de exprimare: brut, net, din exploatare, curent etc., iar efortul se poate prezenta sub forma capitalurilor (proprii, permanente), resurselor consumate (costurilor), activelor totale sau ale unor părţi din acestea, veniturilor etc[1].

Măsurarea rentabilităţii se realizează printr-un sistem de rate de rentabilitate (raport între rezultate şi capitaluri) şi de rate de marjă (raport între rezultate şi cifra de afaceri).

Principalele rate de rentabilitate sunt rata de rentabilitate economică şi rata de rentabilitate financiară, iar pentru a analiza aceste rate este necesară parcurgerea mai multor etape şi anume:

- stabilirea modului de calcul al ratei;
- semnificaţia ratei şi a condiţiilor impuse acesteia;
- alegerea modelului de analiză;
- identificarea factorilor de influenta;
- definirea măsurilor de creştere a ratei.

Rata rentabilităţii economice *(R_e)* reflectă corelaţia dintre un rezultat economic şi mijloacele economice (capitalul) angajate pentru obţinerea acestuia, fiind independentă de structura financiară (gradul de îndatorare), politica fiscală de impozitare a profitului, precum şi de elementele excepţionale.

În literatura de specialitate, rata rentabilităţii economice se calculează în mai multe moduri şi anume[2]:

$$R_e = \frac{P_b \text{ sau EBE}}{C_{inv}} \cdot 100 \quad \text{sau:} \quad R_e = \frac{P_b}{C_{pr}} \cdot 100$$

sau:

$$R_e = \frac{P_e}{C_{pr}} \cdot 100 \qquad \text{sau:} \quad R_e = \frac{P_e}{A_e} \cdot 100$$

unde:

R_e = rata de rentabilitate economică;
P_b = profit brut;
EBE = excedent brut de exploatare;
C_{inv} = capital investit;
C_{pr} = capital propriu;
P_e = profitul din exploatare; A_e = active de exploatare.

---

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 81-82.

[2] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 82.

Scanned with OKEN Scanner

Rata de rentabilitate economică exprimă gradul de valorificare al capitalului şi eficienţa mijloacelor materiale şi financiare alocate în activitatea de exploatare şi comercializare, iar nivelul ratei rentabilităţii trebuie comparat cu rata medie a dobânzii pe piaţa bancară astfel:

- în situaţia în care nivelul ratei rentabilităţii economice este inferior ratei dobânzilor, entitatea înregistrează pierderi;
- când nivelul ratei rentabilităţii este superior ratei dobânzilor, entitatea îşi utilizează eficient resursele de care dispune.

Rentabilitatea financiară exprimă corelaţia dintre profit şi capitaluri în calitatea lor de surse de finanţare a activităţii entităţii şi reprezintă capacitatea entităţilor de a degaja profit net prin capitalurile proprii angajate în activitatea de exploatare şi comercializare.
Rata de rentabilitate financiară se determină astfel:

$$R_f = \frac{P_n}{C_{pr}} \cdot 100$$

unde:

R_f = rata de rentabilitate financiară;
P_n = profit net;
C_{pr} = capital propriu.

Rentabilitatea financiară este influenţată de modul de obţinere a capitalurilor, respectiv de situaţia îndatorării entităţii şi trebuie să fie mai mare decât rata medie a dobânzii pentru ca acţiunile entităţii să fie mai atractive şi pentru a creşte cursul lor bursier[1].

Rentabilitatea financiară reflectă scopul final al acţionarilor unei entităţi (şi mai general proprietari sau asociaţi), exprimat prin rata de remunerare a investiţiei de capital făcută de aceştia în procurarea acţiunilor entităţii, sau a reinvestirii totale/parţiale a profiturilor ce le revin de drept[2].

Ratele de rentabilitate cel mai frecvent întâlnite în analiză sunt: rata rentabilităţii comerciale, rata rentabilităţii economice, rata rentabilităţii resurselor consumate şi rata rentabilităţii financiare.

1. Calitatea gestiunii unei entităţi este validată prin aprecierea produselor sau serviciilor pe piaţă, situaţie evidenţiată prin cifra de afaceri. Raportul dintre rezultatul obţinut şi cifra de afaceri reprezintă *rata rentabilităţii comerciale*.

---

[1] Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 86.
[2] Colasse B. - Gestion financiere de l'entreprise. Problematique, concepts et methodes, Paris, 1993, p. 9.

Scanned with OKEN Scanner

2. Raportul dintre rezultatul obținut și active reprezintă *rata rentabilității economice*. Această rată măsoară gradul de rentabilitate a întregului capital investit, materializat în activele entității. Altfel spus măsoară performanțele activului total al entității, fără a ține seama de modul de procurare a capitalurilor (proprii sau împrumutate) alocate pentru constituirea acestui activ. Din acest motiv, se spune că rata rentabilității economice este independentă de politica de finanțare promovată de entitate.

Relația de calcul a ratei rentabilității economice este:

$$R_e = \frac{EBE; RE}{At} \cdot 100$$

unde:

EBE = excedentul brut din exploatare;

RE = rezultatul exploatării;

At = active totale.

Rata rentabilității economice, calculată cu această relație exprimă nivelul de remunerare a activului total aflat la dispoziția entității, ea arătând nivelul excedentului brut al exploatării sau rezultatul exploatării obținut la 100 lei active totale, valoarea sa informațională fiind importantă pentru manageri, deoarece ei trebuie să asigure o bună gestionare a capitalului existent.

Analiza factorială a ratei rentabilității economice cel mai frecvent utilizată consideră că rata este rezultatul produsului dintr-o rată de rotație și o rată a marjei:

$$R_e = \frac{CA}{Ae} \cdot \frac{RE}{CA} \cdot 100$$

unde:

$\frac{CA}{Ae}$ = rata de rotație a activelor de exploatare;

$\frac{RE}{CA}$ = rata marjei (rata profitabilității comerciale)

Creșterea ratei rentabilității economice se poate realiza fie prin creșterea rotației activelor, fie prin creșterea marjei comerciale:

- creșterea vitezei de rotație a activelor de exploatare presupune:
  - optimizarea structurii activelor;
  - creșterea ponderii mijloacelor fixe;
  - creșterea ponderii mijloacelor fixe active;
  - reducerea duratei și costurilor investițiilor în curs;
  - reducerea stocurilor de active circulante și a duratei în zile a unei rotații a acestora;

Scanned with OKEN Scanner

- creşterea cifrei de afaceri.

- sporirea ratei marjei comerciale se poate realiza prin:
  - modificarea structurii producţiei vândute prin creşterea ponderii produselor cu profitabilitate comercială mai mare;
  - creşterea preţurilor de livrare ca urmare a îmbunătăţirii calităţii produselor;
  - reducerea cheltuielilor de aprovizionare, exploatare şi comercializare;
  - creşterea volumului fizic al producţiei, care va avea ca efect reducerea costurilor unitare, ca urmare a influenţei costurilor fixe.

3. Evidenţierea consumurilor de resurse se realizează în conturile de cheltuieli. Eficienţa acestor consumuri se poate aprecia în raport cu rezultatele obţinute, pe baza *ratei rentabilităţii resurselor consumate*. Asupra acestei rate de rentabilitate, costurile exercită o dublă acţiune, influenţând diferit mărimea numărătorului şi numitorului. Această rată se poate calcula global la nivelul entităţii, şi pe componente specifice structurii cheltuielilor şi scopului urmărit.
4. *Rata rentabilităţii financiare* măsoară performanţa capitalului propriu, iar în mod indirect, oportunitatea menţinerii acestuia în afacere.

Rentabilitatea financiară remunerează proprietarii entităţii prin acordarea de dividende şi creşterea capitalurilor proprii (creşterea rezultatelor), constituind un mijloc de stimulare a participării la creşterea capitalului social, atât pentru acţionarii existenţi, cât şi pentru noii acţionari. Este dependentă atât de modalităţile de finanţare a activităţii, fiind sensibilă la modificarea structurii financiare, în special a gradului de îndatorare, cât şi de regimul de calcul al amortizărilor şi provizioanelor, al cheltuielilor deductibile şi nedeductibile pentru determinarea bazei de calcul a impozitului pe profit.

Dacă utilizăm ratele explicative putem să determinăm factorii de influenţă asupra riscului financiar.

$$r_f = \frac{Rex}{Cpr} \text{ care poate fi scrisă: } r_f = r_e + (r_e + r_d) \cdot \frac{Dat}{Cpr}$$

unde:

rf = rata rentabilităţii financiare;
Rex (Pn) = rezultatul exerciţiului (profit net)
Cpr = capitalul propriu;
re = rata rentabilităţii economice;

Scanned with OKEN Scanner

rd = rata dobânzii;
Dat = datorii

Dacă se consideră și influența ratei impozitului pe profit:

$$r_f = \left[\frac{RE}{CA}\cdot\frac{CA}{Ae} + \left(\frac{RE}{CA}\cdot\frac{CA}{Ae} - RD\right)\cdot\frac{Dat}{Cpr}\right]\cdot(1-ip)$$

unde:

RE = rezultatul exploatării;
CA = cifra de afaceri
Ae = active din exploatare;
ip = cota de impozit pe profit

Utilizând formula de mai sus, factorii de influenta aferenți riscului financiar sunt după cum urmează:

- viteza de rotație a activelor de exploatare;
- rata profitabilității comerciale;
- efect levier diferența dintre re și rd;
- gradul de îndatorare;
- impozitul pe profit.

Entitatea care apelează la credite se poate găsi în una din situațiile următoare:

- **siguranță**, când re > rd, iar apelarea la credite va conduce la îmbunătățirea ratei rentabilității financiare. Rentabilitatea financiară este cu atât mai mare cu cât rata îndatorării este mai mare;
- **risc**, când re < rd, iar apelarea la credite va conduce la diminuarea performanțelor financiare, ceea ce impune minimizarea gradului de îndatorare;
- **indiferență**, când re = rd, iar apelarea la credite nu influențează gradul de risc al entității.

Reducerea riscului financiar presupune:

- accelerarea vitezei de rotație a activelor de exploatare;
- creșterea profitabilității comerciale;
- fundamentarea politicii financiare care să permit valorificarea conjuncturilor favorabile.

3.8. Analiza pe baza Contului de profit și pierdere

3.8.1. Analiza veniturilor

Veniturile reprezintă creșteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei sub formă de intrări sau creșteri de active sau de

Scanned with OKEN Scanner

scăderi ale datoriilor care se concretizează în creşteri ale capitalurilor proprii, altele decât cele rezultate din contribuţii ale acţionarilor[1].

Analiza veniturilor presupune gruparea acestora pe categorii de venituri, după natura lor în: venituri din exploatare, venituri financiare şi venituri extraordinare.

a) ***Veniturile din exploatare*** reprezintă sumele încasate, sau de încasat, care provin din activităţi[2] precum cele enumerate în figura 3.13.

Veniturile din exploatare sunt reprezentate de acele venituri obţinute din activitatea de bază a entităţii, care se concretizează în:

- ***venituri din vânzarea mărfurilor***, exprimă preţul de vânzare al bunurilor achiziţionate de la terţi (exclusiv TVA) şi revândute în aceeaşi stare sau preţul de vânzare al bunurilor obţinute în procesul de exploatare şi vândute prin magazinele proprii;
- ***producţia vândută*** reflectă preţul de vânzare (exclusiv TVA) al produselor finite, semifabricatelor şi produselor reziduale vândute, al lucrărilor, studiilor şi cercetărilor efectuate, al serviciilor prestate, precum şi veniturile din redevenţe, locaţii de gestiune, chirii şi activităţi diverse facturate;
- ***cifra de afaceri*** se determină prin însumarea veniturilor din vânzarea mărfurilor cu producţia vândută;
- ***venituri din producţia stocată***, reprezintă variaţia în plus (situaţie de stocaj) sau în minus (situaţie de stocaj) între valoarea la cost de producţie a stocurilor de produse finite şi de producţie în curs de la finele perioadei şi valoarea stocurilor iniţiale de produse finite şi de producţie în curs, neluând în calcul provizioanele pentru depreciere constituite.
- ***venituri din producţia de imobilizări***, reflectă valoarea imobilizărilor corporale şi necorporale realizate în regie proprie şi exprimată în costuri de producţie;
- ***producţia exerciţiului*** se obţine prin însumarea producţiei vândute cu veniturile din producţia stocată şi cu veniturile din producţia de imobilizări;
- ***venituri din subvenţii de exploatare***, reprezintă subvenţiile primite de la buget, colectivităţi publice sau alte societăţi comerciale pentru acoperirea diferenţelor de preţ sau pentru acoperirea pierderilor, precum şi alte subvenţii (finanţarea activităţii de cercetare şi alte finanţări) de care beneficiază unitatea;

---

[1] Pavel Codruţa - Contabilitate financiară, Editura Solness, Timişoara, 2008, p. 178

[2] Cotleţ D., Megan O., Cotleţ B. - Teoria şi practica situaţiilor financiare, Editura Mirton, Timişoara, 2010, p.181.

Scanned with OKEN Scanner

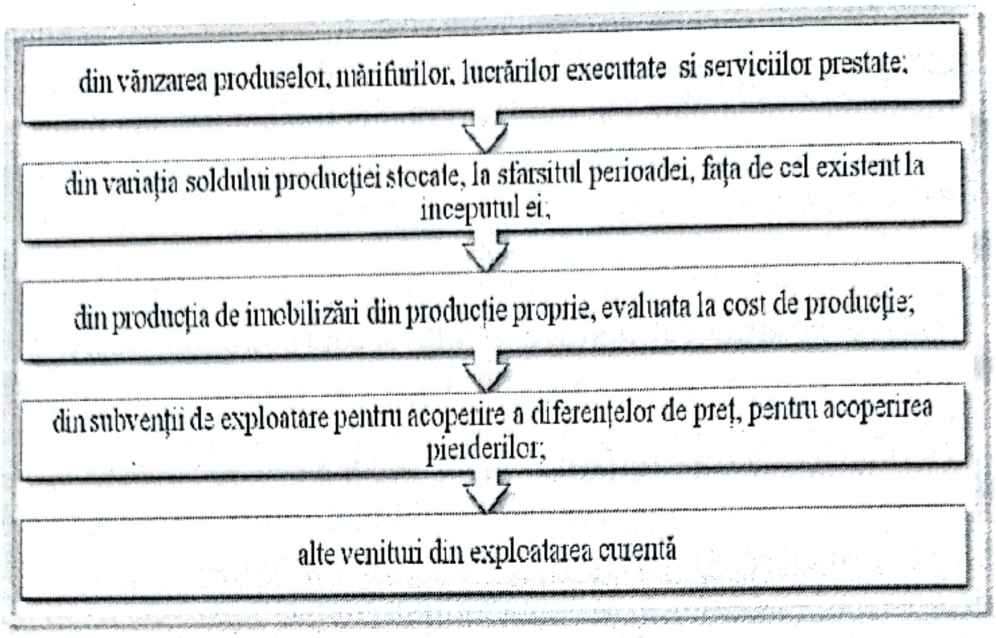

Figura 3.13.Venituri din exploatare.

- ***alte venituri din exploatare***, cuprinde venituri din: creanţe recuperate; despăgubiri, amenzi şi penalităţi; donaţii şi subvenţii primite; vânzarea activelor şi alte operaţii de capital; subvenţii pentru investiţii; alte venituri din exploatare;

- ***venituri din provizioane privind activitatea de exploatare*** reflectă veniturile din reluări (acumulări, diminuări sau consumuri) de provizioane pentru riscuri şi cheltuieli, pentru deprecierea imobilizărilor corporale, necorporale şi în curs şi pentru deprecierea activelor circulante.

b) Veniturile financiare reflectă remunerarea capitalului investit de entitate (în alte societăţi sau pe piaţa financiară) sau manifestarea unor factori conjuncturali şi cuprind veniturile din imobilizări financiare, din investiţii financiare pe termen scurt, din creanţe imobilizate, din investiţii financiare cedate, din dobânzi, din diferenţe de curs valutar, din sconturi primite în urma unor reduceri financiare şi alte venituri financiare[1].

c) Veniturile extraordinare cuprind veniturile obţinute de entitatea comercială din operaţii care nu au un caracter normal, nefiind generate de activitatea curentă (de exemplu daunele pretinse de deţinătorii de polite în urma producerii unor calamităţi).

Veniturile extraordinare sunt venituri rezultate din compensaţiile primite pentru cheltuieli sau pierderi din calamităţi sau alte evenimente extraordinare[2].

---

[1] Petrescu S. - Analiză şi diagnostic financiar-contabil, Ghid Teoretico-Aplicativ, Editura CECCAR, Timişoara, 2010, p. 104.

[2] Coman, F.( ) p. 162.

Scanned with OKEN Scanner

3.8.2. Analiza cheltuielilor

„Recuperarea cheltuielilor ocazionate de obținerea unui bun, prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări se realizează prin includerea lor în costul producției obținute, vânzarea și încasarea contravalorii de la clienți"[1].

Cheltuielile sunt grupate pe feluri de cheltuieli după natură sau destinație[2], după cum sunt enumerate în figura 3.14.

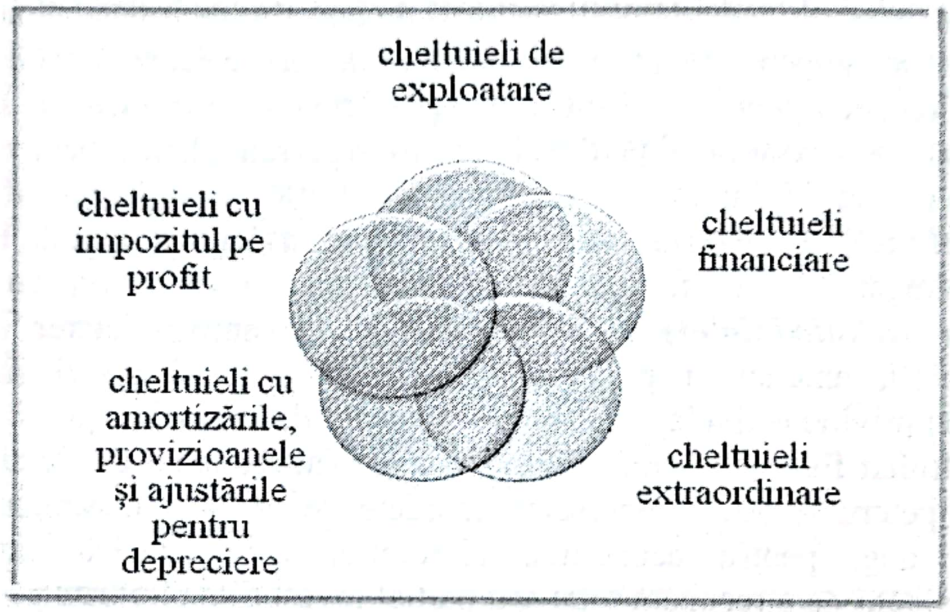

Figura 3.14. Clasificarea cheltuielilor

a) Cheltuielile de exploatare reprezintă expresia bănească a consumului de resurse pentru obținerea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii și cuprind[3]:

- ***cheltuielile cu materiile prime și materialele consumabile***, costul de achiziție al materiilor prime, al materialelor de natura obiectelor de inventar consumate, costul de achiziție al materialelor nestocate, trecute direct asupra cheltuielilor; contravaloarea energiei și apei consumate; valoarea animalelor și păsărilor; costul mărfurilor vândute și al ambalajelor;

- ***cheltuieli cu lucrări și servicii executate de terți***, cum sunt: cheltuieli cu întreținerea și reparațiile; redevențe,

---

[1] Robu Doina Maria – Contabilitate generală, disponibil http://www.scribd.com/doc/15897192/Contabilitate-in-comer-i-turism, p. 159

[2] Cotleț D., Megan O., Cotleț B. - Teoria și practica situațiilor financiare, Editura Mirton, Timișoara, 2010, p.184.

[3] Legea 571/2003 coroborată cu HG 44/2004 privind Codul Fiscal cu Normele Metodologice de aplicare, conform HG nr.84 din 06.03.2013,Capitolul II, Secțiunea 8 Reguli de evaluare.

Scanned with OKEN Scanner

- locaţii de gestiune şi chirii; prime de asigurare; studii şi cercetări; cheltuieli cu alte servicii executate de terţi (colaboratori); comisioane şi onorarii; cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate; transportul de bunuri şi personal; deplasări, detaşări şi transferuri; cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii, servicii bancare şi altele;

- ***cheltuieli cu personalul*** (salariile, asigurările şi protecţia socială şi alte cheltuieli cu personalul, suportate de persoana juridică);

- ***cheltuieli cu amortizările şi provizioanele***, care grupează cheltuielile generate de amortizarea imobilizărilor şi de constituirea sau suplimentarea provizioanelor pentru: riscuri şi cheltuieli; deprecierea imobilizărilor corporale, necorporale şi în curs; deprecierea elementelor de stocuri, creanţelor neîncasabile faţă de clienţi incerţi, rău platnici sau cu care unitatea este în litigiu;

- ***cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate***, faţă de bugetul central, bugetele locale sau alte organisme publice;

- ***alte cheltuieli de exploatare*** (pierderi din creanţe şi debitori diverşi; despăgubiri, amenzi şi penalităţi; donaţii şi alte cheltuieli similare; cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital etc.).

b) Cheltuieli financiare reflectă echivalentul monetar pe care entitatea îl suportă pentru folosirea resurselor acordate de alţi agenţi economici pe termen lung, pentru acoperirea pierderilor care apar în condiţiile imposibilităţii de a recupera total sau parţial investiţiile efectuate pe termen lung sau pierderile generate de factori conjuncturali.

În această categorie se mai includ şi cheltuielile cu amortizările şi provizioanele care vizează cheltuielile ocazionate de amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor sau cheltuielile ocazionate de constituirea sau suplimentarea provizioanelor privind:

- riscuri şi cheltuieli;
- deprecierea imobilizărilor financiare;
- deprecierea titlurilor de plasament;
- deprecierea creanţelor din conturile de decontări în cadrul grupului şi cu asociaţii.

c) Cheltuieli extraordinare vizează cheltuielile generate de operaţii de natură extraordinară, cu caracter accidental, care pot apărea în activitatea unei societăţi comerciale (calamităţi şi alte evenimente extraordinare).

3.8.3. Analiza soldurilor intermediare de gestiune

Contul de profit şi pierdere permite stabilirea unor indicatori prin calculul în cascadă, cunoscuţi sub denumirea de solduri intermediare de

Scanned with OKEN Scanner

gestiune[1]. Fiecare sold intermediar reflectă rezultatul gestiunii financiare la treapta respectivă de acumulare. De aceea, indicatorii tabloului soldurilor intermediare de gestiune mai sunt codificați și prin denumirea de marje de acumulare.

Informații cu privire la rezultatele financiare ale entității se pot obține și prin analiza soldurilor intermediare de gestiune.

Soldurile intermediare de gestiune, reprezintă o serie de indicatori valorici, calculați pe baza „contului de profit și pierdere". Datorită faptului că acești indicatori se construiesc în trepte, acest sistem de indicatori mai poartă și denumirea de **„cascada soldurilor intermediare de gestiune"**.

Contul de profit și pierdere permite urmărirea activității desfășurate de entitate pe tipuri de activități, în care sunt reflectate toate operațiunile care influențează indicatorii de rezultate.

Fiecare dintre aceste operațiuni este subordonată obținerii unui rezultat net, prin obținerea unui surplus financiar la fiecare nivel de activitate.

Pentru analiza Contului de profit și pierdere se au în vedere următorii indicatori:

- cifra de afaceri;
- excedentul brut al exploatării;
- rezultatul exploatării;
- rezultatul financiar;
- rezultatul curent.

a) **Cifra de afaceri (CA)** este formată din vânzările de mărfuri și producția vândută, fiind indicatorul care măsoară volumul activității entității. Ca și modalitate de calcul, cifra de afaceri se determină prin însumarea veniturilor rezultate din livrările de bunuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii și altor venituri din exploatare, mai puțin rabaturile, remizele și alte reduceri acordate clienților. Relația de calcul este:

$$CA = Qv + Vv + Vs$$

unde:

Qv = producția vândută (venituri din vânzarea produselor finite, a semifabricatelor, a produselor reziduale, din lucrări executate și servicii prestate, din studii și cercetări, din redevențe, locații de gestiune și chirii, din activități diverse: comisioane, servicii prestate în interesul personalului, punerea la dispoziția terților a personalului unității, din valorificarea ambalajelor, alte venituri realizate din relațiile cu terții).

---

[1] Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. - Analiză economico-financiară, ediția a doua revizuită și adăugită, Editura Economică, București, 2005, p. 249.

Scanned with OKEN Scanner

Vv = venituri din vânzarea mărfurilor;
Vs = venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete.

Una din cauzele dificultăților entităților este reducerea activității care generează venituri insuficiente pentru acoperirea cheltuielilor.

Pentru manageri întrebarea la care trebuie să răspundă este: care trebuie să fie gradul de utilizare minim al capacității de producție sau care trebuie să fie cifra de afaceri minimă ce trebuie realizată pentru a se putea acoperi în întregime cheltuielile?

Pentru a răspunde la această întrebare se folosește metoda pragului de rentabilitate iar în funcție de poziția față de acest prag se poate exprima riscul de exploatare.

Riscul de exploatare este legat de incertitudinea randamentului activității de exploatare și depinde de o multitudine de factori:

- fluctuația cheltuielilor de aprovizionare;
- fluctuația cheltuielilor salariale;
- fluctuația prețurilor de vânzare;
- modificarea cererii și a ofertei produselor entității;
- modificarea cheltuielilor fixe și variabile;
- calitatea actului managerial;

Pragul de rentabilitate este punctul la care cifra de afaceri acoperă cheltuielile de exploatare sau punctul la care prețul de vânzare este egal cu costul unitar, rezultatul fiind nul.

În termeni de risc spunem că începând de la acest punct entitatea începe să devină rentabilă. Cu cât nivelul activității este mai îndepărtat de acest punct, cu atât riscul este mai redus iar activitatea entității mai profitabilă.

Evaluarea riscului de exploatare se face pe baza indicatorului de poziție și a coeficientului de elasticitate. Indicatorul de poziție poate fi determinat în mărimi absolute și în mărimi relative: în mărimi absolute:

$$\Delta CAcr = CA1 - Cac.$$

Cu cât acest indicator are un nivel mai mare, cu atât flexibilitatea entității este mai ridicată, iar riscul mai redus. Flexibilitatea absolută exprimă capacitatea entității de a-și modifica producția și de a se adapta cerințelor pieței.

Soldurile intermediare de gestiune, pun în evidență etapele formării rezultatului exercițiului, în strânsă legătură cu structura de venituri și cheltuieli aferente activităților unei entități:

a) primul sold intermediar de gestiune este **marja comercială.** Ea se

Scanned with OKEN Scanner

obţine scăzând din vânzările de mărfuri costul mărfurilor vândute, respectiv, **Marja comercială** = Vânzări de mărfuri – Costul mărfurilor

Marja comercială este un indicator esenţial, şi ea devine mai semnificativă ca informaţie în analiză sau gestiune cu cât este determinată mai detaliat, pe grupe sau subgrupe de mărfuri. *Marja comercială*[1] exprimă performanţa activităţii de cumpărare pentru vânzare sub forma diferenţei dintre preţul de vânzare şi costul de cumpărare al mărfurilor vândute. Ea este denumită şi marja brută şi se exprimă adesea ca procent din cifra de afaceri;

b) **producţia exerciţiului** este al doilea sold intermediar de gestiune şi se obţine adunând la mărfuri producţia vândută, producţia stocată şi producţia imobilizată, respectiv,

Producţia exerciţiului	=	Producţia vândută + Producţia stocată + Producţia imobilizată

Producţia exerciţiului nu are un caracter omogen, deoarece producţia vândută este exprimată la nivelul preţului de vânzare, în timp ce producţia stocată şi imobilizată este estimată la nivelul costului de producţie. Ea permite evaluarea performanţelor anuale ale entităţilor;

c) un alt sold intermediar de gestiune este **valoarea adăugată**, care exprimă valoarea nou creată sau creşterea de valoare adusă de entitate, bunurilor şi serviciilor provenind de la terţi, respectiv,

Valoarea adăugată	=	Marja comercială + Producţia exerciţiului – Consumuri de la terţi

La nivel microeconomic, valoarea adăugată este un indicator ce permite măsurarea puterii economice a entităţii;

d) **excedentul brut de exploatare** (sau insuficienţa brută din exploatare), exprimă resursa sau acumularea brută rezultată din activitatea de exploatare destinată menţinerii şi dezvoltării potenţialului productivităţii entităţii, remunerării capitalurilor utilizate şi a statului. Ca sold intermediar de gestiune, se obţine scăzând din suma valorii adăugate şi a subvenţiilor de exploatare, suma impozitelor, vărsămintelor asimilate şi cheltuielile cu personalul, respectiv,

Excedentul brut de exploatare	=	Valoarea adăugată + Subvenţii de exploatare – Impozite, taxe şi alte vărsăminte - Cheltuieli cu personalul

[1] Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. - Analiză economico-financiară, ediţia a doua revizuită şi adăugită, Editura Economică, Bucureşti, 2005, p. 255.

Scanned with OKEN Scanner

Mărimea acestui indicator constituie resursa rezultată din exploatare pentru ca entitatea să-şi menţină şi să-şi dezvolte potenţialul productiv şi să remunereze capitalurile utilizate şi statul.

Acest sold nu este influenţat nici de sistemul de amortizare practicat şi nici de activitatea financiară a entităţii, fapt ce determină să fie considerat ca indicator esenţial în analizele de gestiune şi în efectuarea analizelor comparative între entităţi;

e) **rezultatul din exploatare** (profit sau pierdere) este un alt sold intermediar de gestiune care evaluează rentabilitatea economică a unei entităţii şi corespunde activităţii normale şi de bază privind „producţia" de acumulare[1]. El se obţine scăzând din suma excedentului brut de exploatare şi a altor venituri din exploatare, a cheltuielilor de exploatare privind amortizările şi provizioanele şi a altor cheltuieli de exploatare, respectiv,

Rezultatul din exploatare	=	Excedentul brut din exploatare + Alte venituri din exploatare – Amortismente şi provizioane – Alte cheltuieli de exploatare

Rezultatul din exploatare evaluează rentabilitatea economică a unei entităţi şi corespunde activităţii normale şi curente a acestuia, inclusiv operaţiunile efectuate în exerciţiile anterioare dar aferente exerciţiului curent. În determinarea acestui indicator nu este luat în calcul, activitatea corespunzătoare operaţiunilor financiare şi extraordinare. Acest rezultat este utilizat în compararea entităţilor ce au politici financiare diferite;

f) **rezultatul curent înaintea impozitării**, este soldul intermediar de gestiune ce apare în contul de profit şi pierdere şi care decurge din activitatea curentă a entităţii (de exploatare şi financiară), excluzând operaţiunile extraordinare, respectiv,

Rezultatul curent înaintea impozitării	=	Rezultatul din exploatare + Venituri financiare – Cheltuieli financiare

g) **rezultatul extraordinar** reprezintă soldul intermediar de gestiune ce sintetizează rezultatul sub forma profitului sau pierderilor activităţii cu caracter extraordinar al entităţii, fie că se referă la operaţiuni de gestiune, fie la operaţiuni de capital. El se obţine scăzând din veniturile extraordinare suma cheltuielilor extraordinare;

---

[1] Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. - Analiză economico-financiară, ediţia a doua revizuită şi adăugită, Editura Economică, Bucureşti, 2005, p. 255.

Scanned with OKEN Scanner

h) **rezultatul exercițiului** este ultimul sold intermediar de gestiune și exprimă profitul sau pierderea netă a entității luată în totalitatea sa[1]. El reprezintă suma dintre rezultatul curent și rezultatul extraordinar, diminuată cu impozitul pe profit/venit, respectiv,

Rezultatul exercițiului	=	Rezultatul curent înaintea impozitării +/- Rezultatul excepțional – Impozitul pe profit/venit

3.9. Analiza riscului de faliment prin metoda scorurilor

Metoda scorurilor reprezintă una din modalitățile de investigare globală a stării de bonitate a unei societăți pentru stabilirea riscului de faliment, având la bază analiza discriminantă. Tehnica „scoring" a apărut în anii '50 în S.U.A., deoarece se căuta punerea în relație a cauzelor și a modalităților de manifestare a unor maladii, în cercetările medicale.

Metoda scorurilor este o tehnică statistică care ajută la stabilirea unor caracteristici pe baza observațiilor făcute asupra unui obiect, fenomen, proces etc., ea fiind preluată și de alte discipline printre care și analiza economico-financiară.

Metoda scorurilor este o metodă de diagnosticare externă, care își propune să măsoare riscul la care se expune investitorul, creditorul și entitatea însuși în activitatea viitoare. În contextul analizei financiare, observațiile s-au făcut pe baza unor indicatori realizați, atât de societățile vulnerabile cât și de cele sănătoase din punct de vedere financiar. Semnificația indicatorilor și modul de combinare a acestora depind de interesul specific fiecărui utilizator de informație sau a fiecărui analist.

Această combinație a indicatorilor conduce la construirea unei funcții liniare numită "funcție scor" care este un instrument de previziune, atât la dispoziția conducerii, cât și a utilizatorilor externi.

$$Z = a_1 r_1 + a_2 r_2 + \ldots\ldots\ldots\ldots + a_n r_n$$

unde:

r_i = indicatori financiari stabiliți de utilizatori

a_i = coeficienți de ponderare

Modul de selectare a indicatorilor financiari care caracterizează bonitatea agenților economici trebuie să aibă în vedere independența acestora în funcția Z. Un anumit grad de corelație între informațiile oferite

[1] Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. - Analiză economico-financiară, ediția a doua revizuită și adăugită, Editura Economică, București, 2005, p. 255.

Scanned with OKEN Scanner

de indicatorii financiari ar conduce la înregistrarea în scorul obținut a acelorași influențe referitoare la fenomenul economico-financiar analizat.

Fiecărei entități i se asociază o valoare a funcției Z în care se evidențiază calitatea gestiunii interne în raport de sectorul de activitate, oferind o imagine de ansamblu asupra activității desfășurate.

Pentru construirea unui model de analiză pe baza metodei scorurilor se parcurg etapele prezentate în figura 3.15.

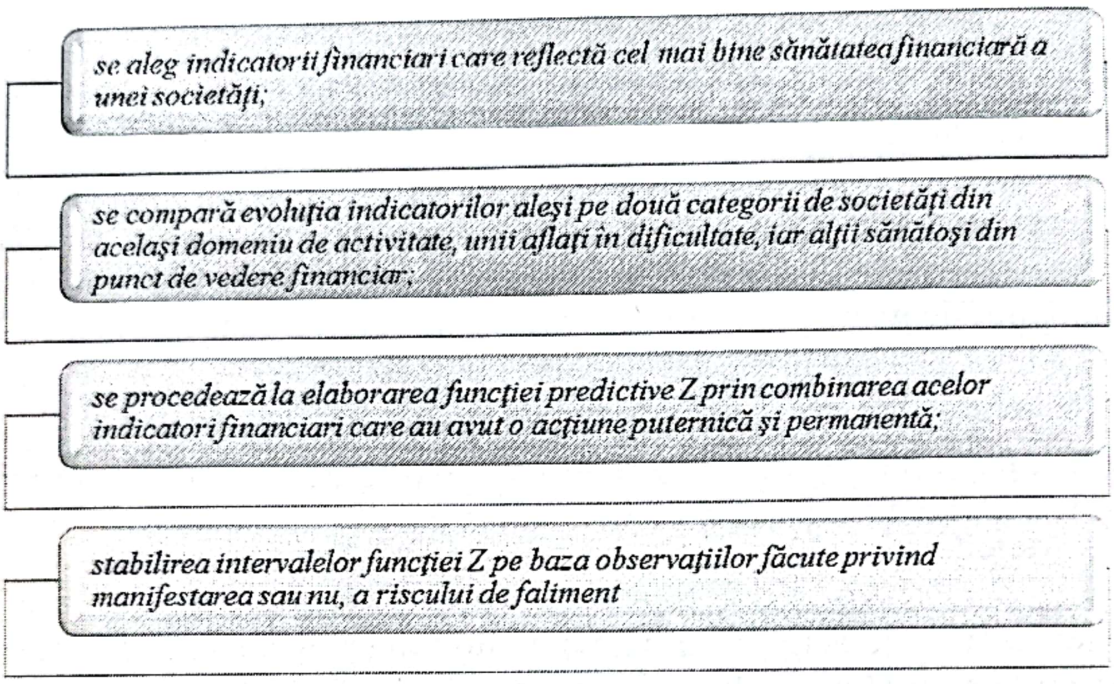

Figura 3.15. Etapele metodei scorurilor

Utilizarea indicatorilor financiari (indicatori de eficiență, indicatori de echilibru, indicatori de solvabilitate, indicatori de gestiune) în previzionarea riscului de faliment se bazează pe faptul că o deteriorare sistematică a acestora reflectă dificultățile în conducerea și gestionarea activității respective.

In practică au fost elaborate o serie de metode bazate pe metoda scorurilor, cum sunt: modelul Altman, modelul Conon și Holder, modelul Holder, Loeb și Portier, modelul bilanțurilor Băncii Centrale a Franței"[1].

Modele consacrate ale metodei scorurilor

Analiștii au utilizat ratele financiare în construirea unor funcții predicative ale falimentului. Toate aceste funcții au la bază contribuția originală a modelului Beaver (1966) și Altman (1968).

[1] Dupța, Pavel Ernest. Dăianu, Dana Codruța. - Analiza economico-financiara a firmei în contextul ingineriei economice, editura Mirton, Timișoara, 2003, p. 133

Scanned with OKEN Scanner

a) Modelul Beaver - a avut o contribuție importantă în tehnica analizei univariabile, utilizând o singură rată financiară în previzionarea falimentului. Pentru fiecare rată financiară luată în calcul s-a selectat punctul critic, pentru o cât mai bună predicție.

Beaver a arătat faptul că structurile ratelor financiare ale entităților economice care se confruntau cu dificultăți financiare difereau de cele ale entităților economice care nu întâmpinau asemenea dificultăți. Acesta a arătat în studiul său din 1966, faptul că falimentul poate fi prevăzut cu cel puțin cinci ani înainte de a se produce prin analiza ratelor financiare[1].

b) Modelul Altman[2] denumit și **modelul "Z"** este un model de prognoză a stării de faliment dezvoltat de profesorul Altman în SUA, în anul 1968[3]. El a combinat informațiile oferite de cinci rate (variabile) construind o funcție "scor" de forma:

$$Z = 1{,}2\,X_1 + 1{,}4\,X_2 + 3{,}3\,X_3 + 0{,}6\,X_4 + 1{,}0\,X_5$$

unde:

Variabila X_1 este o rată de structură a activului ce reflectă flexibilitatea entității și se determină ca raport între capitalul circulant (active circulante de exploatare – pasive circulante de exploatare) sau fond de rulment și active total:

$$X_1 = \frac{activ\ circulant}{activ\ total} \quad \textbf{sau} \quad X_1 = \frac{Fond\ \text{de rulment}}{activ\ total}$$

Variabila X_2 reprezintă rata autofinanțării activelor totale și se determină ca raport între profitul reinvestit (rezultatul net al exercițiului – dividende acordate acționarilor) și activul total:

$$X_2 = \frac{profit\ reinvestit}{activ\ total}$$

Variabila X_3 reprezintă rata rentabilității economice, măsurând performanțele activului patrimonial și se calculează ca raport între rezultatul brut al exercițiului (profit brut) și activul total:

---

1 Sabău, Lucian Ioan. - Studiu privind rolul informațiilor contabile în luarea deciziilor strategice. Editura Eurostampa, Timișoara, 2014, p. 45

2 Altman, E.I. – "Financial Rations, Discriminant Analysis and Prediction of Corporale Bankruptcy", Journal of Finance, 1968.

3 Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009, p. 328.

Scanned with OKEN Scanner

$$X_3 = \frac{profit\ brut}{activ\ total}$$

Variabila X_4 evidenţiază capacitatea de îndatorare a entităţii şi se calculează ca raport între capitalizarea bursieră şi datoriile pe termen lung:

$$X_4 = \frac{valoarea\ de\ piata\ a\ capitalului}{obligatii\ pe\ termen\ lung}$$

Variabila X_5 măsoară randamentul activelor şi se calculează ca raport între cifra de afaceri şi activul total:

$$X_5 = \frac{cifra\ de\ afaceri}{activ\ total}$$

În construirea modelului său, Altman a ales 33 de societăţi industriale cu probleme financiare şi tot atâtea societăţi sănătoase, pe care le-a analizat în perioada 1946-1965.

Cercetarea s-a făcut pe baza a 22 de indicatori, din care în final s-au ales cei 5 prezentaţi mai sus.

Societăţile studiate au fost analizate şi clasificate după valoarea scorului Z, stabilindu-se două limite şi o zona de incertitudine astfel:

$Z < 1,8$ – faliment într-un an de zile;

$1.81 \leq Z \leq 2,675$ – zonă de incertitudine cu risc mare de faliment;

$2,675 \leq Z \leq 2,99$ – zona cu risc mic de faliment;

$Z > 2,99$ – zona lipsită de ameninţarea falimentului.

Modelul Altman cuprinde indicatori ce caracterizează echilibrul financiar pe termen scurt şi pe termen lung, modul de gestiune internă şi rentabilitatea economică a cărei pondere este aproape de cea a celorlalţi 4 indicatori luaţi împreună. Deoarece modelul avea aplicabilitate doar pentru firmele cotate la bursă, autorul a înlocuit valoarea de piaţă a capitalului cu mărimea capitalurilor proprii. Modificarea acestei rate a avut repercusiuni asupra întregului model, astfel[1]:

$$\mathbf{Z' = 0,717\ X_1 + 0,847\ X_2 + 3,107\ X_3 + 0,420\ X_4 + 0,998X_5}$$

unde:

$$X_4 = \frac{capitaluri\ proprii}{obligatii\ pe\ termen\ lung}$$

[1] Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universităţii „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009, p. 330.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul Altman are o putere predictivă limitată la 1 – 2 ani înainte de faliment. Potrivit lui entitatea are o funcție scor ce variază de la an la an și de la o situație la alta.

Modelul Altman este cel mai des folosit în țările dezvoltate pentru aprecierea entităților care activează în economiile de piață.

După profesorul Altman declinul unei societăți avansează în cinci faze[1]:

1. apariția semnelor de declin care însă sunt desconsiderate (descreșterea profitabilității, descreșterea cifrei de afaceri, creșterea datoriilor, descreșterea lichidităților);
2. existența semnalelor clare pentru care însă nu se iau măsuri, în speranța că acestea vor dispare fără nici o intervenție;
3. acțiune puternică a factorilor de declin cu agravări serioase a situației financiare;
4. colapsul, imposibilitatea echipei manageriale de a asigura măsuri corective;
5. intervenția, fie prin măsuri de redresare, fie prin declararea falimentului.

Altman a demonstrat că falimentul poate fi anticipat cu precizie apelând la ratele financiare[2].

După studiul efectuat de Altman, acest tip de analiză nu a încetat să se dezvolte, punându-se la punct și alte modele discriminante de evaluare a riscului de faliment de către diferite scoli cum este cea anglo- saxonă, continental – europeană sau japoneză (a se vedea: modelul Diamond – 1976; modelul Yves Collongues – 1976; modelul Bilderbeek – 1977; modelul Deakin – 1977; modelul Springate – 1978; modelul Koh și Killough – 1980; modelul Ohlson – 1982; studiul Zavgren – 1983; modelul Fulmer – 1984; modelul CBBF „Centralei Bilanțurilor din cadrul Băncii Franței - 1984; modelul Bardos – 1989; modelul Koh – 1992; modelul Shirata – 1999 etc.)[3].

c) Modelul Conan și Holder[4] a fost elaborat în 1987, fiind aplicabil în special entităților industriale, iar funcția scor este definită cu ajutorul a cinci variabile Modelul este următorul[5]:

---

[1] Ciolacu Oana Ștefania – Analiza situației economico-financiare a firmei, în Adevărul economic, nr. 32-33/1996, p. 4.

[2] Sabău, Lucian Ioan. - Studiu privind rolul informațiilor contabile în luarea deciziilor strategice. Editura Eurostampa, Timișoara, 2014, p. 45

[3] Mitu N. E., Mitu I. E. - Previzionarea riscului de faliment, Tribuna Economică, nr. 51 – 52, 2006, p. 103.

[4] Conan et Holder – Variables explicatives de performances et controle de gestion dans les P.M.I, Universite Paris.

[5] Iosif Gh. N., Rotaru Mariana – Sistemul de indicatori ai activității economice a firmei:

Scanned with OKEN Scanner

$$Z = 0{,}24\ R_1 + 0{,}22\ R_2 + 0{,}16\ R_3 - 0{,}78\ R_4 - 0{,}10\ R_5$$

unde:

$R_1 = \frac{rezultatul\ brut\ din\ exploatare}{datorii\ totale}$; arată capacitatea proprie de finanțare a datoriilor;

$R_2 = \frac{capitaluri\ proprii}{pasiv\ total}$; arată solvabilitatea patrimonială;

$R_3 = \frac{disponibilitati\ si\ plasamente}{activ\ total}$; măsoară performanțele activului patrimonial;

$R_4 = \frac{cheltuieli\ financiare}{cifra\ de\ afaceri}$; arată nivelul cheltuielilor financiare;

$R_5 = \frac{cheltuieli\ cu\ personalul}{valoarea\ adaugata}$; măsoară gradul de remunerare a personalului.

Coeficienții de ponderare au valori apropiate cu excepția „Nivelului cheltuielilor financiare" care este mai semnificativ, deci importanța indicatorilor este relativ apropiată.

Autorii au reținut trei zone de încadrare a lui Z, iar metoda are un grad de acuratețe în prezicerea falimentului de 75%.

$Z < -0{,}2$ – probabilitate de faliment 100%

$Z = 0{,}068$ – probabilitate de faliment 50%

$Z > 0{,}164$ – probabilitate de faliment 10%

Conan și Holder au elaborat și alte modele specifice diferitelor sectoare de activitate (domeniul construcțiilor, transporturilor, comerț en-gros). Pentru agenții economici cu activitate comercială de "en-gros" modelul are următoarea formă:

$$Z' = 0{,}0136\ R_2 + 0{,}0197\ R_3 + 0{,}0341\ R_6 + 0{,}0185\ R_7 - 0{,}0158\ R_8 - 0{,}0122$$

---

modele structurale și factoriale, Tribuna Economică, București, 2007, p. 278; Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009, p. 330-331.

Scanned with OKEN Scanner

Unde R_2 și R_3 au aceeași semnificație ca la modelul aplicat domeniului industrial.

$$R_6 = \frac{capitaluri\ proprii}{activ\ total} \qquad R_7 = \frac{rezultatul\ brut\ din\ exploatare}{activ\ total}$$

$$R_8 = \frac{necesarul\ de\ fond\ de\ rulment}{cifra\ de\ afaceri}$$

Pentru societățile de tip "en-gros" corespondența dintre valorile funcției Z și probabilitatea falimentului se prezintă ca în tabelul 3.2.

Tabelul 3.2. Corespondența dintre valorile funcției Z și probabilitatea falimentului la societățile de tip "en-gros"

Valoarea scorului Z	*Situația întreprinderii*	*Riscul de faliment (%)*
$Z \geq 0,20$	bună	< 40
$-0,03 < Z < 0,20$	Alertă	35 - 65
$Z < -0,30$	Pericol	> 65
$-0,05 < Z < 0,04$	Pericol foarte mare	65 - 90
$Z < -0,05$	Eșec	91-100

d) Modelul Centralei Bilanțurilor din Banca Franței[1] (funcția de scor) este unul dintre cele mai elaborate modele din cadrul Băncii Centrale a Franței, care prezice riscul de faliment și are la bază 8 variabile reprezentând rate ale rentabilității economice și financiare. Cele 8 rate au fost alese din cele 26 de rate urmărite la societățile franceze în urma observațiilor efectuate în perioada 1977-1979 pe societăți cu mai puțin de 500 salariați. Primele două rate din modelul Băncii Franței dau 50% din puterea de discriminare a acestor entități în normale și deficitare. Indicatorii luați în calcul oferă informații despre structura financiară, gestiunea internă, eficiența activității desfășurate.

$$Z = -1,255\ R_1 + 2,003\ R_2 - 0,824\ R_3 + 5,221\ R_4 - 0,689\ R_5 - 1,164\ R_6 + 0,706\ R_7 + 1,408\ R_8 - 85,54$$

Pe baza modelului prezentat, Banca Franței determină scorul în două etape:

[1] Barbier A., Prontad, J. - Traite pratiqne de Vanalyse financiere a Vusage des banques, La revue banque, Paris, 1990.

Scanned with OKEN Scanner

1. se face o separare a entităţilor normale, care au Z > 1,25 de cele în dificultate, cu Z < - 0,25

2. entităţile în dificultate se separă în cele falimentare şi cele doar vulnerabile la momentul analizei, după indicatorul

$$\frac{\textit{cheltuieli financiare}}{\textit{rezultatul brut din exploatare}}$$

Valorile funcţiei Z arată[1]:

Z < - 0,25 – zona cu dificultăţi

- 0,25 < Z < 0,125 – zona de incertitudine

Z > 0,125 – zona favorabilă

Scorul astfel obţinut este un sprijin în actul managerial, deoarece poate avertiza în privinţa riscului de faliment, însă informaţia trebuie folosită cu multă prudenţă.

O analiză a evoluţiei scorului pe mai multe exerciţii şi compararea acesteia cu media scorului obţinut pe sectorul de activitate, alături de alte metode clasice de analiză pot fundamenta deciziile referitoare la sănătatea financiară a unui agent economic.

În concluzie metoda scorurilor, foarte utilizată de bănci şi instituţii financiare pentru propriile evaluări de credite, permite poziţionarea rapidă a riscului de faliment pe care îl prezintă entităţile împrumutate.

Ea nu constituie decât un instrument de detectare precoce a riscului de faliment, iar valoarea informativă a scorului nu trebuie supraestimată, deoarece analiza discriminantă reduce informaţia de bază prin selectarea ratelor cele mai semnificative pe care le consideră constante în timp, iar entitatea este un sistem economico-social ce acţionează într-un mediu cu mult mai multe variabile de determinare a sănătăţii sau slăbiciunii acesteia. Din prudenţă, se recomandă urmărirea evoluţiei scorului la entităţile din aceeaşi ramură economică, precum şi completarea diagnosticului cu metodele clasice de analiză (analiza echilibrului financiar, performanţelor rentabilităţii, fluxurilor financiare şi în final a riscului global).

Deoarece utilizarea practică a metodei scorurilor a avut confirmări efective numai în aproximativ 75-80% din cazurile analizate (în practica internaţională) ale unui eşantion de entităţi care erau în funcţiune, dar prezentau dificultăţi de natură financiară, pentru a mării gradul de siguranţă al diagnosticării, băncile au recurs şi la folosirea altor metode. În cadrul metodelor bancare, funcţia Z este considerată ca parte a unei

[1] Dumitrescu Gheorghe - Studii de cercetare cu privire la riscul de faliment, Modele şi metode de previzionare, Romanian Statistical Review nr. 4/2010, p. 7.

Scanned with OKEN Scanner

evaluări generale, analiza fiind suplimentată cu prezentarea critică a următoarelor elemente: activitatea de conducere, administrare financiară, rapoartele experților contabili, relațiile cu creditorii, declarațiile presei, modificare prețului acțiunilor, condițiile în care se desfășoară activitatea, gradul de satisfacere al angajaților.

e) Metoda Creditului Comercial Francez este aplicabilă entităților de talie mijlocie, cu credite care acționează în domeniul industrial. Aprecierea vulnerabilității sau a stării de echilibru și eficiență se face pe baza a doi indicatori și a unei constante care se adaugă funcției Z astfel:

$$Z = 6{,}47 - 9\,x\,\frac{cheltuieli\ financiare}{rezultatul\ brut\ din\ exploatare} - 1{,}1\,x\,\frac{imprumuturi + dobanzi}{capitaluri\ proprii}$$

Aprecierea se face fără a ține cont de alte valori medii ale lui Z sau de limite, ci doar nivelul Z = 0 separă entitățile analizate în bune și cu dificultăți previzibile în viitor.

f) Modelul Mânecuță și Nicolae. În teoria și practica românească există preocupări permanente pe linia definirii și adaptării metodei scorurilor la necesitățile economiei românești. Specialiștii și practicienii români au manifestat un interes aparte (îndeosebi ca urmare a cercetărilor și studiilor provenite din zona universitară), mulându-se pe structura economiei românești și în special pe cea a industriei.

Acest prim model românesc a fost propus pentru industria metalurgică și a fost dezvoltat de Mânecuță și Nicolae în 2006, doi specialiști la Comisia Națională de Prognoză.

Modelul propus se bazează pe o matrice de rezolvare necesară construirii unei funcții scor, folosind coeficientul empiric al lui Pearson pentru alegerea ratelor financiare discriminante.

Variabilele financiare considerate sunt prezentate în tabelul 3.3.[1].

[1] Mânecuță C., Nicolae M. – Construirea și utilizarea funcției scor pentru diagnosticarea eficienței agenților economici, Revista Finanțe, Credit și Contabilitate, nr. 5/2006.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 3.3. Variabilele financiare considerate pentru modelul Mânecuță și Nicolae

Nr. crt.	Variabila reținută
1.	Rata cheltuielilor financiare
2.	Rata de acoperire a capitalului investit
3.	Rata capacității de rambursare a datoriilor
4.	Rata marjei brute de exploatare
5.	Rata medie a creditului furnizor
6.	Rata de îndatorare globală
7.	Rata de îndatorare la termen
8.	Rata creanțelor comerciale
9.	Rata investițiilor fizice
10.	Durata medie a creditului
11.	Influenta nevoi de fond de rulment
12.	Rata stocurilor

Sursa: Mânecuță C., Nicolae M. – Construirea și utilizarea funcției scor pentru diagnosticarea eficienței agenților economici, Revista Finanțe, Credit și Contabilitate, nr. 5/2006

Determinarea coeficienților de ponderare pe baza corelației între variabila stabilită și funcția obiectiv s-a bazat pe rezolvarea unui sistem de ecuații cu 14 necunoscute.

În urma rezolvării sistemului s-au obținut soluțiile, respectiv coeficienții ratelor economice considerate. Funcția Z rezultă pentru societățile românești care acționează în domeniul industriei metalurgice are forma:

$$100Z = -0{,}02395\ R_1 - 0{,}54604\ R_2 + 0{,}01263\ R_3 + 0{,}33901\ R_4 + 0{,}04745\ R_5 + 0{,}01752\ R_6 + 0{,}02194\ R_7 + 0{,}71249\ R_8 - 1{,}15459\ R_9 - 0{,}09855\ R_{10} + 0{,}02751\ R_{11} - 0{,}48437\ R_{12} - 0{,}08536\ R_{13} + 0{,}03609\ R_{14}$$

Pentru a delimita zona favorabilă și cea nefavorabilă s-a considerat la nivelul mediei funcției scor obținute în condițiile unui eșantion de 59 de societăți comerciale, respectiv - 1.56. Astfel, autorii reușesc să stabilească regula de decizie a funcției scor:

Z > - 1,56 - societăți fără probleme financiare;

Z > - 1,56 - societăți „deficitare".

g) Modelul B – Băileșteanu.

„Un model românesc de previziune a stării de faliment a unei

Scanned with OKEN Scanner

întreprinderi este funcţia scor „B", elaborată de profesorul Gh. Băilesteanu"[1].

Pornind de la studiile tradiţionale (Altman, Argenti, Conan şi Holder etc.) autorul consideră că apariţia falimentului este determinat de următorii factori[2]:

- imposibilitatea achitării obligaţiilor curente;
- lipsa de surse financiare pentru rambursarea creditelor;
- încasarea cu mare întârziere a contravalorii produselor livrate;
- înregistrarea de pierderi.

Autorul propune următoarele variabile:

$$G_1 \text{ (lichiditatea generală/curentă)} = \frac{active\ curente}{pasive\ curente}$$

$$G_2 \text{ (solvabilitatea)} = \frac{profit\ net + amortizare}{rata\ rambusarii\ creditului + dobanda}$$

$$G_3 \text{ (recuperare clienţi)} = \frac{cifra\ de\ afaceri}{clienti}$$

$$G_4 \text{ (rentabilitatea costurilor)} = \frac{profit}{cost} * 100$$

Parametrii **a** şi **b** sunt calculaţi după următoarele formule de calcul:

1. pentru indicatorii care se optimizează prin minim:

$$a = \frac{1}{x_{max} - x_{min}} \qquad b = \frac{-x_{max}}{x_{max} - x_{min}}$$

2. pentru indicatorii care se optimizează prin maxim:

$$a = \frac{1}{x_{min} - x_{max}} \qquad b = \frac{-x_{max}}{x_{min} - x_{max}}$$

unde:

X_{min} = valoarea minimă a indicatorului (stare de faliment)

X_{max} = valoarea indicatorului când riscul de faliment este minim

Ratele financiare reţinute sunt prezentate în tabelul 3.4.

---

[1] Lepadat Elena Doina - The management of financial crises în companies, Annals. Economic Science Series, 2012, p 853

[2] Băileşteanu Gh. – Diagnostic, risc, şi eficienţă în afaceri, Editura Mirton, Timişoara, 2005; Dumitrescu Gheorghe - Studii de cercetare cu privire la riscul de faliment, Modele şi metode de previzionare, Romanian Statistical Review nr. 4/2010, p. 8.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 3.4. Limitele admise pentru optimizarea indicatorului stării de faliment

Indicator	Simbol	Valoare		a	b
		min	max		
Lichiditate curentă	G_1	0,75	3,0	0,444	- 0,333
Solvabilitate	G_2	0,9	2,0	0,909	- 0,818
Recuperare clienți	G_3	5	24	0,053	- 0,263
Rentabilitate	G_4	0	30	0,033	0

Funcția este:

$$B = 0,444\ G_1 + 0,909\ G_2 + 0,0526\ G_3 + 0,0333\ G_4 + 1,414$$

B are o valoare maximă egală cu 4 şi o valoare minimă egală cu –1,4.
În funcție de valoarea înregistrată, se consideră:

$B < 0,5$ - faliment iminent
$0,5 < B < 1,1$ - zonă limitată
$1,1 < B < 2,0$ - zonă intermediară
$B > 2,0$ - zonă favorabilă

3.10. Analiza strategică a riscului de faliment

Majoritatea organismelor economice prezintă multe dintre trăsăturile sistemelor biologice, consumă energie pentru prevenirea schimbării.

Orice entitate trebuie să se încadreze în buget, să respecte obligațiile contractuale, termenele de livrare, să mențină utilajele în stare de funcționare, iar în paralel entitatea consumă energie pentru a crea noi schimbări:

- găsirea de noi piețe;
- asimilarea de produse noi;
- reducerea costurilor;
- înscrierea în obiectivele strategice propuse;
- atingerea unor noi nivele de performanță;
- flexibilitate în afaceri.

Analiza strategică a entității va consta în parcurgerea următoarelor etape:

Scanned with OKEN Scanner

1. Evaluarea performanțelor (rezultatelor) curente ale entității, această etapă se va analiza prin:

a) *Analiza indicatorilor financiari și ai evoluției acestora (profitabilitatea, lichiditatea, solvabilitatea).*
b) *Analiza obiectivelor, strategiilor și practicilor economice ale entității.*

Se va studia consistența fiecăruia și corelațiile acestora cu creditele interne sau externe.

2. Evaluarea capacității manageriale a entității. Se subliniază existenta a trei tipuri de societăți comerciale:

a) *Societăți „sănătoase"*, care nu au nevoie de ajutor din partea statului.
b) *Societăți în „comă"*, a căror salvare este incertă, chiar și cu intervenția statului, încercarea de a ajuta aceste firme este dezavantajoasă, și va însemna consumarea nejustificată a unor resurse.
c) *Societăți ce pot fi salvate de la faliment*, care au nevoie de intervenția directă sau indirectă a statului.

3. Analiza mediului de afaceri al entității, este un element prioritar în cadrul managementului strategic.

Astfel se vor analiza:

Informațiile despre mediul exterior al entității, ce vor cuprinde:

- analiza concurenților;
- diverse modele culturale și sociale;
- diverse direcții demografice;
- diverse considerații ecologice, în special disponibilitățile de materii prime;
- situația economică, climatul legal și de reglementare;
- situația politică;
- clienți potențiali.

Se va realiza prognoza mediului exterior, specificându-se numărul entităților cu interese comune, studiindu-se cine este în competiție acum sau cine este în competiție în viitor?

Construcția scenariilor. În contextul afacerilor un scenariu este un posibil viitor mediu exterior în care afacerile devin competitive. De obicei se întocmesc trei scenarii, ce prezintă vederi diferite asupra viitorului entităților. Scenariile tipice trebuie să fie reexaminate în fiecare an, pentru a integra entitatea în realitatea economică.

4. Analiza factorilor strategici

Riscul de faliment este o consecință a amplificării riscurilor

Scanned with OKEN Scanner

strategice ale firmei. Riscurile strategice subliniază capacitatea firmei de a exploata favorabil mediul său exterior, ţinând cont de forţele/ vulnerabilităţile pe care ea le prezintă.

Analiza factorilor strategici trebuie să indice elementele care afectează decisiv entitatea. Factorii strategici vor fi analizaţi din punctul de vedere al tendinţei, pe diferitele perioade de timp, în funcţie de ei, se va stabili dacă scopurile şi obiectivele firmei sunt judicios alese.

5. Construirea şi actualizarea scenariilor fezabile

Pe baza elementelor anterioare se va hotărî dacă actualele strategii sunt valabile sau trebuiesc alese alte alternative. Alternativele strategice fezabile pot dezvolta construirea de scenarii care să ajute la definirea corectă a direcţiei profitabile a firmei.

6. Implementarea scenariilor strategice

Se bazează pe un set de programe, bugete şi politici organizaţionale. Se vor răspunde la următoarele întrebări:

- Cine va executa implementarea şi cum?
- Se poate susţine implementarea prin bugete adecvate?

7. Evaluarea entităţii şi controlul

Este abordată într-un sistem feed-back cu implicaţii asupra performanţelor entităţii. Performanţele vor fi localizate: funcţional; spaţial; temporal.

Instrumentele operaţionale propuse de specialişti în vederea realizării analizei strategice a riscului de faliment sunt:

1. Modelul BCG-Boston Consulting Group, permite abordarea problematicii echilibrului financiar, a riscului în corelaţie cu portofoliul de activitate al firmei şi cu poziţia sa concurenţială.

Acest model este bazat pe două variabile strategice:

- rata de creştere a sectorului;
- poziţia concurenţiala a firmei.

Grupul BCG a plecat de la principiul că obiectivul esenţial al strategiei unei firme este de a permite o alocare optimală a resurselor de care dispune, pentru a cuceri cea mai bună poziţie concurenţială globală.

Astfel, din analiza ratei de creştere a sectorului, se pot face aprecieri asupra nevoilor financiare ale firmei:

- politica de investiţii;
- creşterea nevoii de fond de rulment.

Studierea părţii de piaţă relative şi a poziţiei pe curba de experienţă oferă informaţii cu privire la rentabilitate şi la nivelul resurselor degajate de fiecare segment de activitate.

Scanned with OKEN Scanner

2. Modelul A.D. Little. Constituie o dezvoltare din punct de vedere al conținutului economico-financiar al modelului BCG. Implicarea gradului de maturitate a firmei, precum și definirea poziției concurențiale a acesteia prin intermediul unui sistem dinamic de factori cheie ai succesului, permit o evaluare mai nuanțată atât a poziției strategice a firmei, cât și al echilibrului său financiar.

Firmele aflate într-o fază de demaraj sau de creștere au nevoi financiare mai mari, decât cele stagnante sau în declin. O firmă aflată în faza de demaraj este mult mai supusă riscului, decât o firmă aflată în faza de creștere sau maturitate.

Mărimea riscului este dependentă și de poziția concurențială a firmei.

O poziție concurențială puternică se concretizează printr-o rentabilitate ridicată și în principiu într-o stare de echilibru financiar. Degradarea poziției firmei pe piață se traduce prin scăderea rentabilității diminuarea autofinanțării și creșterii riscului.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 4.
PROCEDURI CONTABILE SPECIFICE OPERAȚIUNILOR DE FUZIUNE, DIVIZARE ȘI REORGANIZARE A ENTITĂȚILOR

Operațiunile de fuziune și divizare efectuate de societățile sunt reglementate de prevederile Legii nr. 31/1990 privind societățile de la art. 238-251, Legii nr. 82/1991 legea contabilității, Legea 571/2003 privind codul fiscal actualizată, precum și Ordinul 1376/2004 cuprinzând Normele metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a entităților, precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul entităților și tratamentul fiscal al acestora însoțite de anexa la prezentul ordin, actualizate cu prevederile legale până la data aplicării acestora.

Reglementarea privind modul de efectuare a fuziunilor și divizărilor din Legea entităților tratează într-un capitol distinct fuziunea transfrontalieră astfel că conform prevederilor legale în materie „Societățile pe acțiuni, societățile în comandita pe acțiuni, societățile cu răspundere limitata - persoane juridice romane - și societățile europene cu sediul social în Romania pot fuziona, în condițiile prezentei legi, cu societăți comerciale care au sediul social sau, după caz, administrația centrala ori sediul principal în alte state membre ale Uniunii Europene sau în state aparținând Spațiului Economic European, denumite în continuare state membre, și care funcționează în una dintre formele juridice prevăzute de art. 1 din Directiva Consiliului 68/151/CEE din 9 martie 1968, de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse entităților în statele membre, în sensul art. 58 al doilea paragraf din Tratatul de instituire a Comunităților Europene, pentru protejarea intereselor asociaților sau terților, publicata în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L065 din 14 martie 1968, cu modificările ulterioare, sau cu societăți europene cu sediul social în alte state membre”[1].

Conducerea contabilității se realizează cu respectarea principiilor contabile generale. *Aplicarea principiul continuității activității trebuie*

[1] *** Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, actualizată la data de 30.05.2012, art.251² alin. 1.

Scanned with OKEN Scanner

realizată după cum este vorba de o ***reorganizare sau faliment. În cadrul reorganizării*** activitatea entității debitoare continuă, deci nu intervin modificări în aplicarea principiilor contabile. ***Odată cu începerea lichidării*** apar modificări în aplicarea principiilor contabile. Astfel:[1]

- Principiul continuității activității – ***dizolvarea entității, respectiv trecerea la insolvență***, deşi conservă personalitatea juridică, are drept consecință, întreruperea activității economice normale a entității, ceea ce semnifică abandonul acestui principiu. Obiectivele activității se limitează la derularea operațiilor comerciale în curs în momentul dizolvării, vânzarea activelor şi plata datoriilor.

În cazul reorganizării se aplică principiul continuității activității. Neaplicarea acestei principiu are consecințe şi asupra celorlalte principii contabile, evaluării activelor şi pasivelor şi prezentării informației contabile;

- Principiul prudenței – continuă să fie respectat într-o anumită măsură, însă dacă se dovedeşte necesar pentru aprecierea datoriilor şi cheltuielilor, pentru determinarea plusurilor de valoare eventuale aplicarea lui este atenuată deoarece acestea trebuie recunoscute în situațiile financiare. Valorificarea rezultatelor inventarierii la deschiderea lichidării conduce la necesitatea reevaluării pentru stabilirea unor baze de negociere în cazul vânzării bunurilor, în funcție de inflație, utilitatea bunului, starea lui şi prețul pieței. **lichidarea judiciară**

4.1. Regimul juridic şi componența patrimoniului entităților

Entitatea are un patrimoniu propriu, distinct de acela al asociaților sau acționarilor şi care nu se confundă cu capitalul social.

Patrimoniul entității este constituit din drepturile şi obligațiile cu caracter patrimonial care aparțin de drept entității ,contabil fiind privite ca valori active şi pasive strâns legate între ele.

Acesta este sensul juridic al noțiunii de patrimoniu, deoarece include latura activă (drepturile) şi pe cea pasivă (obligațiile). Sensul economic al noțiunii de patrimoniu include numai latura activă, adică totalitatea de drepturi (bunuri corporale şi incorporale), deținute de entitate, fiind utilizat mult mai frecvent.

Latura activă cuprinde drepturile patrimoniale, reale sau de creanță. Aceste drepturi privesc, în principal, bunurile aduse de asociați ca aport la

[1] Holt, Gh., Nebunu G. - Bazele contabilității - note de curs, Tg-Jiu, 2005, p. 217

Scanned with OKEN Scanner

constituirea entității, bunurile dobândite de entitate ulterior constituirii, în cursul desfășurării activității, precum și beneficiile nedistribuite.

În latura pasivă sunt cuprinse obligațiile patrimoniale ale entității, contractuale și extra contractuale (obligații sociale).

În doctrina română, sensul economic al noțiunii de patrimoniu, este desemnat prin termenul fond de comerț - sau, uneori, mai poartă denumirea de patrimoniu comercial. După părerea aceloraşi autori, trebuie făcută distincția dintre noțiunea de fond de comerț (patrimoniu comercial) și cea de patrimoniu. Spre deosebire de fondul de comerț, care este un ansamblu de bunuri mobile și imobile, corporale sau incorporale, afectate de comerciant în scopul desfășurării unei activități comerciale, patrimoniul reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor comerciantului care au o valoare economică. Aceasta înseamnă că fondul de comerț nu cuprinde creanțele și datoriile comerciantului, cu toate că ele fac parte din patrimoniul acestuia.

Pornind de la cele menționate, ajungem la concluzia că trebuie făcută distincția dintre patrimoniul entității și patrimoniul comercial al entității.

Patrimoniul comercial al entității (sensul economic al patrimoniului) include în sine ansamblul de bunuri mobile și imobile, corporale sau incorporale pe care entitatea le are în mod distinct de cele ale altor subiecte de drept, precum și de cele ale persoanelor care o alcătuiesc.

Autonomia patrimoniului entității față de patrimoniile proprii ale asociaților, determină anumite consecințe juridice:

- asociatul nu are nici un drept asupra bunurilor din patrimoniul entității, nici chiar asupra celor aduse ca aport propriu, astfel că dreptul său real se transformă în dreptul la beneficii;
- bunurile aduse ca aport de către asociați, cuprinse în activul social, formează gajul general al creditorilor entității;
- nu se poate face compensația între creanțele entității și datoria proprie a unui asociat față de o terță persoană și nici viceversa;
- aplicarea procedurii insolvabilității față de entitate.

În componența patrimoniului entității intră doar drepturile (bunuri corporale și incorporale). Bunurile corporale sunt cele care au existență materială, aspect și sunt percepute cu simțurile omului (o casă, un autoturism), iar bunurile incorporale sunt cele care au o existență abstractă, imaterială, ce nu cad sub simțurile noastre. Astfel de bunuri sunt drepturile patrimoniale, cum ar fi dreptul întreprinzătorului asupra denumirii de firmă, asupra mărcii de producție sau de serviciu, drepturile de autor etc.

Scanned with OKEN Scanner

Bunurile mobile se consideră acele bunuri care nu au o aşezare fixă şi stabilă, fiind susceptibile de deplasare de la un loc la altul, fie prin ele însele, fie cu concursul unei forţe străine, cum sunt: animalele, lucrurile separate de sol etc. Bunurile imobile sunt acele bunuri care au o aşezare fixă şi stabilă, după cum sunt: pământul, clădirile şi, în general, cele legate de sol, care nu pot fi mutate din loc în loc, fără să-şi piardă valoarea lor economică (o casă, un teren etc).

Mijloacele economice sunt compuse din totalitatea activelor materiale şi băneşti, care servesc la desfăşurarea activităţii întreprinzătorului. Aceste active se prezintă sub forma mijloacelor fixe şi mijloacelor circulante.

Mijloacele fixe sunt bunuri materiale care iau parte la mai multe cicluri de producţie, consumându-se treptat şi transferându-şi parţial valoarea asupra produselor fabricate, pe măsura utilizării lor (amortizare).

- După natura activităţii lor economice, acestea se împart în active fixe productive şi active fixe neproductive.
- După caracterul şi destinaţia lor în producţie, activele fixe se împart în: clădiri; utilaje şi mijloace de transport etc.

Mijloacele circulante sunt bunuri destinate să asigure continuitatea producţiei şi circulaţia mărfurilor. Ele se consumă în întregime, în fiecare ciclu de producţie, îşi schimbă forma materială şi trec succesiv prin fazele de aprovizionare, producţie şi desfacere.

Activele circulante se grupează în active circulante materiale, active circulante băneşti şi plasamente şi active circulante în decontare.

- activele circulante materiale sunt formate din: materii prime, materiale, combustibil, semifabricate, producţie neterminată, produse finite, ambalaje;
- activele circulante băneşti sunt constituite din sume de bani aflate în casieria unităţii, în conturi la diferite bănci, acreditive etc.;
- activele circulante în decontare sunt valori materiale sau băneşti avansate de entitate unor firme sau persoane fizice, care urmează să fie decontate ulterior (cambia, biletul la ordin, cecul etc).

Din punct de vedere al surselor (adică locul de proveniență al acestora sau modul de dobândire), mijloacele economice pot fi clasificate în:

- Capital propriu - fonduri băneşti care reprezintă capitalul social şi fondurile proprii;
- Capital atras - datorii băneşti ale comerciantului faţă de alţi agenţi economici sau faţă de stat, provenite din decalajul format între data unor lucrări, prestări de servicii sau executarea de lucrări ori diverse

Scanned with OKEN Scanner

alte obligaţii de plată şi momentul efectiv al plăţii. Prin urmare, în astfel de cazuri, între momentul primirii fondurilor băneşti şi achitarea lor trece o perioadă de timp, în care sunt atrase în circuitul economic al comerciantului în cauză (de unde denumirea de capital atras);

- Creditele şi împrumuturile - de la bănci pentru sumele primite sub formă de credite, în vederea acoperirii temporare a necesarului de fonduri băneşti.

4.2. Aplicarea principiilor contabilităţii în procedura falimentului

Pentru organizarea şi conducerea contabilităţii în condiţiile integrării europene şi a alinierii la Standardele Internaţionale de Contabilitate, legislaţia din ţara noastră prevede respectarea următoarelor principii[1]: principiul contabilităţii de angajamente; principiul continuităţii activităţii; principiul permanenţei metodelor; principiul prudenţei; principiul independenţei exerciţiului; principiul evaluării separate a elementelor de activ şi de pasiv; principiul intangibilităţii; principiul necompensării; principiul prevalenţei economicului asupra juridicului; principiul pragului de semnificaţie.

Aplicarea tuturor principiilor contabile în procedura insolvenţei nu este posibilă datorită faptului că acestea sunt aplicabile entităţilor a căror activitate este continuă, şi nu entităţilor care sunt supuse procedurilor de lichidare, astfel că:

- ***Principiul contabilităţii de angajamente*** presupune că efectele tranzacţiilor şi ale altor evenimente sunt recunoscute atunci când tranzacţiile şi evenimentele se produc (şi nu pe măsură ce numerarul sau echivalentul său este încasat sau plătit) şi sunt înregistrate în contabilitate şi raportate în situaţiile financiare ale perioadelor aferente.

Acest principiu nu poate fi aplicat în procedura falimentului deoarece încasarea creanţelor şi plata datoriilor se va face la o altă perioadă decât perioada de gestiune la care s-au produs, dar modul de înregistrare şi raportare a acestora se va realiza la perioada producerii.

Veniturile şi cheltuielile care rezultă direct şi concomitent din aceeaşi tranzacţie sunt recunoscute simultan în contabilitate, prin asocierea

---

[1] *** Ordinul Ministerului Finanţelor Publice nr. 3055/2009 Reglementări Contabile Conforme Cu Directivele Europene, M.O. nr. 766 bis/10 noiembrie 2009, cu modificările şi completările ulterioare (actualizat până la data de 18 decembrie 2012), art.20, alin. 3, pct. a

Scanned with OKEN Scanner

directă între cheltuielile şi veniturile aferente, cu evidenţierea distinctă a acestor venituri şi cheltuieli.

Principiul contabilităţii de angajamente se aplică inclusiv la recunoaşterea dobânzii aferente perioadei, indiferent de scadenţa acesteia.

- ***Principiul continuităţii activităţii***, care presupune că entitatea îşi continuă activitatea în mod normal într-un viitor previzibil, fără întreruperea sau reducerea semnificativă a acesteia. Acest principiu presupune[1] ca entitatea îşi continua în mod normal funcţionarea, fără a intra în stare de lichidare sau reducere semnificativa a activităţii. Dacă administratorii unei societăţi au luat cunoştinţa de unele elemente de nesiguranţa legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-si continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situaţiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuităţii, aceasta informaţie trebuie prezentata, împreuna cu explicaţii privind modul de întocmire a acestora şi motivele care au stat la baza deciziei conform căreia entitatea nu îşi mai poate continua activitatea.

Utilizarea acestui principiu este neaplicabil entităţilor care îşi încetează activitatea prin lichidare conform procedurii falimentului.

- ***Principiul permanenţei metodelor*** presupune continuitate în privinţa aplicării regulilor şi procedeelor contabile, asigurând comparabilitatea în timp a informaţiilor contabile. Modificările politicii contabile sunt permise numai dacă sunt cerute de lege, de un standard contabil sau dacă au ca rezultat informaţii mai relevante sau mai credibile referitoare la operaţiunile entităţii. Eventualele modificări ale politicii contabile trebuie menţionate în notele explicative, pentru ca utilizatorii să poată aprecia: dacă noua politică contabilă a fost aleasă în mod adecvat; efectul modificării asupra rezultatelor raportate ale perioadei şi tendinţa reală a rezultatelor activităţii entităţii.

Exemple de situaţii care justifică modificarea de politici contabile pot fi[2]:

- admiterea la tranzacţionare pe o piaţă reglementată a valorilor mobiliare pe termen scurt ale entităţii sau retragerea lor de la tranzacţionare;
- schimbarea acţionariatului, datorată intrării într-un grup, dacă noile metode asigură furnizarea unor informaţii mai fidele;

---

[1] Trif Viorel, Nagy Cristina Mihaela - Situaţiile financiare ale întreprinderii, Editura Mirton, Timişoara, 2009, p. 80

[2] Sabău, C., Trif, V., Artene, A., Nagy, C. - Bazele contabilităţii. Editura Eurostampa, Timişoara, 2011, p. 66-67

Scanned with OKEN Scanner

- fuziuni şi operaţiuni asimilate efectuate la valori contabile, caz în care se impune armonizarea politicilor contabile ale entităţii absorbite cu cele ale entităţii absorbante etc.
- Schimbarea conducătorilor entităţii nu justifică modificarea politicilor contabile.

Aplicarea principiului permanenţei metodelor nu poate fi utilizat la societăţile aflate în faliment, deoarece nu mai putem utiliza aceleaşi metode fiind nevoiţi să efectuăm evaluări şi vânzări de active în condiţiile lichidării, preţul rezultat din lichidare nu este aferent vreunei metode de vânzare realizată în condiţii de continuitate, ci este stabilit la valoarea de lichidare stabilită de către potenţialii cumpărători.

- ***Principiul prudenţei***, potrivit căruia nu este admisă supraevaluarea elementelor patrimoniale de activ şi a veniturilor, respectiv subevaluarea elementelor de pasiv şi a cheltuielilor. Pentru ca valoarea fiecărui să fie determinată pe baza acestui principiu se vor urmări următoarele aspecte:

a) în contul de profit şi pierdere poate fi inclus numai profitul realizat la data bilanţului;
b) trebuie să se ţină cont de toate datoriile apărute în cursul exerciţiului financiar curent sau al unui exerciţiu precedent, chiar dacă acestea devin evidente numai între data bilanţului şi data întocmirii acestuia;
c) trebuie să se ţină cont de toate datoriile previzibile şi pierderile potenţiale apărute în cursul exerciţiului financiar curent sau al unui exerciţiu financiar precedent, chiar dacă acestea devin evidente numai între data bilanţului şi data întocmirii acestuia. În acest scop sunt avute în vedere şi eventualele provizioane, precum şi datoriile rezultate din clauze contractuale;
d) trebuie să se ţină cont de toate deprecierile, indiferent dacă rezultatul exerciţiului financiar este pierdere sau profit. Înregistrarea ajustărilor pentru depreciere sau pierdere de valoare se efectuează pe seama conturilor de cheltuieli, indiferent de impactul acestora asupra contului de profit şi pierdere.

Pentru ca situaţiile financiare să fie neutre şi să aibă calitatea de a fi credibile, exercitarea prudenţei nu permite, de exemplu, constituirea de provizioane excesive, subevaluarea deliberată a activelor sau veniturilor, dar nici supraevaluarea deliberată a datoriilor sau cheltuielilor, deoarece situaţiile financiare nu ar mai fi neutre şi nu ar mai avea.

Aplicarea principiului prudenţei se impune în procedura falimentului atunci când este necesară studierea implicaţiilor fiscale ale facilităţilor fiscale, provizioanelor şi altor rezerve necesare în recalcularea obligaţiilor bugetare.

Scanned with OKEN Scanner

- *Principiul independenței exercițiului* impune luarea în considerare a tuturor veniturilor și cheltuielilor corespunzătoare exercițiului financiar pentru care se întocmesc documentele de raportare, fără a se ține seama de data încasării sumelor sau a efectuării plăților.

Astfel, se vor evidenția în conturile de venituri și creanțele pentru care nu a fost întocmită încă factura, respectiv în conturile de cheltuieli sau bunuri, datoriile pentru care nu s-a primit încă factura. În toate cazurile, înregistrarea în aceste conturi se efectuează pe baza documentelor care atestă livrarea bunurilor, respectiv prestarea serviciilor (de exemplu, avize de însoțire a mărfii, situații de lucrări etc.)[1].

Acest principiu nu mai poate fi aplicat în procedura falimentului, deoarece debitorul falit întocmește doar două bilanțuri respectiv la intrarea în faliment și bilanț de lichidare la finalul procedurii care de regulă nu se realizează la finele exercițiilor financiare.

- ***Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de pasiv***, conform căruia acolo unde o poziție însumează mai multe elemente patrimoniale, aceasta se va determina prin luarea în considerație a tuturor elementelor ce o compun, separat pentru cele de activ de cele de pasiv.

Aplicarea acestui principiu este valabil și pentru societățile aflate în procedura falimentului ,ale cărei poziții din bilanțuri trebuie să fie evaluate separat.

- ***Principiul intangibilității***, potrivit căruia bilanțul de deschidere al unui exercițiu, trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului financiar precedent.

Modificarea politicilor contabile se efectuează numai pentru perioadele viitoare, începând cu exercițiul financiar următor celui în care s-a luat decizia modificării politicii contabile. Modificarea politicilor contabile poate fi efectuată numai de la începutul unui exercițiu financiar. Nu sunt permise modificări ale politicilor contabile pe parcursul unui exercițiu financiar.

În cazul modificării politicilor contabile și corectării unor erori aferente perioadelor precedente, nu va fi modificat bilanțul perioadei anterioare celei de raportare.

Corectarea pe seama rezultatului reportat, a erorilor semnificative aferente exercițiilor financiare precedente, nu se consideră încălcare a principiului intangibilității.

---

[1] Sabău, C., Trif, V., Artene, A., Nagy, C. - Bazele contabilității. Editura Eurostampa, Timișoara, 2011, p. 67-68

Scanned with OKEN Scanner

Acest principiu nu este aplicabil în procedura falimentului deoarece bilanțul de deschidere al procedurii falimentului va prelua doar elementele de activ și pasiv inventariate eliminând nonvalorile ,deoarece acestea nu pot fi valorificate în această procedură.

- ***Principiul necompensării***, conform căruia valorile elementelor ce reprezintă active nu pot fi compensate cu valorile elementelor ce reprezintă pasive, respectiv veniturile cu cheltuielile, cu excepția compensărilor între active și pasive admise de Standardele Internaționale de Contabilitate.

Toate creanțele și datoriile trebuie înregistrate distinct în contabilitate, pe bază de documente justificative. Eventualele compensări între creanțe și datorii față de aceeași entitate patrimonială efectuate cu respectarea prevederilor legale pot fi înregistrate numai după contabilizarea veniturilor și cheltuielilor corespunzătoare.

În cazul schimbului de active, în contabilitate se evidențiază distinct operațiunea de vânzare/scoatere din evidență și cea de cumpărare/intrare în evidență, pe baza documentelor justificative, cu înregistrarea tuturor veniturilor și cheltuielilor aferente operațiunilor.

Acest principiu poate fi menținut și în procedura falimentului compensările efectuate între clienți și furnizori, nu poate fi realizată decât cu acordul judecătorului-sindic.

- ***Principiul prevalenței economicului asupra juridicului***, potrivit căruia prezentarea valorilor din cadrul elementelor din bilanț și contul de profit și pierdere se face ținând seama de fondul economic al tranzacției sau al operațiunii raportate, și nu numai de forma juridică a acestora.

Respectarea acestui principiu are drept scop înregistrarea în contabilitate și prezentarea fidelă a operațiunilor economico-financiare, în conformitate cu realitatea economică, punând în evidență drepturile și obligațiile, precum și riscurile asociate acestor operațiuni.

Evenimentele și operațiunile economico-financiare trebuie evidențiate în contabilitate așa cum acestea se produc, în baza documentelor justificative. Documentele care stau la baza înregistrării în contabilitate a operațiunilor economico-financiare trebuie să reflecte întocmai modul cum acestea se produc, respectiv să fie în concordanță cu realitatea. De asemenea, contractele încheiate între părți trebuie să prevadă modul de derulare a operațiunilor și să respecte cadrul legal existent.

În condiții obișnuite, forma juridică a unui document trebuie să fie în concordanță cu realitatea economică. În cazuri rare, atunci când există diferențe între fondul sau natura economică a unei operațiuni sau tranzacții

Scanned with OKEN Scanner

şi forma sa juridică, entitatea patrimonială va înregistra în contabilitate aceste operaţiuni, cu respectarea fondului economic al acestora.

Exemple de situaţii când se aplică principiul prevalenţei economicului asupra juridicului pot fi considerate: încadrarea, de către utilizatori, a contractelor de leasing în leasing operaţional sau financiar; încadrarea operaţiunilor la vânzare în nume propriu sau comision, respectiv consignaţie; recunoaşterea veniturilor, respectiv a cheltuielilor în contul de profit şi pierdere sau ca venituri în avans, respectiv cheltuieli în avans.

Entităţile patrimoniale au obligaţia ca la contabilizarea operaţiunilor economico-financiare să ţină seama de toate informaţiile disponibile, astfel încât să fie extrem de rare situaţiile în care natura operaţiunii, determinată pe baza principiului prevalenţei economicului asupra juridicului, să difere de cea care ar fi stabilită în lipsa aplicării acestui principiu.

Aplicarea principiului prevalenţei economicului asupra juridicului nu poate fi aplicat entităţilor aflate în procedură de faliment, deoarece prin caracterul juridic la tranzacţiilor în această procedură se urmăreşte eliminarea nonvalorilor şi valorificarea activelor palpabile fără a ţine cont de valoarea economică a elementelor.

- ***Principiul pragului de semnificaţie***, conform căruia orice element care are o valoare semnificativă trebuie evidenţiat separat în situaţiile financiare, iar elementele cu valori nesemnificative care nu au aceeaşi natură sau funcţii similare, vor fi însumate, nefiind necesară prezentarea lor separată.

În cazuri excepţionale pot fi efectuate abateri de la principiile contabile generale prevăzute în prezenta secţiune. Orice astfel de abateri trebuie prezentate în notele explicative, precum şi motivele care le-au determinat, împreună cu o evaluare a efectului acestora asupra activelor, datoriilor, poziţiei financiare şi a profitului sau pierderii.

Aplicarea principiului pragului de semnificaţie nu are nici o relevanţă în procedura de faliment deoarece elementele cu valori nesemnificative nu sunt prezentate separat.

4.3. Proceduri contabile efectuate cu ocazia fuziunilor şi divizărilor

Procedurile contabile care se efectuează cu ocazia divizării sunt următoarele[1]:

[1] OMFP 1376/2004 pentru aprobarea normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operaţiuni de fuziune, divizare, dizolvare şi lichidare a

Scanned with OKEN Scanner

1. inventarierea şi evaluarea elementelor de activ şi de pasiv, înregistrarea rezultatelor inventarierii şi ale evaluării;
2. întocmirea situaţiilor financiare înainte de divizare de către societăţile care urmează să se divizeze şi care aplica Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităţii Economice Europene şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate
3. întocmirea situaţiilor financiare înainte de divizare de către societăţile care urmează să se divizeze şi care aplică Reglementările contabile simplificate, armonizate cu directivele europene;
4. împărţirea elementelor de active şi de pasiv ale entităţilor care se divizează, care se transmit entităţilor beneficiare pe baza protocolului de predare-primire;
5. stabilirea realităţii creanţelor, obligaţiilor, provizioanelor şi a altor elemente de activ şi de pasiv;
6. calcularea primei de divizare ca diferenţă între valoarea contabilă a acţiunilor sau părţilor sociale şi valoarea nominală a acestora;
7. reflectarea în contabilitatea entităţilor care s-a divizat a transmiterii elementelor de activ şi de pasiv ca urmare a divizării.

Din punct de vedere contabil procedurile contabile utilizate pe tipuri de fuziuni se clasifică astfel:

a) **fuziunea prin absorbţie** în condiţiile date de către legiuitor, constă în absorbirea uneia sau mai multor societăţi comerciale de către o altă entitate;

b) **fuziunea prin contopire** denumită în literatura de specialitate şi fuziune prin consolidare constă în reunirea a două sau mai multe societăţi comerciale care îşi încetează existenţa, prin constituirea unei societăţi comerciale noi[1].

Procedurile contabile *efectuate cu ocazia fuziunii*, presupun următoarele aspecte:

a) **Reflectarea în contabilitatea entităţii absorbante**/entităţii nou constituite a elementelor de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii primite ca aport şi transmise pe baza balanţei de verificare sintetice, balanţei de verificare analitice, altor registre, jurnale şi documente, precum şi a protocolului de predare-primire.

---

societăţilor comerciale, precum şi retragerea sau excluderea unor asociaţi din cadrul societăţilor comerciale şi tratamentul fiscal al acestora.

[1] Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial român, ediţia a 2-a, Editura All Beck, Bucureşti, 1999.

Scanned with OKEN Scanner

În situaţia folosirii metodei activului net contabil recunoaşterea în contabilitatea entităţii absorbante/entităţii nou constituite a elementelor de natura activelor şi datoriilor primite prin transfer se efectuează la valoarea contabilă netă sau la valoarea contabilă brută, caz în care se preiau distinct ajustările corespunzătoare, aşa cum rezultă din contabilitatea entităţii absorbite/entităţii care îşi încetează existenţa.

În cazul în care valoarea activului net contabil nu este egală cu valoarea aportului net de fuziune (metoda evaluării globale), diferenţele rezultate din evaluarea cu ocazia fuziunii la entitatea absorbită se vor recunoaşte în contabilitatea entităţii absorbante/entităţii nou constituite pe seama elementelor cărora le corespund.

Diferenţele rezultate din evaluarea, cu ocazia fuziunii, a entităţii absorbante nu se înregistrează în contabilitatea acesteia.

Înregistrarea aportului net din fuziune pe elemente de capitaluri proprii se efectuează potrivit proiectului de fuziune aprobat de adunarea generală a acţionarilor/asociaţilor a entităţilor participante.

b) **Reflectarea în contabilitatea entităţii absorbite**, respectiv a fiecărei societăţi care îşi încetează existenţa, a transmiterii elementelor de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii către entitatea absorbantă/ entitatea nou constituită.

În situaţia în care valoarea aportului net din fuziune este egală cu valoarea activului net contabil, elementele de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii ale entităţii absorbite sunt scoase din evidenţă la valoarea existentă în contabilitate.

În cazul în care valoarea activului net contabil nu este egală cu valoarea aportului net de fuziune (metoda evaluării globale), la entitatea absorbită/societăţile care îşi transferă în totalitate patrimoniul pentru constituirea unei noi societăţi, diferenţele sunt recunoscute în contabilitate ca elemente de câştiguri sau pierderi din fuziune, astfel:

- dacă valoarea aportului net este mai mare decât activul net contabil, diferenţa este recunoscută ca profit;
- dacă valoarea aportului net este mai mică decât activul net contabil în diferenţa este recunoscută ca pierdere.

Recunoaşterea în contabilitatea entităţii absorbite/fiecărei societăţi care îşi încetează existenţa, a diferenţei rezultate, se realizează prin conturile 6583 "Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital" şi 7583 "Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital" (contul 121 "Profit sau pierdere"), la data la care fuziunea îşi produce efectele.

În accepţiunea prezentelor norme, data la care fuziunea îşi produce efectele reprezintă data preluării efective de către entitatea absorbantă/

Scanned with OKEN Scanner

entitatea nou constituită, a elementelor de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii ale entităţii absorbite/entităţilor care îşi încetează existenţa;

c) **Preluarea în contabilitatea entităţii absorbante/entităţii nou constituite** a operaţiunilor efectuate de entitatea absorbită/fiecare entitate care îşi încetează existenţa, între data la care au fost întocmite situaţiile financiare anuale prevăzute la pct. 5 şi data preluării efective a elementelor de natura activelor şi datoriilor ale entităţii absorbite/fiecărei societăţi care îşi încetează existenţa.

Operaţiunile care au loc după data la care au fost întocmite situaţiile financiare anuale prevăzute la pct. 5 se efectuează numai cu aprobarea acestora de către entitatea absorbantă. Activităţile respective se evidenţiază în contabilitatea entităţii absorbite şi vor fi avute în vedere la întocmirea documentelor privind protocolul de predare-primire.

În protocolul de predare-primire se precizează soldurile conturilor pentru entitatea absorbită/societăţile care îşi încetează existenţa, conform balanţei pe baza căreia s-au întocmit situaţiile financiare anuale prevăzute la pct. 5, precum şi rulajele debitoare/creditoare pentru fiecare cont aferente tranzacţiilor efectuate în perioada dintre data la care au fost întocmite situaţiile financiare anuale prevăzute la pct. 5 şi data preluării efective a elementelor de natura activelor şi datoriilor de către entitatea absorbantă. De asemenea, pentru entitatea absorbită/entitatea care îşi încetează existenţa se vor preciza soldurile conturilor la data predării lor. În cazul fuziunii prin transferul în totalitate al patrimoniului pentru constituirea unei noi societăţi, vor exista protocoale de predare primire distincte pentru fiecare dintre societăţile care îşi încetează existenţa.

Totodată, în protocol se precizează rezultatul înregistrat în contul de profit şi pierdere de către entitatea absorbită, respectiv de către entitatea care îşi încetează existenţa, în intervalul dintre data la care au fost întocmite situaţiile financiare anuale prevăzute la pct. 5 şi data întocmirii protocolului. La entitatea absorbantă/entitatea nou constituită, înregistrarea preluării acestui rezultat se efectuează pe seama contului 117 „Rezultatul reportat".

Protocolul de predare-primire trebuie să conţină informaţii explicite cu privire la elementele de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii predate, cu precizarea valorii fiscale a acestora. De asemenea, vor fi predate documentele care probează efectuarea operaţiunilor economico-financiare, precum şi cele care atestă dreptul de proprietate asupra bunurilor şi valorilor transferate.

Scanned with OKEN Scanner

Protocolul de predare-primire trebuie să fie semnat de către administratori sau de către alte persoane care au obligaţia gestionării entităţilor respective.

La entitatea absorbantă/entitatea nou înfiinţată se preiau în contabilitate soldurile conturilor existente la data preluării şi cuprinse în protocolul încheiat.

Societăţile care sunt absorbite se dizolvă şi îşi pierd personalitatea juridică odată cu înregistrarea încetării existenţei în registrul comerţului.

Realizarea fuziunii sau divizării unei societăţi comerciale, presupune parcurgerea unor proceduri contabile obligatorii, proceduri combinate cu operaţiuni juridice necesare în vederea constituirii şi înmatriculării viitoarelor societăţi care iau fiinţă.

Literatura de specialitate cunoaşte două metode contabile de înregistrare a operaţiunilor de fuziune. Rezultatul înregistrărilor contabile, din punct de vedere al principiilor contabile, al Directivelor Europene şi al Standardelor de Contabilitate, este similar şi prezintă o imagine fidelă a patrimoniului. Cele două metode de înregistrare în contabilitate sunt: **metoda rezultatului** şi **metoda capitalizării**[1].

Metoda rezultatului presupune înregistrarea operaţiunilor de transfer de active şi datorii de la entitatea absorbită către entitatea absorbantă prin utilizarea conturilor de venituri şi cheltuieli, şi implicit a contului de rezultate.

Metoda capitalizării presupune înregistrarea diferenţelor de reevaluare la fuziune prin utilizarea conturilor de capitaluri proprii, respectiv a contului 105 Rezerve din reevaluare. Totodată se vor utiliza conturile din clasa 8, respectiv la entitatea absorbantă conturile 891 Bilanţ de deschidere şi iar la entitatea absorbită contul 892 Bilanţ de închidere.

Operaţiunile care se efectuează cu ocazia fuziunii prin contopire sunt[2]:

1. Inventarierea şi evaluarea elementelor de activ, capitaluri şi datorii, întocmirea situaţiilor financiare de fuziune şi determinarea capitalului propriu (activului net);

2. Constituirea noii societăţi pe baza capitalului propriu (activului net) al entităţilor care fuzionează şi determinarea numărului de acţiuni sau părţi sociale, prin raportarea capitalului propriu (activului net) la valoarea nominală a unei acţiuni sau a unei părţi sociale;

---

[1] Vuţă, Mihai. Mitroi, Andreea - Contabilitate aprofundată – suport de curs. Universitatea Hyperion. 2010, p. 47

[2] Vuţă, Mihai. Mitroi, Andreea. - Contabilitate aprofundată – suport de curs. Universitatea Hyperion. 2010, p. 40

Scanned with OKEN Scanner

3. Reflectarea în contabilitatea entității nou-înființate a capitalurilor aportate, a drepturilor și obligațiilor entităților care își încetează existența;

4. Reflectarea în contabilitatea entităților care s-au dizolvat a elementelor de activ, capitaluri și datorii transmise noii societăți.

Operațiunile care se efectuează cu ocazia fuziunii prin absorbție presupun următoarele etape [1]:

1. *Inventarierea și evaluarea elementelor de activ, de datorii și de capitaluri ale entităților care fuzionează.*
2. *Întocmirea situațiilor financiare înainte de fuziune.*
3. *Determinarea activului net contabil*
4. *Evaluarea entităților*
5. *Determinarea raportului de schimb al acțiunilor sau al părților sociale*
6. *Determinarea numărului de acțiuni* (NA) *sau părți sociale de emis de entitatea absorbantă*
7. *Evidențierea în contabilitatea entităților a operațiunilor efectuate cu ocazia fuziunii.*

Aceste etape le vom dezvolta și noi în continuare.

4.3.1. Inventarierea și evaluarea elementelor de activ și pasiv, valorificarea inventarierii

Din punct de vedere contabil inventarierea reprezintă o lucrare preliminară elaborării situațiilor financiare prin care se stabilește mărimea reală a patrimoniului și evaluarea elementelor patrimoniale la valoarea actuală.

Astfel inventarierea constă în ansamblul operațiilor prin care se constată existența tuturor elementelor de activ și pasiv, cantitativ- valoric sau numai valoric la o anumită dată și de stabilire a valorii actuale a lor.

Operațiunile de fuziune și divizare pornesc cu o inventariere detaliată a patrimoniului care constă în[2]:

- regularizarea plusurilor și minusurilor constatate între situația scriptică și cea reală;
- stabilirea creanțelor și ierarhizarea după posibilitățile de încasare;
- stabilirea datoriilor entității cu prioritatea lor de plată.

---

[1] Vuță, Mihai. Mitroi, Andreea - Contabilitate aprofundată – suport de curs. Universitatea Hyperion. 2010, p. 41-45

[2] Paraschivescu Dumitru Marius - Contabilitate financiară, Editura Moldavia, Bacău, 2003, p. 516.

Scanned with OKEN Scanner

Privită sub aspectul procedurii contabile inventarierea patrimoniului entităţilor care fuzionează sau se divizează este operaţia prin intermediul căreia societăţile identifică, în mod concret, toate bunurile patrimoniale, în vederea cunoaşterii acestora şi a stării în care se prezintă, precum şi a evaluării lor.

Inventarierea elementelor de activ şi pasiv în conformitate cu Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 2869/2009 pentru aprobarea normelor privind organizarea şi efectuarea inventarierii elementelor de activ şi de pasiv (art. 1) constă în ansamblu operaţiilor prin care se constată existenţa tuturor elementelor de activ şi de pasiv, cantitativ – valoric sau numai valoric la data la care se efectuează.

Scopul principal al inventarierii îl constituie stabilirea situaţiei reale a tuturor elementelor de activ şi pasiv a fiecărei unităţi, a bunurilor şi valorilor deţinute aparţinând altor persoane fizice sau juridice în vederea elaborării situaţiilor financiare anuale care trebuie să ofere o imagine fidelă a poziţiei financiare şi a performanţei unităţii pentru exerciţiu financiar respectiv.

În temeiul Legii nr. 82/1991[1] societăţile, societăţile/companiile naţionale, regiile autonome, institutele naţionale de cercetare dezvoltare şi celelalte persoane juridice au obligaţia să efectueze inventarierea generală a elementelor de activ şi de pasiv deţinute la începutul activităţii, cel puţin odată pe an pe parcursul funcţionării, în cazul fuziunii sau încetării activităţii şi în alte situaţii prevăzute de lege.

Răspunderea pentru organizarea şi efectuarea inventarierii, potrivit Legii nr. 82/1991 legea contabilităţii şi Ordinului ministrului finanţelor publice nr. 2869/2009 pentru aprobarea normelor privind organizarea şi efectuarea inventarierii elementelor de activ şi de pasiv, revine administratorului, ordonatorului de credite, sau altei persoane care are obligaţia gestionării unităţii, respectiv a administrării patrimoniului.

Aceasta este o lucrare complexă care se derulează în mai multe etape:

- pregătirea inventarierii
- inventarierea propriu-zisă
- stabilirea şi regularizarea rezultatelor inventarierii.

Pregătirea inventarierii este o etapă premergătoare inventarierii propriu zise, etapă de care depinde eficienţa celorlalte etape.

Obiectul inventarierii îl pot constitui stocurile, imobilizările, disponibilităţile băneşti, creanţele, ea este de regulă o inventariere generală a tuturor categoriilor de active sau pasive.

---

[1] *** Legea nr. 82/1991 Legea Contabilităţii, republicata în 2008, M.O. nr. 454 din 18 iunie 2008 şi actualizata la 22 aprilie 2011 cu prevederile OUG nr. 37/2011, art. 7.

Scanned with OKEN Scanner

Ea fiind o lucrare premergătoare întocmirii bilanțului de fuziune sau de divizare cuprinde toate bunurile proprii dar și cele ce aparțin altor unități, însă se găsesc în unitatea respectivă în păstrare, închiriere, prelucrare, precum și toate disponibilitățile bănești drepturile și obligațiile entității, fiind o inventariere generală și completă.

Numirea comisiilor de inventariere și a subcomisiilor[1] se face prin decizie scrisă de către persoanele care răspund de organizarea și efectuarea ei potrivit legii.

În decizia de numire se menționează obligatoriu: componența comisiei, numele responsabilului comisiei, modul de efectuare a inventarierii, gestiunile supuse inventarierii, data de începere și terminare a ei.

Comisia de inventariere este formată din cel puțin două persoane, iar la gestiunile mici (unități mici de desfacere cu amănuntul sau gestiuni din cadrul unor unități al căror număr de personal salariat este de una sau două persoane) poate fi efectuată de o singură persoană.

Evaluare elementelor patrimoniale de activ și de pasiv cu ocazia inventarierii se efectuează cu respectarea principiului permanenței metodelor, potrivit căruia regulile de evaluare trebuie menținute asigurându-se comparabilitatea în timp a informațiilor contabile.

Aceasta se face la valoarea actuală a fiecărui element, denumită valoare de inventar, stabilită în funcție de utilitatea bunurilor, starea lor și de prețul pieței astfel (OMFP nr. 306/2002 pentru aprobarea Reglementărilor contabile simplificate armonizate cu Directivele Europene (vezi și OMFP 3055/2009), Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2869/2009 pentru aprobarea normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de activ și de pasiv).

Bunurile de natura imobilizărilor, stocurile se evaluează la valoarea actuală, denumită și valoare de inventar.

Bunurile depreciate se evaluează la valoarea de utilitate a fiecărui element, stabilită în funcție de utilitatea bunului pentru firmă și de prețul pieței. Stabilirea valorii de inventar a bunurilor trebuie să țină seama de toate ajustările de valoare datorate deprecierilor.

Valoarea de inventar se stabilește în funcție de valoarea bunului din evidența contabilă atunci când inventarierea se realizează în procedura de insolvență.

Creanțele și datoriile se evaluează la valoarea lor nominală, iar cele incerte sau în litigiu la valoarea de utilitate stabilită în funcție de valoarea

---

[1] *** OMFP nr. 2869/2009 pentru aprobarea normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de activ și de pasiv, art. 6.

Scanned with OKEN Scanner

lor probabilă de încasat, respectiv de plată. Creanţele, datoriile şi disponibilităţile băneşti în divize se evaluează la cursul în vigoare în ultima zi a exerciţiului.

Titlurile de valoare se evaluează la valoarea lor de utilitate dată de cotaţia lor la bursă la sfârşitul exerciţiului financiar, iar cele necotate la valoarea probabilă de negociere.

În vederea calculării plusurilor şi a minusurilor de inventar, elementele patrimoniale se evaluează la valoarea de intrare în patrimoniu.

Stabilirea şi regularizarea rezultatelor inventarierii presupune să se determină rezultatele inventarierii prin trecerea în listele de inventariere a soldurilor scriptice din contabilitate, stabilindu-se diferenţele contabile în plus sau minus faţă de mărimile faptice.

Diferenţele în plus sau în minus constatate la inventariere se tratează în contabilitate diferit, dacă acestea, sunt: a) diferenţe cantitative sau b) diferenţe valorice.

Diferenţele cantitative între stocurile faptice şi cele scriptice evaluate la valoarea de intrare în patrimoniu se înregistrează în contabilitate ca plusuri sau minusuri de inventar, după efectuarea în prealabil a compensărilor admise de lege.

Dacă cantităţile şi valorile constatate faptic sunt mai mari decât cele din contabilitate diferenţa reprezintă plus de inventar, iar în situaţia inversă minus de inventar, calcule făcute direct pe listele de inventariere. Dacă plusurile şi minusurile constatate la inventariere sau produs în aceiaşi perioadă, la acelaşi gestionar, la sortimente asemănătoare unde sunt posibile confuzii (culoare, desen, aspect exterior etc.) şi în cadrul unei activităţi normale de serviciu, este posibilă compensarea plusurilor cu minusurile pentru cantităţile egale de plusuri şi minusuri, se interzice compensarea valorică.

Deci, pentru a se asigura concordanţa dintre datele din contabilitate cu realitatea, concretizată în datele inventarierii, se efectuează înregistrări menite să rectifice în plus sau minus datele din contabilitate cu plusurile cantitative, respectiv cu minusurile cantitative constatate, adică are loc regularizarea rezultatelor inventarierii.

Diferenţe valorice (plus sau minus) rezultate prin compararea valorii contabile (Vc) sau a valorii nete contabile (Vcn) şi valoarea de inventar (Vi) sunt tratate potrivit principiului prudenţei astfel:

– Pentru elementele de activ

$Vi \geq Vc \Rightarrow$ plus de valoare (+) nu se înregistrează în contabilitate, elementele de activ îşi menţin valoarea de intrare sau contabilă.

Scanned with OKEN Scanner

Vi < Vc ⇒ minus de valoare (-) se înregistrează în contabilitate pe seama cheltuielilor cu provizioanele sau amortizări suplimentare.

Valoarea activelor se menține la valoarea contabilă (de intrare).

– Pentru elementele de pasiv de natura datoriilor

Vi ≤ Vc ⇒ minus de valoare (-) nu se înregistrează în contabilitate, elementele de pasiv își menținvaloarea contabilă.

Vi ≥ c ⇒ plus de valoare (+) se înregistrează în contabilitate prin constituirea pe seama cheltuielilor de provizioane, valoarea pasivelor se menține la valoarea contabilă (intrare).

Rezultă, că în contabilitatea curentă elementele inventariate își mențin valoarea de intrare în patrimoniu.

Diferențele cantitative pot să fie plusuri sau minusuri (lipsuri)

Plusurile cantitative constate la inventariere, ca urmare a ținerii necorespunzătoare a evidențelor, funcționarea defectuoasă a aparatelor de măsurat, intenții de sustragere etc. se înregistrează ca orice intrare de mijloace economice.

Lipsurile cantitative la inventariere pot fi imputabile și neimputabile.

Lipsurile neimputabile se produc ca urmare a manipulării și păstrării mijloacelor materiale. Înregistrarea în contabilitate a lor se face ca orice ieșire de mijloace, mărindu-se cheltuielile exercițiului.

Dacă lipsurile la inventariere sunt provocate de calamități, acestea măresc cheltuielile extraordinare privind calamitățile și alte evenimente extraordinare.

Lipsurile imputabile pot preveni din neglijențe, sustrageri, valoarea lor recuperându-se de la cei vinovați. Imputarea se face la valoarea actuală (de înlocuire), existentă la data producerii, sau constatării pagubei.

Prin înregistrarea în contabilitate a diferențelor cantitative (plusuri și minusuri) constante la inventariere se asigură corelația dintre contabilitate și realitate și întocmirea unui bilanț real.

Inventarierea și evaluarea elementelor de activ și de pasiv precum și înregistrarea rezultatelor inventarierii și ale evaluării, efectuate în conformitate cu precizările Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, este o primă etapă în realizarea operațiunii de fuziune sau divizare.

4.3.2. Întocmirea situațiilor financiare înainte de fuziune sau divizare, determinarea activului net contabil

În vederea realizării operațiilor de fuziune sau divizare societățile care urmează a fi supuse acestor operațiuni, au obligația întocmirii

Scanned with OKEN Scanner

situațiilor financiare înainte de fuziune sau de divizare, situații care se au la bază inventarierea tuturor elementelor de activ și pasiv realizate în perioada anterioară, situație financiară a cărei dată, este data proiectului de fuziune și divizare sus amintit.

Întocmirea situațiilor financiare se realizează de către compartimentul financiar-contabil din cadrul entității, cu respectarea prevederilor Ordinului 3055 din 2009[1] privind reglementările contabile în conformitate cu directivele europene, în funcție de mărimea entității urmând a fi auditate dacă este cazul și aprobate de conducerea entității și de către asociați sau acționari, *constituind punctul de pornire în vederea întocmirii proiectului de fuziune sau divizare.*

Deși am tratat întocmirea bilanțului înainte de fuziune sau divizare ca fiind o procedură contabilă comună care se întocmește în ambele situații, vom trata în continuare în mod special operațiunea de fuziune.

Procedurile contabile utilizate la fuziune presupun efectuarea unor etape puțin diferite în cazul fuziunii prin absorbție sau prin contopire dar pornesc din calculul activului net contabil care se stabilește ca și diferență între total active minus total datorii.

Considerăm că **determinarea activului net** contabil este un prim pas foarte important în fuziunea entităților implicate.

Determinarea, pe baza bilanțului, componentă a situațiilor financiare anuale a *activului net contabil*, se face potrivit formulei:

Activ net contabil = Total active - Total datorii

Conform precizărilor din Ordinul 1376 din 2004 care face referire la operațiunile care se efectuează cu ocazia fuziunii, la întocmirea situației financiare de fuziune trebuie ținut cont de anumite reguli respectiv; recunoașterea unui activ în bilanț trebuie să se realizeze doar atunci când este posibilă realizarea unor beneficii economice viitoare de către entitate, iar costul sau valoarea activului poate fi determinată în mod credibil.

În privința pasivului, datoriile sunt recunoscute în bilanț atunci când ele reprezintă o obligație a acestuia, prin decontarea căreia se așteaptă o ieșire de resurse ce încorporează beneficii, iar valoarea unei datorii poată fi stabilită în mod credibil.

---

[1] În cazul societăților care fuzionează după 1 ianuarie 2015 se aplică Ordinul 1802 din 29 decembrie 2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, Publicat în M. O. nr. 963 din 30 decembrie 2014

Scanned with OKEN Scanner

Considerăm că deşi precizările privind corecţiile elementelor de activ sau pasiv sunt clare din punct de vedere al legislaţiei economice, practica financiar-contabilă nu poate stabilii cu exactitate anumite elemente.

Exemplu

Luăm în considerare situaţia economică a entităţii A la data l-a care intenţionează să fuzioneze, având situaţia financiară prezentată în formularul de bilanţ aprobat la data de 31.12.2012 de către Ministerul Finanţelor Publice conform datelor din tabelul 4.1.

În tabelul 4.1. se observă că la rândul 04 din formularul de bilanţ F10 totalul activelor imobilizate este în sumă de 67.000 lei ponderea acestora fiind acoperită de activele corporale în sumă de 65.000 lei din care entitatea deţine în patrimoniu un utilaj a cărei valoare neamortizată este de 35.000 lei, utilaj care la momentul bilanţului nu este utilizat fiind pus în conservare.

În momentul întocmirii bilanţului de fuziune nu se poate aprecia dacă utilajul în valoare de 35.000 lei v-a mai aduce beneficii viitoare entităţii nou înfiinţate sau v-a trece în patrimoniul sicităţii nou constituite fără a mai fi folosit, motiv pentru care determinarea activului net contabil va suferi modificări esenţiale.

Astfel pe exemplul din tabelul 4.1. activul net contabil în situaţia recunoaşterii acestuia ca şi element de activ:

Activ net contabil 1 = Total active –Total datorii

respectiv: 109.500 lei -107.950 lei = 1.550 lei

sau în varianta nerecunoaşterii activului imobilizat de 35.000 lei activul net contabil v-a deveni negativ, respectiv: 74.500 lei - 107.950 lei = -33.450 lei, respectiv entitatea înregistrează o situaţie financiară gravă înregistrând un risc iminent de faliment.

Folosind acelaşi bilanţ al entităţii din figura 4.2 putem de asemenea să apreciem că în egală măsură creşterea datoriilor din pasivul bilanţier poate duce la modificarea activului net contabil.

Evaluarea elementelor de pasiv respectiv a obligaţiilor înregistrate faţă de terţi se face la valoarea înregistrată a acestora în contabilitate, valoare relativă înregistrată în pasivul bilanţului parte din aceste datorii generând obligaţii suplimentare de plată preluându-se şi acestea o dată cu preluarea pasivului entităţii care urmează a fuziona.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.1. Bilanț înainte de fuziune Entitatea A (LEI)

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	500
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	65.000
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	1.500
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**67.000**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	1.500
II. CREANȚE	06	24.000
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	2.000
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	15.000
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**42.500**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	500
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	38.000
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**4.950**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**71.950**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	69.950
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	**1.000**
1. subvenții pentru investiții (ct.475)	17	500
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	100
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	50
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	50
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienții	21	100
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	300
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naționale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	4.000
IV. REZERVE (ct. 106)	30	3.000
Acțiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câștiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	500
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	2.500
Sold D	35	-
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	14.000
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL(rd.23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**1.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	1.000

Scanned with OKEN Scanner

4.3.3. Evaluarea globală a entităţilor

Evaluarea obiectivă a entităţii care participă la fuziune sau divizare, dar şi a mediului extern acesteia constituie un demers pe cât de dificil, pe atât de necesar. De temeinicia acestui proces depinde în mod esenţial succesul tranzacţiei, iar metodele de evaluare trebuie adaptate specificităţi entităţilor ce urmează a fuziona sau a fi achiziţionate.

Evaluarea globală a fiecărei societăţi care participă la fuziune sau divizare se face cu ocazia efectuării inventarierii patrimoniului (activelor şi datoriilor) înainte de întocmirea bilanţului de fuziune sau divizare. Recunoaşterea valorii de inventar a activelor şi pasivelor se va face prin întocmirea bilanţului contabil înainte de fuziune[1].

Pentru realizarea acestei activităţi se pot utiliza mai multe metode, dintre care enumerăm următoarele:

- metoda patrimonială sau a activului net;
- metoda bursieră;
- metoda bazată pe rezultate;
- metoda fluxului de numerar (cash-flow-ului);
- metode combinate.

a) Metoda patrimonială sau a activului net presupune determinarea activului net contabil şi a activului net corectat (corijat).

Activul net contabil (Anc) se determină pe baza valorilor trecute în bilanţul contabil întocmit după evaluarea patrimoniului, înainte de fuziune. El se poate calcula astfel:

Anc = Activul bilanţier – Activele fictive – Datoriile

sau

Anc = Capitaluri proprii – Active fictive

Activele fictive cuprind: cheltuielile de constituire; concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile comerciale, drepturile şi activele similare; cheltuielile înregistrate în avans).

Activul net corectat ţine cont de eventualele plusuri sau minusuri de valoare latente, în acest caz evaluarea fiind mai obiectivă. El se determină astfel:

Activul net corectat = Anc ± Plus valoarea/Minus valoarea rezultată din evaluarea activelor şi datoriilor la fuziune

---

[1] Sabău, Crăciun. - Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 24-26.

Scanned with OKEN Scanner

Această metodă vizează evaluarea bunurilor de inventar (atribuirea unor valori) şi nu ia în considerare rezultatele viitoare într-o manieră explicită. Valoarea de origine este reprezentată de capitalul iniţial al firmei ţintă, iar valoarea actuală este rezultată din acest capital şi din activitatea de exploatare a lui, sub rezerva reevaluărilor necesare (deoarece **contabilitatea lucrează cu costuri istorice**).

b) Metoda bursieră presupune utilizarea valorii bursiere la evaluarea entităţii. Valoarea bursieră se determină astfel:

Valoarea bursieră = cotaţia acţiunilor la bursă x numărul de acţiuni

c) Metoda bazate pe rezultate ia în considerare următoarele valori:

- valoarea de rentabilitate;
- valoarea de randament;
- valoarea de supraprofit (goodwill).

Aceste valori se determină astfel:

Valoarea de rentabilitate = (Dividendul mediu pe acţiune: Rata de capitalizare) x numărul de acţiuni

Valoarea de randament = (Dividendul pe acţiune: Rata de capitalizare) x numărul de acţiuni

Valoarea de supraprofit = Anc + goodwill

Noţiunea de goodwill (badwill) exprimă capacitatea entităţii de a aduce profituri (respectiv pierderi) mai mari decât cele normale şi se calculează ca diferenţă între valoarea financiară şi valoarea patrimonială a entităţii ţintă:

$$\textit{Goodwill (badwill)} = VF - VP$$

d) Metoda fluxului de numerar presupune calcularea valorii globale a entităţii pe baza următoarei relaţii:

$$\text{Valoarea globală a societăţii} = \sum_{i=1}^{n} \frac{Fi}{(1+r)^i} + \frac{Vr}{(1+r)^n}$$

unde:

Fi = reprezintă valorile actuale ale fluxurilor nete de numerar (intrări minus ieşiri de numerar);

Vr = valoarea reziduală a entităţii la finele perioadei;

r = rata de actualizare;

n = perioada dată, egală cu durata de exploatare a capitalului investit în urma fuziunii.

Scanned with OKEN Scanner

Valoarea globală a entității stabilită pe baza uneia sau mai multora dintre aceste metode prezentate reprezintă ***valoarea aportului net de fuziune a fiecărei entități care participă la această operație.***

e) Metodele combinate realizează o mixtură între metoda patrimoniale și metoda rezultatului. Valoarea mixtă se determină ca o medie aritmetică (simplă sau ponderată) a valorii patrimoniale și a valorilor de rezultat.

Metodele de evaluare alese trebuie să se aplice de o manieră identică pentru toate societățile implicate.

Valoarea globală a entității stabilită printr-una dintre metodele menționate anterior reprezintă valoarea aportului net de fuziune al fiecărei societăți intrate în fuziune. Pe baza acestei valori se va stabili raportul de schimb.

De regulă, **valoarea aportului net** ca rezultat al evaluării diferă ca mărime de nivelul activului net contabil la care sunt transmise activele și pasivele. Această diferență este înregistrată la entitatea absorbită ca și:

- câștiguri la contul 7583 „Venituri din cedarea activelor și alte operații de capital", respectiv
- pierderi la contul 6583 „Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital".

În final se decontează pe contul 121 „Profit sau pierdere". Cel mai corect ar fi afectarea contului 117 „Rezultatul reportat", pentru respectarea principiului independenței exercițiului, fiind vorba de câștiguri sau pierderi cumulate în decursul mai multor perioade anterioare[1].

Atât pentru operațiunea de fuziune cât și pentru operațiunea de divizare evaluarea globală a entităților este o procedură contabilă strict necesară care ajută la determinarea primei de divizare.

4.3.4. Stabilirea realității elementelor de activ și pasiv la entitatea care se divizează

Dacă la subcapitolele anterioare am tratat fuziunea prin prisma stabilirii realității elementelor de activ și pasiv la societățile care fuzionează, considerăm că și la societățile care urmează a se diviza stabilirea realității patrimoniului constituie un element foarte important la calcularea primei de divizare.

---

[1] *** Ministerul Finanțelor Publice, Colegiul Consultativ al Contabilității, (2011). Norme metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a societăților comerciale, precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul societăților comerciale

Scanned with OKEN Scanner

În situaţia entităţii care se divizează trebuie să ţinem cont de faptul că pe baza datelor din bilanţul de divizare se realizează o împărţire a patrimoniului entităţii divizate, elementele de activ şi pasiv se vor regăsi în patrimoniile altor societăţi comerciale care se constituie.

Mai mult propunerea de împărţire a patrimoniului se va regăsi în proiectul de divizare propus de entitate, proiect care trebuie să fie publicat pe site-urile entităţii, s-au publicat în Monitorul Oficial al României având termen de opoziţie 30 de zile de la apariţia acestuia.

Considerăm de asemenea că stabilirea realităţii elementelor de activ şi pasiv este greu realizabilă deoarece compartimentul financiar-contabil se confruntă uneori cu imposibilitatea de a stabilii cu exactitate valoarea unor active sau valoarea unor datorii care atrage după sine accesorii uneori greu de controlat.

Deşi am arătat în capitolele anterioare că la nivelul Uniunii Europene operaţiunile de fuziune şi divizare trebuie să aibă ca scop realizarea unor activităţi economice, realitatea cotidiană este aceea că divizarea uneori este efectuată cu simplul scop al protejării bunurilor patrimoniale şi degrevării de datorii fiscale şi datorii la terţi.

Stabilirea realităţii creanţelor, obligaţiilor, provizioanelor şi a tuturor elementelor de activ şi pasiv permit calcularea primei de divizare care se stabileşte ca diferenţă între valoarea contabilă a acţiunilor sau parţilor sociale şi valoarea nominală a acestora.

Variaţiile primei de divizare se realizează direct proporţional cu creşterea sau descreşterea valorii contabile a acţiunilor.

În general atunci când se efectuează o propunere de împărţire a patrimoniului entităţii care se divizează, este obligatoriu a se efectua o analiză a elementelor de activ şi pasiv deoarece unele active sunt grevate de garanţii, sau nu sunt proprietatea entităţii, (exemplu contractele de leasing financiar), dar care conform normelor contabile sunt înregistrate în conturile de Imobilizări corporale în corespondenţă cu conturile de datorii pe termen lung sau scurt.

De asemenea nu pot fi transmise în patrimoniul unei alte societăţi rezultate din divizare credite bancare sau orice alte convenţii dacă există interdicţia de înstrăinare şi preluare fără acordul creditorului.

Ca atare propunerile de împărţire a patrimoniului unei societăţi care se divizează total sau parţial presupune cunoaşterea în totalitate a patrimoniului acesteia, a drepturilor şi obligaţiilor ce derivă din existenţa entităţii şi a modalităţilor concrete în care se poate efectua divizarea.

Scanned with OKEN Scanner

4.3.5. Determinarea raportului de schimb al acțiunilor/ părților sociale pentru remunerarea aportului net

În cazul fuziunii prin contopire (absorbție) societățile se unesc într-o companie nouă societățile inițiale încetându-şi existența juridică, acționarii entităților inițiale primesc în schimbul acțiunilor la societățile care încetează acțiuni la entitatea nou înființată.

Pot opta pentru plata în numerar în contul drepturilor lor de acționari, sau să dobândească obligațiuni emise de noua entitate.

S-a constatat că la nivel internațional absorbțiile sunt mai frecvente decât consolidările deoarece este dificilă realizarea unei fuziuni în absența unei unificări a statutelor şi a regulilor juridice existente în țări diferite[1].

În cazul fuziunii prin absorbție determinarea raportului de schimb al acțiunilor/părților sociale se efectuează următoarele etape:

a) Determinarea valorii matematice contabile a acțiunilor/părților sociale ale entităților care fuzionează, prin raportarea aportului net la numărul de acțiuni sau de părți sociale emise. Valoarea contabilă a unei acțiuni/părți sociale se poate obține şi prin raportarea activului net contabil la numărul de acțiuni/ părți sociale

$$VMC = \frac{\text{Valoarea aportului net}}{\text{Nr. acțiuni părți sociale}} \quad sau$$

$$VMC = \frac{\text{Activ net contabil}}{\text{Nr. acțiuni/părți sociale}}$$

Atunci când se foloseşte metoda evaluării patrimoniale pentru evaluarea globală a entităților valoarea aportului net este egală cu valoarea activului net contabil.

b) Stabilirea raportului de schimb (RS) al acțiunilor sau al părților sociale, prin raportarea valorii contabile a unei acțiuni ori părți sociale a entității absorbite la valoarea contabilă a unei acțiuni sau părți sociale a entității absorbante.

$$\text{Raport de schimb} = \frac{\text{VMC a acțiunilor societății absorbite}}{\text{VMC a acțiunilor societății absorbante}}$$

---

[1] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotleț Bogdan - Tax And Accounting Procedures în The Merger Of Insurance Companies, Conferință internațională „Societatea cunoașterii în spațiul Europei unite", ediția a IV-a, „Anale. Seria Ştiințe Economice, Timişoara", Volumul XVII, Editura Mirton, 2011, p. 550-555.

Scanned with OKEN Scanner

Notă: Acest raport de schimb este verificat şi aprobat de experţi independenţi care vor preciza în raportul întocmit către acţionari/asociaţi că acesta este corect şi rezonabil.

Acest raport de schimb arată numărul de acţiuni ce urmează să-l primească un acţionar de la entitatea absorbită de la entitatea absorbantă, în schimbul acţiunilor deţinute la absorbit.

Exemplu de determinare a parităţii: entitatea „B" absoarbe entitatea „A" şi se cunosc datele prezentate în tabelul 4.2.

Tabelul 4.2. Structura capitalului social la SC „B" absoarbe SC „A"

Elemente de calcul	SC „A"	SC „B"
Nr. de acţiuni	20.000	30.000
Valoarea globală a societăţii (sumă evaluare)	4.000.000	7.500.000
Valoarea acţiunilor:		
– valoare nominală (VN)	100	150
– valoare mat. contab. (VMC)	200	250

$$\text{Raport de schimb} = \frac{200}{250} = 0{,}8$$

adică pentru o acţiune a SC „A" se primesc 0,8 acţiuni ale entităţii „B" care este entitatea absorbantă.

1. *Determinarea numărului de acţiuni/părţi sociale* de emis de către entitatea absorbantă pentru recompensarea valorii aportului entităţilor absorbite.

   Nr. acţiuni ce trebuie emise = Nr. acţiuni ale SC absorbite * Raportul de schimb

   În exemplul nostru entitatea „B" va emite:
   20.000 * 0,8 = 16.000 de acţiuni.
2. *Majorarea capitalului* la entitatea comercială absorbantă

   Majorarea capitalului = Nr. acţiuni de emis * Val. nominală a SC absorbantă

   În exemplul nostru entitatea „B" îşi va majora capitalul cu:
   16.000 acţiuni * 150 lei/acţiune = 2.400.000 lei
3. *Calcularea primei de fuziune* ca diferenţă între valoarea netă a aportului şi valoarea cu care creşte capitalul.
   Prima de fuziune = 4.000.000 – 2.400.000 = 1.600.000 lei
   Prima de fuziune se mai poate determina şi prin înmulţirea

Scanned with OKEN Scanner

numărului de acțiuni emise cu diferența între valoarea matematic contabilă și valoarea nominală a acestora.

Prima de fuziune (în exercițiul nostru 1.600.000 lei) este prețul pe care acționarii entității absorbite (în cazul nostru entitatea „A") trebuie să-l plătească pentru a dobândi dreptul de intrare în entitatea absorbantă. (în cazul nostru entitatea „B").

4. *Evidențierea în contabilitatea* entităților care fuzionează a operațiunilor generate de fuziunea prin absorbție.

Modul de reflectare și înregistrare în contabilitate a operațiunilor privind fuziunea prin absorbție depinde de natura relațiilor de capital existente între societățile care fuzionează, respectiv:

- societățile sunt independente;
- entitatea absorbantă deține titluri la entitatea absorbită;
- entitatea absorbită deține titluri la entitatea absorbantă;
- cele două societăți dețin participații reciproce.

În plan contabil fuziunea prin absorbție este:

- similară unei creșteri de capital la entitatea absorbantă;
- presupune dizolvarea entității absorbite fără să mai fie necesară lichidarea ei;
- are loc transmiterea integrală a activelor și pasivelor entității absorbite către entitatea absorbantă;
- acordarea unor drepturi de creanță (acțiuni) asociațiilor/ acționarilor entităților absorbite (care dispar) și care devin acționari ai entității absorbante;
- de regulă valoarea aportului net al entităților absorbite depășește valoarea nominală a acțiunilor noi emise și reprezintă prima de fuziune.

4.3.6. Determinarea numărului de acțiuni sau părți sociale și calculul primei de fuziune

Determinarea numărului de acțiuni (NA) *sau părți sociale de emis de entitatea absorbantă pentru remunerarea aportului net de fuziune de la entitatea absorbită* presupune:

a) determinarea numărului de acțiuni sau de părți sociale ce trebuie emise de entitatea care absoarbe, se poate realiza fie prin raportarea capitalului propriu (activului net) al entităților absorbite la valoarea contabilă a unei acțiuni sau părți sociale a entității absorbante, fie prin înmulțirea numărului de acțiuni ale entității absorbite cu raportul de schimb;

Scanned with OKEN Scanner

NA = (ANC soc. absorbita) / (VMC absorbant) Sau NA = (Nr. acţiuni absorbit) * RS

b) majorarea capitalului social la entitatea care absoarbe, se determină prin înmulţirea numărului de acţiuni care trebuie emise de entitatea care absoarbe cu valoarea nominală a unei acţiuni sau a unei părţi sociale de la această entitate;

Creşterea capital social absorbant = NA * valoare nominală acţiuni absorbant

c) calcularea primei de fuziune, ca diferenţă între valoarea contabilă a acţiunilor sau a părţilor sociale şi valoarea nominală a acestora.

Prima de fuziune = ANC absorbit – Creştere de capital social

Prima reprezintă suma plătită acţionarilor firmei ţintă peste valoarea bursieră a acţiunilor, fiind mai ridicată în cazul finanţării tranzacţiei prin numerar, decât în cel al unei tranzacţii prin schimb de acţiuni.

Valoarea primei este determinată de mai mulţi factori endogeni şi exogeni, cum ar fi:

- diferenţele dintre valoarea intrinsecă şi valoarea bursieră a firmei;
- gradul de concurenţă de pe piaţa controlului corporatist (supraofertele pot genera prime mult prea ridicate);
- prima are şi o componentă numită *primă de control*, căci achizitorul nu doreşte cumpărarea doar a unui număr de titluri, ci doreşte pachetul de acţiuni care să-i ofere controlul în firma ţintă;
- prima poate fi mai mare şi ca urmare a diferenţelor dintre good-will-ul contabil şi cel real dat de calitatea reţelei de distribuţie, a gestiunii sale, a mărcii, a superiorităţii tehnologice etc. care generează o rentabilitate superioară.

În literatura de specialitate se cunosc trei ***metode principale de determinare a primei***[1]:

- *în funcţie de valoarea patrimonial-contabilă a firmei*:
- *în funcţie de valoarea de piaţă* (*„market to book premium”*):
- *în funcţie de natura plăţii*:

Cea mai avantajoasă este prima metodă deoarece constă în accesibilitatea la datele contabile şi simplitate, fiind mai stabilă şi neafectată de distorsiunile de pe piaţa burselor de valori, dar prezintă şi marele dezavantaj de a nu lua în considerare preţul de piaţă al firmei achiziţionate, ceea ce prezintă un interes major pentru orice investitor.

[1] Hurduzeu, G., Achiziţiile de firme pe piaţa de capital, Editura Economică, 2002

Scanned with OKEN Scanner

4.3.7. Calcularea primei de divizare

Prima de divizare se calculează ca diferență între valoarea contabilă a acțiunilor sau părților sociale și valoarea nominală a acestora.

Procedura de determinare a valorilor contabile a acțiunilor unei societăți rezultate din divizarea unei alte societăți se determină în următoarele etape:

- determinarea cotei-părți din aportul net după evaluare al entității supuse divizării;
- determinarea raportului de schimb al părților sociale pentru a acoperi aportul net al entității supuse divizării;
- determinarea numărului de părți sociale ce trebuie emise de entitate constituite în urma divizării, fie prin raportarea aportului net după evaluarea a entității divizate la valoarea contabilă a unei părți sociale a entității rezultate prin divizare fie prin înmulțirea numărului de părți sociale ale entității divizate cu raportul de schimb.

4.3.8. Evidențierea în contabilitatea entităților a operațiunilor efectuate cu ocazia fuziunii

Înregistrările contabile în contabilitățile celor două societăți se va realiza conform normelor contabile în vigoare, dar implicațiile vor fi diferite.

Societățile care sunt absorbite se dizolvă și își pierd personalitatea juridică, o data cu înregistrarea în registrul comerțului de încetarea existenței.

În cazul în care o entitate absoarbe mai multe societăți, operațiunile se vor efectua în condițiile stabilite de adunarea generală a acționarilor/ asociaților a entităților participante.

Operațiunile care se efectuează cu ocazia fuziunii prin transferul în totalitate al patrimoniului pentru constituirea unei noi societăți, presupun inventarierea și evaluarea elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii ale entităților care își încetează existența, întocmirea situațiilor financiare anuale menționate la pct. 5 și determinarea activului net contabil/aportului net, etape prevăzute anterior.

Valoarea capitalului social la entitatea rezultată în urma fuziunii prin transferul în totalitate al patrimoniului pentru constituirea unei noi societăți se determină potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor/ asociaților a entităților participante la fuziune.

Entitatea absorbantă va a avea un plus valoare determinată de aportul adus de entitatea absorbită. Se vor înregistra aporturile de active dar și aporturile de datorii. Totodată emiterea de noi acțiuni va influența creșterea de capitaluri proprii.

Scanned with OKEN Scanner

Entitatea absorbită va evidenția aporturile de active și datorii aduse către entitatea absorbantă, iar în schimbul acestor aporturi va primi acțiuni de la entitatea absorbantă ce vor fi distribuite către proprii acționari pentru ai remunera.

4.3.9. Efecte ale înregistrării protocolului de predare-primire la altă dată decât cea din proiectul de fuziune

Atunci când o entitate este supusă unei operațiuni de fuziune între data proiectului de fuziune și data constituirii noii societăți, conform legislației din România trece o perioadă destul de lungă de timp.

Astfel că procedural după întocmirea bilanțului de fuziune care se realizează la data de 31.03.2013 ca exemplu, urmează publicarea în Monitorul Oficial al României și trecerea termenului de opoziție de 30 de zile de la publicare, apoi cererea de fuziune este depusă pe rolul instanțelor de judecată care de regulă soluționează cauza la mai multe termene urmând ca abia după trecerea timpului în care sentința dată devine definitivă și irevocabilă să se poate trece la constituirea și înmatricularea noii societăți.

Ne regăsim în luna iulie 2013 în varianta cea mai fericită, după îndeplinirea tuturor formalităților cerute de lege, situație în care trebuie să prezentăm documentele pentru înregistrarea și constituirea noii societăți care se realizează în baza protocolului de predare-primire realizat între părțile care fuzionează.

Dacă la data de 31.03.2013 când am întocmit un proiect de fuziune aveam o situație patrimonială inventariată și pusă de acord cu realitatea momentului, nu cu aceeași situație ne regăsim și la data de 31.07.2013.

Conform formalităților solicitate de Registrul Comerțului protocolul de predare-primire încheiat între părți trebuie să respecte atât activul cât și pasivul patrimonial propus la fuziune, în vederea înmatriculării noii societăți.

Exemplificăm situația **entității A entitatea absorbantă** și a **entității B absorbită** la data de 31.03.2013 și situația patrimonială a acelorași societăți la data de 31.07.2013 conform formularului de bilanț F10 din situațiile financiare încheiate la data de 31.12.2012 formular conform cu Ordinul 3055/2009 privind reglementărilor contabile conforme cu directivele europene.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.3. Bilanţul entităţii „A" la data de 31.03.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	100
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	15.000
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	2.000
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**17.100**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	5.000
II. CREANŢE	06	1.000
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	07	2.000
IV. CASA şi CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	4.000
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**12.000**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	-
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	8.000
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**4.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**21.100**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	14.100
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenţii pentru investiţii (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienţii	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL şi REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naţionale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	1.000
IV. REZERVE (ct. 106)	30	2.000
Acţiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câştiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	-
Sold D	35	-
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIŢIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	1.000
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**7.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**7.000**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.4. Bilanţul entităţii „B" la data de 31.03.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	500
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	25.000
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	1.000
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**26.500**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	2.500
II. CREANŢE	06	4.500
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	07	1.500
IV. CASA şi CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	5.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**14.000**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	8000
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**6.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**32.500**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	29.000
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenţii pentru investiţii (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienţii	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL şi REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**8.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	8.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naţionale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acţiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câştiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	-
Sold D	35	1.500
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIŢIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	3.000
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**3.500**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**3.500**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.5. Bilanţul contabil al entităţii „A" la data de 31.07.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	50
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	13.500
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	1.800
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**15.350**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	8.500
II. CREANŢE	06	2.500
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	07	2.500
IV. CASA şi CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**14.000**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	12.000
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**2.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**17.350**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	4.150
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenţii pentru investiţii (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienţii	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL şi REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naţionale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	1000
IV. REZERVE (ct. 106)	30	2000
Acţiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câştiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	-
Sold D	35	-
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIŢIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	5.200
Sold D	37	-
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**13.200**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**13.200**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.6. Bilanțul contabil al entității „B" la data de 31.07.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	350
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	23.500
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	850
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**24.700**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	1.500
II. CREANȚE	06	2.500
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	1.000
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	1.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**6.500**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	15.500
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**-9.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**15.700**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	28.500
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenții pentru investiții (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienții	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**8.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	8.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naționale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acțiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câștiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	-
Sold D	35	1.500
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	19.300
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**-12.800**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**-12.800**

Scanned with OKEN Scanner

Din analiza patrimoniilor celor două societăți la data de 31 martie 2013 conform tabelelor 4.3. și 4.6. rezultă că:

a) **pentru entitatea „A" absorbantă**
   - la data de 31.03.2013 Activul net contabil = Total active - Total datorii = 29.100 lei-22.100 lei = 7.000 lei.
   - la data de 31.07.2013 Activul net contabil = Total active - Total datorii = 29.350 lei-16.150 lei = 13.200 lei.

b) **determinarea activului net contabil la entitatea B - entitate absorbită**
   - Activul net contabil la 31.03.2013 = 26.500 lei + 14.000 lei – 8.000 lei – 29.000 lei =3.500 lei
   - Activul net contabil la 31.07.2013 = 24.700 lei + 6.500 lei -15.500 lei -28.500 lei= -12.800 lei.

Se observă că entitatea absorbantă și-a majorat activul net contabil de la 7.000 lei la 13.200 lei, iar entitatea absorbită și-a micșorat activul net contabil de la 3.500 lei la valoarea negativă de 12.800 lei, ceea ce denotă clar o degradare a situației financiare față de data din proiectul de fuziune propus.

Entitatea absorbită conform analizei pe bază de bilanț (vezi tabelele 4.4. și 4.6.) înregistrează o scădere a activelor o creștere semnificativă a datoriilor, înregistrând pierderi majore până la data realizării fuziunii.

Scăderea activului net contabil influențează valoarea contabilă a acțiunilor ambelor societăți astfel că entitatea A va înregistra o creștere a valorii contabile a acțiunii, iar entitatea B o scădere a valorii contabile a acțiunii sau părții sociale, care va influența raportul de schimb al acțiunilor și **determinarea numărului de acțiuni** la entitatea nou înființată și ca atare și calculul primei de fuziune.

Condiționarea menținerii atât a activului cât și a pasivului propus prin proiectul de fuziune ca fiind patrimoniul entității care urmează a fi absorbite atrage situații contabile care comportă discuții serioase și corecții pe măsură, astfel că:

- dacă menținem valoarea activelor imobilizate constante fără a se produce nici un fel de mișcare la entitatea care urmează se fie absorbită, cheltuiala cu amortizarea va fi nulă, influențând calculul profitului impozabil, entitatea fiind obligată să plătească impozite suplimentare față de situația în care calculează cheltuiala cu amortizarea;
- micșorarea activelor circulante presupune scăderea stocurilor, a creanțelor și a disponibilităților bănești pentru entitatea absorbită;
- creșterea datoriilor față de perioada anterioară presupune creșterea pasivului entității absorbite și scăderea activului net contabil;

Scanned with OKEN Scanner

- trebuiesc corectate primele de fuziune reglementate prin intermediul contului 104 Prime de capital analitic 1042 Prime de fuziune/divizare care conform prevederilor Ordinului 3055/2009[1] pot avea numai sold creditor iar prima de fuziune se determină ca diferență între valoarea aportului rezultat din fuziune și valoarea cu care a crescut capitalul social al entității absorbante, vor obține valorii negative și respectiv pierderi mascate pentru entitatea absorbantă.

În situația prezentă entitatea absorbantă nu v-a mai dori preluarea entității absorbite, iar chiar dacă instanțele vor hotărî această fuziune acționarii entității absorbante vor mai fi de acord cu semnarea protocolului de predare-primire între cele două societăți.

Varianta este identică și în situația în care cele două societăți hotărăsc fuziunea prin contopire, efectul activului net contabil se va regăsi în valoarea contabilă a acțiunilor pentru entitatea care urmează a se înmatricula.

4.3.10. Reflectarea în contabilitate a patrimoniului entității constituite în urma divizării

Așa cum am prezentat în cadrul operațiunii de fuziune și operațiunea de divizare este supusă acelorași proceduri legale, acelea de întocmire a unui proiect de divizare care se publică în Monitorul Oficial al României, se așteaptă termenul de publicare de 30 de zile în Monitorul Oficial al României după care se depune la instanță pentru a obține o sentință care trebuie să devină definitivă și irevocabilă după care se trece la constituirea și înmatricularea entității la Registrul Comerțului.

Situația propunerii privind desprinderea unei părți sau divizarea în totalitate a unei societăți cuprinsă în proiectul de divizare nu mai corespunde faptic după trecerea unei perioade de la întocmirea proiectului de divizare.

Luăm ca exemplu situația entității A care urmează a fi supusă procedurii de divizare la data de 31.03.2013, și situația acesteia la data de 31.07.2013, conform formularelor de bilanț aprobate și cuprinse în tabelul 4.7 și 4.8.

---

[1] *** OMFP nr. 3055/2009 Reglementări Contabile Conforme Cu Directivele Europene, M.O. nr. 766 bis/10 noiembrie 2009, cu modificările și completările ulterioare (actualizat până la data de 18 decembrie 2012), art. 245.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.7. Bilanţul contabil al entităţii „A" la data de 31.03.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	350
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	15.500
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	150
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**16.000**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	5.000
II. CREANŢE	06	4.000
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	07	1.000
IV. CASA şi CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	2.000
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**12.000**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	-
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	10.000
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**2.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**18.000**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	12.000
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenţii pentru investiţii (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienţii	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL şi REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naţionale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acţiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câştiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	500
Sold D	35	-
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIŢIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	500
Sold D	37	-
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**6.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**6.000**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.8. Bilanţul contabil al entităţii „A" la data de 31.07.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	300
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	15.500
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	150
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**16.000**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	5.000
II. CREANŢE	06	8.000
III. INVESTIŢII PE TERMEN SCURT	07	2.000
IV. CASA şi CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	4.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**19.500**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	-
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	20.500
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**-1.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**15.000**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	18.000
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenţii pentru investiţii (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienţii	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL şi REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naţionale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acţiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câştiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	500
Sold D	35	-
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIŢIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	8.500
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**-3.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**-3.000**

Scanned with OKEN Scanner

În tabelele 4.7. şi 4.8. am pus în discuţie situaţia unei societăţi a cărei situaţie financiară se degradează prin trecerea timpului, deoarece atunci când entitatea comercială îşi îmbunătăţeşte performanţele financiare nu este supusă vreunei proceduri speciale.

Din analiza indicatorilor entităţii care urmează a se diviza se observă că activul net contabil la data de 31.03.2013 era de 6.000 lei, pe când la data de 31.07.2013 activul net contabil al entităţii era de – 3.000 lei înregistrând o scădere a acestuia cu 9.000 lei în patru luni ale anului 2013.

De precizat că capitalul social este împărţit în 500 de părţi sociale a câte 10 lei fiecare parte socială conform actului constitutiv al entităţii supuse procedurii de divizare.

Astfel că valoarea contabilă a unei părţi sociale era la data de 31.03.2013 în valoare de 6.000 lei /500 părţi sociale respectiv 12 lei fiecare parte social, la data de 31.07.2013 părţile sociale ale entităţii care urmează să se divizeze nu mai valorau nimic, punându-se problema reîntregirii capitalului social în condiţiile în care anul fiscal se încheie cu pierderi, mai mari de 25% din valoarea capitalului social conform prevederilor Legii nr.31/1990 privind societăţile republicată, situaţie în care Adunarea Generală a Acţionarilor împreună cu organele de conducere ale entităţii vor lua hotărârea dizolvării acesteia.

Situaţie în care divizarea nu mai este posibilă, entitatea întrând în lichidare.

4.4. Nulitatea operaţiunii de fuziune şi divizare

Atât operaţiunea de fuziune cât şi cea de divizare poate fi lovită de nulitate prin hotărâre judecătorească din două motive:

- operaţiunea nu a fost supusă controlului judiciar exercitat de judecătorul delegat de pe lângă Oficiul Registrului Comerţului;
- una din Hotărârile Adunările Generale a Acţionarilor implicate este nulă sau anulabilă.

Pentru salvarea operaţiunilor legea prevede posibilitatea de a efectua remedieri.

Astfel că din punct de vedere al efectelor nulităţii acestea nu retroactivează, astfel că obligaţiile născute între momentul realizării fuziunii sau divizării şi publicarea la Registrul Comerţului a hotărârii de declarare a nulităţii operaţiunii, rămân valabile.

În cazul fuziunii toate societăţile implicate răspund solidar pentru obligaţiile contractate de entitatea comercială beneficiară în acea perioadă.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul divizării fiecare dintre societățile beneficiare va răspunde pentru propriile obligații angajate în perioada respectivă, la care se adaugă răspunderea entității divizate pentru aceste obligații, proporțional cu cota din activ transmisă fiecărei dintre ele.

Există situații în practică în care nulitatea unei fuziuni sau a unei divizări intervine după o perioadă mai lungă, uneori ani de la data producerii efectelor juridice ale operațiunii, astfel punându-se problema consecințelor aduse de această operațiune asupra tuturor subiecților implicați.

Dacă în opinia juriștilor hotărârea definitivă de declarare a nulității unei fuziuni sau divizări nu aduce atingere prin ea însăși valabilității obligațiilor născute în sarcina sau în beneficiul entității absorbante ori entităților beneficiare angajate după ce fuziune sau divizarea au devenit efective, punerea în practică a acestei hotărâri rămâne dificil de realizat.

Cu privire la consecințele nulității fuziunii/divizării, doctrina juridică relevă faptul că aceasta este o nulitate specială, ea produce două categorii de efecte:

- toate activele, datoriile și capitalurile proprii transferate între societățile implicate vor fi restituite și orice majorare de capital a uneia dintre societățile beneficiare ale fuziunii sau divizării va fi anulată.
- toate emisiunile de părți sociale sau acțiuni și reparațiile acestora către asociați sau acționari vor fi anulate.

În privința efectelor față de terți declararea nulității fuziunii sau divizării nu produce efecte retroactive și nu afectează valabilitatea actelor încheiate care au dat naștere la drepturi și obligații în beneficiul sau în sarcina entităților implicate. În privința declarării nulității unei divizări, fiecare dintre societățile beneficiare răspund de propriile obligații angajate în perioada de validitate a actelor juridice.

Considerăm că transpunerea în practică a situației anterioare procedurii de fuziune sau divizare este greu de realizat atât din punct de vedere juridic cât și contabil.

4.5. Combinările de întreprinderi tratate prin prisma IFRS 3

La nivel internațional fuziunile sunt reglementate prin intermediul standardului internațional de contabilitate IFRS3 „Combinări de întreprinderi", standard care a fost emis începând cu martie 2004 de când a fost suferit numeroase revizuiri, găsindu-ne în momentul tezei pe forma existentă la data de 1 ianuarie 2013.

Scanned with OKEN Scanner

Standardul descrie tratamentul contabil al combinațiilor de afaceri acoperind atât achiziția unei întreprinderi de către altă întreprindere, cât și uniunea de interese (comasare).

Combinarea de întreprinderi reprezintă reunirea unor întreprinderi distincte într-o singură entitate economică, care ulterior va efectua raportări financiare.

Tratamentul contabil pentru combinările de întreprinderi prezentat în cadrul standardului internațional de raportare financiară IFRS 3 „Combinările de întreprinderi", se aplică de la 1 aprilie 2004, sub forma SFAS 141, și înlocuiește standardul internațional de contabilitate IAS 22.

Modalitățile concrete prin care se realizează combinarea de întreprinderi sunt următoarele[1]:

- cumpărarea de către o întreprindere a capitalurilor proprii ale altei întreprinderi;
- achiziționarea activului net, integral sau parțial, al unei alte întreprinderi;
- asumarea datoriilor altei întreprinderi.

Caracteristicile principale ale IFRS 3 sunt:

- solicită ca toate combinările de întreprinderi care intra sub incidența sa, să fie contabilizate folosindu-se metoda achiziției;
- solicita să fie identificat dobânditorul pentru toate combinațiile de întreprinderi care intra în aria sa de aplicabilitate. Dobânditorul este entitatea participantă la combinare care dobândește controlul asupra celorlalte entități sau întreprinderi participante la combinare;
- solicită dobânditorului să evalueze costul combinării de întreprinderi ca sumă a valorilor juste, la data transferului, a activelor transferate, a datoriilor contractate sau asumate și a instrumentelor de capitaluri proprii emise de dobânditor în schimbul controlului asupra entității dobândite, în care se adaugă orice costuri direct atribuite combinării;
- solicită dobânditorului să recunoască în situațiile sale financiare separat, la data achiziției, activele identificabile de entități dobândite, datoriile și datoriile contingente asumate. Toate acestea vor fi evaluate inițial de către dobânditor la valoarea lor justa la data achiziției;
- interzice amortizarea fondului comercial dobândit într-o combinare de întreprinderi și solicită testarea deprecierii fondului comercial anual;
- solicită ca dobânditorul să reanalizeze identificarea și evaluarea activelor, datoriilor și datoriilor contingente identificabile ale entității dobândite, dacă proporția deținută de dobânditor din valoarea justa

[1] Sabău, Crăciun. Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 7-8.

Scanned with OKEN Scanner

netă depăşeşte aferent combinării de întreprinderi. Orice surplus rămas după reanalizare trebuie recunoscut imediat de dobânditor în contul de profit şi pierdere;

- solicită prezentarea informaţiilor care permit utilizatorilor situaţiilor financiare ale unei entităţi să evalueze natura şi efectul financiar al combinărilor care au avut loc în perioada respectivă;
- combinărilor care au avut loc după data bilanţului, dar înainte de data la care se autorizează emiterea situaţiilor financiare;
- anumitor combinări de întreprinderi care au luat fiinţă anterior.

Acest standard de raportare financiară abordează următoarele aspecte[1]:

- metoda de contabilizare a combinărilor de întreprinderi;
- evaluarea iniţială a activelor dobândite şi a datoriilor asumate şi identificabile la valoarea justă;
- recunoaşterea datoriilor pentru încheierea sau reducerea activităţii;
- tratamentul diferenţei pozitive dintre interesul cumpărătorului din valoarea justă a activului net identificabil dobândit prin combinare şi costul combinării;
- contabilitatea fondului comercial şi activelor necorporale dobândite prin combinare.

Din **perspectiva înregistrărilor contabile**, tratarea achiziţiilor internaţionale se poate face în două moduri, cu implicaţii majore asupra modului de înregistrare a pierderilor şi veniturilor realizate de cele două firme combinate[2]:

- ***metoda cumpărării („purchase method")*** – constă în înregistrarea contabilă pe o tranzacţie de vânzare – cumpărare; astfel, cumpărătorul tratează achiziţia ca pe o investiţie: activele sunt înregistrate la preţul la care au fost achiziţionate – valoarea lor de piaţă, plus alte datorii ale firmei achiziţionate – asumate de firma achizitoare; preţul depăşeşte de obicei valoarea de piaţă a activelor, constând într-o primă care se înregistrează în contabilitate sub formă de good-will;
- ***metoda comasării („pooling of interest method")*** – constă în înregistrarea contabilă a achiziţiei ca pe o îmbinare de interese, prin adiţionarea simplă a activelor celor două firme, a bilanţurilor contabile şi a conturilor de profit şi pierderi; astfel, good-will-ul nu este reflectat în bilanţ, iar veniturile viitoare nu vor fi influenţate de eventualele cheltuieli cu amortizarea.

Standardul internaţional de raportare financiară IFRS 3 stabileşte o

---

[1] Sabău, Crăciun. Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 8.
[2] Amihud, Y., şi J. Kamin, Revenue vs. Profit Maximization: Differences în Behavior Type of Control and Market Power, Southern Economic Journal, 45, 838-46, 1979

Scanned with OKEN Scanner

singură metodă de contabilizare a combinărilor de întreprinderi, adică metoda achiziției. Această metoda ia în considerare combinarea de întreprinderi din perspectiva *cumpărătorului (dobânditorului),* care obține controlul asupra activului net și a activității altei întreprinderi denumită *entitate cumpărată (achiziționată).*

Aplicarea metodei achiziției pentru contabilizarea combinărilor de întreprinderi presupune parcurgerea etapelor prezentate în figura 4.1.

a. *Identificarea cumpărătorului (dobânditorului).* *Cumpărătorul* este entitatea participantă la combinarea de întreprinderi care obține controlul asupra celorlalte entități participante. *Controlul* reprezintă puterea de a conduce politicile financiare și operaționale (de exploatare) ale unei alte întreprinderi sau activități cu scop lucrativ, astfel încât să se obțină avantaje (profit) din aceasta.

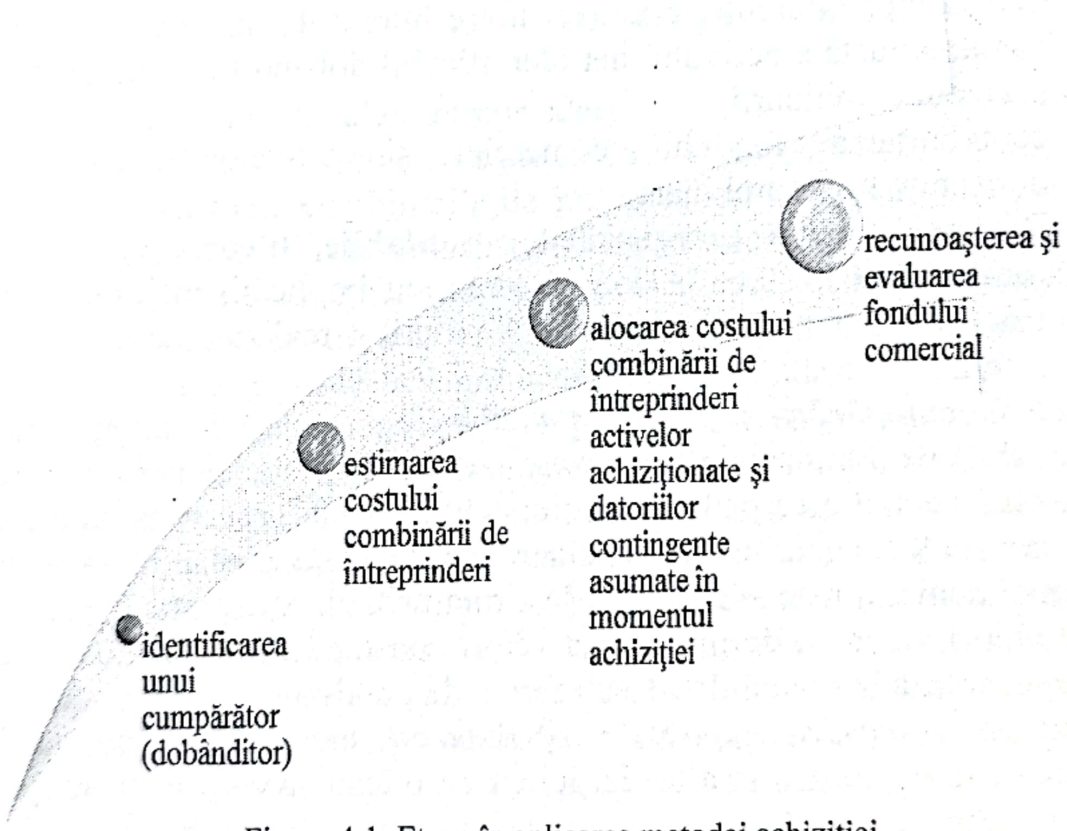

Figura 4.1. Etape în aplicarea metodei achiziției

b. Estimarea costului unei combinări de întreprinderi. Costul unei combinări de întreprinderi reprezintă de fapt costul achiziției. Acesta este compus din următoarele elemente[1]:

- valoarea justă a activelor cedate cumpărătorului, a datoriilor

[1] Sabău, Crăciun. Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timișoara, 2900, p. 9.

Scanned with OKEN Scanner

asumate şi a instrumentelor de capital emise de cumpărător în schimbul obţinerii controlului asupra entităţilor achiziţionate;
- costurile directe atribuite combinării de întreprinderi.

Valoarea justă a activelor dobândite prin plata directă de numerar este dată de suma plătită în momentul achiziţiei. În situaţia în care combinarea de întreprinderi se face prin intermediul instrumentelor de capital emise de către cumpărător, costul achiziţiei îl reprezintă valoarea justă a acestora, determinată astfel:

- valoarea de piaţă a titlurilor, dacă acestea sunt cotate pe piaţă;
- partea pe care o reprezintă titlurile din valoarea justă a entităţii achiziţionate, dacă acestea nu sunt cotate pe piaţă.

Valoarea justă a datoriilor asumate de către cumpărător este stabilită în momentul combinării (la data obţinerii controlului).

Costurile directe atribuite achiziţionării cuprind:

- onorariile plătite avocaţilor, contabililor, evaluatorilor şi altor consultanţi de specialitate;
- costurile pregătirii şi emisiunii instrumentelor de capitaluri proprii.

c. Alocarea costului combinării de întreprinderi activelor achiziţionate şi datoriilor contingente asumate în momentul achiziţiei. Cumpărătorul recunoaşte activele, datoriile şi datoriile contingente (dependente de evenimente viitoare) ale entităţii achiziţionate numai dacă la data achiziţiei acestea îndeplinesc următoarele criterii:

- un activ, altul decât o imobilizare necorporală, este recunoscut dacă este probabil ca acesta să genereze beneficii viitoare pentru cumpărător, iar valoarea justă a activului poate fi măsurată în mod credibil;
- o datorie, alta decât o datorie contingentă, este recunoscută dacă este probabilă o ieşire de resurse pentru stingerea datoriei, iar valoarea justă a datoriei poate fi măsurată în mod credibil;
- un activ contingent sau o datorie contingentă sunt recunoscute dacă valoarea justă a acestora poate fi măsurată în mod credibil.

Evaluarea activelor achiziţionate şi datoriilor identificabile, cu ocazia alocării costului de achiziţie, se face astfel:

- activele necorporale la *valoarea estimată;*
- terenurile şi clădirile:
  - la *valoarea de piaţă* (dacă urmează a fi utilizate);
  - la *valoarea realizabilă* (dacă urmează să fie vândute);
- utilajele şi echipamentele:
  - la *valoarea de piaţă* (dacă urmează a fi utilizate pe termen lung);
  - la *valoarea minimă dintre costul de înlocuire şi valoarea*

Scanned with OKEN Scanner

realizabilă netă (dacă urmează a fi utilizate temporar);

- la *valoarea realizabilă netă* (dacă urmează să fie vândute);

- titlurile de valoare comercializabile la *valoarea justă;*
- titlurile de valoare necomercializabile la *valori estimate;*
- stocurile de materii prime la *costul de înlocuire;*
- stocurile de produse finite şi producţia în curs de execuţie la *preţul de vânzare, minus costul de desfacere, plus profitul estimat;*
- clienţii la *valoarea actualizată a sumelor de primit;*
- cheltuielile de închidere la *valoarea actualizată a sumelor de rambursat;*
- datoriile la *valoarea actualizată a sumelor de rambursat pentru a lichida datoria*[1].

Cumpărătorul nu trebuie să recunoască, în momentul achiziţiei, provizioane pentru pierderi viitoare sau pentru cheltuieli cu restructurările anticipate să se producă după data achiziţiei, acestea fiind tratate drept cheltuieli ulterioare combinării de întreprinderi.

d. Recunoaşterea şi evaluarea fondului comercial. Fondul comercial reprezintă diferenţa dintre costul de achiziţie şi valoarea justă a părţii din activul net achiziţionat de cumpărător. Acesta se calculează conform relaţiei:

$$Fc = Ca - An \times p(\%) \tag{4.1}$$

sau

$$Fc = Ca - Cpr \times p(\%) \tag{4.2}$$

unde:

Fc = reprezintă fondul comercial;
Ca = costul de achiziţie;
An = activul net identificabil evaluat la valoarea justă;
p(%) = proporţia deţinută de cumpărător din activul net identificabil;
Cpr = capitalurile proprii evaluate la valoarea justă.

În relaţia (4.1) activul net identificabil evaluat la valoarea justă (An) se calculează astfel:

$$An = Aa - Da \tag{4.3}$$

unde:

Aa = reprezintă activele identificabile achiziţionate evaluate la valoarea justă;
Da = datoriile identificabile achiziţionate evaluate la valoarea justă;

[1] Sabău, Crăciun. Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009, p. 9.

Scanned with OKEN Scanner

p(%) = proporţia deţinută de cumpărător din activele şi datoriile identificabile.

În relaţia (4.2) capitalurile proprii evaluate la valoarea justă se calculează astfel:

$$Cpr = Cpri \pm Dr \qquad (4.4)$$

unde:

Cpri = reprezintă valoarea iniţială a capitalului propriu;

Dr = diferenţa dintre valoarea justă şi valoarea bilanţieră.

Dacă diferenţa din relaţia de calcul a fondului comercial prezentată în formulele (4.1) şi (4.2) este pozitivă, rezultă un *fond comercial pozitiv (goodwill),* iar dacă este negativă, rezultă un *fond comercial negativ (badwill).*

Combinarea de întreprinderi se realizează în principal prin metoda achiziţiei.

Înregistrarea în contabilitate a acestor operaţiuni se face diferenţiat, în funcţie de forma de achiziţie, care poate fi: prin cumpărarea activelor şi asumarea datorilor; prin cumpărarea de acţiuni ale filialei; prin emiterea de acţiuni pentru activul net.

a. În cazul achiziţiei prin cumpărarea activelor şi asumarea datoriilor, înregistrările în contabilitate sunt următoarele:

- cumpărarea activelor identificabile, achitate prin contul de la bancă:

Active identificabile	=	512	Conturi curente la bănci

- asumarea datoriilor identificabile:

	=		%
2071 Fond comercial pozitiv		Conturi din clasa 4 identificabile	Datorii
		462x	Interesul minoritar

b. În cazul achiziţiei prin cumpărarea de acţiuni ale filialei, înregistrările în contabilitate sunt următoarele:

- înregistrarea costului de achiziţie a acţiunilor cumpărate:

261 Titluri de participare	=	512	Conturi curente la bănci

- *înregistrarea fondului comercial pozitiv, ulterior achiziţiei:*

2071 Fond comercial pozitiv	=	261 Titluri de participare

Scanned with OKEN Scanner

c. În cazul achiziției prin emiterea de acțiuni pentru activul net, înregistrările în contabilitate sunt următoarele:

- înregistrarea emiterii de acțiuni:

456 Decontări cu asociații privind capitalul = 1012 Capital subscris vărsat

- înregistrarea aportului la capitalul social majorat:

Active identificabile = 456 Decontări cu asociații privind capitalul

- asumarea datoriilor identificabile:

2071 Fond comercial pozitiv = Conturi din clasa 4 Datorii identificabile

4.6. Proceduri contabile efectuate cu ocazia REORGANIZĂRII

4.6.1. Succesiunea etapelor în reorganizare

Entitatea care se reorganizează parcurge următoarele etape:

1. Propunerea unui plan de reorganizare
2. Elaborarea planului de reorganizare – conținut
3. Votarea planului de reorganizare
4. Confirmarea planului de reorganizare
5. Reușita planului de reorganizare/Eșecul planului de reorganizare

Planul de reorganizare indica perspectivele de redresare in raport cu posibilitatile si specificul activitatii debitorului, cu mijloacele financiare disponibile si cu cererea pietei fata de oferta debitorului, incluzand si programul de plata a creantelor.

4.6.2. Aplicarea măsurilor de reorganizare între legalitate și evaziune fiscală

Uneori măsurile de reorganizare propuse de o entitate în vederea continuării activității par la prima vedere legale, dar pot avea consecințe dinte cele mai diferite. Astfel divizarea sau fuziunea entității presupune împărțirea sau concentrarea unor patrimonii prin prisma restructurărilor realizate, scopul acesteia fiind de a scăpa de plata furnizorilor,terților sau obligațiilor bugetare prin transmiterea datoriilor în pasivele unor

Scanned with OKEN Scanner

societăți care nu mai dispun de lichidități, în paralel cu transmiterea unor active în patrimoniile unei entități fără datorii în vederea protejării acestora de creditori[1].

Atunci când ne propunem tratarea măsurilor de reorganizare între legalitate şi evaziune fiscală, luăm în discuție în primul rând divizările şi fuziunile efectuate de entități cu scopul vădit de a elimina din patrimoniile entităților nou create a pasivului care poate conduce la incapacitate de plată.

Operațiunile de fuziune şi divizare sunt reglementate de Legea 31/1990[2] iar din punct de vedere contabil acestea se realizează conform Ordinului nr.1376/2004[3].

Conform legii 31/1990[4] fuziunea este operațiunea prin care una sau mai multe societăți sunt dizolvate fără a intra în lichidare şi transferă totalitatea patrimoniului lor unei alte societăți în schimbul repartizării către acționarii entității sau entităților absorbite. de acțiuni la entitatea absorbanta si, eventual, al unei plăți în numerar de maximum 10% din valoarea nominala a acțiunilor astfel repartizate.

Fuziunea este considerată ca fiind forma clasică a restructurării, în viziunea unor autori ea reprezintă o concentrare de capitaluri în vederea supraviețuirii. Spre deosebire de celelalte forme de concentrare fuziunea are drept consecințe crearea unei noi societăți cu personalitate juridică ori active imobilizate la societățile aflate în diferite forme de asociere[5].

Fuziunea are ca efect dizolvarea fără lichidare a entității/entităților care îşi încetează existența şi transmiterea universală a activelor şi datoriilor către entitatea sau societățile beneficiare, în starea în care se găsesc la data fuziunii, în schimbul atribuirii de acțiuni sau părți sociale ale acestora către asociații entității/entităților care îşi încetează existența şi

---

[1] Nagy, Cristina Mihaela. Uher, Marina - Applying reorganization measure between legality and tax evasion, Reşița Analele Universității „Eftimie Murgu" Reşița, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 183-188

[2] *** Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, actualizată la data de 30.05.2012, art.233-245 şi 238-251

[3] *** Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.376/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare şi lichidare a societăților comerciale, precum şi retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul societăților comerciale şi tratamentul fiscal al acestora

[4] Legea 31/1990 – legea societăților comerciale, actualizată în 14.08.2013, art. 238, pct. 1

[5] Uher Marina, Nagy Cristina Mihaela, Cotleț Bogdan, Cotleț Dumitru, - Merger of Commercial Companies în the Conditions of the Financial Crisis, Conferință internațională „Societatea cunoaşterii în spațiul Europei unite", ediția a V-a, „Anale. Seria Ştiințe Economice, Timişoara", Volumul XVIII, Editura Mirton, ISSN: 1582-6333, 2012, p. 417

Scanned with OKEN Scanner

eventual a unei sume în bani ce nu poate depăşi 10% din valoarea nominală a acţiunilor şi a părţilor sociale atribuite[1].

În viziunea unor autori[2] fuziunea mai este definită ca fiind „operaţiunea prin care se realizează o concentrare a entităţilor iar acestea pot avea aceeaşi formă juridică sau forme diferite".

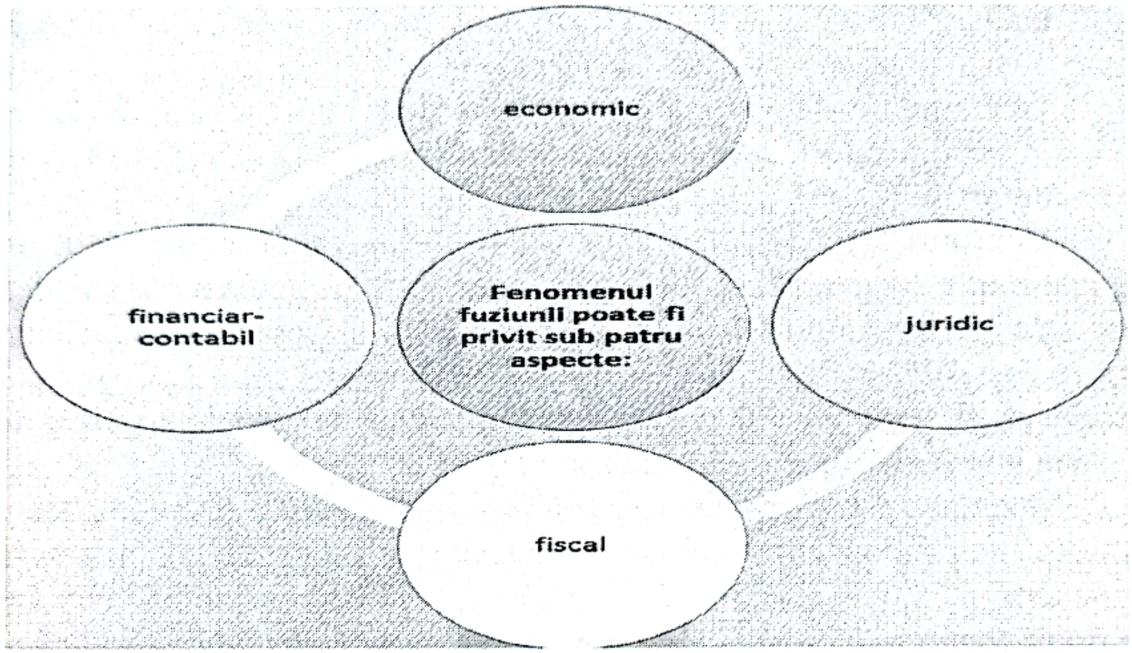

Figura nr. 4.2. Aspecte sub care poate fi privită fuziunea

Sub ***aspect economic***, fuziunea este operaţiunea de transmitere a patrimoniului uneia sau mai multor societăţi către o entitate existentă, fie unei societăţi noi care urmează să se o constituie[3].

Sub ***aspect juridic*** dar şi în conformitate cu reglementările în vigoare, operaţiunile de fuziune se pot concretiza prin:

- ***fuziunea - mijloc de restructurare internă*** este o modalitate „caracteristică grupurilor care se restructurează pentru a reduce numărul entităţilor componente, sau pentru lichidarea entităţilor rămase fără obiect de activitate, ori pentru a compensa la nivelul grupului rezultatele";

[1] Feleagă N., Malciu L. - Provocările contabilităţii internaţionale la cumpăna dintre milenii. Modele de evaluare şi investiţii materiale, Editura Economică, Bucureşti, 2004

[2] Precupeţu E. - Despre fuziunea societăţilor comerciale, Revista de drept comercial nr.6/1993

[3] Nagy, Cristina Mihaela. Uher, Marina - Applying reorganization measure between legality and tax evasion, Reşiţa Analele Universităţii „Eftimie Murgu" Reşiţa, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 183-188

Scanned with OKEN Scanner

- ***fuziune - absorbție***, denumită și ***fuziune statutară*** este considerată ca fiind operațiunea prin care o entitate achiziționează integral o altă entitate. Entitatea cumpărată dispare, iar acționarii acesteia primesc în schimbul aportului lor, titluri ale entității cumpărătoare în funcție de un anumit raport de schimb. Entitatea achizitoare dobândește toate drepturile patrimoniale ale entității absorbite, dar și toate obligațiile acesteia;
- ***fuziune contopire*** (fuziune - creare) numită de unii specialiști și ***fuziune pură*** sau ***consolidare***, este rezultatul operațiunii prin care două sau mai multe societăți își încetează existența juridică fără lichidare, prin transmiterea integrală a patrimoniului către o nouă entitate.

Divizarea este o operațiune prin care se realizează împărțirea unei societăți comerciale, și constă în împărțirea întregului patrimoniu al societăți comerciale, care își încetează existența, între două sau mai multe societăți existente sau care se înființează cu ocazia acestei operațiuni[1].

Potrivit Ordinului nr.1376/2004[2] divizarea "se face prin împărțirea integrală a elementelor de activ și de pasiv ale unei societăți comerciale care își încetează existența, între două sau mai multe societăți comerciale existente ori care iau ființă".

Atât fuziunea cât și divizarea are ca efect dizolvarea, fără lichidare a entităților care își încetează existența și transmiterea tuturor elementelor de activ și de pasiv către entitatea sau societățile comerciale beneficiare, în starea în care se aflau la data fuziunii sau divizării.

Divizarea poate fi în favoarea unor societăți existente sau în favoarea unor societăți noi, care iau ființă cu aceasta ocazie. Când divizarea are loc în favoarea unor societăți noi, entitatea divizată se dizolva, fără lichidare, iar patrimoniul său se împarte în două sau mai multe fracțiuni, pentru a constitui noi societăți comerciale.

Desprinderea constă în separarea unei părți din patrimoniul unei societăți comerciale care nu își încetează existența, și transmiterea ei către una sau mai multe societăți care există sau care se constituie. Transmiterea se face în schimbul atribuirii de acțiuni sau părți sociale ale entităților beneficiare.

Diferența principală dintre desprindere și divizare parțială constă în aceea că în prima situație entitatea transmițătoare nu se dizolvă, păstrându-

---

[1] Sabău Crăciun – Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009, p. 46

[2] *** Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.376/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a societăților comerciale, precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul societăților comerciale și tratamentul fiscal al acestora, art.

Scanned with OKEN Scanner

şi personalitatea juridică, întrucât îi este afectat doar patrimoniul, aportul transmis fiind înlocuit prin acţiuni sau părţi sociale ale entităţii beneficiare.

Divizarea poate fi de două feluri:

a) Divizare totală – se împarte întreg patrimoniul entităţii scindate;

b) Divizare parţială – desprinderea numai a unei părţi din patrimoniu, urmată de o transmitere către una sau mai multe societăţi existente sau care se înfiinţează în acest fel. Este tratată ca un aport parţial de activ şi nu ca o divizare propriu-zisă.

Elementele caracteristice fuziunii şi divizării sunt transmiterea universală a tuturor elementelor de activ şi de pasiv este o caracteristică ce aparţine atât operaţiunilor de fuziune, cât şi celor de divizare. Foarte important este faptul că, în special pasivul entităţii absorbite sau divizate este luat în sarcina entităţilor absorbante sau noi[1].

Hotărârea privind divizarea se ia în cadrul adunării generale extraordinară a acţionarilor, în condiţiile de cvorum şi majoritate prevăzute pentru modificarea actului constitutiv, iar în cazul entităţilor cu răspundere limitată, al entităţilor în nume colectiv şi în comandită simplă, hotărârea se ia în unanimitate. În cazul entităţilor pe acţiuni şi a entităţilor în comandită pe acţiuni este necesară o primă convocare, unde trebuie să fie prezenţi acţionarii reprezentând trei pătrimi din capitalul social, iar hotărârea să fie luată cu votul unui număr de acţionari care să reprezinte cel puţin jumătate din capitalul social. Dacă nu sunt întrunite aceste proporţii, la convocările următoare este necesară prezenţa acţionariatului reprezentând jumătate din capitalul social, iar hotărârile să fie luate cu votul unui număr de acţionari care să reprezinte cel puţin o treime din capitalul social. Conform hotărârii adunării generale, administratorii întocmesc proiectul de divizare, care stabileşte ansamblul condiţiilor de realizare a operaţiunii, cu indicarea elementelor de activ şi pasiv ce urmează a fi transmise.

Strategiile de reorganizare au o importanţă deosebită nu numai în contextul economic-social actual ci şi datorită intensificării concurenţei (cauzată de globalizare), progresului tehnic şi tehnologic, costurilor ridicate ale capitalului şi alţi factori, deoarece acestea determină din ce în ce mai multe entităţi să treacă prin perioade dificile[2].

---

[1] Brezeanu P. – Gestiunea financiară a întreprinderii. Elemente inspirate din teoria şi practica financiară a Uniunii Europene, Editura Cavallioti, Bucureşti, 2002

[2] Lupulescu Ana-Maria - Reorganizarea societăţilor comerciale în contextul integrării europene. Strategii şi cadru juridic, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2008, p. 44

Scanned with OKEN Scanner

Aplicarea măsurilor de reorganizare devine o necesitate, atunci când se constată înrăutățirea indicatorilor economici,înainte ca entitatea să intre în incapacitate de plată.

Reorganizarea (restructurarea) operațională este un proces prin care se urmărește modificarea modului de funcționare a unei afaceri cu scopul îmbunătățirii profitabilității și/sau solvabilității acesteia. În acest context, trebuie precizat că diferența majoră între reorganizarea judiciară (din procedura de insolvență) și reorganizarea operațională (voluntară) derivă din constatarea stării de insolvență sau a unei stări iminente de insolvență[1].

De cele mai multe ori aplicarea măsurilor de restructurare are ca unic scop înlăturarea unor pasive din patrimoniul entității debitoare de regulă obligații fiscale datorate bugetului de stat,furnizori, terți și bănci.

Deși precizat expres[2] faptul că operațiunile de reorganizare nu au ca principal obiectiv evaziunea fiscală sau evitarea plății impozitelor, în practica curentă de cele mai multe ori acesta este scopul unei reorganizări.

Încă din întocmirea proiectului de fuziune sau divizare împărțirea elementelor patrimoniale este atributul exclusiv al conducerii entității, acestea maschează în publicarea proiectelor. expunerea tuturor datoriilor pe care le are entitatea, prin intermediul capitolului împărțirea patrimoniului,sumele distribuite în cadrul anumitor capitole din bilanț fiind globalizate fără a permite cunoașterea în analitic a tuturor datoriilor entității.

Astfel că publicarea raportului de fuziune sau divizare cuprinde propunerile făcute de conduceri cu privire la împărțirea patrimoniului de regulă transmițând noii societăți active cu care să-și poată desfășura activitatea în continuare și datorii care nu sunt presante din punct de vedere al termenelor sau condițiilor de plată.

Cum proiectul de fuziune sau divizare se publică în Monitorul Oficial al României și are termen de opoziție 30 de zile de la publicare, de cele mai multe ori creditorii nu cunosc intenția debitorului de a se reorganiza și nu întreprind nici o opoziție în acest sens.

Situație frecventă și în cazul creditorului bugetar care nu face opoziție atunci când entitatea propune fuziunea sau divizarea, ci constată reorganizarea acesteia după ce patrimoniul a fost preluat prin constituirea noii societăți.

---

[1] Duca Alina, Duca Emilian – Soluții fiscale pentru perioade de criza. Reorganizarea afacerilor. Aspecte fiscale, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 80

[2] *** Legea 571/2003 coroborată cu HG 44/2004 privind Codul fiscal cu normele metodologice de aplicare, actualizare: conform cu Hotărârea Guvernului nr. 84 din 6 martie 2013, disponibil http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Legislatie_R/Cod_fiscal_norme_2013.htm, art.27 alin. 3

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea se constată că noua entitate înmatriculată fie a preluat toate activele şi pasivele viabile în vederea desfăşurării unei noi activităţi iar entitatea veche rămâne cu datoriile şi activele nefolositoare, ulterior intrând în procedura falimentului, sau entitatea nouă preia datoriile şi activele neviabile ulterior declarându-şi starea de insolvenţă.

Situaţiile privind trecerea datoriilor de pe o entitate pe alta este condiţionată de situaţia financiară pe care o are entitatea care se reorganizează, de contractele încheiate cu terţii sau băncile.

Deşi precaute societăţile bancare pun condiţii privind acordul acestora cu privire la divizare sau fuziune, prin menţinerea garanţiilor asiguratorii, uneori îşi dau acordul cu privire la acestea, fie nu răspund solicitării efectuate de entitate, iar uneori nu sunt de acord cu această propunere.

Atunci când sunt de acord cu propunerea de reorganizare l-a constituirea noii societăţi datorită lipsei de activitate fie nu mai prelungesc liniile de credit, fie solicită recuperarea integrală a acestora.

Sunt situaţii mai rare în care nu există garanţii constituite ,garanţia fiind condiţia de rulaj situaţie în care vor avea soarta creditorilor chirografari din procedurile de insolvenţă.

De aceea se observă că practicile curente relevă faptul că se preferă trecerea datoriilor pe o entitate nouă şi curăţarea entităţilor vechi de datorii presante.

Entitatea care rămâne cu datorii de regulă întră în lichidare constatându-se că din activele existente nu îşi poate acoperii pasivele certe, lichide şi exigibile.

Un alt aspect semnificativ îl constituie şi datoriile faţă de societăţile de leasing care de regulă încheie contracte de leasing financiar. Activele intrând în posesia utilizatorului l-a sfârşitul leasingului financiar, în situaţia reorganizării, în general îşi dau acordul cu privire la trecerea acestora în posesia unui alt utilizator.

Atunci când entitatea are încheiate contracte de leasing operaţional, trecerea pe o entitate nouă este doar o schimbare de contract.

În privinţa furnizorilor şi a terţilor aceştia de regulă nu fac opoziţie la proiectul de divizare sau fuziune deoarece nu procedează la verificarea pe Monitorul Oficial a tuturor publicaţiilor,de regulă nu se regăsesc nominal în situaţia datoriilor transmise,sau nu cunosc legislaţia economică în domeniu.

O problemă mai deosebită o vor avea furnizorii şi terţii care vor deveni creditori chirografari pentru viitoarea entitate care va intra în insolvenţă, iar de cele mai multe ori prin lichidarea pasivului entităţii debitoare nu îşi vor acoperi creanţele pe care le au de încasat.

Scanned with OKEN Scanner

În privința obligațiilor fiscale pe care debitorul le înregistrează indiferent dacă este o entitate nouă sau veche, acestea vor genera accesorii și penalități suplimentare imposibil de plătit în lipsa activității sau a activelor care pot fi valorificate prin vânzare.

Concluzii

Practica de specialitate a demonstrat că din totalul entităților intrate în faliment rata de recuperare a creanțelor la nivelul Uniunii Europene pentru România, este cel mai scăzut din Europa, situându-se la nivelul de doar 29% din total creanțe.

În situația fericită în care se face opoziție la proiectul de fuziune sau divizare în termen legal de către creditorul bugetar din practica curentă se observă că acesta fie nu este corespunzător reprezentat, fie nu știe să solicite instanței garantarea plății datoriei de către entitatea degrevată de plata acesteia.

De asemenea atunci când se face opoziție în termen și de către alți creditori aceștia au șansa să le fie achitat debitul sau își pot lua măsuri asiguratorii în vederea recuperării acestuia.

În concluzie pentru ca o divizare sau o fuziune să se realizeze fără a avea drept scop evaziunea fiscală. ea trebuie să se realizeze în scopul rentabilității și solvabilității financiare ținta acesteia fiind aceea de a-și prelungii existența în diferite forme.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 5.
PROCEDURI CONTABILE SPECIFICE ÎN DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA ENTITĂȚILOR

Am considerat oportună tratarea procedurilor contabile în dizolvarea și lichidarea entităților împreună, deoarece atunci când o entitate se dizolvă ea este urmată în, mod automat de procedura lichidării care de asemenea se realizează în mod diferit astfel:

- lichidare voluntară care este realizată prin intermediul Oficiului Registrului Comerțului;
- lichidare judiciară care se realizează sub controlul judecătorului sindic de pe lângă tribunalul județean unde este înmatriculată societatea respectivă;

De regulă dizolvarea unei entități se poate realiza voluntar atunci când din valorificarea activului societății poate fi acoperit pasivul acestuia sau se poate lichida judiciar atunci când lichidarea bunurilor acesteia și achitarea pasivului se realizează prin procedura insolvenței prevăzută de Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

5.1. Aspecte procedurale specifice operațiunilor de dizolvare a entităților

Încă de la apariția Decretului 31/1954[1] o persoană juridică încetează de a avea ființă prin comasare (fuziune), divizare sau dizolvare, aceste proceduri aplicându-se și în zilele noastre. Procesul de dizolvare se poate realiza pe două căi, respectiv ca urmare a voinței asociaților și acționarilor sau pe cale forțată.

a) ***Dizolvarea ca urmare a voinței asociaților și acționarilor*** se poate datora mai multor cauze cum ar fi:

- expirarea termenului sau duratei de existența a întreprinderilor prin actul de constituire;

[1] *** Decretul nr. 31 din 30 ianuarie 1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, emitent: Consiliul de Stat, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, art. 40.

Scanned with OKEN Scanner

- imposibilitatea realizării practice a obiectului de activitate stabilit;
- declararea nulității irevocabile a societății, conform unei hotărâri judecătorești, ca urmare a nerespectării cerințelor legale la constituirea societății;
- dizolvarea ca urmare a hotărârii Adunării Generale a Asociaților, chiar dacă termenul de funcțiune nu a expirat;
- dizolvarea pe baza unei hotărâri judecătorești, din cauza existenței neînțelegerilor între asociați, care fac imposibilă o hotărâre normală;
- dizolvarea datorită altor cauze, cum ar fi: lipsa unor organe statutare s-au imposibilitatea acestora de a se întruni; societatea nu a depus 3 ani consecutiv bilanțul la Oficiul Registrului Comerțului; societatea și-a încetat activitatea, nu are sediu cunoscut, asociații au dispărut sau nu li se cunoaște domiciliul sau reședința.

b) ***Dizolvarea forțată*** este cunoscută sub numele de ***lichidare judiciară***, având drept cauză dezechilibrul financiar, lipsa capacității de plată, instalându-se starea de faliment.

Starea de faliment apare în momentul în care societatea a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale fără a exista posibilități de redresare economică pe seama reactivării unor creanțe. În această situație se declară falimentul și se procedează la dizolvarea societății, deschizându-se procedura de lichidare și stopare a operațiunilor comerciale, fără a avea consecințe asupra calității societății ca persoană juridică. Operațiunile pe care societatea are dreptul să le facă în continuare sunt numai cele legate de lichidare.

Încetarea activității societății prin dizolvare poate să se încadreze în una din situațiile din figura 5.1.

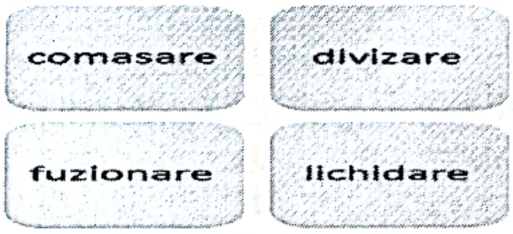

Figura 5.1. Tipuri de dizolvări ale entităților

Dizolvarea entităților trebuie să fie înscrisă în registrul comerțului și publicată în Monitorul Oficial al României, pe cheltuiala societății. Dizolvarea societății are ca efect deschiderea procedurii lichidării.

Din momentul dizolvării, administratorii nu mai pot întreprinde noi operațiuni; în caz contrar, ei sunt personal și solidari răspunzători pentru operațiunile pe care le-au întreprins.

Scanned with OKEN Scanner

Această interdicție se aplică din ziua expirării termenului fixat pentru durata societății ori de la data la care dizolvarea a fost hotărâtă de Adunarea Generală sau declarată prin sentința judecătorească.

a) Valorificarea elementelor de activ ale societății dizolvate

În vederea valorificării elementelor de activ ale societății dizolvate în procedura lichidării voluntare, lichidatorul numit de către Oficiul Registrului Comerțului sau la cererea asociaților procedează la inventarierea elementelor de activ și pasiv în vederea stabilirii patrimoniului societății în dizolvare.

Activul disponibil include ceea ce există în casierie și în bănci, precum și cel susceptibil de realizat prin conversia imediată în lichidități disponibile: efectele de comerț scadente sau scontate, anumite titluri de plasament, cu excluderea imobilizărilor, stocurilor și activului realizabil pe termen scurt. Nu există concordanță între noțiunea juridică de activ disponibil și noțiunile contabile de activ circulant și "situația de activ realizabil și disponibil, valorile de exploatare excluse" trebuind să fie dresate de întreprinderile obligate la o contabilitate previzională. Dar, insuficiența activului disponibil nu se rezumă la o noțiune contabilă calculată începând cu elementele de statistică din bilanț, înscrise într-o viziune mai largă a încetării plăților. Așa cum s-a afirmat în doctrină[1], încetarea plăților este o noțiune fiscală, de trezorerie, în care trebuie să fie integrate elementele dinamice din viața întreprinderii, a căror urme nu figurează eventual în bilanț, ca de exemplu, creditele temporare, descoperirile pasagere etc.

Atunci când se constată existența în patrimoniul societății supuse lichidării a unor active se procedează la valorificarea acestora conform metodelor de vânzare avute la dispoziție.

Valoarea acestor active se stabilesc urmare a unor evaluări efectuate de către evaluatori autorizați vânzarea activelor realizându-se atunci când societatea nu are suficiente disponibilități care să acopere datoriile existente în momentul lichidării.

Valorificarea activelor din patrimoniul societății presupune înca-sarea în conturile de disponibil ale societății a sumelor necesare lichidării.

b) Achitarea datoriilor societății

Încasarea în conturile de disponibilități a societății în dizolvare, oferă resursele necesare plății pasivului patrimonial atunci când la începutul lichidării societatea nu avea disponibil.

---

[1] J. Stouf-Flet - La notion juridique de trésorerie, RJ com. nov. 1989, n° spécial, p. 30.

Scanned with OKEN Scanner

Din valorificarea activelor patrimoniale, societatea a înregistrat obligații de plată față de bugetul consolidat al statului, respectiv plata T.V.A., impozit pe profit, debite pe care lichidatorul este obligat să le calculeze și să le declare în termenul legal precizat de legislația economică în vigoare.

După stabilirea acestora, va proceda la plata obligațiilor prin stingerea pasivului în corespondență cu conturile de disponibilități.

c) Stabilirea rezultatului lichidării

La încetarea existenței societății ca urmare a dizolvării și lichidării, asociații sunt îndreptățiți să li se restituie valoarea aporturilor efectuate la constituirea societății sau cu ocazia majorării capitalului social, precum și să primească partea ce li se cuvine din eventualele beneficii ramase nedistribuite.

Asemenea drepturi pot fi însă valorificate numai după ce au fost achitate toate datoriile față de creditorii societății și numai dacă a mai rămas un sold activ.

Uneori, activul societății este suficient de mare față de pasivul acesteia, încât lichidatorii pot plătii asociaților anumite sume de bani în contul drepturilor care li se cuvin chiar înainte de a încheia operațiunile de lichidare.

Cel mai adesea însă, numai la încheierea operațiunilor de lichidare lichidatorii pot constata dacă exista un activ net care urmează să fie împărțit între asociați. În acest caz, lichidatorii sunt obligații să încheie bilanțul final și, dacă este cazul, să facă propuneri pentru împărțirea între asociați a activului net.

Asociații vor putea cere lichidatorilor ca sumele realizate din operațiunile de lichidare să fie depuse la CEC și să se facă repartizarea asupra acțiunilor sau părților sociale chiar în timpul lichidării.

O asemenea cerere a asociaților poate fi satisfăcută numai dacă, afara de ceea ce este necesar pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor societății scadente, sau care vor ajunge la scadentă, mai rămâne un disponibil de cel puțin 10 % din cuantumul sumelor depuse.

Lichidatorii care fac plății asociaților cu nesocotirea acestor dispoziții legale sunt pasibili de sancțiuni penale, în condițiile legii.

După terminarea operațiunilor de lichidare a activului și satisfacere a pasivului societății, lichidatorii sunt obligații să întocmească bilanțul final pentru a constata rezultate lichidării.

Bilanțul final consemnează, pe de o parte, sumele de bani rezultate din vânzarea bunurilor societății și din încasarea creanțelor acesteia și, pe de altă parte, sumele de bani achitate pentru plata obligațiilor societății.

Scanned with OKEN Scanner

Totodată bilanțul constată eventualul activ net ca diferență între activul și pasivul societății. Activul net constituie sursa din care sunt satisfăcute drepturile asociaților rezultate din lichidare. În mod normal, activul net ar trebui să servească pentru rambursarea valorii aporturilor asociaților iar restul, care reprezintă beneficiul net, să fie repartizat între asociați, proporțional cu participarea la capitalul social.

Pentru simplificare, cele două operațiuni sunt contopite și întregul activ net este repartizat asociaților.

d) Calcularea, reținerea și virarea obligațiilor fiscale rezultate în urma dizolvării

Această etapă presupune calcularea, reținerea și virarea obligațiilor fiscale rezultate în urma dizolvării, în situația unui bilanț favorabil asociaților atunci când din lichidare rezultă sume de bani care trebuie să fie impozitate conform codului fiscal reprezentat de Legea 571/2003 cu modificările și completările ulterioare.

e) Întocmirea bilanțului de partaj

Întocmirea bilanțului final de partaj presupune existența rezultatului lichidării de regulă sume existente în conturile de disponibil al societății și obligația plății acestora prin intermediul contului 456 Decontări cu asociații sau acționarii privind capitalul.

Plata acestora prin conturile puse l-a dispoziția asociaților de către lichidator, presupune că lichidarea a fost terminată iar societatea este lichidată.

În acest sens bilanțul de lichidare va regăsi pe rândul 2 din formularul 10 al situațiilor financiare anuale de raportare doar poziții soldate.

f) Efectuarea partajului capitalului propriu rezultat din lichidarea societății

Bilanțul final de lichidare și proiectul de repartizare a activului net, întocmite și semnate de lichidator, trebuie aduse la cunoștință asociaților.

Asociații nemulțumiți pot face opoziție împotriva bilanțului final de lichidare și a proiectul de repartizare. Opoziția se face la tribunal în termen de 15 zile de la data notificării.

După soluționarea de către tribunal a eventualelor opoziții, pe baza propunerilor de repartizare întocmite de lichidatori, asociații vor încasa sumele de bani ce li se cuvin, în schimbul unor chitanțe de primire.

Prin aprobarea bilanțului final al lichidării și repartizării activului net între asociați lichidatorii sunt eliberați de sarcini și îndatoriri conform legii.

Scanned with OKEN Scanner

g) Reflectarea în contabilitate a operaţiunilor de lichidare voluntară

Pe baza bilanţului contabil întocmit înainte de începerea lichidării se procedează l-a analiza principalilor indicatori ce stau la baza luării deciziei de către AGA în cazul lichidării voluntare şi operaţiile care urmează să fie efectuate de către lichidator în numele societăţii comerciale.

Indicatorii principali pentru decizia de lichidare sunt:

Activul net (situaţia netă) înainte de lichidare	=	Activul inventariat evaluat la valoarea realizabilă de lichidare	-	Datoriile inventariate evaluate la valoarea decontare la lichidare

şi

Trezoreria netă înainte de lichidare	=	Fondul de rulment	-	Nevoia de fond de rulment a societăţii

Pe baza inventarului şi bilanţului înainte de lichidare se determină:

Activul net (situaţia netă)	=	Activul inventariat evaluat la valoarea contabilă	-	Datoriile inventariate evaluate la valoarea contabilă

Valoarea contabilă = valoarea la care un activ sau datorie este recunoscută în bilanţ.

Pe baza situaţiei conturilor 121 "Profit şi pierdere ", 512 "Conturi la bănci" întocmite în urma lichidării, respectiv pe baza bilanţului contabil se determină indicatorii înaintea partajului:

Rezultatul din lichidare se calculează potrivit relaţiei clasice:

REZULTATUL Realizat din vânzarea	=	VENITURILE Determinate de lichidarea activelor	-	CHELTUIELILE LICHIDĂRII şi din plata datoriilor

În cadrul relaţiei, termenii de venituri şi cheltuieli sunt cei proprii contabilităţii de trezorerie, respectiv venituri încasate – cheltuieli plătite.

Nu se acceptă prezenta angajamentelor decât în cazul în care masa activului realizat la lichidare este mai mic decât masa pasivului la lichidare.

În acest caz pot fi prezente o serie de datorii neacoperite din disponibilităţile create la realizarea activelor.

În corelaţie cu rezultatul lichidării se mai calculează alţi doi indicatori, respectiv:

Scanned with OKEN Scanner

Activul net din lichidare	=	Disponibilităţile băneşti din lichidare	+	Activele în natură menţinute pentru partajul în natură	-	Masa pasivului (datoriile) la lichidare

şi

Câştigul din lichidare	=	Capitalul social amortizat	+	Rezervele (pentru rezervele Legale)	+/-	Rezultatul net curent mai puţin Impozitul pe profit	+/-	Rezultatul închiderii înainte de închidere

Câştigul din lichidare = Activul net din lichidare – Capitalul social neamortizat.

Câştigul din lichidare intră sub incidenţa partajului, fiind distribuit ca dividende impozabile cu 16%.

În ţara noastră potrivit normelor contabile, activul net contabil înainte de lichidare se determină potrivit relaţiilor:

Activ net contabil = Total active – Total datorii

sau

Situaţia netă = Total active – Total datorii = Capital propriu – Subvenţii – Provizioane

PATRIMONIUL NET = Capital social (cont 1012) + Prime legate de capital (contul 104) + Rezerve din reevaluare (contul 105) + Rezerve (contul 106) + Profitul nerepartizat (contul 107) + Profitul anului curent nerepartizat (contul 121-129) + Subvenţii pentru investiţii (contul 131) + Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli (contul 151) - Pierderea neacoperită din exerciţiile precedente (contul 117) - Pierderea din anul curent (contul 121)

În normele contabile din ţara noastră[1], se operează şi cu indicatorii de *masa activului şi masa pasivului.*

Masa activului cuprinde toate bunurile reale şi creanţele componente ale patrimoniului exprimate la valoarea de inventar.

Masa pasivului este echivalentul tuturor datoriilor existente în patrimoniul societăţii exprimată în funcţie de valoarea de lichidare.

Se întocmesc situaţiile patrimoniului la data începerii lichidării.

Valorile de lichidare se stabilesc de către de un expert, de exemplu pentru terenuri, construcţii, titluri de participare, mărfuri, clienţi.

[1] *** Legea nr. 82/1991 Legea Contabilităţii, republicata în 2008, M.O. nr. 454 din 18 iunie 2008 şi actualizata la 22 aprilie 2011 cu prevederile OUG nr. 37/2011.

Scanned with OKEN Scanner

Eliminarea activelor considerate nonvalori (cheltuieli de constituire şi cheltuieli de dezvoltare-cercetare).

% 2801"Amortizarea cheltuielilor de constituire" 6583"Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital"	=	201 "Cheltuieli de constituire"

şi

% 2803 "Amortizarea cheltuielilor de dezvoltare" 6583 "Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital"	=	203"Cheltuielilor de dezvoltare"

- Cheltuieli înregistrate în avans:

6588 "Alte cheltuieli de exploatare"	=	471 "Cheltuieli înregistrate în avans"

- Vânzarea terenurilor cu încasarea prin bancă + TVA:

5121 "Conturi la bănci în lei"	=	% 7583 "Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital" 4427 "TVA colectată"

- Scăderea terenurilor din gestiune:

6583 "Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital"	=	2111 "Terenuri"

- Vânzarea construcţiilor + TVA şi încasarea prin bancă:

461 "Debitori diverşi"	=	% 7583 "Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital" 4427 "TVA colectată"

şi

5121 "Conturi la bănci în lei"	=	461 "Debitori diverşi"

- Scoaterea din gestiune a construcţiilor:

% 2812 "Amortizarea construcţiilor" 6583 "Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital"	=	212 "Construcţii"

Scanned with OKEN Scanner

- Vânzarea titlurilor de participare:

461 "Debitori diverşi"	=	7641 "Venituri din imobilizări financiare cedate"

şi

5121 "Conturi la bănci în lei"	=	461 "Debitori diverşi"

Scăderea din activ a titlurilor de participare:

6641 "Cheltuieli privind imobilizările financiare cedate"	=	262 "Titluri de participare deţinute la societăţi din afara grupului"

- Vânzarea mărfurilor + TVA:

4111 "Clienţi"	=	% 707 "Vânzări de mărfuri" 4427 "TVA colectată"

şi

5121 "Conturi la bănci în lei"	=	4111 "Clienţi"

- Descărcarea din gestiune a mărfurilor

607 "Cheltuieli cu mărfurile"	=	371 "Mărfuri"

- Încasarea anticipată a creanţelor – clienţi cu acordarea unui scont:

% 5121 "Conturi la bănci în lei" 667 "Cheltuieli privind sconturile acordate"	=	4111 "Clienţi"

- Transferarea la venit a subvenţiilor pentru investiţii:

131"Subvenţii pentru investiţii"	=	7584"Venituri din subvenţii pentru investiţii"

- Anularea ajustărilor pentru deprecierea activelor:

- pentru mărfuri
- pentru creanţe clienţi

% 397 "Ajustări pentru deprecierea mărfurilor" 491 "Ajustări pentru deprecierea creanţelor-clienţi"	=	781"Venituri din provizioane şi ajustări pentru depreciere privind activitatea de exploatare"

Scanned with OKEN Scanner

- Transferarea la venituri a provizioanelor rămase fără obiect:

1511 "Provizioane pentru litigii"	=	7812 "Venituri din provizioane"

- Achitarea prin bancă a datoriilor:

%	=	5121 "Conturi la bănci în lei"
401 "Furnizori"		
462 "Creditori diverşi"		
1621 "Credite bancare pe termen lung"		
404 "Furnizori de imobilizări"		
519 "Credite bancare pe termen scurt"		

- Se înregistrează cheltuieli cu operaţiile de lichidare:

628 "Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi"	=	5121 "Conturi la bănci în lei"

şi

628 "Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi"	=	462 "Creditori diverşi"

- Se achită cu O.P. onorariul lichidatorului şi penalităţile pentru anularea contractelor:

462 "Creditori diverşi"	=	5121 "Conturi la bănci în lei"

- Se închid conturile de venituri:

%	=	121 "Profit sau pierdere"
7583 "Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital"		
7641 "Venituri din imobilizări financiare cedate"		
707 "Venituri din vânzarea mărfurilor"		
7584 "Venituri din subvenţii pentru investiţii"		
781 "Venituri din provizioane şi ajustări pentru depreciere privind activitatea de exploatare"		
7812 "Venituri din provizioane"		

- Se închid conturile de cheltuieli:

121 "Profit sau pierdere"	=	%
		6583 "Cheltuieli privind activele cedate"
		6641"Cheltuieli privind imobilizările financiare cedate"
		607 "Cheltuieli cu mărfurile"
		667 "Cheltuieli privind stocurile acordate"
		628 "Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi"

Scanned with OKEN Scanner

- Se calculează impozit pe profit asupra rezultatului de lichidare:

Pb = VT – CT

- Impozit profit 16%:

PN = Pb – Impozitul pe profit

691 "Cheltuieli cu impozitul pe profit"	=	441 "Impozitul pe profit/venit"

și

121 "Profit sau pierdere"	=	691 "Cheltuieli cu impozitul pe profit"

- Se înregistrează TVA de plată:

4427 "TVA colectată"	=	4423 "TVA de plată"

- Vărsarea la buget a obligațiilor:

% 4423 "TVA de plată" 441 "Impozit pe profit/venit"	=	5121 "Conturi la bănci în lei"

- Se întocmește în cele din urmă bilanțul final de lichidare
- Se realizează operațiile de partaj.

Partajul constă în împărțirea capitalului propriu, rezultat din lichidare, între acționarii sau asociații societății comerciale.

Efectuarea partajului capitalului propriu al societății comerciale, rezultat din lichidare se face în funcție de:

- prevederile statutului și/sau ale contractului de societate;
- Hotărârea AGA sau asociaților, consemnată în registrul ședințelor AGA;
- Cota de participare la capitalul social.

- Partajul capitalului:

1012 „Capital social subscris vărsat"	=	% 456 „Decontări cu asociații privind capitalul"/analitic distinct acționar A 456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar B

- Partajul rezervelor:

1061 „Rezerve legale"	=	% 456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar A 456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar B

Scanned with OKEN Scanner

- Se înregistrează dividendele cuvenite acționarilor în cazul lichidării"

%	=	456 "Decontări cu acționarii/asociații privind capitalul"
1061 "Rezerve legale"		
1068 "Alte rezerve"		
117 "Rezultat reportat"		
121 "Profit sau pierdere"		

- Se înregistrează impozitul pe dividende:

%	=	446 "Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate"
456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar A		
456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar B		

- Plata impozitului pe dividende:

446 "Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate"	=	5121 "Conturi la bănci în lei"

- Achitarea sumelor datorate acționarilor

%	=	5121 "Conturi la bănci în lei"
456 „Decontări cu asociații privind capitalul"/analitic distinct acționar A		
456 „Decontări cu asociații privind capitalul" /analitic distinct acționar B		

În final toate conturile se soldează.

5.2. Proceduri contabile specifice operațiilor de lichidare a entităților

Operațiile efectuate de lichidatori sunt înregistrate, în ordine cronologică, într-un registru jurnal al operațiilor de lichidare. În situația când operațiile de lichidare se prelungesc peste durata exercițiului financiar, lichidatorii sunt obligați să întocmească bilanțul anual.

După părerea unor specialişti[1], *operațiile efectuate de către lichidator pot fi repartizate în trei etape: deschiderea lichidării, operații de lichidare şi operații de partaj.*

Lichidarea constă dintr-un „ansamblu de operații care, după dizolvarea unei societăți comerciale, au drept obiect realizarea elementelor de

[1]Pântea,I - Managementul contabilității româneşti, vol.II, Editura Intelcredo, Deva, 1998, p.729

Scanned with OKEN Scanner

activ (transformarea activului în bani) şi plata creditorilor, în vederea procedării la partajul activului net rămas între asociaţi"[1].

Aceste operaţiuni sunt reglementate de Legea 85/2006 privind procedura insolvenţei şi de Ordinul 1376/2004 de aprobarea a Normelor Metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operaţiuni de fuziune, divizare, dizolvare şi lichidare a entităţilor, precum şi retragerea sau excluderea unor asociaţi din entităţilor şi tratamentul fiscal al acestora.

Caracter general şi unitar. În ceea ce priveşte acest caracter al procedurii de insolvenţă, unii autori apreciază că cele două noţiuni desemnează aceeaşi caracteristică distinctă a procedurii – urmărirea tuturor bunurilor aflate în patrimoniul debitorului falit, atât cele existente la data declanşării falimentului, cât şi cele ieşite în mod fraudulos şi readuse în patrimoniul său[2].

Procedurile contabile specifice operaţiilor de lichidare a entităţilor conţin aceleaşi etape procedurale ca şi la lichidarea voluntară cu excepţia faptului că această procedură este coordonată de un practician în insolvenţă sud conducerea judecătorului sindic cel care conduce în fapt procedura insolvenţei.

În cazul falimentului determinat de **lichidarea judiciară** sunt delimitate următoarele etape[3]:

- Sigilarea bunurilor care fac parte din averea societăţii comerciale;
- Inventarierea activelor şi datoriilor;
- Întocmirea bilanţului de începere a lichidării;
- Vânzarea bunurilor perisabile sau supuse deprecierii iminente;
- Vânzarea bunurilor din averea debitorului cât mai avantajos şi cât mai repede, cu acordul prealabil al creditorilor;
- Depunerea la bancă, în contul averii debitorului, a sumelor rezultate din vânzarea bunurilor;
- Stabilirea masei pasive prin întocmirea listei creditorilor;
- Distribuirea sumelor realizate în urma lichidării, potrivit planului de distribuire între creditori, în ordinea prevăzută de lege;
- Întocmirea şi aprobarea raportului final;
- Întocmirea şi aprobarea bilanţului final.

Din punct de vedere contabil **lichidarea judiciară** presupune o corecţie permanentă a patrimoniului societăţii debitoare atât din punct de vedere al activului cât şi al pasivului patrimonial.

---

[1] Memento pratique comptable, Édition Francis Lefebvre, Paris, 1993, p. 923.
[2] Gheorghiu Gh. - Procedura reorganizării judiciare şi a falimentului, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2002, p. 87.
[3] Bojian, O. - Bazele contabilităţii, Editura Economică, Bucureşti, 2003, p.125

Scanned with OKEN Scanner

Corecţia activului se realizează după inventarierea tuturor elementelor de activ, şi după evaluarea activelor, stabilirea valorii creanţelor certe, lichide şi exigibile, dar şi înscrierii pe tabloul creditorilor a furnizorilor, băncilor, obligaţiilor fiscale în vederea determinării corecte a pasivului societăţii debitoare.

5.2.1. Aspecte procedurale specifice operaţiunilor de lichidare

Lichidarea entităţilor impune efectuarea unor operaţii care au ca scop lichidarea patrimoniului societăţii[1]; acestea constau în lichidarea activului şi pasivului societăţii. *Lichidarea activului societăţii.* Operaţiunile de lichidare a activului societăţii cuprind transformarea bunurilor societăţii în bani şi încasarea creanţelor pe care le are faţă de terţi. *Încasarea creanţelor* de la debitorii societăţii ar trebui să se facă la scadenţă, potrivit obligaţiilor asumate. Soluţia are la bază faptul că starea de lichidare a societăţii nu are nici o consecinţă asupra raporturilor juridice ale societăţii cu debitorii săi. *Lichidarea pasivului societăţii.* Operaţiunea de lichidare a pasivului – plata datoriilor societăţii către creditorii săi – se efectuează de către lichidator.

Printre efectele deschiderii procedurii de insolvenţă, ca urmare a hotărârii date de judecătorul-sindic, conform prevederilor art. 32 - 34, se distinge cel cu privire la ridicarea dreptului debitorului de a-şi administra averea[2], dacă acesta nu şi-a declarat, conform legii, intenţia de reorganizare, instituţie juridică reglementată de art. 47 - 51 din Legea nr. 85/2006.

Atunci când se constată că societatea debitoare nu are posibilitatea prin intermediul unui plan de reorganizare să-şi achite datoriile faţă de creditori instanţa dispune trecerea în etapa a doua a procedurii insolvenţei.

Pentru calificarea corectă a instituţiei ridicării dreptului de administrare[3] al debitorului trebuie să observăm că, indiferent de momentul când devine incident – în perioada de observaţie, a reorganizării sau odată cu intrarea în faliment – şi indiferent dacă este ridicat dreptul debitorului în tot sau numai în parte, legiuitorul a urmărit să acorde întâietate protecţiei averii

---

[1] Sabău Crăciun, Artene A.E., Sabău L.I. - Contabilitate aprofundată - Teoria contabilităţii, Editura Eurostampa, Timişoara, 2010, p 177-191.

[2] În literatura juridică această instituţie juridică mai este numită „desesizarea" sau „dezinvestirea" debitorului; în acest sens, Turcu I. - Consecinţele deschiderii procedurii insolvenţei comercianţilor, în Revista de Drept Comercial nr. 1/2003, p. 21.

[3] Moţiu F. A., Moţiu D. D. - Ridicarea dreptului de administrare al debitorului în cadrul procedurii reorganizării judiciare şi a falimentului prevăzută de Legea nr. 64/1995, în Revista de Drept Comercial nr. 6/2005, p. 19-33.

Scanned with OKEN Scanner

debitorului, cu referire la bunurile existente şi cele care vor intra în patrimoniu pe parcursul derulării procedurii, dar în vederea satisfacerii intereselor patrimoniale ale creditorilor.

Pentru derularea în bune condiţii a procedurii insolvenţei, după numirea unui lichidator judiciar, primul pas îl reprezintă comunicarea sentinţei de deschidere a procedurii falimentului. În această etapă se realizează notificarea tuturor participanţilor la procedura simplificată a falimentului respectiv:

- asociaţi sau acţionari;
- Oficiul Registrului Comerţului;
- executori;
- societăţi comerciale bancare;
- primării;
- Serviciul de carte funciare;
- furnizori;
- orice altă persoană interesată în deschiderea procedurii.

Lichidatorul judiciar v-a prelua de la societatea debitoare intrată în starea de faliment pe baza unui proces verbal următoarele documente:

- actul constitutiv, certificatul de înmatriculare, certificatul fiscal în original inclusiv ştampila;
- copii după bilanţurile contabile pentru ultimii trei ani şi balanţele de verificare aferente;
- copii după raportările semestriale pentru ultimii trei ani şi balanţele de verificare contabile aferente cu ultima raportare semestrială în mod special;
- copii după ultimele trei balanţe de verificare încheiate de către biroul financiar-contabil;
- balanţa analitică a soldului;
- inventarul imobilizărilor corporale;
- listele adreselor pentru debitorii şi creditorii societăţii;
- balanţa analitică a creditorilor şi fişa pentru operaţii diverse a fiecăruia;
- balanţa analitică a debitorilor şi fişa pentru operaţii diverse a fiecăruia;
- fişele de cont aferente ultimei balanţe de verificare încheiate;
- copie după ultimul proces verbal privind inventarierea patrimoniului şi listele de inventar aferente;
- copii după contractele în derulare la deschiderea procedurii de lichidare judiciară;
- copii după ultimele acte de control;
- copii după ultimele declaraţii depuse de societate la toate instituţiile abilitate;

Scanned with OKEN Scanner

- statele de plată de la începutul exercițiului financiar;
- fișele fiscale;
- fișele de magazie a documentelor cu regim special;
- registrele contabile obligatorii: registrul inventar, registrul jurnal, cartea-mare;
- fișele de cont pentru operații diverse;
- jurnalele de vânzări și de cumpărări;
- orice alte documente necesare, inclusiv documentele cu regim special, ultimul bloc din fiecare categorie, chitanțier, facturier, avizier.

În această etapă se pune problema deschiderii de către lichidatorul judiciar a unui cont de lichidare în care se va urmări încasarea și plata sumelor obținute din lichidarea averii debitoarei.

Operațiunile de lichidare încep odată cu finalizarea de către lichidator a inventarierii bunurilor din averea debitorului și se vor desfășura sub controlul judecătorului-sindic.

Din documentele puse la dispoziția lichidatorului judiciar se va stabili situația bunurilor existente în patrimoniul debitoarei, după care se efectuează inventarierea acestora pentru stabilirea plusurilor sau minusurilor din gestiune, pentru a fi înregistrate în contabilitate. Inventarierea patrimoniului urmează a se efectua conform prevederilor Ordinului nr. 2861/2009[1] pentru aprobarea Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii.

Lichidatorul judiciar va proceda la inventarierea tuturor bunurilor existente în patrimoniul societății debitoare întocmindu-se în acest sens procesul verbal de inventariere.

Se operează în evidența contabilă rezultatele inventarierii, respectiv plusurile și minusurile de inventar, dar se operează totodată și scăderile din gestiune ca urmare a casării sau deprecierii.

Bilanțul de deschidere al procedurii falimentului se consideră a fi data, din ziua următoare deschiderii procedurii falimentului, el se întocmește pe baza documentelor din evidența contabilă puse la dispoziția lichidatorului și cuprinde elementele de activ și pasiv ale societății debitoare la data începerii procedurii.

Pe baza declarațiilor de creanță depuse de creditori se va întocmi un centralizator al acestora și se vor compara cu sumele rezultate din documente cu soldurile existente în balanța de verificare atât sintetică cât și analitică prezentată de societatea debitoare.

---

[1] Publicat în M. Of. nr. 704 din 20 octombrie 2009.

Scanned with OKEN Scanner

Din compararea celor două valori va rezulta, sau nu va rezulta o diferenţă pe care o vom înregistra în contabilitatea debitoarei.

Trebuie precizat că tabloul preliminar al creanţelor întocmit în baza declaraţiilor de creanţă se publică în Buletinul procedurilor de insolvenţă de pe lângă ONRC.

In activitatea practică a întreprinderilor, la întocmirea situaţiei creditorilor şi debitorilor se va prezenta şi documentele justificative în baza cărora au fost consemnate datoriile, respectiv creanţele societăţii debitoare.

De asemenea lichidatorul va lua toate măsurile pentru încasarea clienţilor societăţii debitoare şi a sumelor de orice natură datorate societăţii de terţi, urmărindu-se pe parcursul procedurii valorificarea la maximum a averii debitoarei.

Suspendarea curgerii dobânzilor, a majorărilor şi a penalităţilor, în temeiul art. 41 alin. 1 şi 4 din lege, pot fi calificate şi ca măsuri cu caracter conservator, urmărind ca pasivul debitorului aflat în procedură să nu fie expus unor creşteri având o asemenea justificare şi ca valoarea acestuia să poată fi stabilită cu exactitate de către practicianul în insolvenţă, în vederea luării şi aplicării măsurilor corespunzătoare. Regula înghețării valorii creanţelor băneşti ar trebui să fie de aplicabilitate generală[1], pentru orice creanţă, indiferent de titular şi de momentul ivirii, respectiv anterior sau ulterior deschiderii procedurii.

Tabelul definitiv şi tabelul definitiv consolidat al creanţelor se întocmeşte după ce se întocmeşte raportul privind cauzele şi împrejurările care au adus societatea în stare de faliment, pornind de la tabelul preliminar la care se adaugă sumele contestate şi câştigate în instanţă de creditori.

Considerăm important de precizat faptul că prima procedură contabilă de urmat în procedura falimentului constă în cunoaşterea activelor patrimoniale care pot acoperii pasivul patrimonial al societăţii debitoare.

5.2.2. Sigilarea şi conservarea bunurilor din averea societăţii debitoare

O data intrată în procedura simplificată a falimentului, lichidatorul judiciar în baza atribuţiilor pe care le are, procedează la inventarierea tuturor bunurilor debitorului în insolvenţă, operaţiune prin care se constată

[1] Pentru excepţiile de la regula înghețării creanţelor băneşti, a se vedea Piperea Gh. - Insolvenţa: legea, regulile, realitatea, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2008, p. 530 şi urm.

Scanned with OKEN Scanner

existenta faptică a tuturor bunurilor mobile şi imobile din averea debitorului şi se stabileşte valoarea acestora. în unele cazuri, urmată de aplicarea sigiliilor asupra bunurilor.

Sigilarea bunurilor din averea debitoarei presupune aplicarea de sigilii pe magazine, magazii, depozite, birouri, corespondenţa comercială, arhiva, dispozitivele de stocare şi prelucrare a informaţiei, contractele, mărfurile şi orice alte bunuri mobile aparţinând averii debitoarei. În timpul acţiunii de sigilare, lichidatorul va lua toate măsurile necesare pentru conservarea bunurilor.

Dacă urmare a inventarierii administratorul judiciar nu identifică nici un bun, acesta întocmeşte un proces verbal pe care îl transmite şi depune în dosarul de procedură.

Nu vor fi putea fi sigilate activele care vor trebui valorificate de urgenţă deoarece vor fi supuse deteriorării, registrele de contabilitate, instrumentele de capitaluri, bilete la ordin, cecuri, cambii şi alte titluri de valoare scadente în viitorul apropiat, numerarul pe care lichidatorul urmează să-l pună la bancă în contul debitorului.

Atunci când bunurile se regăsesc pe teritoriul mai multor judeţe actele întocmite de alte tribunale, certifică că bunurile au fost inventariate şi sigiliile au fost aplicate, vor fi depuse judecătorului-sindic.

Inventarierea fără aplicarea sigiliilor se realizează doar atunci când bunurile societăţii debitoare pot fi inventariate complet într-o singură zi.

Debitorul este obligat să participe la inventar dacă judecătorul-sindic dispune astfel. Faptul că debitorul nu s-a prezentat, el nu v-a putea să conteste rezultate inventarieri.

5.2.3. Inventarierea şi evaluarea elementelor de activ şi de pasiv ale entităţilor aflate în lichidare

Inventarierea elementelor de activ este obligatorie atunci când societatea debitoare întră în procedura simplificată a falimentului inventariere care se va realiza în conformitate cu Legea contabilităţii nr. 82/1991[1] şi cu Ordinul nr. 2861/2009[2].

Evaluarea patrimoniului societăţii aflată în lichidare se face la

---

[1] *** Legea nr. 82/1991 Legea Contabilităţii, republicata în 2014, M.O. nr. 902 din 11 dec. 2014, actualizata cu prevederile OUG nr. 79/2014.

[2] *** Ordinul 2861/2009 pentru aprobarea Normelor privind organizarea şi efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii, Publicat în M.Of.nr. 704 din 20 octombrie 2009.

Scanned with OKEN Scanner

valoarea actuală a fiecărui element patrimonial, denumită valoare de inventar. În cazul activelor, evaluarea se face la valoarea realizabilă de lichidare, stabilită în funcție de prețul pieței la lichidare, din care se scad costurile estimate a fi efectuate cu ocazia vânzării, iar în cazul datoriilor, la valoarea de decontare.

Activele fictive (cheltuielile de constituire și cheltuielile înregistrate în avans) nu sunt recunoscute ca elemente ale activului inventariat înainte de lichidare.

Stabilirea masei activului în procedura insolvenței constă într-un ansamblu de operațiuni economice și juridice realizate de către practicianul în insolvență în vederea identificării în mod faptic și scriptic valorile patrimoniale existente în patrimoniul debitorului aflat în procedura insolvenței.

Deși noțiunea de masa activă nu este definită de Legea 85/2006 ea este recunoscută și utilizată în literatura și practica de specialitate definindu-se ca un ansamblu de valori care se întreprind în vederea stabilirii activului patrimonial.

Des utilizată în această fază a procedurii insolvenței este și noțiunea de patrimoniu „desemnând din punct de vedere juridic totalitatea drepturilor și datoriilor cu conținut economic aparținând unei persoane fizice sau juridice (morale) determinate".[1]

Noțiune juridică de patrimoniu se definește astfel:

- drepturile și obligațiile care alcătuiesc patrimoniul au valoare economică, fiind evaluate în bani;
- aceste drepturi și obligații patrimoniale formează o universalitate juridică;
- patrimoniul este un atribut al personalității[2].

Din punctul de vedere economic, latura activă a patrimoniului cuprinde „capitalul (valoarea productivă sau neproductivă și veniturile (resursele obținute din exploatarea unui bun din sfera patrimoniului), iar latura pasivă a patrimoniului este dată de ansamblul datoriilor, evaluabile în bani, care se înfățișează sub forma obligațiilor ce aparțin unui subiect de drept"[3].

Drepturile și obligațiile care compun patrimoniul unei persoane determină valoarea economică a acesteia, raportul dintre activul și pasivul

---

[1] Stoica V. - Drept civil. Drepturile reale principale I, Editura Humanitas, București, 2004, p. 46-96.

[2] Zinveliu I., Fekete Gh. - Drept civil. Drepturi reale, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969, p. 5-7.

[3] Adam Ioan - Drept civil. Drepturi reale, Editura ALL Beck, București, 2002, p. 14

Scanned with OKEN Scanner

patrimoniului poate indica o valoare economică pozitivă sau negativă a patrimoniului.

Valoarea pecuniară a drepturilor şi datoriilor indiferent de natura bunurilor face posibilă contabilizarea acestora, aspect care determină aprecierea stării de insolvenţă a unei persoane la un moment dat.

O altă noţiune importantă utilizată în procedura insolvenţei este aceea de avere a debitorului[1], care cuprinde totalitatea bunurilor şi drepturilor patrimoniale ale debitorului, inclusiv cele dobândite în cursul procedurii, care pot face obiectul unei executări silite, conform Codului de procedură civilă.

În opinia unor autori patrimoniul constă în totalitatea bunurilor ce constituie averea unei persoane[2].

Astfel că nu se poate pune semnul egalităţii între avere şi patrimoniu, patrimoniul cuprinde drepturile şi obligaţiile pecuniare asupra bunurilor care formează averea unei persoane.

Din punct de vedere juridic bunurile materiale, corporale precum şi drepturile asupra acestora alcătuiesc averea debitorului, iar din punct de vedere economic, luăm în considerare valoarea bunurilor şi orice alte resurse pecuniare dobândite din exploatare.

Noţiune de bunuri este reprezentată de posturile de activ din bilanţ conform normelor contabile, cu excepţia drepturilor de creanţă astfel:

- imobilizările corporale (terenuri, clădiri, construcţii, utilaje şi echipamente);
- imobilizări necorporale(brevete, licenţe etc);
- titluri de participare (acţiuni, părţi sociale etc) care sunt potrivit prevederilor legale bunuri mobile;
- mijloacele circulante sau stocurile, indiferent de stadiile procesului de fabricaţie.
- disponibilităţi băneşti.

În procedura insolvenţei se identifică trei stadii în care aceste bunuri se putea regăsi:

1. bunurile ieşite din averea debitorului, anterior deschiderii procedurii insolvenţei prin intermediul unor acte juridice pe care instanţa le poate anula ulterior.
2. cele existe în averea debitorului la data deschiderii procedurii;
3. cele care vor intra prin orice modalitate ulterior în averea debitorului;

---

[1] *** Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenţei, publicată în M.O. nr. 359/ 21.04.2006, actualizată 12 noiembrie 2012, art. 3 pct. 2.

[2] Hamangiu C., Rosetti Bălănescu I., Băicoianu Al. - Tratat de drept civil român, volumul I, Editura Naţională, Bucureşti, 1928, p.844.

Scanned with OKEN Scanner

Din punct de vedere contabil în categoria activului patrimonial sunt cuprinse bunurile de investiţii ce participă la desfăşurarea mai multe cicluri economice de producţie şi care nu se înlocuiesc după prima utilizare, rămân în folosinţa debitorului şi nu sunt destinate comercializării, activele circulante constituite din valorile economice deţinute de debitor sub forma stocurilor, creanţelor, investiţiilor financiare şi disponibilităţilor băneşti.

Legiuitorul realizează şi o altă delimitare astfel că el consideră doar anumite categorii de bunuri respectiv pe cele care pot face obiectul unei executări silite, conform Codului de procedură civilă şi doar anumite categorii de drepturi, adică cele de creanţă, căci drepturile reale sunt subsumate categoriei bunurilor[1].

Astfel averea debitorului nu se identifică cu patrimoniul debitorului.

În concluzie prin masa activă înţelegem rezultatul procesului de aplicare a operaţiilor prescrise de legiuitor asupra averii debitorului, pornind de la semnificaţia dată în cuprinsul Legii 85/2006 privind procedura insolvenţei.

Demersul operaţional de stabilire a masei active are anumite caractere proprii după cum urmează:

- obligativitate, stabilirea masei active nu este lăsat de legiuitor la libera apreciere a participanţilor la procedură existând persoane responsabile cu punerea în aplicare a măsurilor legale, în scopul identificării averii debitorului.
- unicitate, procesul de stabilire a masei active derivă din faptul că în orice procedură de insolvenţă indiferent de debitor sunt urmate aceleaşi etape.
- complexitate stabilirea masei active se raportează nu numai la aspectul cantitativ ci şi la interacţiune şi interdependenţa dintre operaţiunile conţinute.
- caracter unitar actele şi operaţiunile prevăzute în cadrul stabilirii masei active sunt concepute de legiuitor ca un ansamblu, integrat în mod structural şi funcţional în cadrul procedurii.
- caracter prioritar el decurgând din faptul că sub aspect cronologic, acest proces se plasează imediat după deschiderea procedurii de către judecătorul sindic, constituind punctul de plecare pentru procedura de insolvenţă.

[1] Bufan Radu - Reorganizarea judiciară şi falimentul, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001, p. 249.

Scanned with OKEN Scanner

Demersul procedural de stabilire a masei active se caracterizează prin intermediul anumitor funcţii după cum urmează:

1. funcţia de monitorizarea a averii debitorului.
2. funcţia de garanţie a satisfacerii interesele creditorilor, prin plata creanţelor sale.

5.2.4. Întocmirea situaţiilor financiare de începere a lichidării

Inventarierea efectuată de către lichidator societăţii debitoare, permite efectuarea în evidenţa contabilă a tuturor regularizărilor şi corecţiilor în vederea punerii de acord a situaţiei scriptice cu cea faptică, compartimentul de contabilitate din cadrul societăţii debitoare sau cel al lichidatorului, având obligaţia întocmirii balanţei de verificare cea care stă la baza întocmirii situaţiilor financiare de începere al lichidării.

Considerăm că de obicei la întocmirea acestei situaţii financiare există o rupere între evidenţa contabilă până la această dată şi potrivirea urmată deoarece anumite active şi pasive sunt reconsiderate la întocmirea acesteia, exemplificăm o situaţie financiară a societăţii înainte de lichidare şi după conform tabelului nr. 5.1.

Din situaţiile financiare prezentate în tabelele 5.1 şi 5.2 se observă o scădere a activelor imobilizate prin eliminarea poziţiei de imobilizări necorporale care este considerată o nonvaloare, reconsiderarea valorilor la imobilizările corporale prin scoaterea din activ a celor propuse pentru casare, degradate care nu mai pot fi evaluate. De asemenea au fost supuse corecţiilor şi activele circulante care au suferit modificări urmare a inventarierii.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 5.1. Bilanțul societății „A" înainte de intrare în lichidare

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	1.000
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	150.000
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	2.500
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**153.500**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	2.500
II. CREANȚE	06	22.500
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	5.000
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	4.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**34.500**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	1.500
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	24.500
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**10.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**163.500**
G. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	183.500
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	15	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenții pentru investiții (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienții	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naționale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acțiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câștiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	
Sold D	35	10.000
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	-
Sold D	37	15.000
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35-36-37-38)	39	**-20.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**-20.000**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 5.2. BILANȚUL SOCIETĂȚII „A" la intrarea în lichidare

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 01.01.N
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	-
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	135.000
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	03	2.500
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**137.500**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	1.580
II. CREANȚE	06	20.500
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	5.000
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112+512+531+532+541+542)	08	4.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**31.580**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	-
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	11	11.500
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**43.080**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**180.500**
G. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	14	183.500
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	15	-
I. VENITURI în AVANS (rd. 17+18+21+22) din care:	16	-
1. subvenții pentru investiții (ct.475)	17	-
2. venituri înregistrate în avans (ct. 472) - TOTAL (rd.19+20)	18	-
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (ct.472)	19	-
Sume de reluat într-o perioadă de mai mare de un an (ct.472)	20	-
3. venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienții	21	-
Fondul comercial negativ (ct. 2075)	22	-
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	**5.000**
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	5.000
2. capital subscris nevărsat (ct. 1011)	25	-
3. patrimoniul regiei (ct. 1015)	26	-
4. patrimoniul institutelor naționale de cercetare dezvoltare (ct. 1018)	27	-
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	-
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	-
IV. REZERVE (ct. 106)	30	-
Acțiuni proprii (ct. 109)	31	-
Câștiguri legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 141)	32	-
Pierderi legate de instrumente de capitaluri proprii (ct 149)	33	-
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	-
Sold D	35	10000
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR (ct. 121) Sold C	36	2.000
Sold D	37	-
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35-36-37-38)	39	**-3.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	-
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**-3.000**

Scanned with OKEN Scanner

Se observă de asemenea că datoriile pe termen scurt au suferit modificări prin punerea de acord a tabelului definitiv consolidat al creanţelor cu valoarea datoriilor atât pe termen lung cât şi cele pe termen scurt.

Dacă în prima variantă activul net contabil era negativ înregistrând un minus de 20.000 lei după punerea de acord a evidenţei contabile cu cea faptică la data intrării în procedura simplificată a falimentului se observă o creştere a activului net de 17.000 lei a profitului, reflectată în situaţia financiară la contul 121 Profit şi pierderi ceea ce este impropriu şi incorect.

De aceea părerea mea personală este că la data deschiderii procedurii simplificate a falimentului, situaţia financiară să nu reflecte aceste diferenţe asupra conturilor de profit şi pierderi, ci este necesară introducerea în contabilitate a unui cont bifuncţional care să reflecte activul net contabil la început de lichidare, şi să fie înregistrat în capitolul J. Capital şi rezerve din situaţia financiară la fel ca şi cont 117 Rezultatul reportat şi cont 121 Profit şi pierderi.

5.2.5. Vânzarea bunurilor supuse deprecierii iminente

Conform Legii 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de a insolvenţă, atunci când în patrimoniul societăţii debitoare se regăsesc bunuri supuse deprecierii imediate, lichidatorul are obligaţia efectuării tuturor procedurilor în vederea valorificării acestora prin orice metodă.

Astfel el are obligaţia prezentării situaţiei adunării creditorilor prin convocarea acestora cât mai urgentă şi propunerii metodei de valorificare.

Chiar dacă sumă obţinută din valorificarea bunului nu este cea urmărită, încasarea acesteia conduce la maximizarea averii debitorului şi îndestularea creditorilor.

5.2.6. Vânzarea bunurilor din averea debitoarei

După terminarea operaţiunii de inventariere a bunurilor din averea debitoarei şi vândute bunurile supuse deprecierii iminente[1], lichidarea bunurilor din averea debitorului se va realiza de către lichidatorul judiciar sub controlul judecătorului sindic.

---

[1] *** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă art. 154, alin. 1.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru obţinerea unor sume cât mai mari din lichidarea averii debitorului, lichidatorul are obligaţia de a face toate demersurile necesare pentru publicarea vânzărilor de active pe piaţă cheltuielile de publicitate fiind suportate din averea debitorului.

Activele din averea debitoarei vor putea fi vândute atât individual cât şi în bloc respectiv ca un ansamblu în stare de funcţionare sau individual pe fiecare activ în parte.

Metoda de vânzarea aleasă poate fi:

- prin licitaţie public;
- prin negociere directă;
- sau o combinaţie a celor două;

Metoda aleasă va fi supusă adunării generale a creditorilor în baza propunerilor făcute de lichidator şi la recomandarea comitetului creditorilor.

Lichidatorul are obligaţia întocmirii regulamentului de vânzare corespunzător. metodei de vânzare aleasă. Acesta va putea angaja, în numele debitorului, un evaluator, ori va utiliza, cu acordul comitetului creditorilor, un evaluator propriu, pentru a evalua bunurile din averea debitorului, în conformitate cu standardele internaţionale de evaluare[1].

Activele din averea debitorului vor fi evaluate fie în bloc, fie individual evaluarea subansamblurilor funcţionale care împreună asigură realizarea unui produs finit, doar dacă are asigurat accesul la drumul public şi la folosirea utilităţilor.

Pe de altă parte, bunurile imobile – de tipul instalaţii, fabrici, clădiri etc. – care implică cheltuieli de conservare ridicate şi, în acelaşi timp, nejustificate, vor putea fi vândute ca urmare a propunerii administratorului/ lichidatorului, aprobată de judecătorul-sindic şi variază în funcţie de mai mulţi factori (ca de exemplu, metodele de evaluare utilizate, conjunctura pieţei, posibilitatea vânzării ca un ansamblu sau individual etc), implicând întotdeauna un coeficient de risc sau de inspiraţie[2].

Lichidatorul trebuie să prezinte comitetului creditorilor un raport care va cuprinde evaluarea bunurilor, metoda de valorificare, va preciza dacă vânzarea se va face în bloc sau individual, ori o combinaţie a acestora, prin licitaţie publica sau negociere directă sau prin ambele metode.

---

[1] Turcu Ion - Tratat de insolvenţă, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 495.

[2] Motica R. I., Popa V. - Drept comercial român şi drept bancar, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1999, p. 214.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul propunerii de vânzare în bloc[1], lichidatorul va prezenta comitetului creditorilor un raport în care vor fi indicate, descrise şi evaluate bunurile ce urmează a fi vândute împreună, precizându-se şi sarcinile de care, eventual, sunt grevate, însoţit de propuneri vizând modalităţile de vânzare.

Raportul de evaluare va fi depus la grefa tribunalului, şi va cuprinde propuneri privind modalitatea de vânzare.

Vânzarea bunurilor se poate efectua şi prin negociere directă astfel:

a) vânzare prin negociere directă către un cumpărător identificat, cu precizarea condiţiilor minime ale contractului, cum ar fi preţul şi modalitatea de plată;

b) vânzare prin negociere directă,[2] fără cumpărător identificat, cu precizarea preţului minim propus.

În acest caz, lichidatorul poate stabili un preţ minim, iar dacă preţul minim nu se poate obţine, comitetul creditorilor se va întruni din nou pentru a decide scăderea preţului sau urmează ca aceste bunuri să fie vândute individual;

c) vânzarea la licitaţie;

„Lichidatorul judiciar va convoca adunarea creditorilor în termen de maximum 15 zile de la data depunerii raportului de evaluare la dosarul cauzei, în vederea stabilirii tipului de vânzare."[3].

Astfel că la vânzarea bunurilor, legea prevede anumite reguli speciale:

1. **Vânzarea în bloc** metoda este utilizată în caz de necesitate şi de utilitate constând în desemnarea de către judecătorului sindic a unei comisii sau a unui expert care în termen de 30 de zile va depune un raport în care vor fi indicate, descrise şi evaluate bunurile ce urmează a fi vândute împreună, precizându-se şi sarcinile de care eventual sunt grevate, şi se vor propune modalităţile de vânzare.
2. **Vânzarea prin negociere directă** bunurile vor putea fi vândute şi direct pe baza propunerii lichidatorului care va trebui să identifice bunul şi să arate sarcinile de care este grevat.

---

[1] Turcu Ion - Tratat de insolvenţă, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006; Albu Gh. - Valorificarea bunurilor unei societăţi falite prin vânzarea în bloc, Revista Phoenix nr. 1/2002, p. 10.

[2] *** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă art. 156, alin. (3).

[3] *** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă art. 156, alin. (1).

Scanned with OKEN Scanner

3. **Vânzarea valorilor mobiliare** ce aparţin debitorului vor putea fi vândute în condiţiile Legii nr.52/1994 privind valorile mobiliare şi bursele de valori.

Sumele obţinute din valorificarea bunurilor debitorului sunt destinate plăţii creditorilor, ele vor fi depuse în contul de lichidare deschis de către practicianul în insolvenţă.

Între bunurile supuse lichidării se pot afla şi bunuri asupra cărora creditorii au garanţii reale, în această situaţie creditorul titular al garanţiei reale este îndreptăţit să fie satisfăcut cu prioritate din suma de bani obţinută din vânzarea bunului ce a făcut obiectul garanţiei sale.

Dacă suma rezultată din vânzare nu acoperă integral datoria pentru diferenţă creditorul va avea o creanţă chirografară, care va veni în concurs cu creanţele prevăzute la art.123 din lege, iar pentru această creanţă creditorul nu mai are dreptul la dobânzi şi la cheltuieli.

Dacă adunarea creditorilor aprobă raportul lichidatorului, judecătorul-sindic va da printr-o încheiere dispoziţie lichidatorului să efectueze actele şi operaţiile de vânzare.

Aceleaşi prevederi se aplică şi pentru vânzarea în bloc a creanţelor deţinute de debitor faţă de terţe persoane.

Imobilele se pot vinde direct în urma propunerii lichidatorului, aprobată de către adunarea creditorilor.

5.2.7. Încasarea sumelor realizate din lichidare

În cazul valorificării activelor debitorului contabilitatea va evidenţia pe de o parte dreptul faţă de cumpărător pentru activul vândut, iar pe de altă parte venitul obţinut (preţul de vânzare) şi TVA-ul datorat bugetului de stat.

De asemenea contabilitatea va reflecta scăderea din gestiune a bunurilor vândute şi încasarea de la cumpărător a contravalorii bunurilor vândute.

Sumele încasate din vânzări în numerar se depun de către lichidator în contul averii debitorului deschis la o unitate bancară iar recipisele vor fi predate judecătorului sindic.

Sumele încasate prin instrumente bancare (ordin de plată) se depun direct în contul bancar al debitorului.

Scanned with OKEN Scanner

5.2.8. Stabilirea masei pasive

Masa pasivă constituie totalitatea datoriilor comerciale şi necomerciale existente în patrimoniul debitorului supus procedurii sau totalitatea creanţelor pe care creditorii concurenţi le au împotriva debitorului. Toţi creditorii sunt virtuali participanţi la masa credală, dar pentru ca ei să devină creditori concurenţi trebuie să îndeplinească două condiţii: să facă o cerere de admitere a creanţelor în termenul prevăzut de lege şi să fie admişi în urma verificării creanţelor.

Stabilirea masei pasive constituie ansamblu de acte operaţiuni efectuate în condiţiile legii, pentru a determina datoriile debitorului, ceea ce presupune cunoaşterea creditorilor acestuia, iar în acest sens trebuie depusă lista creditorilor la dosarul de insolvenţă al debitorului.

Stabilirea masei pasive presupune următoarele etape:

1) Întocmirea listei creditorilor

Pe baza listei creditorilor se creează o imagine corectă a tuturor obligaţiilor patrimoniale ale debitorului, precum şi a titularilor de creanţe împotriva debitorului, putându-se evalua gradul de îndatorare a debitorului şi aprecia raportul dintre masa activă şi masa pasivă.

Dacă procedura este declanşată la cererea debitorului, acesta este obligat să depună la dosar, alături de alte acte şi o listă a numelor şi adreselor creditorilor indiferent de creanţele acestora: certe sau sub condiţie, lichide sau nelichide, scadente sau nescadente, contestate sau necontestate, arătându-se suma, cauza şi drepturile de preferinţă.

Dacă debitorul nu a prezentat lista creditorilor sau aceasta este prezentată într-un mod necorespunzător, judecătorul sindic poate să angajeze un expert contabil pe cheltuiala averii debitorului care folosind bilanţul, registrele contabile, şi documentele contabile şi extracontabile ale debitorului să o întocmească sau să o corecteze.

Posibilitatea ca lista creditorilor să nu fie completă apare în cazul în cazul în care nu este ţinută regulat contabilitatea de către debitor mai ales la societăţile mici sau la cele cu răspundere limitată cu un singur asociat; fie este vorba de creanţe care nu au fost stabilite printr-un înscris; sau de facturi primite cu întârziere de către debitor pentru bunurile expediate sau servicii prestate acestuia de către creditori.

2) Notificarea creditorilor privind deschiderea procedurii de insolvenţă

Prin notificare creditorii sunt informaţi asupra deschiderii procedurii împotriva debitorului şi posibilitatea de a depune declaraţia de creanţă, precum şi a condiţiilor de depunere a acesteia. Dacă nu s-a putut

Scanned with OKEN Scanner

întocmi lista creditorilor sau aceasta este incompletă, judecătorul-sindic va putea dispune efectuarea notificării prin publicitate.

3) Depunerea la tribunal a cererii creditorilor de admitere a creanțelor, se face anexând documentele justificative și verificarea lor de către administratorul judiciar.

4) Tabelul preliminar al creanțelor

Acesta va fi întocmit de administratorul judiciar care va cuprinde toate creanțele împotriva averii debitorului, ele pot fi garantate, chirografare, cu priorități, sub condiție scadente sau nescadente, acesta va cuprinde numele creditorului, suma creanței pentru care se solicită trecerea pe tablou și verificarea.

5) Tabelul definitiv al creanțelor

După ce au fost soluționate toate contestațiile la creanțe, administratorul judiciar va înregistra la tribunal și va afișa tabelul definitiv al tuturor creanțelor împotriva averii debitorului, arătând suma, prioritatea și situația – garantată sau negarantată – a fiecărei creanțe. Tabelul definitiv al creanțelor va fi întocmit de administratorul judiciar numai după rămânerea irevocabilă a soluției date asupra tuturor.

Conform art. 5 din Legea privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență insolvența[1] prin tabelul definitiv de creanțe se înțelege tabelul care cuprinde toate creanțele asupra averii debitorului la data deschiderii procedurii, acceptate în tabelul preliminar și împotriva cărora nu s-au formulat contestații, precum și creanțele admise în urma soluționării contestațiilor. În acest tabel se arată suma admisă și rangul de prioritate al creanței.

6) Tabelul definitiv consolidat al creanțelor

După definitivarea tabelului suplimentar al creanțelor se va întocmi de către lichidator tabelul definitiv consolidat al creanțelor.

În situația intrării în faliment lichidatorul judiciar va trimite o notificare tuturor creditorilor menționați în lista depusă de debitor sau după caz debitorului și Oficiului Registrului contestațiilor.

Din practică, comparând datoriile din bilanț ale unei societăți comerciale aflate în lichidare judiciară, ele nu corespund cu cele stabilite de către instanța judecătorească în „Tabloul definitiv consolidat de creanțe", care adesea sunt mai mari.

---

[1] *** Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență art. art. 5, alin. (67).

Scanned with OKEN Scanner

Apreciem că se impune punerea de acord a datelor din contabilitate cu „Tabloul definitiv consolidat de creanțe" după aprobarea lui de către judecătorul sindic, prin reconstituirea documentelor, penalizări, etc.) sau pe venituri a celor în minus, față de fiecare creditor.

De asemenea, pentru a se urmări datoriile pe categorii de creditori și pe fiecare creditor din „Tabloul consolidat de creanțe" aprobat de către judecătorul sindic, este necesară evidențierea în conturile în afara bilanțului a datoriilor pe categorii: chirografare, garantate și negarantate și pe fiecare creditor în parte.

5.2.9. Distribuirea sumelor rezultate din lichidare

Fondurile obținute din vânzarea bunurilor din averea debitorului, grevate, în favoarea creditorului, de ipoteci, gajuri sau alte garanții reale mobiliare ori drepturi de retenție de orice fel, vor fi distribuite în următoarea ordine[1]:

1. taxe, timbre și orice alte cheltuieli aferente vânzării bunurilor respective, inclusiv cheltuielile necesare pentru conservarea și administrarea acestor bunuri, precum și cheltuielile avansate de creditor în cadrul procedurii de executare silită, creanțele furnizorilor de utilități născute ulterior deschiderii procedurii, în condițiile art. 77, remunerațiile datorate la data distribuirii persoanelor angajate în interesul comun al tuturor creditorilor, în condițiile art. 57 alin. (2), art. 61 și 63, care se vor suporta pro rata, în raport cu valoarea tuturor bunurilor din averea debitorului;
2. creanțele creditorilor beneficiari ai unei cauze de preferință născute în timpul procedurii de insolvență. Aceste creanțe cuprind capitalul, dobânzile, precum și alte accesorii, după caz;
3. creanțele creditorilor beneficiari ai unei cauze de preferință, cuprinzând tot capitalul, dobânzile, majorările și penalitățile de orice fel, inclusiv cheltuielile, precum și cele corespunzătoare art. 105 alin. (3) și art. 123 alin. (11) lit. a).

Atunci când sumele realizate din vânzarea acestor bunuri sunt insuficiente pentru plata în întregime a creanțelor garantate, pentru diferență creditorii vor avea creanțe chirografare care se vor adăuga la categoria corespunzătoare, potrivit naturii lor.

---

[1] Bufan Radu, Munteanu Speranța - Distribuirea sumelor către creditori în procedura falimentului, Revista Phoenix, nr. 2/2002.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă rezultă o diferență în plus, aceasta va fi depusă, de către lichidator, în contul averii debitorului.

Un creditor cu creanță garantată[1] este îndreptățit să participe la orice distribuire de sumă făcută înaintea vânzării bunului supus garanției lui. Sumele primite din acest fel de distribuiri vor fi scăzute din cele pe care creditorul ar fi îndreptățit să le primească ulterior din prețul obținut prin vânzarea bunului supus garanției sale, dacă aceasta este necesară pentru a împiedica un astfel de creditor să primească mai mult decât ar fi primit dacă bunul supus garanției sale ar fi fost vândut anterior distribuirii.

La un interval de 90 de zile de la data începerii lichidării practicianul în insolvență are obligația întocmirii unui raport cu sumele obținute din lichidare întocmind un plan de distribuire între creditori.

Raportul va avea în vedere și plata remunerației sale și alte cheltuieli. Planul de distribuire va fi înregistrat la grefa tribunalului și lichidatorul va notifica fiecare creditor, copia raportului și copia planului de distribuire vor fi afișate la ușa instanței, comitetul creditorilor ca și orice creditor vor putea formula contestații la raport și la plan în termen de 15 zile de la afișare.

Soluționarea contestațiilor se va face în 20 de zile de la afișare soluționarea realizându-se prin sentință.

Creanțele vor fi plătite, în cazul falimentului[2], în următoarea ordine:

1. taxele, timbrele sau orice alte cheltuieli aferente procedurii instituite prin prezentul titlu, inclusiv cheltuielile necesare pentru conservarea și administrarea bunurilor din averea debitorului, pentru continuarea activității, precum și pentru plata remunerațiilor persoanelor angajate potrivit prevederilor art. 57 alin. (2), art. 61, 63 și 73, sub rezerva celor prevăzute la art. 140 alin. (6);
2. creanțele provenind din finanțări acordate potrivit art. 87 alin. (4);
3. creanțele izvorâte din raporturi de muncă;
4. creanțele rezultând din continuarea activității debitorului după deschiderea procedurii, cele datorate cocontractanților potrivit prevederilor art. 123 alin. (4) și cele datorate terților dobânditori de bună-credință sau subdobânditorilor care restituie averii debitorului bunurile ori contravaloarea acestora potrivit prevederilor art. 120 alin. (2), respectiv ale art. 121 alin. (1);

---

[1] Iordeache I. - Modificarea categoriilor și drepturilor creditorilor garantați, Revista Phoenix, revistă de insolvență, nr. 7/2004, p. 25.

[2] *** Legea nr. 85/2014 privind procedura de prevenire a insolvenței și de insolvență, art. 161.

Scanned with OKEN Scanner

5. creanţele bugetare;
6. creanţele reprezentând sumele datorate de către debitor unor terţi, în baza unor obligaţii de întreţinere, alocaţii pentru minori sau de plată a unor sume periodice destinate asigurării mijloacelor de existenţă;
7. creanţele reprezentând sumele stabilite de judecătorul-sindic pentru întreţinerea debitorului şi a familiei sale, dacă acesta este persoană fizică;
8. creanţele reprezentând credite bancare, cu cheltuielile şi dobânzile aferente, cele rezultate din livrări de produse, prestări de servicii sau alte lucrări, din chirii, creanţele corespunzătoare art. 123 alin. (11) lit. b), inclusiv obligaţiunile;
9. alte creanţe chirografare;
10. creanţele subordonate, în următoarea ordine de preferinţă:

a) creanţele născute în patrimoniul terţilor dobânditori de reacredinţă ai bunurilor debitorului în temeiul art. 120 alin. (2), cele cuvenite subdobânditorilor de rea-credinţă în condiţiile art. 121 alin. (1), precum şi creditele acordate persoanei juridice debitoare de către un asociat sau acţionar deţinând cel puţin 10% din capitalul social, respectiv din drepturile de vot în adunarea generală a asociaţilor ori, după caz, de către un membru al grupului de interes economic;

b) creanţele izvorând din acte cu titlu gratuit.

Sumele de distribuit între creditori în acelaşi rang de prioritate vor fi acordate proporţional[1] cu suma alocată pentru fiecare creanţă, prin tabelul definitiv consolidat. Titularilor de creanţe dintr-o categorie li se vor putea distribui sume numai după deplina îndestulare a titularilor de creanţe din categoria ierarhic superioară, potrivit ordinii prevăzute la art. 161.

În cazul în care din încasarea sumelor nu a rezultat acoperirea integrală a creanţelor cu acelaşi rang de prioritate, creditorii aceştia vor primi o cotă falimentară, reprezentând suma proporţională cu procentul pe care creanţa lor îl deţine în categoria creanţelor respective.

În cazul bunurilor care alcătuiesc averea unui grup de interes economic, dacă din valorificarea acestora fondurile nu sunt suficiente pentru plata creanţelor înregistrate, împotriva grupului sau a societăţii judecătorul-sindic poate autoriza executarea silită, în condiţiile legii.

Creditorii cu creanţe înscrise în tabelul consolidat definitiv de creanţe, cărora li s-au alocat sume fie şi numai parţial dar care au luat parte la distribuire, aceste sume vor fi păstrate la bancă, într-un cont special de depozit, până la soluţionarea contestaţiilor.

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 162.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă bunurile din averea debitorului au fost lichidate, lichidatorul va depune la Tribunal un raport final însoţit de situaţiile financiare finale, copii de pe acestea vor fi comunicate tuturor creditorilor şi debitoarei şi vor fi afişate la uşa tribunalului.

Creditorii pot formula obiecţii la raportul final cu cel puţin 5 zile înainte de data convocării adunării creditorilor, judecătorul-sindic va soluţiona, prin încheiere, toate obiecţiunile la raportul final, îl va aproba sau îl va respinge solicitând modificarea corespunzătoare a acestuia.

O dată aprobat raportul final lichidatorul va trebui să facă distribuirea finală[1] a tuturor fondurilor din averea debitorului. Fondurile nereclamate în termen de 90 de zile de către cei îndreptăţiţi la acestea vor fi depuse de către lichidator la bancă, în contul averii debitorului, iar extrasul de cont, la tribunal. Fondurile nereclamate în termen de 30 de zile de către cei îndreptăţiţi la acestea vor fi depuse în contul prevăzut la art. 39 alin. (4).

Dacă pe parcursul procedurii se constată că nu există bunuri în averea debitorului ori acestea nu sunt suficiente pentru acoperirea pasivului judecătorul sindic poate dispune închiderea procedurii şi radierea debitorului.

Dacă creanţele au fost complet acoperite prin distribuirile făcute, judecătorul-sindic va pronunţa o sentinţă de închidere[2] a procedurii falimentului şi de radiere a debitorului din registrul în care este înmatriculat:

a) chiar înainte ca bunurile din averea debitorului să fi fost lichidate în întregime, în cazul în care toţi asociaţii persoanei juridice sau persoana fizică, după caz, solicită acest lucru în termen de 30 de zile de la notificarea lichidatorului făcută administratorului special, urmând ca bunurile să treacă în proprietatea indiviză a asociaţilor/acţionarilor, corespunzător cotelor de participare la capitalul social;
b) în toate celelalte cazuri, procedura se închide numai după lichidarea completă a activului, eventualele sume reziduale ultimei distribuiri urmând a fi depuse într-un cont la dispoziţia asociaţilor sau persoanei fizice, după caz.

Sentinţa de închidere a procedurii va fi notificată[3] de judecătorul-sindic direcţiei regionale sau, după caz, administraţiei judeţene a finanţelor publice şi oficiului registrului comerţului ori, după caz, registrului entităţilor agricole sau altor registre unde debitorul este înmatriculat, pentru efectuarea menţiunii. Aceasta va fi notificată şi tuturor creditorilor, prin publicare în BPI (Buletinul procedurilor de insolvenţă).

---

[1] *** Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 168.
[2] Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art.176.
[3] Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, art. 179

Scanned with OKEN Scanner

Direcţiei Teritoriale a Finanţelor Publice şi Oficiului Registrului Comerţului sau, după caz, Registrului Entităţilor Agricole unde debitorul este înmatriculat, pentru efectuarea menţiunii.

Închiderea procedurii, presupune descărcarea de orice îndatoriri şi responsabilităţi a administratorului sau lichidatorului judiciar, debitor şi averea lui, creditori, titulari de garanţii, acţionari sau asociaţi.

Descărcarea de datorie a debitorului constituie un mod de stingere a obligaţiei, care nu duce la realizarea creanţei. Ea a fost considerată ca o remitere legală de datorie[1] sau ca o iertare legală a debitorului[2].

5.2.10. Întocmirea şi aprobarea raportului final de lichidare

După ce bunurile debitoarei au fost vândute şi sumele obţinute au fost distribuite creditorilor în baza tabelului de creanţe aprobat, lichidatorul judiciar întocmeşte un raport final al lichidării împreună cu bilanţul final al acesteia.

Acestea este supus aprobării adunării creditorilor într-un termen de 30 de zile de la data întocmirii.

Lichidarea societăţii trebuie terminată în cel mult 3 ani de la data dizolvării, dar pentru motive temeinice, tribunalul poate prelungii acest termen cu cel mult 2 ani.

După terminarea lichidării, lichidatorii întocmesc situaţia financiară finală, arătând partea ce se cuvine fiecărei acţiuni din repartizarea activului societăţii, însoţită de raportul cenzorilor.

Situaţia financiară astfel întocmită se va depune pentru a fi menţionată la Oficiul Registrului Comerţului şi va fi publicată în Monitorul Oficial al României.

Dacă în termen de 30 de zile de la publicare nu s-a formulat vreo opoziţie de către acţionari sau creditori, situaţia financiar se consideră aprobată de toţi acţionarii, iar lichidatorii sunt liberaţi, sub rezerva repartizării activului societăţii.

Sumele cuvenite acţionarilor, respectiv asociaţilor, neîncasate în termen de 2 luni de la publicarea situaţiei financiare vor fi depuse la banca cu arătarea numelui şi prenumelui acţionarului, respectiv asociatului.

---

[1] Costin M., Schiau I., Prescure T. – Reorganizarea şi lichidarea judiciară, Lumina Lex, Bucureşti, 1996, p. 150.

[2] Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial. Procedura falimentului, Editura Global Print, Bucureşti, 1998, p. 152.

Scanned with OKEN Scanner

În termen de 15 zile de la terminarea lichidării, lichidatorii trebuie să ceară, sub sancţiunea unei amenzi judiciare de 200 lei pentru fiecare zi de întârziere, radierea societăţii lichidate din Registrul Comerţului.

La cererea de radiere vor fi anexate, în vederea arhivării de către Oficiul Registrul Comerţului pentru o durată de 5 ani, registrele societăţii, respectiv:

- registrul acţionarilor;
- registrul şedinţelor şi deliberărilor adunărilor generale;
- registrul şedinţelor şi deliberărilor consiliului de administraţie;
- registrul deliberărilor şi constatărilor cenzorilor.

În cazul dizolvării şi lichidării judiciare, radierea societăţii debitoare este dispusă de judecătorul sindic, la cererea lichidatorului judiciar, prin sentinţa de închidere a procedurii falimentului faţă de aceasta.

5.2.11. Întocmirea bilanţului final de lichidare

Lichidatorul va depune judecătorului sindic odată cu raportul final privind lichidarea şi situaţiile financiare finale respectiv bilanţul final şi contul de profit şi pierdere din ultimul rezultând rezultatul lichidării ca diferenţă între venituri şi cheltuieli.

După efectuarea operaţiilor de lichidare, lichidatorii trebuie să întocmească un bilanţ final de lichidare şi un proiect de repartizare a activului net între asociaţi, care se aduc la cunoştinţa asociaţilor.

Bilanţul final de lichidare[1] reflectă mărimea activelor şi pasivelor societăţii în urma operaţiilor de lichidare (realizarea activelor şi plata datoriilor). Acesta va cuprinde în rândul activelor soldul conturilor de disponibilităţi băneşti şi eventual imobilizări în cazul în care unul dintre acţionari sau asociaţi a avut un aport în natură şi este prevăzută în statut restituirea acestuia sub aceeaşi formă. În rândul pasivelor acestui bilanţ se vor regăsi capitalurile proprii constituite de către întreprindere în cursul funcţionării sale şi în plus rezultatul operaţiilor de lichidare.

Bilanţul final de lichidare reflectă mărimea activelor şi pasivelor societăţii în urma operaţiilor de lichidare şi cuprinde:

- ca active soldul conturilor de disponibilităţi băneşti;

[1] Paraschivescu Dumitru Marius - Contabilitate financiară, Editura Moldavia, Bacău, 2003, p. 516.

Scanned with OKEN Scanner

- ca pasive, capitalurile proprii constituite în timpul funcționării, rezultatul operațiilor de lichidare și în cazuri excepționale datoriile neachitate.

În urma operațiilor de lichidare, bilanțul final poate prezenta una din următoarele variante:

- rezultatul lichidării este pozitiv, acoperindu-se datoriile și obținându-se un câștig din lichidare;
- închiderea lichidării cu acoperirea datoriilor, fără un câștig din lichidare;
- închiderea lichidării cu datorii neachitate și fără un câștig din lichidare.

Copii ale situațiilor financiare vor fi comunicate tuturor creditorilor și debitorului și vor fi afișate la tribunal.

5.3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de dizolvare și lichidare a entităților

Deși în Legea 31/1990 a entităților legiuitorul român prevede obligația lichidatorului de a ține un registru pentru înregistrarea tuturor operațiilor pe care le presupune lichidarea, în ordinea cronologică a desfășurării lor, practic s-au conturat două modalități de ținere a acestor registre.

Operațiile privind lichidarea entităților sunt contabilizate cu ajutorul a două metode:

- contabilizarea operațiilor de lichidare a societății debitoare prin contul societății de lichidatoare.
- contabilizarea operațiilor de lichidarea a societății debitoare prin contul societății debitoare.

Transferul între cele două realizându-se cu ajutorul contului de disponibil 5121 Conturi curente la bănci.

O particularitate a sistemului contabil al unei societăți în lichidare, este aceea că acesta nu mai corespunde principiului continuității activității ci este schimbat în favoarea principiului lichidării și respectiv o modificare a clasificării activelor și datoriilor.

Operațiunile de realizare a activelor și de plată a datoriilor, precum și partajul sunt înregistrate tot pe principiul continuității.

La lichidarea entităților se utilizează două metode de contabilizare:

- ***o metodă dezvoltată***, materializată prin folosirea conturilor de venituri și cheltuieli, destinate exclusiv lichidării și chiar și un cont de profit și pierdere din lichidare.

Scanned with OKEN Scanner

- ***o metodă simplificată***, potrivit căreia plus-valorile şi minus-valorile constatate cu ocazia lichidării sunt înregistrate direct în contul de profit şi pierdere din lichidare.

Existenţa utilizării unui cont distinct de rezultat, şi anume 128 "Rezultatul lichidării"[1] creat în cadrul clasei de capitaluri.

Rolul acestui cont fiind acela de a înregistra diferenţa dintre preţul de vânzare şi valoarea netă contabilă a elementelor de activ, sconturile primite şi acordate, cheltuielile de lichidare, anularea provizioanelor, etc.

Din punct de vedere tehnic, acest cont poate fi utilizat pentru înregistrarea directă a rezultatului fiecărei operaţii de lichidare sau pentru închiderea conturilor de cheltuieli şi de venituri generate de operaţiile de lichidare.

Subscriu la părerea domnilor profesori Feleagă N. şi Ionaşcu I. privind utilizarea unui cont distinct ca fiind rezultat din lichidare.

În Planul general de conturi aprobat prin Ordinul MFP 1802 din decembrie 2014 se introduc două noi conturi, respectiv contul 1491"Pierderi rezultate din reorganizări şi legate de anularea titlurilor deţinute" şi contul 1495"Alte pierderi legate de instrumentele de capitaluri proprii" având funcţie de activ.

Considerăm că aceste conturi pot fi utilizate doar în reorganizare, nu le consider utile atunci când o entitate intră în lichidare.

În literatura şi practica contabilă europeană şi în special cea franceză, pentru reflectarea rezultatului operaţiunilor de lichidare sunt utilizate conturi distincte, cum ar fi:

- 128 "Rezultatul lichidării";
- 673 "Cheltuieli privind lichidarea";
- 773 "Venituri din lichidare".

Faţă de soluţia prezentă în practica europeană, în literatura de specialitate din ţara noastră se regăsesc şi alte variante de înregistrare.

Una dintre acestea impune crearea unor conturi sintetice sau analitice destinate înregistrării operaţiilor de realizare a activelor şi plata datoriilor exigibile, după cum urmează:

- 6871 "Cheltuieli de lichidare";
- 6785 "Valoarea contabilă a activelor lichidate";
- 7781 "Venituri din operaţii de lichidare";
- 7785 "Venituri din realizarea activelor";
- 7787 "Venituri din reluări de provizioane şi ajustări la lichidare".

---

[1] Feleagă N., Ionaşcu I. - Tratat de contabilitate financiară, vol. II, Editura Economică, Bucureşti, 1998.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă ne raportăm la reglementările contabile şi actualul plan contabil general din România precizăm că acestea nu prezintă conturi specifice operaţiilor de lichidare.

Operaţiile de lichidare sunt reflectate cu ajutorul sistemului de conturi comun reflectării operaţiilor în condiţii de continuitate a activităţii.

Ţinerea contabilităţii

De regulă, operaţiile de lichidare sunt contabilizate în întregime în contabilitatea societăţii aflate în lichidare.

Atunci când societatea care se lichidează nu mai are conturi de trezorerie (societatea nu mai are cont curent la bancă datorită gestionării trezoreriei de către lichidator), încasările şi plăţile generate de lichidare nu mai sunt înregistrate în contabilitatea acesteia, ci în contabilitatea lichidatorului.

În consecinţă, operaţiile de lichidare se înregistrează atât în contabilitatea societăţii care se lichidează, cât şi în contabilitatea lichidatorului.

Legătura dintre contabilitatea societăţii şi cea a lichidatorului se realizează cu ajutorul conturilor "Lichidator" - în contabilitatea societăţii şi "Societatea în lichidare" – în contabilitatea lichidatorului.

Contul "Lichidator", funcţionează ca un cont de terţi-debitori, se debitează cu încasările şi se creditează cu plăţile efectuate de lichidator în numele societăţii, iar soldul acestui cont reflectă poziţia debitoare sau creditoare a lichidatorului faţă de societatea în lichidare.

În ceea ce priveşte modul de reflectare în contabilitate a operaţiilor de lichidare la societatea care se lichidează, în literatura de specialitate[1], se regăsesc trei soluţii:

a) contabilizarea identică cu cea utilizată în condiţii de continuitate a activităţii. Această soluţie este utilizată şi în ţara noastră, deoarece în planul de conturi general nu sunt prevăzute conturi special destinate înregistrării operaţiilor de lichidare;
b) înregistrarea cheltuielilor, veniturilor şi rezultatelor generate de lichidare cu ajutorul unor conturi specifice. Dacă s-ar utiliza în practică, această soluţie ar presupune crearea unor conturi speciale pentru reflectarea în contabilitate a operaţiilor de lichidare;
c) înregistrarea directă a rezultatului pentru fiecare operaţie de lichidare ocolind conturile de venituri şi cheltuieli.

[1] Cenar I., Deaconu S. – Viaţa contabilă a întreprinderii de la constituire la faliment, Editura CECCAR, Bucureşti, 2006.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă s-ar folosi în practică, această soluție ar necesita crearea, în planul de conturi, a unui cont de rezultate cu ajutorul căruia să se reflecte rezultatul direct al lichidării.

În România, potrivit Normelor Metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare și lichidare a entităților precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul entităților, operațiunile privind realizarea activelor, plata datoriilor și partajul sunt înregistrate în concordanță cu reglementările contabile în vigoare.

Din conținutul reglementărilor contabile în vigoare în țara noastră[1], rezultă că operațiile proprii lichidării se contabilizează în mod obișnuit, ca și în condițiile normale de continuitate a activității, fără a fi create noi conturi în măsură să prezinte lichidarea societății.

În unele cărți de contabilitate din țara noastră[2], prin inspirație după literatura contabilă franceză, este prezentată și o metodă simplificată, potrivit căreia câștigurile sau pierderile din lichidare sunt înregistrate direct în contul de profit și pierdere.

Deși din punct de vedere juridic și al evaluării economice a activelor societății, lichidarea judiciară se deosebește de cea benevolă, sub aspect contabil nu există diferențe[3].

Consider că utilizarea conturilor de cheltuieli și venituri în procedura simplificată a insolvenței nu reflectă realitatea situației economice, deoarece societatea nu mai desfășoară nici un fel de activitate și nu realizează venituri și cheltuieli aferente activității comerciale normale.

---

[1] *** Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, actualizată la 15 ian. 2015.

[2] Firescu Victoria, Mihaela Dumitru – Contabilitate aprofundată aplicată, Editura Tribuna Economică, București, 2008.

[3] Firescu Victoria, Mihaela Dumitru – Contabilitate aprofundată aplicată, Editura Tribuna Economică, București, 2008, p. 160-164.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 6.
PROCEDURI FISCALE ÎN REORGANIZAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR

Codul Fiscal prezintă reglementări foarte bine determinate în privința entităților care fuzionează, se divizează sau se reorganizează.

6.1. Regimul fiscal al operațiunilor de fuziune și divizare în reorganizarea entităților

Regimul fiscal al operațiunilor de reorganizare, este reglementat prin intermediul Legii nr. 571/2003 privind codul fiscal cu modificările şi completările ulterioare, iar legislația românească cunoaşte multe modificări legislative într-o perioadă foarte scurtă de timp, astfel că numai în primele două luni ale anului 2015 codul fiscal a fost modificat de două ori, respectiv la 21 ianuarie 2015 și 17 februarie 2015.

Modificările legislative foarte dese nu fac altceva decât să mărească haosul legislativ, legislația fiscală fiind greu de aplicat atât pentru entități cât și pentru inspectorii fiscali.

În condițiile în care durata unei operațiuni de fuziune şi divizare se prelungeşte pe o perioadă semnificativă de timp se poate constata după finalizarea acesteia că din punct de vedere fiscal, entitatea îl loc să fie degrevată de obligații fiscale nu a făcut altceva decât s-a decapitalizat.

Operațiunea de fuziune suportă anumite tratamente fiscale care vizează impozitul pe profit, taxa pe valoare adăugată, alte impozite şi taxe.

În privința ***impozitului pe profit***, reglementările[1] precizează că pierderea anuală, stabilită prin declarația de impozit pe profit, se recuperează din profiturile impozabile obținute în următorii 5 ani consecutivi. Recuperarea pierderilor se va efectua în ordinea înregistrării acestora, la fiecare termen de plată a impozitului pe profit, potrivit prevederilor legale în vigoare din anul înregistrării acestora.

[1] *** Legea 571/2003 privind Codul fiscal, actualizată 19 Februarie 2015, art. 26 alin (1) şi alin (5)

„***Pierderea fiscală înregistrată de contribuabilii***[1] care își încetează existența ca efect al unei operațiuni de fuziune sau divizare se recuperează de către contribuabilii nou-înființați ori de către cei care preiau patrimoniul entității absorbite sau divizate, după caz, proporțional cu activele și pasivele transferate persoanelor juridice beneficiare, potrivit proiectului de fuziune/divizare. Pierderea fiscală înregistrată de contribuabilii care nu își încetează existența ca efect al unei operațiuni de desprindere a unei părți din patrimoniul acestora, transferată ca întreg, se recuperează de acești contribuabili și de cei care preiau parțial patrimoniul entității cedente, după caz, proporțional cu activele și pasivele transferate persoanelor juridice beneficiare, potrivit proiectului de divizare, respectiv cu cele menținute de persoana juridică cedentă".

„***Transferul tuturor activelor sau al unei părți a acestora***, efectuat cu ocazia transferului de active sau, după caz, și de pasive, indiferent dacă este realizat ca urmare a vânzării sau ca urmare a unor operațiuni precum divizarea, fuziunea ori ca aport în natură la capitalul unei societăți, nu constituie livrare de bunuri dacă primitorul activelor este o persoană impozabilă. Primitorul activelor este considerat a fi succesorul cedentului în ceea ce privește ajustarea dreptului de deducere prevăzută de lege[2]."

Din punct de vedere al procedurilor fiscale la care sunt supuse societățile în cadrul procedurilor de fuziune și divizare atât societățile care fuzionează cât și cele se supun procedurii de divizare sunt obligate să respecte următorul tratament fiscal:

- veniturile și cheltuielile realizate de entitatea absorbită sau divizată din transferul activelor sunt venituri neimpozabile și în mod similar cheltuielile sunt nedeductibile în conformitate cu prevederile Codului Fiscal și sunt înregistrate prin conturile de venituri și cheltuieli de exploatare;
- entitatea absorbită transmite entității absorbante, respectiv entitatea care se divizează celei care se înființează valoarea fiscală a fiecărui element de activ și de pasiv, se va lua în calcul valoarea fiscală a mijloacelor fixe amortizabile fără a ține cont de valoarea contabilă urmând a se amortiza pe durata normală rămasă;
- se va ține cont de reducerea sau anularea provizioanelor și rezervei care au fost deduse la calculul profitului impozabil, în situația în care acestea au fost deduse la calculul profitului impozabil se recalculează impozitul pe profit pe care entităților îl vor plăti bugetului de stat;

---

[1] *** Legea 571/2003 privind Codul fiscal, actualizată 19 Februarie 2015, art. 26 alin (2)

[2] *** Legea 571/2003 privind Codul fiscal, actualizată 19 Februarie 2015, art 128 lit d alin 7)

Scanned with OKEN Scanner

- societățile care se dizolvă în urma acestor operații au obligația depunerii declarației de impunere și să plătească impozitul pe profit cu 10 zile înainte de încetarea existenței acestora;
- societățile nou constituite vor putea folosi ***la calculul profitului impozabil*** valorile fiscale ale activelor și pasivelor trimise de către societățile dizolvate iar în situația în care acestea nu se cunosc, valoarea activelor și a pasivelor pentru entitatea nou constituită este zero;
- în situația în care societățile nou constituite au preluat provizioane și rezerve de la societățile dizolvate, iar acestea au fost deductibile fiscal la entitatea inițială, entitatea nou înființată este obligată să calculeze și să vireze bugetului de stat impozitul pe profit;
- o situație aparte o întâlnim atunci când rezerva legală depășește o cincime din capitalul subscris și vărsat diferența nu se tratează ca un venit impozabil, atâta timp cât acesta rezervă se menține la valoarea rezultată, diminuarea rezervei legale reprezintă un venit impozabil, reconstituirea ulterioară a rezervei legale fiind deductibilă fiscal.

O modificare legislativă importantă s-a produs l-a articolul 25 alin. 2 din textul de lege sus menționat deoarece de la apariția codului fiscal pierderile fiscale înregistrate de societățile care urmează să se dizolve și lichideze nu au fost niciodată transferate asupra unor societăți nou constituite.

Nu considerăm corect punctul de vedere al legiuitorului deoarece nu există clarificare cu privire la perioada în care se poate deduce la calculul profitului impozabil, nici componența acesteia dacă a rezultat din cheltuieli deductibile sau nedeductibile din punct de vedere fiscal.

Gândită probabil ca o facilitate fiscală prin care societățile nou înființate sunt scutite de plata acestui impozit până la recuperarea pierderii fiscale, nu este realizată din operațiuni economice care privesc activitatea curentă a entității nou constituită.

6.1.1. Tratamentul fiscal privind fuziunea prin absorbție

I. În cazul entității absorbite[1]

Veniturile provenite din transferul activelor (contul 7583 „Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital") sunt venituri neimpozabile. În mod similar, cheltuielile privind activele cedate (contul

[1] Sabău, Crăciun. Artene, Alin Emanuel. Sabău, Lucian. Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timișoara, 2010, p. 128

Scanned with OKEN Scanner

6583 „Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital") sunt cheltuieli nedeductibile.

Entitatea absorbită trebuie să transmită entităţii absorbante valoarea fiscală a fiecărui element de activ şi de pasiv transferat. Valoarea fiscală a mijloacelor fixe amortizabile se determină luând în calcul valoarea utilizată pentru calculul amortizării fiscale fără a folosi datele din contabilitate sau orice reevaluare contabilă a acestor active, urmând să se amortizeze pe durata normală rămasă.

Reducerea sau anularea oricărui provizion ori a rezervei care a fost anterior dedusă la determinarea profitului impozabil se include în veniturile impozabile ale entităţii absorbite, cu excepţia situaţiei în care entitatea absorbantă preia provizionul sau rezerva respectivă.

Exemple de rezerve anterior deduse: rezerva legală de 5% din profitul contabil brut până ce aceasta va atinge 20% din capitalul social vărsat, rezervele constituite ca urmare a aplicării facilităţii fiscale privind neimpunerea unei părţi din profitul impozabil, rezerve din reevaluare.

Entitatea absorbită are obligaţia să depună declaraţia de impunere şi să plătească impozitul pe profit cu 10 zile înainte de data înregistrării încetării existenţei la Registrul comerţului.

II. În cazul entităţii absorbante

Pierderea fiscală înregistrată de entitatea absorbită nu se recuperează de către entitatea absorbantă.

Entitatea absorbantă foloseşte la determinarea profitului impozabil valorile fiscale ale activelor şi pasivelor transmise de către entitatea absorbită; entitatea absorbantă amortizează din punct de vedere fiscal valoarea fiscală a mijloacelor fixe amortizabile transferate de la entitatea absorbită. În situaţia în care entitatea absorbantă nu cunoaşte valoarea fiscală pe care activele şi pasivele transferate au avut-o la entitatea absorbită, valoarea fiscală a activelor şi pasivelor respective, pentru entitatea absorbantă este zero.

În situaţia în care valoarea rezervei legale rezultată în urma operaţiei de fuziune depăşeşte o cincime din capitalul subscris şi vărsat al entităţii absorbante, diferenţa nu se tratează ca venit impozabil atâta timp cât această rezervă se menţine la valoarea rezultată. Valoarea corespunzătoare diminuării rezervei legale reprezintă venit impozabil, reconstituirea ulterioară a rezervei nefiind deductibilă la determinarea profitului impozabil.

Patrimoniul entităţii absorbite este transmis entităţii beneficiare în starea în care se găseşte la data realizării definitive a operaţiunii de

Scanned with OKEN Scanner

fuziune, cu excepția hotărârii contrare a adunării generale a acționarilor. Drepturile asociaților/acționarilor, stabilite în proiectul de fuziune rămân neschimbate, chiar dacă activul net al entităților în cauză s-a modificat în timpul perioadei intermediare.

Din punct de vedere contabil și financiar, entitatea beneficiară trebuie să înscrie în registrele sale toate operațiunile de activ și de pasiv efectuate de entitatea absorbită în timpul perioadei intermediare. Proiectul de fuziune trebuie să prevadă data de la care aceste operațiuni vor fi preluate de entitatea absorbantă sau de cea care se constituie.

Din punct de vedere juridic nu este necesar să se reunească asociații entității absorbite pentru a aproba bilanțul și contul de operațiuni realizate în timpul perioadei intermediare.

Din punct de vedere fiscal, organul fiscal admite că în caz de fuziune cu efect retroactiv, entitatea absorbantă înglobează în rezultatele sale financiare beneficiile și pierderile înregistrate de entitatea absorbită în timpul perioadei intermediare, cu două condiții:

- dacă momentul la care se produce fuziunea nu depășește prima zi a exercițiului financiar al entității absorbite în cursul căreia a intervenit operațiunea;
- dacă fuziunea și clauza de retroactivitate au o existență normală și sunt concepute numai din rațiuni de ordin fiscal, pentru a se beneficia de reduceri sau exonerări de impozite datorate statului.

6.1.2. Tratamentul fiscal privind fuziunea prin contopire

I. În cazul entităților care își încetează existența

Veniturile provenite din transferul activelor (contul 7583 „Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital") sau venituri neimpozabile, în mod similar, cheltuielile privind activele cedate (contul 6583 „ Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital") sau cheltuieli nedeductibile[1].

Societățile care își încetează existența trebuie să transmită entității care ia ființă valoarea fiscală a fiecărui element de activ și pasiv transferat. Valoarea fiscală a mijloacelor fixe amortizabile se determină luând în calcul valoarea utilizată pentru calculul amortizării fiscale fără a folosi datele din contabilitate sau orice reevaluare contabilă a acestor active.

---

[1] Sabău, Crăciun. Artene, Alin Emanuel. Sabău, Lucian. - Contabilitate aprofundată, Editura Eurostampa, Timișoara, 2010, p. 129

Scanned with OKEN Scanner

Reducerea sau anularea oricărui provizion ori a rezervei care a fost anterior dedusă la determinarea profitului impozabil se include în veniturile impozabile ale entităților care își încetează existența, cu excepția situației în care entitatea care ia ființă preia provizionul sau rezerva respective.

Societățile care își încetează existența au obligația să depună declarația de impunere și să plătească impozitul pe profit cu 10 zile înainte de data înregistrării încetării existenței la registrul comerțului.

II. În cazul entității care se înființează

Pierderea fiscală înregistrată de societățile care își încetează existența nu se recuperează de către entitatea care ia ființă.

Entitatea care ia ființă folosește la determinarea profitului impozabil valorile fiscale ale activelor și pasivelor transmise de către societățile care își încetează existența. Entitatea care ia ființă amortizează din punct de vedere fiscal valoarea fiscală a mijloacelor fixe amortizabile transferate de la societățile care își încetează existența. În situația în care entitatea care ia ființă nu cunoaște valoarea fiscală pe care activele și pasivele transferate au avut-o la societățile care își încetează existența. Valoarea fiscală a activelor și pasivelor respective, pentru entitatea care ia ființă, este zero.

În situația în care valoarea rezervei legale rezultată în urma operației de fuziune depășește o cincime din capitalul subscris și vărsat al entității care ia ființă, diferența nu se tratează ca venit impozabil atâta timp cât această rezervă se menține la valoarea rezultată. Valoarea corespunzătoare diminuării rezervei legale reprezintă venituri impozabile, reconstituirea ulterioară a rezervei nefiind deductibilă la determinarea profitului impozabil.

Valoarea fiscală a titlurilor de participare primate de persoanele care contribuie cu active este egală cu valoarea fiscală a activelor aduse drept contribuție de către persoanele respective și se înregistrează în Registrul fiscal.

6.2. Regimul fiscal aplicabil entităților în lichidare

Evoluția în paralel pe de o parte a legislației fiscale, marcată în principal de apariția și modificarea Codului fiscal și pe de altă parte a legislației insolvenței, caracterizată la rândul său prin repetate și substanțiale modificări ale Legii nr. 85/2006 face dificilă interconectarea celor două serii

Scanned with OKEN Scanner

de texte într-o manieră care să elimine sau să diminueze numărul mare procese dintre fisc şi practicienii în insolvenţă ca reprezentanţi ai entităţilor aflate în procedura Legii nr. 85/2006.

Pe de altă parte nici lichidarea voluntară a entităţilor nu are din punct de vedere fiscal, un regim uşor de identificat datorită multiplelor modificări ale textelor legale pertinente.

Principalele probleme cu care se confruntă practicienii Legii nr. 85/2006 în interpretarea şi aplicarea textelor fiscale se regăsesc printre următoarele:

- impozitarea diferenţei dintre încasările (veniturile) şi plăţile (cheltuielile) perioadei de lichidare;
- constituirea de provizioane clienţilor societăţi debitoare;
- regimul TVA aferente creanţelor deţinute de către debitoarea aflată în procedură asupra propriilor clienţi cu situaţii dificile;
- caracterizarea ca venit a datoriilor debitoarei faţă de creditorii care nu-şi declară creanţele, nu obţin înscrierea acestora la masa credală sau fac remiteri de datorie în cadrul planului de reorganizare;
- regimul unor cheltuieli cum ar fi amortizarea;
- regimul accesoriilor (dobânzi, majorări, etc.) datorate pentru creanţele bugetare născute după deschiderea procedurii Legii nr. 85/2006.

Interpretarea şi aplicarea coerentă, după reguli clare şi precise în timp a textelor pertinente din aceste două serii de reglementări, necesită în prealabil o incursiune în material al interpretării normelor de drept fiscal.

Această operaţiune este necesară datorită faptului că din 1989 până în prezent, dreptul nostru fiscal nu s-a racordat în mod evident la niciunul dintre cele două curente principale existente în materie în ţările europene dezvoltate, respectiv:

- concepţia interpretării stricte, chiar restrictive a textelor de natură fiscală, concepţie care nu admite metodele de interpretare prin analogie, teleologică, etc. (îmbrăţişată în Franţa şi Belgia)
- concepţia interpretării mai largi, bazate pe argument raţionale, aflate în afara literei textului, care fac apel şi la scopul urmărit de legiuitor, la păstrarea unei egalităţi sau proporţionalităţi între categoriile de contribuabili, etc, dezvoltată mai ales în Germania.

Aspectele fiscale ale lichidării voluntare şi a celei judiciare sunt comune doar pentru anumite elemente care concură la stabilirea impozitelor şi taxelor aplicabile.

În cele ce urmează elementele comune prezentate la lichidarea voluntară nu vor mai fi preluate şi la lichidarea judiciară.

Scanned with OKEN Scanner

6.2.1. Fiscalitatea lichidării voluntare

Regimul fiscal al lichidării voluntare este cel descris de Codul fiscal care însă conține o serie de texte ce pot conduce la confuzii și necesită unele precizări pentru evitarea acestora.

Astfel din definiția dată de legiuitor se stabilește foarte clar că din operațiunea de lichidare nu pot rezulta dividende, dar din lichidare pot rezulta surplusuri.

Surplusul din lichidare, respectiv suma primită de către asociați (acționari) peste capitalul subscris și vărsat la entitate are o reglementare proprie.

Acest „bonis de liquidation" „constituie un venit, din orice sursă" al persoanei fizice române, sau un venit impozabil din investiții și v-a urma regimul unui transfer impozabil în cotă de 16% pentru persoane fizice.

Dacă în cursul operațiunilor de lichidare se vor obține venituri superioare cheltuielilor, această diferență constituie profit și se impozitează fără a fi necesar alt text decât cel de principiu din Codul fiscal.

6.2.2. Regimul fiscal aplicabil entităților aflate în perioada de observație

Perioada de observație este cea care începe odată cu deschiderea procedurii și se încheie fie la începerea reorganizării, fie la intrarea în procedură simplificată a falimentului.

Până la stabilirea de către adunarea creditorilor a modalității de continuare a procedurii, în cursul perioadei de observație activitatea entității trebuie să se desfășoare normal.

În cazul în care activitatea entității continuă în perioada de observație, exploatarea poate genera profit, în sensul că veniturile sunt mai mari decât cheltuielile efectuate pentru realizarea acestora.

Explicația acestui regim constă în asigurarea unei concurențe corecte și loiale între comercianți, debitoarea fiind prezumată a se afla într-un regim fiscal normal.

Obligațiile fiscale născute în această perioadă și neplătite pot fi calificate diferit din punct de vedere al priorității lor la o viitoare distribuire, astfel:

- impozitele și taxele pe clădiri, terenuri, mijloace de transport, etc. vor fi considerate cheltuieli de conservare și administrare a bunurilor.
- impozitele și taxele aferente continuării activității (ex: impozit pe salarii, TVA, etc.) vor fi considerate cheltuieli clasificate la priorități.

Scanned with OKEN Scanner

În perioada de observaţie entitatea debitoare aflată în procedura insolvenţei îşi păstrează conducerea executivă a entităţii şi personalul, desfăşurând o activitate comercială curentă pentru care regimul fiscal aplicabil este acela a unei societăţi cu activate normală.

Conduce evidenţă contabilă, declară şi plăteşte obligaţii fiscale curente ca orice entitate cu singura diferenţă că ea se află sub control judiciar fiind urmărite toate operaţiunile de încasări şi plăţi care se efectuează cu avizul administratorului judiciar, sub controlul judecătorului sindic.

6.2.3. Regimul fiscal aplicabil entităţilor aflate în reorganizare judiciară

În situaţia în care, în baza planului de reorganizare confirmat de creditori, activitatea entităţii continuă iar o parte din creanţele asupra acesteia au fost reduse, ca urmare a unor remiteri de datorie consimţite de către creditori, scăderea cuantumului obligaţiilor se evidenţiază ca un venit impozabil al entităţii.

Astfel, entitatea beneficiază de prestaţia sau bunul achiziţionat, fără a plăti în schimb echivalentul bănesc pe care s-a obligat prin contract să-l plătească, datorită faptului că creditorii au consimţit, prin intermediul planului de reorganizare, o remitere de datorie.

În perioada de reorganizare conform prevederilor din Codul de procedură fiscală, majorările şi dobânzile continuă să curgă pentru acele obligaţii fiscale născute înăuntrul perioadei de reorganizare.

Pentru creanţele bugetare născute în perioada de observaţie, regimul este identic; problema este că atunci când se întocmeşte planul nu pot fi prevăzute în plan şi datoriile născute ulterior întocmirii planului, dar anterior aprobării lui.

Consideraţiile expuse la analiza creanţelor fiscale născute în perioada de observaţie referitoare la clasificarea lor drept cheltuieli de conservare şi administrare respectiv de continuare a activităţii sunt valabile şi pentru perioada de reorganizare.

Atât în perioada de observaţie cât şi în reorganizare, entitatea debitoare este prezumată a se comporta ca orice alt agent economic (comerciant) într-o activitate normală, plătind impozitele prevăzute de lege, TVA, accize, etc.

Cu toate acestea, unele dispoziţii de natură fiscală par a nu mai recunoaşte această stare de normalitate deoarece conform precizărilor din Codul fiscal organele emitente ale autorizaţiilor de antrepozitar fiscal le retrag entităţilor având acest gen de activitate.

Scanned with OKEN Scanner

O dată cu deschiderea procedurii administratorul desemnat are obligația de a verifica operațiunile încheiate în perioada celor trei ani anteriori deschiderii procedurii insolvenței, cu posibilitatea de a anula orice operațiune efectuată în paguba creditorilor.

Atunci când au loc anulări ale unor acte, corectarea acestora va presupune corectarea rezultatelor financiare ale entității cu operațiuni din care pot rezulta obligații mai mari către stat, caracterizate prin venituri și cheltuieli mai mari.

În cazul în care se stabilesc obligații fiscale mai mari, stabilite pentru perioadele anterioare acestea vor conduce la creșterea masei pasive și în mod corespunzător și a accesoriilor fiscale respectiv dobânzi și penalități.

Pentru a nu se denatura ordinea legală a obligațiilor creditorilor din tabelul de creanță administratorul judiciar va verifica regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare din cei 5 ani anteriori deschiderii procedurii insolvenței, de regulă din perioada anterioară încetării plăților.

În practică situația aceasta nu este aplicabilă deoarece declararea obligației fiscale de către debitor rămâne aceeași pe perioada falimentului corectarea acestora este realizabilă în general prin control fiscal.

Din textele legislative existente se desprinde concluzia că pentru toate obligațiile născute în perioada anterioară deschiderii se pot calcula dobânzi, majorări sau penalități până la data deschiderii procedurii, pentru obligațiile garantate se pot calcula dobânzi, majorări sau penalități până la data vânzării bunului.

Pentru obligațiile născute în perioada anterioară deschiderii procedurii și negarantate nu se mai pot calcula accesorii de la data deschiderii procedurii, cu excepția cazului în care s-a prevăzut astfel printr-un plan de reorganizare confirmat.

6.2.4. Regimul fiscal aplicabil entităților aflate în procedură simplificată

Trecerea entității din procedură generală sau de reorganizare în procedura simplificată presupune din punct de vedere al regimului fiscal, o trecere din starea de activitate în cea de neactivitate a entității cu consecințe fiscale precizate expres în Codul fiscal și Normele metodologice de aplicare a acestuia.

Faptul că entitatea în această etapă nu mai realizează venituri, activitatea sa fiind marcată de încasări din venituri care sunt rezultate ale unei activități precedente, respectiv dobânzi, comisioane, dar în special

Scanned with OKEN Scanner

venituri din vânzarea bunurilor şi cheltuielile acestei perioade vor avea deductibilitate restrânsă astfel:

a) cheltuielile cu amortizările, deoarece în această perioadă entitatea având activitatea oprită nu va produce venituri pe cale de consecinţă conform prevederilor Codului fiscal nici nu va putea să deducă aceste cheltuieli.

Considerăm că aprecierea este justă, deoarece mijloacele fixe generatoare ale acestor cheltuieli sunt în conservare, nefiind utilizate ele nu se consumă, dar vor genera cheltuieli cu întreţinerea şi paza lor, ne punem întrebarea dacă nu după acelaşi principiu ar trebui ca şi acestea să nu fie deductibile.

b) cheltuieli privind bunurile de natura stocurilor sau a activelor corporale constatate lipsă în gestiune ori degradate, neimputabile pentru care nu au fost încheiate contracte de asigurare.

Pentru această cheltuială şi în activitatea normală a entităţii nu se prevedere deductibilitate, situaţie regăsită mai des la societăţile în lichidare, la inventarierea elementelor de activ şi de pasiv la intrarea în procedură simplificată.

c) dobânzile/majorările de întârziere, amenzile, confiscările şi penalităţile datorate către autorităţile române de către entitatea debitoare în perioada falimentului.

d) cheltuielile înregistrate de societăţile agricole constituite în baza legii pentru dreptul de folosinţă al terenului agricol adus de membrii asociaţi, peste cota de distribuţie din producţia realizată din folosinţa acestuia, prevăzute în contractul de entitate sau asociere.

e) cheltuielile aferente veniturilor neimpozabile

Considerăm important de precizat faptul că atât în procedura simplificată a falimentului ca de altfel în toată procedura insolvenţei, lichidatorul judiciar este obligat să cunoască situaţia fiscală a entităţii, respectiv a vectorului fiscal pentru a şti ce obligaţii fiscale datorează entitatea debitoare.

Cunoaşterea vectorului fiscal presupune efectuarea de corecţii dacă este cazul, la începutul procedurii falimentului, astfel că acesta are obligaţia scoaterii prin Declaraţia 010 Declaraţia de înregistrare de menţiuni, a obligaţiilor pe care entitatea debitoare nu mai trebuie să le declare, să le calculeze şi să le achite cum ar fi de exemplu contribuţiile datorate pentru salariile angajaţilor.

Cum de regulă societăţile în faliment nu mai au salariaţi, nu mai au nici obligaţia declarării şi plăţi acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Considerăm de asemenea importantă cunoaşterea legislaţiei fiscale de către entitatea lichidatoare deoarece presupune declararea la începutul unui an fiscal a tipului de impozit pe care urmează să-l plătească entitatea debitoare, având inclusiv posibilitatea scoaterii din evidenţele fiscale a înregistrării în scopuri de T.V.A., situaţie în care vânzarea bunurilor pentru agenţii economici cu volum de activitate mai redusă, devine mai atractivă.

În procedura simplificată a falimentului vânzările de bunuri de natura activelor corporale dar şi a stocurilor, urmează regimul fiscal al aplicării de T.V.A. respectiv asupra lor se plăteşte T.V.A.-ul, fiind operaţiune asimilată unei livrări de bunuri impozabile.

Deşi ne regăsim în condiţiile vânzării prevăzute de Legea nr. 85 din 2006 privind procedura insolvenţei, doctrina juridică interpretează că vânzarea în această procedură ar avea regimul executării silite, legislaţia fiscală contrazice această interpretare obligându-ne va la vânzarea unor active să aplicăm cota de T.V.A. prevăzută de legislaţia în vigoare.

Tot în această fază se pune problema calculării impozitului pe profit rezultat din tranzacţii, stabilit ca diferenţă între venituri şi cheltuielile perioadei prin aplicarea unei cote unice de 16% asupra acestora.

În vederea calculării impozitului pe profit din lichidare, lichidatorul are obligaţia cunoaşterii provizioanelor, rezervelor şi facilităţilor fiscale constituite de entitate în perioada sa normală de funcţionare şi la ce perioade au fost deduse în vederea recalculării obligaţiei de plată faţă de bugetul statului.

6.3. Limitări ale deductibilităţii la calculul profitului impozabil pentru societăţile aflate în lichidare

Preluarea în patrimoniile entităţilor supuse procedurilor de faliment a unor provizioane şi rezerve ale căror deductibilităţi au fost limitate la calculul profitului impozabil necesită studierea situaţiilor particulare în vederea calculării corecte a obligaţiilor pe care le datorează societăţile faţă de bugetul consolidat al statului.

Astfel că aceste rezerve sau facilităţi au fost constituite la perioade diferite ca atare trebuie tratate în mod distinct în funcţie legislaţia fiscală aplicabilă la perioada analizată.

Scanned with OKEN Scanner

6.3.1. Recalcularea impozitului pe profit în situația impozitării rezervei legale și a faciltăților fiscale

Pe parcursul desfășurării normale a activității unei societăți comerciale, legislația fiscală a permis constituirea unor rezerve și provizioane cu deductibilitate fiscală, în scopul dezvoltării unor sectoare sau ramuri de activitate dar și în scopul clar de a întrajutora dezvoltarea entității.

Astfel că în perioada de la înființarea entităților până în prezent Codul fiscal a acordat mai multe facilități fiscale prin intermediul reducerii impozitului pe profit în următoarele situații:

- scutirea în totalitate în perioada de început a privatizării a plății impozitului pe profit în funcție de tipul activității entității;
- deducerea suplimentară la calculul profitului impozabil în proporție de 50% a cheltuielilor eligibile pentru activitatea de cercetare-dezvoltare;
- aplicarea metodei de amortizare accelerată pentru unele active corporale;
- scutirea de impozit al profitului reinvestit, respectiv profitul investit în achiziția de echipamente tehnologice folosite în scopul obținerii de venituri începând cu luna octombrie 2009 cu condiția ca contribuabilii să le mențină în patrimoniul entității cel puțin o jumătate din perioada lor normală de funcționare, stabilită conform Catalogului privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe;
- aceasta prevedere a fost valabilă până la data de 31.12.2010.

În privința provizioanelor și rezervelor constituite de către societăți, acestea s-au constituit în perioada de funcționare lichidatorul având obligația reconstituirii calculului impozitului pe profit datorat în următoarele situații:

1. rezerva legală este utilizată pentru acoperirea pierderilor sau este distribuită sub orice formă în alte scopuri;
2. provizioanele pentru garanții de bună execuție a acordate clienților;
3. provizioanele constituite în limita unui procent de 20% începând cu data de 1 ianuarie 2004, 25% în 2005 și 30% din 2006 din valoarea creanțelor asupra clienților înregistrate de către entitate, care îndeplinesc cumulative condițiile impuse de codul fiscal;
4. provizioanele constituite în limita unui procent de 100% din valoarea creanțelor asupra clienților înregistrate după data de 1 ianuarie 2007 și împlinesc cumulativ condițiile impuse de codul fiscal;
5. provizioanele pentru închiderea sau post închiderea depozitelor de deșeuri pentru societățile a căror activitate constă în activitatea de depozitare a deșeurilor;

Scanned with OKEN Scanner

6. provizioanele constituite de companiile aeriene din România pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinere şi reparare a parcului de aeronave şi componentele aferente;
7. provizioanele sau ajustările pentru deprecierea creanţelor preluate de la instituţiile de credit în vederea recuperării acestora în condiţiile impuse de Codul fiscal;
8. provizioane pentru refacerea terenurilor afectate de exploatarea zăcămintelor natural;
9. provizioanele constituite din activităţi ale companiilor aeriene pentru acoperirea diferenţelor de tarif pe anumite rute aeriene.

Regimul fiscal aplicabil acestor facilităţi prevede că reducerea sau anularea oricărui provizion ori a rezervei[1] care a fost anterior dedus se include în veniturile impozabile, indiferent dacă reducerea sau anularea este datorată modificării destinaţiei provizionului sau a rezervei, distribuirii provizionului sau rezervei către participanţii sub orice formă, lichidării, divizării, fuziunii contribuabilului sau oricărui alt motiv.

Prevederile acestui articol nu se aplică dacă un alt contribuabil preia un provizion sau rezervă în legătură cu o divizare sau o fuziune.

O precizare legislativă importantă este aceea că sumele înregistrate în conturile de rezerve legale şi rezerve reprezentând facilităţi fiscale nu pot fi utilizate pentru majorarea capitalului social şi pentru acoperirea pierderilor.

Lichidatorul având obligaţia recalculării impozitului pe profit în cazul în care nu sunt respectate prevederile legislative entitatea datorând dobânzi şi penalităţi de întârziere de la data aplicării facilităţii respective.

Nu se supun impozitării rezervele de influenţe de curs valutar aferente aprecierii disponibilităţilor în valută constituite potrivit legii.

6.3.2 Regimul fiscal al rezervelor provenite din reevaluarea imobilizărilor corporale

Am considerat necesar tratarea într-un subcapitol separat a problemei regimului fiscal a rezervelor provenite din reevaluarea imobilizărilor corporale, deoarece conform legislaţiei fiscale a suportat importante modificări legislative.

---

[1] *** Legea 571/2003 coroborată cu HG 44/2004 privind Codul fiscal cu normele metodologice de aplicare, actualizare: conform cu Hotărârea Guvernului nr. 84 din 6 martie 2013, disponibil http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Legislatie_R/Cod_fiscal_norme_2013.htm, art. 22 alin. 5.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel că societățile care aplică reglementările contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară la recalcularea impozitului pe profit trebuie să țină cont de sumele înregistrate în contul 117 Rezultatul reportat din provizioanele specifice ca urmare a implementării reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară fiind obligați să aplice următorul tratament:

- sumele înregistrate în soldul creditor al contului 117 Rezultatul reportat din provizioane specifice calculate ca diferență între valoarea provizioanelor calculate la 31.12.2011 potrivit Regulamentului Băncii Naționale a României și ajustările pentru depreciere evidențiate la 01.01.2012 sunt tratate ca rezerve urmând a fi impozitate potrivit legii.
- sumele înregistrate în contul debitor al contului 117 Rezultatul reportat pentru aceeași perioadă de gestiune și din aceleași surse vor fi asimilate cheltuielilor urmând a fi trecute pe costuri în tranșe egale într-o perioadă de trei ani, în tranșe egale.
- pentru sumele înregistrate în același cont provenite din actualizarea provizioanelor cu rata inflației a mijloacelor fixe amortizabile și a terenurilor vor fi tratate ca și rezerve și vor fi impozitate în condițiile legii.
- sumele înregistrate în creditul contului 117 Rezultatul reportat din actualizarea cu rata inflației a activelor ți a pasivelor nu reprezintă elemente similar cheltuielilor.
- pentru sumele înregistrate în rezultatul reportat provenite din alte ajustări ca urmare a implementării Standardelor internaționale de raportare financiară cu excepția sumelor care provin din provizioane specifice și a sumelor care provin din actualizarea cu rata inflației sunt elemente similar veniturilor.

6.4. Consecințe fiscale ale operațiunilor de reorganizare și lichidare a entităților

Aplicarea măsurilor de reorganizare și lichidare a entităților atrag numeroase consecințe fiscale asupra entităților implicate de regulă în astfel de operațiuni.

Cunoașterea legislației fiscale dar și a entităților implicate în reorganizare și lichidare presupune luarea măsurilor celor mai adecvate ca o societate să poată depăși momentul critic al lichidării, dar în egală măsură cunoașterea modului în care lichidarea poate aduce maximizarea averii debitoarei și îndestularea creditorilor.

Scanned with OKEN Scanner

Aplicarea măsurilor de reorganizare poate conduce uneori la consecințe diferite de propunerea inițială din lipsa cunoașterii și aplicarea necorespunzătoare a legislației fiscale.

6.4.1. Aplicarea măsurilor de reorganizare între legalitate și evaziune fiscală

De cele mai multe ori aplicarea măsurilor de reorganizare are ca unic scop înlăturarea unor pasive din patrimoniul entității debitoare de regulă obligații fiscale datorate bugetului de stat, terți și bănci.

Deși precizat expres[1] faptul că operațiunile de reorganizare nu au ca principal obiectiv evaziunea fiscală sau evitarea plății impozitelor, în practica curentă de cele mai multe ori acesta este scopul unei reorganizări.

Încă din întocmirea proiectului de fuziune sau divizare împărțirea elementelor patrimoniale este atributul exclusiv al conducerii entității, acestea maschează în publicarea acestor proiecte expunerea tuturor datoriilor pe care le are entitatea.

Astfel că publicarea raportului de fuziune sau divizare cuprinde propunerile făcute de conduceri cu privire la împărțirea patrimoniului de regulă transmițând noii societăți active cu care să-și poată desfășura activitatea în continuare și datorii care nu sunt presante din punct de vedere al termenelor sau condițiilor de plată.

Cum proiectul de fuziune sau divizare se publică în Monitorul Oficial al României și are termen de opoziție 30 de zile de la publicare, de cele mai multe ori creditorii nu cunosc intenția debitorului de a se reorganiza și nu întreprind nici o opoziție în acest sens.

Situație frecventă și în cazul creditorului bugetar care nu face opoziție atunci când entitatea propune fuziunea sau divizarea, ci constată reorganizarea acesteia după ce patrimoniul a fost preluat prin constituirea noii societăți.

De asemenea se constată că noua entitate înmatriculată fie a preluat toate activele și pasivele viabile în vederea desfășurării unei noi activități și entitatea veche rămâne cu datoriile și activele nefolositoare ulterior intrând în procedura falimentului, sau entitatea nouă preia datoriile și activele neviabile ulterior declarându-și starea de insolvență.

---

[1] *** Legea 571/2003 coroborată cu HG 44/2004 privind Codul fiscal cu normele metodologice de aplicare, actualizare: conform cu Hotărârea Guvernului nr. 84 din 6 martie 2013, disponibil.
http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Legislatie_R/Cod_fiscal_norme_2013.htm, art.27 alin. 3.

Scanned with OKEN Scanner

Situațiile privind trecerea datoriilor de pe o entitate pe alta este condiționată de situația financiară pe care o are entitatea care se reorganizează, de contractele încheiate cu terții sau băncile.

Deși precaute societățile bancare pun condiții privind acordul acestora cu privire la divizare sau fuziune, prin menținerea garanțiilor asiguratorii, de cele mai multe ori fie își dau acordul cu privire la acestea, fie nu răspund solicitării efectuate de entitate fie nu sunt de acord cu această propunere.

Uneori sunt de acord cu propunerea de reorganizare dar l-a constituirea noii societăți datorită lipsei de activitate fie nu mai prelungesc liniile de credit, fie solicită recuperarea integrală a acestora.

De aceea se observă că practicile curente relevă faptul că se preferă trecerea datoriilor pe o entitate nou și curățarea entităților vechi de datorii presante.

Entitatea care rămâne cu datorii de regulă întră în lichidare constatându-se că din activele existente nu își poate acoperii pasivele certe, lichide și exigibile.

Un alt aspect semnificativ îl constituie și datoriile față de societățile de leasing care de regulă încheie contracte de leasing financiar. Activele intrând în posesia utilizatorului l-a sfârșitul leasingului financiar, dar în situația reorganizării, în general își dau acordul cu privire la trecerea acestora în posesia unui alt utilizator.

O problemă mai deosebită o vor avea și terții care vor deveni creditori chirografari iar de cele mai multe ori prin lichidarea pasivului entității debitoare nu își vor acoperi creanțele pe care le au de încasat.

În privința obligațiilor fiscale pe care debitorul le înregistrează indiferent dacă este o entitate nouă sau veche, acestea vor genera accesorii și penalități suplimentare imposibil de plătit în lipsa activității sau a activelor care pot fi valorificate prin vânzare.

În situația fericită în care se face opoziție la proiectul de fuziune sau divizare în termen legal de către creditorul bugetar din practica curentă se observă că acesta fie nu este corespunzător reprezentat, fie nu știe să solicite instanței garantarea plății datoriei de entitatea degrevată de plata acesteia.

Consider că în acest sens ar fi utilă modificarea legislației fiscale prin condiționarea plății datoriilor bugetare la ambele societăți, sau garantarea acestora cu depozite colaterale efectuate în favoarea creditorului bugetar.

Scanned with OKEN Scanner

6.4.2. Recalcularea obligațiilor de plată urmare a operațiunilor de lichidare a entităților

Determinată de legislația fiscală în continuă schimbare, obligațiile fiscale administrate de stat prin intermediul Agenției Naționale de Administrare Fiscală suportă modificări continue inclusiv la societățile aflate în procedura lichidării.

În acest sens amintim faptul că recalcularea impozitului pe profit în situația revizuirii rezervelor și provizioanelor, dar și a scutirilor de impozit pe profit de care a beneficiat entitatea aflată în lichidare este o obligație exclusivă a lichidatorului judiciar.

De asemenea mă refer și la apariția modificării legislative cu privire la aplicarea T.V.A.-ului la încasare, modificare care determinată de data intrării în faliment a entității, poate să determine influențe pozitive și negative ale acesteia după cum urmează:

1. entitatea va înregistra un T.V.A. suplimentar la plată, în momentul încasării sau trecerii termenului de 90 de zile pentru T.V.A.-ul neexigibilă la încasare la începutul lichidării și devenit exigibil la momentul declarării.
2. entitatea v-a înregistra un T.V.A. de scăzut la plată în momentul plății sau trecerea termenului de 90 de zile pentru T.V.A.-ul neexigibilă la începutul lichidării și devenit exigibil la momentul declarării.

Din practica curentă am observat că acest lucru nu se realizează, deoarece de cele mai multe ori conducerea procedurii insolvenței este atribuția practicianului în insolvență și care în general de formație este jurist și nu are nici o noțiune de contabilitate.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 7.
STUDII DE CAZ ÎN RESTRUCTURAREA ŞI LICHIDAREA ENTITĂŢILOR

7.1. Studiu de caz privind combinarea de întreprinderii prin metoda achiziţiei

Se consideră că entitatea „A" achiziţionează 70% din acţiunile entităţii „B", costul de achiziţie fiind de 350.000 lei. La data achiziţiei bilanţurile celor două entităţi sunt prezentate în tabelul 7.1.

Înregistrările contabile privind această operaţiune de combinare prin achiziţia a 70% din acţiunile entităţii „B" de către entitatea „A" (cumpărătorul) sunt următoarele:

1. Achiziţionarea titlurilor de către cumpărător (entitatea A):

261 Titluri de participare (deţinute la entitatea „B")	=	5121 Conturi la bănci în lei	350.000

2. Integrarea entităţii „B" (achiziţionată în proporţie de 70%) în entitatea „A", care se înregistrează parcurgând două etape, şi anume:

2a. Cumularea activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii ale celor două entităţi:

2.112.000	%	=	%	2.112.000
400.000	211 Terenuri		1012Capital subscris vărsat	1.200.000
300.000	212 Construcţii			
620.000	213 Instalaţii tehnice şi maşini		106 Rezerve	190.000
			117 Profitul reportat	48.000
70.000	214 Alte instalaţii, utilaje şi mobilier		162 Credite bancare pe termen lung	530.000
350.000	261 Titluri de participare		151 Provizioane	10.000
	Conturi din clasa 3		401 Furnizori	110.000
90.000	Stocuri		Alte conturi din clasa 4	18.000
	411 Clienţi		472 Venituri în avans	6.000
22.000	471 Cheltuieli în avans			
10.000	531 Casa			
	512 Conturi la bănci			
20.000				
230.000				

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.1. Bilanţ la data achiziţiei pentru entitatea „A" şi „B"

Denumirea indicatorului	Entitatea „A"	Entitatea „B"
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
Terenuri	300.000	100.000
Construcţii	200.000	100.000
Instalaţii tehnice şi maşini	400.000	220.000
Alte instalaţii, utilaje şi mobilier	50.000	20
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL	**950.000**	**440.000**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
Stocuri	50.000	10.000
Creanţe comerciale	10.000	12.000
Casa	10.000	10.000
Conturi la bănci	510.000	70.000
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	**580.000**	**132.000**
C. CHELTUIELI în AVANS	4.000	6.000
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN		
Datorii comerciale – furnizori	80.000	30.000
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale şi datoriile privind asigurările sociale	10.000	8.000
total	**90.000**	**38.000**
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (B+C-D-I)	**490.000**	**98.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (A + E)	**1.440.000**	**538.000**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN		
Sume datorate instituţiilor de credit	400.000	130.000
Total datorii care trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an	**400.000**	**130.000**
H. PROVIZIOANE	4.000	6.000
I. VENITURI în AVANS	**4.000**	**2.000**
J. CAPITAL şi REZERVE		
Capital	900.000	300.000
Rezerve	100.000	90.000
Profitul sau pierderea reportat	36.000	12.000
CAPITALURI PROPRII – TOTAL	**1.036.000**	**402.000**

2b. Eliminarea titlurilor achiziţionate de către entitatea „A" la entitatea „B".

Pentru înregistrarea acestei operaţiuni se determină mai întâi fondul comercial, iar apoi se face partajul capitalurilor proprii ale entităţii „B".

Se consideră că următoarele elemente de activ ale entităţii „B" prezintă între valoarea justă şi valoarea bilanţieră:

- Construcţii – valoare justă 140.000 lei
- Instalaţii tehnice şi maşini – valoare justă 230.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

În tabelul 7.2. pentru determinarea fondului comercial s-au utilizat formulele $Fc = Ca - An \times p(\%)$ și $An = Aa - Da$.

Tabelul 7.2. Determinarea fondului comercial

Denumirea elementului	Valori (lei)
1. Costul de achiziție	350.000
2. Capitalurile proprii inițiale ale entității „B"	402.000
3. Diferența dintre valoarea justă și valoarea bilanțieră, total – din care: - terenuri și construcții (240.000 – 200.000) - instalații tehnice și mașini (230.000 – 220.000)	50.000
4. Capitalurile proprii ale entității „B" evaluate la valoarea justă (2 + 3)	452.000
5. Cota-parte din capitalurile proprii achiziționate (70%)	316.400
6. Fondul comercial pozitiv (goodwill) (Rd. 1 – Rd. 5)	33.600

Partajul capitalurilor proprii ale entității „B" este prezentat în tabelul 7.3.

Tabelul 7.3 Partajul capitalurilor proprii ale entității „B" (lei)

Denumirea elementului	Valoare totală	Entitatea A (70%)	Entitatea B (30%)
Capital subscris vărsat	300.000	210.000	90.000
Rezerve	90.000	63.000	27.000
Profitul reportat	12.000	8.400	3.600
Diferența dintre valoarea justă și valoarea bilanțieră: - terenuri și construcții (240.000 – 200.000) - instalații tehnice și mașini (230.000 – 220.000)	40.000 10.000	28.000 7.000	12.000 3.000
Total	452.000	316.400	135.600

Înregistrarea eliminării titlurilor entității „B" se face astfel:

485.600	%	=	%	485.600
300.000	1012 Capital subscris vărsat		261 Titluri de participare	350.000
90.000	106 Rezerve		462x Interese minoritare	135.600
	117 Profitul reportat			
30.000	211 Terenuri			
10.000	212 Construcții			
10.000	213 Instalații tehnice și mașini			
33.600	2071 Fond comercial			

Scanned with OKEN Scanner

Bilanțul entității rezultate în urma achiziționării entității „B" de către entitatea „A" este prezentat în tabelul 7.4.

Tabelul 7.4. Bilanțul entității rezultate în urma achiziționării

Denumirea elementului	Valoare (lei)
A. ACTIVE IMOBILIZATE	
Fond comercial pozitiv (goodwill)	33.600
Terenuri și construcții	740.000
Instalații tehnice și mașini	630.000
Alte instalații, utilaje și mobilier	70.000
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL	**1.473.600**
B. ACTIVE CIRCULANTE	
Stocuri	90.000
Creanțe comerciale	22.000
Casa și Conturi la bănci	250.000
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	**362.000**
C. CHELTUIELI în AVANS	10.000
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN	
Datorii comerciale – furnizori	110.000
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și datoriile privind asigurările sociale	18.000
total	**128.000**
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (B+C-D-I)	**238.000**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (A + E)	**1.711.600**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN	
Sume datorate instituțiilor de credit	530.000
Total datorii care trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an	**530.000**
H. PROVIZIOANE	10.000
I. VENITURI în AVANS	**6.000**
J. CAPITAL și REZERVE	
Capital	900.000
Rezerve	100.000
Profitul sau pierderea reportat	36.000
Interese minoritare	135.600
CAPITALURI PROPRII – TOTAL	**1.171.600**

7.2. Studiu de caz privind înregistrarea operațiunilor de fuziune prin absorbție

Filiera înregistrărilor operațiunilor de fuziune prin absorbție[1], în cazul în care societățile comerciale care fuzionează sunt independente, se prezintă în exemplele ce urmează.

[1] Ineovan F., Caciuc L., Dumitrescu D - Contabilitate aprofundată, Editura Mirton, Timișoara, 2011.

Scanned with OKEN Scanner

1. Două societăți comerciale care sunt independente fuzionează. SC „A" absoarbe SC „B" care după fuzionare se dizolvă. SC „A" absorbantă își reevaluează imobilizările corporale înainte de fuziune și înregistrează o creștere din reevaluare de 781.250 lei.

Bilanțurile entităților care fuzionează, întocmite după inventariere se prezintă tabelul 7.5.

Tabelul 7.5. Bilanț la data achiziției pentru entitatea „A" și „B"

Denumirea indicatorului	Entitatea „A"	Entitatea „B"
A. ACTIVE IMOBILIZATE (AI)		
II Imobilizări corporale (212-281)	2.125.000	287.500
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL	**2.125.000**	**287.500**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
I. Stocuri (371-397)	250.000	206.250
II. Creanțe (411- 491)	531.250	400.000
III. Casa și Conturi la bănci (512 ȘI 531)	62.500	12.500
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	**843.750**	**618.750**
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN		
Datorii comerciale – furnizori	968.750	306.250
total	**968.750**	**306.250**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (A+B - D)	**2.000.000**	**600.000**
J. CAPITAL și REZERVE		
I Capital social (1012)	500.000 (5.000A*100 lei/A)	312.500 (3.125A*100 lei/A)
III Rezerve din reevaluare (105)	781.250	-
IV Rezerve	718.750	287.500
CAPITALURI PROPRII – TOTAL	**2.000.000**	**600.000**

Valoarea globală a entității „B" în urma evaluării înregistrează o creștere de 337.500 lei față de activul net contabil.

1. determinarea activului net contabil (ANC) și a valorii aportului net (VAN) al celor două societăți

ANC = AI + AC – Datorii

SC „A" ANC = 2.125.000 + 843.750 – 968.750 = 2.000.000

VAN = ANC = 2.000.000

SC „B" ANC = 287.500 + 618.750 – 306.250 = 600.000

VAN = ANC + Creșterea de valoare

VAN = 600.000 + 337.500 = 937.500

Scanned with OKEN Scanner

2. determinarea valorii matematic contabile (VMC) a acțiunilor celor două societăți
   entitatea „A" VMC = 2.000.000/5.000 = 400 lei/A
   entitatea „B" VMC = 937.500/3.125 = 300 lei/A

3. determinarea raportului de schimb
   Raportul de schimb = 300/400 = 0,75
   adică pentru o acțiune a entitatea „B" se primește 0,75 acțiuni entitatea „A" sau la 4 acțiuni „B" se primesc 3 acțiuni „A

4. stabilirea numărului de acțiuni entitatea „A" care trebuie emise pentru remunerarea aportului entității „B"
   Nr. de acțiuni „A" = 3.125 * 0,75 = 2.343,75 = 2.344
   entitatea „A" va emite 2.344 acțiuni noi.

5. creșterea de capital la entitatea „A"
   Creșterea de capital la entitatea „A" = 2.344 * 100 = 234.400 lei

6. prima de fuziune
   Prima de fuziune = 937.500 – 234.400 = 703.100 lei

7. înregistrarea în contabilitatea entității absorbite entitatea „B" și a entității absorbante entitatea „A" a operațiunilor de fuziune.

Contabilizarea fuziunii la entitatea „B" absorbită

a) evidențierea totalității activelor transferate inclusiv a creșterii de valoare (AI + AC + creșterea de valoare)

461 „Debitori diverși" entitatea „A"	=	7583 „Venituri din cedarea activelor și alte operații de capital"		1.243.750

b) scăderea din evidență a activelor (AI + AC) transferate la valoarea din bilanț

6583 "Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"	=	%	906.250
		212 „Clădiri"	287.500
		371 „Mărfuri"	206.250
		411 „Clienți"	400.000
		512 „Conturi la bănci"	12.500

Scanned with OKEN Scanner

c) închiderea conturilor de venituri şi cheltuieli

7583 "Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital"	=	121 "Profit sau pierdere"	1.243.750

şi

121 "Profit sau pierdere"	=	6583 "Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital	906.250

d) evidenţierea elementelor de pasiv transferate (datorii şi capitaluri proprii)

401 „Furnizori"	=	461 „Debitori diverşi"	306.250

şi

%	=	456 „Decontări cu	937.500
1012 „Capital social subscris vărsat"		asociaţii privind capitalul"	312.500
106 „Rezerve"			287.500
121 „Profit sau pierdere"			337.500

e) regularizarea conturilor de datorii faţă de acţionarii entitatea „B" cu creanţele faţă de entitatea „A" absorbantă. (VAN)

456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"	=	461 „Debitori diverşi"	937.500

Contabilizarea fuziunii la SC „A" absorbantă

a) înregistrarea majorării capitalului şi a primei de fuziune

456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"	=	%	937.500
		1012 „Capital social subscris vărsat"	234.400
		1042 „Prime de fuziune"	703.100

b) preluarea elementelor de activ de la entitatea „B" la valoarea lor din bilanţ ţinând cont şi de creşterea de valoare care reprezintă un fond comercial preluat

%	=	456 „Decontări cu	1.243.750
207 „Fond comercial"		asociaţii privind	337.500
212 „Clădiri"		capitalul"	287.500
371 „Mărfuri"			206.250
411 „Clienţi"			400.000
512 „Conturi la bănci"			12.500

Scanned with OKEN Scanner

c) preluarea elementelor de natura datoriilor de la entitatea „B"

456 „Decontări cu asociații privind capitalul"	=	401 „Furnizori"	306.250

2. Se consideră că societățile A și B au hotărât să fuzioneze prin absorbția entității B de către entitatea A. *Bilanțurile celor două entități înainte de fuziune sunt prezentate în tabelul 7.6.*

Tabelul 7.6. Bilanț înainte de fuziune

Denumirea elementului	entitatea A	entitatea B
A. Active imobilizate		
• Cheltuieli de constituire	20.000	10.000
• Terenuri	300.000	100.000
• Construcții	200.000	100.000
• Instalații tehnice și mașini	400.000	220.000
• Alte instalații, utilaje și mobilier	50.000	20.000
Active imobilizate – Total	**970.000**	**450.000**
B. Active circulante		
• Stocuri	50.000	40.000
• Creanțe comerciale	10.000	12.000
• Casa	10.000	10.000
• Conturi la bănci	510.000	70.000
Active circulante – Total	**580.000**	**132.000**
C. Cheltuieli în avans	**4.000**	**6.000**
D. Datorii care trebuie plătite într-o perioadă □ 1 an		
• Datorii comerciale – furnizori	80.000	30.000
• Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și asig sociale	10.000	8.000
Total	**90.000**	**38.000**
E. Active circulante nete /datorii curente nete (B+C-D-I)	**490.000**	**108.000**
F. Total active minus datorii curente (A + E)	**1.460.000**	**548.000**
G. Datorii care trebuie plătite într-o perioadă □1 an Sume datorate instituțiilor de credit	420.000	140.000
Total	**420.000**	**140.000**
H. Provizioane	**4.000**	**6.000**
I. Venituri în avans	**4.000**	**2.000**
J. Capital și rezerve		
• Capital subscris și vărsat (număr de acțiuni)	900.000 (900 de acțiuni)	300.000 (200 de acțiuni)
• Rezerve	100.000	90.000
• Profitul sau pierderea reportată	36.000	12.000
Total capitaluri proprii	**1.036.000**	**402.000**

Scanned with OKEN Scanner

După evaluarea activului rezultă următoarele plusuri de valoare:

- la entitatea A: 100.000 lei, compusă din 85.000 lei la *Construcții* și 15.000 lei la *Instalații tehnice și mașini*;
- la entitatea B: 50.000 lei, compusă din 40.000 lei la *Construcții* și 10.000 lei la *Instalații tehnice și mașini.*

a) Determinarea activului net corectat

Tabelul 7.7. Determinarea activului net corectat

Denumirea elementului	entitatea A	entitatea B
1. Capitaluri proprii	1.036.000	402.000
2. Cheltuieli de constituire (active fictive)	20.000	10.000
I. Activul net contabil (Rd. 1 – Rd. 2)	**1.016.000**	**392.000**
3. Plusvalori rezultate din evaluare	100.000	50.000
4. Impozit pe profit asupra plusurilor de valoare (16%)	16.000	8.000
II. Activul net corectat (Rd. I + Rd. 3 – Rd. 4)	**1.100.000**	**434.000**

b) Se determină valoarea intrinsecă a unei acțiuni:

- la entitatea A: $\frac{1.100.000}{900} = 1.222$ lei /acțiune;
- la entitatea B: $\frac{434.000}{200} = 2.170$ lei /acțiune.

c) Stabilirea raportului de schimb privind acțiunile: $\frac{2.170}{1.222} = 1,77$

Rezultă că entitatea A (absorbantă) trebuie să acorde 177 de acțiuni A pentru 100 de acțiuni ale entității B (absorbită).

d) Determinarea numărului de acțiuni de emis de către entitatea A (absorbantă) pentru remunerarea aportului net la fuziune a entității B (absorbită):

$$\text{Numărul de acțiuni remunerate} = \frac{434.000}{1.222} = 355 \text{ acțiuni } \textit{sau}$$

$$\text{Numărul de acțiuni remunerate} = \frac{2.170}{1.222} \times 200 = 355 \text{ acțiuni.}$$

Rezultă că entitatea A va emite 355 de acțiuni pentru a remunera cele 200 de acțiuni ale entității B (absorbite).

e) Determinarea primei de fuziune, calculată ca un produs între numărul de acțiuni ce trebuie emise de către entitatea A pentru remunerarea aportului net la fuziune a entității B, pe de o parte, și diferența dintre valoarea intrinsecă a unei acțiuni a entității A și valoarea nominală a acesteia, pe de altă parte.

Prima de fuziune = (1.222 lei acțiune – 1.000 lei /acțiune) x 355 acțiuni = 78.810 lei.

Scanned with OKEN Scanner

7.3. Studiu de caz detaliat privind fuziunea prin absorţie

În studiul nostru de caz prezentăm etapele fuziunii entităţii **INFO CONSULTING SRL (entitate absorbantă)** cu entitatea **Q`SOFT IMPEX S.A. (entitate absorbită)** precum şi înregistrarea în contabilitate a principalelor operaţiunii privind fuziunea prin absorbţie.

Proiectul de fuziune a fost întocmit de către administratorul Entităţii Absorbante şi de către membrii consiliului de administraţie a Entităţii Absorbite, în baza prevederilor art. 241 din Legea Societăţilor, în conformitate cu prevederile Legii Societăţilor.

Fuziunea s-a realizat în forma legală a unei fuziuni prin absorbţie, aşa cum aceasta este reglementată de Legea Societăţilor, prin transferul universal al întregului patrimoniu al entităţii absorbite, care îşi încetează existenţa prin dizolvare, fără lichidare, către entitatea absorbantă.

Fuziunea se poate face şi între societăţi de forme diferite. Ca urmare a fuziunii prin absorbţie la entitatea absorbanta are loc o creştere de capital prin aport în active şi în datorii, iar la entitatea absorbita se produce dizolvarea şi atribuirea de părţi sociale ale entităţii absorbante către asociaţii entităţii absorbite.

La fiecare din societăţile care intra în fuziune, în baza hotărârilor adunărilor generale, administratorii întocmesc un proiect de fuziune.

Proiectul de fuziune, semnat de reprezentanţii entităţilor participante, se depune la oficiul registrului comerţului unde este înmatriculată fiecare entitate, însoţit de o declaraţie a entităţii care încetează sa existe în urma fuziunii, despre modul cum a hotărât sa stingă pasivul său.

Proiectul de fuziune vizat de judecătorul delegat, se publica în Monitorul Oficial al României, pe cheltuiala părţilor, cu cel puţin 30 de zile înaintea datelor şedinţelor în care adunările generale extraordinare urmează sa hotărască asupra fuziunii.

7.3.1. Prezentarea entităţilor care fuzionează

Prezentarea entităţii absorbante

Entitatea **INFO CONSULTING SRL** a fost înfiinţată în anul 2010, sediul acesteia fiind în Timişoara, Str. Brazilor, Nr.3, judeţul Timiş, înregistrată la Registrul Comerţului cu numărul J35/7697/2010, CUI 28605457. Principalul obiect de activitate fiind Activităţi de consultanţă în tehnologia informaţie (CAEN 6202).

Scanned with OKEN Scanner

Entitatea deține un număr de 20 de părți sociale, având o valoarea nominală totală de 200 LEI, reprezentând 100% din capitalul social. Produsele oferite de **INFO CONSULTING SRL** au la baza următoarele avantaje ce țin cont îndeaproape de nevoile clienților.

Prioritatea entității este să adauge valoare afacerii clienților și să participe la realizarea de performanțe în activitățile pe care aceștia o desfășoară. Acest lucru este posibil prin serviciile IT de calitate pe care echipa **INFO CONSULTING SRL**, care le oferă cu profesionalism.

Prezentarea entității absorbite

Entitatea **Q`SOFT IMPEX S.A.** a fost înființată în anul 1993, sediul acesteia fiind în Timișoara, Str. Paris, Nr. 7, județul Timiș, înregistrată la Registrul Comerțului cu numărul J35/1860/1993, CUI 5550622.

Obiectivul inițial: promovarea echipamentelor HEWLETT-PACKARD pe piața din România. Principalul obiect de activitate înainte de data fuziunii fiind Comerț cu ridicata al calculatoarelor, echipamentelor periferice și software-ului (CAEN 4651).

În 1994 obține recunoaștere PRIMA pentru HP Connect Select Corporate Reseller.

Entitatea și-a lărgit treptat oferta de produse, soluții și servicii IT, construind parteneriate strânse cu furnizori de produse, soluții și servicii IT, de talie mondială.

În August 2011 obține statutul HP ServiceONE Expert;.

Acționariatul era condus de Cristian Ilieș, alți acționarii fiind Marius Robescu, Adriana Ploscariu, Andrei Racsov.

În anul 2012 entitatea avea în jur de 100 de angajați și câteva sute de clienți, printre aceștia numărându-se Luxten, Omniasig.

Entitatea deține un număr de 90.000 de acțiuni, având o valoarea nominală totală de 900.000 LEI, reprezentând 100% din capitalul social.

Structura acționariatului la data întocmirii Proiectului de fuziune este următoarea:

- **INFO CONSULTING SRL** – deține un număr de 63.000 acțiuni, având o valoare nominală totală de 630.000 lei, reprezentând 70% din capitalul social;
- **Dl. Robescu Marius** - deține un număr de 18.000 acțiuni, având o valoare nominală totală de 180.000 lei, reprezentând 20% din capitalul social, și
- **Dl. Ilieș Cristian** - deține un număr de 9.000 acțiuni, având o valoare nominală totală de 90.000 lei, reprezentând 10% din capitalul social.

Scanned with OKEN Scanner

Cu un număr de peste 9.000 de intervenţii pe an, **Q`SOFT IMPEX S.A** asigură service şi suport în garanţie şi post garanţie pentru Servere HP şi IBM, UPS-uri APC, PC-uri şi Notebook-uri HP şi imprimante HP şi Xerox.

Entitatea **Q`SOFT IMPEX S.A.** pune la dispoziţie un pachet complet de servicii ce acoperă toate necesităţile clienţilor legate de tipărirea şi copierea documentelor. Mai mult, oferă posibilitatea de a integra în contract echipamente HP noi care se vor achiziţiona la începutul contractului, cât şi echipamente HP deţinute de clienţi. Asigură livrarea tuturor consumabilelor (tonere, hârtie).

Pentru ca clienţii să îşi poată concentra eforturile pe direcţiile principale ale business-ului, entitatea **Q`SOFT IMPEX S.A.** asigură personal calificat la sediul acestuia, ce preîntâmpină problemele apărute la nivelul infrastructurii şi departamentului IT.

Experienţa, calificările şi certificările membrilor echipei oferă suportul necesar pentru servicii IT de calitate, la un nivel înalt de profesionalism.

Misiunea entităţii **Q`SOFT IMPEX S.A.** este aceea de a oferi clienţilor soluţii şi servicii IT personalizate, având la bază profesionişti certificaţi la cel mai înalt nivel, având ca prim scop prosperitatea mediului de afaceri românesc.

7.3.2. Fundamentarea şi condiţiile fuziunii

Operaţiunile de fuziune sunt reglementate la Capitolul 2 „Fuziunea şi divizarea societăţilor" al Titlului VI „Dizolvarea, fuziunea şi divizarea societăţilor" din legea societăţilor.

MOTIVE DE NATURĂ ECONOMICĂ ŞI JURIDICĂ CE STAU LA BAZA FUZIUNII

Fuziunea acestor două entităţii a avut ca scop eficientizarea activităţii de comercializare de calculatoare, echipamente periferice şi software.

În condiţiile în care activităţi legate de tehnologia informaţiei şi echipamente IT erau desfăşurate atât de către entitatea absorbantă, cât şi de către entitatea absorbită, gestionarea, în cadrul unei singure entităţi juridice, a acestor activităţi va conduce la economii de cost, utilizarea mai eficientă a resurselor umane şi logistice, simplificarea raportărilor financiar-contabile, precum şi la o creştere generală a eficienţei operaţionale. Ca urmare a fuziunii, entitatea absorbantă va avea un potenţial sporit de susţinere a

Scanned with OKEN Scanner

nevoilor investiţionale pentru dezvoltarea şi modernizarea bazei materiale şi tehnologice necesare pentru desfăşurarea activităţilor legate de comerţul de calculatoare, echipamente şi software.

Din punct de vedere juridic, Legea 31/1990, republicata, cu modificările ulterioare, defineşte fuziunea ca fiind operaţiunea prin care una sau mai multe societăţi sunt dizolvate fără a intra în lichidare şi transfera totalitatea patrimoniului lor unei alte societăţi în schimbul repartizării către asociaţii entităţii sau entităţilor absorbite de părţi sociale la entitatea absorbanta si, eventual, al unei plăţi în numerar de maximum 10% din valoarea nominala a acţiunilor astfel repartizate, în **cazul fuziunii prin absorbţie**.

INFO CONSULTING SRL, în calitate de entitate absorbantă, fuzionează prin absorbţie cu Q`SOFT IMPEX S.A, în calitate de entitate absorbită.

Proiect de fuziune a fost întocmit spre consultare de către asociatul unic al entităţii absorbante şi de către acţionarii entităţii absorbite, în cadrul Adunărilor Generale Extraordinare, astfel:

- în cadrul Adunării Generale Extraordinare a Asociatului Unic nr. 4 din data de 12/11/2012 şi
- în cadrul Adunării Generale Extraordinare a Acţionarilor nr.1211 din data de 12/11/2012.

Pe baza hotărârilor menţionate anterior, Proiectul de fuziune a fost înregistrat la Oficiul Registrului Comerţului de pe lângă Tribunalul Timiş împreună cu declaraţia Entităţii Absorbite despre modul în care a hotărât să stingă pasivul său, precum şi împreună cu declaraţia cu privire la modalitatea de publicare a prezentului Proiect de Fuziune, conform prevederilor art. 242 din Legea Societăţilor.

Condiţiile fuziunii

Ca urmare a aprobării Proiectului de fuziune de către asociatul unic al entităţii absorbante şi respectiv de către acţionarii entităţii absorbite, INFO CONSULTING S.R.L a fuzionat, în calitate de entitate absorbantă, cu Q`SOFT IMPEX S.A., în calitate de entitate absorbită.

Entitatea absorbită a fost dizolvată fără lichidare şi, potrivit prevederilor legale, a fost radiată de la Oficiul Registrului Comerţului unde era înmatriculată.

Ca rezultat al fuziunii, activele şi pasivele entităţii absorbite au fost transferate către entitatea absorbantă la data efectivă a fuziunii (**30 iunie 2013**), operând un transfer universal, atât în raporturile dintre entitatea absorbantă şi entitatea absorbită, cât şi în raporturile cu terţii.

Scanned with OKEN Scanner

Entitatea absorbită îşi desfăşoară activitatea şi printr-o serie de puncte de lucru. Urmare a fuziunii, aceste puncte de lucru au fost preluate de către Entitatea absorbantă, fiind incluse în actul constitutiv actualizat al acestei societăţi, conform prevederilor Legii Societăţilor.

De asemenea, sediul social actual al entităţii absorbite a fost transformat în sediu social al entităţii absorbante şi inclus ca atare în actul constitutiv actualizat al entităţii absorbante.

Ca urmare a fuziunii, entitatea absorbantă şi-a modificat obiectul principal de activitate cu cel al entităţii absorbite, noul obiect de activitate fiind inclus în actul constitutiv actualizat al entităţii absorbante.

În ceea ce priveşte salariaţii entităţii absorbite, aceştia au devenit de drept salariaţi ai entităţii absorbante de la data efectivă a fuziunii, în temeiul şi în condiţiile prevăzute de Legea nr. 67/2006 privind protecţia drepturilor salariaţilor în cazul transferului entităţii, unităţii sau a unor părţi ale acestora. De asemenea, transferul salariaţilor entităţii absorbite se va realiza cu respectarea formalităţilor de notificare şi înregistrare la Inspectoratul teritorial de muncă competent.

Contractele în vigoare la data efectivă a fuziunii, încheiate de către entitatea absorbită au fost transferate la entitatea absorbantă, această entitate subrogându-se în toate drepturile şi obligaţiile rezultând din sau în legătură cu aceste contracte, inclusiv, dar fără a se limita la, dreptul de a încasa creanţele exigibile şi obligaţia de a plăti debitele ajunse la scadenţă pe care entitatea absorbită le datorează în baza acestor contracte creditorilor săi.

Având în vedere transferul universal al patrimoniului Entităţii Absorbite către Entitatea Absorbantă, în cadrul acestuia s-au transferat şi drepturile şi obligaţiile derivând din avizele, certificările, autorizaţiile, permisele şi licenţele emise în trecut în favoarea Entităţii Absorbite şi care privesc activitatea acesteia.

Data de referinţă a situaţiilor financiare ale entităţii absorbante şi entităţii absorbite, întocmite în vederea fuziunii. Asociatul unic al entităţii absorbante şi acţionarii entităţii absorbite au stabilit că data de referinţă pentru situaţiile financiare ale societăţilor participante la fuziune (data de referinţă a bilanţurilor contabile ale entităţilor participante la fuziune) să fie 30 iunie 2013. În consecinţă, situaţiile financiare ale entităţii absorbante şi ale entităţii absorbite au fost întocmite pe baza datelor financiare şi contabile la 30 iunie 2013.

Metoda de evaluare a patrimoniului entităţilor participante la fuziune

Elementele de activ şi de pasiv ale fiecăreia dintre societăţile participante la fuziune au fost evaluate astfel:

Scanned with OKEN Scanner

- În cazul Entității Absorbante, la valorile înscrise în bilanțul de la data de referință 30 iunie 2013, ajustate în virtutea plusului de valoare atribuibil participației deținute în Entitatea Absorbită în urma evaluării activului net al acesteia conform Raportului de evaluare nr. 2376/07.06.2013;
- În cazul Entității Absorbite, la valorile înscrise atât în Raportul de evaluare nr 2376 din data de 07/06/2013 cât și în bilanțul de la data de referință 30 iunie 2013.

Bilanțul contabil de referință al entității absorbante, precum și cel al entității absorbite au fost întocmite potrivit Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene, aprobate prin Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 3055/2009. Bilanțul de referință al Entității Absorbante a fost auditat în conformitate cu dispozițiile OUG nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

7.3.3. Stabilirea și evaluarea activului și pasivului entităților care fuzionează

Întocmirea situațiilor financiare se realizează de către compartimentul financiar-contabil din cadrul entității, cu respectarea prevederilor Ordinului 3055 din 2009[1] privind reglementările contabile în conformitate cu directivele europene, în funcție de mărimea entității urmând a fi auditate dacă este cazul și aprobate de conducerea entității și de către asociați sau acționari, *constituind punctul de pornire în vederea întocmirii proiectului de fuziune.*

În vederea realizării operațiilor de fuziune societățile care urmează a fi supuse acestei operațiuni, au obligația întocmirii situațiilor financiare înainte de fuziune, situații care se au la bază inventarierea tuturor elementelor de activ și pasiv realizate în perioada anterioară, situație financiară a cărei dată, este data proiectului de fuziune.

Bilanțul entității absorbante, la 30 iunie 2013, este prezentat în tabelul 7.8, iar bilanțul Entității Absorbite, la 30 iunie 2013, este prezentat în tabelul 7.9.

---

[1] În cazul societăți noastre, iar în cazul fuziuni după 1 ianuarie 2015 se aplică Ordinul 1802 din 29 decembrie 2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, Publicat în M. O. nr. 963 din 30 decembrie 2014

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.8. BILANȚUL SC „INFO CONSULTING SRL" la data de 30.06.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 30.06.2013
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	01	
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	02	
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE, din care	03	**15.764.509**
Acțiuni deținute la entitățile afiliate		15.373.904
Alte împrumuturi		390.605
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	04	**15.764.509**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	05	
II. CREANȚE, din care	06	100
Alte creanțe		100
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT	07	
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI	08	**160.524**
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	09	**160.624**
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	
D. DATORII PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA DE PÂNĂ LA UN AN , din care	11	5.195.027
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și altè datorii pentru asigurările sociale		5.195.027
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE (rd.09+10-11-19)	12	**(5.034.403)**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE (rd. 04+12)	13	**10.730.106**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN, din care	14	**11.166.203**
Sume datorate instituțiilor de credit		6.198.165
Sume datorate entităților afiliate		1.320.371
Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale și datoriile pt asig sociale		3.647.667
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	
I. VENITURI în AVANS	16	
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	200
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	200
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)	29	
IV. REZERVE (ct. 106)	30	
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117)	34	**(240.411)**
VI. Profitul sau pierderea exercițiului financiar	36	**(195.886)**
Repartizarea profitului (ct. 129)	38	-
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	**(436.097)**
Patrimoniul public (ct. 1016)	40	
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**(436.097)**

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.9. BILANȚUL ENTITĂȚII „Q' SOFT IMPEX" la data de 30.06.2013

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD 30.06.2013
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	1	
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE, din care	2	1.207.234
Terenuri și construcții		67.855
Instalații tehnice și mașini		1.037.626
Alte instalații, utilaje și mobilier		11.260
Avansuri și imobilizări corporale în curs de execuție		90.493
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	3	
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	4	1.207.234
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI	5	5.919.494
Produse finite și mărfuri		5.919.494
II. CREANȚE, din care	6	9.620.891
Creanțe comerciale		9.560.825
Alte creanțe		60.066
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI	8	1.468.387
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	9	17.008.772
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	60.611
D. Datorii plătite într-o perioada de până la un an, din care	11	8.709.720
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și alte datorii pt asig sociale		536.267
Datorii comerciale – furnizori		8.173.453
E. Active circulante nete/ datorii curente nete (rd.09+10-11	12	8.236.869
F. Total active minus datorii curente (rd. 04+12)	13	9.444.103
G. Datori plătite într-o perioada mai mare de un an, din care	14	359.148
Sume datorate instituțiilor de credit		359.148
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	904.667
Alte provizioane		904.667
I. VENITURI în AVANS, din care:	16	122.794
venituri înregistrate în avans	18	122.794
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	900.000
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	900.000
IV. REZERVE, din care	30	197.735
Rezerve legale		180.000
Alte rezerve		17.735
V. PROFITUL REPORTAT (A) (ct. 117)	34	7.002.115
VI. PROFITUL EXERCIȚIULUI FINANCIAR	36	82.438
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+29+30-31+32-33+34-35+36-37-38)	39	8.180.288
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	8.180.288

Scanned with OKEN Scanner

7.3.4. Componența activului net al entităților care fuzionează

Procedurile contabile utilizate la fuziune pornesc din calculul activului net contabil care se stabilește ca și diferență între total active minus total datorii.

Considerăm că determinarea activului net contabil este un prim pas foarte important în fuziunea entităților implicate. **Activ net contabil = Total active –Total datorii**

Componența activului net al entității absorbante la 30 iunie 2013 este prezentată în tabelul 7.10, iar al entității absorbite în tabelul 7.11.

Tabelul 7.10. Componența activului net al entității absorbante la 30 iunie 2013

Denumirea indicatorului	30-06-13
TOTAL ACTIV MINUS DATORII CURENTE	10.730.106
Total Datorii pe perioadă mai mare de un an	11.166.203
Provizioane pentru impozite	-
Alte provizioane	-
Subvenții pentru investiții	-
ACTIV NET	**-436.097**
Capital social	200
Prime legate de capital	-
Rezerve legale	-
Rezerve reprezentând surplusul din reevaluare	-
Alte rezerve	-
Rezultatul reportat	-240.411
Profit curent /(Pierdere curentă)	-195.886
Repartizarea profitului	-
Alte fonduri	-
Patrimoniu net	**-436.097**

Ca urmare **a evaluării activului net**, efectuată în acord cu dispozițiile legale în vigoare, respectiv în acord cu Normele Metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a societăților, aprobate prin Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1376/2004 („Normele") și a reglementărilor contabile date în aplicarea Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare la nivelul celor două Societăți menționăm următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.11. Componenţa activului net al entităţii absorbite la 30 iunie 2013

Denumirea indicatorului	30-06-13
TOTAL ACTIV MINUS DATORII CURENTE	9.444.103
Total Datorii pe perioadă mai mare de un an	-359.148
Provizioane pentru impozite	
Alte provizioane	-904.667
Subvenţii pentru investiţii	
ACTIV NET	8.180.288
Capital social	900.000
Prime legate de capital	
Rezerve legale	180.000
Rezerve reprezentând surplusul din reevaluare	
Alte rezerve	17.735
Rezultatul reportat	7.002.115
Profit curent /(Pierdere curentă)	82.438
Repartizarea profitului	
Alte fonduri	
Patrimoniu net	8.180.288

- **La nivelul entităţii absorbante (INFO CONSULTING SRL)** – valoarea activului net rezultată în urma evaluării înregistrează un plus de valoare faţă de valoarea contabilă la data 30 iunie 2013, datorat strict evaluării participaţiei deţinute de Entitatea Absorbantă în Entitatea Absorbită, ca urmare a plusului de valoare identificat în activul net al Entităţii Absorbite.
- **La nivelul entităţii absorbite (Q`SOFT IMPEX S.A.)** – evaluarea a fost efectuată de către entitatea de evaluare independentă GIA CONSULTING S.R.L, în baza contractului nr. 101/01.06.2013. Conform raportului de evaluare anexat proiectului de fuziune, evaluatorul a evaluat activele şi pasivele entităţii absorbite, identificând un plus de valoare a activului net al entităţii datorat următoarelor elemente: ***marca Q`Soft evaluată la valoarea de 13.084.670 lei şi relaţia contractuală cu furnizorii HP şi Microsoft evaluată la valoarea de 3.881.409 lei.*** Având în vedere faptul că aceste două elemente sunt generate intern în cadrul entităţii absorbite, conform Reglementărilor contabile prevăzute de Ordinul 3055/2009, acestea nu pot fi recunoscute în contabilitatea entităţii absorbite, însă ele au fost luate în calculul raportului de schimb al acţiunilor, precum şi în contabilitatea entităţii rezultate în urma fuziunii.

Scanned with OKEN Scanner

În urma evaluării efectuate de către societățile participante la fuziune, s-au calculat aporturile nete la fuziune ale entității absorbante și ale entității absorbite astfel:

Aport net Entitatea Absorbită	=	*activ net contabil+ plus de valoare reprezentând marca și valoarea prezentă a contractelor cu furnizorii HP și Microsoft*

Aport net Entitatea Absorbită = 8.180.288 lei +16.966.079 lei = ***=25.146.367 lei***

Aport net Entitatea Absorbantă	=	*activ net contabil + valoarea justă a activului net deținut la Entitatea Absorbită proporțional cu acțiunile deținute – valoarea de achiziție a acțiunilor în Entitatea Absorbită*

Aport net Entitatea Absorbantă = (436.097 lei)+70%*25.146.367 lei– 15.373.904 lei = ***1.792.456 lei***

Tabelul 7.12. Situația aportului net

Entitatea	Aport net (lei)
Entitatea Absorbită (Q`SOFT IMPEX S.A.)	25.146.367
Entitatea Absorbantă (INFO CONSULTING S.R.L)	1.792.456

7.3.5. Raportul de schimb al acțiunilor

În cazul fuziunii prin absorbție pentru determinarea raportului de schimb al acțiunilor/părților sociale se efectuează următoarele etape:

a) Determinarea valorii contabile a acțiunilor/părților sociale ale entităților care fuzionează

$$VMC = \frac{\text{Valoarea aportului net}}{\text{Nr. acțiuni/părți sociale}} \quad sau \quad VMC = \frac{\text{Activ net contabil}}{\text{Nr. acțiuni/părți sociale}}$$

atunci când se folosește metoda evaluării patrimoniale pentru evaluarea globală a entităților, și în acest caz valoarea aportului net este egală ca valoarea activului net contabil.

b) Stabilirea raportului de schimb

$$\text{Raport de schimb} = \frac{\text{VMC a acțiunilor entității absorbite}}{\text{VMC a acțiunilor entității absorbante}}$$

Scanned with OKEN Scanner

Notă: Acest raport de schimb este verificat şi aprobat de experţi independenţi care vor preciza în raportul întocmit către acţionari/asociaţi că acesta este corect şi rezonabil.

Aporturile nete stabilite în urma evaluării activelor şi a pasivelor, astfel cum au fost determinate anterior, au fost luate în considerare pentru a se calcula raportul de schimb al acţiunilor.

Raportul de schimb al acţiunilor a fost determinat potrivit prevederilor legale în vigoare, respectiv potrivit Normelor şi a reglementărilor contabile date în aplicarea Legii contabilităţii nr. 82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

Valoarea justă a unei acţiuni a fost calculată ca raport între aporturile nete ale entităţilor participante la fuziune şi numărul de acţiuni emise de acestea, după cum sunt prezentate în tabelul 7.13

Tabelul 7.13. Calculul valorilor juste (în urma evaluării) ale acţiunilor emise de entitatea absorbantă şi entitatea absorbită

Element	Entitate Absorbantă (Info Consulting S.R.L)	Entitate Absorbită (Q` Soft Impex S.A.)
Aport net (lei)	1.792.456	25.146.367
Număr acţiuni	20	90.000
Valoarea justă a unei acţiuni (lei)	89.622,80	279,4

Calculul raportului de schimb

Având în vedere că entitatea absorbantă va prelua toate obligaţiile entităţii absorbite, raportul de schimb al acţiunilor determinat în scopul fuziunii este următorul:

$$\text{Raport de schimb al acţiunilor} = \frac{279{,}40}{89.622{,}8} = 0{,}00311$$

7.3.6. Numărul de acţiuni ce urmează a fi emise de entitatea absorbantă în urma fuziunii

Numărul de acţiuni ce urmează a fi emise de entitatea absorbantă în urma fuziunii este calculat prin împărţirea aportului net al entităţii absorbite la valoarea justă a unei acţiuni a entităţii absorbante.

Având în vedere că raportul de schimb al acţiunilor stabilit prin raportarea valorii juste a unei acţiuni a entităţii absorbite la valoarea justă a unei acţiuni a entităţii absorbante este de 0,00311 iar entitatea absorbită are

Scanned with OKEN Scanner

90.000 acțiuni, a fost determinat un număr de 280 acțiuni ce trebuie emise de entitatea absorbantă pentru a remunera aportul net de fuziune, astfel:

$$\textit{Nr. acțiuni de emis de societatea absorbantă} = \frac{\text{activ net al entității absorbite}}{\text{valoare justă a unei acțiuni a societății absorbante}}$$

$$\textit{Nr. acțiuni de emis de societatea absorbantă} = \frac{25.146.367}{89.622,8}$$

$$= 280 \text{ acțiuni}$$

Sau

Nr. acțiuni de emis de entitatea absorbantă = nr. acțiuni entitate absorbită * raport de schimb

Număr acțiuni de emis de entitatea absorbantă = 90.000 x 0,00311 = **280 acțiuni**

Trebuie precizat faptul că entitatea absorbantă deține 70% din entitatea absorbită fiind în situația de a se remunera pe sine și, prin urmare, acțiunile deținute de entitatea absorbantă în entitatea absorbită nu se vor mai emite, emițându-se doar diferența de 30% pentru ceilalți doi acționari ai entității absorbite, astfel:
Acțiuni ce trebuie emise = 30%*280 acțiuni = 84 acțiuni, la valoare nominală de 10 lei/acțiune, reprezentând așadar contravaloarea a 840 lei.

7.3.7. Prima de fuziune

Prima de fuziune	=	total aport net al entității absorbite – majorarea de capital ca urmare a fuziunii + diferența pozitivă în activul net al entității absorbante din evaluarea acțiunilor

Prima de fuziune = 30%*25.146.367 lei – 840 lei + 2.228.553 lei
Prima de fuziune = *9.771.623 lei*

La prima de fuziune se vor adăuga și sumele echivalente activelor necorporale identificate prin raportul de evaluare, respectiv marca Q`SOFT, la valoarea justă de 13.084.670 lei și activul intangibil de natură contractuală reprezentat de relația comercială cu furnizorii, la valoarea justă de 3.881.409 lei. Prin urmare, prima de fuziune finală va fi de 26.737.702 lei.

Scanned with OKEN Scanner

Din prima de fuziune rezultată se vor anula acțiunile deținute la entitatea absorbită, iar ulterior se vor repune, cu prioritate, rezervele entității absorbite în bilanțul post-fuziune, iar diferența rămasă va fi înregistrată ca primă de fuziune în contul 1042 din bilanțul post-fuziune. Astfel, la nivelul entității absorbante vor avea loc următoarele operațiuni:

- anularea valorii acțiunilor deținute la entitatea absorbită, în suma de 15.373.904 lei;
- menținerea în conturi analitice distincte, prin reconstituirea din prima de fuziune, a sumei de 197.735 lei, reprezentând rezervele legale și alte rezerve ce au aparținut entității absorbite, precum și a provizioanelor de riscuri și cheltuieli în sumă de 904.667 lei, astfel încât după data înregistrării la Oficiul Registrului Comerțului a fuziunii, rezervele legale ale entității absorbante vor fi în sumă totala de 180.000 lei, în timp ce suma totală a altor rezerve va fi de 17.735 lei, iar suma provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli va fi de 904.667 lei, valorile existente a acestor rezerve și provizioane în entitatea absorbită;
- preluarea în analitic distinct a contului de rezultat reportat a rezultatului reportat al entității absorbite înregistrat până la data efectivă a fuziunii. În baza datelor existente în situațiile financiare de referință, rezultatul reportat al entității absorbite ce va fi preluat de entitatea absorbantă în urma fuziunii este de 7.082.553 lei;
- anularea (daca este cazul) a diferenței naționale de prima de fuziune ce nu poate fi aportata de entitatea absorbita și înregistrarea diferenței rămase din prima de fuziune în contul 1042 la entitatea absorbantă.

Ca urmare a fuziunii, entitatea absorbantă va fi o entitate cu răspundere limitată și va purta denumirea Q` SOFT IMPEX S.R.L, sediul social va fi în Timișoara, *Str. Paris, nr.7 iar obiectul principal de activitate va fi comerțul cu ridicata al calculatoarelor, echipamentelor periferice și software-ului (Cod CAEN 4651). Toate aceste elemente vor fi incluse ca atare în actul constitutiv actualizat al entității absorbante în urma fuziunii.*

7.3.8. Bilanțul după fuziune în baza situațiilor financiare la data de referință

Ambele societăți participante la Fuziune au întocmit bilanțul contabil de Fuziune la data de referință 30 iunie 2013.

Scanned with OKEN Scanner

Bilanțul post-fuziune este întocmit prin consolidarea bilanțurilor contabile ale Entității Absorbante și respectiv a Entității Absorbite, efectuând și înregistrările contabile aferente recunoașterii activelor necorporale distincte rezultate în urma evaluării independente (marca Q`SOFT și activul necorporal reprezentând valoarea relației comerciale stabile cu principalii furnizori), recunoașterea contabilă a acestor active fiind permisă în contextul achiziției lor de către Entitatea Absorbantă în urma Fuziunii.

Așadar, operațiunile contabile efectuate la nivelul Entității Absorbante cu ocazia Fuziunii vor fi în principal următoarele:

- înregistrarea creșterii de capital social ca urmare a Fuziunii, precum și a primei de fuziune rezultate;
- preluarea activelor Entității Absorbite, la valorile lor contabile;
- înregistrarea activelor necorporale rezultate în urma evaluării Entității Absorbite, respectiv marca Q`SOFT, la valoarea justă de 13.084.670 lei și activul intangibil de natură contractuală reprezentat de relația comercială cu furnizorii, la valoarea justă de 3.881.409 lei, în contrapartidă cu creșterea primei de fuziune;
- anularea participației deținute de entitatea absorbantă în entitatea absorbită, din prima de fuziune;
- repunerea din prima de fuziune a tuturor elementelor de rezerve existente în bilanțul entității absorbite (rezervă legală, alte rezerve, rezultat reportat), precum și a provizioanelor de riscuri și cheltuieli ale entității absorbite.

În urma operațiunilor descrise în secțiunea de mai sus, a fost întocmit bilanțul post – fuziune al entității absorbante, bilanț care se prezintă ca în tabelul 7.14.

Fuziunea va avea loc și va produce efecte începând cu data de 1 ianuarie 2014 („Data Efectivă a Fuziunii"). Această dată este și data la care, conform prevederilor art. 241 lit. j) din Legea Societăților, tranzacțiile entității absorbite sunt considerate din punct de vedere contabil ca aparținând entității absorbante.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 3.14. BILANȚ POST-FUZIUNE Q` SOFT IMPEX S.R.L

Denumirea indicatorului	Nr. rd.	SOLD
A	B	1
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE, din care	1	**16.966.079**
Concesiuni, brevete, licențe, mărci, drepturi și valori similare și alte imob necorp		16.966.079
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE, din care	2	**1.207.234**
Terenuri și construcții		67.855
Instalații tehnice și mașini		1.037.626
Alte instalații, utilaje și mobilier		11.260
Avansuri și imobilizări corporale în curs de execuție		90.493
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE, din care	3	**390.605**
Alte împrumuturi		390.605
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL (rd. 01 la 03)	4	**18.563.918**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
1. STOCURI, din care	5	**5.919.494**
Produse finite și mărfuri		5.919.494
II. CREANȚE, din care	6	**9.620.991**
Creanțe comerciale		9.560.825
Alte creanțe		60.166
IV. CASA și CONTURI LA BĂNCI	8	1.628.911
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL (rd. 05 la 08)	9	17.169.396
C. CHELTUIELI în AVANS (ct. 471)	10	60.611
D. Datorii plătite într-o perioada de până la un an , din care	11	13.904.747
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și alte datorii pt asig social		5.731.294
Datorii comerciale – furnizori		8.173.453
E. Active circulante nete/ datorii curente nete (rd.09+10-11	12	**3.202.466**
F. Total active minus datorii curente (rd. 04+12)	13	**21.766.384**
G. DATOR1I PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADA MAI MARE DE UN AN, din care	14	**11.525.351**
Sume datorate instituțiilor de credit		6.557.313
Sume datorate entităților afiliate		1.320.371
Alte datorii, inclusiv datoriile fiscale și datoriile pentru asigurările sociale		3.647.667
H. PROVIZIOANE (ct. 151)	**15**	904.667
Alte provizioane		904.667
I. VENITURI în AVANS	16	122.794
J. CAPITAL și REZERVE		
I. CAPITAL (rd. 24+25+26+27). din care:	23	1.040
1. capital subscris vărsat (ct. 1012)	24	1.040
II. PRIME DE CAPITAL (ct. 104)	28	2.489.335
IV. REZERVE, din care	30	197.735
Rezerve legale		180.000
Alte rezerve		17.735
V. PROFITUL SAU PIERDEREA REPORTAT (A) (ct. 117) Sold C	34	6.844.142
VI. PROFITUL SAU PIERDEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR (ct. 121)	36	-195.886
CAPITALURI PROPRII - TOTAL (rd. 23+28+30+34+36)	39	**9.336.366**
CAPITALURI - TOTAL (rd. 39+40)	41	**9.336.366**

Scanned with OKEN Scanner

Data Efectivă a Fuziunii este convenită de către cele două societăți participante la fuziune în conformitate cu art. 249 lit. b) din Legea Societăților și îndeplinește condițiile impuse de această dispoziție legală, nefiind:

- ulterioară încheierii exercițiului financiar curent al entității absorbante, și
- anterioară încheierii ultimului exercițiu financiar încheiat al entității absorbite.

Capitalul social și acționarii entității absorbante după fuziune. Ca urmare a operațiunilor descrise în secțiunile de mai sus, capitalul social al entității absorbante va fi de 1040 lei, împărțit în 104 părți sociale cu o valoare nominală de 10 lei fiecare.

Structura deținerii și a capitalului social în cadrul entității absorbante după fuziune este prezentată în tabelul 7.15.

Tabelul 7.15. Structura deținerii și a capitalului social în cadrul entității absorbante după fuziune

Nr. crt.	Denumirea asociatului	Nr. de părți sociale	Valoarea nominală (lei)	Valoarea capitalului social (lei)	Cota de participare (%)
1	Info Consulting SRL	20	10	200	19,23%
2	Robescu Marius	56	10	560	53,85%
3	Ilieș Cristian	28	10	280	26,92%
4	**TOTAL**	104	10	1040	100%

Datele de identificare ale entității absorbante după fuziune sunt cele prezentate în tabelul 7.16.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.16. Datele de identificare ale entității absorbante după fuziune

Denumire	Entitatea Q` SOFT IMPEX S.R.L
Forma juridică	Entitate cu răspundere limitată
Sediul social	Str. Paris, Nr. 7, Timișoara, județul Timiș,
Număr de înregistrare la Registrul Comerțului	J35/7697/2010
Cod Unic de Înregistrare	28605457
Atribut fiscal	RO
Capital social	1040 lei
Număr acțiuni	104
Valoarea nominală a unei acțiuni	10 lei
Obiectul principal de activitate	*Cod CAEN 4651* - Comerț cu ridicata al calculatoarelor, echipamentelor periferice și software-ului.
Structura acționariatului	*INFO CONSULTING SRL* – deține un număr de 20 părți sociale, având o valoare nominală totală de 200 lei, reprezentând 19,23% din capitalul social *Dl. Robescu Marius* - deține un număr de 56 părți sociale, având o valoare nominală totală de 560 lei, reprezentând 53,85% din capitalul social și *Dl. Ilieș Cristian* - deține un număr de 28 părți sociale, având o valoare nominală totală de 280 lei, reprezentând 26,92% din capitalul social

Actualele punctele de lucru ale Entității Absorbite vor fi organizate ca sedii secundare ale Entității Absorbante.

7.3.9. Înregistrări contabile aferente fuziunii entităților Q`SOFT IMPEX S.A. și INFO CONSULTING SRL

Contabilizarea fuziunii la entitatea „Q`SOFT IMPEX S.A. ” - entitatea absorbită.

a) scoaterea din evidență a elementelor de natura capitalurilor proprii transferate:

%	=	456. Decontări cu	**8.180.288**
1012. capital subscris vărsat		acționarii/ asociații	900.000
1061. Rezerve legale		privind capitalul	180.000
1068. Alte rezerve			17.735
117. Rezultatul reportat			7.002.115
121. Profitul exercițiului financiar			80.438

Scanned with OKEN Scanner

b) scoaterea din evidență a elementelor de natura datoriilor transferate:

%	=	**892.** Bilanț de închidere	**10.096.329**
Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și alte datorii pentru asigurările sociale			536.267
1621. Sume datorate instituțiilor de credit			359.148
401. Datorii comerciale – furnizori			8.173.453
1518. Alte provizioane			904.667
472. venituri înregistrate în avans			122.794

c) scoaterea din evidență a elementelor de natura activelor transferate:

892. Bilanț de închidere	=	%	18.276.617
		212 construcții	67.855
		2131 Instalații tehnice și mașini	1.037.626
		214 Alte instalații, utilaje și mobilier	11.260
		231. Imobilizări corporale în curs de execuție	90.493
		345 și 371 Produse finite și mărfuri	5.919.494
		4111 Creanțe comerciale	9.560.825
		Alte creanțe	60.066
		5121 Conturi la bănci în lei	1.468.387
		471 Cheltuieli în avans	60.611

Contabilitatea fuziunii la entitatea „INFO CONSULTING SRL" – entitatea absorbantă

a) înregistrarea majorării capitalului social și a primei de fuziune:

456. Decontări cu acționarii/ asociații privind capitalul	=	%	**8.180.288**
		1012. capital subscris vărsat	840
		1042. prime de fuziune	2.489.335
		1061. Rezerve legale	180.000
		1068. Alte rezerve	17.735
		117. Rezultatul reportat	7.002.115
		121. Profitul exercițiului financiar	82.438

Scanned with OKEN Scanner

b) preluarea elementelor de natura activelor de la entitatea „**Q`SOFT IMPEX S.A.**”:

%	=	**891**. Bilanț de deschidere	**18.276.617**
212 construcții			67.855
2131 Instalații tehnice și mașini			1.037.626
214 Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale			11.260
231. Imobilizări corporale în curs de execuție			90.493
345 și 371 Produse finite și mărfuri			5.919.494
4111 Creanțe comerciale			9.560.825
Alte creanțe			60.066
5121 Conturi la bănci în lei			1.468.387
471 Cheltuieli în avans			60.611

c) preluarea elementelor de natura datoriilor de la entitatea „**Q`SOFT IMPEX S.A.** ”:

891. Bilanț de deschidere	=	%	**10.096.329**
		Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și alte datorii pentru asigurările sociale	536.267
		1621. Sume datorate instituțiilor de credit	359.148
		401. Datorii comerciale – furnizori	8.173.453
		1518. Alte provizioane	904.667
		472. venituri înregistrate în avans	122.794

7.4. Studiu de caz privind înregistrarea operațiunilor de fuziune prin contopire

Se consideră că societățile A și B au hotărât să **fuzioneze prin contopire**, înființându-se o nouă entitate C, care va primi activele și datoriile celor două entități dizolvate. Valoarea nominală a unei acțiuni la

Scanned with OKEN Scanner

entitatea C va fi de 1.000 lei. Bilanţurile celor două entităţi înainte de fuziune sunt prezentate în tabelul 7.17.

Tabelul 7.17. Bilanţ înainte de fuziune

Denumirea elementului	entitatea A	entitatea B
A. Active imobilizate		
• Terenuri	300.000	100.000
• Construcţii	200.000	100.000
• Instalaţii tehnice şi maşini	400.000	220.000
• Alte instalaţii, utilaje şi mobilier	50.000	20.000
Active imobilizate – Total	**950.000**	**440.000**
B. Active circulante		
• Stocuri	50.000	40.000
• Creanţe comerciale	10.000	12.000
• Casa	10.000	10.000
• Conturi la bănci	510.000	70.000
Active circulante – Total	**580.000**	**132.000**
D. Datorii care trebuie plătite într-o perioadă □ 1 an		
• Datorii comerciale – furnizori	80.000	30.000
• Alte datorii	7.000	8.000
Total	**87.000**	**38.000**
E. Active circulante nete /datorii curente nete (B+C-D-I)	**493.000**	**94.000**
F. Total active minus datorii curente (A+ E)	**1.443.000**	534.000
G. Datorii care trebuie plătite într-o perioadă □1 an		
• Sume datorate instituţiilor de credit	420.000	140.000
Total	**420.000**	**140.000**
J. Capital şi rezerve		
• Capital subscris şi vărsat	900.000	300.000
(număr de acţiuni – nr. A)	(900 de A)	(200 de
• Rezerve	100.000	A)
• Profitul sau pierderea reportată	23.000	90.000
Total capitaluri proprii	**1.023.000**	4.000
		394.000

După evaluarea patrimoniului rezultă următoarele *plusuri de valoare:*

- la entitatea A: 100.000 lei, compusă din 85.000 lei la *Terenuri şi construcţii* şi 15.000 lei la *Instalaţii tehnice şi maşini*;
- la B: 50.000 lei, compusă din 40.000 lei la *Terenuri şi construcţii* şi 10.000 lei *Instalaţii tehnice şi maşini.*

a) Activul net corectat la cele două entităţi este cel prezentat în tabelul 7.18.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.18. Determinarea activului net corectat

Denumirea elementului	entitatea A	entitatea B
1. Capitaluri proprii	1.023.000	394.000
2. Plusvalori rezultate din evaluare	100.000	50.000
3. Impozit pe profit asupra plusurilor de valoare (16%)	(16.000)	(8.000)
II. Activul net corectat (Rd. 1+ Rd. – Rd. 3)	**1.107.000**	**436.000**

b) Determinarea valorii intrinseci a acțiunilor:

- la entitatea A: $\frac{1.107.000}{900} = 1.230$ lei /acțiune;
- la entitatea B: $\frac{436.000}{200} = 2.180$ lei /acțiune.

c) Stabilirea numărului de acțiuni pe care trebuie să le emită entitatea C.

- Aportul entităților A și B în cadrul entității C este egal cu suma activului net corectat al celor două entități dizolvate, adică: **1.107.000 le + 436.000 lei = 1.543.000 lei.**
- Numărul de acțiuni ce trebuie să le emită entitatea C se obține împărțind suma activului net corectat la valoarea nominală a unei acțiuni C, adică: **1.543.000 lei : 1.000 lei /acțiune = 1.543 acțiuni C.**

d) Determinarea raportului de schimb dintre acțiunile entității C și acțiunile entităților A și B.

Raportul de schimb acțiuni C /acțiuni A = 1.230 : 1.000 = 1,23.

Raportul de schimb acțiuni C /acțiuni B = 2.180 : 1.000 = 2,18.

Cele 767 de acțiuni C vor fi împărțite între acționarii entităților A și B astfel:

- numărul de acțiuni ce revin acționarilor entității A = 1543 acțiuni C x (1.107.000 /1.543.000) = 1.107 acțiuni C;
- numărul de acțiuni ce revin acționarilor entității B = 1543 acțiuni C x (436.000 / 1.543.000) = 436 acțiuni C.

Contabilizarea acestor operațiuni va fi exemplificată în cadrul fiecărei entități în parte și prin aplicarea celor două metode, adică metoda rezultatului și metoda capitalizării.

7.4.1 Contabilizarea operațiilor la entitatea A

A.1. Metoda rezultatului

1. Înregistrarea creanței asupra entității C:

Scanned with OKEN Scanner

461 Debitori diverşi	=	**7583** Venituri din vânzarea de active	1.107.000

2. Înregistrarea transferului activelor şi datoriilor entităţii A către entitatea C:

1.630.000	%	=	%	1.630.000
420.000	**162** Credite bancare pe termen lung		**211** Terenuri	300.000
80.000	**401** Furnizori		**212** Clădiri	285.000
7.000	**Clasa 4** Alte datorii		**213** Instalaţii tehnice şi maşini	415.000
1.123.000	**6583** Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital		**214** Alte instalaţii şi mobilier	50.000
			Clasa 3 Stocuri	50.000
			411 Clienţi	10.000
			5311 Casa în lei	80.000
			5121 Conturi la bănci în lei	440.000

3. Înregistrarea primirii titlurilor de la entitatea C:

503 Acţiuni	=	**461** Debitori diverşi	1.107.000

4. Înregistrarea determinării rezultatului fuziunii:

7583 Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	=	**121** Profit şi pierdere	1.107.000

şi

121 Profit şi pierdere	=	**6583** Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital	1.123.000

5. Distribuirea acţiunilor pentru remunerarea drepturilor acţionarilor asupra activului net:

456 Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	**503** Acţiuni	1.107.000

A.2. Metoda capitalizării

1. Înregistrarea diferenţei din reevaluarea imobilizărilor corporale:

21x Imobilizări corporale	=	**105** Rezerve din reevaluare	100.000

2. Înregistrarea activului net transmis entităţii C:

	=	**456** Decontări cu asociaţii privind capitalul	1.123.000
%			
1012 Capital subscris vărsat			900.000
106 Rezerve			100.000
117 Rezultatul reportat			23.000
105 Rezerve din reevaluare			100.000

Scanned with OKEN Scanner

3. *Înregistrarea transferării activelor:*

892 Bilanț de închidere	=	**%**	1.630.000
		21x Imobilizări corporale	1.050.000
		Clasa 3 Stocuri	50.000
		411 Clienți	10.000
		5311 Casa în lei	80.000
		5121 Conturi la bănci în lei	440.000

4. *Înregistrarea transferării datoriilor:*

%	=	**892** Bilanț de închidere	1.630.000
162 Credite bancare pe termen lung			420.000
401 Furnizori			80.000
Clasa 4 Alte datorii			7.000
456 Decontări cu asociații privind capitalul			1.123.000

7.4.2. Contabilizarea operațiilor la entitatea B

B.1. Metoda rezultatului

1. Înregistrarea creanței asupra entității C:

461 Debitori diverși	=	**7583** Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital	436.000

2. Înregistrarea transferului activelor și datoriilor entității B către entitatea C:

622.000	%	=	%	622.000
140.000	**162** Credite bancare pe termen lung		**211** Terenuri	100.000
30.000	**401** Furnizori		**212** Clădiri	140.000
8.000	**Clasa 4** Alte datorii		**213** Instalații tehnice și mașini	230.000
444.000	**6583** Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital		**214** Alte instalații și mobilier	20.000
			Clasa 3 Stocuri	40.000
			411 Clienți	12.000
			5311 Casa în lei	10.000
			5121 Conturi la bănci în lei	70.000

3. Înregistrarea primirii titlurilor de la entitatea C:

503 Acțiuni	=	**461** Debitori diverși	436.000

Scanned with OKEN Scanner

4. Înregistrarea determinării rezultatului fuziunii:

7583 Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	=	**121** Profit şi pierdere	1.107.000

şi

121 Profit şi pierdere	=	**6583** Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital	444.000

5. Distribuirea acţiunilor pentru remunerarea drepturilor acţionarilor asupra activului net:

456 Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	**503** Acţiuni	436.000

B.2. Metoda capitalizării

1. Înregistrarea diferenţei din reevaluarea imobilizărilor corporale:

21x Imobilizări corporale	=	**105** Rezerve din reevaluare	50.000

2. Înregistrarea activului net(capitalurilor proprii) transmis entităţii C:

%	=	**456** Decontări cu asociaţii privind capitalul	444.000
1012 Capital subscris vărsat			300.000
106 Rezerve			90.000
117 Rezultatul reportat			4.000
105 Rezerve din reevaluare			50.000

3. Înregistrarea transferării activelor:

892 Bilanţ de închidere	=	%	622.000
		21x Imobilizări corporale	490.000
		Clasa 3 Stocuri	40.000
		411 Clienţi	12.000
		5311 Casa în lei	10.000
		5121 Conturi la bănci în lei	70.000

4. Înregistrarea transferării datoriilor:

%	=	**892** Bilanţ de închidere	622.000
162 Credite bancare pe termen lung			140.000
401 Furnizori			30.000
Clasa 4 Alte datorii			8.000
456 Decontări cu asociaţii privind capitalul			444.000

Scanned with OKEN Scanner

C. Contabilizarea operațiilor la entitatea C

C.1. Metoda rezultatului

1. Înregistrarea aporturilor la capital primite de la societățile A și B:

456 Decontări cu asociații privind capitalul	=	**1011** Capital subscris nevărsat	1.543.000
entitatea A			1.107.000
entitatea B			436.000

2. Înregistrarea preluării activelor de la entitatea A:

%	=	**456** Decontări cu asociații privind capitalul	1.630.000
21x Imobilizări corporale			1.050.000
Clasa 3 Stocuri			50.000
411 Clienți			10.000
5311 Casa în lei			80.000
5121 Conturi la bănci în lei			440.000

3. Înregistrarea preluării datoriilor de la entitatea A:

456 Decontări cu asociații privind capitalul	=	%	507.000
		162 Credite bancare pe termen lung	420.000
		401 Furnizori	80.000
		Clasa 4 Alte datorii	7.000

4. Înregistrarea preluării activelor de la entitatea B:

%	=	**456** Decontări cu asociații privind capitalul	622.000
21x Imobilizări corporale			490.000
Clasa 3 Stocuri			40.000
411 Clienți			12.000
5311 Casa în lei			10.000
5121 Conturi la bănci în lei			70.000

5. Înregistrarea preluării datoriilor de la entitatea B:

456 Decontări cu asociații privind capitalul	=	%	178.000
		162 Credite bancare pe termen lung	140.000
		401 Furnizori	30.000
		Clasa 4 Alte datorii	8.000

6. Înregistrarea modificării structurii capitalului (transformarea capitalului subscris nevărsat în capital subscris vărsat):

1011 Capital subscris nevărsat	=	**1012** Capital subscris vărsat	1.534.000

Scanned with OKEN Scanner

C.2. Metoda capitalizării

1. Înregistrarea capitalului primit de la societățile A și B:

456 Decontări cu asociații privind capitalul	=	**1012** Capital subscris vărsat	1.543.000
entitatea A			1.107.000
entitatea B			436.000

2. Înregistrarea preluării activelor de la entitatea A:

%	=	**891** Bilanț de deschidere	1.630.000
21x Imobilizări corporale			1.050.000
Clasa 3 Stocuri			50.000
411 Clienți			10.000
5311 Casa în lei			80.000
5121 Conturi la bănci în lei			440.000

3. Înregistrarea preluării activelor de la entitatea B:

%	=	**891** Bilanț de deschidere	622.000
21x Imobilizări corporale			490.000
Clasa 3 Stocuri			40.000
411 Clienți			12.000
5311 Casa în lei			10.000
5121 Conturi la bănci în lei			70.000

4. Înregistrarea preluării datoriilor de la entitatea A:

891 Bilanț de deschidere	=	%	507.000
		162 Credite bancare pe termen lung	420.000
		401 Furnizori	80.000
		Clasa 4 Alte datorii	7.000

5. Înregistrarea preluării datoriilor de la entitatea B:

891 Bilanț de deschidere	=	%	178.000
		162 Credite bancare pe termen lung	140.000
		401 Furnizori	30.000
		Clasa 4 Alte datorii	8.000

7.5. Studiu de caz privind lichidarea entităților olojan

Acest studiu prezintă lichidarea entității INSTALAȚII SRL entitate care a fost înființată în anul 1993 ca și entitate cu răspundere limitată, Număr de ordine în Registrul comerțului: **J35/844/1993,** Cod Unic de Înregistrare: **3983096** Atribut Fiscal: **RO.** Adresa: Loc. Timișoara, Str. Ion Mihalache nr. 10, parter, ap.5, județ Timiș.

Scanned with OKEN Scanner

Entitatea avea domeniul comerţului „Comerţ cu ridicata al echipamentelor şi furniturilor de fierărie pentru instalaţii sanitare şi de încălzire: cod CAEN 4674"

În 2003 a fost modificat statutul societăţii şi activitatea principală a devenit „Lucrări de instalaţii în construcţii şi comerţ cu furnituri de instalaţii şi materiale de construcţii".

Entitatea era recunoscuta pe plan local pentru promptitudinea şi seriozitatea de care dă dovada în piaţa de servici de mentenanţă pe clădiri rezidenţiale, clădiri de birouri, supermarketuri, cât şi clădiri industriale cu echipamente de producţie,unde este nevoie de mentenanţă 7 zile din 7 şi 24 ore din 24.

Entitatea are un capital social subscris, integral vărsat, total de 210 lei, prin aport în numerar, împărţit în 21 părţi sociale, în valoare de 10 lei fiecare, eliberate şi atribuite în întregime asociatului unic, astfel:

Popescu Viorel cetăţean român, născut la data de 16.06.1976 în Haţeg, jud. Hunedoara cu domiciliul în Timişoara, str. Mareşal C-tin Prezan, nr 10, ap 5, judeţ TIMIŞ, identificat prin C.I. seria TM nr. 688494 eliberat de Poliţia Timiş la data de 29.07.2008, CNP 1760616202264, prin aport în numerar în valoare de 210 lei, împărţit în 21 părţi sociale, în valoare de 10 lei fiecare, cota de participare la beneficii şi pierderi: 100%.

Ca administrator statutar al entităţii a fost numit dl. Popescu Viorel. Prin hotărârea AGA nr. 1/22.08.2013 dl. Popescu Viorel, a fost numit administrator special.

Entitatea are iniţial ca obiect de activitate principal "Comerţ cu ridicata al echipamentelor şi furniturilor de fierărie pentru instalaţii sanitare şi de încălzire"; în 2003 se modifica statutul societăţii şi activitatea principala devine „Lucrări de instalaţii în construcţii şi comerţ cu furnituri de instalaţii şi materiale de construcţii".

Multitudinea de contracte semnate nu sunt totuşi o dovadă clară că se va reuşi să se redreseze şi nu va reuşi în continuare desfăşurarea activităţii în bune condiţii, chiar dacă se va găsi înţelegere atât la creditori cât şi la beneficiari. Partenerii noştri (atât creditori cât şi beneficiari) şi-au exprimat dorinţa de a colabora în continuare cu entitate noastră, fiind mulţumiţi de serviciile prestate şi modul în care ne respectăm promisiunile.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.19. Contracte furnizare materiale şi echipamente

Furnizor	Sediu	Nr contract/data
1. Fidelitas COM SRL	Oradea Str. Ady Endre Nr.72 Ap.1	22/01.08.2011
2. Uniprest Instal SRL	Timişoara Str. Aristide Demetriade 1/5	16/07.07.2009
3. Instal V-Rad SRL	Timişoara Str.Ion Roata Nr6	31/23.03.2011
4. ROMTEST SRL	Ghiroda Str.Lacului Nr.13	1008/03.01.2012
5. Valrom Industries SRL	Bucuresti,Bd Preciziei Nr.28	71203/24.09.2012
6. Romstal Imex SRL	Bucuresti Sos Vitan-Barzesti Nr11a	79764/01.04.2009
7. Romstal Imex SRL	Bucuresti Sos Vitan-Barzesti Nr11a	1986/27.06.2011
8. Comporsa S.R.L	Dumbrăviţa Str. Soarelui Nr.33	33/27.03.2013
9. Poltergeist SRL	Timişoara Str.Lacului Nr.1	508/11.08.2011

Tabelul 7.20. Contracte de utilităţi

Nr. crt.	Furnizor	Obiectul contractului	Nr. contract/ data	Valoare contract
1	Vodafone Romania S.A	Furnizare servicii telefonie, internet	12272233/ 30.11.2012	cca 600lei/lună
2	Romtelecom S.A.		SO8486783/ 24.04.2012	cca 110lei/luna

Tabelul 7.21. Contracte de închiriere

Nr. crt.	Părţi	Obiectul contractului	Nr. contract/ data	Valoare contract
1	Crăciun Gheorghe (locatar) Instalaţii SRL (locator)	Închiriere	48955/ 27.11.2013	2200 lei/lună

Tabelul 7.22. Entitatea înregistrează 3 contracte active de muncă

Nr. crt.	Nume/Prenume salariat	Număr contract	timp munca	funcţie	salar
1	Gârbea Alin	17/05.07.2013	4 ore/zi	muncitor necalificat	400 brut
2	Bularda Mihail	1779545/22-07-2005	4 ore/zi	inginer	500 brut
3	Szocs Gabriela	5025142/24-04-2008	4 ore/zi	operator calculator	500brut

Situaţia financiar-contabilă a entităţii INSTALAŢII SRL

Societăţile comerciale au obligaţia să organizeze şi să conducă contabilitate proprie, respectiv contabilitate financiară şi contabilitate de gestiune adaptate la specificul activităţii în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitatea, ca activitate specializată în măsurarea, evaluarea, cunoaşterea, gestiunea şi controlul activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii, precum şi a rezultatelor obţinute din activitatea persoanelor juridice, trebuie să asigure înregistrarea cronologică şi sistematică, prelucrarea, publicarea şi păstrarea informaţiilor cu privire la poziţia financiară, performanţa financiară şi fluxurile de trezorerie, atât pentru cerinţele interne ale acestora, cât şi în relaţiile cu investitorii prezenţi şi potenţiali, creditorii financiari şi comerciali, clienţii, instituţiile publice şi alţi utilizatori.

Documentele oficiale de prezentare a situaţiei economico-financiare a persoanelor juridice sunt situaţiile financiare anuale, stabilite potrivit legii, care trebuie să ofere o imagine fidelă a poziţiei financiare, performanţei financiare şi a celorlalte informaţii referitoare la activitatea desfăşurată.

În urma solicitărilor efectuate, am primit din partea entităţii debitoare următoarele documente contabile: Situaţiile financiare anuale la data de 31.12.2010, 31.12.2011, 31.12.2012 şi 30.06.2013, precum şi balanţele de verificare la 31.12.2010, 30.06.2010, 31.12.2011, 30.06.2011, 31.12.2012 , 30.06.2012, 30.06.2013 şi **28.02.2014**

Perioada de timp luată ca referinţă pentru această analiză este reprezentată de ultimii trei ani de activitate înaintea deschiderii procedurii, precum şi perioada de observaţie, până la 28.02.2014.

Luând în considerare faptul că data declanşării procedurii a fost **08.08.2013** am utilizat documentele mai sus menţionate pentru a putea vizualiza evoluţia situaţiei economico-financiare a debitoarei în perioada **2011 ÷ 28.02.2014** şi pentru a obţine o imagine completă asupra cauzelor şi împrejurărilor care au dus la apariţia stării de faliment debitorului.

Obiectul principal de activitate al debitoarei **INSTALAŢII SRL TIMIŞOARA** este conform cod CAEN 4329: *Alte lucrări de instalaţii pentru construcţii.*

7.5.1. Analiza situaţiei patrimoniului

Prezentul raport porneşte cu analiza situaţiei patrimoniului debitoarei (vezi tabelul 7.23), în vederea obţinerii unei imagini asupra activităţii desfăşurate de aceasta, urmărind evoluţia în timp a rezultatelor economico-financiare a debitoarei pe baza principalilor indicatori economico-financiari.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Analiza activelor entității

Activul net contabil

Patrimoniul net reflectă activele firmei negrevate de datorii, arătând averea netă a acționarilor stabilită pe baza bilanțului patrimonial. Acest indicator este echivalentul activului net contabil (tabelul 7.24). Prin urmare, activul net contabil dă indicii asupra solvabilității globale a entității și asupra dimensiunilor capitalurilor proprii ale entității economice.

După cum se poate observa în tabelul 7.24, elementele de natura activelor au o evoluție oscilantă, de la valoarea de **741.797 lei** (31.12.2011), la 31.12.2012 la valoarea de **849.180 lei, 659.084 lei** (30.06.2013) și la valoarea de **659.084 lei** la 28.02.2014. Paralel cu evoluția elementelor de activ s-a modificat și cuantumul datoriilor entității, determinând modificarea activului net contabil. Așadar, pentru activul net contabil s-au obținut pe parcursul perioadei valori negative.

Tabelul 7.23. Bilanțul înainte de lichidare

DENUMIREA INDICATORILOR	31.12.11	31.12.12	30.06.13	28.02.14
ACTIVE IMOBILIZATE	435.396	423.864	413.742	409.593
Stocuri	158.975	291680	153999	36941
Creanțe	126.141	128496	83471	47749
Disponibilități bănești	19.458	4579	7752	25236
Total active circulante	304.574	424755	245222	109926
Cheltuieli în avans	1.827	561	120	275
TOTAL ACTIV	**741.797**	**849180**	**659084**	**519794**
Capital social	210	210	210	210
Rezerve din reevaluare și alte	40	40	40	40
Alte elemente de capital	-151.113	-295006	-347489	-357596
Capitaluri total	-150.863	-294756	-347239	-357346
Provizioane pt. riscuri și cheltuieli	0	0	0	0
Subvenții ptr. investiții	0	0	0	0
CAPITALURI PROPRII	-150.863	-294756	-347239	-357346
Datorii pe termen mediu și lung	476.236	726832	669220	701770
TOTAL CAP. PERMANENTE	325.373	432076	321981	344424
Datorii pe termen scurt	311.585	249252	184167	155612
Venituri înreg. în avans	104.839	167852	152936	19758
TOTAL PASIV	**741.797**	**849180**	**659084**	**519794**

Tabelul. 7.24. Activul net contabil

INDICATORILOR	31.12.11	31.12.12	30.06.13	28.02.14
Activ total	741.797	849.180	659.084	519.794
Datorii totale	892.660	1.143.936	1.006.323	877.140
Activ net contabil	-150.863	-294.756	-347.239	-357.346

În concluzie, **valoarea activului net contabil negativă indică teoretic, imposibilitatea entității debitoare de a-şi acoperi datoriile pe seama activelor deținute**

Activele imobilizate reprezintă bunurile şi valorile destinate să servească o perioadă îndelungată în activitatea persoanei juridice, care nu se consumă la prima utilizare.

Contabilizarea imobilizărilor se ține pe următoarele categorii: imobilizări necorporale, imobilizări corporale şi imobilizări financiare

Din analiza evoluției valorilor activelor imobilizate, reiese că în perioada supusă analizei activele imobilizate au avut o evoluție descrescătoare, de la **435.396 lei** în anul 2011 la **413.742 lei** la 30.06.2013, iar la **28.02.2014** înregistrau o valoare contabilă netă de **409.593 lei**, repartizate astfel:

- **imobilizări corporale (la valoare contabilă brută), respectiv:**
- soldul contului 211 „Terenuri": 402.424 lei
- soldul contului 2131 „Echipamente tehnologice": 13.783 lei
- soldul contului 2133 „Mijloace de transport": 13.022 lei
- **imobilizări financiare (la valoare contabilă brută), respectiv:**
- soldul contului 267 „Creanțe imobilizate": 1.300 lei
- soldul contului 2677 „Alte creanțe imobilizate": 986 lei

Valoarea amortizărilor aferente imobilizărilor la data de **28.02.2014** era în sumă totală de **21.922 lei**, fiind repartizată astfel:

- soldul contului 2813.1 „ Amort. echipamentelor tehnologice": 13.783 lei
- soldul contului 2813.3 „Amort. mijloacelor de transport": 8.139 lei.

Din analiza evoluției valorilor nete a activelor imobilizate (valori de intrare minus amortizări) pe parcursul perioadei se observă modificări ale acestora. De exemplu, se observă o scăderea a valorii nete a activelor imobilizate la 28.02.2013 (409.593 lei) față de 30.06.2013 (413.742 lei) bazată în principal pe amortizarea integrală a echipamentelor tehnologice.

Activele circulante *sunt privite ca a doua componentă importantă în structura activului bilanțier, iar prin natura lor, reprezintă cea mai scurtă cale spre obținerea unor lichidități pe termen scurt.*

Activele circulante sunt recunoscute în contabilitate atunci când:

- sunt achiziționate sau produse pentru consum propriu sau în scopul comercializării şi se aşteaptă a fi realizate în termen de 12 luni;
- sunt reprezentate de creanțe aferente ciclului de exploatare;
- sunt reprezentate de numerar sau echivalente de numerar a căror utilizare nu este restricționată.

Activele circulante identificate la entitatea debitoare sunt: stocuri, creanțe neîncasate şi disponibilități băneşti. Observăm că în perioada

Scanned with OKEN Scanner

analizată evoluția acestora este una oscilantă. Astfel, în anul 2011, activele circulante înregistrau valoarea de **304.574 lei**, în iunie 2013 valoarea de **245.222 lei**, iar la **28.02.2014** valoarea de **109.926 lei** datorită, în principal, scăderii volumului creanțelor.

Stocurile sunt, de regulă, active circulante deținute de entitate:

- sub formă de materii prime, materiale şi alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producție,
- pentru a fi vândute pe parcursul desfăşurării normale a activității,
- în curs de producție.

Conform balanței de verificare la 28.02.2014, în contabilitatea debitoarei figurau stocuri în valoare de **36.941 lei,** formate din:

- materii prime: 18.732 lei
- materiale consumabile: 107 lei
- lucrări şi servicii în curs de execuție: 18.102 lei

Creanțele reprezintă anumite drepturi băneşti față de terți, adică sume neîncasate rezultate în urma livrării bunurilor şi/sau serviciilor prestate către diverşi parteneri cu care entitatea în cauză a desfăşurat relații comerciale.

Urmărind cifrele se observă că pe parcursul perioadei creanțele au avut o evoluție descrescătoare începând cu anul 2012, ajungând de la valoarea de **128.496 lei** la 31.12.2012 la valoarea de **83.471 lei** la data de **30.06.2013**, ulterior la **28.02.2014** acestea s-au diminuat la valoarea de **47.749 lei.**

Conform balanței de verificare de la data de 28.02.2014, cuantumul creanțelor neîncasate este format din următoarele elemente:

- soldul contului 411 „Clienți": 39.202 lei
- soldul contului 4428 „TVA neexigibilă": 7.064 lei
- soldul contului 446 „Alte impozite, taxe, vărs. asim.": 1.483 lei

În totalul creanțelor, ponderea cea mai importantă o au creanțele comerciale, adică cca. 82%.

Valoarea creanțelor neîncasate ale entității are o pondere destul de mare în totalul activelor circulante, ducând la imobilizări monetare, care afectează echilibrul financiar pe termen scurt al entității. Totodată ținem să menționăm că referitor la suma care apare ca şi TVA neexigibilă nu avem informații suplimentare pentru a şti dacă s-au făcut demersuri pentru recuperarea acestor sume.

În concluzie, dificultatea încasării creanțelor a reprezentat o problemă importantă cu care s-a confruntat debitoarea şi care a contribuit la instalarea stării de faliment.

Scanned with OKEN Scanner

Disponibilităţile băneşti sunt valori economice care îmbracă forma sau îndeplinesc funcţia de bani. Urmărind cifrele se poate observa că acestea urmează o traiectorie oscilantă, figurând la data de 28.02.2013 cu suma de **25.236 lei.**

În ceea ce priveşte structura *disponibilităţilor băneşti* ale debitoarei, acestea sunt alcătuite din valoarea disponibilului din casierie **(25.158 lei)** şi a disponibilului din conturile bancare de **(78 lei)**.

În concluzie, comparând nivelul disponibilităţilor băneşti cu cel al datoriilor, se poate spune că **entitatea debitoare nu a avut resursele necesare plăţii integrale a datoriilor scadente ale entităţii.**

Capitalurile proprii reprezintă totalitatea surselor de finanţare stabile, aflate la dispoziţia persoanelor juridice, după deducerea tuturor datoriilor. Sunt incluse în categoria mai amplă a capitalurilor permanente, exprimând numai pasivul intern al entităţii.

Capitalurile proprii cuprind, conform normelor contabile româneşti, în pasivul bilanţier: aporturile de capital, primele legate de capital, diferenţele din reevaluare, rezervele, rezultatul reportat, rezultatul exerciţiului, repartizarea profitului, fondurile, subvenţiile pentru investiţii, provizioanele reglementate.

În ceea ce priveşte evoluţia elementelor componente ale acestui indicator pentru entitatea debitoare analizată, se observă că:

- valoarea capitalului social a rămas constantă la valoarea de **210 lei** pe parcursul perioadei analizate;
- entitatea a constituit rezerve legale în valoarea de 40 lei;
- rezultatul reportat reflectă pierdere reportată;
- rezultatul exerciţiului se concretizează în pierdere.

Comparând evoluţia datoriilor cu variaţia capitalurilor proprii, constatăm că datoriile se menţin la un nivel ridicat în paralel cu o diminuare a capitalurilor proprii, rezultând, teoretic o situaţie nefavorabilă pentru entitate.

Capitalurile permanente sunt formate din capitalurile proprii la care se adaugă datoriile pe termen mediu şi lung. Entitatea a înregistrând datoriile pe termen mediu şi lung pe toata perioada analizată, rezultând o valoare a capitalului permanent de **325.373 lei** în 2011, **432.076 lei** în 2012, **321.981 lei** la 30.06.2013 şi o valoare de **344.424 lei** la 28.02.2014.

Datoriile sunt obligaţii actuale ale unităţii, ca urmare a unor evenimente trecute şi prin decontarea cărora se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse generatoare de beneficii economice.

Datoriile **totale** şi asimilate înregistrate în contabilitatea debitoarei au avut o evoluţie oscilantă pe parcursul perioadei analizate ajungând la valoarea de **877.140 lei** la data de **28.02.2014**.

Scanned with OKEN Scanner

Datoriile acumulate de entitatea debitoare la finele lunii februarie 2014 sunt constituite astfel:

- credite bancare pe termen lung: 216.357 lei
- credite bancare pe termen scurt: 1.733 lei
- datorii comerciale (furnizori): 69.998 lei
- personal salarii datorate : 1.098 lei
- obligații neachitate către bug. de stat, bug. asigurări soc., bug.local: 33.455 lei
- sume datorate asociaților/dividende: 485.413 lei
- creditori diverşi: 49.328 lei
- venituri înregistrate în avans: 19.758 lei

7.5.2. Analiza echilibrului financiar al entității

Pentru stabilirea unui diagnostic asupra situației financiare şi a rentabilității unei societăți, este necesară o analiză detaliată a bilanțului contabil. Astfel, a fost realizată o analiză funcțională a contului de profit şi pierdere, a situației patrimoniului, iar în cele ce urmează vom face o analiză financiară care să reflecte solvabilitatea, lichiditatea şi riscul de faliment al entității. Efectuarea acestei analize presupune construcția, analiza şi interpretarea câtorva indicatori economici, după cum urmează:

Fondul de rulment (FR) este partea din capitalul permanent care depăşeşte valoarea imobilizărilor nete şi este destinată finanțării activelor circulante. Acest surplus este destinat să acopere într-o anumită proporție nevoia de fond de rulment. În funcție de măsura în care se realizează acest lucru, se conturează o anumită stare de echilibru financiar.

Fondul de rulment propriu prezintă valori negative, rezultate ce exprimă fondul de rulment străin sau împrumutat, adică gradul de îndatorare pe termen lung pentru finanțarea nevoilor pe termen scurt.

Evoluția fondului de rulment net este oscilantă ajungând ca la 31.12.2012 să înregistreze o valoare pozitivă, iar în restul perioadei înregistrând valori negative ceea ce înseamnă că transformarea activelor circulante în lichidități nu a fost în măsură să acopere datoriile pe termen scurt. Această stare reflectă o stare de dezechilibru financiar.

Analiza fondului de rulment trebuie completată cu studiul unui alt agregat important al bilanțului şi anume necesarul de fond de rulment.

Necesarul de fond de rulment (NFR) reprezintă partea din activele circulante ce trebuie finanțate din surse stabile permanente; şi acest indicator are în general valori negative ca urmare a creşterii datoriilor pe termen scurt peste nivelul activelor circulante.

Scanned with OKEN Scanner

Indicatorul privind *gradul de îndatorare* are o valoare peste limita normală, care este în jur de **50%;** valoarea de la 31.12.2011 a fost de aproximativ **120 %**, crescând şi ajungând la 28.02.2014 la o valoare de cca. **169%. Din aceste valori rezultă că au existat probleme în ceea ce priveşte susţinerea activităţii entităţii, fondurile proprii fiind insuficiente.**

Indicatorul privind *lichiditatea generală globală* reflectă capacitatea activelor curente disponibile de a se transforma în disponibilităţi băneşti care să acopere datoriile scadente ale firmei.

Valoarea acestui indicator este sub limita normală de **1,30** în perioada analizată; indicatorul are iniţial o valoare **0,74** (anul 2011) şi ajunge în final la o valoare de **0,63** (28.02.2014). Din această situaţie reiese faptul că **entitatea nu dispune de un excedent de lichiditate generală pentru a acoperi datoriile scadente ale firmei.** Valorile sub limită ale indicatorului de lichiditate reflectă reducerea capacităţii de transformare a activelor curente în disponibilităţi băneşti necesare plăţii datoriilor.

Indicatorul privind *solvabilitatea globală* arată posibilitatea acoperirii datoriilor totale ale entităţii din active; valoarea normală pentru acest indicator trebuie să fie supraunitară şi cât mai aproape de **2.00**. Rezultatele obţinute se situează sub limita minimă, pornind de la valoarea de **0.83** (anul 2011) şi ajungând până la valoarea de **0,59** (28.02.2014).

Valorile obţinute pentru aceşti indicatori confirmă faptul că, la finele perioadei analizate, entitatea debitoare a avut o situaţie dificilă în termeni de lichiditate, solvabilitate şi risc.

7.5.3. Analiza rezultatelor financiare în evoluţie pe parcursul perioadei analizate

Analiza performanţelor pe baza contului de profit şi pierdere

Rezultatul din exploatare

În ceea ce priveşte analiza rezultatului activităţii de exploatare, se poate observa evoluţia nefavorabilă a acestuia, concretizându-se în pierdere pe parcursul perioadei analizate.

Veniturile de exploatare sunt formate din venituri din lucrări executate şi servicii prestate şi din venituri din vânzarea mărfurilor.

Evoluţia veniturilor de exploatare în perioada 2011– 28.02.2014 este una descrescătoare, veniturile din exploatare diminuându-se de la ***692.704*** **lei** în anul 2011 până la ***17.707*** **lei** la 28.02.2014.

Cheltuielile de exploatare reprezintă totalul cheltuielilor generate de desfăşurarea activităţii entităţii debitoare. Cheltuielile de exploatare

Scanned with OKEN Scanner

dețin o pondere importantă în totalul cheltuielilor reprezentând majoritatea cheltuieli generate de desfăşurarea activității entității debitoare. Acest indicator înregistrează o evoluție descrescătoare, ajungând ca la finele lunii februarie **2014** să înregistreze o valoare de ***23.359 lei.***

Analiza performanțelor înregistrate la nivel de exploatare se poate urmări şi cu ajutorul indicatorului cifra de afaceri.

Cifra de afaceri reprezintă suma veniturilor aferente bunurilor livrate, lucrărilor executate, serviciilor prestate, precum şi a altor venituri din exploatare, mai puțin rabaturile, remizele şi alte reduceri acordate clienților.

Cifra de afaceri evidențiază volumului veniturilor obținute din activitatea de bază a entității debitoare. Observăm că entitatea a înregistrat o cifră de afaceri oscilantă în această perioadă, la **28.02.2014** indicatorul având valoarea **17.707 lei.**

Rezultatul financiar

Din evoluția contului de profit şi pierdere se poate observa faptul că entitatea a înregistrat rezultate din activitatea financiară, acestea fiind negative. Veniturile financiare au fost formate în general din venituri din dobânzi bancare, iar cheltuielile financiare au fost constituite în principal din cheltuieli cu dobânzile bancare şi cheltuieli cu diferențe de curs valutar.

Rezultatul extraordinar

Rezultatul extraordinar sintetizează rezultatul concretizat în profit sau pierderi a unor operații de gestiune sau capital cu caracter excepțional. În cazul studiat, nu s-au înregistrat operațiuni cu caracter excepțional.

Rezultatul net

Rezultatul exercițiului se defineşte ca diferență între veniturile obținute în cursul unui exercițiu şi cheltuielile ocazionate pentru obținerea acestor venituri. În ceea ce priveşte rezultatul net al exercițiului observăm că s-au înregistrat valori în sfera negativului în toată perioada analizată.

Rezultatele nete astfel obținute, au înregistrat următoarele valori

Tabelul 7.25. Rezultatul net al exercițiului

REZULTATUL EXERCIŢIU/AN	31.12.11	31.12.12	30.06.13	28.02.14
Rezultatul din exploatare	-86.804	-122.643	-47.213	-5.652
Rezultatul financiar	-17.732	-21.250	-5.270	-921
Rezultatul net al exercițiului	-104.536	-143.893	-52.483	-6.573

În concluzie, se poate spune că rezultatele curente indică valoric o scădere a performanțelor financiare ale entității, concretizarea rezultatului activității în pierdere denotă faptul că entitatea se confruntă cu o degradare economică şi o lipsă de rentabilitate.

Scanned with OKEN Scanner

Analiza modificării resurselor şi datoriilor entităţii

Din analiza comparativă pe care o facem putem observa:

* o scădere a activelor imobilizate:

31.12.2011 — valoare netă de **435.396 lei**

28.02.2014 — valoare netă de **409.593 lei**

* o scădere a stocurilor:

31.12.2011 — **158.975 lei**

28.02.2014 — **36.941 lei**

* o diminuare a creanţelor:

31.12.2011 — **126.141 lei**

28.02.2014 — **47.749 lei**

* o creştere a numerarului şi a echivalentelor de numerar:

31.12.2011 — **19.458 lei**

28.02.2014 — **25.236 lei**

* o diminuare a datoriilor totale ale entităţii:

31.12.2011 — **892.660 lei**

28.02.2014 — **877.140 lei**

Referitor la resursele entităţii se observă următoarele:

- *valoarea netă* a imobilizărilor are o evoluţie descendentă, iar în baza documentelor de care dispunem putem presupune că acest lucru se datorează înregistrării amortizărilor aferente imobilizărilor corporale.
- *rotaţia stocurilor*, care exprimă numărul de înlocuiri (teoretice) ale stocurilor cu ajutorul cifrei de afaceri este sub limita normală de 6, ceea ce ne indică o situaţie negativă în această direcţie;
- *rotaţia creanţelor*, care exprimă numărul încasărilor (teoretice) ale creanţelor în raport de cifra de afaceri are, în general, valori sub limita normală de 6, ceea ce ne sugerează că au fost problem privind capacitatea de încasare a facturilor;
- *rotaţia datoriilor curente*, care exprimă numărul plăţilor (teoretice) ale datoriilor curente din cifra de afaceri, are, în general, valori mai mici de limita minimă de 6, ceea ce ne sugerează probleme privind capacitatea de plată a facturilor, a datoriilor la buget, precum şi a creditelor contractate cu atât mai mult cu cât plata cu întârziere şi depăşirea termenelor contractuale sunt purtătoare de majorări şi penalităţi.

7.5.4. Analiza riscului de faliment pe baza metodei scorurilor

Riscul de faliment reflectă situaţia economică dificilă a unui debitor care poate duce la incapacitatea de a-şi onora obligaţiile scadente.

Scanned with OKEN Scanner

Studiul riscului de faliment al fiecărui agent economic constituie o componentă importantă a analizei financiare de natură managerială care se realizează cu ajutorul unor metode specifice. Aceste metode permit o diagnosticare preventivă a dificultăţilor economico-financiare şi pe această bază se poate interveni prin aplicarea unor măsuri cu efecte operative şi strategice pentru redresarea şi consolidarea stării financiare, creşterea performanţelor şi în consecinţă anularea riscului de faliment al agentului economic.

Prin urmare o altă metodă pe care o vom utiliza pentru a aprecia riscul de faliment al firmei' este metoda „scoring".

Modelul Altman a fost elaborat în anul 1968 în SUA, fiind prima funcţie-scor care a permis anticiparea a 75 % din falimente cu 2 ani înaintea producerii lor.

Funcţia-scor (Z) comportă 5 variabile (rate) şi are următoarea expresie:

$$Z = 1,2R1 + 1,4R2 + 3,3R3 + 0,6R4 + 0,999R5,$$

Tabelul 7.26.Vulnerabilitatea entităţii în funcţie de scor se apreciază astfel:

Valoarea scorului Z	Situaţia entităţii	Riscul de faliment (%)
Z > 2,675	Bună - solvabilitate	Redus - inexistent
1,81 < Z < 2,675	Precară - dificultate	Nedeterminat
Z < 1,81	Grea - insolvabilitate	Iminent - maxim

Tabelul 7.27. Pe baza conturilor anuale ale entităţii debitoare analizate au rezultat valorile din tabelul următor:

Denumirea variabilelor(ratelor)	AN 2011	AN 2012	30.06.13	28.02.14
R1 = Activ circulant /Activ total	0,493	0,600	0,446	0,254
R2 = Profit reinvestit (AF)/activ total	-0,197	-0,237	-0,111	-0,018
R3 = Profit brut /Activ total	-0,465	-0,559	-0,263	-0,042
R4 = Capitaluri proprii/datorii totale	-0,101	-0,155	-0,207	-0,244
R5 = Cifra de afaceri /Activ total	0,827	0,733	0,479	0,034
Funcţia – scor Z	0,556	0,382	0,344	-0,016

Potrivit rezultatelor obţinute în urma calculelor efectuate conform modelului Altman se poate constata, teoretic, că entitatea debitoare a avut o situaţie financiară dificilă pe parcursul perioadei analizate În concluzie, scorul Z obţinut la finele perioadei analizate are valori sub limita „prag" a riscului de faliment, fapt ce plasează entitatea, **la sfârşitul lunii februarie 2014**, într-o situaţie financiară *cu dificultăţi*, având *o solvabilitate precară* şi *cu risc de faliment*.

Scanned with OKEN Scanner

7.5.5. Concluzii privind cauzele şi împrejurările care au condus la apariţia stării de faliment

Cauze obiective, independente de voinţa şi posibilităţile entităţii

Astfel, principalele forme de risc la care societăţile comerciale având obiectul de activitate similar cu al entităţii INSTALAŢII SRL sunt expuse următoarelor riscuri:

- *Riscuri financiare*, aferente obţinerii şi utilizării capitalurilor de împrumut şi proprii. Acestea sunt: riscul valutar – întrucât entitatea are contractate credite, variaţia cursului de schimb valutar a influenţat negativ rezultatul financiar; riscul ratei dobânzii – datorită fluctuaţiei ratei dobânzii la creditele proprii, creşterea acesteia a determinat majorarea cheltuielilor financiare de natura dobânzilor; riscul rămânerii fără lichidităţi (scadenţele de împrumut şi cuantumurile mari ale ratelor la credite), riscul amplificării prea mari a cheltuielilor, riscul pierderii proprietăţii.
- *Riscuri comerciale*, asociate operaţiunilor de aprovizionare şi vânzare pe piaţa internă: riscul de preţ, riscul de transport, riscul de vânzare. Riscul de preţ prezintă o influenţă importantă asupra rezultatului financiar al entităţii prin faptul că majorarea considerabilă a preţurilor pe piaţă pentru achiziţiile efectuate, în special la materiile prime ori la auxiliare a determinat creşterea cheltuielilor materiale, în timp ce preţurile de vânzare ale produselor de bază au fost sub costul de producţie realizat, determinând diminuarea veniturilor înregistrate din activitatea de exploatare şi implicit reducerea profitului.
- *Concurenţa* – mediul de afaceri modern se caracterizează prin creşterea numărului de societăţi comerciale care au ca obiect de activitate similar cu al entităţii în cauză, a furnizorilor de materii prime, echipamente, a competiţiei globale şi a exigenţei clienţilor.
- *Conjuncturа economică* reprezintă un alt factor de risc cu care se confruntă piaţa pe care acţionează entitatea în cauză, de altfel prezent în întreaga activitate economică. Riscurile economice au fost determinate atât de evoluţiile contextuale ale firmei, cât şi de calitatea activităţii economice din cadrul său. Acestea sunt: amplificarea ratei dobânzii la credite şi riscul investiţional; scăderea cererii pe piaţa pe care activează entitatea; se observă inclinaţia consumatorilor spre produse mai ieftine, cu o calitate mai slabă dar cu preţuri mai mici; reducerea puterii de cumpărare a consumatorului final dată fiind rata de creştere a şomajului şi creşterea inflaţiei. Astfel nu s-a mai reuşit asigurarea unei continuităţi în asigurarea targheturilor de vânzări.

Scanned with OKEN Scanner

Cauze subiective, legate de administrarea defectuoasă a entității

Sintetizând, se poate constata că încetarea de plăți a fost determinată de concurența mai multor factori, după cum urmează:

1. **Acumularea de datorii către instituțiile bancare**, furnizori, bugetul de stat, alți creditori (în valoare totală de **877.140 lei** la **28.02.2014**), a căror neplată la timp atrage după sine calcularea de majorări și penalități, îngreunând redresarea entității și ducând în final la dezechilibre financiare; putem spune că aceasta este principala cauză care a dus la starea de faliment.

Datoriile acumulate de entitatea debitoare la finele lunii **februarie 2014** erau constituite astfel:

- credite bancare pe termen lung: 216.357 lei
- credite bancare pe termen scurt: 1.733 lei
- datorii comerciale (furnizori): 69.998 lei
- personal salarii datorate: 1.098 lei
- obligații neachitate către bug. de stat, bug. asigurări soc., bug.local: 33.455 lei
- sume datorate asociaților/dividende: 485.413 lei
- creditori diverși: 49.328 lei
- venituri înregistrate în avans: 19.758 lei

Datoriile pe termen scurt ale entității s-au menținut la un nivel ridicat înregistrând o valoare de 155.612 lei la data de 28.02.2014. Apreciem că și acest lucru are efecte negative asupra solvabilității entității. Entitatea debitoare și-a îndreptat atenția spre resurse împrumutate pe termen scurt, ceea ce a determinat diminuarea treptată a capitalului de lucru și a cauzat încetarea de plăți.

2. **Dificultățile întâmpinate în privința recuperării unor debite restante**, dar și întârzierile înregistrate până la momentul încasării acestor creanțe (sume de recuperat de **47.749 lei**, valoare contabilă la **28.02.2014**), a condus la o lichiditate scăzută și a generat plăți restante către creditorii comerciali, instituții bancare, instituții de stat; apreciem că aceasta este o cauză importantă care a dus la starea de faliment.

Conform balanței de verificare de la data de 28.02.2014, cuantumul **creanțelor** neîncasate este format din următoarele elemente:

- soldul contului 411 „Clienți": 39.202
- soldul contului 4428 „TVA neexigibilă": 7.064 lei
- soldul contului 446 „Alte impozite, taxe, vărs. asim.": 1.483 lei

În totalul creanțelor, ponderea cea mai importantă o au creanțele comerciale, adică cca. 82%.

Scanned with OKEN Scanner

Valoarea creanţelor neîncasate ale entităţii are o pondere destul de mare în totalul activelor circulante, ducând la imobilizări monetare, care afectează echilibrul financiar pe termen scurt al entităţii. Totodată ţinem să menţionăm că referitor la suma care apare ca şi TVA neexigibilă nu avem informaţii suplimentare pentru a şti dacă s-au făcut demersuri pentru recuperarea acestor sume.

În concluzie, dificultatea încasării creanţelor a reprezentat o problemă importantă cu care s-a confruntat debitoarea şi care a contribuit la instalarea stării de faliment.

3. **Insuficienţa şi neutilizarea disponibilităţilor băneşti din sold** (în valoare de **25.236 lei** la **28.02.2014**) necesare pentru plata obligaţiilor de plată scadente; neachitarea acestora a dus la dificultăţi de ordin financiar şi la agravarea situaţiei financiare în care se află entitatea.

În ceea ce priveşte structura *disponibilităţilor băneşti* ale debitoarei, acestea sunt alcătuite din valoarea disponibilului din casierie **(25.158 lei)** şi a disponibilului din conturile bancare de **(78 lei)**.

În concluzie, comparând nivelul disponibilităţilor băneşti cu cel al datoriilor, se poate spune că **entitatea debitoare nu a avut resursele necesare plăţii integrale a datoriilor scadente ale entităţii.**

4. **Stocuri**. Conform balanţei de verificare la 28.02.2014, în contabilitatea debitoarei figurau stocuri în valoare de **36.941 lei,** formată din:

- *materii prime: 18.732 lei*
- *materiale consumabile: 107 lei*
- *lucrări şi servicii în curs de execuţie: 18.102 lei*

5. **Fonduri insuficiente pentru realizarea şi finalizarea investiţiilor necesare dezvoltării entităţii.**

O altă clasificare a cauzelor care au condus la apariţia stării financiare slabe:

* cauze de natură internă
* cauze de natură externă.

A. Factori interni

- Neachitarea la timp a datoriilor la bugetul de stat, fapt ce a dus la calcularea de dobânzi şi penalităţi;
- Nerecuperarea creanţelor de la clienţii rău platnici;
- Lipsa unor masuri reale şi eficiente de reducere a cheltuielilor totale ale societăţii;
- Lipsa unei strategii pe termen mediu şi lung de rentabilizare a activităţii, prin luarea de masuri la nivel de management, marketing, financiar şi resurse umane, având în vedere condiţiile de piaţa.

Scanned with OKEN Scanner

B. Factori externi

- Creşterea preturilor de achiziţie a materiilor şi a materialelor consumabile;
- Orientarea clienţilor către produse/servicii ieftine însa de o calitate îndoielnica;
- Inrautăţirea comportamentului de plata al unor colaboratori economici.

Problemele de lichiditate au fost agravate în condiţiile în care, în general, unele companii au fost puse în incapacitate de plata din cauza creanţelor neîncasate de la proprii clienţi.

7.5.6. Procedura de lichidare la entitatea INSTALAŢII SRL

Din cele prezentate în raportul privind cauzele şi împrejurările care au dus la apariţia stării de faliment nu au reieşit elemente care să indice culpa vreunei persoane în producerea acestei stări (în special prin săvârşirea uneia sau a mai multor fapte enumerate de prevederile art. 138 din Legea 85/2006). Falimentul debitoarei s-a datorat în special unor cauze obiective în contextul general al evoluţiei pieţei şi în particular în domeniul în care entitatea îşi circumscrie activitatea.

Considerăm că nu se poate propune redresarea activităţii entităţii debitoare pe baza unui plan de reorganizare întocmit în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

La data deschiderii procedurii de lichidare respectiv la* 01.03.2014 *se estimează:

- active imobilizate (valoare rămasă neamortizată) – 413.742 Lei,
- creanţele de recuperat – 83.471 Lei,
- valoarea stocurilor – 153.999 Lei,
- numerar şi echivalent de numerar - 7.752 Lei,
- cheltuieli în avans - 120 Lei,

TOTAL ACTIVE = 659.084 Lei

şi

- datorii pe termen scurt – 184.167 Lei,
- datorii pe termen lung – 669.220 Lei,
- venituri înregistrate în avans – 152.936 Lei

TOTAL DATORII ŞI ASIMILATE = 1.006.323 Lei.

În consecinţă se va trece la procedura de lichidare voluntară cu numire de lichidator.

TABELUL DEFINITIV AL CREDITORILOR

În urma depunerii declaraţiilor de creanţe la dosarul cauzei administratorul judiciar a procedat la verificarea acestor cereri formulate

Scanned with OKEN Scanner

împotriva entității debitoare. Ca şi consecință a acestui demers a fost întocmit tabelul preliminar de creanțe, cuprinzând creanțele existente împotriva entității debitoare, astfel cum acestea au fost admise de către administratorul judiciar.
În consecință, a fost întocmit, tabelul definitiv al creanțelor.
Principalele categorii de creanțe înscrise în tabelul definitiv de creanțe sunt:
-Creanțe garantate în cuantum de ***94,700.00*** lei;
-Creanțe salariale în cuantum de ***2,996.00*** lei;
-Creanțe bugetare în cuantum de ***29,757.00*** lei;
-Creanțe chirografare în cuantum de ***209,633.81*** lei;
-Creanțe subordonate – credite acționar în cuantum de ***480,362.12*** lei;
Totalul pasivului astfel cum acesta figurează înscris în tabelul definitiv de creanțe este de *817,447.92* lei.
În vederea lichidării s-a analizat situația entității astfel:

ACTIVITATEA DE INVENTARIERE A PATRIMONIULUI

În general, scopul efectuării unei inventarieri este:

- stabilirea situației reale a tuturor elementelor de natura activelor, datoriilor şi capitalurilor proprii
- stabilirea situației reale a bunurilor şi valorilor deținute cu orice titlu, aparținând altor persoane juridice sau fizice
- în vederea întocmirii situațiilor financiare anuale astfel incit sa ofere o imagine fidela a poziției financiare şi a performantelor entității.

În cazul de față, în ceea ce priveşte bunurile mobile şi imobile menționăm că acestea au fost întreținute şi conservate de către administratorul statutar, acesta efectuând toate reparațiile în timp util, menținând astfel o valoare de piață ridicată a acestora. Din analiza rezultatelor inventarierii se distinge în primul rând o nevoie de lichidizare a capitalului circulant al debitoarei, ce să asigure o reducere a debitelor față de principalii furnizori, plata salariilor restante, asigurarea fondului de rulment în vederea asigurării finanțării capitalului circulant.

ACTIVITATEA DE EVALUARE A PATRIMONIULUI LA DATA DESCHIDERII PROCEDURII DE LICHIDARE JUDICIARĂ:

În cele ce urmează sunt prezentate valorile propuse pentru activele entității, conform rapoartelor de evaluare.

BUNURI IMOBILE PROPRIETATEA EVALUATĂ

Proprietatea imobiliară funciară – TEREN INTRAVILAN CU SUPRAFAȚĂ TOTALĂ DE 1.126 mp, identificată cadastral după cum urmează:

- *Cartea Funciară nr. 400302/Giroc, nr. cad. Cc547/1/15-16/2 –*

Scanned with OKEN Scanner

teren intravilan cu categoria de folosința curți construcții cu suprafață măsurată de 624 mp;

- *Cartea Funciară nr. 400300/Giroc, nr. cad. Cc547/1/15-16/1 – teren intravilan cu categoria de folosința curți construcții cu suprafață măsurată de 502 mp;*

DREPT DE PROPRIETATE

Proprietate imobiliară funciară este înscrisa cu **drept absolut de proprietate** (conform Standardelor Internaționale de Evaluare 2011) în favoarea S.C. INSTALAȚII SRL conform Contractului de vânzare cumpărare autentificat sub nr. 4745/2007.

RETELE EDILITARE ALE ZONEI

Rețele de utilități ale zonei: rețea energie electrica.

ACCESUL PROPRIETATII

Proprietatea imobiliara are deschidere frontala la drum de exploatare.

SITUATIA JURIDICA

Asupra proprietății imobiliare funciare s-a înscris **drept de ipoteca în** favoarea **BRD GSG SA Sucursala Timiș** conform contractelor de ipoteca menționate în extrasul de carte funciara.

SCOPUL EVALUĂRII

Vânzarea proprietății imobiliare în cadrul procedurii prevăzute de Legea nr. 85/2006 cu modificările și completările ulterioare.

CEA MAI BUNA UTILIZARE

Cea mai bună utilizare a terenului liber, analizat prin prisma celor patru criterii: permisibilă legal, posibilă fizică, fezabilă financiar și maxim productivă va fi rezidențială, având în vedere caracterul zonei amplasării.

CONFORMITATEA CU STANDARDELE INTERNATIONALE DE EVALUARE

Evaluarea s-a realizat în conformitate cu **Standardele Internaționale de Evaluare, ediția 2011:**

IVS – Cadrul general IVS 101 – Sfera misiunii de evaluare IVS 102 – Implementare IVS 103 – Raportare evaluării IVS 230 – Drepturi asupra proprietății imobiliare GE 1 – Verificarea evaluărilor GME 1 – Evaluarea terenului

ADRESA PROPRIETATII

Intravilan com. Giroc, jud. Timiș

Scanned with OKEN Scanner

DESCRIEREA ZONEI AMPLASĂRII PROPRIETĂȚII IMOBILIARE

Comuna Giroc este alcătuită din satele Giroc şi Chişoda, având satul Giroc ca reşedinţă de comună. În acelaşi timp, face parte, din localităţile periurbane ale municipiului Timişoara, de care o despart doar 3 km pe şoşea asfaltată. În ultimii 10 ani, prin construirea şi dezvoltarea cartierului din zona Planişte şi Ogrindova (Cartierul Florilor) s-a realizat în mod practic legătura dintre Giroc şi Timişoara.

DESCRIERE AMPLASAMENT

- Zona amplasării: proprietatea imobiliară este amplasată în partea Nord Est a com. Giroc, zona fostei Unităţi Militare Giroc - amplasat la sud de baza mică AIRSOFT. În proximitatea terenului se află în edificare un proiect imobiliar constând în 6 case de locuit unifamiliale
- Tipul zonei: rezidenţială. Zona predispusă la dezvoltare imobiliară cu caracter rezidenţial - case de locuit unifamiliale, zona în prezent este ocupată de terenuri virane.
- Vecinătăţi: proprietăţi particulare, drum de acces.
- Utilizarea terenului în zona: rezidenţială. Parcela de teren este amplasată la cca 900 m de marginea cartierului existent.
- Nr. locuitorilor/cartier: 8.388 loc.
- Utilităţi ale amplasamentului: reţea alimentare energie electrica, restul utilităţilor fiind în zona de case.
- Accesul la teren, front stradal şi distanţa până la un drum de importanţă locală: accesul la proprietate se realizează prin drum de exploatare cu lungimea de 1850 m; care face legătura cu DJ 595.
- Mărimea amplasamentului: 1.126 mp, format din două parcele: parcela cu suprafaţa de 502 mp cu forma trapezoidală şi lotul cu suprafaţa de 625 mp cu forma dreptunghiulară.
- Categoria de folosinţă: curţi-construcţii, intravilan.
- Împrejmuire: terenul nu este împrejmuit.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.28. Bilanţul de deschidere a procedurii de lichidare

ELEMENTE PATRIMONIALE	28.02.2014	28.02.2014 corectat
Imobilizări necorporale	0	0
Imobilizări corporale	407.307	101.890
Imobilizări financiare	2.286	0
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL	409.593	101.890
Materii prime şi materiale consumabile	18.839	16.000
Producţia în curs de execuţie	18.102	17.200
STOCURI - TOTAL	*36.941*	*33.200*
CREANTE - TOTAL	47.749	35.300
NUMERAR şi ECHIVALENTE DE NUMERAR	25.236	25.200
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	109.926	93.700
Cheltuieli în avans	275	0
Sume datorate instituţiilor de credit şi împrumuturi asimilate	1.733	94.700
Datorii comerciale şi alte datorii asimilate	69.998	209.634
Alte datorii pe termen scurt	83.881	32.754
DATORII PE TERMEN SCURT - TOTAL	155.612	337.088
Active circulante nete respectiv datorii curente nete	*-65.169*	*-243.388*
TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE	344.424	-141.498
Sume datorate instituţiilor de credit şi împrumuturi asimilate	216.357	0
Alte datorii pe termen lung	485.413	0
DATORII PE TERMEN MEDIU şi LUNG - TOTAL	701.770	0
Venituri înregistrate în avans	19.758	0
VENITURI ÎN AVANS - TOTAL	19.758	0
CAPITAL ŞI PRIME DE CAPITAL	210	210
REZERVE DIN REEVALUARE ŞI ALTELE REZERVE	40	40
Alte elemente de capital	-357.596	-141.748
CAPITALURI - TOTAL	-357.346	-141.498

DATA INSPECŢIEI 17.02.2014
DATA EVALUĂRII 17.02.2014
CURS VALUTAR 1 EUR = 4,4905 Lei

TIPUL VALORII ESTIMATE

Tipul valorii estimate este o precizare a ipotezelor fundamentale de estimare a unei valori.

Tipul valorii estimate – VALOAREA DE PIAŢĂ

Estimarea valorii de piaţă va ţine cont de ipoteze fundamentale, care clarifică starea activului în cadrul schimbului ipotetic sau situaţiile în care se presupune ca activul se schimbă.

În urma aplicării abordărilor de evaluare şi ţinând seama de prevederile prezentului raport, opinia evaluatorului referitoare la VALOAREA DE PIAŢĂ a *proprietăţii imobiliare* aflată în proprietatea

Scanned with OKEN Scanner

ENTITĂȚII INSTAL - M SRL este de:
VALOAREA DE PIAȚĂ A PROPRIETĂȚII IMOBILIARE (cu TVA) 94.700 Lei echivalent a 21.100 EUR.
Din care:
VALOAREA DE PIAȚĂ PROPRIETATEA IMOBILIARĂ, *teren intravilan cu categoria de folosință curți- construcții cu suprafața măsurată de 502 mp* - (cu TVA) 42.200 Lei *echivalent a* 9.400 EUR
VALOAREA DE PIAȚĂ PROPRIETATEA IMOBILIARĂ, *teren intravilan cu categoria de folosință curți- construcții cu suprafața măsurată de 624 mp* - (cu TVA) 52.500 Lei *echivalent a* 11.700 EUR

Întrucât bunurile imobile sunt sub ipotecă, în urma vânzării doar eventuala diferență pozitivă va reveni asociaților, restul fiind al băncii creditoare.

La data declanşării procedurii avem următoarele informații despre patrimoniul entității ce urmează a fi valorificat, date care se pot concretiza în bilanțul de deschidere de procedură corectat aşa cum se prezină în tabelul 7.28.

7.5.7. Reflectarea în contabilitate a operațiilor aferente lichidării entității INSTALAȚII SRL

Se va trece la valorificarea patrimoniului şi întocmirea bilanțului de închidere. Pentru aceasta se vor valorifica clădirile, terenurile, mijloacele fixe, se va trece la încasarea creanțelor şi valorificarea acestora. Întrucât nu toate datoriile pe termen scurt (datoriile către furnizori) au fost solicitate la deschiderea procedurii, o parte dintre aceste datorii se vor prescrie conform formulei contabile

401. Furnizori	=	7583.Venituri din vânzarea activelor şi alte operații de capital	108.513

a) Utilajele se vând la preț de vânzare de 16 000 lei, TVA 24%.

461. Debitori diverşi	=	% 7583. Venituri din vânzarea activelor 4427. TVA colectată	19.840 16.000 3.840

b) Se vând mijloacele de producție de 30.000 lei, TVA 24%.

461. Debitori diverşi	=	% 7583. Venituri din vânzarea activelor 4427. TVA colectată	37.200 30.000 7.200

Scanned with OKEN Scanner

c) Se vând obiectele de inventar la preț de vânzare de 3.200 lei, TVA 24%.

461. Debitori diverşi	=	% 7583. Venituri din vânzarea activelor 4427. TVA colectată	3.968 3.200 768

d) Clădirea se vinde la un preț de vânzare de 101.890 lei, TVA 24%.

461. Debitori diverşi	=	% 7583. Venituri din vânzarea activelor 4427. TVA colectată	126.343,6 101.890,0 24.453,6

Se scot din gestiune aceste bunuri

281. Amortizarea imobilizărilor corporale	=	212, 213 Clădiri, instalații	101.890

Şi se încasează prin bancă contravaloarea acestei vânzări

5121. Conturi la bănci în lei	=	461. Debitori diverşi	124.343,6

Şi concomitent se restituie creditul

1621. Credite bancare pe termen mediu şi lung	=	5121. Conturi la bănci în lei	94.700

Se încasează, parțial creanțele conform formulei contabile

5121. Conturi la bănci în lei	=	4111. Clienți	32.500

Diferența neîncasată se va trece pe cheltuieli excepționale

6583. Cheltuielile excepționale privind operațiile de gestiune	=	4111. Clienți	2.800

Şi se valorifică stocurile existente

461. Debitori diverşi	=	% 707. Venituri din vânzarea mărfurilor 4427. TVA colectată	41.168 33.200 7.968

Concomitent cu trecerea materiilor prime şi a producției finite în consum, respectiv marfă şi descărcarea de gestiune

371. Mărfuri	=	% 3028. Alte materiale consumabile 345. Producție în curs de execuție	33.200 16.000 17.200

Scanned with OKEN Scanner

Şi descărcarea de marfă

607. Cheltuieli privind mărfurile	=	371. Mărfuri	33.200

Prin contul bancar se încasează contravaloarea bunurilor valorificate(mai puţin clădirea care a fost încasată)

5121. Conturi la bănci în lei	=	461. Debitori diverşi	102.176

Cu această sumă şi suma încasată de la clienţii din sold se plătesc furnizorii

401. Furnizori	=	5121. Conturi la bănci în lei	101.319,6

Se închid conturile de venituri şi cheltuieli

121.Profit şi pierdere	=	% 607. Cheltuieli privind mărfurile 6583. Chelt excepţionale gestiune	36.000 33.200 2.800

şi

% 7583. Venituri din vânzarea activelor 707. Venituri din vânzarea mărfurilor	=	121. Profit şi pierdere	292.803 259.603 33.200

În urma acestor operaţiuni balanţa entităţii va arăta ca în tabelul 7.29.

Tabelul 7.29. Balanţa entităţii după operaţiile de valorificarea a clădirilor, terenurilor, mijloacelor fixe

Denumire	sold final D	sold final C
1012-Capital subscris vărsat		210
106-Rezerve legale		40
117 Rezultatul reportat	5456	
121-Profit şi pierdere		256803
4427-TVA colectat		44229,6
5121-Conturi la bănci în lei	63198,6	
5311-Casa în lei	232628	
	301282,6	301282,6

Din acest moment începe lichidarea propriu zisă a entităţii conform următorului raport.

Scanned with OKEN Scanner

RAPORT
de stingere a activului şi pasivului cu ocazia lichidării voluntare a INSTAL - M SRL TIMIŞOARA

Subsemnatul - **Popescu Viorel**, cetăţean român, născut la data de 16.06.1976 în Haţeg, jud. Hunedoara cu domiciliul în TIMIŞOARA, str. Ion Mihalache, nr 10, ap 5, judeţ TIMIŞ, identificat prin C.I. seria TM, nr. 688494, eliberat de Pol.Timiş la data de 29.07.2008, CNP 1760616202264, în calitate de asociat unic şi administrator al INSTAL - M SRL TIMIŞOARA cu sediul social în localitatea TIMIŞOARA, str. Ion Mihalache, nr. 10, ap.5, judeţ TIMIŞ număr de ordine în Registrul comerţului: **J35/844/1993** Cod Unic de Înregistrare: **3983096** plătitoare de taxă pe valoarea adăugată şi plătitoare de impozit pe profit, cu salariaţi, precizez că am decis dizolvarea voluntară a entităţii.

La data începerii lichidării voluntare, în conformitate cu actele constitutive şi a menţiunilor înregistrate la Registrul Comerţului Timiş, entitatea avea un capital social subscris şi vărsat în valoare de 210 lei.

Hotărârea de dizolvare a entităţii a fost publicată în Monitorul Oficial.

Dizolvarea s-a făcut în baza Legii nr.31/1990, republicată.

După publicarea în M.O. a hotărârii de dizolvare voluntară a entităţii s-au efectuat următoarele operaţiuni:

1. Inventarierea şi evaluarea elementelor de activ şi pasiv cf. legii contabilităţii nr.82/1991 republicată, normelor şi reglementărilor contabile, înregistrarea rezultatelor inventarierii şi ale evaluării.
2. Întocmirea situaţiei financiare a entităţii lichidate în baza datelor din contabilitate puse de acord cu rezultatele inventarierii,constatând în faptul că totalul activelor minus datoriile este de 301.282,6 lei, egal cu totalul capitalurilor proprii, respectiv 301.282,6 lei.
3. De la constituire, până la lichidare, entitatea a desfăşurat activitate economică.
4. Entitatea nu are datorii la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale, bugetul local sau terţe persoane fizice sau juridice, plătind conform balanţei de închidere.
5. Entitatea nu mai are ipotecate sau gajate imobilizări corporale, nu are imobilizări corporale aflate în conservare.
6. De la înfiinţare şi până în prezent nu s-au constituit provizioane pentru riscuri şi cheltuieli.
7. Entitatea nu are litigii de natură comercială ,civilă sau penală şi nu este implicată în nici un proces.

Scanned with OKEN Scanner

Operațiunile lichidării voluntare s-au redus la:
Închiderea conturilor de TVA

4423-TVA colectată	=	4423. TVA de plată	44.229,6

Calcularea şi virarea impozitului pe profit aferent operațiunilor de valorificare a mijloacelor fixe

691. Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	441. Impozit pe profit	40.216

Întrucât în contul bancar nu există suma suficienta din contul de casă, conform foii de vărsământ se va depune diferența

5121.Conturi la bănci în lei	=	581.Viramente interne	21.247

Şi

581.Viramente interne	=	5311. Casa în lei	21.247

Se face plata impozitului şi a TVA de plată

%	=	5121. Conturi la bănci în lei	84.445,6
441. Impozit pe profit			40.216,0
4423. TVA de plata			44.229,6

În urma acestor operațiuni balanța de închidere arată astfel

Denumire	sold final D	sold final C
1012-Capital subscris vărsat		210
106-Rezerve legale		40
117 Rezultatul reportat	5456	
121-Profit şi pierdere		216587
4427-TVA colectat		0
5121-Conturi la bănci în lei	0	
5311-Casa în lei	211381	
	216837	216837

Se restituie capitalului social

%	=	456. Decontări cu asociații privind capitalul	250
1012. Capital social			210
106. Rezerve			40

Se închide contul de venit tot prin asociați

121. Profit şi pierdere	=	%	216.587
		117. Rezultatul reportat	5.456
		456. Decontări cu asociații privind capitalul	211.131

Scanned with OKEN Scanner

Se restituie suma rămasă în numerar

456. Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	5311. Casa în lei	211.131

În urma acestor operaţiuni toate soldurile contabile sunt zero.

Toate cheltuielile de lichidare la oficiul Registrului Comerţului au fost suportate de asociatul unic.

7.6. Analiza comparativă a indicatorilor utilizaţi în procedurile de insolvenţă la nivelul Uniunii Europene

În acest subcapitol am analizat indicatori utilizaţi în procedurile de insolvenţă la nivelul U.E., respectiv: **perioada de timp în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă,** ponderea costului din total active aflate în insolvenţă, **rata de recuperare a creanţelor creditorilor.** Aceşti indicatori sunt analizaţi pe perioada 2009-2013.

Pentru analiză am utilizat metoda comparaţiei, studiind evoluţia în timp a unor indicatori din cel 27 de ţări ale U.E. Totodată am făcut comparaţii între diferitele ţări ale U.E. privind nivelul acestor indicatori.

Pentru a analiza eficienţa unei insolvenţe la nivelul Uniunii Europene am măsurat timpul de soluţionare, costul procedurii şi rata de recuperare a creanţelor creditorilor.

Un prim indicator analizat este cel privind **perioada de timp în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă în U.E.** Acest indicator măsoară perioada de soluţionare a unei proceduri de insolvenţă de la data deschiderii proceduri de insolvenţă (depunerea în instanţă) până la închiderea procedurii şi radierea entităţii[1].

La nivelul anului 2013 se observă din studiul tabelului 7.30 că cele mai scurte perioade aferente unei proceduri de insolvenţă se aplică în Irlanda, aproximativ cinci luni, urmată de Belgia şi Finlanda cu aproximativ 10 luni.

Perioada cea mai lungă în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă este aplicată în fostele ţări comuniste. Pe primul loc, cu cea mai lungă perioadă de rezolvare a unei proceduri de insolvenţă se situează

[1] Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. - Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level.. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timişoara, 2014, p. 254

Scanned with OKEN Scanner

Slovacia, respectiv 4 ani, urmată de Grecia, cu o perioadă de 3,5 ani, pe locul trei situându-se Bulgaria şi România.

Analizând perioada de timp cuprinsă între anii 2009-2013 se constată că la nivelul Uniunii Europene în unele ţării au avut loc micşorării ale perioadei de rezolvare a unei proceduri de insolvenţă, un astfel de exemplu fiind Cehia care în ultimii 5 ani şi-a redus perioada de la 6,5 ani în anul 2009 la 2,1 ani în anul 2013, acest lucru datorându-se apariţiei unei noi legii privind insolvenţa potrivit căreia metoda preferată de soluţionare a insolvenţei este reorganizarea.

Tabelul 7.30. Evoluţia perioadei de timp aferentă desfăşurării unei proceduri insolvenţă în U.E.

Ţara/perioada de analiză	2009	2010	2011	2012	2013
Anglia	1	1	1	1	1
Austria	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Belgia	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Bulgaria	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Cehia	***6,5***	3,2	3,2	3,2	***2,1***
Cipru	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Danemarca	***3***	1,1	1	1	***1***
Estonia	*1,2*	3	3	3	*3*
Finlanda	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Franţa	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Germania	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
Grecia	***2***	2	2	2	***3,5***
Irlanda	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Italia	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Letonia	**3**	3	3	3	**1,5**
Lituania	1,5	1,5	1,5	1,5	1,9
Luxemburg	2	2	2	2	2
Malta	n.a.	n.a.	3	3	3
Olanda	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Polonia	3	3	3	3	3
Portugalia	2	2	2	2	2
România	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Slovacia	4	4	4	4	4
Slovenia	2	2	2	2	2
Spania	1	1	1,5	1,5	1,5
Suedia	2	2	2	2	2
Ungaria	2	2	2	2	2

Unde - n.a. – not available (nu există date disponibile)

Scanned with OKEN Scanner

O reducere la jumătate a timpului de rezolvare a unei insolvențe a înregistrat şi Letonia de la 3 ani la 1,5 ani, iar Danemarca a înregistrat o scădere a perioadei cu peste 66% față de începutul perioadei analizate, de la 3 ani în anul 2009 la 1 an în anul 2013.

O creştere de jumătate de an a perioadei de rezolvare a unei proceduri de insolvență a înregistrat Spania de la 1 an la aproximativ 1,5 ani şi Grecia de la 2 ani la 3,5 ani.

În țările dezvoltate perioadele de timp s-au menţin constante de-a lungul celor cinci ani analizați.

Tabelul 7.31 Ponderea costului din total active aflate în insolvență la societățile din U.E.

Țara/perioada de analiză	2009	2010	2011	2012	2013
Anglia	6	6	6	6	6
Austria	**18**	18	18	10	**10**
Belgia	4	4	4	4	4
Bulgaria	9	9	9	9	9
Cehia	15	17	17	17	17
Cipru	15	15	15	15	15
Danemarca	4	4	4	4	4
Estonia	9	9	9	9	9
Finlanda	4	4	4	4	4
Franța	9	9	9	9	9
Germania	8	8	8	8	8
Grecia	9	9	9	9	9
Irlanda	9	9	9	9	9
Italia	22	22	22	22	22
Letonia	**13**	13	13	13	**10**
Lituania	7	7	7	7	7
Luxemburg	15	15	15	15	15
Malta	n.a.	n.a.	n.a.	10	10
Olanda	4	4	4	4	4
Polonia	**20**	20	15	15	**15**
Portugalia	9	9	9	9	9
România	11	11	11	11	11
Slovacia	18	18	18	18	18
Slovenia	**8**	4	4	4	**4**
Spania	**15**	11	11	11	**11**
Suedia	9	9	9	9	9
Ungaria	15	15	15	15	15

Unde - n.a. – not available (nu există date disponibile)

Un alt indicator utilizat în studierea procedurilor de insolvență la nivelul Uniunii Europene este cel privind **costul procedurilor ca un**

Scanned with OKEN Scanner

procent din valoarea averii debitorului, adică **ponderea costului din total active**, prezentat în tabelul 7.31. Costul include cheltuielile de judecată şi taxele guvernamentale, onorarii ale administratorilor de insolvabilitate, de licitaţie, evaluatori şi avocaţi, precum şi orice alte taxe şi costuri[1].

Din studiul prezentat în tabelul 7.31 se observă faptul că la nivelul Uniunii Europene în anul 2013 cel mai scăzut cost al unei proceduri de insolvenţă din total active este cel realizat de ţări precum Belgia, Danemarca, Olanda şi Slovenia, respectiv 4% din valoarea averii debitorului.

La nivelul Uniunii Europene cel mai ridicat cost al unei proceduri de insolvenţă din total active este cel realizat de Italia (22% din valoarea averii debitorului), urmată de Slovacia (18%), Cehia (17% din valoarea averii debitorului), Ungaria, Luxemburg şi Cipru cu 15% din valoarea averii debitorului. Din acest punct de vedere putem spune că România stă destul de bine cu o pondere a costului de 11%, având un cost cu două procente mai ridicat decât Bulgaria, ţară ce a întrat în U.E. odată cu noi.

Comparând anul 2009 cu anul 2013 putem observa că ponderea costului unei proceduri de insolvenţă din totalul activelor s-a redus până la aproape jumătate în cazul Austriei (de la 18% în anul 2009 la 10% în anul 2013). Polonia a înregistrat o scădere cu 5 procente iar Letonia cu 3 procente, pentru restul statelor din Uniunea Europeană procentele menţinându-se constante pe toată perioada celor cinci ani.

Putem spune că indicatorul costul unei proceduri de insolvenţă din total active are o marjă de relativitate datorită faptului că el se exprimă procentual la valoarea activelor supuse lichidării, în această procedură concluzia fiind că la nivelul acestor state unde procedurile de insolvenţă sunt relativ scumpe, creditorii sunt dezavantajaţi atunci când au sume de recuperat în procedura insolvenţei.

Un alt indicator important pentru studiul nostru este **rata de recuperare a creanţelor creditorilor** (tabelul 7.32) la societăţile din comunitate care reflectă în ce pondere din totalul creanţelor creditorilor aceştia reuşesc să-şi recupereze sumele datorate de debitori[2].

---

[1] Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timişoara, 2014, p. 255-256

[2] Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timişoara, 2014, p. 256

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.32 Procentul de recuperare a creanţelor creditorilor la societăţile din U.E.
(cenţi la dolar)

Ţara/perioada de analiză	2009	2010	2011	2012	2013
Anglia	84,2	88,6	88,6	88,6	88,6
Austria	71,5	73,1	72,7	83,3	82,4
Belgia	86,3	87,6	87,3	88,7	89
Bulgaria	32,1	31	31,4	31,7	32,6
Cehia	**20,9**	55,9	56	56,3	**65**
Cipru	70,7	70,4	70,8	70,7	70,5
Danemarca	86,5	89,4	87,3	87,1	87
Estonia	37,5	35,5	36,9	38,5	38,9
Finlanda	87,3	89,4	89,1	89,7	90,2
Franţa	44,7	45,2	45,8	48,4	48,3
Germania	**52,2**	53,1	53,8	78,1	**82,9**
Grecia	44,2	43,2	41,8	44,5	34
Irlanda	86,6	87,4	86,9	87,5	87,6
Italia	**56,6**	58	61,1	63,4	**62,7**
Letonia	**29**	31,9	56,2	59,8	**48,4**
Lituania	49,4	49,6	50,9	51	48,4
Luxemburg	41,7	43,7	43,5	43,5	43,5
Malta	n.a.	n.a.	n.a.	39,2	39,2
Olanda	82,7	81,9	87,7	88,8	89,2
Polonia	**29,8**	31,3	31,5	54,5	**54,8**
Portugalia	69,4	72,6	70,9	74,6	71,6
România	28,5	25,7	28,6	29,2	30
Slovacia	45,9	55,3	54,3	53,6	54,1
Slovenia	45,5	50,9	51,1	49,8	50,1
Spania	73,2	76,3	75,6	76,5	72,3
Suedia	75,1	77,3	**75,8**	74,7	75,5
Ungaria	38,4	37,9	39,2	38,8	38,3

Unde - n.a. – not available (nu există date disponibile)

Rata de recuperare este înregistrată în cenţi pe dolar recuperat de către creditori, prin reorganizare, lichidare sau executarea datoriilor (blocare a pieţei).

Rata de recuperare pentru creditori depinde dacă entitatea în dificultate iese din procedură sau activele sale sunt vândute bucată cu bucată. Rata este înregistrată în cenţi pe dolar recuperaţi de creditori garantaţi prin proceduri de reorganizare, lichidare sau colectarea datoriilor (blocare a pieţei sau judiciară).

Din tabelul 7.32 se observă că rata de recuperare a creanţelor creditorilor din Uniune europeană în anul 2013 este cea mai ridicată din Europa în Finlanda 90,2 cenţi pe dolar, Olanda 89,2 cenţi pe dolar, Belgia

Scanned with OKEN Scanner

89 cenţi pe dolar, Anglia 88,6 cenţi pe dolar, iar pe ultimul loc din păcate se regăseşte România cu o rata de recuperare a creanţelor de doar 30 cenţi pe dolar.

Comparând perioada anilor 2009-2013 rata de recuperare a creanţelor creditorilor la societăţile din Uniunea Europeană se constată o creştere a acestui procent la Austria de la 71,5 cenţi pe dolar la 82,4 cenţi pe dolar, Cehia are o creştere semnificativă de la 20,9 cenţi pe dolar la 65 cenţi pe dolar (o creştere cu peste 300%), Germania de la 52,2 cenţi pe dolar la 82,9 cenţi pe dolar (o creştere cu aproape 60%), Italia de la 56,6 cenţi pe dolar la 62,7 cenţi pe dolar, Letonia de la 29 cenţi pe dolar la 48,4 cenţi pe dolar, Polonia de la 29,8 cenţi pe dolar la 54,8 cenţi pe dolar.

În cea ce priveşte România, putem vedea şi o parte pozitivă, respectiv o creştere a ratei de recuperare a creanţelor creditorilor de la 28,5 cenţi pe dolar în 2009 la 30 cenţi pe dolar în 2013 (o creştere de 5%), care este mult mai bună decât cea înregistrată de Grecia, care a înregistrat o diminuare a acestui indicator cu 23% (de la 44,2 cenţi pe dolar la 34 cenţi pe dolar) [1].

La nivelul Uniunii Europene am constatat că timpul de rezolvare a unei insolvenţe se menţine constant, cu excepţia Cehiei unde este o reducere la jumătate.

Ponderea costului unei proceduri de insolvenţă din totalul activelor se menţin constante, o excepţie fiind Austria unde se reduce aproape jumătate.

Rata de recuperare a creanţelor creditorilor din U.E. este cea mai ridicată din Europa în Finlanda 90,2%, Olanda 89,2%, Belgia 89%, Anglia 88,6% pe ultimul loc situându-se România cu 30%.

O primă concluzie pe care o putem trage din acest studiu este aceea că perioada de timp în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă influenţează rata de recuperare a creanţelor creditorilor la societăţile din Uniunea Europeană, deoarece ţările unde perioada de timp în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă este cea mai mare (România, Bulgaria, Grecia, Estonia şi Malta) rata de recuperare a creanţelor este cea mai mică (excepţie Polonia). În schimb, în ţările unde perioada de timp în care se desfăşoară o procedură de insolvenţă este cea mai mică (exemplu Anglia) ponderea de recuperare a creanţelor este foarte mare (88,6 cenţi pe dolar).

---

[1] Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. - Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level.. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timişoara, 2014, p. 255-256

Scanned with OKEN Scanner

O altă concluzie a studiului nostru este că ponderea costului din total active nu influențează rata de recuperare a creanțelor creditorilor din țările U.E. Un exemplu în acest sens este Italia, care are cel mai mare cost al unei proceduri de insolvență din total active (22% din valoarea averii debitorului) are o rată de recuperare a creanțelor de 62,7 cenți pe dolar, în schimb România cu un cost al unei proceduri de insolvență din total active de 11% din valoarea averii debitorului are o rată de recuperare a creanțelor creditorilor de doar 30%[1].

A treia concluzie care se desprinde din acest studiu este aceea că creditorii entităților din România sunt cei mai lezați în propriile interese, deoarece nu își mai pot recupera sumele de bani de la debitorul insolvent, procedura insolvenței având o durată de timp foarte mare.

7.7. Studiu privind incidența indicatorilor și tipul de drept în dinamica afacerii la nivelul Uniunii Europene

La nivelul Uniunii Europene a fost realizat un studiu privind incidența indicatorilor și tipul de drept asupra dinamicii afacerii, luând în considerare perioada de la constituire până la lichidare a unei societăți. Rezultatele au fost centralizate în tabelul 7.33.

Din studierea acestui tabel se pot desprinde unele concluzii cu privire la procentul de societăți constituite și rata constituirilor pe tipul de drept, rata de supraviețuire, rata activității antreprenoriale, numărul de insolvențe la nivelul Uniunii Europene pe tipul de drept, și procentul de insolvențe la numărul de societăți lichidate.

Astfel că constatăm cele mai multe constituiri s-au realizat pe legea comună engleză și cele mai puține pe dreptul civil german, rata de constituire al entităților noi au aplicat cel mai mult sistemul de avertizare timpurie care de regulă este scăzut și foarte scăzut al dificultăților financiare, cu excepția dreptului civil german pentru care această rată este cea mai mică.

Rata de supraviețuire cea mai mare a entităților este cea constituită pe legea comună engleză, iar cel mai mic procent de supraviețuire este cel din dreptul civil german, diferențele fiind de aproximativ 11 procente între ele.

---

[1] Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timișoara, 2014, p. 257

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 7.33. Impactul indicatorilor şi tipul de drept asupra dinamicii de afaceri

Ţările cu	Constituire %	Rata constituirilor nete[1]	Rata de supravie-ţuire %	AAT[2] %	Nr. de insolvenţe/10 000 de societăţi	Procentul de insolvenţe pe societăţi lichidate
Sistemul de avertizare timpurie (scăzut sau foarte scăzut)	10,74	1,6	69,0	6,6	78,3	13%
Sistemul de avertizare timpurie (ridicat sau foarte ridicat)	12,2	1,3	69,0	5,2	88,6	8%
Eficienţa înţelegerilor în afara instanţei judecătoreşti (scăzută sau foarte scăzută)	10,9	1,5	69,6	6,7	102,3	12%
Eficienţa înţelegerilor în afara instanţei judecătoreşti (ridicată sau foarte ridicată)	11,1	1,3	76,5	6,1	72,4	11%
Pro Creditor	10,3	1,5	71,3	6,7	72,8	9%
Neutru	11,4	1,4	71,7	5,8	73,3	10%
Pro Debitor	10,1	1,2	70,8	6,4	176,2	23%
Legea scandinavă	10,2	1,3	75,3	5,7	105,0	14%
Drept civil francez	10,2	1,3	69,5	5,8	71,9	7%
Legea comună engleză	12,4	1,3	79,6	8,4	82,6	20%
Drept civil german	8,8	1,0	68,5	5,4	107,4	13%
Pro reorganizare	10,2	1,3	78,0	5,2	144,0	17%
Nivelul scăzut de reorganizare	10,2	1,2	70,5	6,3	100,6	18%

Sursa: *** "Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy". The economic impact of legal and administrative procedures for licensing, business transfers and bankruptcy on entrepreneurship în Europe. Bruxelles, 2011, p. 187 (prelucrare proprie)

[1] Nr. de apariţii de noi întreprinderi/ nr. de societăţi lichidate %
[2] Activitate antreprenorială total

Scanned with OKEN Scanner

Activitatea antreprenorială totală este cea mai ridicată pe legea comună engleză iar cea mai scăzută este aceea care aplică un sistem de avertizare timpurie ridicat sau foarte ridicat al dificultăţilor financiare.

Numărul de insolvenţe este cel mai ridicat atunci când se constată că debitorul înţelege să colaboreze în această procedură şi cel mai scăzut în dreptul civil francez.

Procentul de insolvenţe pe numărul de societăţi lichidate este cel mai ridicat atunci când debitorul înţelege să colaboreze în procedură şi cel mai scăzut în dreptul civil francez.

Atunci când sistemul de avertizare timpurie este scăzut sau foarte scăzut rata de supravieţuire a unui societăţi este în medie de 69%.

Se preferă înţelegerile realizate în afara instanţelor judecătoreşti care trebuie să fie ridicate sau foarte ridicate şi sunt mai mari cu aproximativ 6,9% decât cele cu rată scăzută sau foarte scăzută.

Dacă în procedură creditorul înţelege să procedeze la salvarea debitorului rata de supravieţuire a entităţilor este de 71,3% iar numărul de insolvenţei este unul dintre cele mai mici din Uniunea Europeană.

Atunci când debitorul înţelege să colaboreze în procedură, numărul de insolvenţe sunt cele mai mari şi în consecinţă şi procentul de insolvenţe este cel mai ridicat pe numărul de societăţi lichidate.

În legea scandinavă rata de supravieţuire a companiilor este destul de ridicat 75,3%, activitatea antreprenorială totală fiind de 5,7% procentul de societăţi lichidate fiind de aproximativ 14% la nivelul Uniunii Europene.

Dreptul civil francez având cel mai mic procent de insolvenţe rezolvate pe numărul de societăţi lichidate.

Societăţile constituite în baza legii comune engleze sunt cele mai multe la constituire, au rata de supravieţuire cea mai ridicată, sunt societăţi cu activitatea antreprenorială cea mai ridicată numărul de insolvenţe fiind relativ mic, iar procentul de radiere a entităţilor pentru care s-a încheiat lichidarea printre cele mai mari.

În dreptul civil german s-au constituit cele mai puţine societăţi, rata de supravieţuire este una dintre cele mai mici, ca de altfel şi activitatea antreprenorială procentul de lichidare a entităţilor fiind relativ mediu la nivelul Uniunii Europene.

Societăţile care se reorganizează sau care au un nivel scăzut de reorganizare au nivelul cel mai scăzut la constituire, rata de supravieţuire este cea mai ridicată la cele care se reorganizează, activitatea antreprenorială este cea mai scăzută numărul de insolvenţe şi procentul de

Scanned with OKEN Scanner

insolvențe pe numărul de lichidări fiind unul dintre cele mai mari la nivelul Uniunii Europene.

Considerăm că societățile constituite în baza legii comune engleze sunt cele mai viabile, iar sistemul de drept englezesc cel mai bun comparativ cu celelalte tipuri de drept la nivelul Uniunii Europene.

7.8. Analiza suspendărilor de activitate efectuate de societățile comerciale din România

Ultimii ani s-au caracterizat prin multiple schimbări în toate segmentele vieții economice și sociale, multe societăți comerciale au suferit diferite transformări, care s-au reflectat fie prin restrângerea activității, fie prin suspendarea activității lor, ajungând chiar și la încetarea existentei acestora.

Aplicarea impozitului minim garantat a condus l-a realizarea multor suspendări de activitate astfel că conform datelor puse la dispoziție de către Oficiul Național al Registrului Comerțului constatăm că pe teritoriul României au fost suspendate foarte multe societăți[1]

Din figura nr. 7.1 remarcăm faptul că cel mai mare număr al suspendărilor de activitate din România a fost înregistrat în anul 2009, respectiv peste 130 de mii. Dacă analizăm în dinamică putem observa că în anul 2009 comparativ cu anul 2008 numărul suspendărilor de activitate a crescut cu aproape 91%, înregistrând o descreștere în anul 2010 (respectiv de 50%).

Realizarea în anul 2009 a celui mai mare număr de suspendări a fost motivată de apariția impozitului minim de plată prin impozitarea entităților fără a ți-ne cont de profiturilor realizate în anul curent de acestea.

Pentru ca o entitate să nu plătească acest impozit minim era obligată fie să-și suspende activitatea fie să se lichideze și radieze.

Cum pe teritoriul României numărul entităților mici erau cele mai multe acestea au procedat l-a suspendarea activității în condițiile în care din activitatea realizată nu acopereau plata obligațiilor bugetare.

Prezentăm în continuare evoluția acestora la nivelul României după cum sunt prezentați în tabelul 7.34.

---

[1] Uher, Marina. Nagy, Cristina Mihaela - Fiscal impact on activity suspensions of companies în Romania Analele Universității „Eftimie Murgu" Reșița, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 189

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

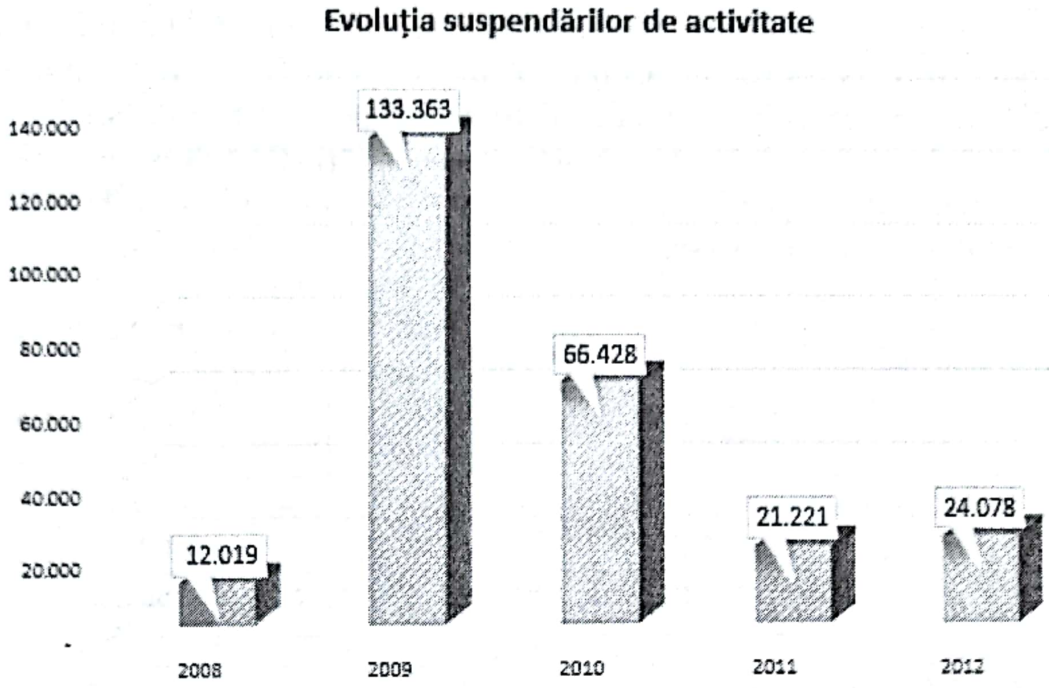

Figura 7.1 Evoluția suspendărilor de activitate la nivelul României

Din tabelul 7.34. remarcăm faptul că în România în anul 2008 cel mai mare număr de suspendări de activitate sunt înregistrate în Municipiul București respectiv 1777 de suspendări, urmat de Arad, Constanța și Brașov cu peste 6 sute de suspendări. Observăm că cel mai mic număr de suspendări se regăsește în Ialomița și Vaslui, sub 50 de suspendări de activitate.

Așa cum rezultă din tabelul 7.34. remarcăm faptul că în România în anul 2009 cel mai mare număr de suspendări de activitate sunt înregistrate în Municipiul București respectiv peste 20 de mii de suspendări, urmat de Cluj, Brașov și Bihor cu peste 5 mii de suspendări. Observăm că cel mai mic număr de suspendări se regăsește în Giurgiu, Mehedinți și Ialomița cu aproximativ 9 sute de suspendări de activitate.

Remarcăm faptul că în România în anul 2010 cel mai mare număr de suspendări de activitate sunt înregistrate în Municipiul București respectiv peste 10 de mii de suspendări, urmat de Cluj și Constanța cu peste 3 mii de suspendări. Observăm că cel mai mic număr de suspendări se regăsește în Ialomița cu 376, Mehedinți cu 505 și Giurgiu cu respectiv 555 de suspendări de activitate[1].

[1] Uher, Marina. Nagy, Cristina Mihaela - Fiscal impact on activity suspensions of companies în Romania Analele Universității „Eftimie Murgu" Reșița, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 190

Aşa cum rezultă din Tabelul 7.34. remarcăm faptul că în România în anul 2011 cel mai mare număr de suspendări de activitate sunt înregistrate în Municipiul Bucureşti respectiv peste 2 mii de suspendări, urmat de Constanţa cu peste o mie de suspendări. Observăm că cel mai mic număr de suspendări se regăseşte în Ialomiţa, Gorj şi Olt cu aproximativ 2 sute de suspendări de activitate.

Tabelul 7.34. Componenţa suspendărilor de activitate efectuate în România

Counties	2008	2009	2010	2011	2012
Alba	130	2.461	1.227	457	330
Arad	652	3.188	1.833	877	682
Argeş	215	3.836	1.542	437	875
Bacău	87	4.087	1.605	362	725
Bihor	417	5.581	2.731	821	1.265
Bistriţa-Năsăud	130	2.065	934	273	368
Botoşani	113	1.337	739	358	348
Braşov	633	6.190	2.881	854	1.454
Brăila	199	1.513	781	242	162
Buzău	107	1.792	828	289	302
Caraş Severin	76	1.318	581	237	201
Călăraşi	115	1.086	658	261	346
Cluj	439	7.913	3.334	767	1.275
Constanţa	645	5.165	3.036	1.249	1.323
Covasna	119	1.157	566	227	186
Dâmboviţa	236	2.197	966	309	432
Dolj	141	3.504	1.433	368	389
Galaţi	390	3.534	1.542	484	368
Giurgiu	133	839	555	276	233
Gorj	81	1.627	718	182	158
Harghita	145	1.235	745	366	294
Hunedoara	251	2.816	1.290	326	393
Ialomiţa	31	924	376	102	110
Iaşi	181	4.752	2.527	695	814
Ilfov	186	1.819	1.311	408	401
Maramureş	545	3.526	1.716	611	629
Mehedinţi	197	907	505	212	218
Municipiul Bucureşti	1.777	20.067	10.921	2.616	1.980
Mureş	455	4.172	1.938	597	422
Neamţ	464	3.129	1.763	762	832
Olt	67	1.370	666	211	355
Prahova	435	4.327	2.427	837	1.175
Satu Mare	427	2.267	1.264	513	569
Sălaj	66	1.506	725	381	499
Sibiu	552	4.106	1.640	654	535
Suceava	292	3.192	1.710	500	848
Teleorman	96	883	568	265	262
Timiş	421	5.042	2.595	637	770
Tulcea	75	1.226	555	228	156
Vâlcea	110	2.252	666	237	628
Vaslui	41	1.341	1.095	356	270
Vrancea	147	2.114	935	377	496

Scanned with OKEN Scanner

Din Tabelul 7.34 mai remarcăm faptul că în România în anul 2012 cel mai mare număr de suspendări de activitate sunt înregistrate în Municipiul București cu puțin sub 2 de mii de suspendări, urmat de Brașov, Constanța și Cluj cu aproximativ 1500 de suspendări. Observăm că cel mai mic număr de suspendări se regăsește în Ialomița, Gorj și Brăila, sub 2 sute de suspendări de activitate.

Urmare a aplicării suspendărilor de activitate o parte din societățile comerciale care în prima perioadă și-au suspendat activitatea pe perioada cât activitatea a fost suspendată au constatat imposibilitatea realizării obiectului de activitate drept urmare au procedat l-a dizolvarea urmată de lichidarea entității.

Aceste suspendări s-au realizat în perioada 01.05.2009 până la data de 30.08.2010 așa cum se constată și din figura alăturată

Asemenea unei ființe umane, entitatea comercială se naște, se dezvoltă și, mai devreme sau mai târziu, dispare. Ca entitate economică, socială și juridică, o entitate dispare în momentul dizolvării și lichidării.

Încetarea existenței entității se realizează prin dizolvare, indiferent de cauzele care au generat sfârșitul, respectiv încetarea existenței acesteia.

Urmare a suspendărilor de activitate pentru societățile aflate în imposibilitate de a-și realiza obiectul de activitate acestea au procedat l-a dizolvarea urmată de radierea entităților[1].

Evoluția dateleor statistice oferite de ONRC România este prezentată în figura 7.2.

Din figura 7.2 remarcăm faptul că cel mai mare număr de entități dizolvate fost înregistrat în anul 2012, respectiv peste 22 de mii de entități. Dacă analizăm în dinamică putem observa că în anul 2009 comparativ cu anul 2008 numărul entităților a crescut cu 398%, iar în anul 2010 înregistrând o descreștere (respectiv de 56%).

În schimb dacă comparăm anul 2010 cu 2011 putem observa că a numărul entităților dizolvate a crescut în anul 2011 cu peste 42%, de la 8.292 societăți la 11.660 de entități dizolvate.

Însă în anul 2012 numărul entităților înmatriculate dizolvate a crescut fața de anul 2008 cu 498%.

Important de precizat este faptul că anul 2009 față de perioada 2008-2011 este perioada cu numărul cel mai mare de societăți dizolvate, urmare a aplicării impozitului forfetar societățile hotărând dizolvarea voluntară și radierea acestora.

---

[1] Uher, Marina. Nagy, Cristina Mihaela. - Fiscal impact on activity suspensions of companies în Romania Analele Universității „Eftimie Murgu" Reșița, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 189-195

Scanned with OKEN Scanner

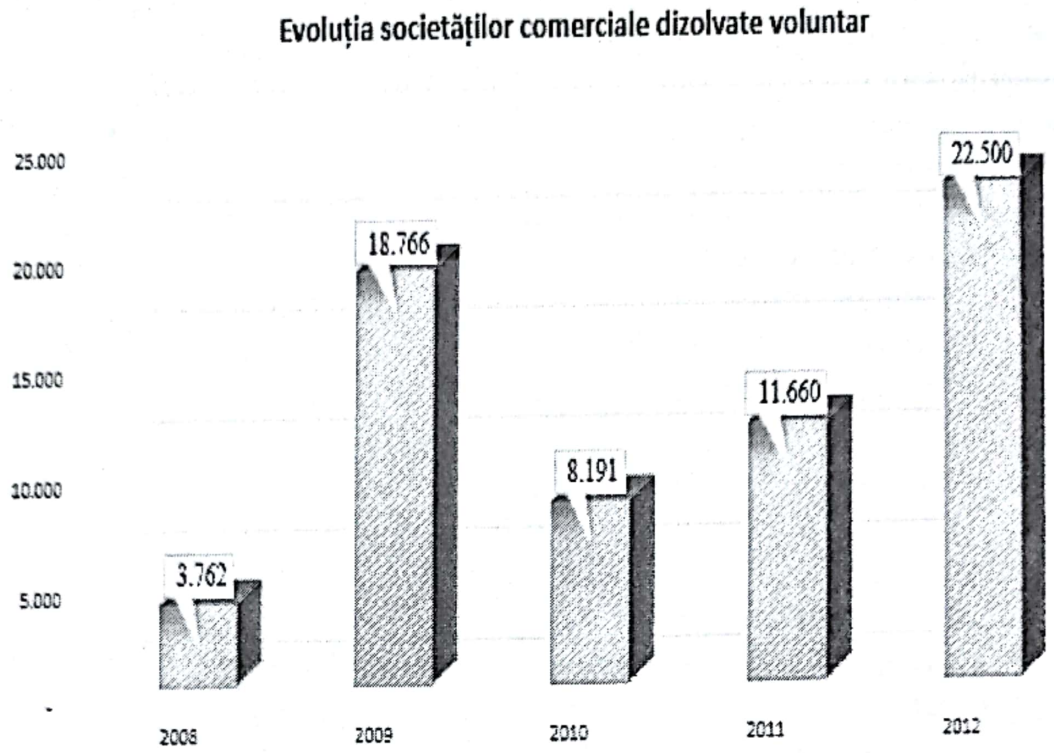

Figura 7.2. Evoluția entităților dizolvate voluntar în România

În general dizolvarea a fost urmată de radierea acestora tocmai pentru ca societățile comerciale de pe teritoriul României să nu colecteze obligații bugetare nereale și insuportabile din punct de vedere financiar.

Anul 2012 este anul cu cele mai multe dizolvări, deoarece percepția investitorilor s-a schimbat privind necesitatea menținerii unei societăți, clarificând din proprie inițiativă situația juridică a acestora, realizând dizolvări lichidare generate de lipsa de activitate și criza economică.

O altă cauză a dizolvărilor fiind și aceea a intrării entităților în proceduri de faliment, fenomen în continuă creștere în perioada anilor 2008-2012.

Creșterea numărului entităților care s-au dizolvat a fost și ca urmare a măsurilor întreprinse de ONRC în vederea lichidării entităților a căror situație juridică nu este clară, respectiv trecerea timpului pentru constituirea entității, lipsa administratorului, lipsa sediului, nedepunerea situațiilor financiare anuale, cauze naturale privind decesul asociaților, pierderi realizate de societăți sub nivelul minim al capitalului propriu[1].

[1] Uher, Marina. Nagy, Cristina Mihaela. - Fiscal impact on activity suspensions of companies în Romania Analele Universității „Eftimie Murgu" Reșița, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 193

Scanned with OKEN Scanner

Urmare a dizolvării entităţilor s-a procedat şi l-a radierea voluntară a acestora astfel că la nivelul României s-a înregistrat situaţia prezentată în figura 7.3.

Din figura 7.3. remarcăm faptul că cel mai mare număr de entităţii radiate voluntar a fost înregistrat în anul 2010, respectiv peste 171 de mii de entităţii. Dacă analizăm în dinamică putem observa că în anul 2008 comparativ cu anul 2009 numărul entităţilor radiate a crescut cu aproape 146%, iar comparativ cu anul 2010 numărul entităţilor a crescut cu 868% faţă de 2008.

Dacă comparăm începutul perioadei (anul 2008) analizate cu sfârşitul perioadei (anul 2012) putem observa că a avut loc o creştere de 305%.

Aşa cum se observă şi din figura 8 cele mai multe radieri voluntare s-au realizat în anul 2010, deoarece radierea entităţilor dizolvate voluntar în anul 2009 s-a finalizat abia în anul 2010, datorită procedurilor de publicare a dizolvărilor şi a formalităţilor realizate de ONRC.

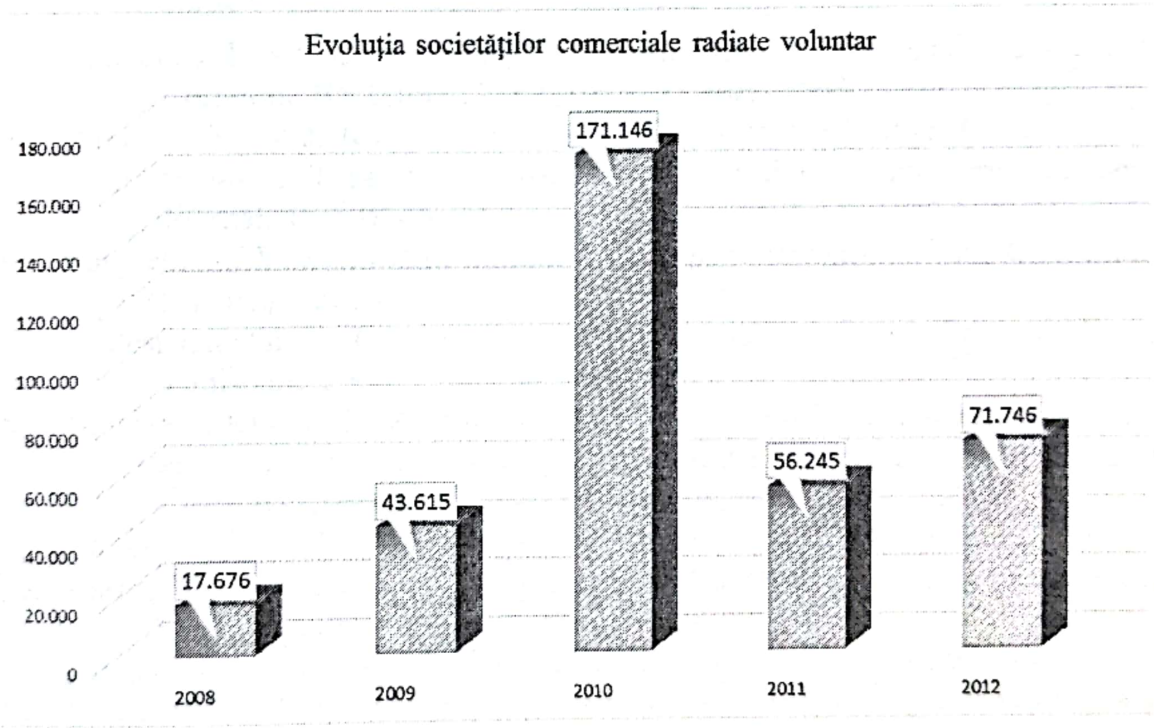

Figura 7.3. Evoluţia entităţilor radiate voluntar în România în perioada 2008-2012

Procedurile de publicare a dizolvărilor s-au realizat în Monitorul Oficial după trecerea timpului de 30 de zile de opoziţie din partea vreunui terţ, precum şi prin realizarea lichidării de către un practician în insolvenţă sau asociat în cazul entităţilor cu doi asociaţi.

Scanned with OKEN Scanner

Se observă de asemenea o creştere a evoluţiei radierilor voluntare în anul 2012 datorate faptului că societăţile dizolvate voluntar în anul 2012 au fost radiate voluntar urmare a dizolvării.

Concluzii

Faptul că numărul entităţilor radiate voluntar este în creştere denotă o îmbogăţire a cunoştinţelor investitorilor din mediul de afaceri românesc, privind necesitatea radierilor de societăţi care nu mai funcţionează dar şi îmbunătăţirii metodelor de constrângere de către ANAF privind înscrierea inactivităţii entităţilor în cazierul fiscal.

Aşa cum rezultă şi din studiile statistice întreprinse de noi pe baza datelor furnizate de ONRC România constatăm că impactul fiscal a fost maxim faţă de firmele mici care nu au putut suporta presiunile fiscale impuse.

Astfel că la finele anului 2010 guvernul revine la impozitarea veche după ce a reuşit să ca datorită impactului fiscal să lichideze multe societăţi din România.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE

Cărți și articole

1. Achim, Monica Violeta. Diagnostic economico-financiar, suport de curs digital, FSEGA-UBB, Cluj-Napoca, 2011
2. Adam Ioan - Drept civil. Drepturi reale, Editura ALL Beck, București, 2002
3. Adam Ioan, Savu Codruț Nicolae - Legea procedurii insolvenței - Comentarii și aplicații, Editura C.H. Beck, București, 2006
4. Adameștanu M., Popescu G., Suhan M. - Dicționar italian – român, Editura Corint, București, 2007
5. Albu Gh. - Valorificarea bunurilor unei societăți falite prin vânzarea în bloc, Revista Phoenix nr. 1/2002
6. Allaire Yvan, Firsirotu Mihaela - Management strategic, Editura Economică, 1998
7. Altman, E.I. – "Financial Rations, Discriminant Analysis and Prediction of Corporale Bankruptcy", Journal of Finance, 1968
8. Amihud, Y., şi J. Kamin, Revenue vs. Profit Maximization: Differences în Behavior Type of Control and Market Power, Southern Economic Journal, 45, 838-46, 1979
9. Angheni S., Volonciu M., Stoica C. - Drept comercial, Editura C.H. Beck, București, 2008
10. Băileșteanu Gh. – Diagnostic, risc, și eficiență în afaceri, Editura Mirton, Timișoara, 2005
11. Baleyte J., Kurgansky A., Laroche Ch., Spindler J. - Dictionnaire économique et juridique Français/Anglais, English/French, 5e édition, Editure Libraire Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 2000
12. Balteș Nicolae – Analiză și diagnostic financiar – suport de curs, Sibiu, 2007
13. Barbier A., Prontad, J. - Traite pratiqne de Vanalyse financiere a Vusage des banques, La revue banque, Paris, 1990
14. Bojian, O. - Bazele contabilității, Editura Economică, București, 2003
15. Brezeanu P. – Gestiunea financiară a entității. Elemente inspirate din teoria și practica financiară a Uniunii Europene, Editura Cavallioti, București, 2002
16. Bruton, G., Oviatt, B. and White, M. - Performance of acquisitions of distressed firms, Academy of Management Journal, Vol. 37, nr. 4, 1994, pp. 972-989
17. Bucur I. - Diagnostic economico-financiar, Editura Cartea Universitară, București, 2006

18. Bufan Radu - Reorganizarea judiciară şi falimentul, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001
19. Bufan Radu, Folea F. - Protecţia intereselor creditorilor în alcătuirea legii nr. 64/1995, modificată prin Legea nr. 149/2004, Revista de Drept Comercial, Ediţie Nouă, nr. 7-8/2004
20. Bufan Radu, Munteanu Speranţa - Distribuirea sumelor către creditori în procedura falimentului, Revista Phoenix, revista de insolvenţă, nr. 2/2002
21. Bufford Samuel - Bankruptcy Low în European Countries Emerging from Communism: The special Legal and Economic Challengers în the American Bankruptcy Low Journal, Volume 70, FALL, 1996, p. 459-483
22. Buglea Alexandru - Analiză financiară. Concepte şi studiu de caz, Editura Mirton, Timişoara, 2005
23. Buglea Alexandru, Bufan Radu, Bunget Ovidiu Constantin, Imbrescu Carmen Mihaela, Stark Lorant Eros, Medelean Alexandru, Pascu Dan - Noţiuni de economie aplicate procedurii de insolvenţă, Programul Phare 2002 - "Suport pentru îmbunătăţirea şi implementarea legislaţiei şi jurisprudenţei în materie de faliment", realizat de PricewaterhouseCoopers, 2006
24. Buglea, Alexandru. - Diagnosticul şi evaluarea întreprinderii. Editura Mirton, Timişoara, 2010
25. Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial român, ediţia a 2-a, Editura All Beck, Bucureşti, 1999
26. Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial român, ediţia a 6-a, Editura All Beck, Bucureşti, 2007
27. Cărpenaru Stanciu D. - Drept comercial. Procedura falimentului, Editura Global Print, Bucureşti, 1998
28. Cărpenaru Stanciu D. - Noile modificări ale Legii nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare şi a falimentului, revista Curierul Judiciar, nr. 3/2002
29. Cărpenaru Stanciu D., Nemeş Vasile, Hotca Mihai Adrian – Noua lege a insolvenţei, Legea nr. 85/2006. Comentarii pe articole, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2006
30. Cărpenaru, Stanciu D. Nemes, Vasile. Hotca, Mihai Adrian. - Legea privind procedura insolvenţei şi 8 legi uzuale, Ediţia A v-a, Editura Hamangiu, 2009
31. Căruntu, Constantin. Lăpăduşi Mihaela Loredana. - Rentabilitatea şi echilibrul financiar. Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr.3./2011,
32. Cătuneanu I. - Curs elementar de drept roman, Ediţia a III-A, Editura Cartea Românească SA., Cluj-Bucureşti, 1927
33. Cenar I., Deaconu S. – Viaţa contabilă a întreprinderii de la constituire la faliment, Editura CECCAR, Bucureşti, 2006

Scanned with OKEN Scanner

34. Charreaux Gérard - Gestion financiere, Editura Litec, Paris, 1991
35. Ciolacu Oana Ştefania – Analiza situaţiei economico-financiare a firmei, în Adevărul economic, nr. 32-33/1996
36. Colasse B. - Gestion financiere de l'entreprise. Problematique, concepts et methodes, Paris, 1993
37. Comşa Marcela – Noţiunea de insolvenţă. Aspecte generale (Partea II), Revista Phoenix – Revista de insolvenţă, nr 36, Editată de Uniunea Naţională a Practicienilor în Insolvenţă din România, 2011
38. Comşa Marcela – Noţiunea de insolvenţă. Aspecte generale (Partea I), Revista Phoenix – Revista de insolvenţă, nr 35, Editată de Uniunea Naţională a Practicienilor în Insolvenţă din România, 2011, p. 10 – p. 16
39. Conan et Holder – Variables explicatives de performances et controle de gestion dans les P.M.I, Universite Paris
40. Costea Simona - Analiză economică financiară, Editura Eurostampa, Timişoara, 2009
41. Costin M., Schiau I., Prescure T. – Reorganizarea şi lichidarea judiciară, Lumina Lex, Bucureşti, 1996
42. Costin M.N., Miff A. - Falimentul. Evoluţie şi actualitate, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2000
43. Costin M.N., Miff A. - Instituţia juridică a falimentului – evoluţie şi actualitate. Studiu de drept comparat, Revista de Drept Comercial, nr.3/1996
44. Cotleţ D., Megan O., Cotleţ B. - Teoria şi practica situaţiilor financiare, Editura Mirton, Timişoara, 2010
45. Creană Cornel - Analiza economico-financiară, Editura Economică, Bucureşti, 2006
46. Cristea Horia, Ştefănescu Nicolae - Gestiunea financiară a întreprinderii, Editura Mirton, Timişoara, 2006
47. Cristea I., Talpoş I., Corduneanu C., Lăbuneţ A., Pirtea M. - Gestiunea financiară a societăţilor comerciale, vol. 3, Editura Mirton, Timişoara, 2001
48. Dăianu Daniel, Pîslaru Dragoş, Voinea Liviu - Aspecte ala falimentului în economia românească - perspectivă comparativă şi analiză, Institutul European din România, Bucureşti, 2004
49. Danciu V., - Marketing Internaţional de la tradiţional la global, Editura Economica, 2005
50. Dominique Pestre-Roire - La Gestion financière en 12 questions de cours, Editura d' Organisation, Paris, 1989
51. Donald C. Hambrick, Richard A. D'Aveni - Large Corporate Failures as Downward Spirals, Administrative Science Quarterly *Vol.* 33, nr. 1, 1988
52. Drăgan Jenică - Dreptul comerţului internaţional, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2005

Scanned with OKEN Scanner

53. Duca Alina, Duca Emilian – Soluţii fiscale pentru perioade de criza. Reorganizarea afacerilor. Aspecte fiscale, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2009
54. Dumitrescu Gheorghe - Studii de cercetare cu privire la riscul de faliment, Modele şi metode de previzionare, Romanian Statistical Review nr. 4/2010
55. Dumitru Franca - teză de doctorat –„Politici şi tratamente contabile privind tranzacţiile internaţionale", Domeniul Contabilitate, Universitatea de Vest din Timişoara, Şcoala Doctorală, 2011
56. Dupţa, Pavel Ernest. Dăianu, Dana Codruţa. - Analiza economico-financiara a firmei în contextul ingineriei economice, editura Mirton, Timişoara, 2003
57. Epstein, B., J., Mirza, A., A., IFRS 2005 – Interpretarea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate şi Raportare Financiară, BMT Publishing House, 2005
58. Eugen F. Brigham, Michael C. Ehrardt - Financial Management, Theory & Practice, Hardcover, 2010
59. Feleagă N., Ionaşcu I. - Tratat de contabilitate financiară, vol. II, Editura Economică, Bucureşti,1998
60. Feleagă N., Malciu L. - Provocările contabilităţii internaţionale la cumpăna dintre milenii. Modele de evaluare şi investiţii materiale, Editura Economică, Bucureşti, 2004
61. Firescu Victoria, Mihaela Dumitru – Contabilitate aprofundată aplicată, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 2008
62. Georges Ripert, René Roblot - Traité de droit commercial, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1990
63. Georgescu I.L. - Autonomia dreptului comercial, Revista de drept comercial, Anul III, nr. 4/1993
64. Georgescu Iuliana, Istrate Costel, Huian Carmen – Impactul reorganizării societăţilor comerciale asupra calităţii informaţiei contabile, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2009
65. Georgescu Nicolae - Analiza bilanţului contabil, Editura Economică, Bucureşti, 1999
66. Georgescu, N.; Robu, V.; Vâlceanu, Gh. - Analiză economico – financiară. Ediţia a II-a, Editura Economică, Bucureşti, 2005,
67. Gheorghiu Gh. - Procedura reorganizării judiciare şi a falimentului, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2002
68. Hada Teodor - Finanţele agenţilor economici din România, Editura Intelcredo, Deva, 1999
69. Hamangiu C., Rosetti Bălănescu I., Băicoianu Al. - Tratat de drept civil român, volumul I, Editura Naţională, Bucureşti, 1928
70. Haranguş, Daniela - Contabilitate bancara. Repere teoretice şi aplicatii practice, Editia a II-a actualizata, Editura Eurostampa, Timisoara, 2014

Scanned with OKEN Scanner

71. Herbei Marius, Mazuru Luminița - Gestiunea financiară a întreprinderii ediția a II-a, Editura Mirton, Timişoara, 2002
72. Holt Gheorghe – Riscul e faliment – punct central în diagnosticul financiar-contabil, Analele Universității „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Economie, nr. 3/2009
73. Holt, Gh., Nebunu G. - Bazele contabilității - note de curs, Tg-Jiu, 2005
74. Hurduzeu, G., Achizițiile de firme pe piața de capital, Editura Economică, 2002
75. Iancu Lavinia – A new insolvency code in Romania, Kiel Journal of East European Law 1/2014, Institute of East European Law of Kiel University, Kieler Ostrechts Notizen
76. Iancu Lavinia – Composition with creditors, support for the romanian companies during the economic crisis period, Anale. Seria Ştiințe Economice, Volumul XVI/2010, Editura Mirton, 2010
77. Iancu Lavinia – Inapplicability of the Provisions on Entailing Personal Liability in Insolvency Proceedings and Intervention of the Companies Act in Romania, Ed. Insol Europe, 2008
78. Iancu Lavinia – Insolvența transfrontalieră în statele Uniunii Europene, Pandectele române, Editura Wolters Kluwer, 2007
79. Iancu Lavinia – Projects of harmonization of laws on insolvency, Anale.Seria Ştiințe economice.Timişoara, Volumul XVIII - supliment. Editura Mirton 2012
80. Iancu Lavinia – Reform of the insolvency law in Romnia, Journal of Business and Eonomics New York, Volumul 5, nr. 12, Ed. Academic Star, 2014
81. Iancu Lavinia – The Framework of insolvency law, Anale.Seria Ştiințe Economice. Timişoara, Volumul XVIII, Editura Mirton, 2012
82. Iancu Lavinia – The rescue procedure in Romania, Insol International Academic Group 16 Colloquium, Hong-Kong, 22-23 martie 2014
83. Iancu Lavinia Olivia – Răspunderea civilă pentru apariția stării de insolvență Art. 138 din Legea nr. 85/2006, Volumul 2, Acțiunea, Editura Eurostampa, Timişoara, 2013
84. Iancu Lavinia Olivia – Răspunerea civilă pentru apariția stării de insolvență Art. 138 din Legea nr. 85/2006, Volumul 1, Condițile, Editura Eurostampa, Timişoara, 2013
85. Ineovan F., Caciuc L., Dumitrescu D - Contabilitate aprofundată, Editura Mirton, Timişoara, 2011
86. Iordache I. - Modificarea categoriilor şi drepturilor creditorilor garantați, Revista Phoenix, revistă de insolvență, nr. 7/2004
87. Iosif Gh. N., Rotaru Mariana – Sistemul de indicatori ai activității economice a firmei: modele structurale şi factoriale, Tribuna Economică, București, 2007
88. Iosof, Susana: Gestiunea riscului, Editura "Dimitrie Cantemir", Tg-Mureş, 2006

Scanned with OKEN Scanner

109. Mladin Franca - *Assessment of the Internal Control System,* Annals. Economic Science Series, Vol XX/2014,
110. Motica R. I., Popa V. - Drept comercial român şi drept bancar, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1999
111. Moţiu F. A., Moţiu D. D. - Ridicarea dreptului de administrare al debitorului în cadrul procedurii reorganizării judiciare şi a falimentului prevăzută de Legea nr. 64/1995, în Revista de Drept Comercial nr. 6/2005
112. Nagy Cristina Mihaela - Financial recovery and bankruptcy of insurance and agricultural companies în the conditions of the financial crisis, Simpozionul ştiinţific internaţional „Dezvoltarea Rurală Durabilă", Lucrări Ştiinţifice al Simpozionului, Seria I, vol. XIV, Section 3: Agricultural finance, accounting and legislation section, 2012, p. 187-196
113. Nagy Cristina Mihaela. - Utilizarea informaţiei contabile în managementul asigurărilor. Editura Eurostmpa. Timişoara, 2013
114. Nagy, Cristina Mihaela, Sabău, Crăciun. - Comparative analysis of the indicators used în insolvency procedures at European Union level.. Annals. Economic Science Series, Vol XX, Editura Eurostampa, Timişoara, 2014
115. Nagy, Cristina Mihaela. Uher, Marina - Applying reorganization measure between legality and tax evasion, Reşiţa Analele Universităţii „Eftimie Murgu" Reşiţa, Anul XX, Fascicola II, Studii economice, 2013, p. 183-188
116. Niculescu Maria - Analyse financiere, Manuel de gestion, vol. II, Editure Ellipses, Paris, 2000
117. Onofrei Mihaela - Finanţele întreprinderii, Editura Economică, Bucureşti, 2004
118. Oprea Călin, Mihai Ristea - Contabilitate generală, Editura Independenţa Economică, Brăila, 1999
119. Pallade T. George – Codul falimentelor, adnotat cu doctrina şi jurisprudenţa română, franceză şi belgiană, Tipografia H. Goldner Str. Gh. Mîrzescu nr. 17, Iaşi, 1912
120. Pântea, I - Managementul contabilităţii româneşti, vol.II, Editura Intelcredo, Deva, 1998
121. Paraschivescu Dumitru Marius - Contabilitate financiară, Editura Moldavia, Bacău, 2003
122. Paşca Viorel – Falimentul Fraudulos. Răspundere şi sancţiuni, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2005
123. Paşcanu Mihail - Dreptul falimentar român, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1926
124. Păun Roxana-Daniela - Dreptul afacerilor, ediţia a II-a, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2008

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner